

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu

20/
22

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu

20/
22

T Ü R K İ Y E
İMSAD
İNŞAAT MALZEMESİ SANAYİCİLERİ DERNEĞİ
ASSOCIATION OF TURKISH CONSTRUCTION MATERIAL PRODUCERS

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2022

GENEL KOORDİNATÖR

Aygen Erkal

HAZIRLAYAN

Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

EDİTÖR

Esmâ Kocabaş

TASARIM

Canan Demir

Cihan Demir

YAYINCI

Murat Ofset Matbaacılık

ISBN

978-605-81691-9-7

TÜRKİYE İMSAD YAYIN NO.

İMSAD-R/2023-07/395

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Rüzgarlıbahçe Mah. Feragat Sok No:3 Kat:5 Demir Plaza, Kavacık / Beykoz

Tel: +90 216 322 23 00 (pbx) / Fax: +90 216 322 10 68

Kep: turkiyeimsad@hs02.kep.tr

www.imsad.org / info@imsad.org

Temmuz 2023 İstanbul-Türkiye

Türkiye İnşaat Malzemesi Sanayicileri Derneği (Türkiye İMSAD) yayınıdır.

Tüm yayın hakkı Türkiye İMSAD'a aittir.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

İzinsiz çoğaltılamaz, basılamaz.

ÖNSÖZ

Kuruluşumuzdan bu yana, sektörümüzün gelişimi için birçok önemli faaliyete imza atmakta ve bugün inşaat malzemesi sanayisini oluşturan 85 sanayici firma, 55 sektör derneği, 4 üniversite ve 1 sendika üyemizle aynı çatı altında bir araya gelmekteyiz. Ülkemiz ekonomisinin itici gücünü oluşturan, stratejik öneme sahip inşaat sektörünün önde gelen sivil toplum örgütlerinden biri olarak en temel amacımız, üyelerimizden aldığımız gücümüzü kamu yararına kullanmak ve topluma hizmet etmektir.

Sektörümüzün öncelikli ve sürekli ihtiyaçlarını tespit etmek, ortak akıl ile güvene dayalı işbirlikleri kurarak insanlarımızın ve çevremizin sağlıklı, sürdürülebilir bir ekosistem içinde geleceğini bugünden planlamak ve planlarımızı yaparken de, stratejilerimizi oluştururken kullanmak üzere güvenilir ve esas alınan bilgiler üretmek hazırlamak hedeflerimizdir.

Ülkemizin lokomotif sektörlerinden olan inşaat sektörü; müteahhitleri, inşaat malzemesi üreticileri, mühendisleri, mimarları, teknik elemanları ve ustaları ile içinde ülkemizin ve bulunduğumuz coğrafyanın imarında modern ve çağdaş yapılara ulaşmasında çok önemli roller üstlenmektedir.

Bizler de inşaat malzemesi sanayisinin temsilcileri olarak üreticilerimiz, satıcılarımız, projecilerimiz ve uygulamacılarımızla birlikte çok geniş bir sektörel ağı içerisinde yer almaktayız. Bu sektörel ağ içerisinde her geçen gün bilgi, veri ve tecrübenin ne kadar önemli bir kaynak haline geldiğine şahit olmaktayız. Günümüzde sağlıklı kararlar alınmasının ve rekabet gücünün artırılmasının ancak doğru, düzenli, güvenilir bilgi ve verilerle mümkün olacağı kanaatindeyiz. Biliyoruz ki, sektörümüzle ilgili verileri de ancak sektörü temsil eden kuruluşlar sağlıklı bir şekilde aktarabilir.

Bu kapsamda 2018 yılında, içinde bulunduğumuz sektörel ağdan gelen bilgileri rafine hale getirerek ve bilgi kirliliğinden arındırarak önemli bir sorumluluğu daha yerine getirdik. Türk Yapı Sektörü'nün en büyük ihtiyaçlarından biri olan konsolide edilmiş toplu veri kaynağı için harekete geçtik ve Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2017'yi yayımladık. Önemli bir başvuru kaynağı olduğuna inandığımız Yapı Sektörü Raporu'nun 2019 yılında ikincisini, 2020 yılında üçüncüsünü, 2021 yılında dördüncüsünü, 2022 yılında da beşincisini okuyucularımızla buluşturduk. 2023 yılında altıncı raporumuz için çalışmalarımız aynı titizlikle devam etti ve yine ülkemizden, dünya ekonomisinden, inşaat sektöründen ve inşaat malzemesi sanayisinden en güncel temel bilgileri içeren Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2022'yi tamamladık.

Öncelikle bu raporun yayımlanması için desteklerini esirgemeyen değerli üyelerimize ve paydaşlarımıza; doğru, düzenli ve tarafsız veri ve bilgiyi sizlere aktarabilmek adına büyük bir özveri ile çalışan tüm ekibimize teşekkür ederiz.

Tayfun KÜÇÜKOĞLU

Türkiye İMSAD Yönetim Kurulu Başkanı

SUNUŞ

İnşaat sektörü ve buna bağlı olarak inşaat malzemeleri sanayisi, dünyada ekonomik faaliyetler içinde önemli bir yer almaya devam etmektedir. Artan nüfus ve kentleşme, alt yapı ihtiyaçları, sınır ötesi artan göçler, yapılarda iyileştirme ve dönüşüm ihtiyacı inşaat sektöründe sürekli büyüme sağlamaktadır. Ayrıca sürdürülebilirliğe bağlı olarak enerji verimliliği başta olmak üzere daha yüksek standartlara sahip binalara ihtiyaç duyulmaktadır. Son olarak da dijitalleşme sürecinde akıllı binalar, kentler ve sistemler öne çıkmakta, inşaat sektörü ile inşaat malzemeleri sanayisinin teknoloji yoğunluğu yükselmektedir.

İnşaat sektörü ve inşaat malzemeleri sanayisi Türkiye’de ise geleneksel öncü rolünü son yıllarda artırarak sürdürmektedir. Yaratılan katma değer, istihdam ve üretim alanlarında önemli paylar alınmaktadır. İhracat ve döviz kazandırıcı hizmetler sektörün en önemli unsurlarından birini oluşturmaktadır. İnşaat malzemeleri ihracatı, yurt dışı müteahhitlik ve müşavirlik hizmetleri, son yıllarda önemi artan yabancılara gayrimenkul satışı döviz kazandırıcı faaliyetlerdir. Kamunun mega projeleri, kentsel dönüşüm, alt yapı yatırımları gibi birçok unsur da inşaat sektörüne ivme kazandırmaya devam etmektedir. Sürdürülebilirlik ve yeşil dönüşüm inşaat sektörü içinde öncelik haline gelmektedir.

Bu çerçevede gerek dünya gerekse Türkiye’de inşaat sektörü ile inşaat malzemeleri sanayisine ilişkin veriler üretilmesi büyük önem kazanmaktadır. Bilginin ve verinin en önemli meta haline geldiği günümüzde sağlıklı kararlar alınması ve rekabet gücünün artırılması ancak doğru, yeterli ve düzenli bilgi ve verilere sahip olunması ile mümkündür.

Türkiye İMSAD, bu yaklaşımdan hareketle sektörün ihtiyaç duyduğu doğru, yeterli, düzenli bilgi ve veri üretilmesini önemli bir misyon olarak üstlenmiş bulunmaktadır. Bu misyon çerçevesinde bir “Yapı Sektörü Raporu” yayımlanması benimsenmiş ve ilki 2017 yılında yayımlanmıştır. 6. Yapı Sektörü Raporu ise 2022 yılı için hazırlanmıştır. Temel amaç; sektörün bilgi ve veri ihtiyacının azami ölçüde karşılanmasıdır.

Hazırlanan rapor 5 ana bölümden oluşmaktadır. Dünya ekonomisi ve inşaat sektörü ile Türkiye ekonomisi ve inşaat sektörü ilk iki bölümü oluşturmaktadır. 3. bölümde dünya ve Türkiye’de inşaat malzemeleri sanayisi için genel bir değerlendirme yapılmaktadır. 4. bölümde bir sonraki yıla ilişkin öngörülere yer verilmektedir. Bu bölümde özellikle 2023 yılı şubat ayında yaşanan deprem afetinin etkileri ile mayıs ayında gerçekleşen seçimlerin ekonomi üzerindeki olası etkileri değerlendirilmektedir. Son bölümde ise inşaat malzemeleri sanayisinde 36 alt sanayi/ürün için ayrıntılı bilgi ve veriler sunulmaktadır. 2022 yılı raporunun temel özelliği dünyada Rusya-Ukrayna savaşı ile ortaya çıkan jeopolitik kırılmaların ve ekonomik koşulların, içeride ise yeni ekonomi modeli uygulamalarının etkilerini taşıyor olmasıdır.

Bu vesile ile “Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2022”nin inşaat sektörü ve inşaat malzemeleri sanayisi için faydalı olmasını dileriz.

Saygılarımızla,

Dr. Can Fuat GÜRLESEL

Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ.....	13	DEMİR ÇELİK DİKENLİ TEL VE ÇİTLER	116
I. BÖLÜM DÜNYA EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ.....	17	DEMİR ÇELİK TEL ÖRGÜ KAFES VE AÇ	118
I.1 DÜNYA EKONOMİSİNDE GELİŞMELER.....	18	ÖZEL BÖLÜM: GALVANİZ.....	120
I.2 DÜNYA İNŞAAT SEKTÖRÜ.....	22	MİNERAL TAŞ VE TOPRAK ÜRÜNLERİ.....	121
II. BÖLÜM TÜRKİYE EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ.....	29	ÇİMENTO	122
II.1 TÜRKİYE EKONOMİSİNDE GELİŞMELER VE İNŞAAT SEKTÖRÜNE ETKİLERİ	30	BLOK MERMER.....	124
II.2 İNŞAAT SEKTÖRÜ	40	İŞLENMİŞ TAŞLAR (MERMER VE GRANİT).....	126
II.3 KONUT SEKTÖRÜ	46	ALÇI LEVHA İLE ÇİMENTO VE BETONDAN EŞYA	129
II.4 KONUT DIŞI BİNALAR SEKTÖRÜ	55	ÖZEL BÖLÜM: HAZIR BETON	131
II.5 KAMU ALT YAPI YATIRIMLARI VE İNŞAATLARI	56	ÖZEL BÖLÜM: GAZBETON	132
II.6 GAYRİMENKUL SEKTÖRÜ VE İNŞAAT SEKTÖRÜNE KATKILARI	59	ÖZEL BÖLÜM: BİMS'DEN İNŞAAT MALZEMELERİ	132
II.7.1 YURT DIŞI MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ.....	61	TUĞLA VE KİREMİT	132
II.7.2 TEKNİK MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ.....	63	SERAMİK KAPLAMA.....	135
II.8 İNŞAAT SEKTÖRÜ VE FİNANSMAN.....	64	SERAMİK SAĞLIK GEREÇLERİ	137
II.9 İNŞAAT KONUT VE GAYRİMENKUL SEKTÖRÜNDE DİĞER GELİŞMELER.....	66	İNŞAAT CAMLARI (DÜZ CAM VE YALITIM CAMLARI)	139
II.9.1 KENTSEL DÖNÜŞÜM	66	ALÇI SIVA.....	142
II.9.2 YABANCILARIN GAYRİMENKUL EDİNİMLERİ	67	KİMYASAL ÜRÜNLER.....	145
II.9.3 İNŞAAT SEKTÖRÜNDE İŞ GÜVENLİĞİ.....	70	İNŞAAT BOYA VE VERNİKLERİ.....	146
II.9.4 SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE DOSTU BİNALAR	70	PLASTİK İNŞAAT MALZEMELERİ	148
II.9.5 İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİ LOJİSTİĞİ.....	72	YAPI KİMYASALLARI	151
II.9.6 KENTSEL VE ENDÜSTRİYEL YENİLEME.....	73	METAL BAZLI ÜRÜNLER.....	155
II.9.7 AVRUPA BİRLİĞİ SINIRDA KARBON DÜZENLEME MEKANİZMASI VE TÜRKİYE İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİNE ETKİLERİ	75	ALÜMİNYUM İNŞAAT MALZEMELERİ VE AKSAMLARI	156
III. BÖLÜM İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ GENEL DEĞERLENDİRME	77	ALÜMİNYUM SAĞLIK GEREÇLERİ	158
III.1 DÜNYA İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ.....	78	KİTLİLER VE DONANIM EŞYALARI.....	160
III.2 TÜRKİYE İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİ	80	ARMATÜR MUSLUK VANA VE VALFLER	163
IV. BÖLÜM 2023 YILI ÖNGÖRÜLERİ.....	91	DEMİR ÇELİK SAĞLIK GEREÇLERİ	165
IV.1 DÜNYA EKONOMİSİ 2023 ÖNGÖRÜLERİ	92	ELEKTRİK MALZEMELERİ VE TEÇHİZATLARI	169
IV.2 DÜNYA İNŞAAT SEKTÖRÜ 2023 ÖNGÖRÜLERİ.....	93	ELEKTRİK MALZEMELERİ	170
IV.3 DEPREMİN MALİYETİ İLE EKONOMİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ İÇİN BEKLENTİLER.....	94	YALITIMLI KABLORLAR	172
IV.4 TÜRKİYE İNŞAAT SEKTÖRÜ 2023 ÖNGÖRÜLERİ	96	ISITMA VE SOĞUTMA CİHAZLARI	174
IV.5 TÜRKİYE EKONOMİSİ 2023 ÖNGÖRÜLERİ	97	ASANSÖR YÜRÜYEN MERDİVEN VE KÖRÜKLER	177
V. BÖLÜM İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ	99	GÜVENLİK VE ALARM SİSTEMLERİ	179
DEMİR ÇELİK ÜRÜNLERİ	101	SAYAÇLAR	181
DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜ TEMEL GÖSTERGELERİ	102	AYDINLATMA EKİPMANLARI	183
DEMİR ÇELİK ÇUBUK PROFİL.....	103	AĞAÇ VE AHŞAP ÜRÜNLERİ	187
DEMİR ÇELİK BORU VE BORU BAĞLANTI PARÇALARI.....	105	AHŞAP İNŞAAT MALZEMELERİ	188
DEMİR ÇELİK İNŞAAT AKSAMI.....	108	AHŞAP MUTFAK VE BANYO DOLAPLARI	190
ÖZEL BÖLÜM: İNŞAAT İSKELE VE KALIPLARI	110	DUVAR KÂĞITLARI	192
DEMİR ÇELİK BAĞLANTI ELEMANLARI	111	PREFABRİK YAPILAR	196
DEMİR ÇELİK RADYATÖR.....	114	YALITIM MALZEMELERİ.....	199

TABLORAR

Tablo.1 Dünya Ekonomisinde Yeni Koşullar ve Riskler 2022	18	Tablo.52 Yabancılara Konut Satışında Ülkeler; Daire Sayısı	69
Tablo.2 Dünya Ekonomisi Büyüme; Yüzde	19	Tablo.53 İnşaat Sektöründe İş Kazaları	70
Tablo.3 Dünya Mal Ticareti Göstergeleri	20	Tablo.54 Ülke Bazında LEED Sertifikası Alan ve Sertifika Başvurusu Yapılan Bina Sayıları	71
Tablo.4 Enflasyon Faiz ve Fiyat Gelişmeleri	20	Tablo.55 Lojistik Faaliyetlerine Konu Olan İnşaat Malzemesi Büyüklüğü; Ton	72
Tablo.5 Dünya Sabit Sermaye Yatırımları	22	Tablo.56 İnşaat Malzemelerinin Kendi İçinde Dağılımı Tablosu	73
Tablo.6 Seçilmiş Ülkelerde İnşaat Sektörlerinde Büyüme; Yüzde	24	Tablo.57 Türkiye'de İnşaat Malzemeleri Yenileme Pazarı; Milyar TL	74
Tablo.7 Alt Yapı Yatırımları (Devam Eden Yatırımların Büyüklüğü) 2022; Milyar Dolar	25	Tablo.58 Dünya İnşaat Malzemesi İhracatçısı Ülkeleri 2021-2022	79
Tablo.8 Gelişmekte Olan Ülkelerde KOİ Projeleri (Finansal Kapanışı Yapılanlar)	26	Tablo.59 Dünya İnşaat Malzemesi İthalatçısı Ülkeleri 2021-2022	79
Tablo.9 250 Büyük Müteahhit Firma İçinde Yer Alan Ülkeler	27	Tablo.60 Türkiye İnşaat Malzemeleri Sanayi Üretiminde Büyüme; Yüzde	81
Tablo.10 Ticari Gayrimenkul Satın Alımları 2021-2022	28	Tablo.61 Türkiye İnşaat Malzemeleri İhracatı İlk 30 Pazar; Milyon Dolar	82
Tablo.11 Temel Ekonomik Göstergeler (2020-2022)	30	Tablo.62 İnşaat Malzemeleri İhracatı; Milyon Dolar	84
Tablo.12 Temel İşgücü Göstergeleri	32	Tablo.63 İnşaat Malzemeleri İthalatı; Milyon Dolar	84
Tablo.13 İthalatın Mal Grupları İtibariyle Dağılımı; Milyar Dolar	34	Tablo.64 Türkiye İnşaat Malzemeleri İthalatı İlk 30 Ülke; Milyon Dolar	85
Tablo.14 Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri; Milyar TL	36	Tablo.65 İç Pazarın İthalat ile Karşılama Oranı	86
Tablo.15 Sabit Sermaye Yatırımlarının Dağılımı Cari Fiyatlarla; Milyar TL	37	Tablo.66 İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Miktar ve Birim Fiyat Gelişmeleri	87
Tablo.16 Sabit Sermaye Yatırımlarının Sektör Dağılımı Cari Fiyatlarla; Yüzde	37	Tablo.67 Ülkelere Göre Ortalama İhracat Birim Fiyatları; Dolar/kg	88
Tablo.17 İnşaat Sektörü Temel Göstergeler	40	Tablo.68 Ülkelere Göre Ortalama İthalat Birim Fiyatları; Dolar/kg	88
Tablo.18 Alınan Yapı Ruhsatlarında Bina İstatistikleri	45	Tablo.69 Dünya İnşaat Malzemeleri Dış Ticareti Sıralamasında Türkiye'nin Yeri 2020-2022	89
Tablo.19 Alınan Yapı İzinleri Bina İstatistikleri	46	Tablo.70 Dünya Ekonomisinde 2023 Yılı Şekillendirecek Unsurlar	92
Tablo.20 Yapı Ruhsatlarına Göre Konut İnşaatları (2016-2022)	46	Tablo.71 Dünya Ekonomisi Büyüme; Yüzde	92
Tablo.21 Yapı Kullanma İzin Belgelerine Göre Konut İnşaatları (2016-2022)	47	Tablo.72 Dünya Ticareti Öngörülleri	93
Tablo.22 Konut Satışları; Adet Daire	47	Tablo.73 Enflasyon Faiz ve Fiyat Gelişmeleri	93
Tablo.23 Konut Satışlarının Birinci ve İkinci El Dağılımı; Adet	49	Tablo.74 Dünya İnşaat Sektörü Bölgeler 2023 Büyüme Öngörülleri; Yüzde	94
Tablo.24 İllere Göre Toplam Konut Satışları; Adet (2018-2022)	48	Tablo.75 Dünya İnşaat Sektörü Ülkeler 2023 Büyüme Öngörülleri; Yüzde	94
Tablo.25 İllere Göre Birinci El Konut Satışları; Adet (2018-2022)	49	Tablo.76 Deprem Toplam Ekonomik Maliyeti	95
Tablo.26 Bölgelere Göre Konut Fiyat Endeksi Değişimleri	50	Tablo.77 Deprem Yaşanan 11 İlde Hasarlı Bina Sayıları; Adet	95
Tablo.27 Konut Dışı Binalar için Alınan Yapı Ruhsatları; Bina Sayısı	55	Tablo.78 Deprem Bölgesinde Yeniden İmar/İnşaat Maliyeti (6 Mart 2023 İtibarıyla)	96
Tablo.28 Konut Dışı Binalar için Alınan Yapı Ruhsatları; Alan m ²	55	Tablo.79 Alınan Yapı Ruhsatları	96
Tablo.29 Konut Dışı Binalar için Alınan Kullanım İzinleri; Bina Sayısı	55	Tablo.80 Deprem Bölgesindeki 11 İlde Konutların Hasar Tespit Durumu (6 Mart 2023 İtibarıyla)	96
Tablo.30 Konut Dışı Binalar için Alınan Kullanım İzinleri; Alan m ²	55	Tablo.81 Afet Konutları Programı	96
Tablo.31 Merkezi Yönetim Kamu Yatırım Stoku ve Harcamaları	57	Tablo.82 Seçim Sonrası İnşaat Sektörü ve İnşaat Malzemeleri Sanayi için Beklentiler	97
Tablo.32 Genel Kamu Sabit Sermaye Yatırım Harcamaları Sektör Dağılımı 2022; Milyon TL	57	Tablo.83 Ham Çelik Üretimi	102
Tablo.33 2023 Yılı Yatırım Programı İlk 20 Büyük Kamu Yatırım Projesi	58	Tablo.84 Ürünler Göre Ham Çelik Üretimi; Bin Ton	102
Tablo.34 Kamu Özel İşbirliği Yatırım Projeleri	58	Tablo.85 Yöntemlere Göre Ham Çelik Üretimi; Bin Ton	102
Tablo.35 Kamu Özel İşbirliği Yatırım Projeleri, Modeller İtibarıyla	58	Tablo.86 Türkiye'nin Nihai Mamul Üretimi; Bin Ton	102
Tablo.36 İnşaat ve Gayrimenkul Sektöründe Büyüme; Yüzde	59	Tablo.87 Türkiye'nin Nihai Mamul Tüketimi; Bin Ton	103
Tablo.37 İstanbul Gayrimenkul Pazarı İle İlgili Değerlendirmeler	59	Tablo.88 Demir Çelik Çubuk Profil Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	103
Tablo.38 Avrupa Şehirlerinde Gayrimenkul Sektörü 2023 Yılı Beklentileri	59	Tablo.89 Demir Çelik Çubuk Profil İç Pazarı; Ton	103
Tablo.39 Türkiye'de Gayrimenkul Yatırımlarının Yıllık Ortalama Getirileri (Sermaye + Kira Getirisi)	60	Tablo.90 Demir Çelik Çubuk Profil İhracat Göstergeleri	103
Tablo.40 Üstlenilen Proje Sayıları ve Bedelleri (2010-2022)	61	Tablo.91 Demir Çelik Çubuk Profil İthalat Göstergeleri	104
Tablo.41 Müteahhitlik Firmalarının Üstlendikleri Projelerin Ülkelere Dağılımı 2022	62	Tablo.92 Demir Çelik Çubuk Profil İhracat Pazarlarımız 2021-2022	104
Tablo.42 Üstlenilen Müteahhitlik İşlerinin Sektör Dağılımı 2022	62	Tablo.93 Demir Çelik Çubuk Profil İthalat Yaptığımız Ülkeler 2021-2022	104
Tablo.43 Dünyanın En Büyük Müteahhitlik Firmaları Arasında Türk Firmalarının Yeri	63	Tablo.94 Demir Çelik Çubuk Profil İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	104
Tablo.44 Dünyanın En Büyük Müteahhitlik Firmaları Arasında Türk Firmalarının İş Payı	63	Tablo.95 Dünya Demir Çelik Çubuk Profil İhracatında İlk 10 Ülke 2021-2022	105
Tablo.45 Türk Firmalarının Yurt Dışında İş Yaptığı Seçilmiş Ülkeler 2022	64	Tablo.96 Dünya Demir Çelik Çubuk Profil İthalatında İlk 10 Ülke 2021-2022	105
Tablo.46 İnşaat ve Gayrimenkul İş Geliştirme Sektörlerinin Kullandığı Yurt İçi ve Yurt Dışı Krediler	65	Tablo.97 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	105
Tablo.47 İnşaat Sektöründe Yurt İçi Kredilerde Geri Dönmeyen Krediler	66	Tablo.98 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İç Pazarı; Ton	106
Tablo.48 İnşaat Sektörünün Finansal Kiralama Şirketlerinden Kullandıkları Krediler	66	Tablo.99 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracat Göstergeleri	106
Tablo.49 İnşaat Sektörünün Faktöring Şirketlerinden Kullandıkları Krediler	66	Tablo.100 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalat Göstergeleri	106
Tablo.50 Riskli Alan Uygulamaları Envanteri 2019-2022	68	Tablo.101 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracat Pazarlarımız 2021-2022	106
Tablo.51 Yabancılara Konut Satışında İller; Daire Sayısı	69	Tablo.102 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalatı Yaptığımız Ülkeler 2021-2022	107

TABLORAR

Tablo.103 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	107	Tablo.155 Çimento İç Pazarı; Milyon Ton	122
Tablo.104 Dünya Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatçıları 2021-2022	107	Tablo.156 Çimento (Klinker Dahil) İhracat Göstergeleri	122
Tablo.105 Dünya Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalatçıları 2021-2022	108	Tablo.157 Çimento İthalat Göstergeleri	122
Tablo.106 Demir Çelik İnşaat Aksami Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	108	Tablo.158 Türkiye'nin Çimento İhracat Pazarları 2021-2022	123
Tablo.107 Demir Çelik İnşaat Aksami İç Pazarı; Ton	108	Tablo.159 Türkiye'nin Çimento İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	123
Tablo.108 Demir Çelik İnşaat Aksami İhracat Göstergeleri	108	Tablo.160 Çimento İhracatının Dünya Çimento İhracatı İçinde Payı	123
Tablo.109 Demir Çelik İnşaat Aksami İthalat Göstergeleri	109	Tablo.161 Dünya Çimento İhracatçıları 2021-2022	124
Tablo.110 Demir Çelik İnşaat Aksami İhracat Pazarları 2021-2022	109	Tablo.162 Dünya Çimento İthalatçıları 2021-2022	124
Tablo.111 Demir Çelik İnşaat Aksami İthalat Yapılan Ülkeler 2021-2022	109	Tablo.163 Blok Mermer Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	124
Tablo.112 Demir Çelik İnşaat Aksami İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	109	Tablo.164 Blok Mermer İç Pazarı; Ton	124
Tablo.113 Dünya Demir Çelik İnşaat Aksami İhracatçıları 2021-2022	110	Tablo.165 Blok Mermer İhracat Göstergeleri	125
Tablo.114 Dünya Demir Çelik İnşaat Aksami İthalatçıları 2021-2022	110	Tablo.166 Blok Mermer İthalat Göstergeleri	125
Tablo.115 İnşaat İskele ve Kalıpları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	111	Tablo.167 Türkiye'nin Blok Mermer İhracat Pazarları 2021-2022	125
Tablo.116 Türkiye'nin İnşaat İskele ve Kalıpları İhracatı 2021-2022	111	Tablo.168 Türkiye'nin Blok Mermer İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	125
Tablo.117 Türkiye'nin İnşaat İskele ve Kalıpları İthalatı 2021-2022	111	Tablo.169 Blok Mermer İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	125
Tablo.118 Demir Çelik Bağlantı Elemanları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	111	Tablo.170 Dünya Blok Mermer İhracatçıları 2021-2022	126
Tablo.119 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İç Pazarı; Ton	112	Tablo.171 Dünya Blok Mermer İthalatçıları 2021-2022	126
Tablo.120 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracat Göstergeleri	112	Tablo.172 İşlenmiş Taşlar Girişim Sayıları ve Üretim Göstergeleri	126
Tablo.121 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalat Göstergeleri	112	Tablo.173 İşlenmiş Taşlar İç Pazarı; Ton	127
Tablo.122 Türkiye'nin Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracat Pazarları 2021-2022	112	Tablo.174 İşlenmiş Taşlar İhracat Göstergeleri	127
Tablo.123 Türkiye'nin Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	112	Tablo.175 İşlenmiş Taşlar İthalat Göstergeleri	127
Tablo.124 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	113	Tablo.176 Türkiye'nin İşlenmiş Taşlar İhracat Pazarları 2021-2022	127
Tablo.125 Dünya Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatçıları 2021-2022	113	Tablo.177 Türkiye'nin İşlenmiş Taşlar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	128
Tablo.126 Dünya Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalatçıları 2021-2022	113	Tablo.178 İşlenmiş Taşlar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	128
Tablo.127 Demir Çelik Radyatör Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	114	Tablo.179 Dünya İşlenmiş Taşlar İhracatçıları 2021-2022	128
Tablo.128 Demir Çelik Radyatör İç Pazarı; Ton	114	Tablo.180 Dünya İşlenmiş Taşlar İthalatçıları 2021-2022	128
Tablo.129 Demir Çelik Radyatör İhracat Göstergeleri	114	Tablo.181 Alçı Levha Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	129
Tablo.130 Demir Çelik Radyatör İthalat Göstergeleri	114	Tablo.182 Çimento ve Betondan Eşya Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	129
Tablo.131 Türkiye Demir Çelik Radyatör İhracat Pazarları 2021-2022	115	Tablo.183 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracat Göstergeleri	129
Tablo.132 Türkiye'nin Demir Çelik Radyatör İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	115	Tablo.184 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalat Göstergeleri	130
Tablo.133 Demir Çelik Radyatör İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	115	Tablo.185 Türkiye'nin Alçı Levha ile Çimento Betondan Eşya İhracat Pazarları 2021-2022	130
Tablo.134 Dünya Demir Çelik Radyatör İhracatçıları 2021-2022	115	Tablo.186 Türkiye'nin Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	130
Tablo.135 Dünya Demir Çelik Radyatör İthalatçıları 2021-2022	116	Tablo.187 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	130
Tablo.136 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	116	Tablo.188 Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracatçıları 2021-2022	131
Tablo.137 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İç Pazarı; Ton	116	Tablo.189 Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalatçıları 2021-2022	131
Tablo.138 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracat Göstergeleri	116	Tablo.190 Hazır Beton Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	131
Tablo.139 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İthalat Göstergeleri	117	Tablo.191 Gazbeton Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	132
Tablo.140 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracat Pazarları 2021-2022	117	Tablo.192 BİMS'den İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	132
Tablo.141 Türkiye'nin Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	117	Tablo.193 BİMS'den İnşaat Malzemeleri İhracatı 2021-2022	132
Tablo.142 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	117	Tablo.194 Tuğla ve Kiremit Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri; Adet	133
Tablo.143 Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatçıları 2021-2022	118	Tablo.195 Tuğla ve Kiremit Üretim Göstergeleri	133
Tablo.144 Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İthalatçıları 2021-2022	118	Tablo.196 Tuğla ve Kiremit İhracat Göstergeleri	133
Tablo.145 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	118	Tablo.197 Tuğla ve Kiremit İthalat Göstergeleri	133
Tablo.146 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İç Pazarı; Ton	118	Tablo.198 Türkiye'nin Tuğla ve Kiremit İhracat Pazarları 2021-2022	133
Tablo.147 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracat Göstergeleri	119	Tablo.199 Türkiye'nin Tuğla ve Kiremit İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	134
Tablo.148 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalat Göstergeleri	119	Tablo.200 Tuğla ve Kiremit İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	134
Tablo.149 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracat Pazarları 2021-2022	119	Tablo.201 Dünya Tuğla ve Kiremit İhracatçıları 2021-2022	134
Tablo.150 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	119	Tablo.202 Dünya Tuğla ve Kiremit İthalatçıları 2021-2022	134
Tablo.151 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	119	Tablo.203 Seramik Kaplama Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	135
Tablo.152 Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatçıları 2021-2022	120	Tablo.204 Seramik Kaplama İç Pazarı; Milyon Metrekare	135
Tablo.153 Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalatçıları 2021-2022	120	Tablo.205 Seramik Kaplama İhracat Göstergeleri	135
Tablo.154 Çimento ve Klinker Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	122	Tablo.206 Seramik Kaplama İthalat Göstergeleri	135
		Tablo.207 Türkiye'nin Seramik Kaplama İhracat Pazarları 2021-2022	136

TABLORAR

Tablo.208 Türkiye'nin Seramik Kaplama İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	136	Tablo.264 Yapı Kimyasalları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	153
Tablo.209 Seramik Kaplama İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	136	Tablo.265 Dünya Yapı Kimyasalları İhracatçıları 2021-2022	153
Tablo.210 Dünya Seramik Kaplama İhracatçıları 2021-2022	137	Tablo.266 Dünya Yapı Kimyasalları İthalatçıları 2021-2022	153
Tablo.211 Dünya Seramik Kaplama İthalatçıları 2021-2022	137	Tablo.267 Alüminyum Çubuk, Profil, Levha ve Yapı Parçaları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	156
Tablo.212 Seramik Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	137	Tablo.268 Alüminyum Kapı Pencere Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	156
Tablo.213 Seramik Sağlık Gereçleri İç Pazarı; Ton	137	Tablo.269 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İç Pazarı; Ton	156
Tablo.214 Seramik Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri	137	Tablo.270 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracat Göstergeleri	156
Tablo.215 Seramik Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri	138	Tablo.271 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İthalat Göstergeleri	157
Tablo.216 Türkiye'nin Seramik Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2021-2022	138	Tablo.272 Türkiye'nin Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracat Pazarları 2021-2022	157
Tablo.217 Türkiye'nin Seramik Sağlık Gereçleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	138	Tablo.273 Türkiye'nin Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	157
Tablo.218 Seramik Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	138	Tablo.274 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	157
Tablo.219 Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2021-2022	139	Tablo.275 Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracatçıları 2021-2022	158
Tablo.220 Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2021-2022	139	Tablo.276 Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İthalatçıları 2021-2022	158
Tablo.221 İnşaat Camları Girişim Sayıları	139	Tablo.277 Alüminyum Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	158
Tablo.222 İnşaat Camları Üretim	140	Tablo.278 Alüminyum Sağlık Gereçleri İç Pazarı; Ton	158
Tablo.223 İnşaat Camları İhracat Göstergeleri	140	Tablo.279 Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri	159
Tablo.224 İnşaat Camları İthalat Göstergeleri	140	Tablo.280 Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri	159
Tablo.225 Türkiye'nin İnşaat Camları İhracat Pazarları 2021-2022	140	Tablo.281 Türkiye'nin Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2021-2022	159
Tablo.226 Türkiye'nin İnşaat Camları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	141	Tablo.282 Türkiye'nin Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	159
Tablo.227 Türkiye'nin İnşaat Camları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	141	Tablo.283 Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	160
Tablo.228 Dünya İnşaat Camları İhracatçıları 2021-2022	141	Tablo.284 Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2021-2022	160
Tablo.229 Dünya İnşaat Camları İthalatçıları 2021-2022	142	Tablo.285 Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2021-2022	160
Tablo.230 Alçı Siva Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	142	Tablo.286 Kilitler ve Donanım Eşyaları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	161
Tablo.231 Alçı Siva İç Pazarı; Ton	142	Tablo.287 Kilitler ve Donanım Eşyaları İç Pazarı; Ton	161
Tablo.232 Alçı Siva İhracat Göstergeleri	142	Tablo.288 Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracat Göstergeleri	161
Tablo.233 Alçı Siva İthalat Göstergeleri	143	Tablo.289 Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalat Göstergeleri	161
Tablo.234 Türkiye'nin Alçı Siva İhracat Pazarları 2021-2022	143	Tablo.290 Türkiye'nin Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracat Pazarları 2021-2022	162
Tablo.235 Türkiye'nin Alçı Siva İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	143	Tablo.291 Türkiye'nin Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	162
Tablo.236 Alçı Siva İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	143	Tablo.292 Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	162
Tablo.237 Dünya Alçı Siva İhracatçıları 2021-2022	144	Tablo.293 Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatçıları 2021-2022	162
Tablo.238 Dünya Alçı Siva İthalatçıları 2021-2022	144	Tablo.294 Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalatçıları 2021-2022	163
Tablo.239 İnşaat Boya ve Vernikleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	146	Tablo.295 Armatür Musluk Vana ve Valfler Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	163
Tablo.240 İnşaat Boya ve Vernikleri İç Pazarı; Ton	146	Tablo.296 Armatür Musluk Vana ve Valfler İç Pazarı; Ton	163
Tablo.241 İnşaat Boya ve Vernikleri İhracat Göstergeleri	146	Tablo.297 Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracat Göstergeleri	163
Tablo.242 İnşaat Boya ve Vernikleri İthalat Göstergeleri	146	Tablo.298 Armatür Musluk Vana ve Valfler İthalat Göstergeleri	164
Tablo.243 İnşaat Boya ve Vernikleri İhracat Pazarlarımız 2021-2022	147	Tablo.299 Türkiye'nin Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracat Pazarları 2021-2022	164
Tablo.244 İnşaat Boya ve Vernikleri İthalat Yaptığımız Ülkeler 2021-2022	147	Tablo.300 Türkiye'nin Armatür Musluk Vana ve Valfler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	164
Tablo.245 İnşaat Boya ve Vernikler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	147	Tablo.301 Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	164
Tablo.246 Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İhracatçıları 2021-2022	148	Tablo.302 Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatçıları 2021-2022	165
Tablo.247 Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İthalatçıları 2021-2022	148	Tablo.303 Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İthalatçıları 2021-2022	165
Tablo.248 Plastik İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı	148	Tablo.304 Demir Çelik Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	165
Tablo.249 Plastik İnşaat Malzemeleri Üretim Göstergeleri	149	Tablo.305 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri	166
Tablo.250 Plastik İnşaat Malzemeleri İç Pazarı; Ton	149	Tablo.306 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri	166
Tablo.251 Plastik İnşaat Malzemeleri İhracat Göstergeleri	149	Tablo.307 Türkiye'nin Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2021-2022	166
Tablo.252 Plastik İnşaat Malzemeleri İthalat Göstergeleri	149	Tablo.308 Türkiye'nin Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	166
Tablo.253 Türkiye'nin Plastik İnşaat Malzemeleri İhracat Pazarları 2021-2022	150	Tablo.309 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	166
Tablo.254 Türkiye'nin Plastik İnşaat Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	150	Tablo.310 Dünya Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2021-2022	167
Tablo.255 Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	150	Tablo.311 Dünya Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2021-2022	167
Tablo.256 Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatçıları 2021-2022	151	Tablo.312 Elektrik Malzemeleri Girişim Sayısı; Adet	170
Tablo.257 Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İthalatçıları 2021-2022	151		
Tablo.258 Yapı Kimyasalları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	151		
Tablo.259 Yapı Kimyasalları İç Pazarı; Ton	151		
Tablo.260 Yapı Kimyasalları İhracat Göstergeleri	152		
Tablo.261 Yapı Kimyasalları İthalat Göstergeleri	152		
Tablo.262 Yapı Kimyasalları İhracat Pazarlarımız 2021-2022	152		
Tablo.263 Yapı Kimyasalları İthalat Yaptığımız Ülkeler 2021-2022	152		

TABLolar

Tablo.313 Elektrik Malzemeleri Üretim Göstergeleri; Adet	170	Tablo.365 Aydınlatma Ekipmanları İhracat Göstergeleri	183
Tablo.314 Elektrik Malzemeleri İhracat Göstergeleri	170	Tablo.366 Aydınlatma Ekipmanları İthalat Göstergeleri	184
Tablo.315 Elektrik Malzemeleri İthalat Göstergeleri	171	Tablo.367 Türkiye'nin Aydınlatma Ekipmanları İhracat Pazarları 2021-2022	184
Tablo.316 Türkiye'nin Elektrik Malzemeleri İhracat Pazarları 2021-2022	171	Tablo.368 Türkiye'nin Aydınlatma Ekipmanları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	184
Tablo.317 Türkiye'nin Elektrik Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	171	Tablo.369 Aydınlatma Ekipmanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	184
Tablo.318 Elektrik Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	171	Tablo.370 Dünya Aydınlatma Ekipmanları İhracatçıları 2021-2022	185
Tablo.319 Dünya Elektrik Malzemeleri İhracatçıları 2021-2022	172	Tablo.371 Dünya Aydınlatma Ekipmanları İthalatçıları 2021-2022	185
Tablo.320 Dünya Elektrik Malzemeleri İthalatçıları 2021-2022	172	Tablo.372 Ahşap İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı	188
Tablo.321 Yalıtımlı Kablolara Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	172	Tablo.373 Ahşap İnşaat Malzemeleri Üretim Göstergeleri	188
Tablo.322 Yalıtımlı Kablolara İç Pazarı; Ton	172	Tablo.374 Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracat Göstergeleri	188
Tablo.323 Yalıtımlı Kablolara İhracat Göstergeleri	173	Tablo.375 Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalat Göstergeleri	188
Tablo.324 Yalıtımlı Kablolara İthalat Göstergeleri	173	Tablo.376 Türkiye'nin Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracat Pazarları 2021-2022	189
Tablo.325 Türkiye'nin Yalıtımlı Kablolara İhracat Pazarları 2021-2022	173	Tablo.377 Türkiye'nin Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	189
Tablo.326 Türkiye'nin Yalıtımlı Kablolara İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	173	Tablo.378 Ağaç İnşaat Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	189
Tablo.327 Yalıtımlı Kablolara İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	174	Tablo.379 Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracatçıları 2021-2022	190
Tablo.328 Dünya Yalıtımlı Kablolara İhracatçıları 2021-2022	174	Tablo.380 Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalatçıları 2021-2022	190
Tablo.329 Dünya Yalıtımlı Kablolara İthalatçıları 2021-2022	174	Tablo.381 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	190
Tablo.330 Isıtma ve Soğutma Cihazları Girişim Sayısı; Adet	175	Tablo.382 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracat Göstergeleri	191
Tablo.331 Isıtma ve Soğutma Cihazları Üretim Göstergeleri; Adet	175	Tablo.383 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İthalat Göstergeleri	191
Tablo.332 Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracat Göstergeleri	175	Tablo.384 Türkiye'nin Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracat Pazarları 2021-2022	191
Tablo.333 Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalat Göstergeleri	175	Tablo.385 Türkiye'nin Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	191
Tablo.334 Türkiye'nin Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracat Pazarları 2021-2022	176	Tablo.386 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	191
Tablo.335 Türkiye'nin Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	176	Tablo.387 Dünya Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracatçıları 2021-2022	192
Tablo.336 Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	176	Tablo.388 Dünya Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İthalatçıları 2021-2022	192
Tablo.337 Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatçıları 2021-2022	176	Tablo.389 Duvar Kâğıtları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	192
Tablo.338 Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalatçıları 2021-2022	177	Tablo.390 Duvar Kâğıtları İç Pazarı; Ton	192
Tablo.339 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler Girişim Sayısı; Adet	177	Tablo.391 Duvar Kâğıtları İhracat Göstergeleri	193
Tablo.340 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler Üretim Göstergeleri; Adet	177	Tablo.392 Duvar Kâğıtları İthalat Göstergeleri	193
Tablo.341 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracat Göstergeleri	177	Tablo.393 Türkiye'nin Duvar Kâğıtları İhracat Pazarları 2021-2022	193
Tablo.342 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalat Göstergeleri	177	Tablo.394 Türkiye'nin Duvar Kâğıtları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	193
Tablo.343 Türkiye'nin Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracat Pazarları 2021-2022	178	Tablo.395 Duvar Kâğıtları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	193
Tablo.344 Türkiye'nin Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	178	Tablo.396 Dünya Duvar Kâğıtları İhracatçıları 2021-2022	194
Tablo.345 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	178	Tablo.397 Dünya Duvar Kâğıtları İthalatçıları 2021-2022	194
Tablo.346 Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatçıları 2021-2022	179	Tablo.398 Prefabrik Yapılar Girişim Sayısı; Adet	196
Tablo.347 Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalatçıları 2021-2022	179	Tablo.399 Prefabrik Yapılar İhracat Göstergeleri	196
Tablo.348 Güvenlik ve Alarm Sistemleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	179	Tablo.400 Prefabrik Yapılar İthalat Göstergeleri	196
Tablo.349 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracat Göstergeleri	179	Tablo.401 Türkiye'nin Prefabrik Yapılar İhracat Pazarları 2021-2022	197
Tablo.350 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalat Göstergeleri	180	Tablo.402 Türkiye'nin Prefabrik Yapılar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	197
Tablo.351 Türkiye'nin Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracat Pazarları 2021-2022	180	Tablo.403 Prefabrik Yapılar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	197
Tablo.352 Türkiye'nin Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	180	Tablo.404 Dünya Prefabrik Yapılar İhracatçıları 2021-2022	197
Tablo.353 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	180	Tablo.405 Dünya Prefabrik Yapılar İthalatçıları 2021-2022	198
Tablo.354 Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatçıları 2021-2022	181	Tablo.406 Yalıtım Malzemeleri Girişim Sayıları	200
Tablo.355 Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalatçıları 2021-2022	181	Tablo.407 Yalıtım Malzemeleri Üretimi; Ton	200
Tablo.356 Sayaç Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	181	Tablo.408 Yalıtım Malzemeleri İç Pazarı; Ton	200
Tablo.357 Sayaç İhracat Göstergeleri	181	Tablo.409 Yalıtım Malzemeleri İhracat Göstergeleri	201
Tablo.358 Sayaç İthalat Göstergeleri	182	Tablo.410 Yalıtım Malzemeleri İthalat Göstergeleri	201
Tablo.359 Türkiye'nin Sayaç İhracat Pazarları 2021-2022	182	Tablo.411 Türkiye'nin Yalıtım Malzemeleri İhracat Pazarları 2021-2022	201
Tablo.360 Türkiye'nin Sayaç İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	182	Tablo.412 Türkiye'nin Yalıtım Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022	201
Tablo.361 Sayaç İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	182	Tablo.413 Yalıtım Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	201
Tablo.362 Dünya Sayaç İhracatçıları 2021-2022	183	Tablo.414 Dünya Yalıtım Malzemeleri İhracatçıları 2021-2022	202
Tablo.363 Dünya Sayaç İthalatçıları 2021-2022	183	Tablo.415 Dünya Yalıtım Malzemeleri İthalatçıları 2021-2022	202
Tablo.364 Aydınlatma Ekipmanları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	183		

GRAFİKLER

Grafik.1 Euro-Dolar Paritesi	20	Grafik.36 Arz Edilen ve Satılan Yeni Konutlar	48
Grafik.2 Petrol Fiyatları Brent Dolar/Varil	21	Grafik.37 Mevcut Konut Satış Fiyat Endeksi 2007=100	50
Grafik.3 Dünya İnşaat Harcamaları ve Büyüme	22	Grafik.38 Konut Kira Endeksi 2007=100	51
Grafik.4 İnşaat Harcamalarından Bölgesel Büyümeler 2021-2022; Yüzde	23	Grafik.39 Türkiye Genelinde Mevcut Konut Amortisman Süreleri Yılı 2015-2022	51
Grafik.5 2022 Yılı Dünya İnşaat Harcamalarının Bölgesel Dağılımı	24	Grafik.40 Yeni Konutlar Fiyat Endeksi 2010 Ocak =100	52
Grafik.6 En Büyük 250 Müteahhitlik Firmasının Yurtdışı İş Hacmi; Milyar Dolar	25	Grafik.41 Konut Tiplerine Göre Yeni Konutlarda Fiyat Artışı; Yüzde (2010-2022)	52
Grafik.7 En Yüksek İş Hacmine Sahip Ülkeler; Milyar Dolar	26	Grafik.42 Konut İnşaat Maliyetleri ve Yeni Konut Satış Fiyatı Endeksleri	53
Grafik.8 Küresel Gayrimenkul Yatırımları (Satın Alma); Milyar Dolar	27	Grafik.43 Konut Satın Alma Araçları 2022	53
Grafik.9 Türkiye Ekonomisi Yıllık Büyüme; Yüzde	31	Grafik.44 Konut Kredileri; Milyar TL	53
Grafik.10 Türkiye GSYH; Milyar ABD Doları	31	Grafik.45 Konut Kredisi Aylık Ortalama Faiz Oranı; Yüzde	54
Grafik.11 Türkiye Kişi Başı Milli Gelir; Dolar	32	Grafik.46 Türkiye'de Ticari Gayrimenkul Satın Almaları; Milyon Dolar	60
Grafik.12 Tüketici Fiyat Enflasyonu Yıllık ve Yıl Sonu; Yüzde	33	Grafik.47 Yurtdışı Müteahhitlik Hizmetleri İş Bedelleri	61
Grafik.13 Üretici Fiyat Enflasyonu Yıllık ve Yıl Sonu; Yüzde	33	Grafik.48 TMMMB Üyelerinin Yurt İçi İş Hacminde Gelişmeler; Yüzde	64
Grafik.14 İhracat ve İthalat; Milyar Dolar	33	Grafik.49 İnşaat Sektörünün Yurt İçinden Kullandığı Krediler; Milyar TL	64
Grafik.15 Dış Ticaret Açığı ve İhracatın İthalatı Karşılama Oranı	35	Grafik.50 Yabancıların Gayrimenkul Alımları; Milyon Dolar	68
Grafik.16 Cari İşlemler Açığı ve Milli Gelire Oranı	35	Grafik.51 Dünya İnşaat Malzemeleri Pazar Büyüklüğü; Trilyon Dolar	78
Grafik.17 Dış Borçlar ve Milli Gelire Oranı	35	Grafik.52 Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatı; Milyar Dolar	79
Grafik.18 Merkezi Bütçe Açığı ve GSYH Oranı	36	Grafik.53 İnşaat Malzemeleri Sanayi Üretimi Büyüme; Yüzde	80
Grafik.19 Sabit Sermaye Yatırımları ve Milli Gelire Oranı	36	Grafik.54 İnşaat Malzemeleri İç Pazar Büyüklüğü; Milyar TL	81
Grafik.20 Sanayi Sektörü Büyüme Yıllık; Yüzde	38	Grafik.55 Türkiye İnşaat Malzemeleri İhracatı; Milyar Dolar	81
Grafik.21 İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı Yıllık Ağırlıklı Ortalama; Yüzde	38	Grafik.56 Türkiye'nin Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde	83
Grafik.22 Türk Lirası Faiz Oranları	38	Grafik.57 Türkiye İnşaat Malzemeleri İthalatı; Milyar Dolar	83
Grafik.23 Türk Lirası Sepet Kur	39	Grafik.58 İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Denge; Milyar Dolar	86
Grafik.24 Ekonomik Güven Endeksi 2010=100	39	Grafik.59 İnşaat Malzemeleri İhracat ve İthalat Birim Fiyatları	87
Grafik.25 İnşaat Sektörü Büyüme Yıllık; Yüzde	42	Grafik.60 Türkiye'nin Demir Çelik Çubuk Profil İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde	105
Grafik.26 İnşaat Sektörü Büyüme Çeyrek Dönem; Yüzde	42	Grafik.61 Türkiye'nin Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde	107
Grafik.27 İnşaat Harcamaları Yıllık; Milyar TL	42	Grafik.62 Demir Çelik İnşaat Aksami İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde	110
Grafik.28 İnşaat Harcamaları Çeyrek Dönem; Milyar TL	42	Grafik.63 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde	113
Grafik.29 İnşaat Sektörü ve Ekonomik Büyüme İlişkisi	43	Grafik.64 Demir Çelik Radyatör İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde	115
Grafik.30 İnşaat Sektörünün GSYİH İçinde Payı; Yüzde	43	Grafik.65 Türkiye'nin Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatı İçinde Payı; Yüzde	117
Grafik.31 İnşaat Harcamalarının Sabit Sermaye Yatırımları İçinde Payı; Yüzde	43	Grafik.66 Türkiye'nin Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatı İçinde Payı; Yüzde	120
Grafik.32 İnşaat Maliyet Endeksi 2015=100	44	Grafik.67 Türkiye'nin Dünya Çimento İhracatında Payı; Yüzde	123
Grafik.33 İnşaat Sektöründe İstihdam	44		
Grafik.34 İnşaat Sektörü Güven Endeksi 2010=100	44		
Grafik.35 Konut ve Konut Dışı Bina İnşaat Harcamalarının Dağılımı	46		

GRAFİKLER

Grafik.68 Türkiye'nin Dünya Blok Mermer İhracatında Payı; Yüzde	126
Grafik.69 Türkiye'nin Dünya İşlenmiş Taşlar İhracatında Payı; Yüzde	128
Grafik.70 Türkiye'nin Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracatında Payı; Yüzde	130
Grafik.71 Türkiye'nin Dünya Tuğla ve Kiremit İhracatında Payı; Yüzde	134
Grafik.72 Türkiye'nin Dünya Seramik Kaplama İhracatında Payı; Yüzde	136
Grafik.73 Türkiye'nin Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde	138
Grafik.74 Türkiye'nin Dünya İnşaat Camları İhracatında Payı; Yüzde	141
Grafik.75 Türkiye'nin Dünya Alçı Sıva İhracatı İçinde Payı; Yüzde	144
Grafik.76 Türkiye'nin Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İhracatında Payı; Yüzde	147
Grafik.77 Türkiye'nin Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde	150
Grafik.78 Türkiye'nin Dünya Yapı Kimyasalları İhracatında Payı; Yüzde	153
Grafik.79 Türkiye'nin Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracatında Payı; Yüzde	157
Grafik.80 Türkiye'nin Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde	160
Grafik.81 Türkiye'nin Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatında Payı; Yüzde	162
Grafik.82 Türkiye'nin Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatında Payı; Yüzde	164
Grafik.83 Türkiye'nin Dünya Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde	166
Grafik.84 Türkiye'nin Dünya Elektrik Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde	172
Grafik.85 Türkiye'nin Dünya Yalıtımlı Kablo İhracatında Payı; Yüzde	174
Grafik.86 Türkiye'nin Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatında Payı; Yüzde	176
Grafik.87 Türkiye'nin Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatında Payı; Yüzde	178
Grafik.88 Türkiye'nin Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatında Payı; Yüzde	180
Grafik.89 Türkiye'nin Dünya Sayaçlar İhracatında Payı; Yüzde	182
Grafik.90 Türkiye'nin Dünya Aydınlatma Ekipmanları İhracatında Payı; Yüzde	185
Grafik.91 Türkiye'nin Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde	189
Grafik.92 Türkiye'nin Dünya Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracatında Payı; Yüzde	192
Grafik.93 Türkiye'nin Dünya Duvar Kâğıtları İhracatında Payı; Yüzde	194
Grafik.94 Türkiye'nin Dünya Prefabrik Yapılar İhracatında Payı; Yüzde	197
Grafik.95 Türkiye'nin Dünya Yalıtım Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde	201

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2022

YÖNETİCİ ÖZETİ

DÜNYA EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ

- Dünya ekonomisi 2022 yılında Rusya-Ukrayna savaşının yarattığı jeopolitik kırılmalar, enerji krizi, yaşam maliyeti krizi ve yüksek enflasyon gibi sınırlayıcı etkiler yaşamıştır.
- Dünya ekonomisi 2022 yılında yüzde 3,1 büyümüştür. 2021 yılındaki hızlı toparlanma ardından bu kez savaş ve jeopolitik gerginlikler büyümede yavaşlamaya yol açmıştır.
- 2022 yılında gelişmiş ülkeler yüzde 2,7, gelişen ülkeler ise yüzde 3,9 büyümüştür.
- Dünya mal ticareti 2022 yılında yüzde 12,0 genişlemiş ve 24,68 trilyon dolara yükselmiştir. Dünya mal ticareti miktar olarak ise yüzde 3,6 büyümüştür.
- 2022 yılında küresel ekonomideki yavaşlama ve yükselen faizlere bağlı olarak sabit sermaye yatırımlarında büyüme yavaşlamış ve yüzde 3,4 olmuştur.
- Dünya sabit sermaye yatırımlarının 2022 yılında 25,29 trilyon dolar olarak gerçekleştiği öngörülmektedir.
- Dünya ekonomisinde 2022 yılında inşaat sektörü için daha çok sınırlayıcı koşullar yaşanmıştır. Yüksek enerji, girdi maliyetleri ve yüksek tedarik zinciri sıkıntıları yaşanmıştır.
- 2022 yılında dünya inşaat harcamaları yüzde 2,2 büyümüş ve toplam harcamalar 9,77 trilyon dolara çıkmıştır.
- İnşaat harcamaları alt bölgelerde farklı büyümeler göstermiştir.
- Sahra Afrika bölgesi inşaat harcamaları 2022 yılında yüzde 5,6 ile en yüksek büyümeyi göstermiştir. Batı Avrupa inşaat harcamaları savaşın gölgesinde yüzde 2,2 artmıştır.
- Asya Pasifik bölgesinin toplam inşaat harcamaları içindeki payı 2022 yılında yüzde 47,2'ye yükselmiştir. 2. sırada yer alan Batı Avrupa'nın payı yüzde 21,0 ile değişmemiştir.
- 2022 yılında Kuzey Amerika bölgesinde inşaat sektörü yüzde 1,2 büyümüştür.
- 2022 yılında dünyanın en yüksek alt yapı yatırım harcaması yapan ilk 10 ülkenin göstergeleri alt yapı harcamalarının yüksek gerçekleştiğini göstermektedir.
- Dünya genelinde KÖİ modeli ile gerçekleştirilen projelerin toplam büyüklüğü 2022 yılının ilk yarısında 42,3 milyar dolara yükselmiştir.
- Dünya inşaat harcamalarındaki yavaşlamaya ve jeopolitik gerginliklere bağlı olarak 250 büyük firmanın üstlendiği projeler 2022 yılında 425,0 milyar dolara inmiştir.
- En büyük 250 müteahhitlik firması içinde 2021 yılı itibarıyla en çok 79 firma sayısı ile Çinli firmalar yer almaktadır. Türkiye 42 firma ile 2. sırada bulunmaktadır.
- 2022 yılında sıkı para politikaları ve yükselen faizler sonucu gayrimenkul yatırımları yeniden yavaşlamıştır. Dünya gayrimenkul sektöründe yaşanan bu yavaşlama

inşaat sektörünü de sınırlamıştır.

- 2022 yılında gayrimenkul satın alma yatırımları yüzde 20 azalmış ve 1,14 trilyon dolara inmiştir.
- 2022 yılında gayrimenkul satın alma yatırımları tüm bölgelerde küçülmüştür. En yüksek daralma yüzde 27,0 ile Batı ve Doğu Avrupa bölgesinde yaşanmıştır.
- 2022 yılında gayrimenkul satın alımlarında Kuzey Amerika'da yüzde 17,0, Asya Pasifik bölgesinde ise yüzde 19,0 küçülme yaşanmıştır.

TÜRKİYE EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ

- 2022 yılında uygulanmaya başlanan yeni ekonomi modeli ve liralama politikası yarattığı koşullar ile inşaat ve konut sektörlerinde sınırlayıcı etkiler yaratmıştır.
- Ekonomi, tüketim ve ithalata bağlı olarak 2022 yılında yüzde 5,6 büyümüştür. Milli gelir ise 807 milyar dolardan 906 milyar dolara yükselmiştir.
- 2022 yılında 2,0 milyon ilave istihdam yaratılmıştır. İşsizlik oranı da yüzde 12,0'den yüzde 10,4'e gerilemiştir.
- Yeni ekonomi modeli politikaları enflasyon 2022 yılı içinde önemli ölçüde yükselmiştir. 2022 sonunda tüketici fiyatları yıllık yüzde 64,27 ve üretici fiyatları yüzde 97,72 olmuştur. 2022 ortalama enflasyonu ise daha yüksek gerçekleşmiştir.
- 2022 yılı ikinci yarısında pazarlarda başlayana yavaşlama ile ihracat 254,2 milyar dolara ulaşmıştır. Dış ticaret açığı 109,5 milyar dolara sızramıştır. Fiyat artışları etkili olmuştur.
- 2022 yılında yüksek turizm gelirlerine rağmen genişleyen dış ticaret açığı nedeniyle cari işlemler açığı yeniden 48,8 milyar dolara yükselmiştir.
- Türkiye'nin brüt dış borç stoku 2022 yılında 18 milyar dolar artarak 459 milyar dolara çıkmıştır. Milli gelire oranı ise yüzde 50,7'ye inmiştir.
- 2022 yılında bütçe açığı 139,1 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bütçe açığının milli gelire oranı ise yüzde 0,93'e gerilemiştir.
- 2022 yılında sabit sermaye yatırımları yüzde 117,8 artarak 4,44 trilyon TL olarak gerçekleşmiştir.
- Sanayi sektörü 2022 yılında yüzde 3,3 büyümüştür. Sanayi üretimindeki yavaşlama özellikle dış talepteki daralmadan kaynaklanmıştır.
- 2022 yıl boyunca liralama merkez bankası faiz oranlarını indirmiş, diğer yandan liralama hedefi çerçevesinde kredi ve döviz işlemleri koşullu hale getirilmiştir.
- Türk lirası 2022 yılının ilk yarısında hızlı değer kaybetmiş, ikinci yarısında ise durağanlaşmıştır.

- İnşaat sektörü 2022 yılında yine küçülmüştür. 2022 yılında sektör talep, maliyet ve finansman koşullarına bağlı olarak yüzde 8,4 küçülme yaşamıştır.
- İnşaat sektörü böylece beş yıl üst üste daralmıştır.
- 2022 yılında inşaat harcamaları cari fiyatlarla yüzde 107,9 artarak 1.823 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.
- İnşaat sektörünün milli gelir içindeki payı 2022 yılında 0,7 puan düşerek yüzde 4,7 olmuştur.
- İnşaat maliyetleri 2022 yılında yüzde 78,4 yükselmiştir. İşgücü maliyetleri yüzde 87,4, malzeme maliyetleri ise yüzde 75,9 artmıştır.
- İnşaat sektöründe yıllık ortalama istihdam 2022 yılında 70 bin kişi artarak 1,85 milyon kişiye yükselmiştir. Sektörde istihdam seviyesi iyileşmiştir.
- 2022 yılında alınan yapı ruhsatlarında gerileme yaşanmıştır. Alınan yapı ruhsatları yüzölçümü olarak yüzde 8,8 azalmış ve 137,73 milyon metrekareye inmiştir.
- 2022 yılında alınan yapı izinleri yüzölçümü olarak yüzde 0,7 azalmış ve 126,86 milyon metrekareye düşmüştür.
- Konutlar için alınan yapı ruhsatları yüzölçümü olarak yüzde 13,4 azalarak 101,76 milyon metrekareye inmiştir.
- 2022 yılında tamamlanarak yapı izni (oturma izni) alınan daire sayısı 632.174 olarak gerçekleşmiştir.
- 2022 yılında konut satışları yüzde 0,4 azalarak 1.485.622 adet olarak gerçekleşmiştir. Konut satışları iki yıl üst üste azalmıştır.
- 2022 yılında ipotekli satışlar 4,8 azalarak 280.320 adet olarak gerçekleşmiştir.
- Birinci el konut satışları 2022 yılında yüzde 0,3 azalarak 460.079 adet olarak gerçekleşmiştir. İkinci el konut satışları ise yüzde 0,5 düşmüştür.
- 2022 yılında yeni konut satışları azalırken, arzlar artmış ve yeni konut satışlarının yeni konut arzına oranı 2022 yılında yüzde 72,8'e inmiştir.
- 2022 yılında mevcut konut fiyatları yüzde 188,8 artış göstermiştir. Enflasyon ve inşaat maliyetlerindeki artışlar ile konut fiyatlarında çok yüksek artış gerçekleşmiştir.
- T.C. Merkez Bankası'nın mevcut konut fiyatları endeksine göre ise Türkiye'de mevcut konut fiyatları 2022 yılında yüzde 167,9 oranında artmıştır.
- 2022 yılında Türkiye genelinde konut kiralari artışı yüzde 190,4 olarak gerçekleşmiştir. Böylece çok yüksek bir artış yaşanmıştır.
- Konut satışı fiyatı ile aylık kira arasındaki ilişki ile hesaplanan mevcut konutların yıllık amortisman süreleri 2022 yılında 21,5 yıl ile değişmemiştir.
- Markalı yeni konut fiyatlarındaki artış 2022 yılında yüzde 99,4 olarak gerçekleşmiştir. Yeni konut fiyat artışları 2022 yılında enflasyonun üzerine çıkmıştır.
- 2022 yılında konut kredileri stoku yüzde 20,5 artmış ve 360,1 milyar TL'ye ulaşmıştır. Büyüme daha çok enflasyon ve konut fiyatlarındaki artış nedeniyle olmuştur.
- 2022 yılında konut kredi faiz oranları kademeli artış eğilimi içinde olmuştur. 2021 sonunda aylık faiz oranı yüzde 1,45 iken 2022 sonunda yüzde 1,73'e çıkmıştır.
- 2022 yılında konut dışı binalar için alınan yapı ruhsatlarında yüzde 5,9 artış yaşanmıştır.
- 2022 yılında konut dışı bina arzlarında sektörler itibarıyla farklı gelişmeler yaşanmıştır.
- 2022 yılında toplam kamu yatırım harcamaları 468,5 milyar TL olmuştur. Toplam kamu yatırımları içinde ulaştırma yatırımları 170,4 milyar TL ile en yüksek payı almıştır.
- 2022 yılı yatırım programında 3.028 adet projeye 277,6 milyar TL ödenek tahsis edilmiştir.
- 2022 yıl sonuna kadar 265 KÖİ projesi için uygulama sözleşmesi imzalanmıştır. Halen yatırımı devam eden ve başlanacak 45 projenin toplam yatırım tutarı 51,1 milyar dolardır.
- Türkiye'de gayrimenkul sektörü 2021 yılında yüzde 3,6 büyüdükten sonra 2022 yılında yüzde 4,3 büyüme göstermiştir.
- İstanbul, 2023 yılı için karşılaştırma yapılan 30 Avrupa şehri arasında gayrimenkul sektörü genel görünümü itibarıyla 29. sırada yer almıştır.
- 2022 yılında 310 milyon dolar tutarında ticari gayrimenkul satın alma işlemi gerçekleşmiştir.
- Ticari gayrimenkul yatırımlarının getirileri 2022 yılında risklerin artışı ile sınırlı ölçüde yükselmiştir.
- Yurt dışı müteahhitlik sektörü tarafından 2022 yılında 454 proje üstlenilmiş olup toplam proje tutarları 17,8 milyar dolar olmuştur. Rusya-Ukrayna savaşı işleri olumsuz etkilenmiştir.
- 2022 yılında proje sayısı 454'e çıkarken, ortalama proje büyüklüğü 39,2 milyon dolara gerilemiştir.
- 2022 yılında üstlenilen işlerin yüzde 25,0'i enerji, yüzde 9,4'ü demiryolu, yüzde 24,0'ü karayolu, tünel, köprü ve yüzde 19,8'i ise konut projelerinden oluşmuştur.
- Dünyadaki en büyük ilk 250 müteahhit firma içinde Türk firmaların sayısı 42 olurken, alınan işlerin payı ise yüzde 4,7'ye yükselmiştir.
- 2022 yılında inşaat sektörünün yurtiçinden kullandığı nakdi krediler yüzde 33,7 artmış ve 600,4 milyar TL'ye yükselmiştir.

- Gayrimenkul iş geliştirme sektörünün kullandığı krediler ise aynı dönemde yıllık olarak yüzde 40,2 artarak 91,1 milyar TL'ye çıkmıştır.
- 2022 yılında inşaat sektöründe yurt dışından kullanılan krediler yüzde 6,8 azalarak 21,25 milyar dolara inmiştir.
- Gayrimenkul iş geliştirme sektöründe ise yurt dışı krediler aynı dönemde yüzde 0,6 azalarak 4,89 milyar dolara gerilemiştir.
- İnşaat sektöründe geri dönmeyen krediler 2022 yılında 30,67 milyar TL'ye düşmüştür. Toplam kredi stokuna oranı ise yüzde 7,64'ten yüzde 5,11'e inmiştir.
- 2022 yılsonu itibarıyla kentsel dönüşüm kapsamında riskli ilan edilen alan sayısı 59 ilde toplam 279'dur. Bu alanların büyüklüğü 13.340 hektardır. Bu alanlardaki toplam bağımsız birim sayısı 815 bin adet olmuştur.
- Yabancıların Türkiye'den gayrimenkul edinimleri 2022 yılında değer olarak yüzde 11,3 artmış ve 6,27 milyar dolara yükselmiştir.
- 2022 yılında yabancıların konut alımı yüzde 15,2 artmış ve 67.490 daire olarak gerçekleşmiştir. En çok konut satılan illerin başında 24.953 daire ile İstanbul gelmektedir.
- 2022 yılında Türkiye'de LEED sertifikası almış ve sertifika başvurusu yapılmış toplam 1.202 yapı bulunmaktadır.
- İnşaat malzemeleri sanayisinin lojistiğe konu olan ürün miktarı 2022 yılında 342,7 milyon ton olmuştur.
- 2022 yılında fiili yenileme payı yüzde 52'ye yükselmiştir. Fiili yenileme harcamaları da 338,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.
- 2022 yılında Türkiye inşaat malzemeleri sanayi üretimi 2021 yılına göre sadece yüzde 0,2 artmıştır. Sanayi üretimi özellikle dış talepteki düşüş ile yavaşlamıştır.
- İnşaat malzemeleri iç pazarı 2022 yılında cari fiyatlarla yüzde 107,9 büyümüş ve 1.185 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Artış büyük ölçüde enflasyonist olmuştur.
- İnşaat malzemeleri ihracatı 2022 yılında yüzde 9,5 artmış ve 33,74 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Miktar olarak düşüş, birim değer olarak ise artış gerçekleşmiştir.
- ABD 2022 yılında en büyük ihracat pazarımız olmuştur. Almanya ve İsrail onu izlemiştir.
- Türkiye'nin 2022 yılında dünya inşaat malzemeleri ihracatındaki payı yükselmiş ve yüzde 2,79'a çıkmıştır.
- İnşaat malzemeleri dış ticareti 36 alt gruptan oluşmaktadır. 2022 yılında 27 alt grupta ihracat artmıştır.
- İnşaat malzemeleri ithalatı 2022 yılında yüzde 21,8 artmış ve 10,48 milyar dolara yükselmiştir.
- 2022 yılında 36 alt gruptan 30'unda ithalatı artarken, 6 malzeme alt grubunda ithalat gerilemiştir.
- En çok ithalat yapılan ilk 3 ülke yine Çin, Almanya ve İtalya olmuştur.
- İç pazarın ithalat ile karşılama oranı yüzde 14,8'e çıkmıştır.
- İnşaat malzemeleri net dış ticaret fazlası 2022 yılında 23,26 milyar dolara ulaşmıştır.
- İnşaat malzemeleri dış ticaretinde 2022 yılında ihracat miktar olarak yüzde 11,0 azalarak 57,65 milyon tona inmiş, ithalat ise yüzde 17,5 artarak 3,56 milyon tona çıkmıştır.
- İhracat birim fiyatları 2021 yılında 0,48 dolar/kg iken 2022 yılında 0,59 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatları ise 2021 yılında 2,84 dolar/kg iken 2022 yılında 2,94 dolar/kg olmuştur.

İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ GENEL DEĞERLENDİRME

- 2022 yılında yavaşlama ile dünya inşaat malzemeleri pazarı yüzde 2,3 büyümüş ve 6,35 trilyon dolara yükselmiştir.
- 2022 yılında inşaat malzemeleri dünya ihracatı yüzde 8,1 artmış ve 1,21 trilyon dolara çıkmıştır. Değer olarak artış daha çok fiyat artışlarından kaynaklanmıştır.
- Dünya inşaat malzemeleri ihracatında Çin en büyük ihracatçı ülke konumunda olmayı sürdürmektedir. Çin'in ihracatı 307,6 milyar dolara yükselmiştir.
- Türkiye 33,74 milyar dolar ihracatı ile 2022 yılında yine en büyük 5. ihracatçı ülke olmuştur.
- 2022 yılı itibarıyla en büyük ithalatçı veya ihracat pazarı 166,0 milyar dolar ile ABD'dir. ABD'nin 2022 yılında ithalatı yüzde 21,3 artmıştır.
- Türkiye 2022 yılında 10,48 milyar dolar ithalatı ile 29. büyük pazar veya ithalatçı konumundadır. 2021 yılına göre 7 sıra yükselmiştir.

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2022

I. Bölüm
DÜNYA EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ

1.1 DÜNYA EKONOMİSİNDE GELİŞMELER

2022 Yılında Rusya-Ukrayna Savaşı Küresel Ekonomide Ana Belirleyici Oldu

Dünya ekonomisi 2022 yılına bir önceki yıl hızlanan küresel ekonomik büyüme ve artan enflasyonla mücadele hedefi ile başlamıştır. 2021 yılında pandemi ile mücadelede başarılı sonuçlar alınmış ve hemen hemen tüm ülkelerde iktisadi ve sosyal hayata geri dönüş başlamıştır. Küresel ekonomi 2021 yılında yüzde 6,0 büyüme ile pandemi yılının kayıplarını büyük ölçüde telafi etmiştir. Hızlı toparlanma ve yeni normal koşullarının artıcı etkisi ise yükselen enflasyon olmuştur. Buna bağlı olarak merkez bankaları 2022 yılına daha sıkı para politikaları uygulama hedefi ile girmişlerdir.

2022 yılına bu beklentiler ile başlanmasına karşın şubat ayının sonunda Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile başlayan savaş tüm beklentileri değiştirmiş ve 2022 yılında küresel ekonomideki gelişmelerin ana belirleyicisi savaş ve jeopolitik kırılmalar olmuştur.

Rusya-Ukrayna savaşı 2022 yılı boyunca farklı boyutlarda devam etmiş ve 2023 yılına da sarkmıştır. Savaş, II. Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'da yaşanan en büyük ve belki de ilk savaş olmuştur. Batı, savaşta Ukrayna'nın yanında yer almıştır. Buna bağlı olarak Batı ile Rusya arasında da soğuk savaş sonrasının en sert kırılması yaşanmıştır. Batı, Rusya'ya yönelik ağır yaptırımlar uygulamaya başlamıştır. Japonya ve Güney Kore gibi Asya ülkeleri de bu yaptırımlara katılmıştır.

Diğer yandan iki süper güç ABD ile Çin arasında hegemonya mücadelesi 2022 yılı boyunca karşılıklı yaptırımlar ve tehditler ile devam etmiştir. Tayvan, iki ülke arasındaki en kritik konu olmuştur. ABD teknoloji alanında Çin'e yoğun yaptırımlara başlamıştır.

Rusya'nın Ukrayna'yı işgali sonrasında Batı'nın Rusya'ya karşı uyguladığı ana yaptırım alanı enerji ithalatının kademeli olarak sona erdirilmesi olmuştur. Avrupa Birliği Rusya'dan enerji ithalatını tamamen bitirmiştir. Avrupa yeni enerji tedarik kaynaklarına yönelirken, Rusya'da başta Çin ve Hindistan olmak üzere diğer enerji pazarlarına yönelmiştir. Savaş küresel enerji tedarik kaynaklarında önemli değişikliklere yol açmıştır.

Savaşın bir diğer etkisi enerji ve gıda fiyatlarında yaşanan sert artışlar ve her iki alandaki tedarikte kesintiler ve erişim sıkıntıları kriz riskini artırmıştır. Tahıl koridoru anlaşması ve enerjide alternatif kaynakların hızla devreye girmesiyle enerji ve gıda krizi riskleri yönetilmiştir.

2022 yılına girerken yükselen enflasyon savaşın ve özellikle enerji ve gıda fiyatlarının artışı ile yılın ikinci yarısında hızla artmıştır. Yüksek enflasyon makro ekonomik istikrarı tehdit ederken, daha büyük etkisi hane halkı üzerine yol açtığı yaşam maliyeti krizi ile olmuştur. Özellikle gelişmiş ülkelerde hane halkının tüketimi yaşam maliyeti krizi ile daralmıştır.

2022 yılının ikinci yarısında küresel enflasyonda görülen hızlı artış sonucu gelişmiş ülke merkez bankaları para politikalarında sıkılaştırmayı artırmış ve faiz oranları yükseltmişlerdir. Yılın ikinci yarısında sıkı para politikalarındaki bu hızlı sıkılaştırma

küresel ekonomiyi yavaşlatırken, yine küresel ölçekte bir resesyona yaşanması riskinin doğmasına neden olmuştur.

2022 yılı boyunca tüm siyasi, jeopolitik ve ekonomik gelişmelerden bağımsız olarak afetlere yol açan iklim olaylarının sayısı artmıştır. Buna bağlı olarak sürdürülebilirlik alanındaki taahhütler kuvvetlenmiştir. 27. kez düzenlenen İklim Zirvesi sürdürülebilirlik konusundaki aciliyeti bir kez daha ortaya koymuştur. Bu çerçevede 2022 yılı boyunca yenilenebilir enerji yatırımları hızlanarak büyümüştür. Ancak savaşın yarattığı enerji tedarik riskleri kömür gibi kirlenici ve nükleer enerji gibi riskli kaynakların kullanımını da artırmıştır.

2022 yılında teknoloji alanındaki gelişmelerde ilk sırayı giderek teknoloji savaşları almaya başlamıştır. Başta yarı iletkenler ve elektrikli araç bataryaları alanında teknolojik rekabet artarken, her iki alanda da yüksek yatırımlara başlanmıştır. Özellikle Çin'e karşı teknoloji alanındaki kısıtlamalar da artmıştır.

Tablo.1 Dünya Ekonomisinde Yeni Koşullar ve Riskler 2022

1	Rusya-Ukrayna Savaşı ve Yaptırımlar ile Jeopolitik Kırılmalar
2	ABD-Çin Gerginliği ve Yaptırımlar
3	Enerji Tedarik Kaynaklarında Değişim
4	Enerji ve Gıda Fiyatlarında Artışlar / Tedarik Krizi Riski
5	Yaşam Maliyeti Krizi
6	Yüksek Enflasyon
7	Sıkı Para Politikalarına Geçiş / Resesyona Riski
8	İklim Olayları Sürdürülebilirlik Uyumu
9	Yenilenebilir Enerji Dönüşümü
10	Teknoloji Savaşları

Kaynak: Çalışma Ekibi

Dünya Ekonomisi 2022 yılında Yüzde 3,1 Büyüdü

Hızlı toparlanma ve yeni normal koşulları içinde dünya ekonomisi 2021 yılında yüzde 6,0 büyümüş, pandemi ile oluşan kayıplar fazlasıyla telafi edilmiş, 2022 yılına da yüksek büyüme beklentisi ile başlamıştır.

2022 yılının ilk iki ayında yüksek büyüme temposu korunurken, şubat ayı sonunda Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile başlayan savaş tüm büyüme dinamiklerini değiştirmiş ve küresel büyüme temposu kademeli olarak yavaşlamaya başlamıştır.

Dünya ekonomisi 2022 yılının ilk çeyreğinde geçen yıldan gelen ivme ile yüzde 4,5 büyümüştür. Büyüme ikinci çeyrekte itibaren savaşın etkileri ile yavaşlamaya başlamıştır. 2022 yılının ikinci çeyreğinde büyüme yüzde 3,0, üçüncü çeyreğinde ise yüzde 2,9'a inmiştir. Son çeyrekte ise özellikle sıkı para politikaları daha fazla etkili olmuş ve büyüme yüzde 2,0 olarak gerçekleşmiştir.

Böylece 2022 yılı genelinde dünya ekonomisi yüzde 3,1, gelişmiş ülkeler yüzde 2,7 ve gelişen ülkeler ise yüzde 3,9 büyümüştür.

ABD ekonomisi 2022 yılında yüzde 2,1 büyümüştür. Ekonomide öncelik beklentilerin üzerine çıkan enflasyon ile

mücadele olmuştur. Yılın ikinci çeyreğinden itibaren ABD Merkez Bankası sıkı para politikasını kuvvetlendirmiş ve faiz oranlarını artırmıştır. Buna bağlı olarak da büyüme yavaşlamıştır. Enflasyonda sınırlı gerileme yaşanırken, istihdam piyasası güçlü kalmaya devam etmiştir.

2022 yılında savaşın büyüme üzerindeki olumsuz etkilerinin en çok yaşandığı bölge Avrupa olmuştur. Savaş başta Almanya olmak üzere tüm ülkelerin dış ticaret ve büyüme dinamiklerini sınırlamıştır. Buna bağlı olarak euro bölgesinde büyüme 2022 yılında yüzde 3,5 olmuştur. Almanya 2022 yılında yüzde 1,8 büyümüştür. Fransa, İtalya ve İspanya büyüme açısından daha az etkilenmişlerdir.

Japonya ekonomisi 2022 yılında yüzde 1,0 büyümüştür. 2022 yılında Japonya uzun yıllar sonra dış ticaret açığı vermiştir. Artan enerji fiyatları nedeniyle ithalat artarken, Rusya'ya yaptırımlar ve Çin'in kapalı kalması sonucu ihracat gerilemiştir. Ekonominin en önemli dinamiği olan dış ticaret fazlasının tersine dönmesi büyümenin de yavaşlamasına yol açmıştır. Japonya yine uzun yıllar sonra yükselen enflasyon ile de karşılaşmıştır.

İngiltere 2022 yılında savaşın etkileri yanı sıra kendi içinde siyasi krizler yaşamış ve hükümet 3 kez değişmiştir. Enflasyonun tüm gelişmiş ülkeler içinde en yüksek olduğu ülke İngiltere'dir. İngiltere'de sıkı para politikası uygulaması yılın ikinci yarısında kuvvetlenmiştir. Tüm bu gelişmeler çerçevesinde 2022 yılında büyüme yüzde 4,0 olarak gerçekleşmiştir.

Kanada 2022 yılında yüzde 3,8 büyümüştür. En önemli ticaret ortağı ABD'deki yavaşlayan büyüme Kanada'yı da etkilemiştir. Güney Kore, Avustralya, Norveç, İsrail, Singapur gibi ülkelerin yer aldığı diğer gelişmiş ülkeler 2022 yılında yüzde 2,7 büyüme göstermiştir.

Gelişen ülkeler 2022 yılında yüzde 3,9 büyüme göstermiştir. Gelişen ülkeler içinde yüzde 2,9 büyüyen Çin dışarıda bırakıldığında gelişen ülkelerde büyüme yüzde 4,7 olmuştur.

Çin 2022 yılı boyunca salgın ile mücadelede sıfır taviz politikasını sürdürmüştür. Yıl boyunca vakaların görüldüğü yerlerde ve zamanlarda geniş kısıtlamalar uygulanmıştır. Buna bağlı olarak yine yıl genelinde iktisadi ve sosyal faaliyetler büyük ölçekli kapanmalar ile karşılaşmıştır. Çin ekonomisinde büyüme bu kapanmalar ile 2022 yılında zayıflamış ve yüzde 2,9 olmuştur. Çin salgına karşı yürüttüğü sıfır taviz politikasına 2023 yılına geçerken son vermiştir. Gelişen Asya ülkelerinde büyüme Çin hariç 2022 yılında yüzde 4,3 olarak gerçekleşmiştir. Hindistan yüzde 7,0 büyümüştür. ASEAN-5 ülkelerinde büyüme 2022 yılında yüzde 6,2 olmuştur.

Gelişen Avrupa ülkeleri savaşın merkezi ve en yakın coğrafyası olarak en çok etkilenen bölge olmuştur. 2022 yılında büyüme yüzde 0,7 olarak gerçekleşmiştir. Ukrayna yüzde 35, Rusya yüzde 2,1 daralmıştır. Orta Avrupa ülkelerinde de büyüme zayıflamıştır. Latin Amerika ülkeleri 2022 yılında yüzde 3,8 büyümüştür. Enerji ve emtia ihraç eden bölge ülkeleri yüksek ihracat fiyatlarından olumlu etkilenmiştir.

Orta Doğu ve Merkez Asya ülkeleri 2022 yılında yüzde 5,4 büyümüştür. Enerji ve emtia fiyatlarındaki artışlar bu bölge ülkelerinde büyümeleri desteklemiştir. Suudi Arabistan 2022 yılında yüzde 8,7 büyüme sağlamıştır. Kuzey Afrika ülkelerinde ise başta gıda tedariki sıkıntıları ile yüksek enflasyon olumsuz etkiler yaratmıştır.

Sahra Afrika ülkelerinde büyüme 2022 yılında yüzde 3,8 olmuştur. Bazı Sahra Afrika ülkeleri finansal açıdan sıkıntılar ile karşılaşmıştır. Enerji ve emtia ihraç eden bölge ülkeleri ise daha yüksek büyümeler göstermiştir.

Tablo.2 Dünya Ekonomisi Büyüme; Yüzde

	2020	2021	2022
Dünya	-3,5	6,0	3,1
Gelişmiş Ülkeler	-4,5	5,4	2,7
ABD	-3,4	5,9	2,1
Euro Bölgesi	-6,4	5,3	3,5
Almanya	-4,6	2,6	1,8
Japonya	-4,5	2,1	1,0
İngiltere	-9,4	7,6	4,0
Kanada	-5,2	5,0	3,8
Diğer Gelişmiş Ülkeler	-1,9	5,3	2,7
Gelişen Ülkeler	-2,0	6,7	3,9
Asya Ülkeleri	-0,9	7,4	4,3
Çin	2,3	8,4	2,9
Hindistan	-7,3	8,7	7,0
Orta ve Doğu Avrupa	-1,8	7,1	0,7
Rusya	-2,7	5,6	-2,1
Latin Amerika	-6,9	7,0	3,8
Brezilya	-3,9	5,0	2,9
Meksika	-8,2	4,7	3,1
Orta Doğu ve Merkez Asya	-2,8	4,5	5,4
Sahra Afrika	-1,7	4,7	3,8

Kaynak: IMF World Economic Outlook, Nisan 2023

Dünya Mal Ticareti 2021 Yılında Yüzde 26,3 Arttı

2022 yılında dünya mal ihracatı miktar olarak yüzde 3,6 ve değer olarak ise yüzde 12,0 artmıştır. Böylece 2022 yılında dünya mal ihracatı 24,68 trilyon dolara ulaşmıştır. Ortalama ihracat birim fiyatları yüzde 8,0 yükselmiştir. Dünya mal ihracatı 2022'de yıllık en yüksek büyüklüğe ulaşmıştır. Hem miktar hem de değer bazında yüksek büyümeler gerçekleşmiştir.

2022 yılında küresel koşullar dünya mal ticaretini birçok yönden etkilemiştir. Rusya-Ukrayna savaşı, yaptırımlar, yüksek fiyatlar, enerji tedarik alanında yaşanan değişimler ve sıkı para politikaları ile pariteler etkili olmuştur.

Pandemide yaşanan tedarik sıkıntıları nedeniyle 2021 yılında firmalar siparişlerini öne çekmiş, daha yüksek stoklar ile

çalışmaya başlamıştı. İş teslimlerindeki gecikmeler ve sıkışıklıklar da tedarik güvenliğini öne çıkarmıştı. Benzer eğilimler 2022 yılında da görülmüştür. Bu nedenle yılın ilk yarısında yine yüksek siparişler yaşanmıştır. Rusya-Ukrayna savaşının tedarik kanalları üzerinde yarattığı ilave sıkıntılar da ihracat siparişlerinin artışına yol açmıştır. Yılın ikinci yarısında ise bu kez sıkı para politikalarına bağlı olarak yavaşlama beklentileri sonucu ihracat siparişlerinde büyüme zayıflamıştır.

İhracata konu olan emtia ve mal fiyatları hem savaşın etkisi ile hem de yüksek enflasyonun etkileri sonucu 2022 yılında da yüksek gerçekleşmiştir. Miktar bazındaki yavaşlamaya karşın yüksek fiyatlar dünya ticaretindeki büyümeyi desteklemiştir. Ortalama ihracat birim fiyatları yüzde 8,0 yükselmiştir.

Tedarik zincirlerindeki yeniden yapılanma ile dijitalleşme ve sürdürülebilirlik uyumu amaçlı yatırımlarda görülen artış da miktar olarak ihracattaki büyümeyi desteklemiştir. Yine yenilenebilir enerjiye geçiş ve sürdürülebilirlik uyumu amacıyla yapılan yenilemeler de ihracatın miktar olarak artışını hızlandırmıştır. İklim değişimi ile tarım ve gıda ürünleri ticareti de zorunlu olarak büyüme göstermektedir.

Tablo.3 Dünya Mal Ticareti Göstergeleri

	2018	2019	2020	2021	2022
Dünya Mal İhracatı Milyar Dolar	19.559	19.005	17.645	22.052	24.675
Miktar Olarak Büyüme %	3,1	0,5	-5,2	9,7	3,6
Değer (ABD Doları) Olarak Büyüme %	10,2	-2,8	-7,1	26,2	12,0
Ortalama İhraç Birim Fiyatı Değişimi %	6,9	-3,0	-2,4	15,0	8,0

Kaynak: Dünya Ticaret Örgütü

Küresel Ölçekte Enflasyonda Hızlı Artış

Pandeminin küresel ekonomiye en önemli miraslarından birisi yeni normal koşulları içinde enflasyondaki artış olmuştur. Enflasyon dünya genelinde 2021 yılının ikinci yarısından itibaren

ren birikmeye başlamış ve 2021 yılsonunu gelişmiş ve gelişen hemen tüm ülkelerde zirvelerde tamamlamıştı. 2022 yılına girilirken yüksek enflasyon ile mücadele tüm ülkelerin ve özellikle gelişmiş ülkelerin önceliği haline gelmişti.

2022 yılı başında küresel enflasyon yüksek enerji fiyatları, ücret artışları, göreceli talep büyümesi, tedarik sıkıntıları ve yüksek navlunlar kaynaklı olarak yükselme eğilimi içindeydi. 2022 yılı şubat ayında Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile başlayan savaş küresel fiyat ve enflasyon dinamiklerini daha da bozmuştur. Yılın ilk çeyreğinden itibaren üretici ve tüketici fiyatları 1970'li yıllardan sonraki en yüksek seviyelerine ulaşmıştır.

Yenilenebilir enerjiye geçiş ile yükselen doğalgaz ve elektrik fiyatları 2022 yılı ilk yarısında tarihin en yüksek seviyelerine yükselmiştir. Jeopolitik gerginlikler ve savaş nedeniyle petrol fiyatları da önemli ölçüde yükselmiştir. Gıda fiyatları ise iklim değişiminin yarattığı tedarik güvenliği sorunları ve başta gübre olmak üzere üretim girdilerinde yaşanan yüksek artışlar sonrası yıl genelinde yükselme eğilimi içinde olmuştur.

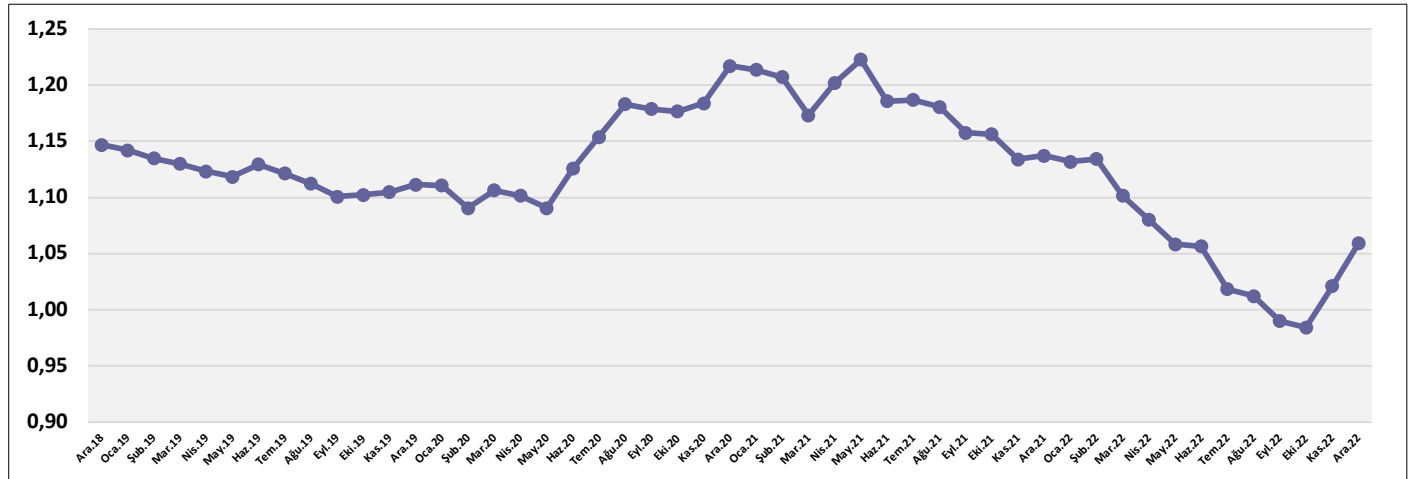
2022 yıl sonunda gelişmiş ülkelerde tüketici enflasyonu ortalama yüzde 7,3, gelişen ülkelerde ise yüzde 9,9 olarak gerçekleşmiştir

Tablo.4 Enflasyon Faiz ve Fiyat Gelişmeleri

Göstergeler	2019	2020	2021	2022
Tüketici Fiyatları Gelişmiş Ülkeler %	1,4	0,7	3,1	7,3
Tüketici Fiyatları Gelişen Ülkeler %	5,1	5,1	5,9	9,9
ABD Merkez Bankası Politika Faizi %	2,5	0,25	0,25	4,5
Avrupa Merkez Bankası Politika Faizi %	0,0	0,0	0,0	2,5
İngiltere Merkez Bankası Politika Faizi %	0,1	0,1	0,1	3,5
Petrol Fiyatları %	-10,2	-32,7	65,8	39,8
Petrol Dışı Emtialar %	0,8	6,7	26,4	7,0

Kaynak: IMF World Economic Outlook, Nisan 2023

Grafik.1 Euro-Dolar Paritesi

Kaynak: London FX Exchange

Küresel Para Politikalarında Kuvvetli Sıkılaşıma Yaşandı

2021 yılı genelinde artış eğilimine giren enflasyonu merkez bankaları ilk aşamada pandemi koşulları ile ortaya çıkan geçici enflasyon olarak nitelendirmişti. Ancak yılın son çeyreğinde enflasyonda yaşanan gelişmeler giderek kalıcı bir enflasyona doğru gidildiğini ortaya koymuştu. Buna bağlı olarak yılın son çeyreğinde merkez bankaları parasal genişlemelere son vererek para politikalarında sıkılaştırma planlarına başlamıştı. 2022 başında Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile başlayan savaş ise enflasyonda sıçramalara yol açmıştır. Buna bağlı olarak merkez bankaları ilk çeyrekte sıklıkla sıkı para politikası uygulamalarını kuvvetlendirmiştir. Bir yandan politika faizleri artarken, diğer yandan bilançoların küçültülmesi ile döviz likiditesi azalmaya başlamıştır.

ABD Merkez Bankası parasal sıkılaşıma politikasını ilk uygulamaya koyan bankalardan biri olmuştur. FED salgın sonrası başladığı parasal genişlemesine 2022 Şubat ayı itibarıyla son vermiştir. FED 2022 Mart ayından itibaren faiz oranlarını artırmaya başlamıştır. 2022 sonunda politika faizi yüzde 4,5'e yükselmiştir.

Avrupa Merkez Bankası da yükselen enflasyon karşısında faiz artışlarına başlamıştır. AMB uzun yıllar sıfır olarak uyguladığı politika faizini Temmuz 2022 tarihinde yüzde 0,5'e yükseltmiştir. Politika faizi 2022 sonunda yüzde 2,5 olmuştur. Avrupa Merkez Bankası 2023 yılı mart ayından itibaren de bilançoda küçülmeyi başlatacaktır.

İngiltere merkez bankası faiz artırımına ilk başlayan büyük merkez bankası olmuştur. İngiltere Merkez Bankası politika faizini 2022 sonunda yüzde 3,5'e yükseltmiştir. Başta Kanada Merkez Bankası olmak üzere gelişmiş ve birçok gelişen ülke merkez bankası da faiz oranlarını 2022 yılı boyunca yükseltmiştir.

Savaşın yarattığı riskler ile ABD doları güvenli liman olarak değer kazanmıştır. Yine ABD merkez bankasının para politikasında sıkılaştırma adımları ile ABD doları yıl genelinde güçlenmiştir.

2021 yıl sonunda 1,137 olan euro-dolar paritesi 2022 Eylül ve Ekim aylarında 1'in altına inmiştir. Parite yıl sonunda 1,0591 seviyesinden kapanmıştır.

Enerji Petrol Fiyatlarında 2022 Yılında Dalgalanmalar Yaşandı

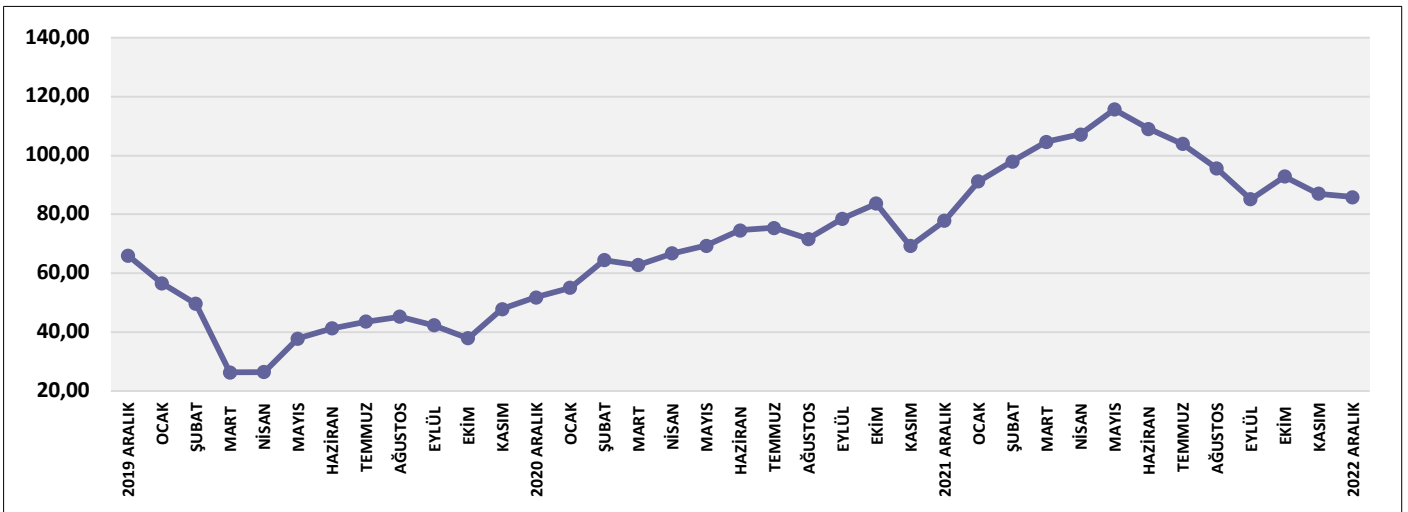
2020 yılında yaşanan pandemi salgını ile brent petrol fiyatları mart ayında 26,4 dolara kadar gerilemişti. Yılın ikinci yarısında ise dünya ekonomisindeki toparlanma ve talep artışı neticesinde brent petrol fiyatı artmaya başlamış ve yılı 51,8 dolar seviyesinden kapatmıştı. 2021 yılında petrol ve enerji fiyatları kademeli artış eğilimi içinde olmuştur. Fiyat artışları yılın son çeyreğinde ise hızlanmıştır. Buna bağlı olarak enerji fiyatları yılı en yüksek seviyelerde kapatmışlardır. Brent petrol fiyatları da yılı 77,8 dolar/varil seviyesinde bitirmiştir.

2022 yılı ilk ayında petrol fiyatları Rusya'nın Ukrayna'yı işgal endişeleri ve beklentileri ile 91,2 dolar seviyesine yükselmiştir. OPEC+ ülkelerinin üretim konusunda uyguladıkları sınırlayıcı politikalar da petrol fiyatlarının artışına yol açmıştır. Şubat ayında ise Rusya Ukrayna'yı işgal etmiş ve yıl boyunca sürecektir savaş başlamıştır.

Savaşın ilk etkisi ile petrol fiyatları şubat ayı sonunda 100 dolara yaklaşmıştır. Ancak Batı'nın, Rusya doğalgaz ve petrolüne ambargo ve yaptırımlar uygulaması sonucu petrol fiyatları mayıs ayında 115 dolara kadar yükselmiştir.

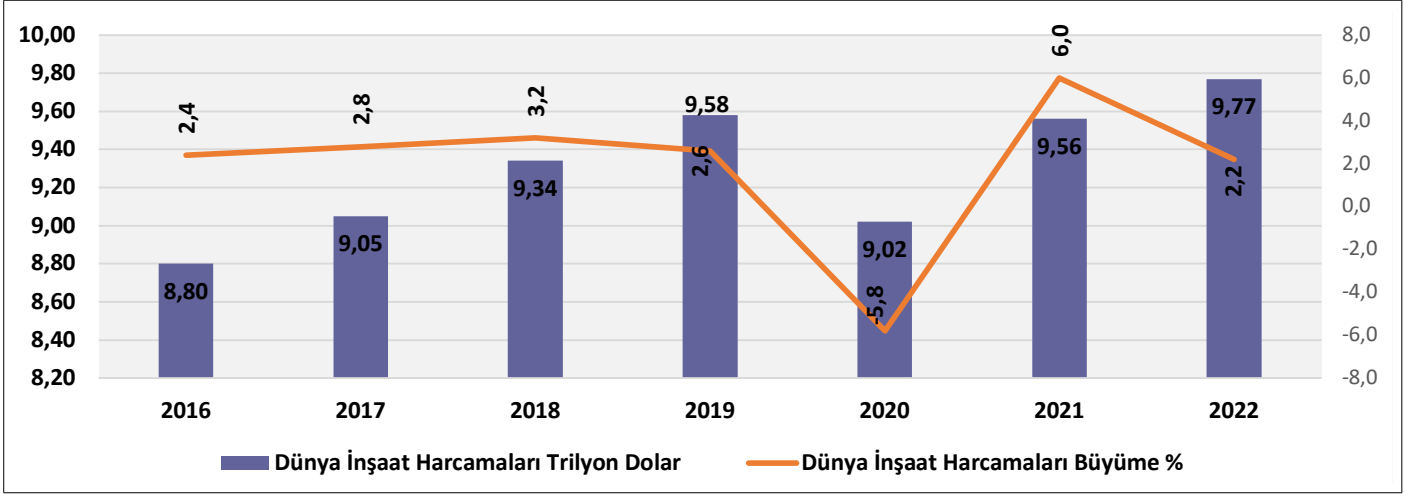
Yılın ikinci yarısında ise petrol fiyatlarında kademeli bir düşüş yaşanmıştır. Avrupa, Rusya petrolüne olan bağımlılığı kademeli olarak azaltmıştır. Enerji krizi riski iyi yönetilmiş ve alternatif tedarik kaynakları sağlanmıştır. OPEC+ petrol üretiminde kademeli artış sağlamıştır. Yine yılın ikinci yarısında küresel ekonomideki yavaşlama ve ABD dolarının güçlenmesi de petrol fiyatlarını sınırlamıştır. Tüm bu gelişmeler ile

Grafik.2 Petrol Fiyatları Brent Dolar/Varil

Kaynak: London Commodity Exchange

Grafik.3 Dünya İnşaat Harcamaları ve Büyüme

Kaynak: Fitch Solution, 2023 Ocak

gerileyen brent petrol varil fiyatı 2022 sonunda 85,9 dolar olmuştur. Petrol fiyatları yine de görece 2020 ve 2021 yılının oldukça üzerinde gerçekleşmiştir ve hem küresel büyümeyi sınırlamış hem de küresel enflasyonu beslemiştir.

1.2 DÜNYA İNŞAAT SEKTÖRÜ

Dünya İnşaat Sektöründe Büyüme 2022 Yılında Yavaşladı

İnşaat sektörü sabit sermaye yatırımları olup, diğer iktisadi faaliyetlerden oldukça farklı koşullara ihtiyaç duymaktadır. Sürdürülebilir, dengeli ve kapsayıcı bir ekonomik büyüme bunların başında gelmektedir. Bu çerçevede değerlendirildiğinde 2022 yılında dünya ekonomisindeki koşullar 2021 yılına göre zorlaşmıştır. Pandemi sonrası hızlı toparlanma yaşanan 2021 yılı ardından 2022 yılında Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile başlayan savaş küresel ekonomideki dinamikleri önemli ölçüde etkilemiştir.

Savaşın yarattığı jeopolitik kırılmalar ile riskler artmış ve küresel ekonomide büyüme yavaşlamaya başlamıştır. Yüksek enflasyon ile mücadeleyi hedefleyen sıkı para politikaları özellikle 2022 yılının ikinci yarısında kuvvetlenmiştir. Buna bağlı olarak başta artan faizler olmak üzere sıkı para politikası koşulları durgunluk yaratmaya başlamış ve resesyon endişelerini doğurmuştur. Küresel ekonomideki yavaşlama sabit sermaye yatırımları ile inşaat sektörünü de sınırlamıştır.

Küresel ekonomide ve yatırımlardaki genel yavaşlamaya karşın kamu kesimlerinin büyük alt yapı yatırım paketlerinin uygulanması 2022 yılında sabit sermaye yatırımlarını desteklemiştir. Bu gelişmelere bağlı dünya sabit sermaye yatırımlarının 2022 yılında yüzde 3,4 büyüyerek 25,29 trilyon dolara yükseldiği öngörülmektedir.

Tablo.5 Dünya Sabit Sermaye Yatırımlar

Yıllar	Dünya Geliri, Milyar Dolar	Sabit Sermaye Yatırımları, Milyar Dolar	Sabit Sermaye Yatırımları Pay %
2010	66.011	13.598	20,6
2015	74.664	17.731	23,7
2016	76.211	17.781	23,3
2017	81.036	20.039	24,8
2018	86.210	21.378	24,9
2019	87.654	21.805	25,0
2020	85.441	20.400	24,2
2021	97.036r	24.450r	25,2
2022	101.561	25.290	24,9

Kaynak: UNCTAD WIR 2022, IMF WEO Nisan 2023, r: revize edilmiştir

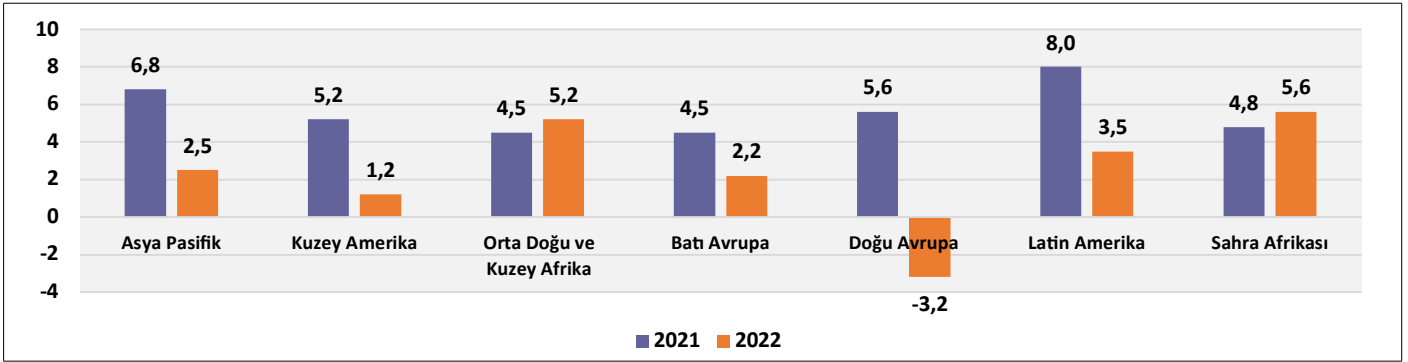
Dünya İnşaat Harcamaları 2022 Yılında Yüzde 2,2 Büyüyerek 9,77 Trilyon Dolara Yükseldi

2022 yılında dünya inşaat harcamalarında büyüme önemli ölçüde yavaşlamıştır. 2021 yılında pandemi sonrası iktisadi ve sosyal faaliyetlere geri dönüş yaşanmış, inşaat sektöründe de çalışma koşulları büyük ölçüde normalleşmiş, kamu alt yatırımlarının da desteği ile dünya inşaat harcamalarında hızlı büyüme yaşanmıştı. 2022 yılında ise mevcut koşullar inşaat sektörü üzerinde daha çok sınırlayıcı olmuştur.

2022 yılı başında Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile başlayan savaş jeopolitik kırılmalara, Batı ile Rusya arasında siyasi kopmalara neden olmuştur. Batı ile Rusya arasındaki karşılıklı yaptırımlar küresel ticarete daralmalara yol açmıştır. İnşaat faaliyetleri de tüm bu gelişmelerden olumsuz etkilenmiştir.

Grafik.4 İnşaat Harcamalarından Bölgesel Büyümeler 2021-2022; Yüzde

Kaynak: Fitch Solution, 2023 Ocak

Savaşın önemli bir etkisi inşaat malzemeleri tedarikinde ortaya çıkan sıkıntılar ile enerji ve inşaat malzemeleri hammaddeleri ve ürünlerinin fiyatlarında meydana gelen sıçramalar olmuştur. Malzeme sıkıntıları ve maliyet artışları inşaat işlerinde yavaşlamaya yol açmıştır. İnşaat sektörlerinde işgücü sıkıntısı 2022 yılında da sürmüştür.

Küresel inşaat harcamalarının önemli bir bölümünü gerçekleştiren Çin'de 2022 yılında gayrimenkul ve inşaat sektöründe sıkıntılar yaşanmıştır. Öncelikle salgına karşı uygulanan kapatma politikaları ile inşaat faaliyetleri büyük ölçüde yavaşlamıştır. Gayrimenkul sektöründe ise birçok geliştirici firma mali sıkıntıya düşmüştür. Firmalara sağlanan destekler, kamunun ve yerel yönetimlerin alt yapı faaliyetlerine rağmen inşaat sektöründe sıkıntılar yıl boyu devam etmiştir.

Rusya-Ukrayna savaşının yarattığı jeopolitik gerginlikler nedeniyle sınır ötesi inşaat işlerinde de sıkıntılar yaşanmıştır. Başta Rusya ve Ukrayna olmak üzere pazarlar daralmıştır.

2022 yılında sıkı para politikaları kuvvetlenmiş ve faiz artışları hızlanmıştır. Buna bağlı olarak ticari gayrimenkul işlerinin maliyetleri artarken, bireysel konut kredi faizleri de önemli ölçüde yükselmiştir. Yüksek faizler ile talepteki yavaşlama konut ve konut dışı bina yatırımlarını yavaşlatmıştır.

Kamu kesimlerinin büyük alt yapı yatırım paketleri inşaat sektörlerini destekleyen önemli bir unsur olmuştur. AB, ABD, Çin ve İngiltere gibi ülkelerde alt yapı yatırımlarında yüksek büyümeler sürmüştür.

2022 yılında inşaat işlerinde müstakil konutlar, sanayi-depolama-lojistik binaları, yenilenebilir enerji yatırımları ve alt yapı yatırımları öne çıkan iş alanları olmuştur. Bu alanlar inşaat işlerinde destekleyici olmuştur. Yine 2022 yılında enerji ve emtia ihraç eden ülkelerde yüksek ihraç fiyatlarının sağladığı gelir artışları kamu inşaat yatırımlarının yeniden hızlanmasına yol açmıştır. Başta Suudi Arabistan olmak üzere birçok ülkede mega projeler başlamıştır. Çin'in bir kuşak bir yol projesinin inşaat sektörüne katkısı ise 2022 yılında azalmıştır.

2022 yılında yaşanan tüm bu gelişmeler çerçevesinde dünya inşaat harcamalarının yüzde 2,2 büyüdüğü öngörülmektedir. İnşaat harcamaları 2022 yılında 9,77 trilyon dolar seviyesine yükselmiştir. Böylece inşaat harcamaları büyüklüğü 2019 yılını aşmıştır.

2022 Yılında Alt Bölgelerde İnşaat Harcamaları Yavaşladı

2022 yılında tüm bölgelerde inşaat sektörlerindeki büyümeler yavaşlamıştır. Küresel pazarda en yüksek payı alan Asya Pasifik bölgesi inşaat sektörü 2022 yılında yüzde 2,5 büyümüştür. Asya'da Çin'in yıl genelinde uyguladığı kapatma politikaları ve gayrimenkul sektöründe yaşanan mali sıkıntılar nedeniyle inşaat sektöründe büyüme yavaşlamıştır. Diğer ülkelerde ise inşaat sektörlerinde toparlanmalar sürmüştür.

Çin'de inşaat sektöründe büyüme yüzde 1,6'ya inmiştir. Hindistan'da inşaat sektörü 2022 yılında yüzde 8,8 büyümüştür. Japonya'da ise inşaat sektörü 1,2 küçülmüştür. Endonezya, Asya bölgesinde yüzde 2,0 ile inşaat sektörü yavaş büyüyen ülkelerden biri olmuştur.

2022 yılında Kuzey Amerika bölgesinde yüzde 1,2, Batı Avrupa bölgesinde yüzde 2,2 büyüme gerçekleşirken, Doğu Avrupa bölgesinde ise yüzde 3,2 küçülme olmuştur. 2022 yılında inşaat sektöründe görece hızlı büyüme gösteren bölgeler ise yüzde 5,2 ile Orta Doğu ve Kuzey Afrika, yüzde 5,6 ile Sahra Afrika bölgesi ve yüzde 3,5 ile Latin Amerika bölgeleridir.

ABD'de inşaat sektöründe büyüme 2022 yılında önemli ölçüde yavaşlamıştır. Sıkı para politikaları ile artan faizler konut inşaat harcamalarında küçülmeye yol açmıştır. Konut dışı binalar inşaatları da durağanlaşmıştır. Kamu alt yapı yatırımları ise büyümeye devam etmiştir. ABD'deki inşaat sektörü 2022 yılında yüzde 1,7 büyümüştür. Kanada inşaat sektörü yüzde 1,9 büyüme sağlamıştır.

2022 yılında Batı Avrupa'da inşaat sektörü Rusya-Ukrayna savaşının yıl açtığı koşullar içinde hızla yavaşlamıştır. Bölgede sektörün büyümesi yüzde 2,2 olmuştur. Almanya'da inşaat sektörü yüzde 2,5 daralma göstermiştir. İngiltere ve İtalya'da ise yüksek büyümeler gerçekleşmiştir.

Doğu Avrupa ülkelerinde inşaat sektörleri yüzde 3,2 küçülmüştür. Savaş küçülmede etkili olmuştur. Rusya'da inşaat sektörü 2022 yılında yüzde 4,2 daralmıştır.

Mısır'da inşaat sektörü yüzde 9,5, Suudi Arabistan'da yüzde 8,8, Irak'ta yüzde 12,2 Azerbaycan'da yüzde 6,6 ve İsrail'de ise yüzde 4,2 büyümüştür.

İnşaat Harcamalarında Asya Pasifik Bölgesinin Payı Yüzde 47,2'ye Yükseldi

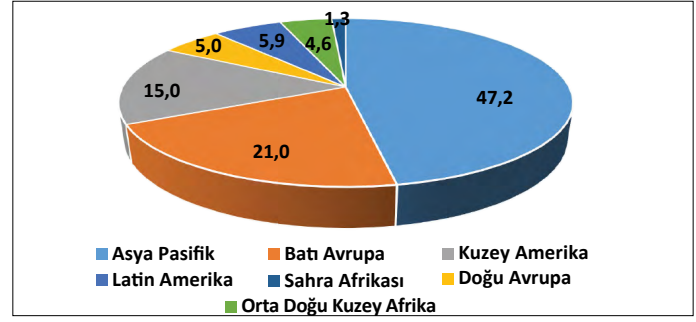
2022 yılında inşaat harcamaları dünya genelinde ve bazı alt bölgelerde yavaşlamıştır. Asya Pasifik bölgesinde büyüme yüzde 2,5 olarak gerçekleşmiştir. Buna bağlı olarak Asya Pasifik bölgesinin toplam inşaat harcamaları içindeki payı 2022 yılında yüzde 47,0'den yüzde 47,2'ye yükselmiştir. 2. sırada yer alan Batı Avrupa'nın payı yüzde 21,0 ile değişmemiştir. Kuzey Amerika'nın payı yüzde 15,0'e gerilemiştir. Diğer bölgelerin payları ise 2022 yılında sınırlı artışlar göstermiştir. Son yıllarda payları önemli ölçüde Asya Pasifik lehine azalan Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'nın kayıpları 2022 yılında oldukça yavaşlamıştır.

Tablo.6 Seçilmiş Ülkelerde İnşaat Sektörlerinde Büyüme; Yüzde

Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022*
Almanya	1,9r	-3,6r	2,0r	-1,4	-2,5
İngiltere	-1,7r	1,5r	-13,5r	13,4r	5,6
Fransa	1,0r	2,6	-14,0r	13,7r	1,4
İspanya	2,3r	4,3	-13,2r	-3,0	-7,2
İtalya	1,2	2,7r	-5,7r	21,6	11,6
Polonya	11,8	-0,3r	-8,0r	5,3	6,8
ABD	2,2r	1,4r	-3,8r	2,5	1,7
Kanada	2,9r	0,8r	-1,8r	5,4	1,9
Brezilya	-3,0	1,9	-2,1r	-4,6	3,4
Hindistan	6,5r	1,2r	-7,3r	11,5	8,8
Çin	4,8	5,2	2,7r	2,1	1,6
Japonya	-1,3r	-0,2r	2,7r	1,6	-1,2
Endonezya	6,1	5,8	-3,3	2,8	2,0
Mısır	10,0	8,8r	4,4r	23,8	9,5
İran	-0,1r	-20,0r	9,1r	-5,0	2,5
Irak	-11,0	62,2	-55,7r	35,9	12,2
Nijerya	2,3	1,8	-7,7	3,1	4,0
Rusya	2,1r	0,6r	-4,4r	5,2	-4,2
Azerbaycan	-8,8	-2,8	-7,7r	-2,0	6,6
Kazakistan	4,6	13,2	11,6	7,6	4,2
Türkmenistan	-1,4r	-7,8r	0,9	3,5	7,6
Özbekistan	14,3	22,9	9,5r	6,8	6,6
Suudi Arabistan	5,7r	14,3r	-7,2r	18,8	8,8
BAE	2,4	2,7	-7,5r	-5,7	3,5
Katar	1,2r	-1,5r	-3,9r	1,6	4,8
İsrail	5,6r	3,9r	-4,1r	8,7	4,2

Kaynak: Birleşmiş Milletler Ulusal Hesaplar Veri Tabanı, * 2022 Ülke Resmi İstatistik Kurumları, r: revize edilmiştir

Grafik.5 2022 Yılı Dünya İnşaat Harcamalarının Bölgesel Dağılımı

Kaynak: Fitch Solutions, 2023 Ocak

Alt Yapı Yatırımları 2022 Yılında Büyüme Devam Etti

İnşaat harcamaları üç ana alandan oluşmaktadır. Bunlar konut inşaatları, konut dışı bina inşaatları ve alt yapı inşaatlarıdır. Alt yapı inşaatları inşaat sektörü için önemli bir diğer faaliyet alanıdır. Bu alanda özellikle mühendislik anlamında daha yüksek katma değerli projeler yürütülmektedir.

2022 yılında alt yapı yatırım harcamalarında büyüme devam etmiştir. Küresel ekonomideki ve inşaat sektörlerindeki yavaşlamaya karşın kamu kesimlerinin alt yapı yatırımları büyümektedir. Bu büyümede birçok unsur etkili olmaktadır. Bu unsurlar sürdürülebilirlik uyumu, küresel enerji ve dijital dönüşüm, gelişmiş ülkelerde eskiden alt yapının yenilenmesi ile teknoloji yarışının yol açtığı ihtiyaçlardır.

2022 yılında başta ABD olmak üzere gelişmiş ülkeler ulaştırma, lojistik, sağlık, eğitim ve iletişim alt yapılarının yenilenmesine yönelik açıkladıkları alt yapı yatırım programlarını sürdürmektedir. AB ise daha çok sürdürülebilirlik öncelikli alt yapı yatırım programını uygulamaktadır. Yine yenilenebilir enerjiye geçiş ve dijital alt yapı için de kamu yatırımları hızlanmıştır. Kamu kesimleri 2022 yılında yavaşlayan ekonomilerini desteklemek için de kamu alt yapı yatırımlarını hareketlendirmiştir. Teknoloji yarışı ve birçok kritik üründe tedarik güvenliğinin sağlanmasına yönelik yatırımlar da 2022 yılında hız kazanmıştır.

2022 yılında dünyanın en yüksek alt yapı yatırım harcamasını yapan ilk 10 ülkenin göstergelerinde alt yapı harcamalarında büyüme kaynaklarının farklılaştığı görülmektedir. Çin ekonomik büyümeyi desteklemek ve sıkıntı ile karşılaşan gayrimenkul-inşaat sektörüne katkı sağlamak için alt yapı yatırımlarını artırmıştır. Çin, özellikle gayrimenkul ve inşaat sektöründe görülen dalgalanmalar karşısında kamu alt yapı yatırımlarına ağırlık vermektedir.

ABD'de alt yapı harcamaları yeni destek paketlerinin etkisi ile önemli ölçüde yükselmiştir. ABD özellikle yenilenebilir enerji ve diğer sivil alt yapı projelerine ağırlık vermektedir. Hindistan alt yapı yatırımlarında en büyük 3. ülke konumundadır. 2022 yılında kamu alt yapı yatırımlarına özellikle yenilenebilir enerjiye geçiş amacıyla öncelik vermeye başlamıştır. Kanada petrol ve doğalgaz yatırımlarını azaltırken, enerji yatırımlarını artırmaktadır. Avustralya ise diğer sivil altyapılar

harcamaları ile 5. sırada yer almaya devam etmiştir. Her iki ülkede de harcamalar 2022 yılında artmıştır. İngiltere uygulamaya aldığı kamu alt yapı yatırımları programı ile harcamalarını 2022 yılında artırmıştır. Alt yapı yatırımları İngiltere’de yavaşlayan ekonomiyi de desteklemektedir.

Rusya savaşın yarattığı mali baskılar nedeniyle sivil alt yapı yatırımlarında daralmaya gitmiştir. Buna karşın Batı’nın uygulamaya başladığı enerji ambargoları karşısında yeni pazarlara erişmek için petrol ve doğalgaz alanında yatırımlarını artırmıştır.

Brezilya enerji ve emtia fiyatlarındaki artışların sağladığı gelir artışına karşın 2022 yılında alt yapı yatırımlarını azaltmıştır. Endonezya ve Vietnam da ulaştıkları alt yapı yatırım büyüklükleri ile 2022 yılında yine ilk 10 içinde yer almışlardır. Her iki ülkede de harcamalar büyümüştür.

Kamu kesimleri ülkelerin rekabet güçlerinin korunmasına yönelik olarak kritik ürünlerin üretiminde, lojistik ile ulaştırma ve iletişim alt yapılarında, dijitalleşme ve teknoloji alanında ihtiyaç duyulan alt yapı yatırımlarına daha çok ağırlık verecektir. Yenilenebilir enerji ve elektrifikasyon da diğer öncelikli alt yapı yatırımları alanları olacaktır.

Tablo.7 Alt Yapı Yatırımları (Devam Eden Yatırımların Büyüklüğü) 2022; Milyar Dolar

Sıra	Ülkeler	Petrol ve Doğalgaz	Enerji Üretim İletim Dağıtım	Diğer Sivil Altyapılar	Toplam Altyapı
1	Çin	200	750	2.210	3.160
2	ABD	450	540	1.050	2.040
3	Hindistan	160	750	860	1.770
4	Kanada	530	160	260	950
5	Avustralya	205	75	650	930
6	İngiltere	30	290	370	690
7	Rusya	250	110	300	660
8	Endonezya	170	185	190	545
9	Brezilya	220	130	160	510
10	Vietnam	70	200	240	510

Kaynak: Dünya Bankası, 2023

Gelişen Ülkelerde Kamu Özel Sektör İşbirliği Projeleri Katkısına Devam Ediyor

Artan altyapı ihtiyacını karşılamak ve kalkınmalarını sürdürülebilir kılmak isteyen gelişmekte olan ülkeler, alternatif finansman kaynaklarına erişim amacıyla Kamu Özel İşbirliği (KÖİ) modelini benimsemektedirler. Gelişmekte olan ülkelerdeki KÖİ projelerine dair en kapsamlı verilerin elde edilebileceği kaynak olan Dünya Bankası tarafından, “enerji, ulaşım, telekomünikasyon ve bilişim altyapısı, su ve atık yönetimi ile temiz teknolojiler” alanlarındaki altyapı projeleri değerlendirmeye alınmakta olup, “eğitim, sağlık” gibi sosyal hizmetlere ilişkin proje uygulamaları, KÖİ kapsamına dahil edilmemektedir.

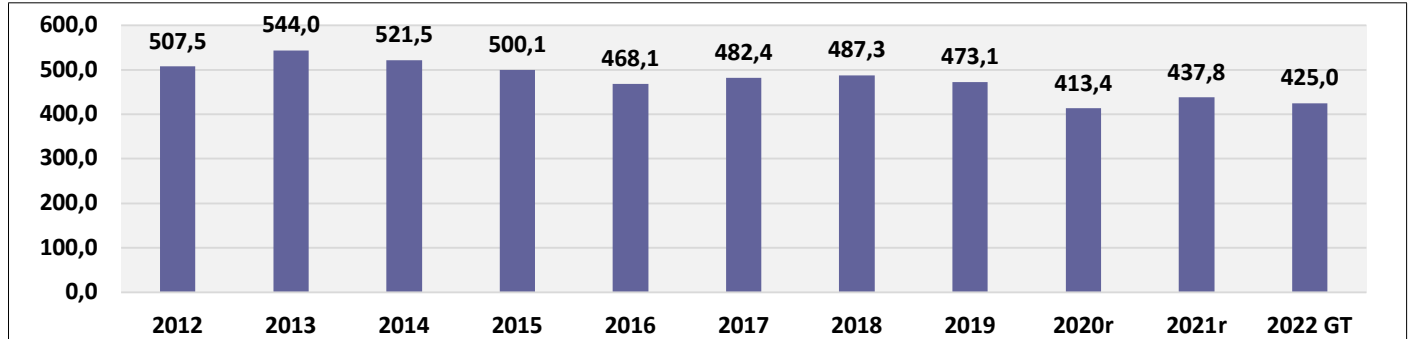
Bu filtreleme sonucu ortaya konulan verilere göre 1990 ile 2021 döneminde gelişmekte olan ülkelerde toplam 7.184 KÖİ projesi gerçekleştirilmiş olup, bu projelerin yatırım tutarları yaklaşık 1,99 trilyon ABD Doları olmuştur.

2021 yılında salgından sonra iktisadi ve sosyal faaliyetlere dönüş ev kamu kesimlerini alt yapı yatırımlarına verdikleri öncelik ile KÖİ projeleri yeniden büyümüştür. 2020 yılındaki projelerin tutarı 45,7 milyar dolar iken 2021 yılında yüzde 66 artmış ve 76,2 milyar dolara yükselmiştir. Ancak henüz pandemi öncesi büyüklüğe geri dönüşlememiştir.

2021 yılında kamu özel ortaklığı projelerinde en büyük payı yüzde 57,5 ile ulaştırma sektörü almıştır. Ulaştırma sektöründe 43,8 milyar dolar tutarında 82 proje yer almıştır. 2021 yılında enerji projeleri sayısı 102 ve projeler tutarı 22,4 milyar dolar olmuştur. Özellikle yenilenebilir enerji yatırımları sürükleyici olmuş ve toplam enerji yatırımları içinde yüzde 72 pay alınmıştır. Su ve kanalizasyon projeleri sayısı 46 ve büyüklüğü 9,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Belediyelerin atık su projeleri sayısı 12 ve proje tutarı 161 milyon dolardır.

2021 yılındaki bölgesel projelerin dağılımında Doğu Asya Pasifik bölgesindeki projelerin tutarı 28,8 milyar dolar olmuştur. Bu bölgede projelerin tutarı 2020 yılına göre yüzde 203 yükselmiştir. Latin Amerika bölgesi 18,6 milyar dolar proje tutarı ile 2. sırada yer almıştır. Latin Amerika’daki projeler 2020 yılına göre yüzde 32,9 artmıştır. Güney Asya bölgesindeki projelerin tutarı 8,7 milyar dolardır ve 2020 yılına göre yüzde 14,7

Grafik.6 En Büyük 250 Müteahhitlik Firmasının Yurtdışı İş Hacmi; Milyar Dolar

Kaynak: ENR, The Top 250 International Contractors, 2022, r. revize edilmiştir, GT: Gerçekleşme tahmini

gerileme olmuştur. Avrupa ve Orta Asya bölgesindeki projelerin tutarı 15,0 milyar dolara çıkmıştır. Proje tutarı yüzde 233 artmıştır. Sahra Afrika bölgesinde yatırımların tutarı 5,2 milyar dolardır ve 2020 yılına göre yüzde 14 azalmıştır. Orta Doğu ve Afrika bölgesinde ise projelerin tutarı ise 0,6 milyar dolar olmuştur ve bir önceki yıla göre yarı yarıya azalmıştır.

2022 yılına ilişkin veriler yılın ilk yarısına aittir. Buna göre 2021 hızlı toparlama ardından 2022 yılında KOİ projelerinde artış hızı yavaşlamıştır. 2021 yılının ilk yarısında 39 ülkede 34,1 milyar dolar tutarında 133 proje hayata geçmiştir. 2022 yılının ilk yarısında ise 46 ülkede 42,3 milyar dolar tutarında 120 proje hayata geçmektedir.

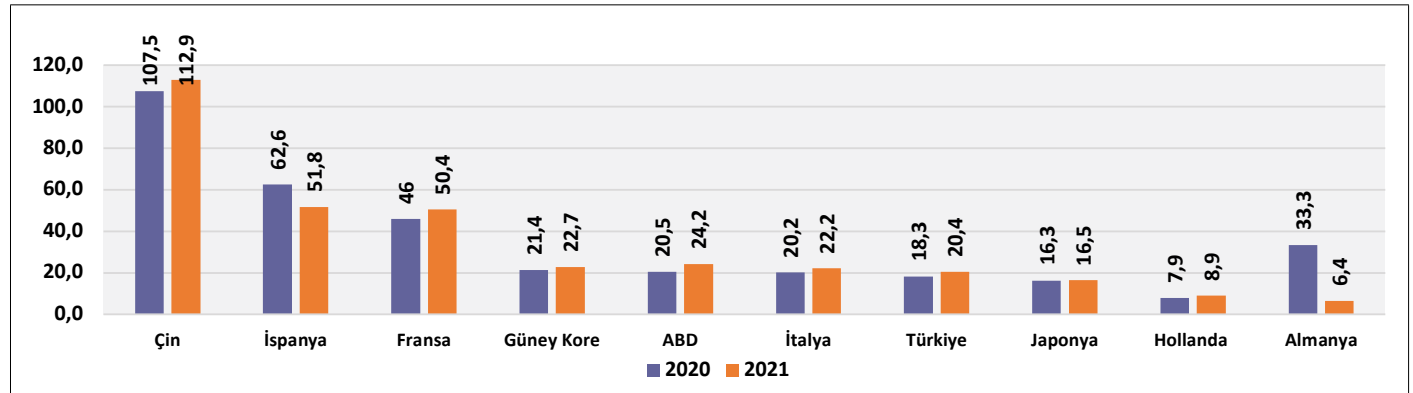
2022 yılının ilk yarısında ulaştırma sektöründe 28,4 milyar dolar tutarında 41 proje hayata geçmektedir. 2021 yılı ilk yarısına göre yüzde 96 artış gerçekleşmiştir. Ulaştırma sektörü toplam KOİ içinde yüzde 67 pay almıştır. Enerji sektöründe 10,2 milyar dolar tutarında 55 proje hayata geçerken 2021 yılı ilk yarısına göre yüzde 19 gerileme olmuştur. Yenilenebilir enerji yatırımlarının payı yüzde 91'e kadar yükselmiştir. Su ve kanalizasyon alanında proje sayısı 15 ve proje tutarı 1,3 milyar dolardır. Proje tutarı 2021 yılı ilk yarısına göre yüzde 80 azalmıştır.

Tablo.8 Gelişmekte Olan Ülkelerde KOİ Projeleri (Finansal Kapanış Yapılanlar)

Yıllar	Proje Sayısı	Yatırım Büyüklüğü, Milyar Dolar
2010	396	109,2
2011	540	108,8
2012	614	158,1
2013	410	98,1
2014	338	110,4
2015	341	114,7
2016	280	70,7
2017	309	93,4
2018	335	90,0
2019	409	96,7
2020	252	45,7
2021	240	76,2
2021 İlk Yarı	133	34,1
2022 İlk Yarı	120	42,3

Kaynak: Dünya Bankası, PPP DATABASE, 2023

Grafik.7 En Yüksek İş Hacmine Sahip Ülkeler; Milyar Dolar

Kaynak: ENR, The Top 250 International Contractors, 2022

Sınır Ötesi Müteahhitlik Hizmetleri 2021 Yılında Yüzde 5,9 Arttı

Sınır ötesi müteahhitlik faaliyetlerine ve işlerine ilişkin olarak her yıl 250 büyük firmanın verileri ENR Kurumu tarafından konsolide edilmektedir. Bir önceki yıl pandemi ile daralan sınır ötesi müteahhitlik faaliyetleri 2021 yılında iktisadi ve sosyal faaliyetlere geri dönüş ile toparlanma göstermiştir.

ENR verilerine göre; 2020 yılında uluslararası inşaat pazarının büyüklüğü yüzde 12,7 daralarak 473,1 milyar dolardan 413,4 milyar dolara inmişti. Böylece küresel pazarın büyüklüğü 2003 yılına geri dönmüştü.

2021 yılında ise sınırların açılması ve sınır ötesi seyahat hareketlerinin başlaması sonucu sınır ötesi inşaat işlerinde yeniden büyüme sağlanmıştır. 2021 yılında sınır ötesi işler yüzde 5,9 büyümüş ve 437,8 milyar dolara yükselmiştir.

2022 yılında ise veriler henüz açıklanmamış olmakla birlikte Rusya-Ukrayna savaşının yarattığı jeopolitik koşullar içinde sınır ötesi iş yapmanın riskli hale gelmesiyle 250 büyük firmanın üstlendiği projelerin 425 milyar dolara gerileyeceği öngörülmektedir.

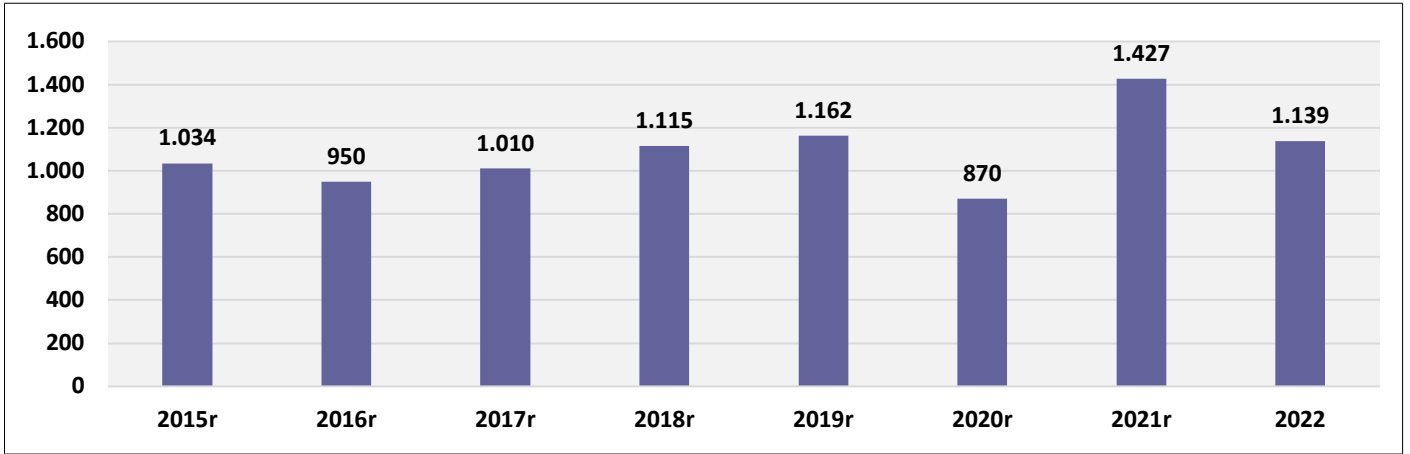
Sınır ötesi üstlenilen işlerin yüzde 28,4'ü Avrupa'da, yüzde 18,8'si Asya'da, yüzde 12,8'i Amerika'da, yüzde 12,2'si Orta Doğu'da, yüzde 11,8'i Afrika'da ve yüzde 5,8'i ise Okyanusya bölgesindedir.

En Büyük Müteahhitlik Firmaları İçinde Çin Liderliğini Sürdüremektedir

En büyük 250 müteahhitlik firması içinde, 2021 yılı itibarıyla, 79 firma sayısı ile en çok Çinli firmalar yer almaktadır. İlk 250 içinde yer alan Çinli müteahhit firma sayısı 2021 yılında 1 adet artmıştır. 2021 yılında Türk firmalarının sayısı 2 adet artmış, sayı 42 olmuş ve Türkiye yeniden 2. sıraya yükselmiştir. ABD ise 41 firma ile 3. sırada kalmıştır. İtalya ve Güney Kore firmalarının sayısı 1'er adet artmıştır. Japonya'nın firma sayısı değişmezken, İspanya'nın 2 adet gerilemiştir. Hindistan'ın firma sayısı da 5 ile değişmemiştir. Almanya ve Avusturya'nın firma sayıları ise 2'şer adet düşmüştür.

Grafik.8 Küresel Gayrimenkul Yatırımları (Satın Alma); Milyar Dolar

Kaynak: Richard Ellis, Global Real Estate Market Outlook 2022, 2023 Nisan, r: revize edilmiştir

Tablo.9 250 Büyük Müteahhit Firma İçinde Yer Alan Ülkeler

Sıra	Ülkeler	2017	2018	2019	2020	2021
1	Çin	69	76	74	78	79
2	Türkiye	46	44	44	40	42
3	ABD	36	37	35	41	41
4	İtalya	11	12	11	12	13
5	Güney Kore	11	12	12	11	12
6	Japonya	14	11	13	11	11
7	İspanya	11	9	11	10	8
8	Hindistan	6	4	5	5	5
9	Almanya	4	4	3	5	3
10	Avustralya	4	4	5	5	3
	Diğer	38	37	37	32	33
	Toplam	250	250	250	250	250

Kaynak: ENR, The Top 250 International Contractors, 2022

İlk 250 Firma İçinde En Yüksek İş Hacmini Çin Firmaları Gerçekleştirdi

2021 yılında 250 firmanın üstlendikleri toplam iş hacmi bir önceki yıla göre yüzde 5,9 artmıştır. Bazı ülkelerde iş hacimleri artarken, bazı ülkelerde ise gerileme göstermiştir.

2021 yılında Çinli firmaların üstlendikleri iş hacmi yüzde 5,0 artmış ve 112,9 milyar dolar ile ilk sırada yer alınmıştır. 2. sırada yer alan İspanya'nın iş hacmi gerilerken ve 3. sırada yer alan Fransa'nın aldığı iş hacmi ise yükselmiştir. Güney Kore ve ABD'nin üstlendikleri iş hacmi 2021 yılında sınırlı

ölçüde artış göstermiştir. İzleyen İtalya, Türkiye, Japonya ve Hollanda'nın müteahhitlerinin aldıkları iş hacimleri de 2021 yılında sınırlı artışlar göstermiştir. Türk müteahhitlerinin aldıkları iş hacmi 2021 yılında yüzde 11,5 artmış ve 20,4 milyar dolara yükselmiştir. Almanya'nın iş hacmi ise çok sert bir düşüş göstermiştir.

Sınır Ötesi Gayrimenkul Satın Alımlarındaki Daralma İnşaat Sektörünü de Sınırladı

Dünya gayrimenkul sektöründeki gelişmeler inşaat sektörünü de doğrudan etkilemektedir. Yeni inşaat faaliyetleri ve yeni inşaat başlangıçları, gayrimenkul geliştiricilerinin yeni projeleri ve talepleri ile şekillenmektedir. Bu çerçevede değerlendirildiğinde 2022 yılındaki sınır ötesi gayrimenkul alımlarındaki daralma inşaat işlerini de sınırlamıştır.

Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile başlayan savaş önemli jeo-politik kırılmalara yol açmış ve siyasi riskleri artırmıştır. Sınır ötesi satın alma işlemleri artan risklerden olumsuz etkilenmiştir. Riskler özellikle Avrupa'da daha çok belirginleşmiştir.

2022 yılının ikinci yarısından itibaren sıkı para politikalarının kuvvetlenmesi ve yüksek faiz artışları gayrimenkul değerlerinde gerilemeye yol açarken satın almaların finansman maliyeti de yükselmiştir. Buna bağlı olarak satın alma talebi de zayıflamıştır.

Ofisler, turizm yapıları, perakende binaları ile sanayi ve lojistik alanlara talep 2022 yılının ilk yarısında hareketli kalmıştır. Ancak 2022 yılının ikinci yarısında küresel ekonomideki yavaşlama ile ticari gayrimenkullere olan talep zayıflamaya başlamıştır.

Tablo.10 Ticari Gayrimenkul Satın Alımları 2021-2022

	2021 Satın Alma, Milyar Dolar	2022 Satın Alma, Milyar Dolar	2021/2022 Değişim %	2021 Pay %	2022 Pay %
Asya Pasifik	146r	118	-19	10,2	10,4
Batı ve Doğu Avrupa	444r	324	-27	31,1	28,4
Amerika	837r	698	-17	58,7	61,2
Dünya	1.427r	1.139	-20	100,0	100,0

Kaynak: Richard Ellis, Global Real Estate Market Outlook 2022, 2023 Nisan, r: revize edilmiştir

2022 Yılında Ticari Gayrimenkul Satın Alma Yatırımları Yüzde 20 Azaldı

Pandeminin yaşandığı 2020 yılında sınır ötesi gayrimenkul satın alma işleri yüzde 25,0 daralmış ve 870 milyar dolara gerilemişti. Böylece işlem hacmi 1 trilyon dolar hacminin altına inmişti. Küresel gayrimenkul yatırımlarında talep tarafı önemli ölçüde zayıflamıştı. 2021 yılında ise ticari gayrimenkul satın alma yatırımlarında yüzde 64 büyümeye gerçekleşmiş, böylece satın alma yatırımları 2021 yılında 1,43 trilyon dolar ile şimdiye kadarki en yüksek yıllık hacme ulaşmıştı.

2022 yılında ise yukarıda ortaya konulan birçok nedenden dolayı sınır ötesi ticari gayrimenkul satın alımları yüzde 20 azalmış ve 1,14 trilyon dolara inmiştir. Rusya-Ukrayna savaşı ile ortaya çıkan jeopolitik gerginlikler daralmadaki en büyük etken olmuştur.

Ticari Gayrimenkul Satın Alma İşlemleri Amerika'da Yüzde 17 Azaldı

2022 yılında dünya ticari gayrimenkul satın alımları yüzde 20 azalarak 1,14 trilyon dolara inmiştir. 2022 yılında bölgelerdeki gayrimenkul satın alma yatırımları benzer eğilimler göstermiş ve önemli ölçüde küçülmeler gerçekleşmiştir. En yüksek küçülme yüzde 27,0 ile Batı ve Doğu Avrupa bölgesinde gerçekleşmiştir. Satın alma işlemlerinin büyüklüğü 120 milyar dolar azalarak 324 milyar dolara düşmüştür. Gerilemede savaşın etkisi yüksek olmuştur. 2022 yılında gayrimenkul satın alımları Asya Pasifik bölgesinde ise yüzde 19 azalmıştır. Amerika'da düşüş yüzde 17 olarak gerçekleşmiştir. Küresel ticari gayrimenkul satın alma işlemlerinde Amerika'nın payı yüzde 61,2 olmuştur.

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2022

II. Bölüm

TÜRKİYE EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ

II.1 TÜRKİYE EKONOMİSİNDE GELİŞMELER VE İNŞAAT SEKTÖRÜNE ETKİLERİ

Türkiye 2022 Yılı Yeni Ekonomi Modeli Uygulamasıyla Geçirdi, Savaşın Ekonomi Üzerinde Farklı Etkileri Yaşandı

Türkiye ekonomisi 2022 yılına yeni bir model uygulaması ile başlamıştır. Yeni ekonomi modeli uygulaması yıl boyunca devam etmiştir. Şubat ayı sonunda Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile başlayan savaşın ekonomi üzerinde farklı etkileri olmuştur. 2022 yılının ikinci yarısında küresel ekonomide uygulanan sıkı para politikaları ve yavaşlama Türkiye'yi de etkilemiştir.

2021 yılı eylül ayında başlayan T.C. Merkez Bankası faiz indirimleri Türk lirasında hızlı değer kayıplarına yol açmıştır. 2021 yılı aralık ayında Türk lirası, ABD doları karşısında rekor düşük seviyeye inmiş ve 20 Aralık tarihinde yeni önlemler alınmıştır. Yeni ekonomi modeli veya Türkiye ekonomi modeli adıyla yeni politika uygulamalarına geçilmiştir. Türkiye ekonomi modeli daha düşük faiz oranlarını, yatırım ve üretim artışını, cari açığa kalıcı iyileşmeyi böylece Türk lirasında kalıcı iyileşme sağlayarak enflasyonu düşürmeyi amaçlamaktadır. Diğer yandan ekonomide liralama hedefi ortaya konulmuştur.

Yeni ekonomi modeli 2022 yılı boyunca yeni ve ilave düzenlemeler ile uygulanmıştır. Bu kapsamda başta kur korumalı mevduat uygulaması olmak üzere yeni finansal araçlar kullanılarak ekonomide liralama ve böylece Türk lirasına istikrar kazandırılması hedeflenmiştir. Türk lirası yılın ilk çeyreğinde değer kazanmış ancak ikinci çeyrekte tekrar 18 TL/dolar seviyesine çıkmıştır. Yılın ikinci yarısında ise Türk lirasında genel bir istikrar sağlanmıştır.

2022 yılında yeni ekonomi modeli kapsamında kredilerin kullanımı koşullu ve kurallı hale gelmiştir. T.C. Merkez Bankası yeni reeskont kredileri uygulamaları başlatmıştır. Kredi piyasasında koşullu kredi kullanımı yıl boyunca finansmana erişimde sıkıntılar yaratmıştır.

Türkiye ekonomisi yeni ekonomi modeli kapsamında yıl genelinde yüksek bir büyüme temposu göstermiştir. Ancak yılın ikinci yarısında küresel ekonomik yavaşlama ile özellikle dış talepte görülen durağanlaşma büyüme hızının düşmesine neden olmuştur.

Yıl genelinde enflasyon Türk lirasındaki değer kaybı ile önemli ölçüde yükselmiştir. Yeni model enflasyonun düşürülmesinde başarılı olamamıştır. Enflasyon artışı ücretlerde önemli artışlar yapılmasına yol açmıştır.

Yılın ilk aylarında başlayan savaş küresel ekonomide yavaşlamaya yol açmıştır. Türkiye'nin en önemli ihracat pazarı olan Avrupa savaştan en çok etkilenen bölge olmuştur. Karşılıklı yaptırımlar ticareti de sınırlamıştır. Türkiye genel olarak savaştan daha sınırlı ölçüde etkilenmiştir. Rusya ile yaptırım dışı ürünlerde ticaret önemli ölçüde yükselmiştir. Türkiye bazı ürünlerde Rusya'nın alternatif tedarikçisi olmuştur. Buna bağlı olarak ticaret devam etmiştir. Ancak savaşın etkileri ile yükselen enerji ve emtia fiyatları 2022 yılında çok yüksek bir dış ticaret açığı verilmesine yol açmıştır.

Ekonomide Büyümeye Rağmen İnşaat Sektöründe Küçülme Devam Etti

2022 yılında Türkiye ekonomisi yüzde 5,6 büyümüştür. Türkiye ekonomisindeki görece yüksek büyümeye karşın inşaat sektörü 2022 yılında da yüzde 8,4 küçülmüştür. Böylece inşaat sektöründe beş yıl üst üste küçülme gerçekleşmiştir.

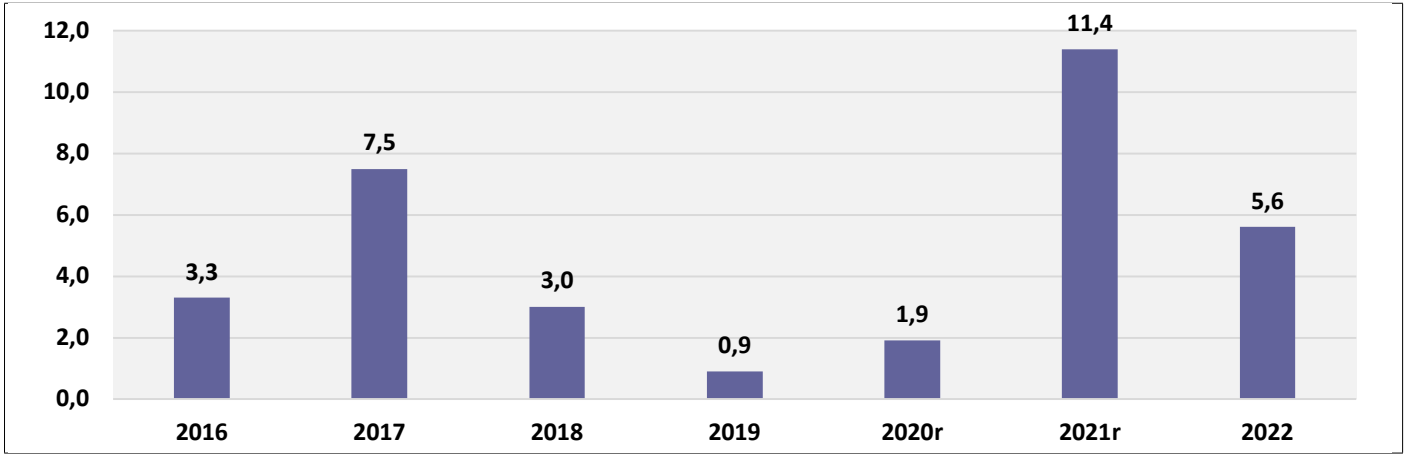
Tablo.11 Temel Ekonomik Göstergeler, 2020-2022

	2020	2021	2022
GSYH, Milyar TL	5.048	7.249r	15.007
GSYH, Milyar Dolar	716,9	807,1r	905,5
Kişi Başına Millî Gelir, Dolar	8.599	9.545r	10.655
GSYH Büyüme % Sabit Fiyatlarla	1,9r	11,4r	5,6
+15 Çalışma Çağı Nüfus Bin Kişi	62.579	63.704	64.679
İşgücüne Katılma Oranı %	49,1	51,4	53,1
İstihdam Düzeyi Bin Kişi	26.695	28.797	30.752
İşsiz Sayısı Bin Kişi	4.040	3.919	3.582
İşsizlik Oranı %	13,1	12,0	10,4
İhracat, Milyar Dolar	169,65	225,20	254,20
İthalat, Milyar Dolar	219,51	271,40	363,71
Dış Ticaret Dengesi, Milyar Dolar	-49,86	-46,20	-109,51
İhracat / İthalat %	77,3	83,0	69,9
Dış Ticaret Hacmi / GSYH %	54,3	61,9	68,7
Cari İşlemler Dengesi, Milyar Dolar	-35,54	-7,23r	-48,8
Cari İşlemler Dengesi / GSYH %	-4,96	-0,90r	-5,39
Ham Petrol Fiyatı, Brent Dolar/Varil	41,0	70,8	98,0
Enerji İthalatı (27. fasil), Milyar Dolar	28,9	50,7	96,6
GSYH Deflatörü %	14,80	19,40	101,20
TÜFE Yıl Sonu %	14,60	36,08	64,27
ÜFE Yıl Sonu %	25,15	79,89	97,72
Bütçe Dengesi, Milyar TL	-175,3	-201,5r	-139,1
Bütçe Dengesi /Millî Gelir %	-3,47	-2,78r	-0,93
Dış Borçlar, Milyar Dolar	433	441	459
T.C. Merkez Bankası Brüt Döviz Rezervleri, Milyar Dolar	50,0	72,6	82,9
Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları, Milyar Dolar (Gayrimenkul Yatırımları Hariç)	5,79	7,62r	6,73
Sanayi Üretimi Büyüme %	3,2	17,2	3,3
İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı Yıllık Ortalama %	71,9	76,6	77,2
Sabit Sermaye Yatırımları, Milyar TL	1.382,1	2040,0r	4.444
Sabit Sermaye Yatırımları Büyüme %	7,4r	7,4r	2,8
T.C. Merkez Bankası Ortalama Fonlama Faizi Yıl Sonu %	17,00	14,00	9,00
Sepet Kur TL Yıl Sonu	8,26	14,23	19,35
TL Ticari Kredi Faiz Oranı Yıl Sonu %	20,00	24,37	14,02

Kaynak: TÜİK, T.C. Merkez Bankası, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, r: revize edilmiştir

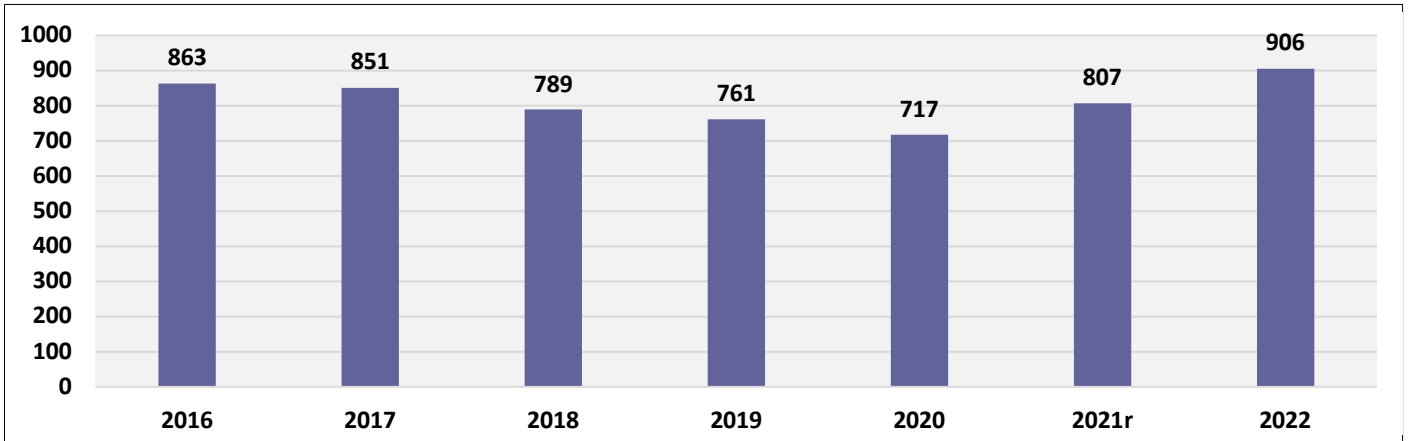

Grafik.9 Türkiye Ekonomisi Yıllık Büyüme; Yüzde

Kaynak: TÜİK

Grafik.10 Türkiye GSYH; Milyar Dolar

Kaynak: TÜİK

Türkiye Ekonomisi 2022 Yılında Yüzde 5,6 Büyüdü

Türkiye ekonomisi 2022 yılında yüzde 5,6 büyümüştür. 2022 yılının ilk yarısında daha yüksek büyümeler gerçekleşmiştir. İkinci yarıda büyüme küresel koşullara bağlı olarak yavaşlamıştır. Ekonomide büyüme dinamikleri bozulmuştur. 2021 yılında ihracata, sanayideki üretim artışı ve genişleyen yatırımlara bağlı sağlıklı bir büyüme yaşanmışken, 2022 yılında büyüme daha çok iç tüketime ve ithalata dayalı gerçekleşmiştir. 2022 yılında net ihracatın büyümeye katkısı negatif, yatırımların katkısı ise çok sınırlı olmuştur.

2022 Yılında Milli Gelir 906 Milyar Dolara Yükseldi

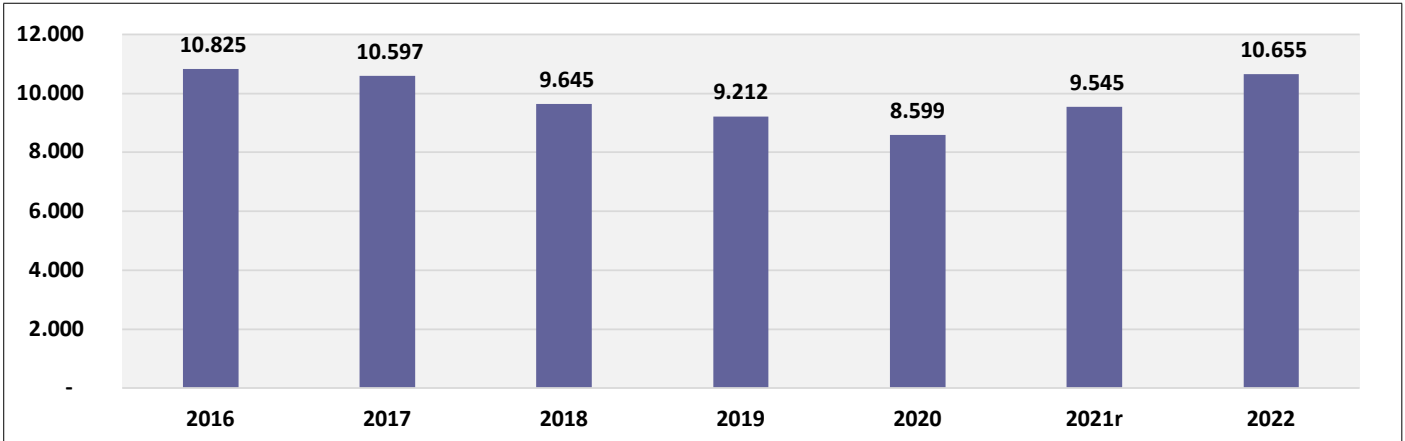
2022 yılında yüksek büyümeyle ve Türk lirasının değerlenmesi ile milli gelir ABD doları olarak hızlı bir artış göstermiştir. Türk lirasının değeri gayri safi milli hasıla hesaplamasında kullanılan deflatörün altında kalmıştır. 2022 yılında milli gelir

807 milyar dolardan 906 milyar dolara yükselmiştir. Reel büyüme yüzde 5,6 iken dolar cinsinden milli gelir artışı yüzde 12,3 olmuştur. Milli gelir yeniden 900 milyar dolar seviyesini aşmıştır.

Kişi Başı Milli Gelir 10.655 Dolara Yükseldi

Kişi başı milli gelir 2022 yılında 10.655 dolara yükselmiştir. 2013-2020 arasında gerileme yaşanan dolar cinsinden kişi başı milli gelir 2021 yılından sonra 2022 yılında da artış göstermiştir. Yüksek ekonomik büyüme ve Türk lirasındaki değerlenme kişi başı milli geliri dolar cinsinden 1.110 dolar artmıştır. Kişi başı gelirdeki artış yüksek ekonomik büyümenin 2022 yılındaki olumlu çıktılarından biri olmuştur. Ancak kişi başı milli geliri yükselten Türk lirasındaki değerlenme dış ticarete çok yüksek bir açığa neden olmuştur.

Grafik.11 Türkiye Kişi Başı Milli Gelir; Dolar

Kaynak: TÜİK

2022 Yılında İstihdam Edilenler Sayısı 1,93 Milyon Kişi Arttı

2022 yılında ekonomide sağlanan yüksek büyüme işgücü piyasalarını olumlu etkilemiştir. Özellikle hizmet sektöründeki geri dönüş ile istihdamda önemli artışa yol açmıştır. Sanayi-deki yeni yatırımlarda ilave istihdam yaratmıştır. 2022 yılında iş gücüne katılma oranı yüzde 53,1'e yükselmiştir. İstihdam 1,93 milyon kişi artmıştır. İşsizlik oranı ise yüzde 12,0'den yüzde 10,4'e gerilemiştir. İstihdam piyasasında önemli bir genişleme sağlanmıştır.

Türk Lirasında Değer Kaybı ile Tüketici Enflasyonu Yükseldi

2021 yılının son çeyreğinden 2022 yılının ilk yarısı sonuna kadar Türk lirasında yüksek bir değer kaybı yaşanmıştır. Üretim maliyetleri önemli ölçüde yükselmiştir. Talebin de iktisadi ve sosyal geri dönüş ile canlandığı bir süreç yaşanmıştır. Faiz oranlarının düşürülmesi ve negatif faiz oranları sonucu talep canlanmış ve fiyatlama davranışları bozulmuştur. Tüm bu gelişmeler çerçevesinde tüketici enflasyonu ekim ayında yıllık

yüzde 85,5 seviyesine kadar yükselmiştir. Yılın son iki ayında ise enflasyon artışı sürmüştü, ancak baz etkisi ile yıl sonunda yıllık enflasyon yüzde 64,27 olarak kapanmıştır. 21 yılın en yüksek enflasyonu yaşanmıştır.

2022 Yılında Üretici Fiyatlarında Sıçrama Yaşandı

2021 yılından sonra 2022 yılında da üretici enflasyonunda sıçrama gerçekleşmiştir. Türk lirasının değer kaybı ve yüksek ücret artışları etkili olmuştur. En büyük etkiyi ise savaş sonucu enerji ve emtia fiyatlarında yaşanan artışlar yaratmıştır. Yılın büyük bölümünde yurt dışı kaynaklı üretici fiyat artışı baskısı da yaşanmıştır. 2022 yılı ekim ayında yüzde 157,69'a kadar yükselen üretici enflasyonu yılı yüzde 97,72 seviyesinden kapatmıştır.

2022 Yılında İhracat Yüzde 12,9 Yükseldi; İthalat Yüzde 34,0 Arttı

Türkiye dış ticaret verileri 2020 yılı başından itibaren genel ticaret sistemi verileri ile açıklanmaktadır. 2022 yılında ihracat bir önceki yıla göre yüzde 12,9 artarak 254,2 milyar

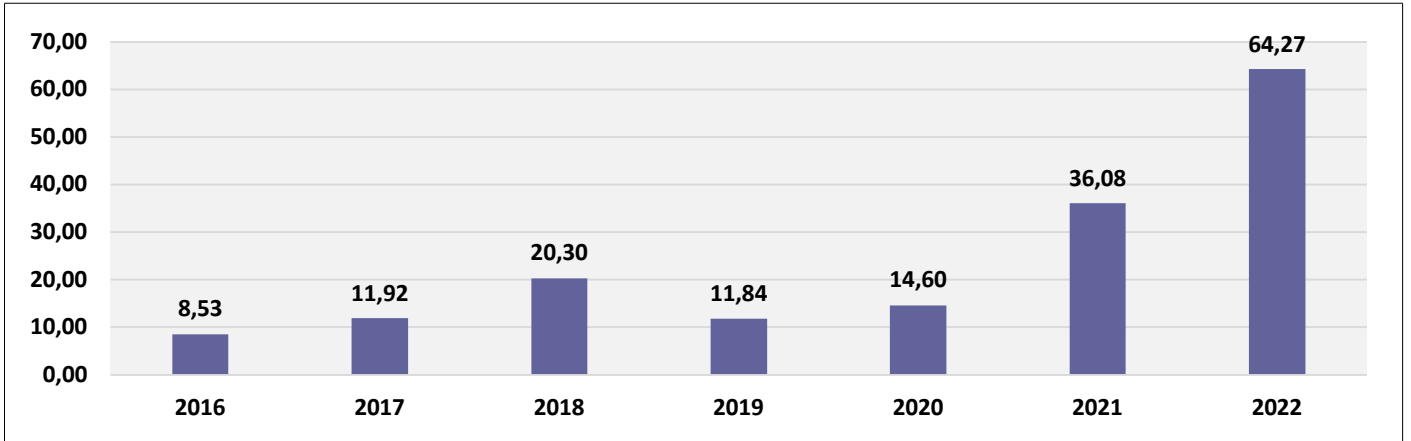
Tablo.12 Temel İşgücü Göstergeleri

Yıllar	15 ve Daha Yukarı Yaştaki Nüfus, Bin Kişi	İşgücü, Bin Kişi	İstihdam Edilenler, Bin Kişi	İşsiz, Bin Kişi	İşgücüne Katılma Oranı %	İşsizlik Oranı %
2010	52.904	24.594	21.858	2.737	46,5	11,1
2015	57.854	29.678	26.621	3.057	51,3	10,3
2017	59.894	31.643	28.189	3.454	52,8	10,9
2018	60.654	32.274	28.738	3.537	53,2	11,0
2019	61.469	32.549	28.080	4.469	53,0	13,7
2020	62.579	30.735	26.695	4.040	49,1	13,1
2021	63.704	32.716	28.797	3.919	51,4	12,0
2022	64.678	34.334	30.724	3.582	53,1	10,4

Kaynak: TÜİK

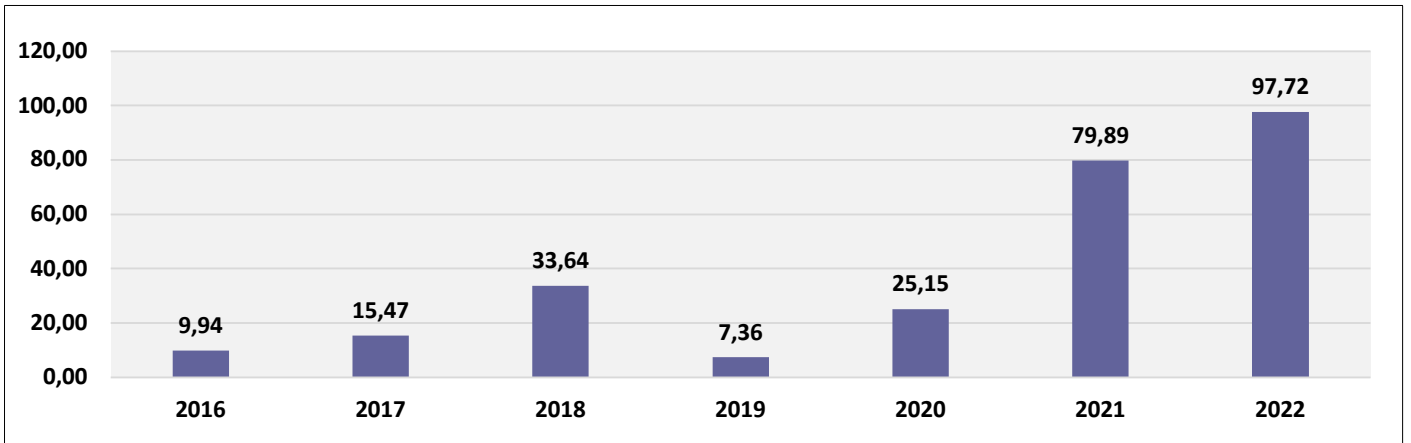

Grafik.12 Tüketici Fiyat Enflasyonu Yıllık ve Yıl Sonu; Yüzde

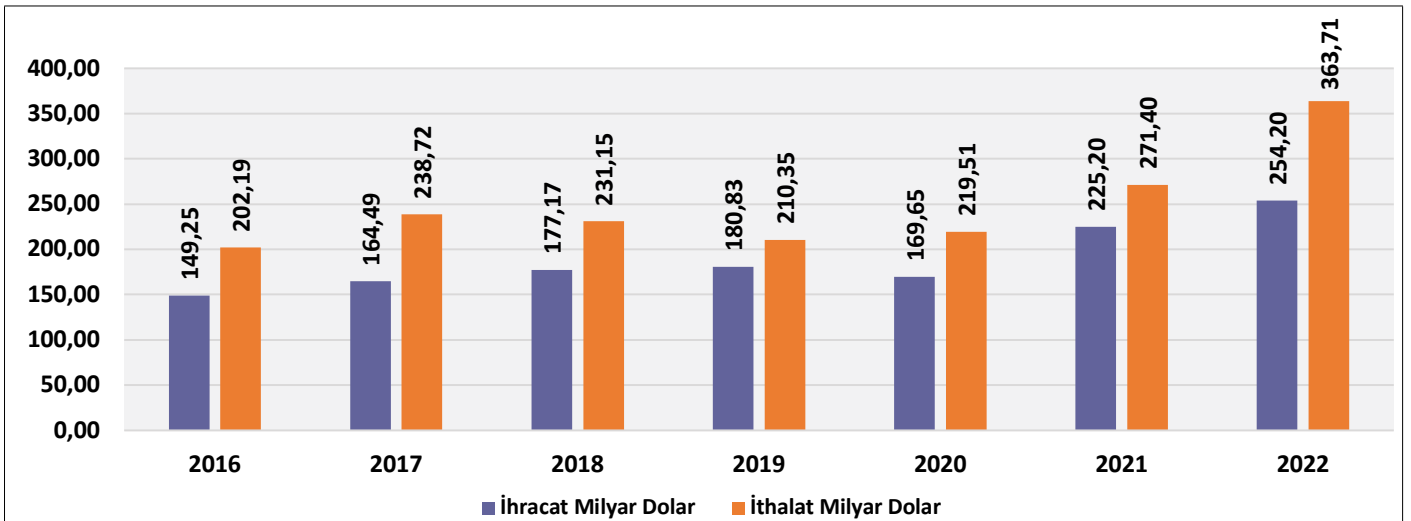
Kaynak: TÜİK

Grafik.13 Üretici Fiyat Enflasyonu Yıllık ve Yıl Sonu; Yüzde

Kaynak: TÜİK

Grafik.14 İhracat ve İthalat; Milyar Dolar

Kaynak: TÜİK

dolara yükselmiştir. Yılın ikinci yarısında pazarlarda başlayan yavaşlama ihracat artışını sınırlamıştır. Ayrıca Türk lirasının yılın ikinci yarısında durağan kalması ve maliyet artışlarını karşılamaması da ihracatı olumsuz etkilenmiştir. İthalat ise 2022 yılında bir önceki yıla göre yüzde 34,0 yükselmiş ve 363,7 milyar dolar olmuştur. Savaşın etkileri ile yükselen enerji-emtia fiyatlar ithalatın önemli ölçüde yükselmesine neden olmuştur.

2022 Yılındaki Yüksek Dış Ticaret Açığı Gerçekleşti

2022 yılında yüksek dış ticaret açığı verilmiştir. Dış ticaret açığı 2022 yılında bir önceki yıla göre yüzde 137,0 artmış ve 109,5 milyar dolara yükselmiştir. İhracat performansının zayıflaması ve enerji-emtia fiyatlarındaki sıçramalar ile yükselen ithalat nedeniyle dış ticaret açığı önemli ölçüde genişlemiştir. 2021 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 83,0 iken 2022 yılında yüzde 69,9'a gerilemiştir.

Enerji İthalatında Yüzde 95,5 Artış Yaşandı

Ekonomide yüksek büyümenin yarattığı tüketim artışı ve ithal edilen enerji fiyatları artışı sonucu 2022 yılında enerji ithalatı bir önceki yıla göre yüzde 95,5 artmış ve 65,1 milyar dolara yükselmiştir. İlgili akaryakıt enerji ürünleri de dahil edildiğinde ithalat 110 milyar dolara ulaşmıştır. 2022 yılında emtia ve ara malı fiyatlarındaki artışlar nedeniyle ara malı ithalatı da 2022 yılında yüzde 28,7 yükselmiştir. Yatırım malları ithalatı ikinci yarıda yavaşlamış ve yıllık artış yüzde 12,5 olmuştur. Tüketim malı ithalatı 2022 yılında bir önceki yıla göre yüzde 22,5 artmıştır.

Cari İşlemler Açığı 2022 Yılında 48,8 Milyar Dolara Yükseldi

2022 yılında dış ticaret açığındaki önemli artışa bağlı olarak

cari işlemler açığı da yükselmiş ve 48,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Turizm gelirlerindeki önemli artışa rağmen cari işlemler dengesinde açık önemli ölçüde artmıştır. Cari açığın milli gelire oranı ise yüzde 0,9'dan yüzde 5,4'e yükselmiştir.

Dış Borçların Milli Gelire Oranı Yüzde 50,7'ye Geriledi

2022 yılında cari işlemler açığının artışı ile dış borçlanma gereksinimi yükselmiştir. Buna bağlı olarak dış borç stoku 2021 yılında 440 milyar dolar iken 2022 yılında 459 milyar dolara yükselmiştir. Borçlanmada kamu kesimi ve reel kesim öne çıkmıştır. Ekonomideki büyüme ve dolar cinsinden milli gelirdeki artışa bağlı olarak dış borçların milli gelire oranı ise 2022 yılında yüzde 50,7'ye inmiştir.

Bütçe Açığı 2022 Yılında Yüzde 31 Geriledi

2022 yılında bütçe açığı gerilemiştir. 2022 yılında yaşanan enflasyon ve döviz kuru artışları ile vergi gelirlerinde yüksek nominal genişleme yaşanmıştır. Buna bağlı olarak 2022 yılında bütçe 2021 yılına göre yüzde 31 azalmış ve 139,1 milyar TL'ye inmiştir. 2022 yılı bütçesi hedeflerin de oldukça altında bir açık ile kapanmıştır. Bütçe açığının milli gelire oranı ise yüzde 0,9'a inmiştir. Kamu maliyesinde iyileşme sağlanmıştır.

Faiz Dışı Denge Yüksek Fazla Verdi

2022 yılında bütçe açığı yüzde 31 azalarak 139,1 milyar TL'ye inmiştir. Bütçe harcamaları yüzde 83,3 artmıştır. Faiz oranlarındaki artışlar ile faiz harcamaları yüzde 71,8 genişlemiştir. Enflasyonist etki ile vergi gelirlerinde ise bir önceki yıla göre yüzde 102,0 artış gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler sonucu bütçe 2022 yılında yüksek faiz dışı fazla vermiştir. 2022 yılında faiz dışı fazla 171,8 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

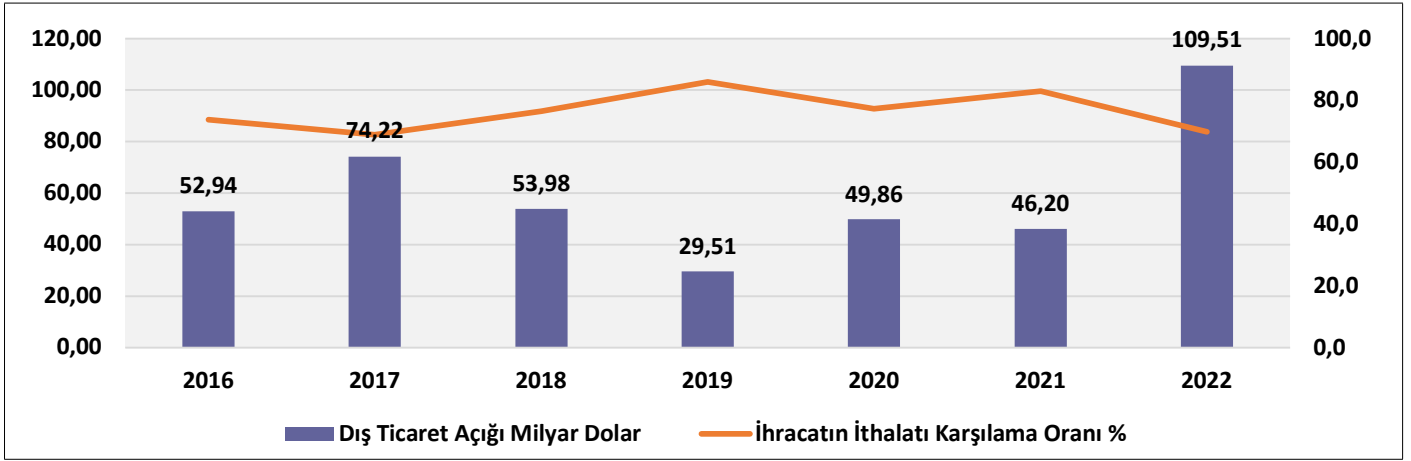
Tablo.13 İthalatın Mal Grupları İtibariyle Dağılımı; Milyar Dolar

Yıllar	Yatırım Malları	Ara Malları Enerji Hariç	Enerji	Tüketim Malları	Toplam
2016	36,0	110,5	25,8	30,0	202,2
2017	33,4	141,6	32,1	31,6	238,7
2018	30,1	137,4	37,4	26,3	231,2
2019	26,1	125,4	37,1	21,8	210,4
2020	31,8	138,1	25,5	24,1	219,5
2021	36,0	176,8	33,3	24,9	271,4
2022	40,5	227,6	65,1	30,5	363,7

Kaynak: TÜİK

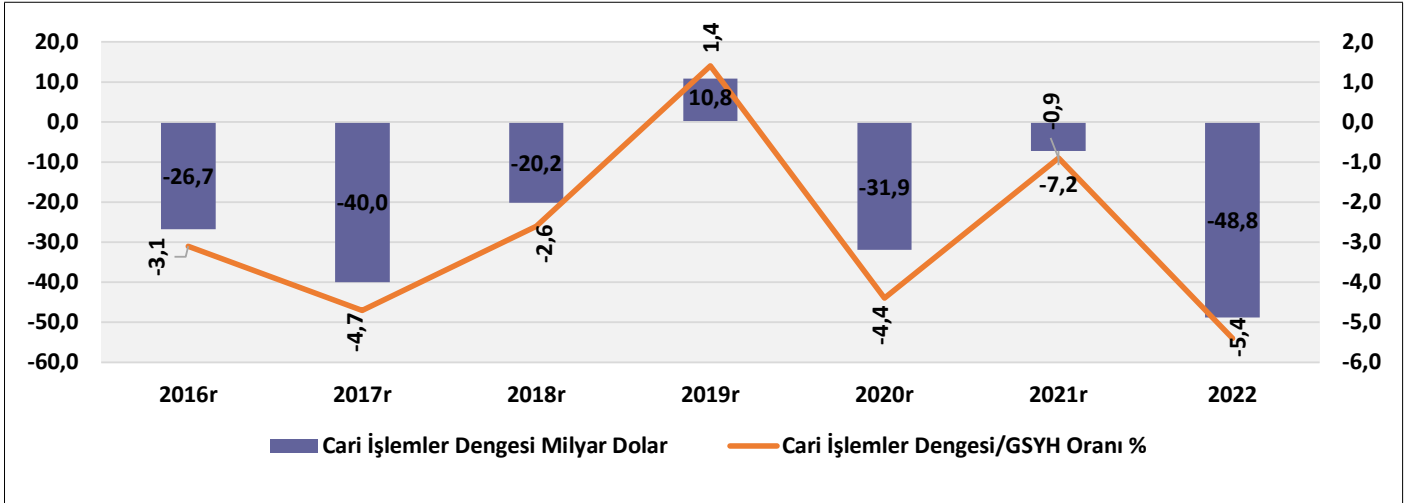

Grafik.15 Dış Ticaret Açığı ve İhracatın İthalatı Karşılama Oranı

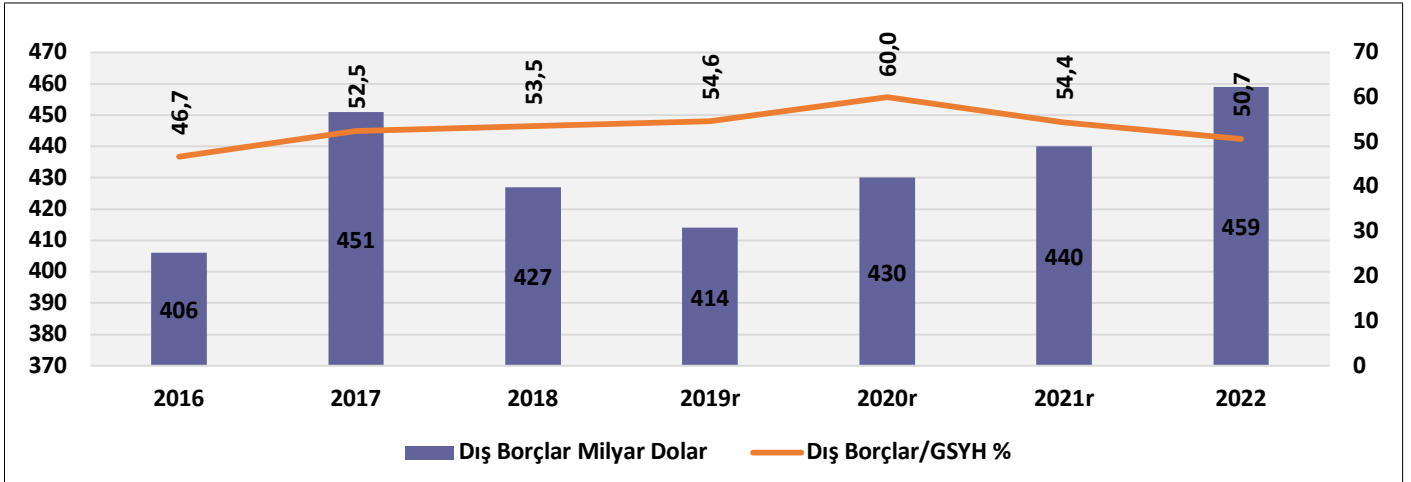
Kaynak: TÜİK

Grafik.16 Cari İşlemler Açığı ve Milli Gelire Oranı

Kaynak: T.C. Merkez Bankası, r: revize edilmiştir

Grafik.17 Dış Borçlar ve Milli Gelire Oranı

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, TÜİK, r: revize edilmiştir

Sabit Sermaye Yatırımları 2022 Yılında Cari Fiyatlarla Yüzde 117,8 Büyüdü

2022 yılında sabit sermaye yatırımları cari fiyatlarla bir önceki yıla göre yüzde 117,8 büyüyerek 4.444 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Sabit sermaye yatırımları tüketici enflasyonundan arındırıldığında ise yüzde 28,9 büyümüştür. Sabit

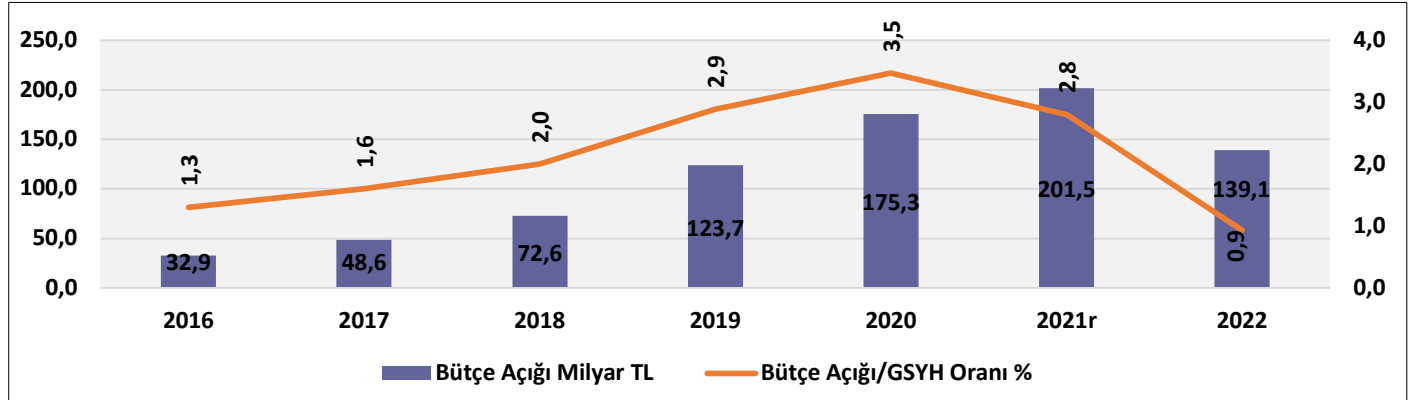
sermaye yatırımları reel olarak da önemli büyüme göstermiştir. 2022 yılında sabit sermaye yatırımlarında iki unsur belirleyici olmuştur. İlk olarak inşaat sektöründeki küçülme ile inşaat yatırımları zayıflamıştır. İkinci olarak ise özel sektörün ilave kapasite yatırımları sonucu makine ve teçhizat yatırımlarında önemli bir büyüme gerçekleşmiştir. Böylece sabit sermaye yatırımlarında reel olarak büyüme yaşanmıştır.

Tablo.14 Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri; Milyar TL

	2016	2017	2018	2019	2020	2021r	2022
Bütçe Giderleri	569,1	678,3	830,8	999,5	1.203,7	1.603,5	2.941,4
Faiz Giderleri	50,2	56,7	74,0	99,9	134,0	180,6	310,9
Bütçe Gelirleri	536,3	630,5	757,8	875,8	1.028,4	1.364,1	2.802,4
Vergi Gelirleri	459,0	536,6	621,3	673,3	833,3	1.165,0	2.353,3
Bütçe Dengesi	-32,9	-47,8	-72,6	-123,7	-175,3	-201,5	-139,1
Faiz Dışı Denge	17,4	8,9	1,3	-23,8	-41,3	-20,7	171,8

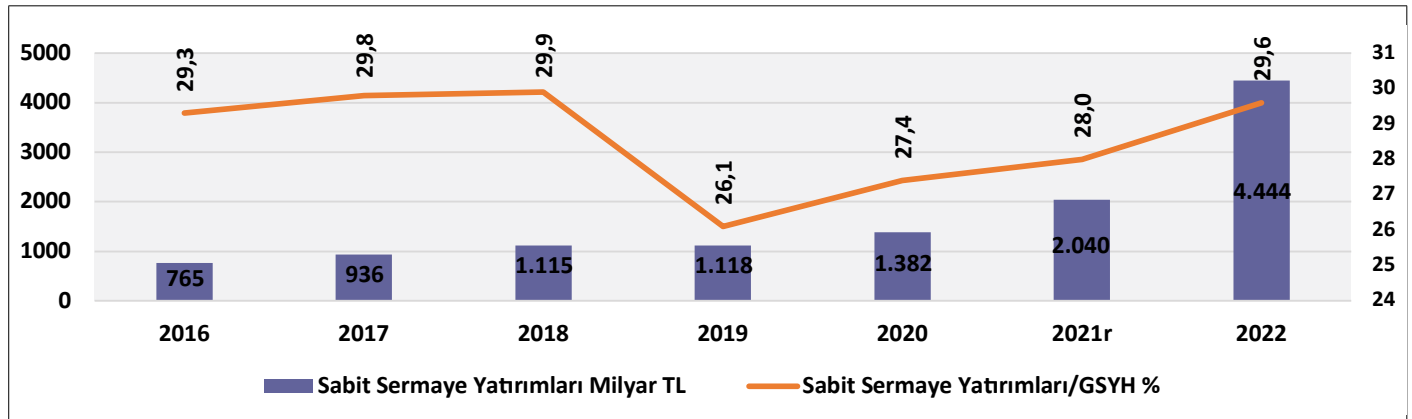
Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, r: revize edilmiştir

Grafik.18 Merkezi Bütçe Açığı ve GSYH Oranı

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, TÜİK, r: revize edilmiştir

Grafik.19 Sabit Sermaye Yatırımları ve Milli Gelire Oranı

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Sabit Sermaye Yatırımları İçinde İnşaat Yatırımlarında Büyüme Daha Yavaş Gerçekleşti

Sabit sermaye yatırımları üç unsurdan oluşmaktadır: İnşaat yatırımları, makine ve teçhizat yatırımları ile diğer aktif yatırımlar. 2022 yılında sabit sermaye yatırımlarında bir önceki yıla göre yüzde 117,8 artış gerçekleşmiştir. Bu artış daha çok makine ve teçhizat yatırımlarındaki yüzde 125,0 büyümeden kaynaklanmıştır. 2022 yılında inşaat yatırımları ise cari fiyatlarla yüzde 107,9 artarak 1,82 trilyon TL'ye yükselmiştir. İnşaat yatırımları artışı daha çok fiyat artışları ile sağlanmıştır.

Sabit Sermaye Yatırımları İçinde En Büyük Payı Ulaştırma, Konut ve İmalat Yatırımları Aldı

Sabit sermaye yatırımları içinde 2022 yılında en büyük payı yüzde 30,3 ile ulaştırma yatırımları alırken, konut yatırımları yüzde 25,5 pay ile 2. sırada yer almıştır. Her iki alan da inşaat sektörü için öncelikli alanlardır. Kamu yatırımlarında en yüksek payı yüzde 36,3 ile ulaştırma yatırımları alırken, özel sektörde en yüksek payı yüzde 29,6 ile yine ulaştırma sektörü almıştır. Özel sektörde konut yatırımları yüzde 28,6 ve imalat sanayi yatırımları ise yüzde 26,9 pay almıştır.

Sanayi Üretimi Yüzde 3,3 Büyüdü

Sanayi sektöründe üretim 2022 yılında yüzde 3,3 artmıştır. Salgın yılında yüzde 3,2 üretim artışı başarısı sağlayan sanayi üretimi 2021 yılında yüzde 17,2 artış göstermişti. 2022 yılında ise sanayi üretim artışı yeniden yavaşlamıştır. Sanayi üretimi yılın ilk yarısında daha hızlı artmıştır. Ancak yılın ikinci yarısında özellikle ihracattaki yavaşlama ve miktar

olarak gerileme sonucu sanayi üretimi zayıflamıştır. Yüksek enflasyon ile yavaşlayan iç talepteki büyüme de sanayi üretimini sınırlamıştır. Sanayi üretimindeki yavaşlama ekonomik büyümeyi 2022 yılında olumsuz etkilenmiştir.

İmalat Sanayi Ortalama Kapasite Kullanım Oranı 0,6 Puan Yükseldi

2022 yılında sanayi üretiminde yaşanan yavaşlama ile imalat sanayinde ortalama kapasite kullanım oranı da bir önceki yıla göre sadece 0,6 puan artarak yüzde 76,6'dan yüzde 77,2'ye yükselmiştir. Birçok sektörde oran yüzde 80'nin üzerine çıkmış olmasına karşın bazı sektörlerde kapasite kullanım oranı geçen yılın altına inmiştir. Yılın ikinci yarısında dış ve iç talepte yaşanan yavaşlama etkili olmuştur.

Tablo.15 Sabit Sermaye Yatırımlarının Dağılımı Cari Fiyatlarla; Milyar TL

Yıllar	İnşaat Yatırımları	Makine ve Teçhizat Yatırımları	Diğer Aktif Yatırımlar	Toplam
2015	380,2	263,1	51,6	694,8
2016	424,5	283,9	56,3	764,7
2017	536,2	327,2	72,3	935,7
2018	644,1	381,1	88,9	1.114,1
2019	580,9	417,2	119,4	1.117,6
2020	627,0	575,5	179,6	1.382,1
2021r	877,3	941,8	221,0	2.040,1
2022	1.822,9	2.119,9	501,4	4.444,2

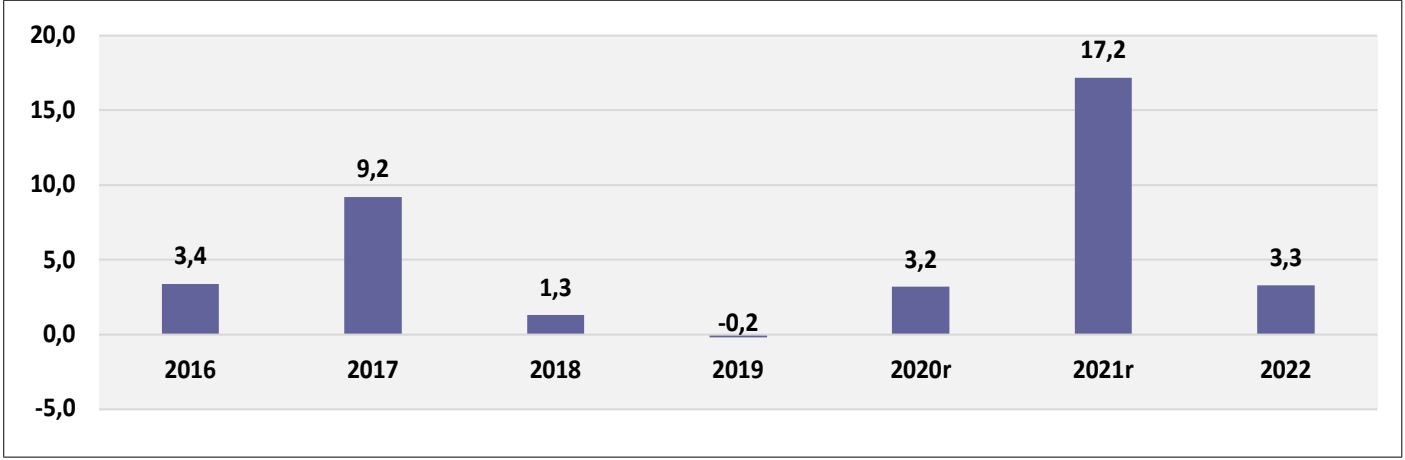
Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Tablo.16 Sabit Sermaye Yatırımlarının Sektör Dağılımı Cari Fiyatlarla; Yüzde

Sektörler	2020			2021			2022		
	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam
Tarım	5,4	1,0	1,5	7,3	1,1	1,8	9,3	1,1	2,0
Madencilik	7,3	1,7	2,4	6,0	1,9	2,3	5,9	2,2	2,6
İmalat	1,1	23,9	21,2	0,5	27,4	24,3	0,7	26,9	24,0
Enerji	12,3	1,3	2,6	7,9	1,6	2,3	7,3	1,8	2,5
Ulaştırma	40,7	31,6	32,6	37,1	30,1	30,9	36,3	29,6	30,3
Turizm	0,3	1,1	1,0	0,2	1,0	0,9	0,2	1,1	1,0
Konut	0,9	31,2	27,7	0,9	28,4	25,2	0,5	28,6	25,5
Eğitim	8,0	2,2	2,9	11,0	2,2	3,3	10,8	2,3	3,2
Sağlık	1,2	3,1	2,9	4,9	3,6	3,8	7,7	3,8	4,2
Diğer	22,9	2,9	5,2	24,2	2,7	5,2	21,3	2,6	4,7
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

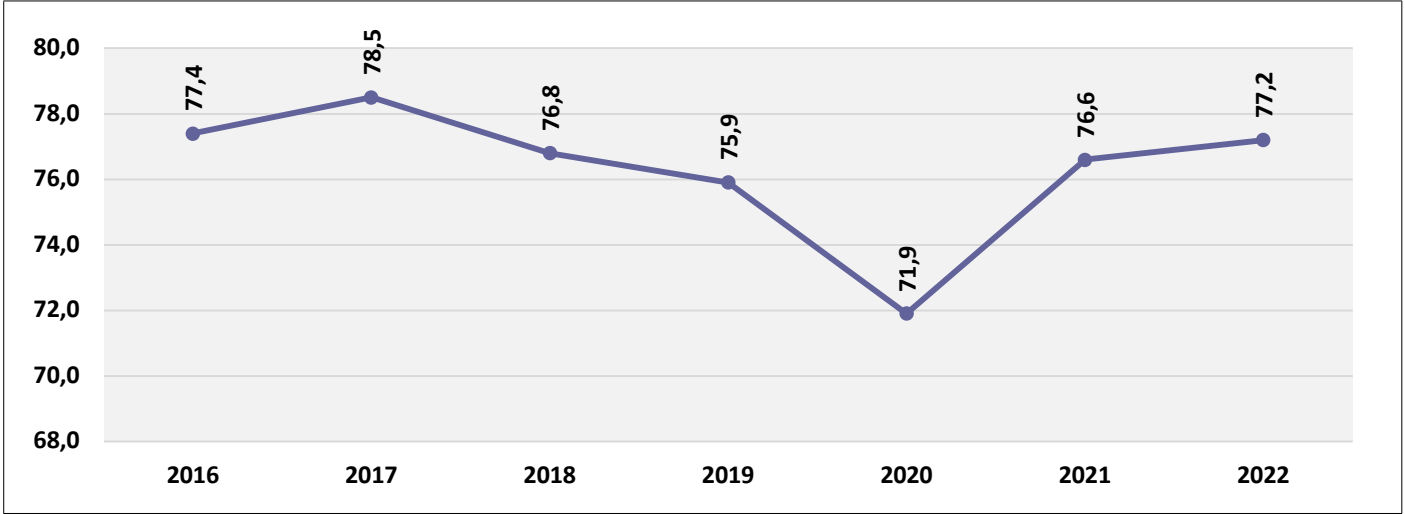
Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023 Yılı Programı

Grafik.20 Sanayi Sektörü Büyüme Yıllık; Yüzde

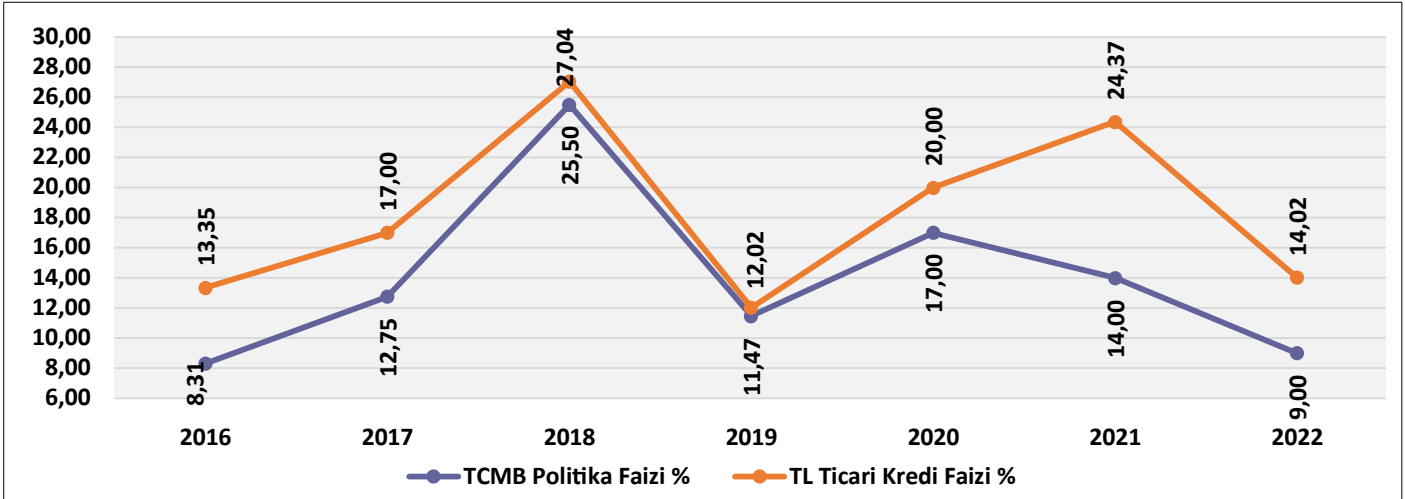
Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Grafik.21 İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı Yıllık Ağırlıklı Ortalama; Yüzde

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

Grafik.22 Türk Lirası Faiz Oranları

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

Piyasa Faizleri 2022 Yılı Sonunda Önemli Ölçüde Geriledi

T.C. Merkez Bankası 2021 yılının eylül ayından itibaren politika faizini indirmeye başlamıştır. Politika faizi eylül-ara-lık döneminde 5 puan gerilemiş ve yıl sonunda yüzde 14'e inmiştir. T.C. Merkez Bankası faiz indirimlerine 2022 yılında da devam etmiştir. 2022 yılında faizlerde 5 puanlık indirim olmuştur. Politika faizi yüzde 9,0'a inmiştir. Kredi faiz oranları ise yılın ikinci yarısında gerilemiş ve yılı yüzde 14,02 seviye-sinden kapatmıştır. Ancak kredi faizlerindeki düşüş daha çok yapılan ve faizleri sınırlayan düzenlemeler ile gerçekleşmiştir.

Türk Lirası Sepet Kur 2022 Yılında Nominal Olarak Yüzde 36,0 Değer Kaybetti

T.C. Merkez Bankası 2021 yılı eylül ayında politika faiz oranlarında indirime başlamıştır. Buna bağlı olarak Türk lira-sında hızlı değer kaybı yaşanmıştır. 20 Aralık 2021 gününe gelindiğinde Türk lirası dolar kuru 18,36 seviyesi ile tarihin en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Aynı gün alınan önlemler ile Türk lirası bu kez hızla değer kazanmıştır. Ancak Türk lirasında yüksek bir dalgalanma ve belirsizlik dönemi oluşmuştur. Türk lirası sepet kur 2020 yılını 8,26 seviyesinde kapatmışken,

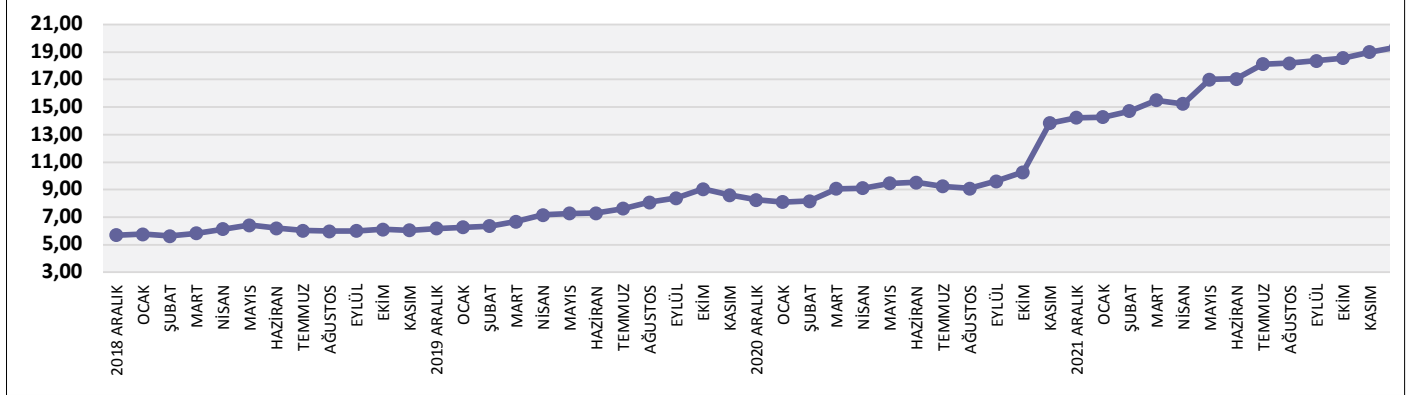
2021 yıl sonunda 14,23 seviyesine kadar yükselmiştir. Böylece sepet kurda değer kaybı yüzde 72,3 olmuştur.

2022 yılının ilk çeyrek döneminde Türk lirası savaşın etkisi ile sınırlı ölçüde değer kaybetmiştir. İkinci çeyrekte ise artan dış ticaret açıkları ve kredi notu düşüşleri ile Türk lirası değer kaybetmiştir. Yılın ikinci yarısında uygulanan kısıtlayıcı düzenlemeler ile Türk lirasında değer kaybı durağanlaşmıştır. Tüm bu gelişmeler sonucunda sepet kur 2022 yılını 19,35 seviyesinden kapatmıştır. Türk lirası sepet kur 2022 yılında nominal olarak yüzde 36 değer kaybetmiştir. Ancak enflasyon ile karşılaştırıldığında Türk lirası 2022 yılında reel olarak değerlenmiştir.

Ekonomik Güven 2022 Yılında Durağan Kaldı

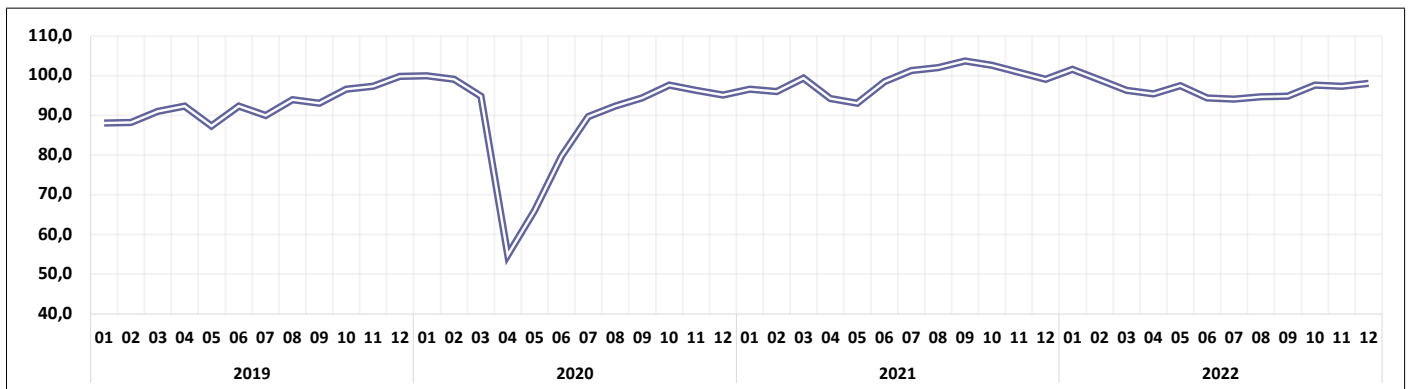
2022 yılında ekonomik güven durağan kalmıştır. Ekonomik güveni 2022 yılında birçok unsur etkilemiştir. Yılın ilk çeyreğinde başlayan savaş ile ekonomik güven gerilemiştir. İkinci çeyrekte gerileme, yükselen enflasyon ve kredi notu düşüşü ile devam etmiştir. Yaz aylarında ekonomik güven değişmemiştir. Yılın son çeyreğinde ise ekonomik güvende sınırlı bir toparlanma gerçekleşmiştir.

Grafik.23 Türk Lirası Sepet Kur

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

Grafik.24 Ekonomik Güven Endeksi 2010=100

Kaynak: TÜİK

II.2 İNŞAAT SEKTÖRÜ

İnşaat Sektörü 2022 Yılında Yüzde 8,4 Küçüldü

İnşaat sektörü 2022 yılının ilk 3 çeyreğinde küçülmüş, sadece yılın son çeyreğinde yüzde 2,0 büyümüştür. İnşaat sektörü beş çeyrek yaşanan daralma ardından yılın son çeyreğinde yeniden büyüme sağlamıştır. Ancak buna rağmen inşaat sektörü 2022 yıl genelinde bir önceki yıla göre yüzde 8,4 küçülmüştür.

Gayrimenkul sektörü 2022 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 4,8 büyümüştür. Gayrimenkul sektörü 2022 yılında bir önceki yıla göre yüzde 4,3 büyümüştür. Gayrimenkul sektörü istikrarlı büyümesine devam etmiştir.

Toplam inşaat harcamaları 2022 yılında bir önceki yıla göre yüzde 107,9 artmış ve 1,82 trilyon TL olarak gerçekleşmiştir. İnşaat harcamalarındaki genişleme tamamen fiyat artışlarından kaynaklanmıştır.

İnşaat sektöründe istihdam sayısı 2022 yılında 1.846 bin kişi olmuş ve 2021 yılına göre yüzde 3,9 artmıştır.

2022 yılında alınan toplam yapı ruhsatları alan bazında yüzde 8,8 azalarak 137,73 milyon metrekareye gerilemiştir. 2022 yılında alınan konut yapı ruhsatları alan bazında geçen yıla göre yüzde 15,7 azalarak 97,19 milyon metrekare olmuştur. Konut dışı bina yapı ruhsatları ise 2022 yılında yüzde 21,7 artarak 40,54 milyon metrekare olarak gerçekleşmiştir.

2022 yılında alınan toplam yapı izinleri alan bazında yüzde 0,7 azalarak 126,86 milyon metrekareye inmiştir. 2022 yılında konut yapı izinleri alan bazında geçen seneyle göre yüzde 4,4 azalarak 94,78 milyon metrekare olmuştur. Konut dışı bina yapı izinleri ise 2022 yılında yüzde 14,9 artarak 32,08 milyon metrekare olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında konut satışları 2021 yılına göre yüzde 0,4 azalarak 1.485.622 adet olmuştur. 2022 yılında yabancılara konut satışı ise yüzde 17,2 artarak 67.490 adet olarak gerçekleşmiştir.

2022 yılında ipotekli konut satışları 2021 yılına göre yüzde 4,8 azalmış ve 280.320 adet olmuştur. Yeni (birinci el) konut satışı ise yüzde 0,3 azalarak 460.079 adet olarak gerçekleşmiştir.

Yeni (ilk el) konut fiyatları artışı 2022 yılında yüzde 99,4 olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılında ise yıllık artış yüzde 4,2 olmuştur. Yıllık fiyat artışlarında yukarı yönlü kuvvetli bir ivme yaşanmıştır. Konut kredileri 2022 yılında 2021 yılına göre yüzde 20,5 genişlemiştir. Konut kredisi aylık ortalama faiz oranı ise 2021 sonunda yüzde 1,46 iken 2022 sonunda yüzde 1,73 olmuştur. 2022 yılında inşaat malzemeleri sanayi ihracatı yüzde 9,5 artarak 33,74 milyar dolara çıkmıştır. İnşaat malzemeleri ithalatı ise 2022 yılında yüzde 21,8 artarak 10,48 milyar dolar olmuştur. İnşaat malzemeleri sanayi üretimi 2022 yılında yüzde 0,2 büyümüştür. 2021 yılında inşaat malzemeleri sanayi üretimi yüzde 19,6 büyümüştü. İnşaat malzemeleri iç pazarı 2022 yılında yüzde 107,9 artarak büyüyerek 1.185 milyar TL olmuştur. Büyüme fiyat artışları ile gerçekleşmiştir. İnşaat malzemeleri fiyatları 2022 yılında yüzde 75,9 artmıştır. 2021 yılında inşaat malzemeleri fiyatları yıllık olarak yüzde 85,01 artmıştı. İnşaat işgücü maliyetleri ise 2022 yılında yıllık yüzde 87,4 artmıştır. 2021 yılında artış yüzde 23,99 olarak gerçekleşmişti. Yabancıların gayrimenkul alımları 2022 yılında yüzde 11,4 artarak 6,27 milyar dolara yükselmiştir. Yurt dışı müteahhitlik hizmetlerinde 2022 yılında alınan proje tutarı 17,8 milyar dolar, proje adedi ise 454'tür. 2021 yılında alınan proje tutarı 30,73 milyar dolar, proje adedi ise 442 olmuştur.

Tablo.17 İnşaat Sektörü Temel Göstergeler

Göstergeler	2021	2022	Değişim %
Türkiye Ekonomisi Büyüme %	11,4	5,6	-
İnşaat Sektörü İstihdam Bin Kişi	1.777	1.846	3,9
İnşaat Sektörü Büyüme %	-0,6	-8,4	-
Gayrimenkul Sektörü Büyüme %	3,6	4,3	-
Toplam İnşaat Harcamaları, Milyar TL	877	1.823	107,9
Alınan Konut Yapı Ruhsatı, Milyon m ²	117,52	101,76	-13,4
Alınan Konut Dışı Bina Yapı Ruhsatı, Milyon m ²	33,32	40,54	21,7
Alınan Toplam Yapı Ruhsatı, Milyon m ²	151,10	137,73	-8,8
Alınan Konut Yapı İzinleri, Milyon m ²	99,15	94,78	-4,4
Alınan Konut Dışı Bina Yapı İzinleri, Milyon m ²	27,93	32,08	14,9
Alınan Toplam Yapı İzinleri, Milyon m ²	127,76	126,86	-0,7
Konut Satışı, Adet	1.491.856	1.485.622	-0,4
Konut Satışı, Adet İpotekli	294.530	280.320	-4,8
Konut Satışı, Adet Yeni Konut	461.523	460.079	-0,3
Yabancılara Konut Satışı, Adet	57.576	67.490	17,2
Yeni Konut Fiyat Artışı Yıllık %	4,2	99,4	-
Konut Kredileri Hacmi, Milyar TL	298,90	360,08	20,5
Konut Kredisi Faiz Oranları % Aylık Ortalama	1,46	1,73	-
İnşaat Malzemeleri İhracatı, Milyar Dolar	30,81	33,74	9,5
İnşaat Malzemeleri İthalatı, Milyar Dolar	8,60	10,48	21,8
İnşaat Malzemeleri Sanayi Üretimi Büyüme %	19,6	0,20	-
İnşaat Malzemeleri İç Pazarı, Milyar TL	570	1.185	107,9
Bina İnşaat Maliyetleri Yıllık Artışı %	66,88	78,4	-
Bina İnşaat Malzeme Fiyatları Yıllık Artışı %	85,01	75,9	-
Bina İnşaat İşçilik Maliyeti Yıllık Artışı %	23,99	87,4	-
Yabancıların Gayrimenkul Alımı, Milyar Dolar	5,63	6,27	11,4
Yurt Dışı Müteahhitlik İşleri, Milyar Dolar	30,73	17,80	-42,0
Yurt Dışı Müteahhitlik İşleri Proje, Adet	442	454	2,7

Kaynak: Çalışma Ekibi

İnşaat Sektörü 2022 Yılında Yüzde 8,4 Küçüldü

İnşaat sektörü 2022 yılında yüzde 8,4 küçülmüştür. Böylece sektörde 2018, 2019, 2020 ve 2021 yıllarından sonra 2022 yılında da küçülme yaşanmıştır. Sektör 5 yıl üst üste daralmıştır. 2022 yılında inşaat sektörü yükselen inşaat maliyetlerinden, yüksek enflasyonun yol açtığı fiyat artışlarından ve yüksek finansman maliyetlerinden olumsuz etkilenmiştir. Yıl genelinde konut ve konut dışı yapı inşaatları ile kamu inşaatları zayıf gerçekleşmiştir. Böylece inşaat sektörü 2022 yılında da küçülmüştür.

İnşaat Sektöründe Yılın Son Çeyreğinde Büyüme Yaşandı

İnşaat sektörü 2021 yılını ve son çeyreği daralma ile kapatıktan sonra 2022 yılına da küçülme ile başlamıştır. 2022 yılının ilk çeyreğinde sektör yüzde 7,5 küçülmüştür. İnşaat sektörü ikinci çeyrekte yüzde 10,7 daralma göstermiştir. Sektör üçüncü çeyrekte yüzde 15,0 ile yılın en yüksek daralmasını yaşamıştır. Yılın son çeyreğinde ise inşaat sektörü yüzde 2,0 büyümüştür. Böylece yıl genelinde yüksek daralma yaşanmış olmasına karşın sektör 5 çeyrek sonra büyüyerek yılı büyüme tarafından kapatmıştır.

İnşaat Harcamaları 2022 Yılında 1,82 Trilyon TL Olarak Gerçekleşti

2022 yılında inşaat harcamalarında cari fiyatlarla artış yaşanmıştır. 2022 yılında sektördeki reel küçülmeye karşın cari fiyatlarla harcamalar yüzde 107,9 artmış ve 1,82 trilyon TL olarak gerçekleşmiştir. İnşaat harcamaları nominal olarak büyüme göstermiştir. İnşaat harcamaları tüketici enflasyonundan arındırıldığında ise reel olarak yüzde 26,5 büyümüştür.

İnşaat Harcamaları Üçüncü ve Dördüncü Çeyrekte Daha Yüksek Gerçekleşti

2022 yılında inşaat harcamaları çeyrek dönemler itibarıyla farklı gelişmeler göstermiştir. Yılın ilk çeyreğinde cari fiyatlarla inşaat harcamaları geçen yılın aynı çeyreğine göre yüzde 81,3 büyümüştür. İnşaat harcamaları ikinci çeyrekte de nominal olarak geçen yılın ikinci çeyreğine göre yüzde 112,9 artış göstermiştir. İnşaat harcamaları üçüncü ve dördüncü çeyrekte ise enflasyonist etkiler ile nominal olarak daha yüksek gerçekleşmiştir. Üçüncü çeyrekte harcamalar yüzde 112,2, dördüncü çeyrekte ise 115,9 genişlemiştir.

İnşaat Sektörü ile GSYİH Büyümesi 2022 Yılında da Ayrıştı

İnşaat sektörü ile GSYİH büyümesi arasında 2022 yılında da ayrışma yaşanmıştır. GSYİH 2018-2020 döneminde sınırlı büyüme gösterirken inşaat sektörü bu üç yılda üst üste daralma

yaşamıştı. 2021 ve 2022 yıllarında ise ekonomide yüzde 11,4 ve yüzde 5,6 ile yüksek büyümeler gerçekleşmesine karşın inşaat sektöründe küçülme devam etmiştir. İnşaat sektörü ile GSYİH büyümesi arasında yaşanan ayrışma inşaat sektörünün kendi iç sorunlarından kaynaklanmaya devam etmektedir.

İnşaat Sektörünün Milli Gelir İçinde Payı 4,7'ye Geriledi

2010 yılından itibaren inşaat sektörünün milli gelir içindeki payı artış göstermişken ilk kez 2018 yılında payda önemli bir düşüş yaşanmıştı. İnşaat sektörünün GSYİH içindeki payı yüzde 7,2'ye inmişti. 2019, 2020 ve 2021 yıllarında da daralma devam etmiş ve inşaat sektörünün payı yüzde 5,4'e inmişti. 2022 yılında da GSYİH içinden alınan paydaki düşüş sürmüştü ve yüzde 4,7 olarak gerçekleşmiştir. Sektörün payı beş yıldır yaşanan küçülme nedeniyle düşmektedir.

İnşaat Harcamalarının Sabit Sermaye Yatırımları İçinde Payı Yüzde 41'e Geriledi

İnşaat harcamalarının toplam sabit sermaye yatırımları içinde aldığı pay 2022 yılında 2,0 puan azalarak yüzde 41,0'e inmiştir. İnşaat harcamalarının toplam sabit sermaye yatırımları içindeki payı 2016-2018 döneminde artış göstermişti. 2019-2022 döneminde ise inşaat sektörünün payında önemli bir düşüş yaşanmış ve pay 2010 yılı seviyesinin de altına inmiştir. İnşaat harcamalarının 2022 yılı performansı, ortalama sabit sermaye yatırımları harcamalarının altında kalmıştır.

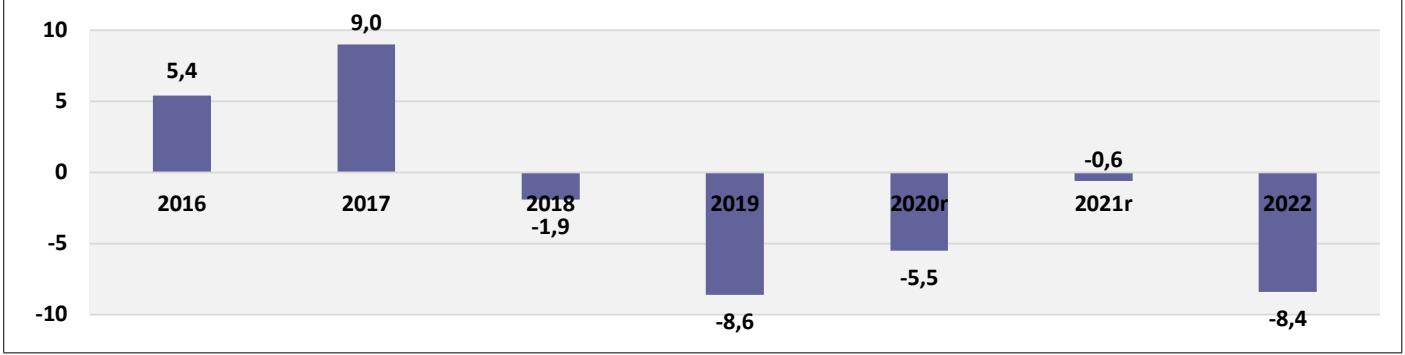
İnşaat İşgücü Maliyetleri 2022 Yılında Yüzde 87,4 Arttı

2022 yılında üretici fiyatlarında, döviz kurlarında ve ücretlerde yaşanan önemli artışlar nedeniyle inşaat maliyetlerinde de önemli bir artış yaşanmıştır. 2022 yılında inşaat maliyetleri yüzde 78,4 yükselmiştir. İnşaat maliyetlerini oluşturan işgücü maliyetleri 2022 yılında yüzde 87,4 artış göstermiştir. İnşaat malzemeleri maliyetleri ise yüzde 75,9 artmıştır. İnşaat malzemeleri fiyat artışları özellikle emtia fiyatlarındaki yükselişten ve döviz kuru artışlarından beslenmiştir.

İnşaat Sektöründe Ortalama İstihdam 2022 Yılında 1,85 Milyona Yükseldi

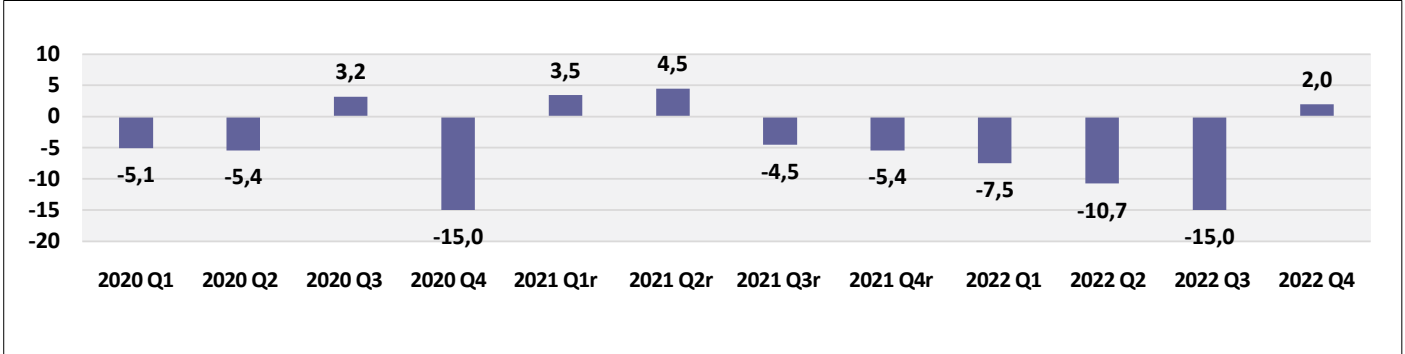
İnşaat sektöründe istihdam 2008 yılından sonra sürekli ve kademeli bir artış göstermiş ve 2017 yılında en yüksek seviyesine ulaşmıştı. İnşaat sektöründe istihdam 2018-2020 döneminde geriledikten sonra 2021 yılında yeniden artış göstermişti. İnşaat sektöründe istihdam artışı 2022 yılında da devam etmiştir. Buna bağlı olarak 2022 yılında inşaat sektöründe ortalama istihdam 1.846 bin kişiye yükselmiştir. İnşaat sektörünün toplam istihdam içindeki payı ise yüzde 6,0'ya inmiştir.

Grafik.25 İnşaat Sektörü Büyüme Yıllık; Yüzde

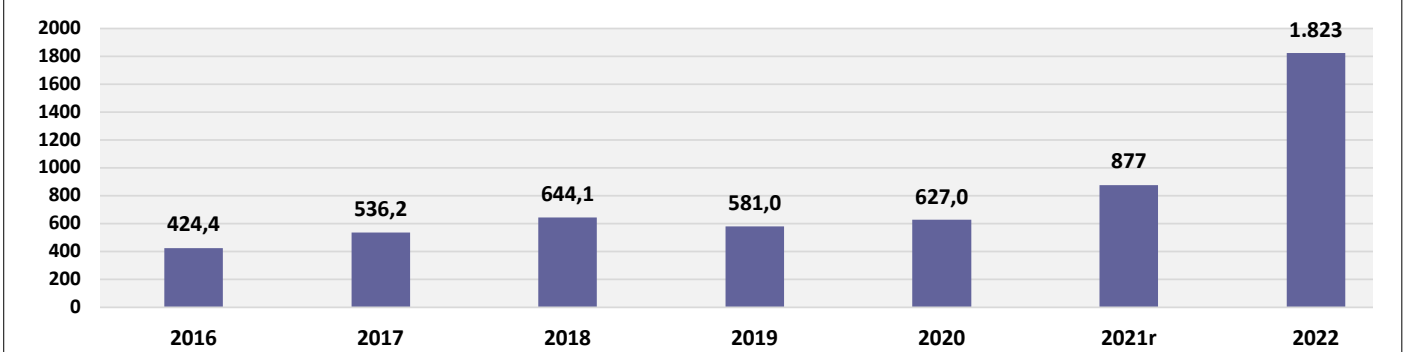
Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Grafik.26 İnşaat Sektörü Büyüme Çeyrek Dönem; Yüzde

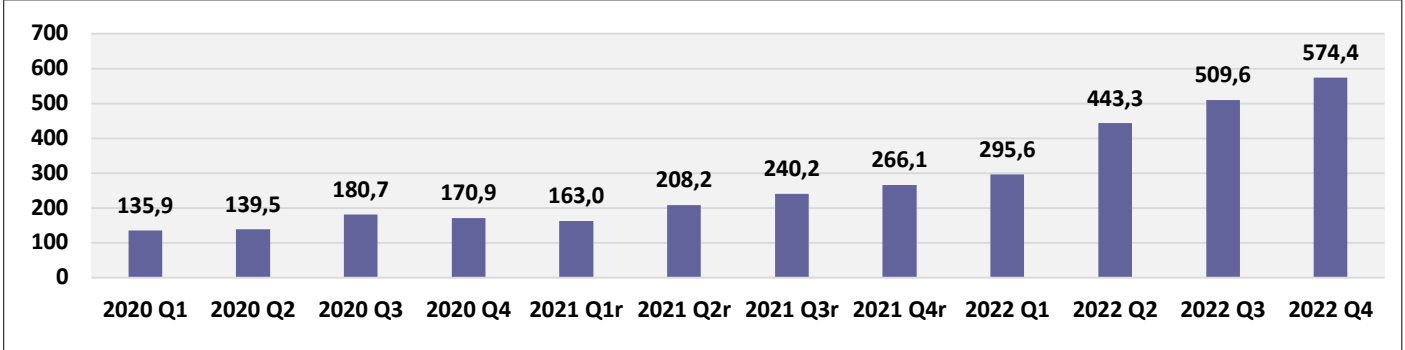
Kaynak: TÜİK

Grafik.27 İnşaat Harcamaları Yıllık; Milyar TL

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

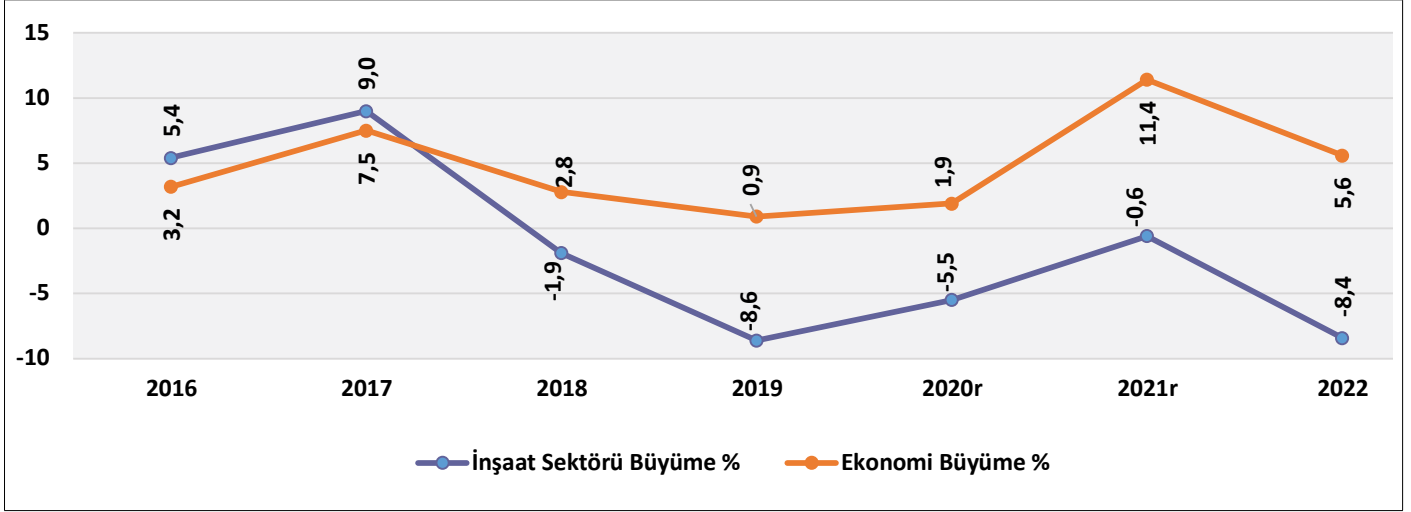
Grafik.28 İnşaat Harcamaları Çeyrek Dönem; Milyar TL

Kaynak: TÜİK

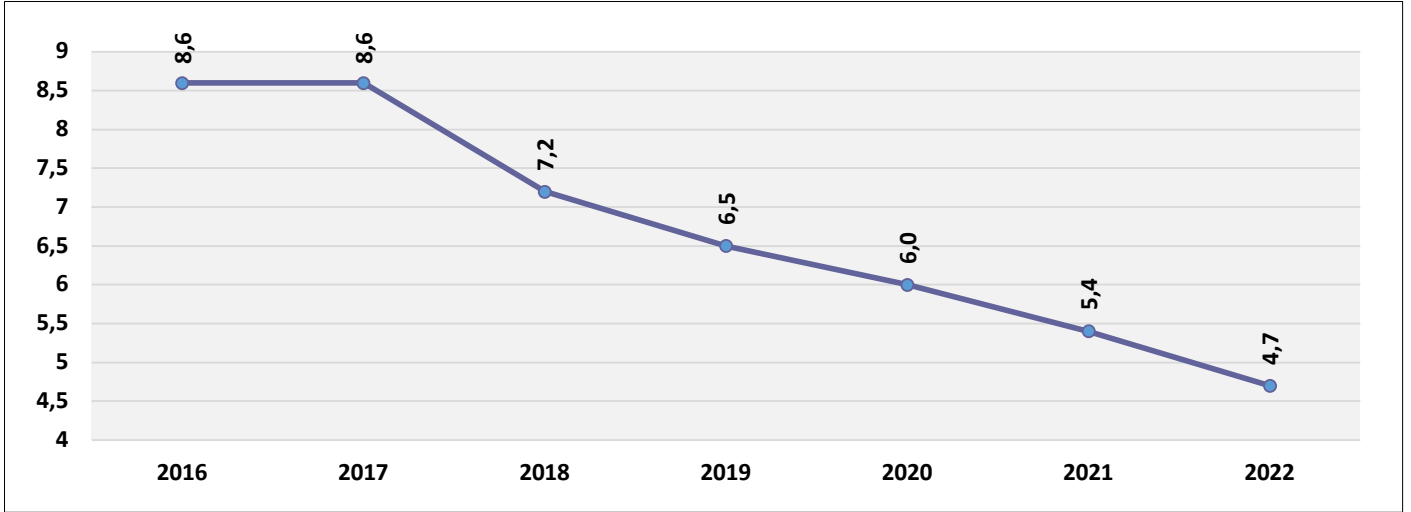

Grafik.29 İnşaat Sektörü ve Ekonomik Büyüme İlişkisi

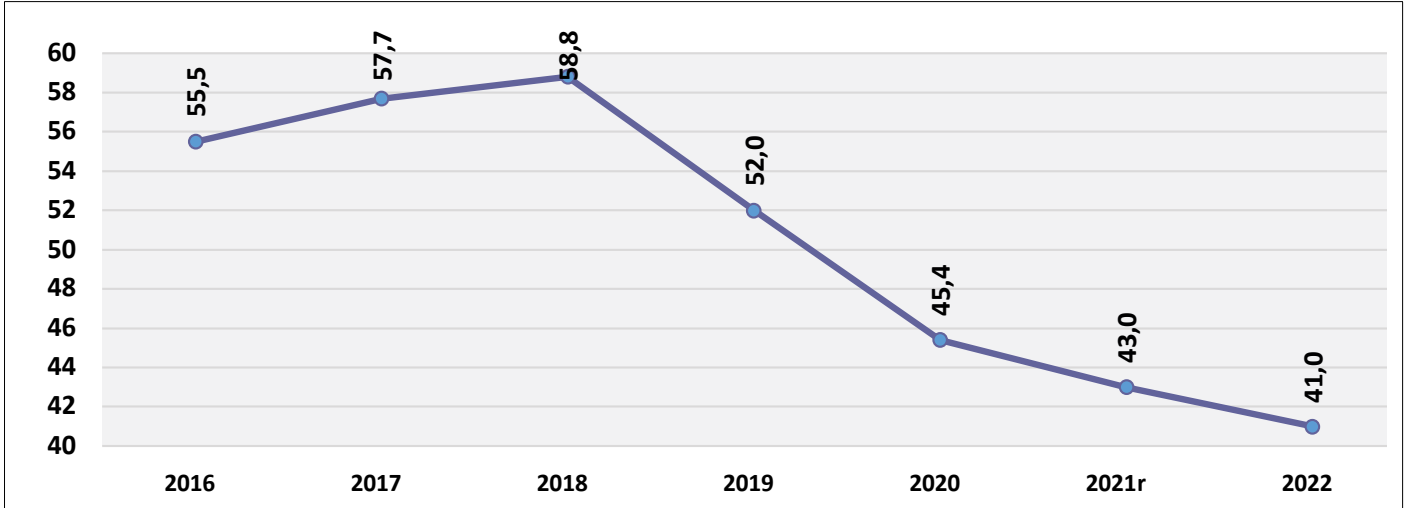
Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Grafik.30 İnşaat Sektörünün GSYİH İçinde Payı; Yüzde

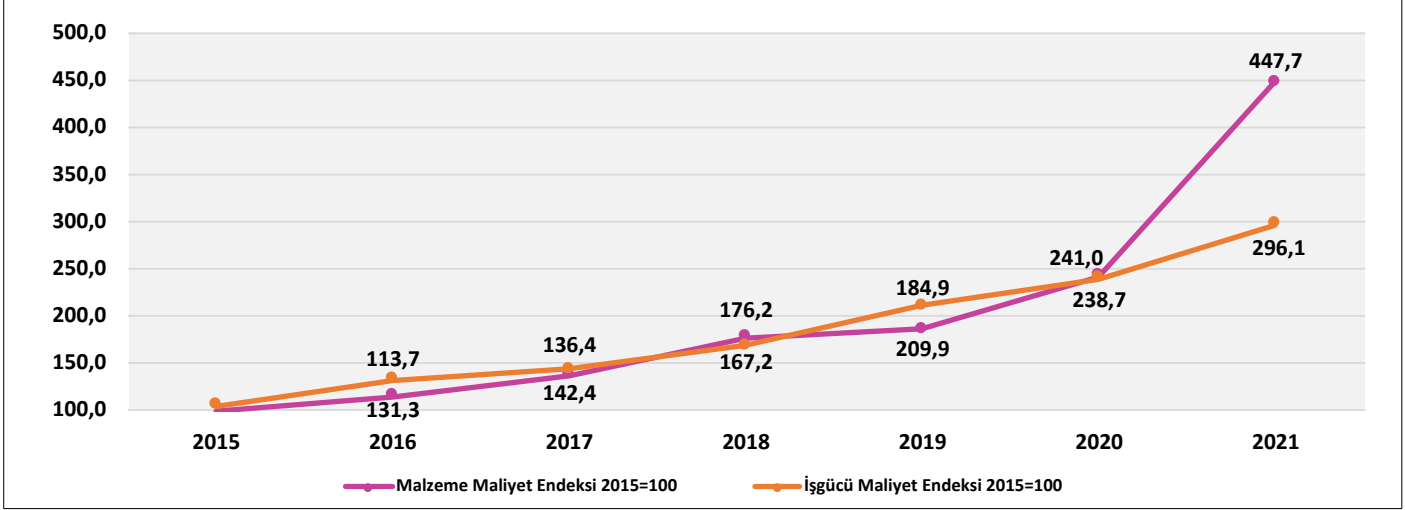
Kaynak: TÜİK

Grafik.31 İnşaat Harcamalarının Sabit Sermaye Yatırımları İçinde Payı; Yüzde

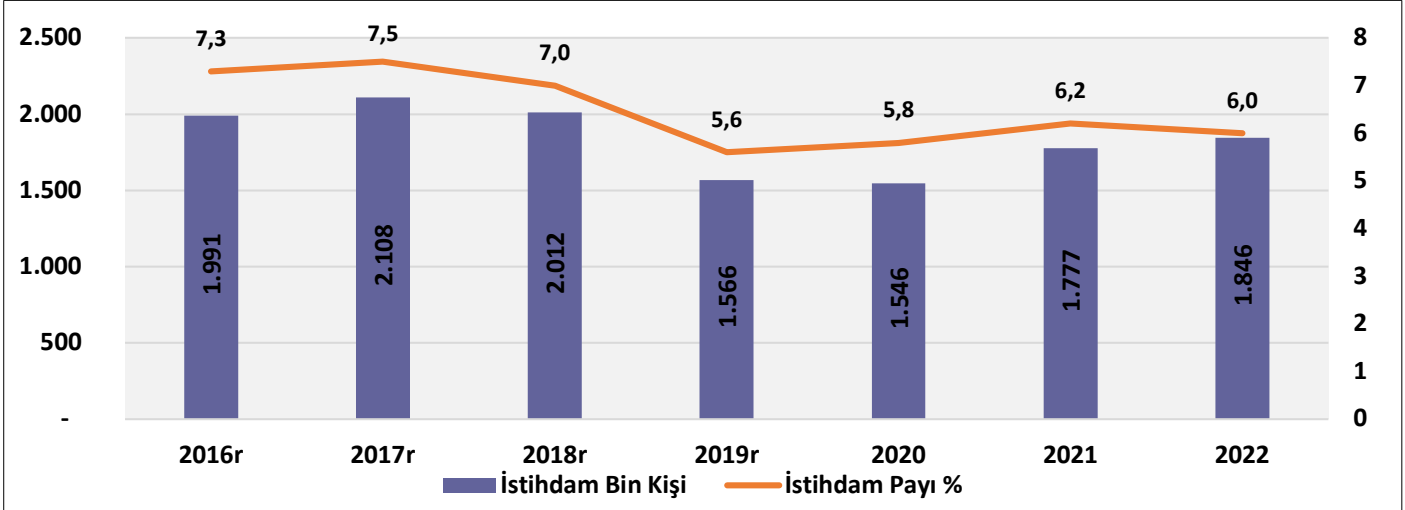
Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Grafik.32 İnşaat Maliyet Endeksi 2015=100

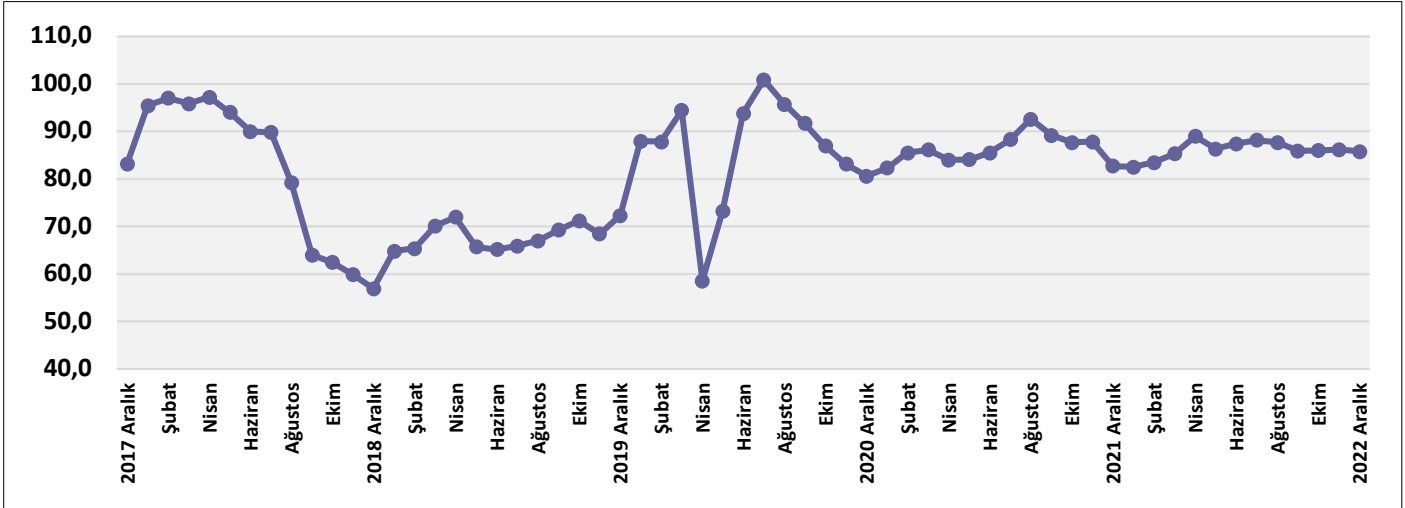
Kaynak: TÜİK

Grafik.33 İnşaat Sektöründe İstihdam

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Grafik.34 İnşaat Sektörü Güven Endeksi 2010=100

Kaynak: TÜİK

İnşaat Sektöründe Güven 2022 Yılında Durağan Gerçekleşti

İnşaat sektöründe güven endeksi 2022 yılında durağan kalmıştır. İnşaat sektörü güven endeksi 2022 yılına düşüş eğilimi içinde başlamıştır. Yılın ilk aylarında sektörde güven sınırlı ölçüde yükselmiştir. Yılın geri kalanında ise sektörde güven değişmemiş ve hemen hemen aynı kalmıştır. İnşaat sektöründeki küçülme ve yüksek inşaat maliyetleri sektörde güvenin durağan kalmasına neden olmuştur.

Alınan Yapı Ruhsatlarında Yüzölçümü Olarak Yüzde 8,8 Düşüş Yaşandı

2022 yılında alınan yapı ruhsatlarında gerileme yaşanmıştır. İktisadi ve sosyal faaliyetlere dönüş ile 2021 yılında alınan yapı ruhsatları büyümüştü. 2022 yılında ise alınan yapı ruhsatları yüzölçümü olarak bir önceki yıla göre yüzde 8,8 azalmış ve 137,73 milyon metrekareye inmiştir. Konutlar için alınan yapı ruhsatlarında daralma yüzölçümü olarak yüzde 13,4 olarak gerçekleşmiştir. 652.677 adet daire için yapı ruhsatı alınmıştır. Konut dışı binalar için alınan yapı ruhsatlarında ise yüzölçümü olarak yüzde 5,9 büyüme gerçekleşmiştir. Alınan yapı ruhsatlarında konut dışı yapılarda büyüme yaşanmıştır.

Alınan Yapı İzinlerinde (Yeni Arzlarda) Yüzölçümü Olarak Yüzde 0,7 Küçülme Gerçekleşti

2022 yılında yeni arzlarda yani alınan yapı izinlerinde düşüş gerçekleşmiştir. Alınan yapı izinleri yüzölçümü olarak bir önceki yıla göre yüzde 0,7 azalmış ve 126,86 milyon metrekare olmuştur. Konutlar için alınan yapı izinlerinde yüzölçümü olarak yüzde 1,1 artış gerçekleşmiştir. 629.688 adet daire için yapı izni alınmıştır. Konut dışı binalar için alınan yapı izinlerinde ise yüzölçümü olarak yüzde 7,0 gerileme yaşanmıştır. Alınan yapı izinlerindeki düşüşte konut dışı binalardaki arzın zayıflaması belirleyici olmuştur.

Konut İnşaat Harcamalarının Payı 2022 Yılında Yüzde 75,2 Olarak Gerçekleşti

2022 yılında inşaat harcamalarının dağılımı bir önceki yıla yakın gerçekleşmiştir. Konut inşaatları harcamalarının payı 2022 yılında yüzde 75,2 olmuştur. Konut inşaat harcamaları yüksek inşaat maliyetleri nedeniyle sınırlanmıştır. Ticari gayrimenkullerde alınan yapı ruhsatları ve yeni başlangıçlarda ise sınırlı hareketlilik yaşanmıştır. Bu nedenle 2022 yılında konut dışı bina harcamalarının payı sınırlı ölçüde artmıştır. Toplam inşaat harcamaları içinde konut dışı binaların payı yüzde 24,8 olmuştur.

Tablo.18 Alınan Yapı Ruhsatlarında Bina İstatistikleri

Kullanım Amacı		Yıllar			Değişim %	
		2020r	2021r	2022	2020/2021r	2021/2022
Toplam Bina	Bina Sayısı	96.169	138.533	122.231	44,1	-11,8
	Yüzölçümü, Milyon m ²	112,62	151,10	137,73	34,2	-8,8
	Daire Sayısı	555.132	723.201	652.677	30,3	-9,8
Toplam Konut	Bina Sayısı	82.547	120.070	103.768	45,5	-13,6
	Yüzölçümü, Milyon m ²	88,26	117,52	101,76	33,2	-13,4
	Daire Sayısı	553.338	720.899	650.305	30,3	-9,8
Toplam Konut Dışı Bina	Bina Sayısı	13.622	18.463	18.463	35,5	0,0
	Yüzölçümü, Milyon m ²	24,36	33,58	35,57	37,8	5,9
	Daire Sayısı	1.794	2.310	2.372	28,3	3,0

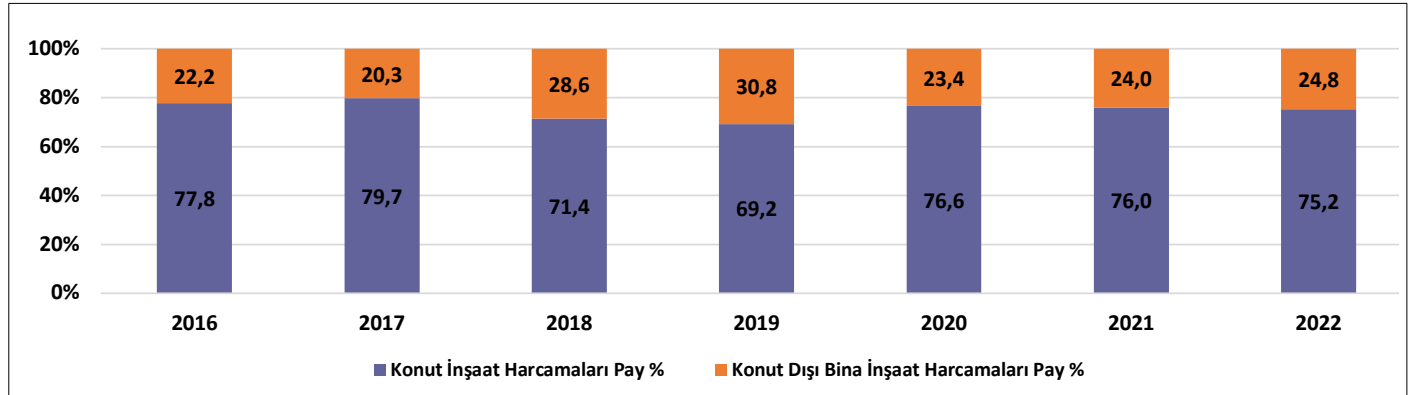
Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Tablo.19 Alınan Yapı İzinleri Bina İstatistikleri

Kullanım Amacı		Yıllar			Değişim %	
		2020r	2021r	2022	2020/2021r	2021/2022
Toplam Bina	Bina Sayısı	77.847	92.173	97.810	18,4	6,1
	Yüzölçümü, Milyon m ²	122,18	127,76	126,86	4,6	-0,7
	Daire Sayısı	599.999	626.967	632.174	4,5	0,8
Toplam Konut	Bina Sayısı	67.785	80.095	85.911	18,2	7,3
	Yüzölçümü, Milyon m ²	97,02	99,24	100,34	2,3	1,1
	Daire Sayısı	597.917	624.379	629.688	4,4	0,9
Toplam Konut Dışı Bina	Bina Sayısı	10.062	12.078	11.899	20,0	-1,5
	Yüzölçümü, Milyon m ²	24,56	28,52	26,52	16,1	-7,0
	Daire Sayısı	2.082	2.588	2.486	24,3	-3,9

Kaynak: TÜİK, r. revize edilmiştir

Grafik.35 Konut ve Konut Dışı Bina İnşaat Harcamalarının Dağılımı

II.3 KONUT SEKTÖRÜ

Konut sektörü inşaat sektörü ve inşaat malzemeleri sanayisi için en önemli faaliyet alanı olmayı sürdürmektedir. Bu çerçevede konut sektörüne ilişkin çok yönlü ve ayrıntılı göstergelere ve değerlendirmelere yer verilmektedir. Konut sektörü 2017 yılında her yönü ile inşaat sektöründe sürükleyici olmuşken 2018 yılında küçülme ile karşılaşmış, 2019 yılında ise çok daha sert bir daralma yaşanmıştır. 2020 yılında yaşanan salgına ve olumsuz etkilerine verilen destek-

ler ile konut sektörü bir önceki yıla göre önemli bir büyüme sağlamıştır. Konut sektörü 2021 yılında toparlanma sürecine devam etmiştir. Arz ve talep tarafında büyümeler gerçekleşmiştir. 2022 yılında ise yaşanan yüksek enflasyon sonucu inşaat maliyetlerinde iki katına yaklaşan artışlar gerçekleşmiştir. Diğer yandan konut fiyatlarında da çok yüksek artışlar gerçekleşmiştir. Konut sektöründe arz, talep ve fiyat dengesi bozulmuştur. Bu nedenle konut sektörü 2022 yılını genel olarak durağan geçirmiştir.

Tablo.20 Yapı Ruhsatlarına Göre Konut İnşaatları, 2016-2022

Yıllar	Bina Sayısı	Konut Birim Sayısı, Daire	Yüzölçümü, Milyon m ²	Ortalama Konut Birim Alanı, m ²
2016	113.038	1.002.725	159,07	158,6
2017	139.555	1.397.758	227,00	162,4
2018	84.080	665.948	105,66	158,9
2019	45.318	318.275	50,51	158,4
2020r	82.547	553.338	88,26	159,5
2021r	120.070	720.899	117,52	162,9
2022	103.768	650.305	101,76	156,5

Kaynak: TÜİK, r. revize edilmiştir

Tablo.21 Yapı Kullanma İzin Belgelerine Göre Konut İnşaatları, 2016-2022

Yıllar	Bina Sayısı	Konut Birim Sayısı, Daire	Yüzölçümü, Milyon m ²	Ortalama Konut Birim Alanı, m ²
2016	95.477	750.743	115,04	153,4
2017	104.122	830.294	127,61	153,7
2018	110.163	890.676	136,95	153,8
2019	80.986	735.034	118,12	160,7
2020r	67.785	597.917	97,02	163,2
2021r	80.095	624.379	99,24	158,9
2022	85.911	629.688	100,34	159,3

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Konut Yapı Ruhsatlarında Yüzde 13,4 Daralma Yaşandı

2022 yılında alınan konut yapı ruhsatlarında daralma yaşanmıştır. Konutlar için alınan yapı ruhsatları yüzölçümü olarak bir önceki yıla göre yüzde 13,4 azalarak 101,76 milyon metrekareye düşmüştür. 650.305 adet daire için yapı ruhsatı alınmıştır. Ortalama konut alanı da 156,5 metrekare olmuştur. TÜİK bu istatistik içinde geçmiş yıllarda açıkladığı inşaat değeri büyüklüklerini hesaplamayı bırakmıştır. Konut sektöründe alınan yapı ruhsatları verileri bina ve daire sayısı ile yüzölçümü itibarıyla yeniden zayıflamıştır. 2021 yılında başlayan toparlanma süreci kısa sürmüştür.

Konut Arzı 2022 Yılında Sınırlı Büyüdü

Konut sektöründe yeni arzlar 2018 yılında en yüksek seviyesine ulaşmış, 2019 yılında gerileme yaşanmıştı. 2020 yılında salgının etkileri ile konut arzı önemli ölçüde gerilemişti. 2021 yılında ise konut arzlarında sınırlı bir artış gerçekleşmişti. 2022 yılında da alınan konut yapı izinleri bir önceki yıla göre çok sınırlı bir artış göstermiştir. Daire sayısı olarak yüzde 0,85 artmış ve 629.688 adet olarak gerçekleşmiştir. 2021 ve 2022 yıllarında yeni arzlarda sınırlı büyümler yaşanmıştır.

Konut Satışları 2022 Yılında Yüzde 0,4 Geriledi

2022 yılında konut satışları yüzde 0,4 gerilemiş ve 1.485.622 adet olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılında da konut satışları yüzde 0,5 gerilemiş ve 1.491.856 adet olmuştur. Böylece son iki yıldır toplam konut satışları büyük ölçüde durağan kalmıştır.

Konut sektörüne yönelik verilen desteklerin sona ermesi ve kredi faiz oranlarındaki artışlar ile 2022 yılında konut talebinde yavaşlama devam etmiştir. Yılın ilk yarısında konut satışları büyüme içinde olmuştur. Ancak yılın ikinci yarısında konut fi-

yatlarında yüksek artışlar yaşanmıştır. Buna bağlı olarak konut talebi önemli ölçüde azalmıştır. Yüksek kredi faizleri ile konut kredilerinde büyüme de sınırlı kalmıştır. Tüm bu gelişmeler çerçevesinde 2022 yılında kayıp yüzde 0,4 olmuştur.

2022 yılında konut kredileri faiz oranları kademeli olarak yükselmiştir. Buna bağlı olarak ipotekli (banka kredisi kullanılan) konut satışları yüzde 4,8 gerilemiş ve 280.320 adet olmuştur. 2014 yılından bu yana en düşük yıllık ipotekli konut satışı gerçekleşmiştir. Diğer satışlar ise yüzde 0,7 artarak 1.205.302 adet seviyesine yükselmiştir.

Tablo.22 Konut Satışları; Adet Daire

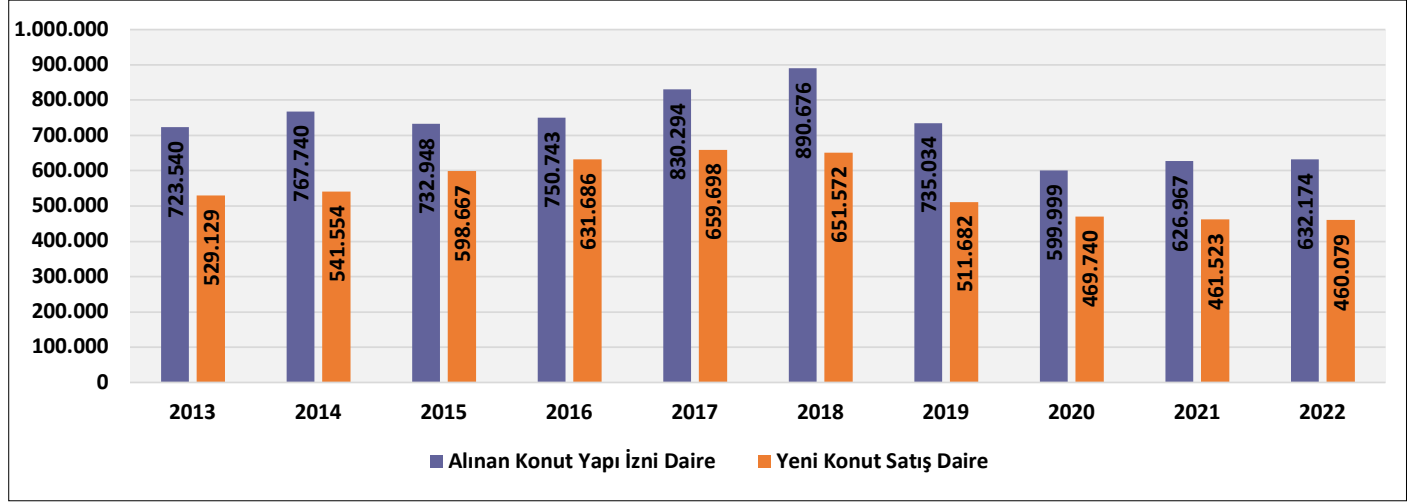
Yıllar	İpotekli Satışlar	Diğer Satışlar	Toplam Satışlar
2014	389.689	775.692	1.165.381
2015	434.388	854.932	1.289.320
2016	449.508	891.945	1.341.453
2017	473.099	936.215	1.409.314
2018	276.820	1.098.578	1.375.398
2019	332.508	1.016.221	1.348.729
2020	573.337	925.979	1.499.316
2021	294.530	1.197.326	1.491.856
2022	280.320	1.205.302	1.485.622

Kaynak: TÜİK

2022 Yılında Birinci El Konut Satışları Yüzde 0,3 Geriledi

2022 yılında birinci el konut satışları 2021 yılına göre yüzde 0,3 azalarak 460.079 adet olmuştur. Böylece 2013 yılında bu yana verileri açıklanan konut satışlarında en düşük yıllık birinci el veya yeni konut satışı gerçekleşmiştir. İkinci el konut satışları da yüzde 0,5 azalarak 1.025.543 adete inmiştir. Böylece 2022 yılında konut satışları hem birinci el konutlarda hem de ikinci el konutlarda zayıf kalmıştır.

Grafik.36 Arz Edilen ve Satılan Yeni Konutlar

Kaynak: TÜİK

Tablo.24 İllere Göre Toplam Konut Satışları 2018-2022; Adet

İller	2018	2019	2020	2021	2022
İstanbul	234.055	237.675	265.098	276.223	259.654
Ankara	131.161	132.486	157.095	144.104	126.166
İzmir	75.672	79.221	93.457	86.722	83.502
Antalya	62.940	65.258	63.898	66.691	80.459
Bursa	51.362	49.936	55.222	53.820	54.277
Mersin	37.189	35.424	43.496	41.533	40.244
Konya	37.198	34.614	37.196	38.114	34.554
Gaziantep	29.240	32.256	35.358	35.610	38.681
Kocaeli	35.783	31.207	36.770	36.520	38.054
Aydın	33.463	30.053	33.778	34.040	32.758
Adana	30.638	29.574	33.326	28.231	26.908
Balıkesir	28.917	29.069	32.264	34.341	33.009
Tekirdağ	30.886	27.521	34.618	35.694	34.707
Kayseri	29.041	26.614	30.033	31.989	30.910
Manisa	24.946	25.767	25.635	23.479	23.373
Samsun	25.196	24.562	25.956	25.268	25.349
Şanlıurfa	20.696	22.700	26.271	27.737	26.404
Hatay	22.835	22.681	25.175	22.875	23.244
Eskişehir	22.454	20.426	22.181	21.691	22.309
Diyarbakır	17.749	19.020	19.333	20.098	19.331
Sakarya	23.091	18.985	22.418	23.924	24.806
Muğla	18.633	18.484	22.243	23.099	21.789
Kahramanmaraş	16.781	16.334	15.517	15.372	16.636
Denizli	18.107	15.563	18.082	17.102	19.125
Çanakkale	13.725	12.005	12.853	12.236	11.917
Malatya	11.324	11.737	12.687	13.093	12.847
Diğer İller	292.316	279.557	299.356	302.250	324.609
Toplam	1.375.398	1.348.729	1.499.316	1.491.856	1.485.622

Kaynak: TÜİK

Tablo.23 Konut Satışlarının Birinci ve İkinci El Dağılımı; Adet

Dönem	Toplam	Birinci El	İkinci El
2014	1.165.381	541.554	623.827
2015	1.289.320	598.667	690.653
2016	1.341.453	631.686	709.767
2017	1.409.314	659.698	749.616
2018	1.375.398	651.572	723.826
2019	1.348.729	511.682	837.047
2020	1.499.316	469.740	1.029.576
2021	1.491.856	461.523	1.030.333
2022	1.485.622	460.079	1.025.543

Kaynak: TÜİK

Yeni Konut Satışlarının Yeni Konut Arzına Oranı Yüzde 72,8'e Geriledi

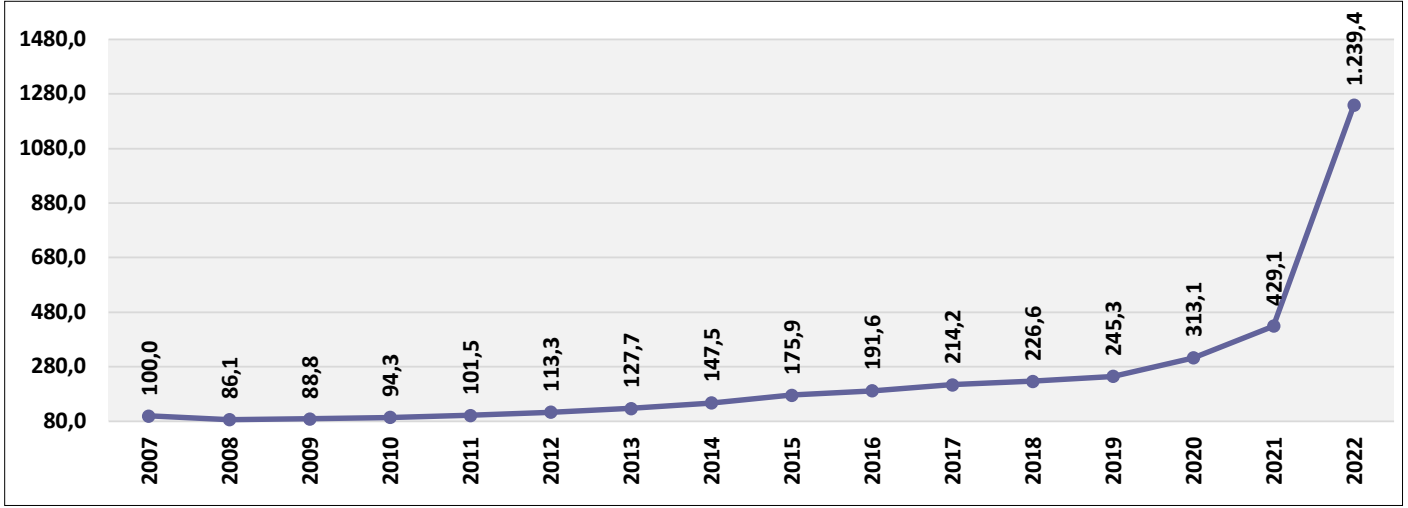
2013 yılından bu yana yeni konut arzları yeni konut satışlarının üzerinde gerçekleşmektedir. Yeni konut satışlarının arzlara oranı yıllık olarak yüzde 80 ile 85 arasında değişmektedir. 2019 ve 2020 yıllarında hem arzlar hem de yeni konut satışları birlikte düşmüştür. 2021 yılından sonra 2022 yılında da yeni arzlar sınırlı ölçüde yükselmiş, buna karşın yeni konut satışları da yine sınırlı olarak azalmıştır. Böylece yeni konut satışlarının yeni arzlara oranı yüzde 72,8'e inmiştir. Arzlar artarken yeni konut satışları daralmıştır.

Tablo.25 İllere Göre Birinci El Konut Satışları 2018-2022; Adet

İller	2018	2019	2020	2021	2022
İstanbul	111.230	92.381	77.785	75.151	71.052
Ankara	47.945	41.107	38.033	30.889	24.947
İzmir	32.872	28.079	27.534	23.216	23.281
Antalya	24.226	20.134	16.532	18.930	26.169
Bursa	25.961	19.394	18.602	17.738	17.487
Konya	19.473	14.664	13.069	13.123	12.425
Gaziantep	13.802	13.423	12.227	13.089	15.590
Kocaeli	17.261	11.616	12.134	12.290	13.428
Mersin	15.780	12.176	12.102	11.425	12.839
Balıkesir	11.395	8.115	8.624	10.895	9.902
Tekirdağ	15.907	11.089	11.379	10.612	9.862
Şanlıurfa	10.762	9.859	9.388	9.443	9.757
Samsun	13.663	11.482	10.181	9.347	8.983
Kayseri	10.823	8.726	8.508	9.203	9.634
Aydın	14.619	8.974	8.317	8.990	8.704
Manisa	13.582	10.582	8.874	8.018	8.019
Sakarya	11.501	6.751	7.087	7.985	8.049
Hatay	11.720	9.214	8.391	7.826	7.989
Muğla	7.152	5.554	6.630	7.475	7.098
Adana	15.201	10.822	9.987	7.329	8.141
Diyarbakır	7.902	7.371	5.112	7.229	6.598
Kahramanmaraş	9.930	7.600	6.300	6.688	7.134
Eskişehir	10.168	7.314	7.020	5.553	6.286
Denizli	9.915	5.505	5.445	5.001	4.989
Ordu	6.292	5.801	5.253	4.908	4.539
Malatya	4.934	4.758	4.279	4.109	4.084
Diğer İller	157.556	119.191	110.947	115.061	113.093
Toplam	651.572	511.682	469.740	461.523	460.079

Kaynak: TÜİK

Grafik.37 Mevcut Konut Satış Fiyat Endeksi 2007=100

Kaynak: Reidin Emlak Endeksi, Aralık 2022

Tablo.26 Bölgelere Göre Konut Fiyat Endeksi Değişimleri

Bölgeler	2022	
	Nominal Değişim %	Reel Değişim %
TR 32 (Aydın, Denizli, Muğla)	179,8	70,3
TR C2 (Diyarbakır, Şanlıurfa)	139,0	45,5
TR 61 (Antalya, Burdur, Isparta)	212,6	90,3
TR 62 (Adana, Mersin)	183,1	72,3
TR 22 (Balıkesir, Çanakkale)	161,4	59,1
TR C1 (Kilis, Adıyaman, Gaziantep)	128,9	39,3
TR 10 (İstanbul)	174,1	66,9
Konut Fiyat Endeksi (KFE)	167,9	63,1
TR C3 (Batman, Mardin, Siirt, Şırnak)	141,6	47,1
TR 31 (İzmir)	168,3	63,3
TR 42 (Bolu, Kocaeli, Sakarya, Yalova, Düzce)	173,0	66,2
TR 63 (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye)	138,4	45,1
TR 83 (Samsun, Çorum, Amasya, Tokat)	152,8	53,9
TR 51 (Ankara)	172,7	66,0
TR 52 (Konya, Karaman)	157,7	56,9
TR 90 (Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon)	146,9	50,3
TR 41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)	160,2	58,4
TR 72 (Kayseri, Sivas, Yozgat)	135,4	43,3
TR 82 (Çankırı, Kastamonu, Sinop)	145,7	49,6
TR 21 (Edirne, Kırklareli, Tekirdağ)	184,2	73,0
TR 33 (Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak)	144,1	48,6
TR 71 (Nevşehir, Niğde, Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir)	150,6	52,6
TR 81 (Zonguldak, Bartın, Karabük)	149,8	52,1
TR B2 (Van, Bitlis, Hakkari, Muş)	127,7	38,6
TR B1 (Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli)	120,6	34,3
TR A1 (Erzurum, Erzincan, Bayburt)	127,1	38,2
TR A2 (Ağrı, Ardahan, Kars, Iğdır)	145,4	49,4

Kaynak: T.C. Merkez Bankası Konut Fiyat Endeksi

Konut Satışlarında İllerde Farklı Gelişmeler Yaşandı

2022 yılında Türkiye toplam konut satışlarında sınırlı bir düşüş yaşanmıştır. Toplam konut satışlarında illerde ise 2022 yılında farklı gelişmeler yaşandığı görülmektedir. Üç büyük il; İstanbul, Ankara ve İzmir'de konut satışları gerilemiştir. Antalya, Gaziantep, Kocaeli ve Bursa'da konut satışları artmıştır. Mersin, Konya, Aydın ve Adana ise konut satışları düşmüştür. Konut satışları Balıkesir ve Tekirdağ'da da azalmıştır. İlk 25 içindeki diğer illerde ise konut satışları genellikle yükselmiştir. İlk 25 ilin dışında kalan diğer illerde konut satışları 2022 yılında bir önceki yıla göre yüzde 7,4 artış göstermiştir.

İllerde Yeni Konut Satışları Gerileme Gösterdi

2022 yılında toplam yeni konut satışları yüzde 0,3 gerilemiştir. İllerde yeni konut satışları farklı eğilimler göstermiştir. Öncelikle İstanbul ve Ankara'da yeni konut satışları azalmıştır. İzmir ve Antalya'da ise yeni konut satışları artmıştır. Antalya'da Rusya başta olmak üzere yabancı ülke vatandaşlarına satışlar yükselmiştir. Bursa, Konya, Balıkesir ve Tekirdağ'da konut satışları azalmıştır. Buna karşın Gaziantep, Kocaeli ve Mersin'de konut satışları artış göstermiştir. Şanlıurfa ve Kayseri'de de konut satışları yükselmiştir. 2022 yılında yeni konut satışları iller arasında önemli farklılıklar göstermiştir. İlk 25 ilin dışında kalan diğer illerde ise yeni konut satışları 2022 yılında sınırlı düşüş göstermiştir.

Mevcut Konut Fiyatları 2022 Yılında Yüzde 188,8 Arttı

2022 yılında yaşanan yüksek enflasyon ve döviz kurlarındaki artışa bağlı olarak konut fiyatlarında yüksek artışlar gerçekleşmiştir. Mevcut konut fiyatları artışı uzun yıllar durağan kalan eğilim sonrası adeta sıçrama göstermiştir. İnşaat maliyetleri ve üretici fiyatlarındaki yüksek artışlar da mevcut konut fiyatlarında hızlı yükselişe neden olmuştur. Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle Türkiye'ye yönelik yeni bir yabancı dalgası olmuştur. Rus ve Ukraynalı vatandaşlar ilave konut

talebi yaratmış ve fiyatların artışını hızlandırmıştır.

Tüm bu gelişmeler çerçevesinde 2022 yılında mevcut konut fiyatları yüzde 188,8 artış göstermiştir. 2007-2021 yılları arasında mevcut konut fiyatları yüzde 229,1 artış göstermiştir. Böylece 2022 yılında mevcut konut fiyatları neredeyse son 14 yıldaki artışlar kadar olmuştur.

T.C. Merkez Bankası Endeksine Göre Konut Fiyatları 2022 Yılında Yüzde 167,9 Yükseldi

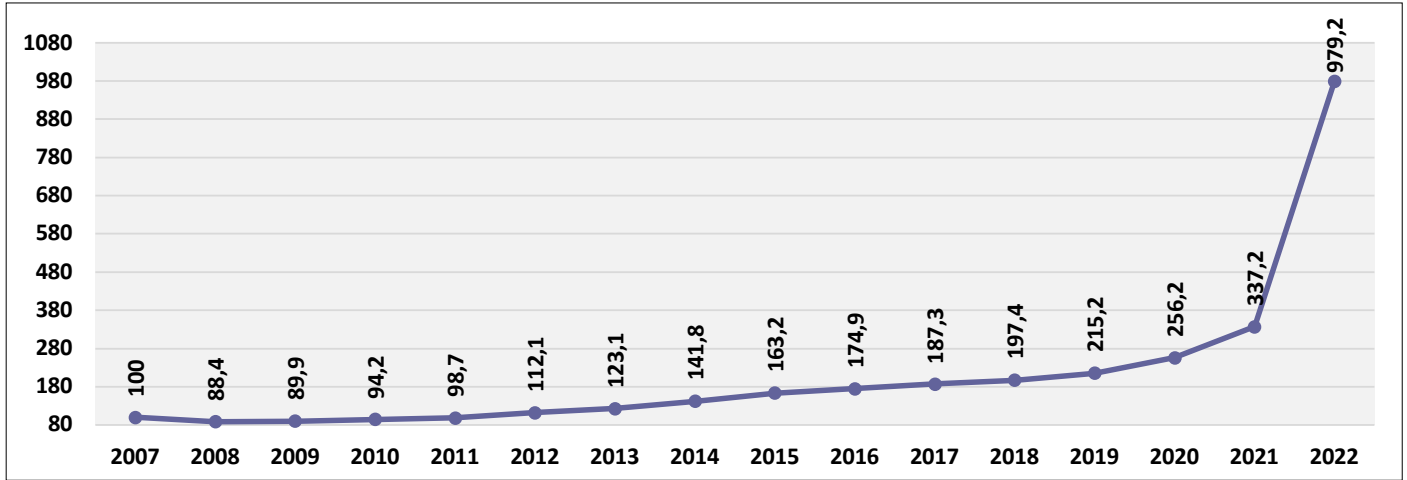
T.C. Merkez Bankası'nın mevcut konut fiyatları endeksinde ise Türkiye'de konut fiyatları 2022 yılı aralık ayında bir önceki yılın aynı ayına göre nominal olarak yüzde 167,9 oranında artarken, reel olarak da yine yüzde 63,1 oranında yükselmiştir. Konut fiyatlarındaki gelişmeler İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması-Düzyey 2 bazında değerlendirildiğinde, benzer eğilimler ortaya çıkmıştır. Tüm bölgelerde konut fiyatları nominal ve reel olarak yükselmiştir. Ancak artış oranları farklı gerçekleşmiştir. En yüksek nominal ve reel artış Antalya, Burdur, Isparta bölgesinde yaşanmıştır. Bu bölgede ana belirleyici Antalya olmuştur. İstanbul konut satış fiyatları ortalamasının üzerinde artış göstermiştir. Ankara ve İzmir konut

fiyatları ise ortalamasının sınırlı ölçüde üzerinde yükselmiştir. Konut fiyatlarındaki değişim bölgelere ve illere göre arz ve talep dengesi ve rekabet koşullarına göre önemli farklılıklar göstermiştir.

Konut Kiraları 2022 Yılında Yüzde 190,4 Arttı

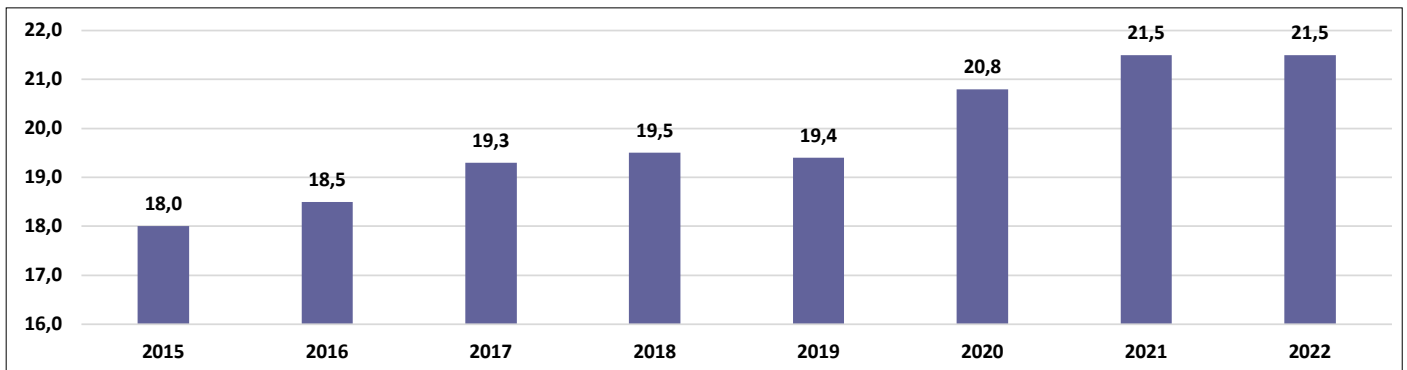
2022 yılında Türkiye genelinde konut kiralari artışı yüzde 190,4 olarak gerçekleşmiştir. Konut kiralariındaki uzun yıllar sonra çok yüksek bir artış yaşanmıştır. 2007-2021 arasında konut kiralari yüzde 237,2 yükselmişti. 2022 yılında 14 yıllık artışa yakın kira artışları gerçekleşmiştir. Bu artışta yüksek enflasyon ana belirleyici olmuştur. Konut fiyatları da çok yükselmiş, hane halkının konut satın alma gücü düştüğü için konut kiralama eğilimi artmıştır. Buna bağlı olarak da kiralarda yüksek artışlar olmuştur. Savaşın yol açtığı koşullar içinde Türkiye'ye gelen yabancıların da kiralık konut talebi kiralari yükselmesine yol açmıştır. 2022 yılında nominal kira artışları tüketici enflasyonunun da çok üzerinde gerçekleşmiştir. Konut kiralari artışları iller arasında farklılıklar göstermiş olmasına karşın genel eğilim artış şeklinde olmuştur.

Grafik.38 Konut Kira Endeksi 2007=100

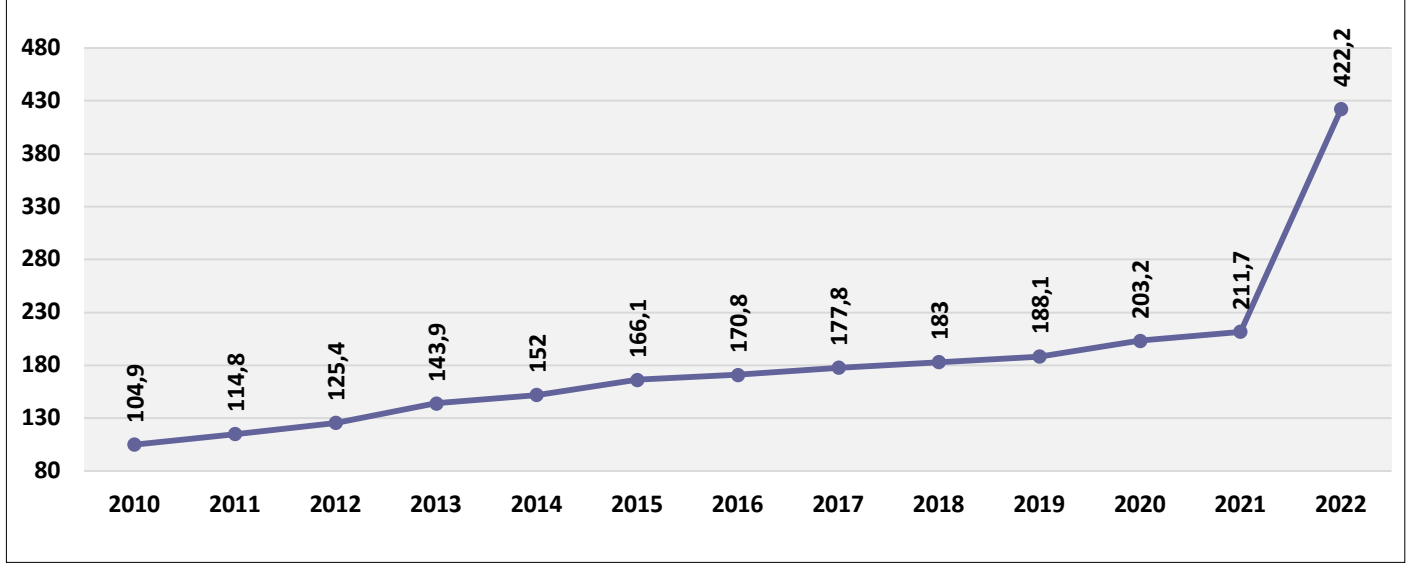
Kaynak: Reidin Emlak Endeksi, Aralık 2022

Grafik.39 Türkiye Genelinde Mevcut Konut Amortisman Süreleri Yıl 2015-2022

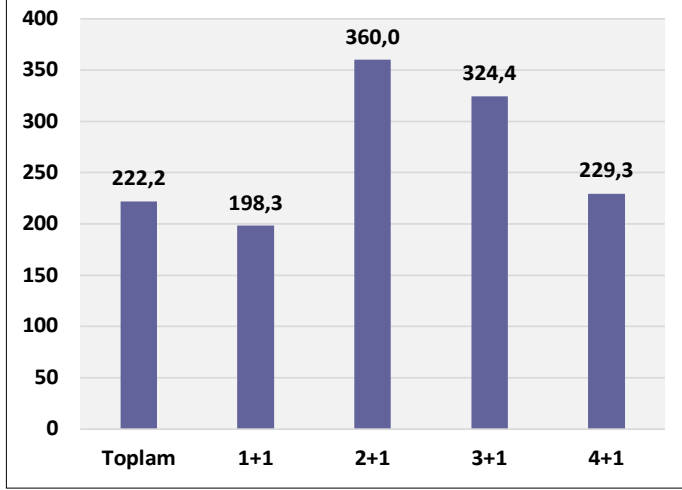
Kaynak: Reidin, Türkiye Gayrimenkul Sektörüne Bakış 2021, Emlak Sektörü Raporu 2022 Aralık

Grafik.40 Yeni Konutlar Fiyat Endeksi 2010 Ocak =100

Kaynak: Reidin Yeni Konut Fiyat Endeksi, Kasım 2022

Grafik.41 Konut Tiplerine Göre Yeni Konutlarda Fiyat Artışı 2010-2022; Yüzde

Kaynak: Reidin Yeni Konut Fiyat Endeksi, Kasım 2022

Mevcut Konutların Amortisman Süreleri 2022 Yılında Değişmedi

Konut satışı fiyatı ile aylık kira arasındaki ilişki ile hesaplanan mevcut konutların yıllık amortisman süreleri veya konut yatırımı geri dönüş süreleri 2019 yılında durağanlaştıktan sonra 2020 yılında 20,8 yıla yükselmiş, 2021 yılında 21,5 yıl olarak hesaplanmıştır. Mevcut konutların yıllık amortisman süreleri 2022 yılında değişmemiş ve yine 21,5 yıl olarak hesaplanmıştır. 2022 yılında Türkiye genelinde hem konut kiralari hem de mevcut konut fiyatları birbirilerine yakın ve önemli ölçüde artmıştır. 2022 yılında konut yatırımlarında yıllık brüt getiri yüzde 4,74 olarak gerçekleşmiştir.

Yeni Konut Fiyatları 2022 Yılında Yüzde 99,4 Yükseldi

Yeni konut fiyatları 2022 yılında yüzde 99,4 oranında artmıştır. Markalı konutlar ile ölçülen yeni konut fiyat endeksinde artış geçmiş yılların çok üzerinde gerçekleşmiştir. 2010-2021 arasında yeni konut satış fiyatları sınırlı artışlar göstermiş, yıllık artışlar genel olarak yıllık enflasyonların da altına kalmıştı. Uygulanan kampanyalar ile de satış fiyatlarında artışlar durağan kalmıştı. 2022 yılında Türkiye genelinde çok yüksek bir enflasyon gerçekleşmiştir. Yine inşaat maliyetleri çok yüksek oranı artış göstermiştir. Bunlara bağlı olarak yeni konut fiyatlarında da yüzde 99,4 oranında artış gerçekleşmiştir.

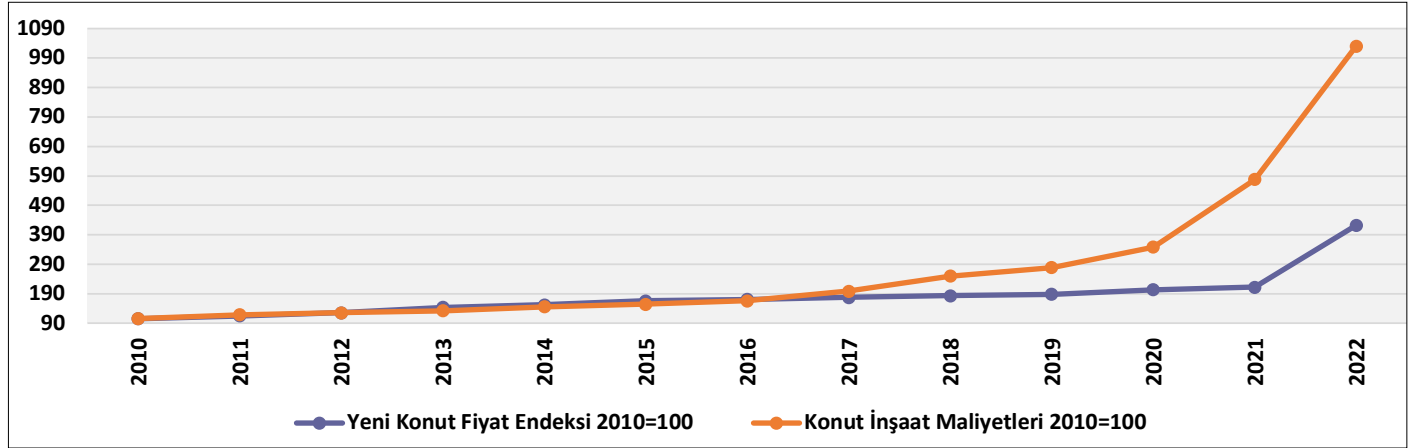
Yeni Konutlarda En Yüksek Fiyat Artışları 2+1 ve 3+1 Dairelerde Yaşanıyor

2010 yılından bu yana hesaplanan yeni konut fiyat endeksi kapsamında yapılan hesaplamalarda, yeni konutlarda en yüksek fiyat artışı 2+1 ve 3+1 daireli konutlarda yaşanmaktadır. 2022 yılı sonu itibari ile 2+1 daireli yeni konutlarda fiyat artışları 2010 yılında bu yana yüzde 360'a ulaşmıştır. 3+1 daireli yeni konut fiyatları artışı da aynı dönemde yüzde 324,4 olarak gerçekleşmiştir. En düşük fiyat artışı ise 1+1 daireli konutlarda yüzde 198,3 olarak yaşanmıştır.

2020-2021 arasında yıllık olarak sınırlı artışlar gösteren konut fiyatları 2022 yılında yüksek artışlar göstermiştir. 2+1 daireler en çok artışı gösteren daireler olmuştur.

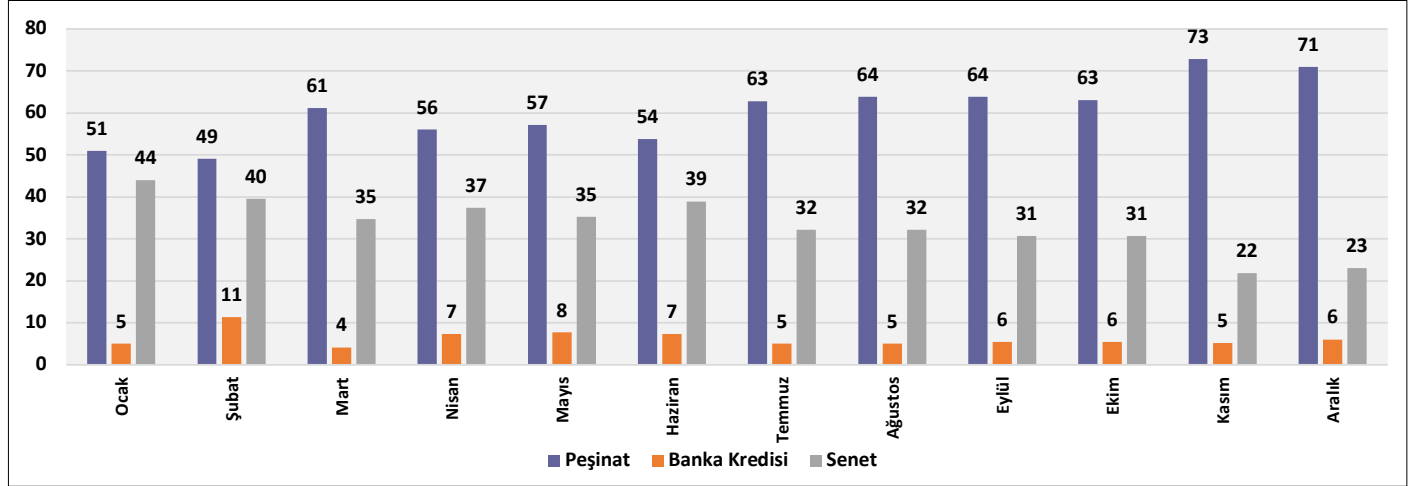

Grafik.42 Konut İnşaat Maliyetleri ve Yeni Konut Satış Fiyatı Endeksleri

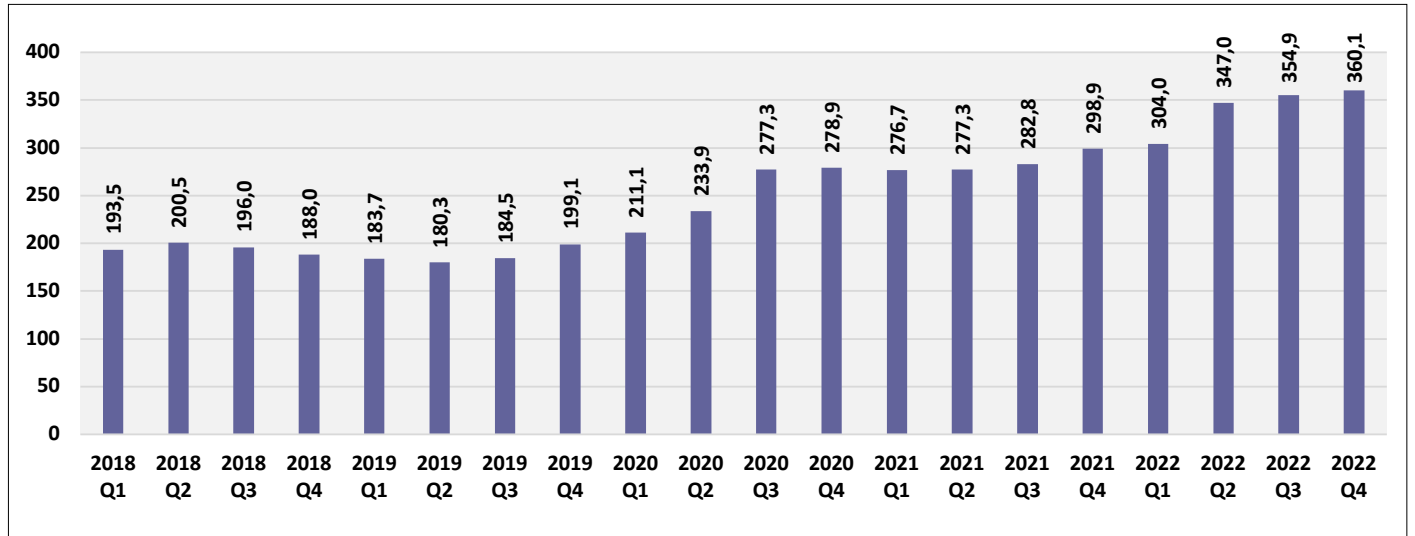
Kaynak: Reidin Yeni Konut Fiyat Endeksi, Kasım 2022, TÜİK

Grafik.43 Konut Satın Alma Araçları 2022

Kaynak: Reidin Yeni Konut Fiyat Endeksi, Mart 2022, Haziran 2022, Eylül 2022, Kasım 2022

Grafik.44 Konut Kredileri; Milyar TL

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği, BDDK

Yeni Konut Fiyatları ile Konut İnşaat Maliyetleri 2022 Yılında Birlikte Yükseldi

Konut inşaat maliyetleri ile yeni konut satış fiyatları 2022 yılında yüksek artışlar göstermiştir. Yeni konut fiyatları artışı yüzde 99,4, konut inşaat maliyetleri artışı ise yüzde 78,3 olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılından bu yana hesaplandığında konut inşaat maliyetleri ile yeni konut fiyatları arasındaki fark önemli ölçüde devam etmektedir. Yeni konut fiyatları artışı 2021 yılında yüzde 5,54 ile sınırlı kalırken, konut inşaat maliyetleri yüzde 65,9 ile önemli ölçüde yükselmişti. Bu nedenle fark açılmıştı. 2022 yılında ise bu kez yeni konut satış fiyatları artışı konut inşaat maliyetleri artışının üzerinde gerçekleşmiştir.

Konut Satışlarında Artan Faiz Oranları ve Konut Fiyatları Nedeniyle Kredi Kullanımı Azaldı

Konut satışlarında peşinat, banka kredisi ve senet üç önemli ödeme veya satın alma aracı olarak kullanılmaktadır. Bu araçların konut satın alımındaki payları dönemler itibarıyla değişen koşullara göre farklılıklar göstermektedir. 2022 yılında konut satın alımında kullanılan araçlarda önemli gelişmeler yaşanmıştır. Yılın genelinde konut fiyatlarında çok yüksek artışlar gerçekleşmiştir. Yine konut kredisi faiz oranları kademeli olarak yükselmiştir. Bu nedenlerle konut satışlarında kredi kullanımının payı yıl sonunda yüzde 6'ya inmiştir. Peşinatın payı ise ocak ayında yüzde 51 iken, aralık ayında yüzde 71 olmuş ve önemli ölçüde artmıştır.

2022 Yılında Konut Kredilerinde Büyüme Yavaşladı

2020 yılında pandemi nedeniyle verilen destekler içinde

yer alan uygun konut kredileri programları ile konut kredisi kullanımı önemli ölçüde genişlemişti. 2021 yılında ise konut kredi stoku 2021 sonunda yüzde 7,2 büyüme ile 298,9 milyar TL seviyesine ulaşmıştı. 2021 yılında konut kredilerinde büyüme yavaşlamıştı.

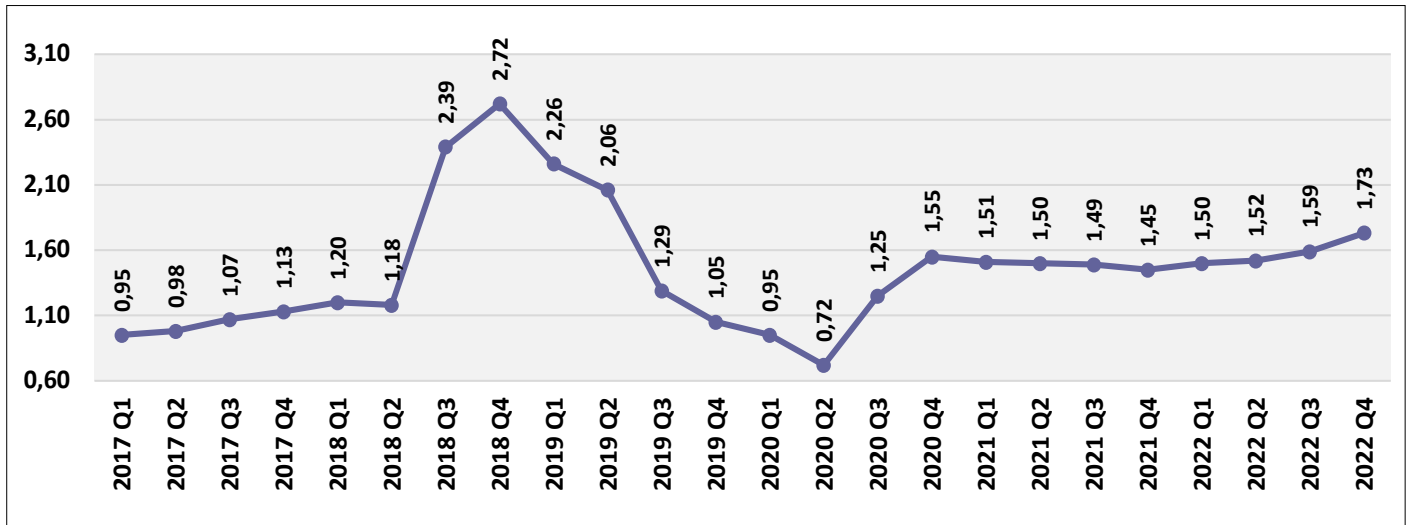
2022 yılında ise konut kredileri stoku yüzde 20,5 artarak 360,1 milyar TL'ye yükselmiştir. 2021 yılına göre konut kredilerinde büyüme artmıştır. Ancak 2022 yılında yüksek bir enflasyon yaşanmıştır ve bu nedenle konut kredileri reel olarak yüzde 26,6 gerilemiştir.

2022 yılında konut kredi faiz oranları da kademeli bir artış göstermiştir. Faiz oranları hane halklarının kredi talebini sınırlamıştır. Bu nedenle konut kredilerindeki büyüme nominal olarak da sınırlı kalmıştır. Konut fiyatlarında yaşanan yüksek artışlar karşısında konut kredilerinin satın alımları karşılama oranı da düşmüştür. Daha yüksek konut fiyatları daha yüksek konut kredisi kullanımı ve daha yüksek geri ödeme maliyetleri anlamına gelmiştir.

2022 Yılı Genelinde Konut Kredi Faiz Oranları Kademeli Olarak Yükseldi

Konut kredisi faiz oranları 2022 yılına artış eğilimi içinde başlamış ve yıl genelinde kademeli olarak yükselmiştir. 2021 yıl sonunda aylık ortalama yüzde 1,45 olan konut kredisi faiz oranları ilk çeyrekte yüzde 1,50, ikinci çeyrekte yüzde 1,52 ve üçüncü çeyrekte ise yüzde 1,59 olarak gerçekleşmiştir. Yılın son çeyreğinde ise faiz artışı hızlanmış ve konut kredisi ortalama faiz oranları yılı yüzde 1,73 seviyesinden kapatmıştır.

Grafik.45 Konut Kredisi Aylık Ortalama Faiz Oranı; Yüzde

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

II.4 KONUT DIŞI BİNALAR SEKTÖRÜ

İnşaat sektöründe yer alan üç ana sektörden bir diğeri konut dışı binalar sektörüdür. Konut dışı binalar üç ana grupta toplanmaktadır. Bunlardan ilki, büyük bölümü özel sektör tarafından yapılan ve işletilen ticari binalardır. Ofisler, ticaret binaları, konaklama tesisleri, alışveriş merkezleri, sanayi binaları ve depolar ile diğer ticari binalar bu grupta yer almaktadır. Bu grup aynı zamanda ticari gayrimenkul sektörünün de aktiflerini oluşturmaktadır. İkinci ana grup kamu hizmet binalarıdır. Bunlar merkezi ve yerel yönetimler ile diğer kamu idari kurumlarının kullandıkları binalardır. Üçüncü ana grupta ise halka açık ikamet yerleri ile eğitim, sağlık, spor, bakım, dinlenme gibi faaliyetlerin yürütüldüğü binalar yer almaktadır.

Konut Dışı Bina İnşaatları Alt Sektörlerde Farklı Gelişmeler Gösterdi

Konut dışı bina inşaatlarında arz ve talebi iki önemli unsur belirlemektedir. Bunlardan ilki iktisadi faaliyetlerdeki gelişmelere ve beklentilere bağlı olarak oluşan ticari binalar talebidir. İkincisi ise kamunun idari bina ve hizmet binası ihtiyacı ile kamunun alt yapı yatırım politikalarıdır.

Bu iki unsur itibarıyla değerlendirdiğinde 2022 yılında ticari bina talebi alt sektörlerde farklı gelişmeler göstermiştir. Turizm binalarında alınan yapı ruhsatlarında önemli artış gerçekleşmiştir. Turizm sektöründe 2021 yılında başlayan toparlanma 2022 yılında hızlı büyümeye dönüşmüştür. Buna bağlı olarak otel ve konaklama tesisleri için alınan

Tablo.27 Konut Dışı Binalar için Alınan Yapı Ruhsatları; Bina Sayısı

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Otel ve Konaklama	1.376	1.442	842	814r	1.024r	1.723
Ofis ve İşyeri	3.826	1.241	483	963r	2.243r	3.142
Ticaret Binaları (Avm vb.)	3.684	4.648	2.526	3.125r	3.257r	2.477
Sanayi Binaları ve Depolar	4.412	4.373	2.235	3.718r	4.646r	4.901
Eğlence, Spor, Eğitim, Hastane, Bakım Binaları	2.846	3.019	1.539	1.371r	2.061r	2.242

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Tablo.28 Konut Dışı Binalar için Alınan Yapı Ruhsatları; Alan m²

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Otel ve Konaklama	3.820.504	2.179.505	1.296.104	1.496.990r	1.345.764r	1.937.387
Ofis ve İşyeri	11.793.250	2.193.383	1.233.303	1.351.106r	3.753.098r	6.633.708
Ticaret Binaları (Avm vb.)	7.169.611	7.954.979	4.250.369	4.595.528r	4.415.058r	3.488.900
Sanayi Binaları ve Depolar	8.564.645	8.565.120	4.823.856	6.970.108r	9.528.906r	11.158.971
Eğlence, Spor, Eğitim, Hastane, Bakım Binaları	16.024.561	13.285.942	6.356.330	4.858.693r	7.498.594r	7.531.877

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Tablo.29 Konut Dışı Binalar için Alınan Kullanım İzinleri; Bina Sayısı

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Otel ve Konaklama	847	805	712	577r	654r	815
Ofis ve İşyeri	2.424	1.818	532	1.077r	1.699r	2.137
Ticaret Binaları (Avm vb.)	4.522	5.275	4.640	2.837r	3.095r	2.599
Sanayi Binaları ve Depolar	2.783	3.926	2.821	2.233r	2.852r	2.962
Eğlence, Spor, Eğitim, Hastane, Bakım Binaları	1.379	1.628	1.689	1.288r	1.192r	1.141

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Tablo.30 Konut Dışı Binalar için Alınan Kullanım İzinleri; Alan m²

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Otel ve Konaklama	2.638.174	2.436.087	1.897.896	1.208.080r	1.725.720r	1.782.555
Ofis ve İşyeri	6.657.720	4.286.035	1.464.709	2.688.058r	3.859.617r	5.926.802
Ticaret Binaları (Avm vb.)	8.499.300	10.823.045	9.960.055	6.019.413r	6.008.918r	3.628.646
Sanayi Binaları ve Depolar	4.957.298	7.088.880	5.983.754	4.670.276r	6.621.441r	5.771.082
Eğlence, Spor, Eğitim, Hastane, Bakım Binaları	8.431.304	7.777.947	7.506.966	6.675.073r	5.123.014r	5.443.235

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

yapı ruhsatları yüzölçümü olarak yüzde 2022 yılında bir önceki yıla göre yüzde 44 genişlemiştir. İşe ve işyerlerine geri dönüşler ile ofis ve işyeri talebinde artış 2022 yılında da sürmüştür. Ofis ve işyeri binaları için alınan yapı ruhsatları da 2022 yılında yüzde 77 büyümüştür. 2021 yılında yaşanan yüksek ihracat artışı ile sanayi ve lojistik sektörlerinde yeni kapasite yatırımları 2022 yılında da sürmüştür. Sanayi binaları ve depolar için alınan yapı ruhsatları da yüzde 17 büyümeye göstermiştir. 2022 yılında alınan yapı ruhsatları yüzölçümü olarak gerileyen alt sektör ticaret binaları olmuştur.

Kamu tarafında ise 2022 yılı bütçesinde alt yapı yatırımları genişlemiştir. 2022 yılında kamunun hayata geçirdiği, halka açık ikamet yerleri ile eğitim, sağlık, spor, bakım dinlenme gibi faaliyetlerin yürütüldüğü binalar için alınan yapı ruhsatları yüzölçümü olarak yüzde 0,44 genişlemiştir.

Konut Dışı Binalar Arzında 2022 Yılında Farklı Gelişmeler Yaşandı

2022 yılında konut dışı binaların arzında alt sektörler itibarıyla farklı gelişmeler yaşanmıştır. Otel ve konaklama tesisleri için alınan yapı izinleri veya yeni arzlar yüzölçümü olarak 2022 yılında yüzde 3,3 artmıştır. Ofis ve işyerlerinde yeni arzlar ise metrekare olarak bir önceki yıla göre yüzde 53,5 yükselmiştir.

AVM ve ticari binaların yeni arzları 2022 yılında önemli ölçüde azalmıştır. Alınan yapı izinleri yüzölçümü olarak yüzde 39,6 azalmıştır. Sanayi ve lojistik depolar için alınan yapı izinleri bir önceki yıla göre yüzde 12,8 düşmüştür. Daha çok kamunun hayata geçirdiği halka açık ikamet yerleri ile eğitim, sağlık, spor, bakım dinlenme gibi faaliyetlerin yürütüldüğü binalar için alınan yapı izinleri ise 2022 yılında yüzölçümü olarak yüzde 6,2 genişlemiştir.

II.5 KAMU ALT YAPI YATIRIMLARI VE İNŞAATLARI

Özel sektörün etkin faaliyet gösterebileceği koşulların sağlanması için ve ayrıca hane halkının talep ve beklentilerinin karşılanması amacıyla; temel kamusal hizmetlerin, yeterli, hızlı ve etkili, kaliteli ve eşit bir biçimde sunumunun sağlanması ülkelerin en önemli hedeflerinden birini oluşturmaktadır. Kamunun gerçekleştirdiği altyapı yatırımları özel sektör

için dışsallıklar yaratmaktadır. Bu tür altyapı yatırımları, özel sektörün üretken yatırımlarını kolaylaştırmakta, etkinlik ve verimliliği ile kârlılığını artırmakta ve sermaye birikimine de katkıda bulunmaktadır.

Kamu alt yapı yatırımları aynı zamanda inşaat sektörü için de önemli bir faaliyet alanını oluşturmaktadır. Kamu alt yapı yatırımları, konut ve konut dışı bina inşaatları ile inşaat faaliyetlerindeki en büyük üç alandan biridir. Kamu kesimi genellikle yatırım programları kapsamında alt yapı yatırımlarını sürdürürken, ihtiyaç duyulması halinde iktisadi faaliyetlerin canlandırılması için kamu alt yapı yatırımlarını ve inşaat harcamalarını artırabilmektedir.

Kamu kesimi alt yapı yatırımlarını, merkezi yönetim bütçesi ile yerel yönetimler ve diğer kamu kurumları vasıtasıyla hayata geçirmektedir. Yerel yönetimlerin yatırımları da önemli bir pay olarak inşaat sektörü için destek olmaktadır.

Kamu alt yapı yatırımları 1980'li yıllara kadar büyük ölçüde kamu kaynakları (bütçe, dış kredi, tahvil ihracı) ile finanse edile gelmiştir. Ancak projelerin ölçeklerinin büyümesi ve kamu kaynaklarının sürdürülebilir altyapı finansmanında yetersiz kalması ile altyapı finansmanında kamu-özel sektör işbirliği modelleri geliştirilmeye ve uygulanmaya başlanmıştır. Bugün kamu alt yapı yatırımları hemen hemen tüm ülkelerde kamu ve kamu-özel sektör işbirliği ile yapılmaktadır. Türkiye altyapı yatırımlarında kamu-özel işbirlikleri modellerinin geliştirilmesi ve uygulanmasında oldukça başarılı bir ülke konumundadır.

Türkiye'de geliştirilen ve uygulanan kamu-özel sektör işbirliği modelleri ile hem kamu alt yapı yatırımları hızlanmış hem de inşaat sektörünün faaliyetlerine de katkı sağlanmıştır. Kamu-özel işbirliği modelleri ile inşaat yatırımları son yıllarda sağlık ve ulaştırma alanında yoğunlaşmaktadır.

2022 Yılında Merkezi Yönetim Kamu Yatırımlarına 277,6 Milyar TL Harcandı

Merkezi Yönetim Bütçesi kapsamında hayata geçirilen ve finanse edilen kamu yatırımları stoku 2022 yılı itibarı ile 3.028 proje olmuştur. 3.028 projenin toplam proje tutarı 2.041 milyar TL'dir. Bu projeler için 2022 yılında 277,6 milyar TL ilave yatırım harcaması yapılmıştır. Böylece mevcut yatırım stokunun toplam proje tutarının yüzde 9,2'si 2022 yılı içinde harcanmıştır. 2020 yılında yaşanan salgın nedeniyle ortaya çıkan ilave harcama ihtiyaçları sonucu merkezi bütçede sınırlanan yatırım harcamaları 2021 ve 2022 yıllarında yeniden hareketlenmiştir. Kamu alt yapı yatırımlarındaki hareketlenme inşaat sektörünü olumlu etkilemiştir.

Tablo.31 Merkezi Yönetim Kamu Yatırım Stoku ve Harcamalar

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Proje Sayısı	3.042	3.212	2.964	2.994	3.012	3.028
Toplam Proje Tutarı, Milyar TL	636,1	804,6	977,8	1.059,1	1.126	2.041
Cari Yıl Öncesi Kümülatif Harcama, Milyar TL	251,4	308,2	409,2	497,0	612,0	889,6
Cari Yıl Harcama, Milyar TL	80,4	88,0	65,4	87,8	115,3	277,6
Yatırım Programına Alınan Yeni Proje Sayısı Çok Yıllı Projeler	222	276	212	239	222	167
Cari Yıl Harcama/Toplam Proje Tutarı, %	12,6	10,9	6,7	7,3	10,2	13,6
Yatırım Stokunun Ortalama Tamamlanma Süresi, Yıl	3,8	4,6	4,8	4,7	4,8	4,7

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023 Yılı Programı

Toplam Kamu Yatırım Harcamaları 468,5 Milyar TL Olurken, En Yüksek Harcama Ulaştırma Sektöründe Gerçekleşti

Merkezi bütçenin yanı sıra yerel yönetimler, işletmeciler kamu iktisadi teşekkülleri (KİT) ve diğer kamu kurumları yatırımları ile 2022 yılında toplam kamu yatırım harcamaları 468,5 milyar TL olmuştur. 2021 yılındaki yatırımlara göre 2022 yılında harcamalar yüzde 112,0 artmıştır. Ancak bu artışın önem-

li bir bölümü inşaat maliyetleri ile fiyatlarındaki artışlardan kaynaklanmıştır. Merkezi yönetim bütçesinden yapılan harcama 265,1 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Yerel yönetimler 119,9 milyar TL yatırım harcaması yapmıştır. İşletmeci KİT yatırımları ise 75,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Toplam kamu yatırımları içinde ulaştırma yatırımları 170,44 milyar TL ile en yüksek payı almıştır. Enerji ve eğitim yatırımları da inşaat faaliyetlerini de kapsamakta olup yine yüksek pay alan alanlar olmuştur.

Tablo.32 Genel Kamu Sabit Sermaye Yatırım Harcamaları Sektör Dağılımı 2022; Milyon TL

	Merkezi Yönetim	İşletmeci KİT'ler	Yerel Yönetimler	Diğer (1)	Toplam
Tarım	33.798	608	2.785	5.954	43.145
Madencilik	1.039	27.457	0	1	28.497
İmalat	852	2.077	2	456	3.387
Enerji	9.466	23.781	1.528	-1	34.774
Ulaştırma	91.171	21.569	57.422	281	170.443
Turizm	668	0	53	25	746
Konut	1.156	0	1.081	0	2.237
Eğitim	46.971	1	2.398	260	49.630
Sağlık	35.230	0	87	159	35.476
Diğer	44.756	0	54.533	834	100.123
Toplam	265.108	75.499	119.888	7.963	468.458

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023 Yılı Programı, (1) Döner Sermayeli Kuruluşlar, İller Bankası, Özelleştirme Kapsamındaki KİT'ler

Büyük Kamu Yatırım Projeleri Sürüyor

2022 yılında kamunun büyük yatırım projeleri sürmüş ve bu projeler inşaat sektörü ve inşaat malzemeleri sektörü için katkı vermiştir. 2022 yılı yatırım programında 468,5 milyar TL tutarında kamu sabit sermaye yatırımı planlanmış olup yatırım programında yer alan 3.028 adet projeye 277,6 milyar TL ödenek tahsis edilmiştir.

Kamu yatırımlarında eğitim, sağlık, içme suyu ve kanalizasyon, sulama, bilim teknoloji, bilişim ve başta demiryolu, liman, lojistik merkezleri olmak üzere ulaştırma sektörlerine öncelik verilmiştir. Kamu yatırımları, bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmayı ve bölgesel gelişme potansiyelini de-

ğerlendirmeyi hedefleyen alanlara yönlendirilmeye devam edilmiştir. Bu kapsamda kentsel gelişme odaklı projelerin yanı sıra, GAP bölgesinde üretken özel sektör yatırımlarını destekleyecek ekonomik ve sosyal altyapı projelerine, DAP, KOP ve DOKAP bölgelerinde de eylem planlarıyla öncelikli projelere ağırlık verilmiştir.

Projeler içinde önemli ve yeni büyük kamu yatırımları da bulunmaktadır. İlk 20 yatırım büyük proje olarak nitelendirilebilecektir. İlk 20 yatırımın toplam yatırım tutarı 930,5 milyar TL'dir. İlk 20 proje için ayrılan ödenek 2023 yılında 120,5 milyar TL olarak belirlenmiştir. Kamu yatırımları inşaat sektöründe ve inşaat malzemeleri sanayisine ilave destek vermeyi sürdürmektedir.

Tablo.33 2023 Yılı Yatırım Programı İlk 20 Büyük Kamu Yatırım Projesi

Projeler	Proje Tutarı, Milyon TL	2023 Yılı Ödenek Tutarı, Milyon TL
Sakarya Doğal Gaz Sahası Geliştirme	206.635	56.277
Sakarya-Gebze-Sabiha Gökçen-YSS Köprüsü-3.Havalimanı YHT	86.670	10.000
Ankara-İstanbul Hızlı Tren	64.529	2.400
Ankara-İzmir Yüksek Hızlı Tren	56.524	8.565
Bandırma-Bursa-Yenişehir-Osmaneli yüksek standartlı demiryolu	44.175	4.668
Aksaray-Ulukışla-Yenice yüksek standartlı demiryolu	40.710	1.000
Vezirhan-Köseköy Yüksek Hızlı Ten	39.660	1.400
Gebze-Haydarpaşa, Sirkeci-Halkalı Banliyö Hattı İyileştirme	39.649	991
Silvan I. Merhale (GAP) Depolama/Sulama	35.077	2.155
İstanbul Yeni Havalimanı Raylı Sistemler Bağlantı Yolları	34.440	4.160
Ankara-Polatlı-Afyonkarahisar-Uşak-Manisa-İzmir Demiryolu	34.387	4.400
Mersin-Adana-Osmaniye-Gaziantep yüksek standartlı demiryolu	32.164	4.173
Kirazlı-Halkalı Metro Hattı	31.521	4.927
Mahmutbey-Bahçeşehir-Esenyurt Metro Hattı	28.723	3.790
Kars-İğdir-Aralık-Dilucu Yüksek Hızlı Tren	28.396	2.000
Konya-Karaman-Niğde-Mersin-Adana Hızlı Tren	27.786	2.335
Afyonkarahisar-İzmir Yüksek Hızlı Tren	26.840	4.220
Yerköy - Kayseri yüksek standartlı demiryolu	26.802	2.040
İnönü-Vezirhan Hızlı Tren	23.908	450
Silvan Cazibe sulamam	21.870	548
İlk 20 Toplam	930.466	120.499

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Yatırım Programı 2023

Tablo.34 Kamu Özel İşbirliği Yatırım Projeleri

Proje Alanları	2021		2022	
	Proje Sayısı	Proje Tutarı, Milyar Dolar	Proje Sayısı	Proje Tutarı, Milyar Dolar
Karayolu	43	27,36	44	30,15
Havalimanı	19	20,48	20	23,31
Yat Limanı ve Turizm Tesisi	19	1,33	20	1,46
Demiryolu	1	0,30	1	0,32
Kültür ve Turizm Tesisi	1	0,31	1	0,34
Gümrük Tesisi	23	0,63	23	0,68
Endüstriyel Tesis	2	1,55	2	1,69
Sağlık Tesisi	18	11,56	18	12,68
Enerji	98	19,78	102	21,07
Liman	23	2,25	24	2,44
Madencilik	8	-	8	-
Katı Atık	2	0,10	2	0,10
Toplam	257	85,64	265	94,24

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı

Tablo.35 Kamu Özel İşbirliği Yatırım Projeleri, Modeller İtibarıyla

Proje Alanları	2020		2021		2022	
	Proje Sayısı	Proje Tutarı, Milyon Dolar	Proje Sayısı	Proje Tutarı, Milyon Dolar	Proje Sayısı	Proje Tutarı, Milyon Dolar
Yap İşlet Devret	121	52.138	123	55.783	124	62.620
İşletme Devri Hakkı	109	10.404	111	10.881	118	12.570
Yap Kirala Devret	18	10.988	18	11.564	18	11.430
Yap İşlet	5	7.090	5	7.415	5	7.620
Toplam	253	80.620	257	85.643	265	94.240

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı

Kamu Özel İşbirliği Uygulamaları İnşaat Sektörüne Canlılık Getiriyor

Türkiye’de Yap-İşlet-Devret (YİD), Yap-İşlet (Yİ), Yap-Kirala-Devret (YKD) ve İşletme Hakkı Devri (İHD) olmak üzere dört temel Kamu Özel İşbirliği (KÖİ) modeli uygulanmaktadır. Bu modellerle yapılabilecek projelerin sektör kapsamı oldukça geniş olup, hâlihazırda karayolu, havaalanı, liman, yat limanı ve turizm tesisi, gümrük tesisi ve gümrük kapısı, kentsel altyapı, sağlık tesisi ve enerji tesisi projeleri yürütülmektedir.

1986 yılından başlamak üzere, 2022 yıl sonuna kadar 265 KÖİ projesi için uygulama sözleşmesi imzalanmıştır. Proje dağılımında 102 projeye ilk sırada yer alan enerji sektörünü, karayolu (44), liman (24), gümrük tesisi (23), havalimanı (20), yat limanı (20) ve sağlık tesisi (18) projeleri takip etmektedir. Mevcut durumda, 220 proje işletmeye alınmış olup, 45 projenin yürütülmesine devam edilmektedir. İHD modeliyle yürütülenler hariç olmak üzere, uygulama sözleşmesi imzalanan projelerin toplam yatırım büyüklüğü 2022 yılı fiyatlarıyla 94,24 milyar dolara ulaşmaktadır. Halen yatırımı devam eden ve başlanacak 45 projenin toplam yatırım tutarı 51,1 milyar dolardır.

2022 yılı sonu itibarıyla uygulanan KÖİ modelindeki projelerin dağılımı değerlendirildiğinde en çok 124 proje ile Yap-İşlet-Devret modelinin kullanılmakta olduğu görülmektedir. İşletme devri hakkı modeli ile de 118 proje yürütülmektedir.

II.6 GAYRİMENKUL SEKTÖRÜ VE İNŞAAT SEKTÖRÜNE KATKILARI

Gayrimenkul sektörünü oluşturan faaliyetler gayrimenkul proje geliştirme, gayrimenkul projeleri ile ilgili mimarlık ve mühendislik hizmetleri, gayrimenkul alım-satımına aracılık, gayrimenkul kiralama işleri, gayrimenkul yönetim hizmetleri ve gayrimenkul bakım ve onarım hizmetleri ile diğer ilgili hizmet faaliyetleridir.

Gayrimenkul sektörü inşaat sektörüne yönelik katkıları çerçevesinde değerlendirilmektedir. Türkiye'de gayrimenkul sektöründeki faaliyetlerde özellikle ilk aşama olarak nitelenen gayrimenkul proje geliştirme sürecinin ardından inşaat faaliyetleri devreye girmektedir. İnşaatın ve projenin tamamlanması aşamasında veya sonrasında satış, kiralama, yönetim ve bakım hizmetleri süreci yer almaktadır.

Gayrimenkul Sektöründe Büyüme Yavaşladı

Gayrimenkul sektöründe faaliyetlerinin önemli bir bölümü ticari gayrimenkuller alanında gerçekleşmektedir. 2020 yılında yaşanan pandemi etkisiyle satın alma ve kiralama işlerinde talepte gerileme yaşanmıştır. Yabancıların ticari gayrimenkul talebinde de gerileme olmuştur. Bunlara bağlı olarak gayrimenkul sektöründe büyüme 2020 yılında yüzde 2,8 olarak gerçekleşmiştir.

2021 yılında pandemi sonrası ortaya çıkan yeni normal koşulları gayrimenkul sektörünü de etkisi altına almıştır. Yeni projeler ile satın alma ve özellikle kiralama işlerinde oteller, ofisler ve ticari binalarda zayıf eğilim sürmüştür. Sanayi binaları, lojistik ve depolama yapılarında ise yeniden hareketlenme başlamıştır. Tüm bu gelişmeler çerçevesinde 2021 yılında gayrimenkul sektörü yüzde 3,6 büyüme göstermiştir.

Gayrimenkul sektöründe 2022 yılında normalleşme tamamlanmış ve sektörün yeni dinamikleri oluşmuştur. Buna bağlı olarak 2022 yılında gayrimenkul sektörü yüzde 4,3 büyüme sağlamıştır. Böylece son altı yılın en yüksek büyümesi gerçekleşmiştir. Ancak gayrimenkul sektöründe büyüme ekonomik büyümenin yine altında kalmıştır.

İstanbul Gayrimenkul Sektörünün Cazibesi Zayıf Kalmaya Devam Etti

Türkiye'de uluslararası ölçekte en gelişmiş gayrimenkul piyasasına sahip olan şehir İstanbul'dur. İstanbul Avrupa'da diğer önemli şehirler ile karşılaştırmalı olarak 2013 yılına kadar gelişme beklentileri itibarıyla ilk sırada yer almaktaydı. İzleyen yıllarda ise yatırım ve gelişme beklentileri önemli ölçüde bozulmuştur.

İstanbul, 2023 yılı için karşılaştırma yapılan 30 Avrupa şehri arasında gayrimenkul sektörü genel görünümü itibarıyla 29. sırada yer almıştır. Ekonomideki kırılma, yüksek enflasyon ile politika belirsizliklerin yanı sıra jeopolitik riskler İstanbul'un yatırım performansını ve beklentileri olumsuz etkilemeye devam etmektedir.

Tablo.36 İnşaat ve Gayrimenkul Sektöründe Büyüme; Yüzde

Dönem	İnşaat	Gayrimenkul	GSYİH
2016	5,4	3,6	3,3
2017	9,0	2,3	7,5
2018	-1,9	2,9	3,0
2019	-8,6	1,9	0,9
2020	-5,5	2,8	1,9r
2021	-0,6r	3,6r	11,4r
2022	-8,4	4,3	5,6

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Tablo.37 İstanbul Gayrimenkul Pazarı İle İlgili Değerlendirmeler

	Görünüm					Sıralama				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
Mevcut Yatırım Performansı	Zayıf	Zayıf	Zayıf	Zayıf	Zayıf	31	30	30	30	29
Gelişme Beklentileri	Zayıf	Zayıf	Zayıf	İlımlı	Zayıf	31	30	28	30	29

Kaynak: ULI, PWC Emerging Trends in Real Estate Europe 2019, 2020, 2021, 2022, 2023

Tablo.38 Avrupa Şehirlerinde Gayrimenkul Sektörü 2023 Yılı Beklentileri

Sıra	Yatırımda Öncelikli Şehirler	Puan	Sıra	Varlık Değerlerinde Öncelikli Şehirler	Puan
1	Londra	3,22	1	Londra	1,74
2	Paris	1,77	2	Paris	1,40
3	Berlin	1,71	3	Berlin	1,32
4	Madrid	1,55	4	Madrid	1,24
5	Amsterdam	1,54	5	Amsterdam	1,23
6	Münih	1,52	6	Münih	1,18
7	Frankfurt	1,34	7	Frankfurt	1,06
8	Hamburg	1,23	8	Barselona	0,97
9	Barselona	1,14	9	Hamburg	0,95
10	Milano	1,11	10	Milano	0,91
11	Lizbon	0,99	11	Dublin	0,80
12	Viyana	0,96	12	Lizbon	0,80
13	Dublin	0,94	13	Viyana	0,78
14	Kopenhag	0,84	14	Brüksel	0,70
15	Brüksel	0,82	15	Varşova	0,65
16	Varşova	0,79	16	Zürih	0,62
17	Zürih	0,74	17	Kopenhag	0,61
18	Manchester	0,73	18	Manchester	0,60
19	Stockholm	0,69	19	Roma	0,56
20	Lüksemburg	0,66	20	Stockholm	0,52
21	Roma	0,64	21	Lüksemburg	0,51
22	Birmingham	0,48	22	Atina	0,44
23	Atina	0,47	23	Lyon	0,42
24	Lyon	0,46	24	Birmingham	0,40
25	Helsinki	0,45	25	Edinburgh	0,36
26	Edinburgh	0,43	26	Helsinki	0,35
27	Prag	0,43	27	Prag	0,34
28	Budapeşte	0,31	28	İstanbul	0,31
29	İstanbul	0,25	29	Budapeşte	0,28
30	Oslo	0,23	30	Oslo	0,19

Kaynak: PWC, ULI, Emerging Trends in Real Estate Europe 2023

Gayrimenkul Sektöründe 2022 Yılında 310 Milyon Dolar Tutarında Satın Alma Gerçekleşti

Türkiye mevcut potansiyeline rağmen piyasaların küçük kalması ve kurumsal yatırımcıların eksikliği nedeniyle ticari gayrimenkul sektörüne yeterince yatırımcı çekememektedir. 2016 ve 2017 yıllarında satın alma işleri önemli ölçüde küçülmüştür. 2018 yılında ise satın alma işlemleri neredeyse durmuş ve 15 milyon dolara gerilemiştir. 2019 ve 2020 yıllarında satın alma işlemi gerçekleşmemiştir. 2021 yılında ise Türkiye’de gayrimenkul pazarında 76 milyon dolar tutarında satın alma işlemi gerçekleşmiştir. 2021 yılına girilirken özellikle konaklama işletmelerinde mali açıdan yaşanan sıkıntılar nedeniyle satış ihtiyacı artmıştır. Yatırım performansı ve beklentilerdeki bozulmaya karşın turizm sektöründe potansiyele sahip oteller için satın alımlar gerçekleşmiştir. 2021 yılında ticari gayrimenkul sektörünün diğer alanlarında kamuoyu ile bilgisi paylaşılmış olan başkaca satın alma işlemi olmamıştır.

2022 yılında ise gayrimenkul sektöründe yatırımların tutarı 310 milyon dolar olmuştur. 2022 yılı başında Rusya’nın Ukrayna’yı işgali ile başlayan savaşın etkisi ile savaşın doğrudan ve dolaylı olarak etkilediği ülkelerden Türkiye’ye sermaye girişi yaşanmıştır. Bu sermaye girişlerinin bir bölümü gayrimenkul satın alımlarına yönelmiştir.

2022 yılında yabancıların Türkiye’den 6,27 milyar dolar tutarında gayrimenkul alımı olmuştur. Bunların büyük bölümü konut satın alımları olarak gerçekleşmiştir. Satın alınan konut sayısı 68.210’a yükselmiştir. Diğer yandan ticari gayrimenkullere yönelik olarak da 310 milyon dolar tutarında alım gerçekleştiği tahmin edilmektedir.

2022 yılı Nisan ayında gayrimenkul satın alım yoluyla vatandaşlık elde etmek için gerekli minimum tutar 250 bin dolardan 400 bin dolara çıkarılmıştır. 2022 yılında Rusya ve Ukrayna arasındaki çatışma konut satışlarında Rusya’nın 4. sıradan ilk sıraya ve Ukrayna’nın ise 10. sıradan 4. sıraya yükselmesiyle yabancılara yapılan konut satışındaki artışın önemli nedenlerinden biri olmuştur.

2022 yılında ticari gayrimenkul pazarında yerel yatırımcıların ağırlıkları yatırım işlemleri, ana cadde mağazaları veya tek kiracılı ofis alanları gibi daha az operasyon içeren düşük riskli mülkle-

re odaklanmıştır. Lojistik sektörü yabancı yatırımcılardan da ilgi görmeye başlamıştır. Ancak pazarda satışa sunulan varlıkların kısıtlı olması işlemleri sınırlandırmıştır. Bodrum’da resort oteller ve İstanbul pazarında lüks segment oteller varlıkları Avrupa’daki birçok pazara göre üstün performans sergileyerek, döviz bazlı getirileri ile yabancı sermayenin de yatırım iştahını artırmıştır.

Ticari gayrimenkullerde alıcı ve satıcı arasındaki fiyat farkı birincil varlıklarda 2022 yılında da işlemleri sınırlandırmaya devam etmiştir. Ancak alım fırsatı ve katma değer imkanı sunan varlıklarda sermayenin güvenli limanlara yönelmesiyle teklif edilen fiyatlar istenen fiyatlara yaklaşmaya başlamıştır. Böylelikle, özellikle bankalar tarafından satış baskısı altındaki alışveriş merkezleri ve oteller için önümüzdeki dönemlerde yatırım işlemlerinde hareketlilik beklenmektedir.

Ticari Gayrimenkul Yatırımı Getirilerinde Artış Gerçekleşti

Ticari gayrimenkul yatırımlarının getirileri 2022 yılında iki ürün grubunda artarken iki ürün grubunda değişmemiştir. 2022 yılında otel yatırımları ile AVM yatırım getirileri artarken, ofis ve sanayi binaları getirileri değişmemiştir. Ticari gayrimenkul pazarında arz/talep ve fiyat dengeleri henüz tam olarak oluşmamıştır.

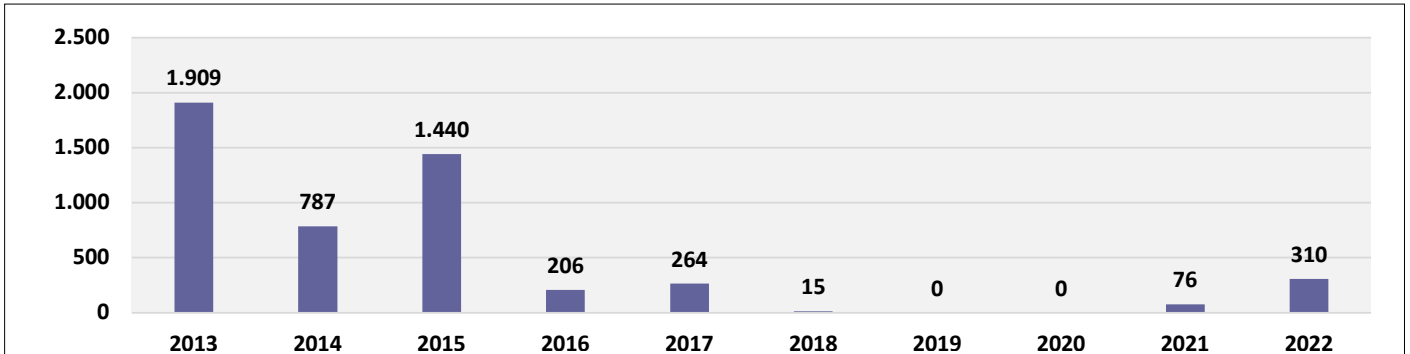
Tablo.39 Türkiye’de Gayrimenkul Yatırımlarının Yıllık Ortalama Getirileri (Sermaye + Kira Getirisi)

Yatırım Alanları	Yıllık Yatırım Getirileri %					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ofis Yatırımı Getirileri	7,50	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00
AVM Yatırımı Getirileri	8,00	8,25	8,25	9,00	8,25	8,50
Sanayi Yatırımı Getirileri	10,00	9,50	9,50	9,50	8,00	8,00
Otel Yatırımı Getirileri	8,00	8,00	7,50	8,25	8,00	8,50

Kaynak: GYODER, Colliers International, Turkey Real Estate Market Review, 2023,

JLL 2022 Yıl sonu Türkiye Ticari Gayrimenkul Pazarı Görünümü, 2023

Grafik.46 Türkiye’de Ticari Gayrimenkul Satın Almaları; Milyon Dolar

Kaynak: Cushman Wakefield International Investment Atlas 2015, 2017,2019, PWC, ULI, Emerging Trends in Real Estate Europe 2020, 2021, 2022, MSCI Real Assets 2022, Çalışma Ekibi, T.C. Merkez Bankası

II.7 YURT DIŞI MÜTEAHHİTLİK VE MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ

II.7.1 YURT DIŞI MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ

Yurt Dışı Müteahhitlik Hizmetleri 2022 Yılında Savaşın Yarattığı Koşullardan Etkilendi

Türk müteahhitlik sektörü 1972 yılından 2022 yıl sonuna kadar 133 ülkede 471,7 milyar dolar değerinde 11.605 proje üstlenmiştir. 2012 yılında üstlenilen 31,65 milyar dolarlık proje bedeli ulaşılan en yüksek rakam olmuştur. 2021 yılındaki yüksek performans sonrası 2022 yılında yurt dışı müteahhitlik hizmetleri sektörü Rusya-Ukrayna savaşı ile ortaya çıkan koşullardan etkilenmiştir.

2020 yılında küresel ölçekte yaşanan salgın ile sınır ötesi müteahhitlik işleri dünya genelinde önemli ölçüde gerilemiştir. Buna bağlı olarak 2020 yılında yurt dışında alınan proje tutarı 16,21 milyar dolar ve proje sayısı ise 371 olmuştur. 2021 yılında salgına karşı küresel ölçekte başlayan aşılama faaliyetleri ile iktisadi ve sosyal faaliyetlerde büyük geri dönüş yaşanmıştır. İnşaat sektörü ile sınır ötesi müteahhitlik işleri de bu gelişmeden olumlu etkilenmiştir. Sınır ötesi giriş çıkışlarda birçok ülke yasakları ve kısıtlamaları kademeli olarak azaltmış veya kaldırmıştır. Böylece sınır ötesi müteahhitlik işleri için de yeniden uygun koşullar oluşmaya başlamıştır. Türk müteahhitlik sektörü de bu süreci iyi değerlendirmiştir. Alınan proje tutarı 2021 yılında 30,73 milyar dolara yükselmiştir.

2022 yılında ise yurt dışı müteahhitlik hizmetleri sektörü bu kez Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile başlayan savaşın yarattığı olumsuz koşullar ile karşılaşmıştır. En büyük pazarlarımızdan olan Rusya ve Ukrayna doğrudan savaşa girmiştir. Savaş bu iki pazarı yanı sıra tüm bölge ülkelerini ve özellikle Avrupa'yı da olumsuz etkilenmiştir.

Yurt Dışı Müteahhitlik İşleri 2022 Yılında Proje Sayısı Olarak Yükseldi, Ortalama Proje Bedelleri Küçüldü

2022 yılında yurt dışında 454 proje üstlenilmiş ve kazanılan projelerin tutarı da 17,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında bölgemizdeki savaş Türk müteahhitlik sektörünün performansını sınırlamıştır.

2021 yılında gerçekleşen toparlanma ile yurt dışında 442 proje alınmış ve bu projelerin tutarı 30,73 milyar dolar olmuştur. 2021 yılında ortalama proje bedeli 69,5 milyon dolara yükselmişti. Böylece 2015 yılında sonra küçülen ortalama proje tutarı 2021 yılında yeniden önemli bir artış göstermişti.

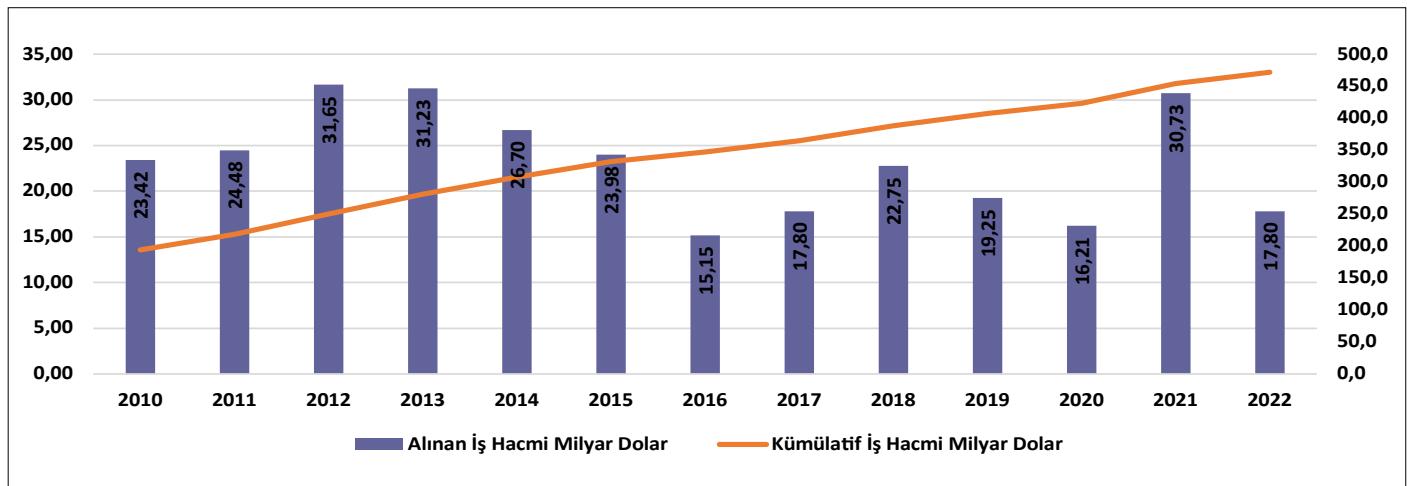
2022 yılında ise yurt dışında 454 proje üstlenilmiştir. Böylece üstlenilen proje sayısı artmıştır. Ancak üstlenilen toplam projelerin tutarı 17,8 milyar dolar olmuştur. Ortalama proje büyüklüğü ise 39,2 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Yurt dışında savaşın yarattığı koşullar içinde büyük projelerin sayısı azalırken sektör çok sayıda orta ölçekli proje üstlenme başarısı göstermiştir.

Tablo.40 Üstlenilen Proje Sayıları ve Bedelleri 2010-2022

Yıllar	Proje Sayısı	Toplam Proje Bedeli, Dolar	Ortalama Proje Bedeli, Dolar
2010	633	23.416.619.628	36.993.080
2011	561	24.477.833.304	43.632.501
2012	549	31.649.638.156	57.649.614
2013	438	31.231.567.886	71.304.950
2014	360	26.696.609.169	74.157.248
2015	285	23.976.034.982	84.126.439
2016	223	15.146.484.997	67.921.457
2017	312	17.798.886.959	57.047.715
2018	385	22.752.926.206	59.098.510
2019	535	19.249.130.847	35.979.684
2020	371	16.210.852.289	43.695.020
2021	442	30.728.742.045	69.522.041
2022	454	17.796.934.575	39.200.296

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

Grafik.47 Yurtdışı Müteahhitlik Hizmetleri İş Bedelleri

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

2022 Yılında Geleneksel Müteahhitlik Pazarlarımızda Küçülme Yaşandı

Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle 2022 yılında birçok geleneksel müteahhitlik pazarımız küçülmeler yaşamıştır. Bu pazarların başında Rusya gelmektedir. Türk müteahhitlik sektörü firmalarınca yurt dışında üstlenilen projelerin ülkelere göre dağılımında en önemli geleneksel pazar olan Rusya'nın 2021 yılındaki yüzde 35,9 olan payı 2022 yılında yüzde 11,3'e gerilemiştir. Alınan işlerin tutarı 11,0 milyar dolardan 2,0 milyar dolara inmiştir. Buna rağmen Rusya en büyük pazarımız olmaya devam etmiştir. 2022 yılında 1,76 milyar dolar iş alınan Azerbaycan 2. büyük pazarımız olmuştur. Geleneksel pazarlarımız içinde yer alan Irak'ta 2021 yılında 3,7 milyar dolar tutarında proje alınmışken, 2022 yılında alınan iş tutarı 1,58 milyar dolara inmiştir. 2021 yılında 1,6 milyar dolarlık iş hacmi ile 4. sırada yer alan Ukrayna'dan 2022 yılında üstlenilen iş hacmi çok küçülmüştür. Romanya ve Özbekistan 2022 yılında 4. ve 5. sıralara yükselmiştir. Son yıllarda demiryolu işleri alınan Tanzanya'da 2022 yılında üstlenilen iş hacmi 1 milyar dolar olmuştur. Tanzanya 6. sırada yer almıştır.

2022 yılında inşaat sektörlerinde yatırımların arttığı Körfez ülkeleri içinde ilk 10 arasında sadece Katar yer almıştır. Suudi Arabistan, Kuveyt ve BAE ilk 10 içinde yer almamıştır. 2022 yılında Libya'dan da 607 milyon dolar tutarında iş alınmıştır.

En çok iş üstlenilen pazarlar içine daha fazla Avrupa ülkesinin girmesi, pazar çeşitliliğinin artırılması çalışmaları bağlamında önemlidir. 2020 yılında Romanya, Hollanda ve Hırvatistan ile ilk 10 pazarımız içine ilk kez giren 3 Avrupa ülkesi olmuştur. 2021 yılında ilk 10 içinde Avrupa'dan sadece Polonya yer almıştı. 2022 yılında ise Romanya, Polonya ve Macaristan ilk 10 Pazar arasında yer almıştır.

2021 yılında ilk 10 içinde yer alan geleneksel pazarlarımızdan Kazakistan, Türkmenistan ve Cezayir 2022 yılında ilk 10 ülke içinde yer almamışlardır. Yine 2021 yılında ilk 10 içine 2 Afrika ülkesi Güney Sudan ve Zambiya ilk kez girmişti. 2022 yılında bu iki ülke de ilk 10 içinde yer almamıştır.

Tablo.41 Müteahhitlik Firmalarının Üstlendikleri Projelerin Ülkelere Dağılımı 2022

Ülkeler	Toplam Proje Bedeli, Dolar	Pay %
Rusya	2.015.496.140	11,3%
Azerbaycan	1.764.909.402	9,9%
Irak	1.580.041.890	8,9%
Romanya	1.494.824.202	8,4%
Özbekistan	1.324.680.678	7,4%
Tanzanya	1.015.976.500	5,7%
Polonya	936.275.519	5,3%
Macaristan	649.192.401	3,6%
Katar	635.163.668	3,6%
Libya	606.566.645	3,4%
Diğer Ülkeler	5.773.807.530	32,4%
Toplam	17.796.934.575	100%

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

2022 Yılında Toplam Proje Bedeli Yüksek İşler Karayolu, Tünel ve Köprü İnşaatları Oldu

2022 yılında üstlenilen müteahhitlik hizmetleri çok farklı alanlardaki projelere dağılmış bulunmaktadır. Üstlenilen işlerde sektör sayısı çeşitlenmektedir. Daha önceki yıllarda konut, bina, karayolu ve baraj yapımında toplulaşan işler son 10 yılda çeşitlenmiştir.

2022 yılında üstlenilen işlerin yüzde 24,0'u karayolu, tünel ve köprü inşaatları olmuştur. Bu alanda 2022 yılında 4,27 milyar dolar tutarında proje alınmıştır. 2021 yılında bu alanda alınan işlerin tutarı 4,43 milyar dolar olmuştur. Konut projelerinin tutarı 2022 yılında 3,53 milyar dolar, payı ise yüzde 19,8 olmuştur. 2021 yılında demiryolu projeleri 4,6 milyar dolar ile yüzde 15,0 pay almışken, 2022 yılında 1,68 milyar dolar tutarında iş alınmıştır ve pay yüzde 9,4 olmuştur. 2022 yılında 1,15 milyar dolar tutarında petro-kimya tesisi inşaat işi ve 1,11 milyar dolar tutarında da sanayi tesisi inşaat işi alınmıştır. 2021 yılında içme suyu ve arıtma tesisleri projelerinin tutarı 2,77 milyar dolar olarak gerçekleşmişken bu yıl alınan işler azalmıştır. Yine 2021 yılında 7,95 milyar dolar tutarında enerji santrali inşaat projesi üstlenilmişti. 2022 yılında bu alanda üstlenilen işler küçülmüştür.

Tablo.42 Üstlenilen Müteahhitlik İşlerinin Sektör Dağılımı 2022

Sektörler	Toplam Proje Bedeli, Dolar	Pay %
Karayolu/Tünel/Köprü	4.274.445.535	24,0
Konut	3.526.469.318	19,8
Demiryolu	1.677.693.655	9,4
Petrokimya Tesisi	1.148.988.167	6,5
Fabrika	1.113.290.158	6,3
Diğer	6.056.047.742	34,0

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

Türk Müteahhitlik Firmaları Uluslararası Alanda Rekabet Güçlerini Sürdürüyor

Türk firmaları 2021 yılında 20,4 milyar ABD doları tutarında gelir ile küresel pazardan yüzde 4,7 pay almıştır. Türkiye 2020 yılında yüzde 4,4 olan payını 2021 yılında yükseltmiştir. ENR verilerine göre 2021 yılında en başarılı 250 müteahhitlik firması arasında 42 Türk müteahhitlik firması yer almıştır. 2021 yılında ilk 250 içindeki firma sayısı 2 adet yükselmiştir. Türkiye ENR 250 listesinde firma sayısı itibarıyla yeniden 2. sıraya yükselmiştir. Türkiye gelirler itibarıyla ise 8. sıradan 7. sıraya çıkmıştır.

Müteahhitlik firmalarının 2021 yılı uluslararası proje gelirlerine göre 2021 yılı listesinde ilk 100 firma arasına giren Türk müteahhitlerinin sayısı 7'den 8'e yükselmiştir. 2 Türk müteahhitlik firması da proje gelirine göre ilk 50 uluslararası müteahhit arasında yer almıştır.

Bölgesel olarak bakıldığında Türk firmalarının faaliyetleri 2021 yılında ağırlıklı olarak lider pazarımız olmayı sürdürdü.

ren Rusya dahil Avrupa (8,8 milyar dolar) ile Orta Doğu (5,6 milyar dolar) bölgelerinde yoğunlaşmıştır. Afrika'da 3 milyar dolar, Asya'da ise 2,5 milyar dolar tutarında iş üstlenilmiştir. Türk müteahhitlerinin, Avrupalı firmaların ağırlıkta olduğu Avrupa pazarında özellikle Batı ülkelerinde payını artırdığı, Çin ve Kore firmalarının önünde yer aldığı da görülmektedir.

Tablo.43 Dünyanın En Büyük Müteahhitlik Firmaları Arasında Türk Firmalarının Yeri

Yıllar	250 İçinde Türk Firma Sayısı	Firma Sayısı İtibarıyla Türkiye'nin Sıralaması
2010	31	2.
2011	33	2.
2012	38	2.
2013	42	2.
2014	43	2.
2015	40	2.
2016	46	2.
2017	46	2.
2018	44	2.
2019	44	2.
2020	40	3.
2021	42	2.

Kaynak: Engineering News Record, 2022

Türk Firmalarının Üstlendikleri İş Payı 2020 Yılında Yüzde 4,7 Oldu

2021 yılı gelirlerine göre Türkiye 42 müteahhitlik firmasının üstlendiği 20,40 milyar dolar toplam proje bedeli ile 7. sırada yer almıştır. İlk 250 içinde Türk müteahhitlik sektörü toplam 437,8 milyar dolarlık gelir pastasından 2021 yılında yüzde 4,7 pay almıştır. 2020 yılında üstlenilen 18,3 milyar dolar iş ile alınan pay yüzde 4,4 olmuştur.

Tablo.44 Dünyanın En Büyük Müteahhitlik Firmaları Arasında Türk Firmalarının İş Payı

Yıllar	Türk Firmalarının Üstlendiği İş Toplamı, Milyar Dolar	250 Firma İş Toplamı, Milyar Dolar	Türk Firmaların Payı %
2010	15,75	383,7	4,1
2011	17,46	453,0	3,9
2012	20,15	507,5	4,0
2013	20,67	544,0	3,8
2014	22,43	521,5	4,3
2015	22,59	500,1	4,6
2016	25,60	468,1	5,5
2017	23,20	482,4	4,8
2018	22,20	487,3	4,6
2019	21,60	473,1	4,6
2020	18,29	413,4	4,4
2021	20,40	437,8	4,7

Kaynak: Engineering News Record, 2022

II.7.2 TEKNİK MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ

Müşavirlik, mühendislik ve mimarlık hizmetleri, yurtdışı müteahhitlik hizmetleri gibi önemli bir hizmet alanını oluşturmaktadır. Türkiye'de bu alanda gelişmiş bir kurumsal yapı bulunmaktadır. Ancak özellikle uluslararası işlerde yüksek rekabet olmasından dolayı sektörün rekabet gücünü artırma ihtiyacı yaşanmaktadır.

Türkiye'de müşavirlik ve mühendislik-mimarlık hizmetlerine ilişkin en sağlıklı veriler Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği (TürkMMMB), tarafından hazırlanmaktadır. TürkMMMB üyeleri ve üyelerin firmaları mühendislik ve mimarlık alanlarını kapsayan farklı disiplinlerdendir. 70 farklı ülkede hizmet sunmuş veya sunmakta olan TürkMMMB üyelerinin tamamının yurtdışı deneyimi bulunmaktadır. Müşavirlik sektörüne ilişkin değerlendirmeler TürkMMMB verileri çerçevesinde yapılmaktadır.

Yurt İçi Değerlendirmesi

Genellikle orta ölçekli firmalardan oluşan Türk teknik müşavirlik sektörü için 2022 yılı zorlu geçiş olmasına rağmen firmalar büyük ölçüde personellerini ellerinde tutmayı başarmışlardır. TürkMMMB üyesi firmaların büyük bölümü 2023 yılında da personel sayısında sabit kalmayı ya da artışa gitmeyi öngörmektedir.

Firmaların hizmet sağladığı en önemli uzmanlık alanları ulaştırma ve çevre-su sektörleridir ve bu bağlamda firmaların hizmet sağladıkları kurum/kuruluşlar Türkiye'nin büyük yatırımcı kuruluşları olan DSİ ve KGM ile Belediyelerdir. TürkMMMB firmalarının en çok faaliyet gösterdikleri hizmet sektörleri ise planlama ve tasarım hizmetleridir.

Yurt Dışı Değerlendirmesi

Pandeminin hemen ardından firmalar için önemli pazarlar olan Rusya-Ukrayna arasındaki savaş, firmaları zora sokmuş ve bir süredir yurt dışı pazarlara yönelmiş olan Türk firmalar yeni arayışlara girmişlerdir. Global ölçekte Türk teknik müşavirlik firmaları tarafından üstlenilen proje sayıları ve proje bedelleri incelendiğinde Türk firmalarının günümüze kadar toplamda 130 ülkede, 2583 proje ile ve yaklaşık 2,97 milyar dolar tutarındaki projelerde yüzde 46 üstyapı, yüzde 54 alt-yapı projelerinde hizmet verdikleri görülmektedir.

Türk teknik müşavirlik firmalarının faaliyet gösterdikleri üstyapı projelerinde;

- Yapı (askeri tesis, sağlık tesis, okul, idari bina, konut, sosyal / kültürel tesis, ticaret merkezi, sportif tesis, turistik tesis, diğer) alt başlığı yüzde 36 pay almaktadır.
- Sanayi tesisleri (petrokimya tesisi, enerji santrali, enerji nakil hattı, gaz/petrol boru hattı, fabrika, iletişim sistemi,

depolama tesisi ve diğer) ise yüzde 10'luk bölümü oluşturmaktadır.

Türk teknik müşavirlik firmalarının faaliyet gösterdikleri alt-yapı projelerinde;

- Su işleri yüzde 14 pay alırken kanalizasyon sistemi, içme suyu/arıtma tesisleri, baraj, sulama, diğer su işleri gibi işlerden oluşmaktadır.
- Ulaşım, yüzde 34 pay alırken karayolu/tünel/köprü, demiryolu, havalimanı, liman, diğer işlerinden oluşmaktadır.
- Yüzde 6'lık bölümde de diğer altyapı faaliyetleri bulunmaktadır.

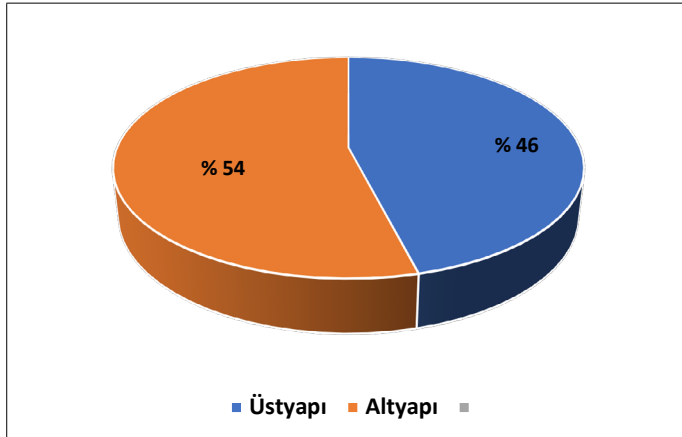
Firmaların yurt dışında en çok yer aldıkları hizmet alanlarında ilk üç sırayı mühendislik, proje yapım yönetimi ve kontrollük uygulamaları almaktadır. Türk teknik müşavirlik firmalarının proje üstlendikleri bölgeler proje sayılarına göre sıralandığında; Ortadoğu ve Körfez ülkeleri, BDT ülkeleri ve Afrika ülkeleri ilk 3 sırayı almaktadır. Bu bölgeler içerisinde de Ortadoğu'da Irak, Suudi Arabistan, Katar; BDT bölgesinde Rusya, Azerbaycan, Özbekistan ve Afrika ülkeleri arasında Libya, Cezayir, Nijerya öne çıkan ülkelerdir.

Tablo.45 Türk Firmalarının Yurt Dışında İş Yaptığı Seçilmiş Ülkeler 2022

ABD	Filipinler	Kırgızistan	Panama
Almanya	Filistin	Kosova	Rusya
Arnavutluk	Gürcistan	KKTC	Somali
Azerbaycan	Hindistan	Letonya	Suriye
Brezilya	Irak	Libya	Suudi Arabistan
Bosna-Hersek	İran	Makedonya	Tacikistan
Bulgaristan	İsrail	Meksika	Tanzanya
Cezayir	Katar	Mısır	Türkmenistan
Cibuti	Kamerun	Umman	Uganda
BAE	Kazakistan	Özbekistan	Ukrayna
Fas	Kenya	Pakistan	Ürdün
			Vietnam

Kaynak: Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği, 2023

Grafik.48 TMMMB Üyelerinin Yurt İçi İş Hacminde Gelişmeler; Yüzde

Kaynak: Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği, 2023

II.8 İNŞAAT SEKTÖRÜ VE FİNANSMAN

İnşaat sektörü ile finans sektörü arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Finans sektörü inşaat sektöründe hem üretim hem de tüketim tarafında üretici ve tüketicilere finansman sağlamaktadır. Bu çerçevede özellikle inşaat şirketleri ile gayrimenkul geliştiricileri finansman olanaklarından yararlanırken, hane halkı da bireysel konut kredileri kullanmaktadır.

Finans sektöründe bankalar ile finansal kiralama şirketleri ve faktöring şirketleri inşaat firmaları ile gayrimenkul geliştiricilerine finansman sağlayan en önemli finans kurumlarıdır. Türkiye'de inşaat şirketleri ile gayrimenkul geliştiricileri için en önemli finansman kaynağını banka kredileri oluşturmaktadır. Finansal kiralama sektörü de son yıllarda farklı finansman araçları ile sektöre artan oranda finansman sağlamaya başlamıştır. Bununla birlikte inşaat sektörü açısından yurt içi banka kredisi olanakları ve varlığı halen büyük önem taşımaktadır.

İnşaat Sektörü Yurt İçi Banka Kredileri Yüzde 33,7 Genişledi

Bankaların inşaat sektörü şirketlerine sunduğu hizmetler diğer sektörlerden daha yaygın ve büyük ölçekte dir. Özellikle gayri nakdi kredilerin doğru politikalarla verilmesi inşaat sektörünün ve özellikle taahhüt firmalarının iç ve dış pazar rekabet gücünü doğrudan artırmaktadır. İnşaat sektörüne verilen banka kredilerinde sektörün dinamikleri belirleyici olmaktadır.

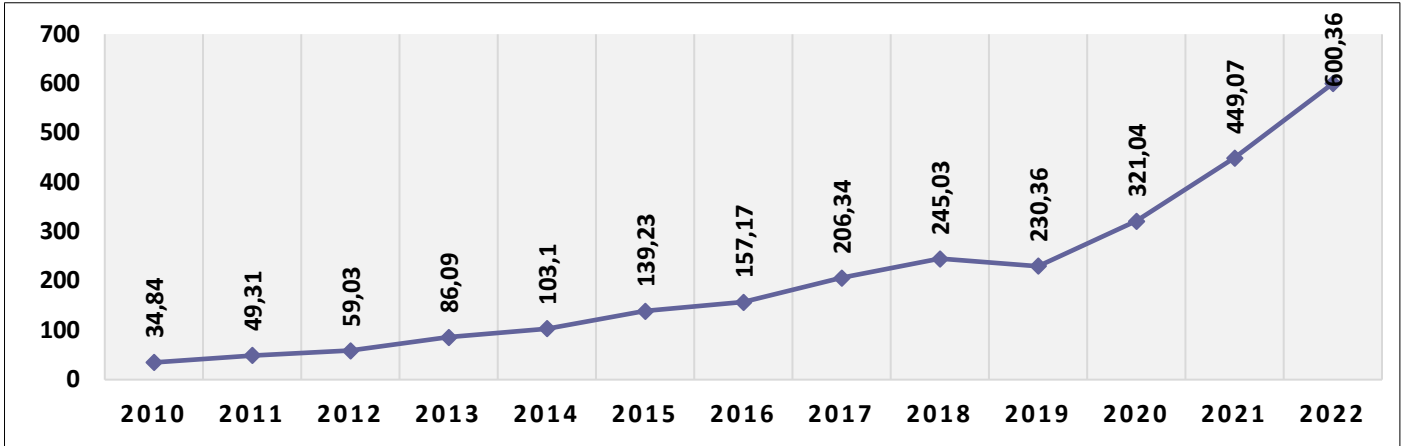
İnşaat sektörü 2020 yılına banka kredilerine erişimde sıkıntılar içinde başlamıştı. İlk çeyrek dönemde sıkıntılar sürmüştü. Ancak yaşanmaya başlanan salgının ekonomi ve sektörler üzerindeki olumsuz etkilerin azaltılması amacıyla çok sayıda uygun koşullu kredi programları uygulanmaya başlamıştı. İnşaat sektörü de bu destek programlarından azami ölçüde yararlanmıştı. Böylece inşaat sektörünün yurt içinden kullandığı krediler 2020 yılında yüzde 39,4 artmış ve 321,04 milyar TL'ye ulaşmıştı.

İnşaat sektörü 2021 yılına finansmana erişim ve kredi olanakları açısından daha uygun koşullarda başlamıştı. Bu çerçevede 2021 yılında inşaat sektörünün yurt içinden kullandığı banka kredileri yüzde 39,9 genişlemiş ve 449,1 milyar TL'ye ulaşmıştı. İnşaat sektörünün finansmana erişimde göreceli uygun koşulları 2021 yılında da devam etmişti. Sadece 2021 yılının son çeyrek döneminde ise hem faiz oranları artmış hem de kredi genişlemesi yavaşlamıştı.

İnşaat sektörünün yurt içinde kullandığı kredi hacmi 2022 yılında ise yüzde 33,7 artmış ve kredi stoku 600,36 milyar TL'ye yükselmiştir. 2022 yılında yeni ekonomi modeli içinde TL cinsi kredi kullanımlarında yeni koşullar getirilmiştir. İnşaat sektörü firmaları da bu yeni koşullara uyum sağlamaya çalışmıştır. Buna karşın 2022 yılı genel olarak finansmana erişim-

Grafik.49 İnşaat Sektörünün Yurt İçinden Kullandığı Krediler; Milyar TL

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği, Risk Merkezi

Tablo.46 İnşaat ve Gayrimenkul İş Geliştirme Sektörlerinin Kullandığı Yurt İçi ve Yurt Dışı Krediler

Dönem	İnşaat Sektörü Ticari Krediler, Milyon TL	İnşaat Sektörü Yurt Dışı Krediler, Milyon Dolar	Gayrimenkul Sektörü Ticari Krediler, Milyon TL	Gayrimenkul Sektörü Yurt Dışı Krediler, Milyon Dolar
2016	157.173	10.620	21.684	5.417
2017	206.343	12.283	28.944	5.259
2018	245.028	16.466	30.326	5.706r
2019	230.361	18.573r	33.389	5.376r
2020	321.037	19.832r	41.737	5.205r
2021	449.071	22.815r	64.995	4.918r
2022	600.362	21.253	91.118	4.887

Kaynak: T.C. Merkez Bankası, Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi, r: revize edilmiştir

de sıkıntılarının yaşandığı bir yıl olmuştur. İnşaat sektörünün kredi hacmi yüzde 33,7 artmış olmakla beraber enflasyondan veya inşaat maliyetleri artılarından arındırıldığında kredi genişlemesi reel olarak negatif olmuştur.

Gayrimenkul iş geliştirme sektörünün yurt içinde kullandığı krediler 2023 yılında yüzde 40,2 artarak 91,1 milyar TL'ye ulaşmıştır. Gayrimenkul sektörü de inşaat sektörü gibi kredi stokunu artırmıştır. Ancak artış reel olarak negatif kalmıştır.

2022 yılında inşaat sektöründe yurt dışından kullanılan krediler yüzde 6,8 azalarak 21,25 milyar dolara inmiştir. Gayrimenkul iş geliştirme sektöründe ise yurt dışı krediler aynı dönemde yüzde 0,6 azalarak 4,89 milyar dolara gerilemiştir.

İnşaat Sektöründe Geri Dönmeyen Kredilerin Oranı Yüzde 5,11'e Geriledi

İnşaat sektöründe geri dönmeyen krediler oranı 2022 yılında iyileşme göstermiştir. Tasfiye olunacak krediler 2022 yılında mutlak olarak da azalmıştır. Tasfiye olunacak krediler 2022 yılında yüzde 10,6 azalmış ve 30,67 milyar TL olarak

gerçekleşmiştir. Tasfiye olunacak geri dönmeyen kredilerin toplam kredi büyüklüğüne oranı ise yüzde 5,11'e gerilemiştir. 2021 yılında kullanılan uygun sektör kredilerinin desteği ve yine satışlar tarafındaki destekler ile inşaat sektörünün mali yapıları da iyileşme göstermiştir. Artan nakit akışları ile kredi geri ödeme performansı yükselmiştir. 2022 yılında da göreceli olarak nakit akışları ve mali yapılarda iyileşme devam etmiştir.

Tablo.47 İnşaat Sektöründe Yurt İçi Kredilerde Geri Dönmeyen Krediler

Yıl	Brüt Krediler, Milyon TL	Tasfiye Olunacak Krediler, Milyon TL	Tasfiye Olunacak Kredilerin Payı %
2016	157.173	6.241	3,97
2017	206.343	7.509	3,64
2018	245.028	12.168	4,97
2019	230.361	28.747	12,48
2020	321.037	32.006	9,97
2021	449.071	34.289	7,64
2022	600.362	30.671	5,11

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi

Sektörün Banka Dışı Finans Kuruluşlarından Kullandıkları Kredilerde Artış Gerçekleşti

İnşaat sektörünün banka dışı finansman kuruluşlarından kullandıkları krediler 2022 yılında büyümeye devam etmiştir. Ancak büyüme reel olarak negatif olmuştur.

2022 yılında finansal kiralama şirketlerinden kullanılan krediler yüzde 27,8 artmış ve 17,77 milyar TL'ye yükselmiştir. Geri dönmeyen krediler ise sadece yüzde 6,3 büyümüş ve 1,99 milyar TL'ye yükselmiştir. Geri dönmeyen kredilerin oranı yüzde 11,20'ye inmiştir.

İnşaat sektörünün 2022 yılında faktöring şirketlerinden kullanılan kredileri yüzde 42,8 artmış ve 9,85 milyar TL'ye çıkmıştır. Geri dönmeyen krediler ise 774 milyon TL olmuştur. Geri dönmeyen kredilerin oranı 2022 yılında yüzde 7,86 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.48 İnşaat Sektörünün Finansal Kiralama Şirketlerinden Kullandıkları Krediler

Yıllar	Brüt Krediler, Milyon TL	Tasfiye Olunacak Krediler, Milyon TL	Tasfiye Olunacak Kredilerin Payı %
2016	8.194	584	7,11
2017	10.075	540	5,36
2018	12.971	891	6,87
2019	7.962	1.238	15,54
2020	10.324	1.206	11,68
2021	13.902	1.871	13,46
2022	17.765	1.989	11,20

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi

Tablo.49 İnşaat Sektörünün Faktöring Şirketlerinden Kullandıkları Krediler

Yıllar	Brüt Krediler, Milyon TL	Tasfiye Olunacak Krediler, Milyon TL	Tasfiye Olunacak Kredilerin Payı %
2015	3.265	309	9,46
2016	3.791	325	8,57
2017	6.105	326	5,34
2018	4.203	505	12,02
2019	3.720	760	20,40
2020	5.094	546	10,72
2021	6.900	547	7,93
2022	9.851	774	7,86

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi

II.9 İNŞAAT KONUT VE GAYRİMENKUL SEKTÖRÜNDE DİĞER GELİŞMELER

İnşaat, konut ve gayrimenkul sektöründe diğer gelişmeler başlığı altında altı konu değerlendirilmektedir. Bunlar kentsel dönüşüm faaliyetleri, yabancıların gayrimenkul alımları, inşaat sektöründe iş kazaları, sürdürülebilir çevre dostu binalar, inşaat lojistiği ile kentsel ve endüstriyel yenilemedir.

II.9.1 KENTSEL DÖNÜŞÜM

Kentsel Dönüşüm Faaliyetleri Yavaşlıyor

Kentsel dönüşüm kavramı Türkiye'nin gündemine özellikle 1999 yılında yaşanan Marmara depremi sonrası girmiştir. Bu tarihten sonra kentsel dönüşüm süreci çeşitli aşamalardan geçerek 2012 yılında kanuni alt yapısı oluşturulmuş ve fiilen uygulamaya geçilmiştir.

Bugünkü kentsel dönüşüm uygulamalarına temel oluşturulan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun, 2012 yılı mayıs ayında çıkarılmış ve yürürlüğe girmiştir.

Kanun kentsel dönüşümü; ya belli bir alanı riskli alan ilan ederek tüm yapılaşmayı, sosyal ve kültürel donatı alanları, yeşil alanları yeniden kurgulayarak safha safha yıkıp yeniden yapma yoluyla ya da riskli yapı adıyla bina bazında yıkıp yerinde yeniden yaparak veya komşu parselleri birleştirip ada bazında yeniden yaparak gerçekleştirmektedir.

Bakanlığın riskli alanlardaki imar planlarını, kentsel tasarımları onaylayarak veya bizzat yaparak kontrol ettiği tam bir merkez karar organı olarak yer aldığı yeni kentsel dönüşüm yaklaşımında belediyeler, yerel organizatörler olarak dönüşüme katılarak konut ve işyeri sahipleri olan halkla yapılacak anlaşmaları oluşturmaktadır.

6306 sayılı kanun ve ilgili yönetmeliklerle getirilen yeni Kentsel Dönüşüm Yasası Belediye Kanunu 73. Maddesi ve 5366 Sayılı Kanun ile birlikte uygulanmaya başlanarak kentsel dönüşüm için gerekli hukuki yapının büyük bölümünü karşılamıştır.

Kentsel dönüşüm ile ilgili olarak 2014 yılında iki önemli düzenleme yapılmıştır. Buna göre ilk olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na kentsel dönüşüm kapsamında acele kamulaştırma yetkisi tanınmıştır. Riskli alan ilan edilen bölgelerde mülk sahiplerinin üçte ikisinin anlaşma imzalaması halinde geri kalan mülkler için acele kamulaştırma yetkisi getirilmiştir ve Bakanlık bu yetkisini ilk olarak İstanbul Fikirtepe'de kullanmıştır.

2014 yılında çıkan ikinci düzenleme ise kentsel dönüşüm yasası yönetmeliğinde yapılan değişiklikler olmuştur. Buna göre inşaat şirketlerinde ve riskli bina tespiti yapan kuruluşlar disiplin altına alınırken, binasını yıktırmak istemeyen

mülk sahiplerine güçlendirme olanağı getirilmiştir.

Son yıllarda kentsel dönüşümün hızı yavaşlamıştır. Kentsel dönüşüm daha çok özel sektörün kentsel yenileme faaliyetlerine dönüşmektedir. Riskli bölgelerdeki kentsel dönüşümden çok getirisi yüksek bölgelerde mevcut konut stokunun yenilenmesi giderek ağırlık kazanmaktadır. Bu çerçevede yeniden riskli alanlara odaklanacak kentsel dönüşüm için yeni bir ivmeye ihtiyaç bulunmaktadır.

6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında on buçuk yıllık uygulama dönemi geride kalmıştır. Kentsel dönüşüm faaliyetlerine ilişkin olarak resmi verileri Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı açıklamaktadır.

2022 yıl sonu itibarıyla Türkiye genelinde 6,7 milyon adet riskli yapı bulunmaktadır. Bunların içinden 1,5 milyon adeti acil dönüştürülmesi gereken yapı sınıfındadır. 320 bin konut yenilenmiştir. 81 ilde 922 ilçede 250 bin konutun dönüşüm çalışmaları devam etmektedir.

2022 Yıl Sonu İtibarıyla Riskli Alan İlan Edilen Alanlarda Bağımsız Birim Sayısı 815.000

Riskli Alan Uygulamaları 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ile Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği kapsamında riskli alanların tespit edilmesi iş ve işlemleri sürdürülmektedir. Yürütülen çalışmaların 2022 yılı sonuna kadarki envanteri Tablo.50'de yer almaktadır.

Kentsel Dönüşüm Faaliyetleri 2012 yılında yürürlüğe giren 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun uyarınca 59 ilimizde ilan edilen 279 adet riskli alan ve 65 ilimizde yeni yerleşim alanı olarak kullanılmak üzere belirlenen 541 adet rezerv yapı alanlarında çalışmalar yürütülmektedir.

Riskli alan ve rezerv yapı alanlarında yer alan yaklaşık 815.000 bağımsız birime ilave olarak, ayrıca, 81 vilayetimizde 888.000 adet konut ve işyerinin riskli yapı statüsünde yenileme çalışmaları devam etmektedir. Bu çerçevede, gelinen tarih itibarıyla riskli alan ve riskli yapılardaki 929.000 adet bağımsız birimin tahliye ve yıkım işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, 5393 sayılı Kanun uyarınca 38 ilde 181 adet Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Proje Alanı (KDGPA) ve 5366 sayılı Kanun uyarınca 11 ilimizde 21 adet yenileme alanı olmak üzere yaklaşık 134 bin bağımsız birimi içeren toplam 202 adet KDGPA ve Yenileme alanı ilan edilerek çalışmalara başlanmıştır.

Bu çerçevede, kentsel dönüşüm çalışmaları dâhilinde dönüşüm alanları (riskli alan, rezerv yapı alanı, kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı, yenileme alanı) ve riskli yapılarda bulunan 1 milyon 838 bin adet bağımsız birimde ikamet eden yaklaşık 7 milyon vatandaşımızın; can ve mal güvenliğini teminat altına alacak dönüşüm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine yönelik (kira yardımı ve faiz desteği, proje ve kamulaştırma giderleri vb.) yaklaşık 28 milyar 822 milyon TL kaynak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından ilgili Belediye Başkanlıkları, TOKİ, diğer paydaşlar ve vatandaşlara sağlanmıştır.

2022 yılı içerisinde ise 49 ilimizde 37.186 adet bağımsız birimin bulunduğu 3 adet riskli alan, 255 adet rezerv yapı alanı, 3 adet kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ve 2 adet yenileme alanı ile 81 ilimizde 75.546 adet bağımsız birimi kapsayan riskli yapı tespit işlemleri gerçekleştirilmiştir.

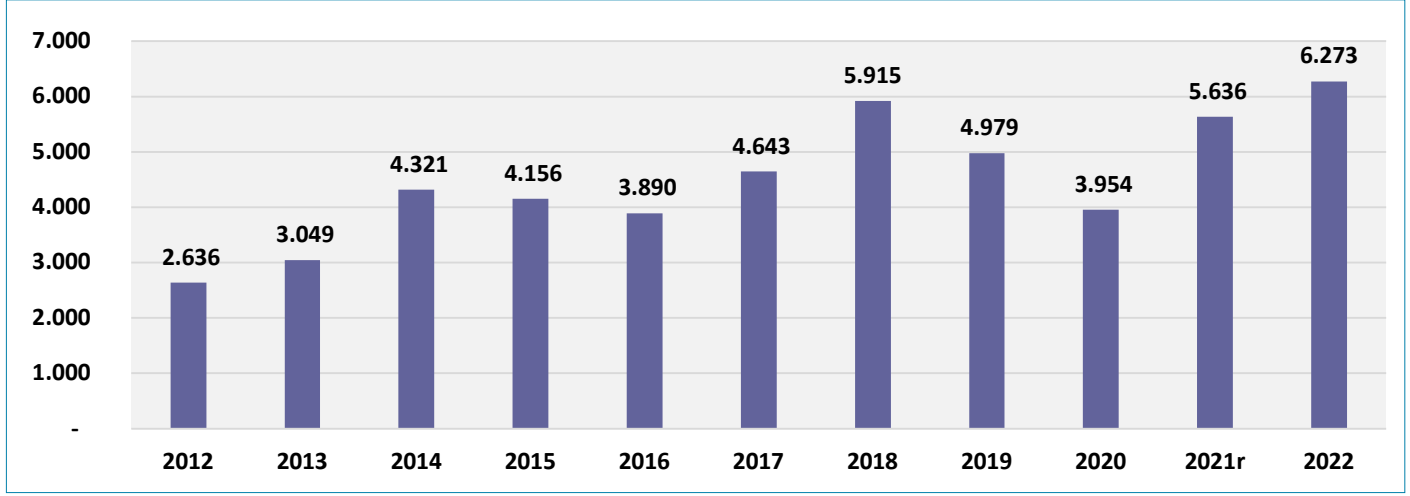
Bu çerçevede 2022 yılında dönüşüm alanları (riskli alan, rezerv yapı alanı, kentsel dönüşüm gelişim proje alanı, yenileme alanı) ve riskli yapılarda yer alan toplam 112.732 adet bağımsız birimde ikamet eden vatandaşlarımızın can ve mal güvenliğini teminat altına alacak dönüşüm faaliyetleri Bakanlık koordinasyonunda gerçekleştirilmiştir. Bakanlık, TOKİ, Belediyeler, özel iştirakler ve vatandaşlarımızın katılımı ile zemin durumu ve niteliksiz yapılar sebebiyle can ve mal güvenliği açısından risk teşkil eden yaklaşık 1,5 milyon konutun 2025 yılına kadar dönüştürülmesi öngörülmektedir.

Tablo.50 Riskli Alan Uygulamaları Envanteri 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
Riskli Alan İlan edilen İl Sayısı	53	59	59	59
Riskli Alan Sayısı	240	269	277	279
Riskli Alandaki Yapı Sayısı	286.640	271.120	293.700	372.070
Riskli Alandaki Bağımsız Birim Sayısı	616.270	534.793	633.000	815.000
Riskli Alanda İkamet Eden Nüfus Sayısı	2.015.205	1.844.600	2.266.000	2.733.000
Riskli Alanın Yüzölçümü, Hektar	12.818	11.760	13.040	13.340

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İdari Faaliyet Raporları, 2022 Yıllık İdari Faaliyet Raporu

Grafik.50 Yabancıların Gayrimenkul Alımları; Milyon Dolar

Kaynak: T.C. Merkez Bankası, r: revize edilmiştir

II.9.2 YABANCILARIN GAYRİMENKUL EDİNİMLERİ

Yabancıların Gayrimenkul Edinimleri 2022 Yılında Net 6,27 Milyar Dolar

Yabancıların Türkiye'den gayrimenkul edinimlerine ilişkin olarak iki ayrı istatistik yayımlanmaktadır. Bunların ilki gerçek ve tüzel kişilerin Türkiye'den yaptıkları gayrimenkul alımlarının parasal değeridir.

Yabancıların Türkiye'den gayrimenkul edinimleri 2022 yılında yüzde 11,3 artarak 6,27 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Yabancıların gayrimenkul alımları 2022 yılında en yüksek seviyesine çıkmıştır.

2022 yılında Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile başlayan savaş Türkiye'ye yönelik geniş bir insani girişe yol açmıştır. Rusya ve Ukrayna vatandaşları Türkiye'ye gelmiştir. Savaştan dolayı olarak etkilenen ülkelerden de girişler olmuştur. Yine savaş nedeniyle Rusya'ya ve Rus vatandaşlarına geniş yaptırımlar uygulanmaya başlamıştır. Yaptırımlar sonucu Rus vatandaşları özellikle Batı ülkelerindeki varlıklarının bir bölümünü Türkiye'ye getirmeyi tercih etmiştir. Tüm bu gelişmeler çerçevesinde yabancıların gayrimenkul edinimleri 2022 yılında 6,27 milyar dolar ile en yüksek seviyeye çıkmıştır.

2022 Yılında Yabancılara Konut Satışı Yüzde 15,2 Arttı

Yabancıların gayrimenkul edinimlerine ilişkin ikinci istatistik ise TÜİK tarafından yayımlanan yabancılara konut satışı verileridir. 2018 yılında yabancılar 39.663 adet konut satın almıştır. 2019 yılında yabancılara belli bir değe-

rin üzerindeki konut alımında getirilen vatandaşlık elde etme olanağının teşviki ile yabancıların konut alımı yüzde 14,7 artmış ve 45.483 adet olarak gerçekleşmiştir. Böylece 2019 yabancılara en yüksek konut satılan yıl olmuştur. 2020 yılında yaşanan salgının olumsuz etkilerine rağmen yabancılara konut satışı devam etmiştir. 2020 yılında yabancılara konut satışı yüzde 10,3 gerilemiş ve 40.812 adet olmuştur. Yabancılara satışlar 40 binin üzerinde kalmıştır. 2021 yılında vatandaşlık teşviki yanı sıra Türk lirasının değer kaybı ile yabancıların Türkiye'de konut satın alma gücü yükselmiştir. Buna bağlı olarak 2021 yılında yabancılara 58.576 adet konut satılmıştır.

2022 yılında yabancılara konut satışı ile vatandaşlık hakkı sağlanmasına yönelik düzenlemede satın alınacak konut bedeli asgari 400 bin dolara yükseltilmiştir. Tutarın artışına karşın yabancılara konut satışı artarak sürmüştür. 2022 yılında Rusya-Ukrayna savaşının doğrudan ve dolaylı olarak etkilediği ülkelerin vatandaşların bir bölümü Türkiye'den konut almayı tercih etmiştir. Buna bağlı olarak yabancılara konut satışı 2022 yılında yüzde 15,2 artmış ve 67.490 adet konut satılmıştır. 2012 yılından bu yana en yüksek yıllık satış gerçekleşmiştir.

2022 yılında yabancılara en çok konut satılan illerin başında 24.953 daire ile yine İstanbul gelmektedir. Ancak İstanbul'da yabancılara konut satışı 2022 yılında azalmıştır. Antalya'da yabancılara 21.860 konut satışı gerçekleşmiştir. Rusya ve Ukrayna vatandaşlarının Antalya'dan konut talebi önemli ölçüde artmıştır. 2022 yılında 3. sıraya 4.316 konut satışı ile Mersin yükselmiştir. Mersin de savaşın etkisiyle tercihini arttırdığı bir il olmuştur. 2022 yılında Ankara'da yabancılara konut satışı azalmış ve 2.687 adet olmuştur.

Tablo.51 Yabancılara Konut Satışında İller; Daire Sayısı

İller	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
İstanbul	5.811	8.182	14.270	20.857	19.175	26.469	24.953
Antalya	4.352	4.707	7.938	8.951	7.735	12.384	21.860
Mersin	580	600	1.022	811	1.313	2.513	4.316
Ankara	623	817	2.133	2.539	2.746	3.672	2.687
Bursa	1.318	1.474	2.720	2.213	1.340	1.683	2.002
Yalova	822	1.079	2.063	1.696	1.321	1.818	1.817
İzmir					908	1.411	1.322
Sakarya	657	770	1.366	1.247	864	1.262	1.259
Trabzon	810	978	1.344	935	660	952	1.019
Samsun	560	684	956	885	880	1.157	1.014
Muğla	632	634	512	957	745	666	844
Diğer İller	2.033	2.309	5.339	4.392	3.125	4.589	4.397
Toplam	18.198	22.234	39.663	45.483	40.812	58.576	67.490

Kaynak: TÜİK

2022 yılında yabancılara konut satışında Bursa 5. sıraya yükselmiş, Yalova 6. sıraya inmiştir. Yabancılara en çok konut satılan ilk 10 il içinde Sakarya, Muğla, Trabzon ve Samsun bulunmaya devam etmiştir. İlk 10 il dışındaki illerde 2022 yılında yabancılara konut satışı bir önceki yıla göre azalmıştır.

2022 Yılında Yabancılara Konut Satışları Öncelikli Ülkelere Yönelik Arttı

2022 yılında en çok konut satın alanların başında 16.312 adet ile Rus vatandaşları gelmektedir. Rusların konut alımı savaşın etkisi ile önemli ölçüde artmıştır. İranlılar 8.223 adet ile 2. sırada gelmektedir. İranlıların satın alımları bir önceki yıla göre azalmıştır. Irak 2022 yılında 3. sırada yer almıştır. Iraklılara satış 6.241 adet ile düşmüştür. Alman vatandaşlarının konut alımı 2022 yılında 2.705 adet ile yükselmiştir.

Kazakistan vatandaşları 2.702 adet konut almıştır. Afganistan'da yaşanan gelişmeler nedeniyle bu ülke vatandaşlarının konut satın alımları 1.732 adet olmuş, ancak geçen yıla göre gerilemiştir. Kuveyt vatandaşları da 1.671 adet daire satın almıştır. 2022 yılında ABD vatandaşları görece yine yüksek konut alımı gerçekleştirmiştir. Azerbaycan, Yemen, Ürdün, Ukrayna ve Mısır vatandaşlarının konut alımları da yine görece yüksek gerçekleşmiştir.

En çok konut satın alan ülkeler arasındaki sıralamada Tablo.52'de sunulan ilk 17 ülke içinde 3 Avrupa ülkesi yer almıştır. Almanya dışındaki diğer 2 ülkeden İngiltere vatandaşlarının alımları artarken İsveç vatandaşlarının konut alımları 2022 yılında azalmıştır. Libya, Suudi Arabistan ve Katar vatandaşlarına satışlar ise 2022 yılında diğer ülkeler verileri içinde hesaplanmıştır.

Tablo.52 Yabancılara Konut Satışında Ülkeler; Daire Sayısı

Ülke	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rusya	2.036	1.224	1.331	2.297	2.893	3.078	5.379	16.312
İran	744	664	792	3.652	5.423	7.189	10.056	8.223
Irak	4.228	3.036	3.805	8.205	7.596	6.674	8.661	6.241
Almanya	869	714	772	1.866	1.723	1.265	2.358	2.705
Kazakistan	540	380	334	542	776	1.171	2.090	2.702
Ukrayna	608	484	505	624	719	771	1.246	2.574
Afganistan	656	1.205	1.078	2.084	2.191	1.929	2.762	1.732
Kuveyt	2.130	1.744	1.691	2.199	1.903	1.231	1.791	1.671
Azerbaycan	815	610	942	1.250	1.191	1.279	1.517	1.330
ABD	(1)	(1)	(19)	468	658	623	1.416	1.329
İngiltere	1.054	827	794	1.237	1.353	1.126	1.089	1.236
Yemen	231	174	390	851	1.564	1.181	1.332	1.202
Çin	271	281	165	240	577	891	963	1.179
Mısır	318	348	587	725	991	784	1.166	1.115
Ürdün	243	345	483	1.362	1.596	1.080	1.257	1.071
İsveç	541	417	406	723	754	543	850	732
Katar	277	256	305	764	721	510	536	601

Kaynak: TÜİK

II.9.3 İNŞAAT SEKTÖRÜNDE İŞ GÜVENLİĞİ

Türkiye’de inşaat sektöründe işçi sağlığı ve güvenliği konusu önemli bir alanı oluşturmaktadır. Her yıl birçok çalışan, çalışma alanlarında meydana gelen kazalar sonucunda ölmekte, yaralanmakta veya hastalanmaktadır. Ayrıca ekonomi de dolaylı olarak zarar görmektedir. Bu nedenle, iş kazası ve meslek hastalıklarının azaltılması konusunda toplumsal bilinçlenme büyük önem taşımaktadır.

İş kazaları ve meslek hastalıkları özellikle inşaat sektöründe daha fazla yaşanmaktadır. Bunun en önemli sebebi, inşaat sektörünün kendine özgü çalışma koşulları olmasındandır. İnşaat sektörünün diğer sektörlerden farklı olmasının başlıca nedeni, her projenin birbirinden farklı olması ve bu yüzden her projede değişik çalışma koşulları ve farklı risklerle karşı karşıya kalınmasıdır. İşçiler, endüstriyel sektördeki gibi tek bir fabrikada çalışma imkânı bulamadıkları için sürekli olarak bir projeden başka bir projeye hareket halindedir.

Bunların yanı sıra inşaat, tehlikeli ve çok sayıda risk içeren faaliyetlerden oluşmaktadır ve bu ortamda çalışmak için tecrübeli ve fiziksel zorluklara alışık olmak gerekmektedir. Ayrıca bir inşaat projesinde aynı anda birden fazla işçi grubu da çalışabilir ki bu da tehlike ve riskleri daha da artırmaktadır. Bu nedenlerden dolayı, inşaat sektörü diğer sektörlere göre daha fazla risk altındadır ve işçi sağlığı ve iş güvenliğini sağlamak daha güç ve karmaşık olabilmektedir.

İnşaat sektöründe iş sağlığı ve güvenliği konusundaki eksiklik, yaşanan ekonomik, bilimsel ve teknolojik gelişmelerden, iş kazalarını önlemek amacıyla yararlanılmamasından kaynaklanmaktadır. İşverenler, iş kazalarını önleyici tedbirler almak için yapılacak harcamaların gereksiz olduğunu, işçilerin gerektiği kadar dikkatli olmadığını, kazaların işçilerin dikkatsizliğinden kaynaklandığını düşünmektedir. İş kazalarının oluşmasındaki asıl neden, iş sağlığı ve güvenliği konusunda yapılacak düzenlemeler için gerekli harcamaların yapılmamasıdır.

Yıllar itibarıyla inşaat sektöründe ve Türkiye genelinde meydana gelen iş kazaları sonucu ortaya çıkan ölüm sayıları Tablo.53’te sunulmaktadır. İnşaat sektörü en çok ölümlü iş kazalarının gerçekleştiği sektör olmayı sürdürmektedir. Tablo.53’teki veriler İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi’ne aittir.

Tablo.53 İnşaat Sektöründe İş Kazaları

Yıllar	İş Kazaları Sonucu İnşaat Sektöründe Ölümler	İş Kazaları Sonucu Türkiye’de Ölümler	İnşaat Sektörünün Payı %
2016	442	1.970	22,4
2017	453	2.006	22,6
2018	438	1.923	22,8
2019	336	1.736	19,4
2020	355	2.427	14,6
2021	335	2.170	16,0
2022	374	1.843	20,3

Kaynak: İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi

İnşaat Malzemeleri Sanayisinde İş Kazaları, İnşaat Sektörü ve Diğer Riskli Sektörlere Göre Daha Düşük

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi’nin ve diğer kamu ve özel kurumların açıkladığı yıllık istatistiklerde inşaat sektörüne ilişkin veriler yer almakla birlikte inşaat malzemeleri sanayisine ilişkin özel bir veri yer almamaktadır. Bu çerçevede inşaat malzemeleri sanayisi ile inşaat sektörü ayrımı önem kazanmaktadır. İnşaat malzemeleri sanayisinde iş kazalarının, inşaat sektörü ve diğer riskli sektörlerle oranla çok daha düşük olduğu bilinmektedir. Nitekim, ihracat ağırlıklı çalışan inşaat malzemeleri sanayisi, gelişmiş ve dünya ile entegre olmuş bir sanayi dalı olarak işin doğası gereği asgari iş, çalışma ve çalışan standartlarının üzerinde faaliyet göstermektedir.

II.9.4 SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE DOSTU BİNALAR

Sürdürülebilir, ekolojik, yeşil, çevre dostu ve benzeri pek çok isim altında tanımlanan doğayla uyumlu yapılar, yapının arazi seçiminden başlayarak yaşam döngüsü çerçevesinde değerlendirilmektedir. Yeşil binalar, bütüncül ve sosyal-çevresel sorumluluk anlayışıyla tasarlanan, iklim verilerine ve bulunduğu yere özgü koşullara uygun, ihtiyacı kadar tüketen, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelen, doğal ve atık üretmeyen malzemelerin kullanıldığı katılımlı teşvik eden, ekosistemlere duyarlı yapılar olarak tarif edilmektedir.

Yeşil binaların yaygınlaşmasını sağlamanın en etkili yollarından biri bu binalara bir “yeşil bina sertifikası” verilmesidir. Bu sertifika sayesinde bir binanın yeşil bina kriterlerine ve bu kriterleri oluşturan standartlar çerçevesinde doğaya, çevreye ve insana ne kadar uyumlu olduğu tescil edilmektedir. Bu standartlar ve kriterler aynı zamanda yeşil bina tasarlamak isteyen mimar ve mühendisler için kılavuz niteliği taşımaktadır. Yeşil bina sertifikalı binalara yönelmek şirketler için geleceğe yaşanabilir bir çevre bırakmak hedefindeki bir sosyal sorumluluk projesi olarak da görülmektedir.

Günümüzde binaları çevresel etkilerine göre değerlendirilen pek çok sistem geliştirilmiş ve geliştirilmektedir. Bu sistemler, yeşil dönüşüm sürecinde etkili bir araç, önemli bir ilk adımdır. Dünyada birçok yeşil bina sertifika sistemi bulunmaktadır. Bunlar içinde en önemlileri 1990’da İngiltere’de ortaya çıkan BREEAM (Building Research Establishment Environmental Assessment Method), 1998’de Amerika Birleşik Devletleri’nde ortaya çıkan LEED (Leadership in Energy and Environmental Design), 1998’de gelişmiş ülkelerin bir araya gelmesiyle kurulan IISBE (International Initiative for Sustainable Built Environment)’dir. 2003’de Avustralya’da oluşturulan Greenstar, 2004’de Japonya’da ortaya çıkan CASBEE (Comprehensive Assessment for Building Environmental Efficiency) ve 2009’da Almanya’da ortaya çıkan DGNB (Deutsche Gesellschaft für Nachhaltiges Bauen) diğer sertifika sistemleridir.

Çevre Dostu Yeşil Binalar Derneği (ÇEDBİK), ülkemizde sürdürülebilirlik hareketinin binalardan, yerleşimlere ve şehirlere doğru yayılmasına ve pazarın dönüşümüne öncülük etmektedir. Türkiye’de yeşil binalar konusuna bütünsel bir bakışla odaklanıp çevre ve insan sağlığı konularına öncelik vererek yeşil bina hedefine bir adım daha yaklaşılmasına yardımcı olmaktadır.

Dünya Yeşil Bina Konseyi (WGBC) kurucu üyesi, aynı zamanda WGBC’nin Avrupa ayağı olan Avrupa Bölgesel Ağı (ERN)’nin İcra Kurulu üyesi olan ÇEDBİK, Avrupa’daki Yeşil Bina çalışmalarının uluslararası stratejisi ve politikasının oluşmasında rol almaktadır.

Türkiye’de ise yeşil binalar alanındaki araştırma ve çalışmalara devam eden ÇEDBİK, yeni konut projelerinde uygulanmak üzere Türkiye koşullarına uygun sertifika sistemi olan “Binalarda Ekolojik ve Sürdürülebilir Tasarım Sertifikası –B.E.S.T” oluşturmuştur.

ÇEDBİK Türkiye’deki yeşil bina sertifikası almış projeleri güncel olarak web sayfasında yayımlamaktadır. <https://ced-bik.org/tr/sertifikali-projeler>

Leadership in Energy and Environmental Design, LEED

Enerji ve Çevre Dostu Tasarımda Liderlik (LEED) ABD’deki Yeşil Binalar Konseyi (USGBC) tarafından geliştirilen bir dizi kriterler listesidir. Farklı projeler için farklı LEED sertifika sistemleri geliştirilmiştir. Bu sertifika sistemleri şunlardır; LEED-NC: Yeni inşaat ve renovasyon, LEED-EB: Mevcut Binalar, LEED-CI: Binada yaşayanlar için iç tasarım, LEED-CS: Core-and-shell projects, LEED-H: Evler ve LEED-ND: Mahalle Gelişimi.

Enerji ve Çevre Dostu Tasarımda Liderlik sisteminin puanlaması 9 kategoride yapılmaktadır. Bunlar:

1. Bütünleşik süreç
2. Konum ulaşım
3. Sürdürülebilir araziler
4. Su verimliliği
5. Enerji ve atmosfer
6. Malzeme ve kaynaklar
7. İç hava kalitesi
8. İnovasyon
9. Bölgesel öncelik

Binalar Sertifikalı, Gümüş, Altın, Platin olmak üzere dört ayrı seviyede sertifika alabilmektedir.

USGBC tarafından her yıl en çok LEED sertifikalı yeşil binalara sahip ülkeler sıralanmaktadır. 2022 sonunda dünya genelinde LEED sertifikası alan ve sertifika için başvurusu yapılan toplam 161.410 bina bulunmaktadır. Yine 2022 sonu itibarıyla ABD’de 118.471 bina için sertifika alınmış ve başvuru yapılmıştır. İlk 10 içinde Çin 8.225 bina ile 2., Kanada ise 4.030 bina ile 3. sıradadır. Hindistan’da bu sayı 2.701 ve BAE’de 1.978’dir. İlk 5 ülkeyi Meksika, Brezilya, İspanya, Türkiye ve Almanya izlemektedir. Türkiye 1.202 bina ile 9. sırada yer almaktadır.

Tablo.54 Ülke Bazında LEED Sertifikası Alan ve Sertifika Başvurusu Yapılan Bina Sayıları

	Ülkeler	Toplam Bina Sayısı
1	ABD	118.471
2	Çin	8.225
3	Kanada	4.030
4	Hindistan	2.701
5	BAE	1.978
6	Meksika	1.906
7	Brezilya	1.539
8	İspanya	1.317
9	Türkiye	1.202
10	Almanya	989
	Diğer	19.053
	Toplam	161.410

Kaynak: USGBC (Amerikan Yeşil Binalar Konseyi)

Building Research Establishment Environmental Assessment Method (BREEAM)

BREEAM; bir binanın çevreye olan etkilerini basit ve ekonomik bir şekilde değerlendirebilmek ve böylelikle bu etkileri azaltabilmek için 1990 yılında oluşturulmuştur. Bu süreç içerisinde gelişip çok kapsamlı ve detaylı bir metot haline gelmiştir.

BREEAM’ a göre puanlama 10 ana kategoride yapılır:

1. Şantiye ve bina yönetimi,
2. Sağlık ve konfor
3. Enerji verimliliği
4. Su verimliliği
5. Arazi kullanımı ve ekoloji
6. Ulaşım
7. Malzeme kullanım
8. Atıklar yönetimi
9. Kirlilik
10. İnovasyon

Bu ana başlıkların da buldukları ülkenin veya coğrafyanın koşullarına göre ağırlıkları vardır. BREEAM’ın bu yöntemi, onu diğer metotlara göre, farklı ülke ve coğrafyalara adaptasyon konusunda çok avantajlı kılmaktadır. 2022 yıl sonu itibarıyla dünyada 2.217.000 bina BREEAM sertifikası almak için kayıtlarını yaptırmış, 535.000 bina ise sertifika almıştır.

Türkiye’de ise yine 2022 yıl sonu itibarıyla 70 bina BREEAM sertifikası almaya hak kazanmıştır.

Excellence in Design For Greater Efficiencies, EDGE

Uluslararası Finans Kurumu (International Finance Corporation, IFC), gelişen pazarlarda yeşil binaların yaygınlaşması amacıyla “Excellence in Design for Greater Efficiencies, EDGE” sertifikasını oluşturmuştur. Hızlı, kolay ve hesaplı olan EDGE sertifikası, proje geliştiricilere projelerinin çevre üzerindeki etkilerini azaltan, maliyetleri düşürürken, öngörülen tasarrufları sağlayan teknik çözümler seçme imkânı sunmaktadır. EDGE 130 ülkede, konutlar, oteller, hastaneler, mağazalar ve ofisler olmak üzere yeni binalar tasarlamak amacıyla herkes tarafından kullanılabilen

Projelerin EDGE standardına ulaşması ve sertifikasyona hak kazanması için enerji verimliliği, su verimliliği ve malzeme ve kaynak kullanımı alanlarında en az yüzde 20 verimlilik sağlanması gerekmektedir.

Binalarda Ekolojik ve Sürdürülebilir Tasarım Sertifikası, B.E.S.T

ÇEDBİK 2019 yılı başı itibarı ile "Binalarda Ekolojik ve Sürdürülebilir Tasarım Sertifikası B.E.S.T"i hayata geçirmiştir. Sertifika 9 ana başlık ve 4'ü ön koşul olmak üzere 44 alt başlıktan oluşmaktadır. Kategoriler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

1. Bütünleşik yeşil proje yönetimi
2. Arazi kullanımı
3. Su kullanımı
4. Enerji kullanımı
5. Sağlık ve konfor
6. Malzeme ve kaynak kullanımı
7. Konutta yaşam
8. İşletme ve bakım
9. Yenilikçilik

B.E.S.T Konut Sertifika sisteminde projeler "Onaylı", "İyi", "Çok iyi" ve "Mükemmel" olmak üzere dört ayrı seviyede değerlendirilmektedir.

2021 yılının başında B.E.S.T-Ticari binaları devreye almıştır. Özellikle ofislerin sertifikalandırılması konusunda önemli değerlendirme kriterleri oluşturmuş ve çalışma alanlarını da çevreye ve insana duyarlı yapılar olmasını sağlayacak bir sistem yaratmıştır. Bu kriterler:

1. Bütünleşik yeşil proje yönetimi
2. Arazi kullanımı
3. Su kullanımı
4. Enerji kullanımı
5. Sağlık ve konfor
6. Malzeme ve kaynak kullanımı
7. Ticari binalarda yaşam
8. İşletme ve bakım
9. Yenilikçilik

Türkiye'de sertifika durumu

2022 yılı sonu itibarı ile Türkiye'de ise 631 adet sertifikalı bina bulunmaktadır. 538 LEED sertifikalı, 70 BREEAM sertifikalı ve 23 B.E.S.T. sertifikalı bina vardır.

Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü'ne bağlı Enerji Verimliliği Daire Başkanlığı'nca 2018 yılında başlayan çalışmalarla tüm bina tipolojisini içine alan çok kapsamlı Ulusal Yeşil Bina Sertifikası YeS-TR için "Yeşil Bina Değerlendirme Kılavuzu" hazırlanmış, 2019 yılında ise bu kılavuz çerçevesinde Ulusal Yeşil Sertifika Sistemi (YeS-TR) yazılımı alt yapısı oluşturulmuştur. 12.06.2022 tarih ve 31864 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Binalar ile Yerleşmeler İçin Yeşil Sertifika Yönetmeliği" ile mevcut sistemin işleyişi çalışma prensipleri ile kılavuz içindeki roller ve tanımlar belirtilmiş, Türkiye Çevre Ajansı değerlendirme kuruluşu olarak görevlendirilmiş ve sertifikasyon süreci başlamıştır.

II.9.5 İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİ LOJİSTİĞİ

İnşaat malzemeleri sanayisi üretim, dış ticaret ve tüketim aşamalarında önemli bir taşımacılık ve lojistik faaliyeti yaratmaktadır. İnşaat malzemeleri Türkiye'de en yüksek taşımacılık hacmi olan sektör konumundadır. Bu nedenle inşaat malzemeleri taşımacılığı ve lojistiği hem sanayi için hem de lojistik sektörü için ayrı bir önem taşımaktadır.

Taşımacılık ve lojistik faaliyetleri inşaat malzemeleri sanayisi için birkaç yönden büyük öneme sahiptir. İlk olarak taşımacılık ve lojistik faaliyetleri önemli bir maliyet kalemi oluşturmaktadır. İkinci olarak ihracat taşımalarında maliyet ve zaman olarak rekabet gücünü etkilemektedir. Üçüncü olarak ise yurt içinde yoğun taşımacılığın yarattığı yük de ilave maliyetler oluşturmaktadır.

İnşaat malzemeleri üretimi 2022 yılında 342,75 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Bu üretimin elde edilmesi için bu tutara yakın bir hammadde ve yardımcı malzeme ile katkı malzemeleri üretim tesislerine taşınmaktadır. Bu taşımacılık yurt içinde büyük ölçüde kara yolu ile, kısmen deniz ve demir yolu ile yapılmaktadır.

İnşaat malzemeleri ürünleri içinden 2022 yılında 57,65 milyon ton malzeme ihracata konu olmuş ve yurt dışı taşımacılığı gerçekleştirilmiştir. İhracat taşımacılığı deniz yolu ve kara yolu ile yapılmaktadır.

İthalat hacmi düşük kalmaktadır ve 2022 yılında 3,56 milyon ton olmuştur. İthalat taşımacılığı da büyük ölçüde deniz ve kara yolu ile yapılmaktadır. İthal ürünler çoğunlukla nihai ürünler olup proje ve inşaat alanlarına taşınmaktadır.

Yurt içi tüketim ise 2022 yılında 288,66 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. İnşaat malzemeleri tüketim için Türkiye'nin hemen her bölgesinde yoğun bir taşımacılık ve lojistik faaliyeti yaratmaktadır. Tüketimde hem yeni hem de yenileme pazarı taşımacılığı yapılmaktadır.

Tablo.55 Lojistik Faaliyetlerine Konu Olan İnşaat Malzemesi Büyüklüğü; Ton

	Üretim	İhracat	İthalat	İç Tüketim
2014	308.116.437	41.060.277	4.237.419	271.293.579
2015	315.212.300	35.350.230	4.510.744	284.372.814
2016	312.440.505	35.426.582	4.547.773	281.561.696
2017	326.240.420	38.162.030	3.924.540	292.002.930
2018	297.993.671	41.111.118	3.252.408	260.134.961
2019	258.390.420	51.601.436	2.532.895	209.321.879
2020	282.493.088	59.960.395	2.653.856	225.186.549
2021	332.766.420	64.790.723	3.032.210	271.007.907
2022	342.749.412	57.651.450	3.563.476	288.661.438

Kaynak: Çalışma Ekibi

II.9.6 KENTSEL VE ENDÜSTRİYEL YENİLEME

İnşaat malzemeleri pazar büyüklüğü içinde iki alt pazar bulunmaktadır. Bunlardan ilki yeni inşaatlarda kullanılan ürünlerin yer aldığı yeni pazardır. Diğeri ise kentsel ve endüstriyel yenileme pazarıdır. Gelişmiş ülkelerde yeni pazar ile yenileme pazarı büyüklükleri birbirlerine yakındır. Gelişmekte olan ülkelerde ise yeni pazar çok daha büyük bir pay almaktadır. Bu ülkelerde nüfus artışı, kentleşme, sanayileşme gibi evreler sürdüğü için yeni inşaat yatırımları büyük paya sahiptir.

Yenileme pazarı mevcut yapı stoku içinde yapılan yenilemeler ve güçlendirmeler için kullanılan inşaat malzemelerinin oluşturduğu pazardır. Her türlü yapı stokunda kullanım aşamasında yapılan inşaat faaliyetlerini kapsamaktadır.

“Derin yenileme” ise bir yapının dış cephesinden iç yenilenmesine ilave olarak, bacasından tesisatına kadar her unsurunun yenilenmesini kapsamaktadır. Burada yenileme kapsamı, tesisat (elektrik, su vb.), ısıtma-soğutma, havalandırma sistemleri, yalıtım dahil cephe sistemleri, pencere-cam ve çatı-baca sistemleri gibi geniş bir alanı içermektedir. Amacına göre yenilenme çeşitleri; deprem güvenliği, yangın güvenliği, enerji verimliliği, konfor ve estetik olarak sıralanmaktadır.

Güçlendirme çalışmaları ise ‘derin yenileme’ çalışmalarının bir bölümünü oluşturmaktadır. Güçlendirme Türkiye’nin deprem kuşağında yer alması sebebiyle ayrı bir öneme sahiptir.

Türkiye’de kentsel dönüşüm sürecinde, tek uygun çözüm olarak vurgulanan yıkım ve yeniden yapımın, evrensel olarak güçlendirmenin/yenilemenin ekonomik veya mümkün olmadığı yerlerde tercih edildiği bilinmektedir. Hatta doğal kaynak tüketiminin azaltılması ve yıkım sonucu ortaya çıkan molozun doğada neden olduğu tahribat gerekçeleri ve sürdürülebilirlik kavramı doğrultusunda, Avrupa’da son yıllarda kabul gören eğilim, ekonomik olmasa da teknik olarak mümkün olduğunda, yıkım-yeniden yapım yerine, güçlendirme/yenileme yaklaşımının benimsenmesi yönündedir.

Avrupa Birliği 2021 yılında sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşabilmek için ayrıntılı hedeflerini “Fit for 55” programı ile açıklamıştır. Buna göre 2030 yılına kadar Avrupa Birliği’nde emisyon salımının 1990 yılına göre yüzde 55 azaltılması hedeflenmektedir. Avrupa Birliği bu amaçla 750 milyar euro büyüklüğünde bir finansman paketini de kullanmaya başlamıştır.

Bu hedefe ulaşmak için enerji, ulaştırma ve sanayi sektörlerinde köklü değişikliklere gidilecektir. Bir başka köklü değişiklik yaşanacak alan ise inşaat sektörü ve yapılar olacaktır. Mevcut yapı stokunun karbon salımının azaltılması için önemli bir yenileme yatırımı ve harcaması yapılacaktır. Bu yatırımlar inşaat malzemeleri sektörünün yenileme pazarı için de önemli bir büyüme sağlayacaktır.

Türkiye’de yenileme pazarının büyüklüğünün hesaplanmasında 2020 yılı Yapı Sektörü Raporu’nda metodoloji değişikliğine gidilmiştir. 2022 yılında da bu yeni metodoloji kullanılmıştır. Bu amaçla Türkiye İstatistik Kurumu’nun en güncel 2017 yılı tarihli olan sektörel girdi-çıkıtı analizi verileri kullanılmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu’nun 2017 yılı tarihli inşaat sektörü girdi-çıkıtı verilerine göre inşaat malzemeleri toplam inşaat harcamalarının yüzde 65’ini oluşturmaktadır. Girdi-çıkıtı analizinde 10 ana inşaat malzemesi grubunun büyüklükleri ve payları ortaya konulmaktadır.

Girdi-çıkıtı analizinde Türkiye’de inşaat malzemelerinin ister yeni pazarda isterse yenileme pazarında kullanılmış olsun dağılımı Tablo. 56’da sunulmaktadır. Buna göre çimento, seramik, cam, alçı, kireç vb. mineral ürünler toplam malzeme kullanımı içinde yüzde 28,15 ile en yüksek payı almaktadır.

Tablo.56 İnşaat Malzemelerinin Kendi İçinde Dağılımı Tablosu

Ana Kalem	Alt Kalem	Pay %	Pay %
Malzemeler	Madencilik Ürünleri (Taş, Mermer vb.)	3,40	5,23
	Ağaç ve Ahşap Mamulleri	3,04	4,68
	Kimyasal Malzemeler	3,47	5,34
	Kauçuk Plastik İnşaat Malzemeleri	4,84	7,45
	Mineral Ürünler (Çimento, Seramik, Cam vb.)	18,30	28,15
	Ana Metaller (İnşaat Demirleri, Yapısal Çelikler)	17,42	26,80
	Metal İnşaat Malzemeleri	8,13	12,51
	Elektrikli Teçhizat ve Donanımlar	3,61	5,55
	Makine ve Ekipmanlar (Asansör, Kazan vb.)	2,17	3,34
	Mobilya ve Diğer Mamuller	0,62	0,95
Toplam		65,00	100,00

Kaynak: TÜİK, Sektörel Girdi-Çıkıtı Tabloları 2017 Verileri Kullanılarak Hesaplanmıştır

Tablo. 56’da 10 alt kalemde dağılan inşaat malzemelerinden mineral ürünler ile ana metallerin yenilenmediği ve bu nedenle yenileme pazarına dahil olmadığı varsayılmaktadır. Her iki grubun payı yüzde 55’tir. Ancak mineral ürünler içinde yer alan cam ve seramikler yenilenmektedir. Bu iki ürünün 10 puanlık bir payı olduğu varsayılmaktadır. Buna göre yenileme pazarına girmeyen ürünlerin payı yüzde 45’e inmektedir. Bu varsayımlara bağlı olarak toplam inşaat malzemeleri pazarının yüzde 55’ini yenilemeye tabi olan ürünler oluşturmaktadır. Yenilemeye konu olan inşaat malzemelerinin toplam pazar büyüklüğü için inşaat malzemeleri toplam pazar büyüklüğünün yüzde 55’i alınmaktadır.

Örneğin TÜİK verilerine göre; 2022 yılı için toplam inşaat malzemeleri pazarının büyüklüğü 1.185 milyar TL’dir. Bunun yüzde 55’ini yenilemeye konu inşaat malzemeleri oluşturmaktadır. 2021 yılı için yenilemeye konu inşaat malzemeleri pazarı 652 milyar TL olarak hesaplanmaktadır. Geçmiş yıllar da aynı şekilde hesaplanmaktadır.

Yenilemeye konu olan inşaat malzemelerinin toplam pazar büyüklükleri yıllar itibarıyla ortaya konulduktan sonra bu büyüklükler içinden yine yıllar itibarıyla fiili yenileme oranları hesaplanmaktadır. Yıllar itibarıyla yenileme oranları sektör temsilcilerinin ilgili yıldaki yenileme satışlarının payları bilgileri ile elde edilmektedir. Her yılın kendine özgü koşulları

nedeniyle fiili yenileme oranları yıllar itibarıyla farklılıklar göstermektedir.

2022 yılında yılın ikinci yarısında ortaya çıkan koşullar nedeniyle yenileme işleri yavaşlamıştır. Bu nedenle 2021 yılında yüzde 55 olan yenileme pazarının payı 2022 yılında yüzde 52 olarak gerçekleşmiştir. Bu veriler çerçevesinde 2022 yılında yenileme pazarı büyüklüğü 338,9 milyar TL olmuştur.

Yenileme pazarı 2020 yılında önemli bir gelişme göstermiştir. 2020 yılında yaşanan salgın nedeniyle ortaya çıkan koşullar ile hane halkı zamanının önemli bir bölümünü evlerinde geçirmeye başlamıştır. Belirli yaş gruplarına uzun süreli sokağa çıkma kısıtlamaları uygulanmıştır. Çalışanların yine önemli bir bölümü uzaktan/evden çalışmaya başlamıştır. Yaklaşık 22 milyon öğrenci evden eğitim almıştır. Bu gelişmelere paralel olarak evlerde önemli yenileme ve iyileştirme ihtiyaçları ortaya çıkmıştır. İlk olarak yapılarda ortak kullanılan ısıtma, elektrik, güvenlik ve su tesisatları yenilenmiş ve güçlendirilmiştir. Ayrıca evde geçirilen zaman enerji maliyetleri konusunda da hassasiyet yaratmış ve mantolama, yalıtım gibi enerji verimliliği yenilemesi çalışmaları önceki yıllara göre artmıştır. Yine bu kapsamda yalıtım ile çatı kaplama ve izolasyon alanlarında yoğun yenilemeler yapılmıştır. İkinci olarak hane halkı evde geçirilen zamanın artması nedeniyle konut iç mekanlarında yenileştirme ve iyileştirmeler yapmışlardır. Boya, kapı ve pencereler, banyo ve mutfak donanımları vb. gibi alanlarda önemli bir yenileme faaliyeti gerçekleşmiştir. Üçüncü olarak ise hane halkının yine evde geçirdikleri zamanın artması sonucu hem hijyen ihtiyaçları artmış hem de ev içinde yeni yerleşim şekillerine geçilmiştir. Bunlar da seramik kaplama, seramik sağlık gereçleri, parkeler ile ahşap bölmeler ve benzeri gibi yenilemeler getirmiştir. Dördüncü olarak ise kapalı mekanlarda hastane, eğitim kurumları, kamu kurumları, alışveriş merkezleri, ofisler ve turizm tesislerinde başta havalandırma tesisatları olmak üzere insan sağlığını ilgilendiren birçok

alanında yenilemeler yapılmıştır.

2021 yılında yenileme pazarı yine pandemi sonrası koşulların etkisi altında kalmıştır. Salgın nedeniyle uygulanan kısıtlamalar 2021 yılının ikinci yarısında kademeli olarak kaldırılmaya başlanmıştır. İktisadi ve sosyal faaliyetlerde geri dönüşler yaşanmıştır. Buna bağlı olarak oteller, ofisler, eğitim ve kültür kurumları, spor ve etkinlik salonları ile alışveriş merkezleri gibi yapılarda önemli yenileme faaliyetleri gerçekleşmiştir. Evden çalışma kalıcı hale gelmiştir ve evlerde buna bağlı yenileme işleri 2021 yılında da sürmüştür. Hizmet sektöründe özellikle yeme-içme ve diğer alanlarda işe geri dönüşler sonucu yenileme işleri olmuştur.

2022 yılında ise yenileme pazarı üzerinde pandemi salgını sonrası ortaya çıkan destekleyici koşulların azaldığı görülmüştür. 2022 yılında yüksek bir enflasyon yaşanmış ve hane halkının satın alma gücü azalmıştır. Hane halkı zorunlu harcamalarına daha çok pay ayırmıştır. Bu gelişme hane halkının yenileme talebinin yavaşlamasına yol açmıştır. Diğer yandan 2022 yılında yaşanan yüksek enflasyon malzeme ve işçilik maliyetlerinde de önemli artışlara yol açmıştır. Bu gelişme de yenileme harcamalarını olumsuz etkilenmiştir. Konut dışı binalarda turizm ve ofislerde yenileme faaliyetleri hareketli olmuştur. Diğer yapılarda ise yavaşlamıştır.

Tüm bu gelişmelere bağlı olarak 2022 yılında fiili yenileme payı yüzde 52'e inmiştir. Fiili yenileme harcamaları da 338,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Bu pay hesaplanırken toplam inşaat harcamaları verisi kullanılmaktadır. Ancak bazı alt sektörlerde yenileme pazarının payı o sektör içinde çok daha yüksek olabilmektedir. Örneğin; boya sektöründe bu oran yüzde 50'nin üzerinde gerçekleşmektedir. Yine yalıtım ve çatı kaplamalarında, kapı ve pencerelerde, seramik kaplama ve sağlık gereçlerinde yenileme pazarı yüksek paylar almaktadır. Yenileme pazarındaki yavaşlama bağımlılığı yüksek olan sektörleri daha çok etkilemiştir.

Tablo.57 Türkiye'de İnşaat Malzemeleri Yenileme Pazarı; Milyar TL

Yıllar	İnşaat Malzemeleri Toplam Pazar Büyüklüğü, Milyar TL	Yenilemeye Konu İnşaat Malzemelerinin Toplam Pazar Büyüklüğü, Milyar TL	Fiili Yenileme Payları %	Yenileme Pazarı, Milyar TL
2010	94	52	38	19,8
2011	129	71	36	25,6
2012	147	81	34	27,5
2013	189	104	32	33,3
2014	220	121	30	36,3
2015	247	136	32	43,5
2016	276	152	32	48,6
2017	348	191	32	61,1
2018	419	230	32	73,6
2019	378	208	34	70,7
2020	408	225	50	112,5
2021	569	313	55	172,2
2022	1.185	652	52	338,9

Kaynak: Çalışma Ekibi

II.9.7 AVRUPA BİRLİĞİ SINIRDA KARBON DÜZENLEME MEKANİZMASI VE TÜRKİYE İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİNE ETKİLERİ

Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM), Avrupa Birliği sınırları dahilinde ticari malların üretimi esnasında oluşan karbon maliyetlerine eşdeğer bir maliyetin Avrupa Birliği ülkelerine ithal edilen mallara da uygulanmasına ilişkin düzenleyici bir sistemdir. Bu düzenleme özellikle üretim sırasında yoğun sera gazı emisyonu gerçekleştirilen sektörlerle odaklanmaktadır.

SKDM esas olarak Avrupa Birliği'ndeki "karbon kaçağı" riskini azaltmak için tasarlanmış bir düzenlemedir. Avrupa Birliği içinde mevcut durumda Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) ile karbon fiyatlandırması uygulanmaktadır. Ancak Avrupa Birliği iklim değişikliği ile mücadele sürecinde ETS kapsamında sağlanan ücretsiz tahsisatların azaltılarak sıfırlanmasını planlamaktadır. Ücretsiz tahsisatların sıfırlanması ise firmaların karbon maliyetlerinin yükselmesini beraberinde getirerek karbon kaçağı riskini artıran bir unsurdur.

SKDM ile mevcut uygulamadaki ETS'ye eş değer bir karbon fiyatlandırma düzenlemesinin Avrupa Birliği'ne ithal edilen ürünlere de uygulanması hedeflenmektedir. Bu sayede Avrupa Birliği'nde faaliyet gösteren işletmelerin üretimlerini yurt dışına taşıması sonucu oluşabilecek karbon kaçağı riskinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Bu durum aynı zamanda iklim değişikliği ile mücadeleyi de desteklemektedir. Uygulamanın bir diğer amacı ise Avrupa Birliği dışındaki ülkelerde yerleşik üreticilerin sera gazı emisyonlarını azaltmaları konusunda yönlendirilmesidir. Düzenleme ile ayrıca iklim değişikliği ile mücadele için kullanılacak bir gelir kaynağı elde edilmesi de hedeflenmektedir.

Avrupa Birliği'ndeki ETS'ye eş değer bir karbon fiyatlandırma mekanizmasına sahip ülkeler SKDM kapsamı dışında tutulacaktır. SKDM, Avrupa Birliği dışındaki üçüncü taraf ülkelerden ithal edilen ticari mallara uygulanacaktır. Avrupa Birliği'nin ETS düzenlemesini uygulayan İzlanda, Norveç ve Lihtenştayn gibi EFTA ülkeleri ile İsviçre SKDM kapsamı dışında tutulmaktadır. Ayrıca toplam gönderim başına değeri 150 Euro'yu geçmeyen ticari malların düzenleme dışında bırakılması planlanmaktadır.

12 Aralık 2022 tarihinde Avrupa Birliği Konseyi ile Avrupa Parlamentosu müzakerecileri arasında SKDM konusunda yapılan görüşmeler sonucu, ücretsiz tahsisatların sonlandırılma takvimi ve Avrupa Birliği endüstrisine ihracat desteği sağlanması konularında uzlaşmaya varılması koşuluyla ön anlaşma sağlandığı duyurulmuştur. Yapılan açıklamaya göre SKDM uygulamasına 1 Ekim 2023'ten itibaren başlanacaktır. İlk önce 3 yıllık bir geçiş süreci ile başlayacak olan uygulamada diğer hususlar ise gelecek müzakerelerde netleştirilecektir. Bu aşamada her bir SKDM sertifikasının maliyeti Avrupa Birliği ETS tahsisatlarının hafta kapanışındaki ortalama ücreti üzerinden belirlenecektir. Bu bedeller Avrupa Birliği'nin Resmi Gazetesi'nde yayımlanacaktır.

SKDM kapsamındaki sektörler demir çelik, çimento, alü-

minyum, gübre, elektrik ve hidrojen olarak belirlenmiştir. SKDM kapsamındaki ürünlerin üretiminde kullanılan aglomere edilmiş demir cevherleri, ferro-manganez, ferro-krom, ferro-nikel, kaolin ve diğer kaolinli killer gibi girdiler de kapsama alınmıştır. Ayrıca düzenlemenin etkisiz kılınmasını önlemek amacıyla, vida ve civata gibi bazı işlenmiş ürünlerin de sürece dahil edileceği belirtilmektedir. Dolaylı emisyonlar da düzenlemede yer alacaktır. Düzenlemede ilk etapta bu sektörler kapsam dahilinde görünmekle birlikte, değer zinciri içerisinde bu sektörlerin girdilerini kullanan her sektör dolaylı olarak bu düzenlemeden etkilenecektir. SKDM düzenlemesi, Avrupa Birliği üyesi ülkeler ve Avrupa Parlamentosu tarafından resmi olarak onaylandıktan sonra yürürlüğe girecektir.

Türkiye için, Avrupa Birliği ile mevcut ticari ilişkilerin zedelememesi için Avrupa Birliği ile uyumlu bir ETS mekanizması kurulması zorunlu hale gelmiştir. Zira firmaların üzerine gelecek ilave bir karbon vergisi yükü firmaların rekabetçiliğine zarar verecek niteliktedir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı nezdinde ETS ile ilgili çalışmalar devam etmektedir. Öte yandan, Rusya-Ukrayna ihtilafından doğan enerji darboğazı birçok Avrupa Birliği ülkesinde nükleer enerji ve fosil yakıt bazlı kömür santrallerinin yeniden kullanılmasını gündeme getirmiştir.

SKDM'nin uygulamaya alınmasıyla beraber, anılan sektörlerde Avrupa Birliği üyesi olmayan ülkelerden gerçekleştirilen ithalat, bu mekanizma çerçevesinde karbon vergisine tabi olmaya başlayacaktır.

Türkiye'nin ilk aşamada SKDM uygulamasına tâbi olan demir-çelik, alüminyum ve çimento sektörlerindeki ihracatında Avrupa Birliği pazarının önemli yer tuttuğu göz önüne alındığında, Türkiye'nin de bir karbon fiyatlandırma mekanizmasına sahip olmasının önemi ortaya çıkmaktadır.

Ihracatının yaklaşık yarısını Avrupa Birliği ülkelerine gerçekleştiren Türkiye'nin rekabet gücünü olumsuz etkileyebilecek bu mekanizma, Türkiye'de karbon fiyatlandırma çalışmalarının ve sektörel bazda yeşil dönüşüm süreci tartışmalarının ivme kazanmasına neden olmuştur. Araştırmalar, 2026 yılında tamamen uygulanmaya başlanacak Avrupa Birliği SKDM uygulamasından, Çin ve Rusya'nın ardından Türkiye'nin en olumsuz etkilenen üçüncü ülke olacağını göstermektedir.

Türkiye 2021 yılında Yeşil Mutabakat Eylem Planı'nı (2021) hazırlamış ve Yeşil Mutabakat Eylem Planı İhtisas Çalışma Grupları oluşturmuştur. Türkiye, karbon salımında 2030 yılına kadar yüzde 21'e varan azaltım öngören Niyet Edilen Ulusal Katkı beyanını güncelleme çalışmalarına başlamıştır.

2021 yılında Glasgow'da düzenlenen COP 26'da ülkelerin ulusal katkı beyanı (NDC) güncellemelerini hızlandırması gerektiğine vurgu yapılmıştır. Bu bağlamda Türkiye, 2015 yılında BMİDÇS sekreteriyasına sunduğu 2030 yılına kadar karbon salımında yüzde 21'e varan azaltım öngören INDC beyanını güncelleme çalışmalarına başlamıştır. Bu çalışma Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (BMKP) ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ortaklığında yürütülmektedir.

Türkiye, yeşil dönüşüm ve karbon fiyatlandırma konularında atılacak adımları farklı paydaşlar ile kapsamlı bir şekilde

tartışmaya açmıştır. Yaşanan tüm uluslararası gelişmeler kapsamında “2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi: Türkiye'nin Yeşil Kalkınma Devrimi” ana temasıyla 21-25 Şubat 2022'de Konya'da düzenlenen İklim Şûrası'nda, enerji ve sanayi başta olmak üzere çeşitli sektörlerin yeşil dönüşümü ve karbon fiyatlandırma konuları detaylı bir şekilde tartışılmıştır.

Demir çelik sanayii, demir cevheri ve/veya hurdanın indirgenmesi sonucu demir elde edilmesi ve ardından demirden çelik üretilmesini kapsamaktadır. Türkiye'de demir-çelik üretiminde yoğunlukla entegre tesisler (demir cevherinden ham demir ve daha sonra ham demirden çelik üretimi) ve elektrik ark ocakları (hurdadan çelik üretimi) kullanılmaktadır. Çelik üretiminin yaklaşık yüzde 70'i elektrik ark ocaklarında yapılmaktadır. Türkiye'de en fazla üretim İskenderun bölgesinde yapılmakta, bu bölgeyi sırasıyla Marmara, İzmir ve Karadeniz bölgeleri izlemektedir.

Türkiye'nin toplam ihracatının yaklaşık yüzde 10'unu demir çelik sektörü gerçekleştirmektedir. Türkiye, demir çelik ihracatının 2018-2022 arasında ortalama yüzde 32'sini Avrupa Birliği'ne yönelik olarak gerçekleştirmiştir. Türkiye'nin çelik üretiminin çoğunlukla elektrikli ark ocakları ile yapması ve bu sayede üretimdeki karbon yoğunluğu açısından rakiplerine kıyasla avantajlı bir konumda olması da bu ihracat oranının oluşmasında pay sahibidir.

Kıyaslama yapılırsa, Türkiye'nin çelik üretimindeki karbon yoğunluğu, Avrupa Birliği'nin bu sektörde diğer iki önemli ticaret ortağı olan Çin ve Ukrayna'nın emisyonlarının neredeyse yarısına karşılık gelmektedir. Bu bağlamda demir çelik sektörü, SKDM kapsamında yer alan sektörler arasında Türkiye'nin göreceli rekabet avantajının olduğu sektör olarak ön plana çıkmaktadır. Ancak, yine de SKDM'den etkilenen bir sektör olduğundan, ilgili adımların atılması Avrupa Birliği pazarındaki rekabet gücünün korunması açısından çok önemlidir.

Alüminyum sektörü demir çelikten sonra en çok üretilen ikinci metaldir. Alüminyum kolay şekillendirilme, dayanıklılık, iletkenlik, hafiflik ve fonksiyonellik gibi diğer metallerin sağlamadığı özelliklerinden dolayı başta inşaat malzemeleri sanayisi olmak üzere otomotiv, ambalaj, savunma sanayi, boya ve taşımacılık sanayii olmak üzere çok geniş bir kullanım alanına sahiptir.

Birincil alüminyum boksit cevherlerinden üretilirken, ikincil alüminyum ise hurda alüminyumun geri dönüşümüyle elde edilir. Yaklaşık 1500 işletmenin faaliyet gösterdiği Türkiye alüminyum sektörü sahip olduğu yüzde 35'lik payla, demir ve demir dışı metaller ana sektör ihracatında da ilk sırada yer almaktadır. 2022 yılında Türkiye alüminyum sektörünün ihracatı 6 milyar dolara yaklaşmıştır. Bahse konu ihracatın yüzde 51'i Avrupa Birliği ülkelerine yapılmıştır.

Dünya alüminyum sektörünün yaklaşık 1,1 milyar ton CO₂ emisyonunun yüzde 60'ından fazlasının eritme işlemi sırasında tüketilen elektriğin üretim sürecinden kaynaklandığı düşünüldüğünde, atılacak ilk adım elektrik üretiminin karbonsuzlaşması olmalıdır. Üretimde hidrokarbon yakıtların yanmasından kaynaklanan emisyonlar, alüminyum sektör emisyonlarının yüzde 15'ini oluşturmaktadır. Yeşil hidrojen

gibi yenilikçi yakıtlarla ve karbon yakalama, kullanma ve depolama gibi teknolojilerle bahse konu doğrudan emisyonların azaltılması mümkün olabilir. Son olarak geri dönüşümle ve kaynakların verimli kullanımıyla birincil alüminyum ihtiyacı azalacak, bu da sektör emisyonlarının azaltımında büyük rol oynayacaktır.

Yaklaşık 5,1 milyar dolarlık ihracat değeri ve 30 binden fazla kişiye sağladığı istihdam dolayısıyla Türkiye alüminyum sektörünün rekabet gücünün korunması çok önemlidir. Demir çelik gibi alüminyumun da SKDM kapsamında yer alan sektörlerden birisi olması, bu sektörde de emisyon azalım politikalarının önemine dikkat çekmektedir.

Çimento, dünyada sudan sonra en çok kullanılan yapı malzemesi olan betonun temel bağlayıcısıdır. Hem proses, hem de başta kömür olmak üzere fosil yakıtların kullanımından kaynaklanan CO₂ emisyonları sebebiyle, çimento üretimi küresel CO₂ emisyonlarının yaklaşık yüzde 8'ini (2,8 Gton/y) oluşturmaktadır ve çimento sektörü bu oranla en büyük endüstriyel CO₂ yayıcısı konumundadır. 2050 net sıfır emisyon patikasına ayak uydurabilmek için küresel çimento sektörünün CO₂ emisyonlarında 2030 yılına kadar yıllık ortalama yüzde 3'lük düşüş olması gerekirken, 2015-2020 döneminde çimento üretiminin doğrudan CO₂ emisyonu yılda ortalama yüzde 1,8 artmıştır. Bu bağlamda klinker-çimento oranının azaltımı ve yenilikçi teknolojilerin uygulanması konuları ön plana çıkmaktadır.

Türkiye çimento sektöründe, sera gazlarının azaltımına yönelik enerji verimliliğini artırma, özellikle biyokütle kaynaklı atıklar başta olmak üzere alternatif yakıt kullanma, katkılı çimento kullanımını artırarak klinker/çimento oranını azaltma ve karbon yakalama, kullanma ve depolama gibi yenilikçi teknolojileri sürece katma çalışmaları yürütülmekte ve bu alanlara yönelik yatırımlar yapılmaktadır. Proses ve enerji kullanımı konularına odaklanan bahse konu yaklaşımlar hayata geçirilirse, sektör emisyonlarının azaltımında büyük pay sahibi olacaktır.

Türkiye 2022 yılında 1,3 milyar dolar ihracat değeriyle Vietnam'ın ardından dünyada 2. büyük çimento ihracatçısı ülke olmuştur. Türkiye çimento üretiminin beşte birini ihraç etmekte ve toplam ihracatın yüzde 20'sini ABD'ye, ancak yalnızca yüzde 10'unu ise Avrupa Birliği'ne gerçekleştirmektedir.

2020 yılı eylül ayında dünyanın önde gelen kırk çimento ve beton üreticisi şirket, 2050 yılına kadar karbon nötr üretim hedefiyle “2050 İklim Azmi”ni (2050 Climate Ambition55) açıklamıştır. Aynı şirketler 2021 yılı ekim ayında da sektörü net sıfır hedefine götürececek patikayı ortaya koymuştur. Seçili diğer iki sektörde olduğu gibi Türkiye, çimento sektöründe de küresel bir oyuncudur. Benzer şekilde, bu sektörün de SKDM kapsamında olması nedeniyle emisyon azaltım patikası önemlidir. Bu emisyon azaltıcı adımların bir an önce belirlenmesi ve kararlılıkla atılması elzemdir.

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2022

III. Bölüm

İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ

GENEL DEĞERLENDİRME

İnşaat malzemeleri sanayisinde genel değerlendirme “Dünya İnşaat Malzemeleri Sanayisi” ve “Türkiye İnşaat Malzemeleri Sanayisi” olarak iki ayrı başlık altında yapılmaktadır. Değerlendirmelerde pazar büyüklükleri, ihracat, ihracat pazarları, üretim gibi bilgilere yer verilmektedir. Sayısal veriler ile genel eğilimler ortaya konulmaktadır.

III.1 DÜNYA İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ

Dünya İnşaat Malzemeleri Pazarı 2022 Yılında Yüzde 2,3 Genişleyerek 6,35 Trilyon Dolar Oldu

Dünya inşaat malzemeleri pazarı, dünya inşaat harcamalarındaki gelişmelere paralel olarak hareket etmektedir. İnşaat harcamaları kamu-özel, altyapı, konut ve konut dışı bina yatırımlarına yapılan inşaat harcamalarını kapsamaktadır. Dünya inşaat malzemeleri pazarında büyüme inşaat harcamaları ile ortaya çıkan talebe göre şekillenmektedir.

2020 yılında Covid-19 salgını nedeniyle küresel inşaat sektöründe yaşanan daralma inşaat malzemeleri pazarını da olumsuz etkilemiştir. 2020 yılında inşaat malzemeleri pazarı yüzde 5,8 daralmış ve 5,86 trilyon dolara gerilemişti. İnşaat malzemeleri pazarında hem gelişmiş ülkelerde hem de gelişen ülkelerde küçülmeler yaşanmıştı. 2021 yılında dünya inşaat sektöründe hızlı bir toparlanma yaşanmıştı. Hükümetlerin salgın sonrası 2021 yılında alt yapı yatırımlarına ağırlık vermeye başlamaları, konut tarafında ise yine salgın nedeniyle müstakil evlere artan talebin devam etmesi küresel inşaat sektörünü desteklemiştir.

2022 yılında ise küresel inşaat sektöründe büyüme yeniden yavaşlamıştır. Yüksek enerji maliyetleri, yüksek enflasyon ve inşaat malzeme fiyatları ile inşaat maliyetlerinde görülen artışlar, işgücü maliyetlerindeki artışlar ve iş gücü sıkıntıları ile yükselen faizler inşaat sektöründe sınırlayıcı etki yaratmıştır. Rusya-Ukrayna savaşı da birçok açıdan yavaşlatıcı etki yaratmıştır.

Tüm bu gelişmelere bağlı olarak dünya inşaat malzemeleri pazarı 2022 yılında dolar cinsinden ve cari fiyatlarla yüzde 2,3 büyüme göstermiş ve 6,35 trilyon dolara ulaşmıştır. Cari fiyatlarla büyümede malzeme fiyatlarında yaşanan artışların da katkısı olmuştur.

İnşaat Malzemeleri Dünya İhracatı 2022 Yılında 1,2 Trilyon Dolarla Ulaştı

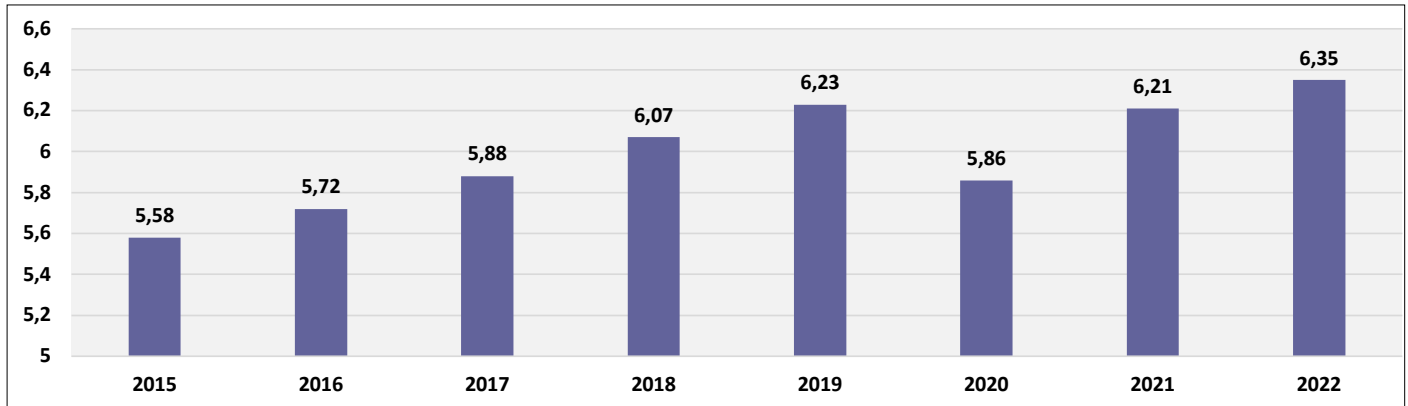
Dünya inşaat malzemeleri pazarında talebin yaklaşık yüzde 20'sine yakını ithalat yoluyla karşılanmaya devam etmektedir. Bu çerçevede dünya inşaat malzemeleri ihracatını iki ana unsur belirlemektedir. Birincisi inşaat harcamalarında büyüme ile oluşan malzeme talebidir. İkincisi ise ihracata konu olan malzeme fiyatlarıdır.

2020 yılında dünya inşaat malzemeleri ihracatı yaşanan salgının etkileri ile yüzde 3,8 daralmış ve 887,9 milyar dolara inmişti. 2021 yılında dünya inşaat malzemeleri ihracatı yüzde 25,8 artarak tarihinde ilk kez 1 trilyon doları aşmış ve 1,11 trilyon dolar olarak gerçekleşmişti. 2021 yılında salgın sonrası yeni koşullar içinde ekonomilerde ve inşaat sektörlerinde hızlı bir toparlanma ve büyüme yaşanmıştır. Aşılamanın yarattığı iyileşme ile büyük açılış ve geri dönüş inşaat sektörlerinde de olumlu etkisini göstermiştir.

2022 yılında inşaat sektöründe faaliyetler özellikle yılın ikinci yarısında yavaşlamış ve inşaat malzemelerine talep sınırlanmıştır. Buna karşın malzeme fiyatlarında önemli artışlar yaşanmıştır. Rusya-Ukrayna savaşının yarattığı etkiler ile metal, kimyasal ve mineral bazlı malzemelerin fiyatları yükselmiştir.

Bu gelişmeler çerçevesinde dünya inşaat malzemeleri ihracatı daha çok fiyat artışı kaynaklı bir büyüme göstermiştir. İhracat 2022 yılında yüzde 8,1 artmış ve 1,21 trilyon dolara ulaşmıştır. İnşaat malzemeleri ihtiyacının yine yaklaşık yüzde 20'si ithalat yolu ile karşılanmıştır.

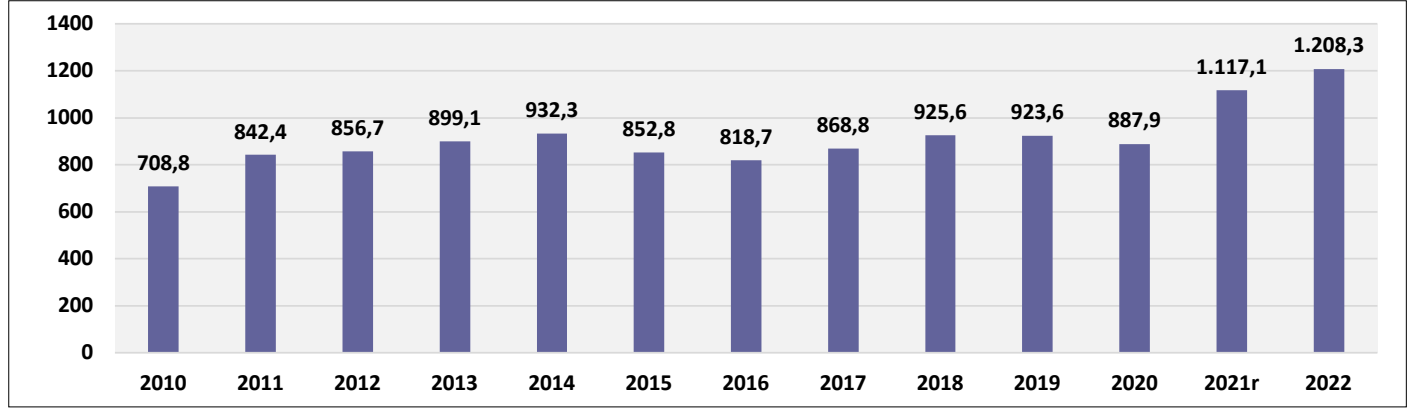
Grafik.51 Dünya İnşaat Malzemeleri Pazar Büyüklüğü; Trilyon Dolar

Kaynak: Çalışma Ekibi Hesaplamaları

Grafik.52 Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatı; Milyar Dolar

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri, r. revize edilmiştir

Tablo.58 Dünya İnşaat Malzemesi İhracatçısı Ülkeleri 2021-2022

Sıra 2021	Sıra 2022	Ülkeler	2021, Milyon Dolar	2022, Milyon Dolar	21/22 Değişim %
1	1	Çin	253.556	307.565	21,3
2	2	Almanya	111.963	110.943	-0,9
3	3	ABD	58.910	67.712	14,9
4	4	İtalya	58.674	59.513	1,4
5	5	Türkiye	30.825	33.741	9,5
6	6	İspanya	30.199	32.599	7,9
7	7	Polonya	29.353	30.465	3,8
11	8	Meksika	24.660	28.959	17,4
8	9	Japonya	29.294	28.310	-3,4
10	10	Güney Kore	24.724	27.503	11,2
9	11	Fransa	26.212	26.738	2,0
12	12	Hollanda	23.354	24.077	3,1
13	13	Belçika	20.817	21.147	1,6
18	14	Kanada	17.480	20.298	16,1
14	15	Avusturya	19.534	19.951	2,1
16	16	Çekya	18.785	19.448	3,5
17	17	Tayvan	18.233	19.014	4,3
19	18	Tayland	16.036	16.995	6,0
20	19	İngiltere	15.669	16.897	7,8
15	20	Hong Kong	19.242	15.580	-19,0
21	21	Malezya	12.946	13.651	5,4
22	22	İsviçre	9.913	10.392	4,8
24	23	Romanya	8.356	9.217	10,3
23	24	İsveç	9.003	8.761	-2,7
25	25	Macaristan	7.921	7.607	-4,0
28	26	Portekiz	6.862	7.539	9,9
30	27	Brezilya	6.687	7.529	12,6
26	28	Endonezya	7.157	7.237	1,1
29	29	Slovakya	6.781	7.170	5,7
27	30	Danimarka	7.125	6.933	-2,7

Kaynak: International Trade Center verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır

Tablo.59 Dünya İnşaat Malzemesi İthalatçısı Ülkeleri 2021-2022

Sıra 2021	Sıra 2022	Ülkeler	2021, Milyon Dolar	2022, Milyon Dolar	21/22 Değişim %
1	1	ABD	136.797	165.965	21,3
2	2	Almanya	75.040	79.968	6,6
3	3	Çin	59.966	57.740	-3,7
4	4	Fransa	43.970	44.501	1,2
5	5	İngiltere	35.363	38.365	8,5
6	6	Kanada	32.340	37.291	15,3
7	7	Meksika	30.877	36.286	17,5
8	8	Hollanda	29.555	30.034	1,6
11	9	İtalya	22.623	27.202	20,2
9	10	Japonya	24.512	25.390	3,6
10	11	Polonya	23.819	21.911	-8,0
13	12	Güney Kore	19.939	19.972	0,2
21	13	Avustralya	15.199	19.298	27,0
15	14	Belçika	18.909	19.124	1,1
14	15	Avusturya	19.053	18.872	-0,9
18	16	İspanya	17.012	18.099	6,4
12	17	Hong Kong	20.934	17.980	-14,1
19	18	Çekya	15.666	16.901	7,9
20	19	İsviçre	15.507	16.443	6,0
22	20	Tayland	13.659	14.347	5,0
25	21	İsveç	12.793	13.368	4,5
34	22	Endonezya	9.643	12.567	30,3
31	23	Malezya	9.916	11.543	16,4
27	24	Romanya	10.766	11.361	5,5
26	25	BAE	10.826	11.244	3,9
29	26	Tayvan	10.649	11.176	4,9
30	27	Suudi Arabistan	10.003	11.040	10,4
28	28	Macaristan	10.688	10.558	-1,2
35	29	Türkiye	8.601	10.478	21,8
33	30	Norveç	9.675	9.736	0,6

Kaynak: International Trade Center verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır

Dünya İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Çin Yine En Büyük İhracatçı Oldu, Türkiye 5. Sırasını Korudu

Dünya inşaat malzemeleri ihracatında Çin en büyük ihracatçı ülke konumunda olmayı 2022 yılında da sürdürmüştür. Dünya inşaat malzemeleri ihracatında 2022 yılı itibarıyla en büyük ihracatçılar Tablo.58'de değerlendirilmektedir.

2022 yılı ihracat verilerine göre Çin 307,6 milyar dolar ile en büyük ihracatçıdır. 2022 yılında Çin ihracatını yüzde 21,3 artırmıştır. Çin'i sırası ile Almanya 110,95 milyar dolar, ABD 67,71 milyar dolar ve İtalya 59,51 milyar dolar ile izlemektedir. İlk dört sıradaki ülkeler değişmemiştir. Türkiye 33,74 milyar dolar ihracatı ile 5. sıradaki yerini korumuştur. İspanya, Polonya ve Meksika, Japonya ve Güney Kore'nin önünde yer almışlardır.

En Büyük İnşaat Malzemesi İthalatçısı ABD Oldu

Dünya inşaat malzemeleri ithalatçıları ihracat pazarlarını oluşturmaktadır. 2022 Yılında en büyük ithalatçı veya ihracat pazarı, 166,0 milyar dolar ile yine ABD'dir. ABD'nin 2022 yılında ithalatı yüzde 21,3 artmıştır. İkinci büyük pazar 80,0 milyar dolar ile Almanya'dır. Almanya'nın 2022 yılında inşaat malzemesi ithalatı yüzde 6,6 yükselmiştir. Üçüncü büyük pazar ise 57,74 milyar dolar ile Çin'dir. Çin'in ithalatı ise 2022 yılında yüzde 3,7 azalmıştır. Türkiye 2021 yılında 8,6 milyar dolar ithalatı ile 35. büyük ithalatçı konumunda iken 2022 yılında 10,48 milyar dolar ithalatı ile 29. büyük ithalatçı olmuştur.

III.2 TÜRKİYE İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİ

İnşaat Malzemesi Sanayi Üretimi 2022 Yılında Yüzde 0,2 Arttı

İnşaat malzemeleri sanayi üretimi 2022 yılında sadece yüzde 0,2 artmıştır. İnşaat malzemeleri sanayi üretimindeki yavaşlamanın hem içeriden hem de dışarıdan kaynaklanan önemli nedenleri bulunmaktadır.

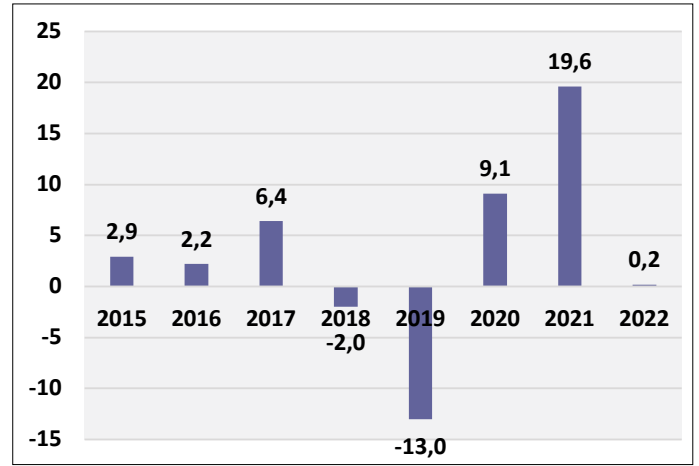
İnşaat malzemeleri sanayi üretimi son yıllarda dalgalanma göstermeye devam etmektedir. 2017 yılında hızlanan üretim artışı ardından 2018 yılında yüzde 2,0 daralma yaşanmıştır. 2019 yılında ise ekonomide uygulanan dengeleme politikaları ile daralan inşaat sektörü, inşaat malzemeleri sanayi üretimini de olumsuz etkilemişti. İnşaat malzemeleri sanayi üretimi 2019 yılında yüzde 13,0 daralmıştı. 2020 yılında ise yaşanan Covid-19 salgınına rağmen inşaat malzemeleri sanayi üretimi yüzde 9,1 ile son yılların en kuvvetli artışını göstermişti. 2021 yılının tamamında ise 2020 yılına göre üretim artışı yüzde 19,6 olarak gerçekleşmişti. İnşaat malzemeleri sanayi üretimi son yılların en yüksek büyümesini gerçekleştirmişti. 2021 yılında sanayi üretimi artışında özellikle dış talep önemli rol oynamıştır Türkiye'ye yönelik ilave tedarik talebi 2021 yılının genelinde devam etmişti. İç talepte ise yenileme harcamalarının yüksek katkısı yaşanmıştı.

2022 yılında ise inşaat malzemeleri sanayine yönelik iç talepte büyüme yavaşlamıştır. İnşaat sektöründeki yüksek kü-

çülme ve yenileme pazarındaki yavaşlama inşaat malzemeleri iç talebini sınırlamıştır. Dış pazarlarda ise yılın ikinci yarısından itibaren önemli bir yavaşlama ortaya çıkmıştır. Hem savaşın etkileri hem de sıkı para politikaları uygulamaları ile inşaat sektörleri yavaşlamıştır. Buna bağlı olarak dış talep de zayıflamıştır. İhracat değer olarak artmış olmakla birlikte miktar olarak azalmıştır. Buna bağlı olarak inşaat malzemeleri sanayi üretim artışı da önemli ölçüde düşmüştür.

2022 yılında inşaat malzemeleri sanayi üretimini sınırlayan bir diğer neden yüksek enerji maliyetleri olmuştur. Bu nedenle enerji yoğun inşaat malzemeleri sanayilerinde üretimlerde kısıtlamalar olmuştur. Bu da üretimi olumsuz etkilemiştir.

Grafik.53 İnşaat Malzemeleri Sanayi Üretimi Büyüme; Yüzde

Kaynak: TÜİK verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır

İnşaat malzemeleri sanayisinde 2022 yılında 22 alt sektörün 14'ünde üretim 2021 yılına göre artmıştır. 2022 yılında 8 alt sektörde üretim aynı zamanda çift haneli oranlar ile artmıştır.

En yüksek üretim artışı yüzde 19,8 ile seramik kaplama malzemelerinde gerçekleşmiştir. Plastik inşaat malzemeleri yüzde 18,5, elektrikli aydınlatma ekipmanları üretimi yüzde 14,1, inşaat boya ve vernikleri yüzde 13,2 seramik sağlık gereçleri ile birleştirilmiş parke yer döşemeleri üretimi yüzde 13,0 artmıştır.

2022 yılında yalıtımlı düz cam ve yalıtım camlarında (inşaat camları) sanayi üretimi yüzde 10,3, ahşap inşaat malzemeleri üretimi yüzde 10,2 artış göstermiştir. Demir çelikten çubuk ve profil üretimi yüzde 8,0, işlenmiş taşlar üretimi ise yüzde 7,1 artmıştır.

2022 yılında 8 alt sektörde üretim 2021 yılına göre azalmıştır. Hazır beton üretimi yüzde 2,5, armatür musluk vana ve valf üretimi yüzde 3,4, çimento üretimi yüzde 4,6 azalmıştır. En yüksek üretim düşüşleri yüzde 12,7 ile tuğla ve kiremit, yüzde 12,2 ile demir çelik inşaat ürünleri ve yüzde 11,1 ile demir çelik radyatörde gerçekleşmiştir.

2022 yılında alt sektörler farklı büyüme eğilimleri göstermiş ve 2021 yılındaki genel artış eğiliminden farklılaşmıştır.

Tablo.60 Türkiye İnşaat Malzemeleri Sanayi Üretiminde Büyüme; Yüzde

İnşaat Malzemesi Sanayileri	2020	2021	2022
Seramik Kaplama Malzemeleri	25,4	32,3	19,8
Plastik İnşaat Malzemeleri	0,6	29,1	18,5
Elektrikli Aydınlatma Ekipmanları	-0,1	15,2	14,1
İnşaat Boya ve Vernikleri	19,5	20,0	13,2
Seramik Sağlık Gereçleri	2,2	49,1	13,0
Birleştirilmiş Parke Yer Döşemeleri	35,5	23,1	13,0
Düz Cam ve Yalıtım Camı (İnşaat Camı)	1,8	28,2	10,3
Ahşap İnşaat Malzemeleri	2,3	18,6	10,2
Demir Çelikten Çubuk ve Profiller	6,0	16,8	8,0
İşlenmiş Taşlar (Mermer ve Granit)	3,0	27,2	7,1
Metal Yapı ve Yapı Parçaları	1,7	16,8	6,6
Metalden Kapı ve Pencereler	4,4	15,3	6,4
Isıtma ve Soğutma Donanımları	8,2	28,7	5,5
Yalıtımlı Kablolar	7,5	28,2	4,6
Hazır Beton	25,9	11,6	-2,5
Armatür Musluk Vana ve Valfler	24,8	16,9	-3,4
Çimento	28,4	7,6	-4,6
Çimento ve Betondan Eşya	2,6	26,0	-5,0
Kilit ve Donanım Eşyaları	18,4	28,6	-8,2
Demir Çelik Radyatör	14,7	19,4	-11,1
Demir Çelik İnşaat Ürünleri	2,3	17,8	-12,2
Tuğla ve Kiremit	0,6	30,6	-12,7
İnşaat Malzemeleri Sanayi Ağırlıklı Ortalama Büyüme*	9,1	19,6	0,2

Kaynak: *TÜİK verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır

İnşaat Malzemeleri İç Pazarı 2022 Yılında Cari Fiyatlarla Yüzde 107,9 Büyüdü

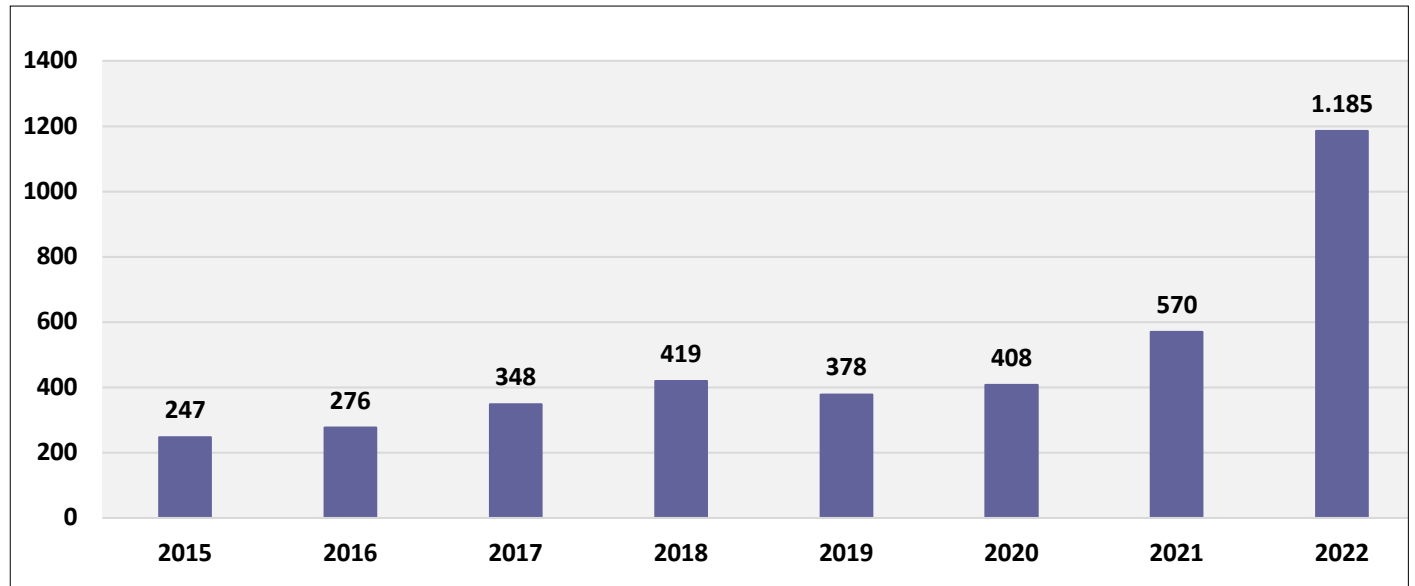
2022 yılında inşaat malzemeleri iç pazarı cari fiyatlarla yüzde 107,9 büyümüş ve 1.185 milyar TL büyüklüğüne ulaşmıştır. İnşaat sektöründeki daralmaya karşın inşaat harcamaları cari fiyatlarla yüzde 107,9 büyümeye göstermiştir. Buna bağlı olarak cari fiyatlarla hesaplandığında inşaat malzemeleri iç pazarı da 2021 yılına göre büyümeye göstermiştir.

Bununla birlikte 2022 yılında inşaat malzemeleri fiyatları yıllık ortalama yüzde 75,6 artış göstermiştir. İnşaat malzemeleri iç pazarında enflasyonist etkiler 2022 yılında da etkili olmuştur. Fiyat artışlarının yarattığı etki dışında bırakıldığında cari fiyatlarla yüzde 107,9 büyüyen inşaat malzemeleri iç pazarı 2022 yılında reel olarak da büyümüştür.

İnşaat malzemeleri iç pazarında yeni inşaat işlerindeki durgunluk etkili olmuştur. 2021 yılının ikinci yarısından itibaren alınan yapı ruhsatları ve yeni inşaat başlangıçları yavaşlamaktadır. Buna bağlı olarak inşaat malzemeleri talebi de sınırlanmaktadır. 2022 yılında inşaat maliyetleri önemli ölçüde yükselmiştir. Bu da yeni inşaat başlangıçlarını sınırlamıştır. Yine finansmana erişimde yaşanan zorluklar ve kredi maliyetlerinin artışı da yeni inşaat başlangıçlarını olumsuz etkilemiştir. Bu gelişmeler çerçevesinde 2022 yılında da daha çok inşaat sektöründe yarım kalan işlerin tamamlanması öncelikli bir eğilim olarak yaşanmıştır. Özellikle tamamlama aşamasında kullanılan ürünlere yönelik talep artmıştır.

İnşaat malzemeleri iç pazarında 2022 yılında yenileme pazarı da yavaşlamıştır. Yüksek enflasyon sonucu hane halkının satın alma gücünde yaşanan zayıflama yenileme pazarını sınırlamıştır. Buna bağlı olarak inşaat malzemeleri iç pazarında yenileme kaynaklı 2021 yılında görülen hareketlenme 2022 yılında durağanlaşmıştır.

Grafik.54 İnşaat Malzemeleri İç Pazar Büyüklüğü; Milyar TL

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

İnşaat Malzemeleri İhracatı 2022 Yılında Yüzde 9,5 Arttı

İnşaat malzemeleri ihracatı 2022 yılında yüzde 9,5 artmış ve 33,74 milyar dolara yükselmiştir. 2022 yılının ilk yarısında ihracat artışı hızlanmıştır. Haziran ayı itibarıyla yıllık ihracat 35,0 milyar dolara yaklaşmıştır. Yılın ikinci yarısında ise küresel ekonomide başlayan durağanlaşma ile inşaat malzemeleri ihracat pazarlarında da yavaşlama ortaya çıkmıştır. Böylece yılın son aylarında ihracat artışı yerini gerilemeye bırakmıştır. Yıllık ihracat 2022 yılını 33,74 milyar dolara inerek kapatmıştır.

2022 yılında Rusya-Ukrayna savaşının etkisi ile pazarlarda yeni tedarik kanalları oluşmaya başlamıştır. Avrupa ve ABD pazarları Rusya'dan ithalata kademeli olarak yaptırım uygulamaya başlamıştır. Bu eğilim Türkiye'ye yönelik talebi olumlu etkilemiştir. Çin'in yıl genelinde kapalı kalması ve yüksek navlunlar da Türkiye'nin inşaat malzemeleri ihracatını olumlu etkilenmiştir. Yılın ilk yarısında inşaat malzemeleri fiyatları dünya genelinde önemli ölçüde yükselmiştir. Bu da değer olarak ihracatın artışına destek vermiştir. Avrupa'da yaşanan enerji fiyat krizi de talebi olumlu etkilemiştir.

Diğer yandan yılın ikinci yarısında büyük ekonomiler sıkı para politikalarını kuvvetlendirmeye başlamıştır. Yüksek enflasyon karşısında atılan bu adım ekonomilerde ve inşaat sektörlerinde yavaşlamaya yol açmıştır. Yükselen faizler de inşaat işlerini sınırlamıştır. Avrupa pazarı savaşın yarattığı jeopolitik baskıları en çok hisseden pazar olmuştur.

Yurt içinde ise enerji ve işgücü maliyetlerindeki yüksek artışlar inşaat malzemeleri sanayisinin ihracattaki rekabet gücünü olumsuz etkilenmiştir. Türk lirası yılın ikinci yarısında durağan kalmış ve değerlenmiştir. Tüm bunlar Türkiye'nin bazı siparişleri, maliyet/fiyat uyumu sağlanamadığı için alamamasına yol açmıştır.

Tüm bu gelişmeler çerçevesinde inşaat malzemeleri ihracatı 2022 yılında tarihin en yüksek ihracatını gerçekleştirme başarısını göstermiştir.

İhracat Pazarlarımızda İlk Sıraya Yeniden ABD Yükseldi

Türkiye inşaat malzemeleri sanayisinde ihracat 2022 yılında yüzde 9,5 artarak 33,74 milyar dolara yükselmiştir. İnşaat malzemeleri sanayisinin ihracatı çok sayıda alt sektörden ve çok çeşitli ürünlerden oluşmaktadır. Bu nedenle ihracat pazarları da çok çeşitlilik göstermektedir.

İnşaat pazarlarındaki gelişmeler ve ihracat pazarlarımız ile olan ilişkiler inşaat malzemesi ihracatında belirleyici olmaktadır. 2022 yılında birçok önemli ihracat pazarımızda yine önemli gelişmeler yaşanmış olup bu gelişmeler ihracatımızı iki yönlü de etkilemiştir.

İnşaat malzemeleri ihracat pazarlarımızda ilk sırayı 2018 yılında Almanya, 2019 yılında İsrail ve 2020 yılında ABD almıştı. 2021 yılında İsrail ilk sıraya çıkmıştı. 2022 yılında ise ABD yeniden ilk sıraya yükselmiştir. ABD'ye ihracat yüzde 42,7 artmış ve 2,85 milyar dolar olmuştur. Almanya ise 2. sıraya çıkmıştır. Almanya'ya ihracat yüzde 21,4 artmıştır. İsrail

2022 yılında 3. sıraya inmiştir ve İsrail'e ihracat yüzde 10,4 artmıştır. İlk üç ülkeyi, İngiltere, Irak ve Romanya izlemektedir. Böylece bu 6 büyük pazarımız ilk 6 sırada yer almaya devam etmiştir. İngiltere'ye ihracat 2022 yılında yüzde 2,9 azalmıştır. Irak'a ihracat yüzde 12,4, Romanya'ya ihracat yüzde 16,4 yükselmiştir.

Tablo.61 Türkiye İnşaat Malzemeleri İhracatı İlk 30 Pazar; Milyon Dolar

Sıra	Ülkeler	2021	2022	Değişim %
	Dünya	30.809	33.741	9,5
1	ABD	1.997	2.849	42,7
2	Almanya	1.967	2.387	21,4
3	İsrail	2.071	2.285	10,4
4	İngiltere	1.971	1.914	-2,9
5	Irak	1.625	1.827	12,4
6	Romanya	1.060	1.233	16,4
7	Fransa	804	904	12,4
8	Rusya	524	801	52,8
9	İtalya	614	770	25,4
10	Polonya	545	665	21,9
11	Bulgaristan	479	655	36,8
12	Kanada	544	650	19,3
13	Hollanda	492	588	19,3
14	Yemen	593	566	-4,6
15	Mısır	447	531	18,8
16	İspanya	471	513	8,9
17	Gürcistan	416	500	20,2
18	Fas	459	491	7,0
19	Çin	742	485	-34,6
20	Belçika	412	462	12,1
21	Sırbistan	297	371	24,9
22	Libya	378	356	-5,8
23	Azerbaycan	317	348	9,8
24	Türkmenistan	299	321	7,4
25	Yunanistan	285	320	12,3
26	Özbekistan	357	304	-14,8
27	Avusturya	207	298	44,0
28	BAE	260	298	14,6
29	KKTC	197	281	42,6
30	Arnavutluk	199	274	37,7

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

İlk 10 pazarımız içinde yer alan diğer 4 ülke Fransa, Rusya, İtalya ve Polonya'ya ihracat önemli ölçüde artmıştır. Savaş nedeniyle yaptırımlar altındaki Rusya'ya ihracat 2022 yılında yüzde 52,8 artmıştır. Bulgaristan ve Kanada 11. ve 12. ihracat pazarlarımız haline gelmiştir. 2020 yılında ilk 10 içinde yer alan Suudi Arabistan'a ihracat yine çok zayıf kalmıştır. Mısır, Gürcistan, Fas ve Sırbistan'a ihracat 2022 yılında da artışa devam etmiştir.

2022 yılında ilk 30 ihracat pazarımız sıralamasında birçok bölgeden ülke yer almıştır. 2022 Çin'e ihracat 485 milyon

dolara inmiştir. Türkmenistan'a ihracat yüzde 7,4 yükselmiş ve 321 milyon dolara çıkmıştır. Özbekistan'a ihracat yüzde 14,8 azalmıştır. 2021 yılında ihracatta büyük artış sağlanan Singapur ve Peru'ya ihracat 2022 yılında azalmıştır.

Türkiye'nin Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı Yüzde 2,79 ile En Yüksek Seviyesine Ulaştı

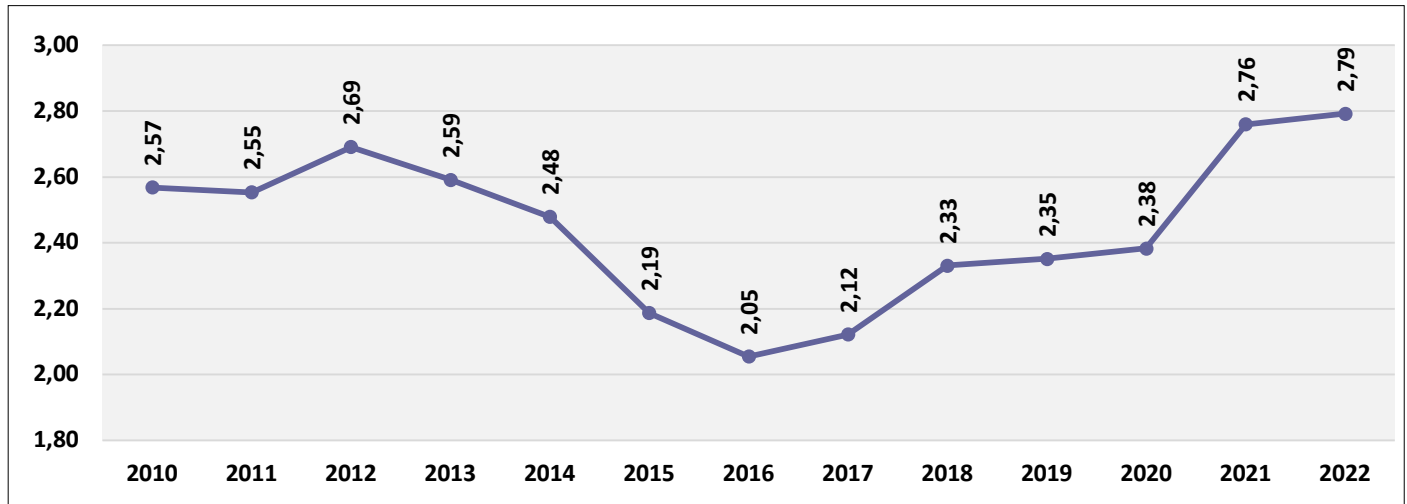
2022 yılında Türkiye'nin dünya inşaat malzemeleri ihracatı içindeki payı yüzde 2,79'a yükselmiştir. 2022 yılında hem Türkiye'nin hem de dünyanın inşaat malzemeleri ihracatı daha çok fiyat artışları etkisi ile artmıştır. Dünya inşaat malzemeleri ihracatı yüzde 8,2 artarken, Türkiye'nin ihracatı bunun üzerinde ve yüzde 9,5 artış göstermiştir. Böylece Türkiye'nin dünya inşaat malzemeleri ihracatı içindeki payı da yüzde 2,76'dan yüzde 2,79'a yükselmiştir.

2022 Yılında 36 Malzemenin 27'sinde İhracat Arttı

İnşaat malzemeleri dış ticareti 36 alt gruptan oluşmaktadır. 2022 yılında 36 alt gruptan 27'sinde ihracat artış göstermiştir. 9 alt grupta ise ihracat gerilemiştir. 2022 yılında yüksek hacimli ihracat yapılan malzemeler içinde oran olarak en yüksek ihracat artışı yüzde 34,0 ile demir çelik inşaat aksamlarında ve yüzde 26,6 ile alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamında yüzde 24,1 ile demir çelik boru ve boru bağlantı parçalarında ve yüzde 22,3 ile çimentoda gerçekleşmiştir. Buna karşın en yüksek ihracatı yapılan mal grubu olan demir çelik çubuk ve profiller ihracatı yüzde 7,8 azalmıştır.

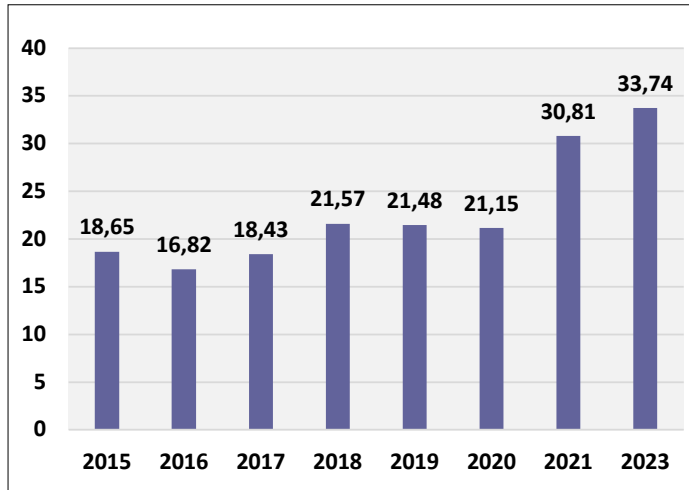
2022 yılında en yüksek ihracat 6,84 milyar dolar ile yine demir çelik çubuk profillerinde yaşanmıştır. Alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamı ihracatı 4,15 milyar dolar ve demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ihracatı ise 2,65 milyar dolar olmuştur. 10 üründe ihracat 1 milyar doların üzerinde gerçekleşmiştir. Bu sayı 2021 yılında 8 olmuştur.

Grafik.56 Türkiye'nin Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde

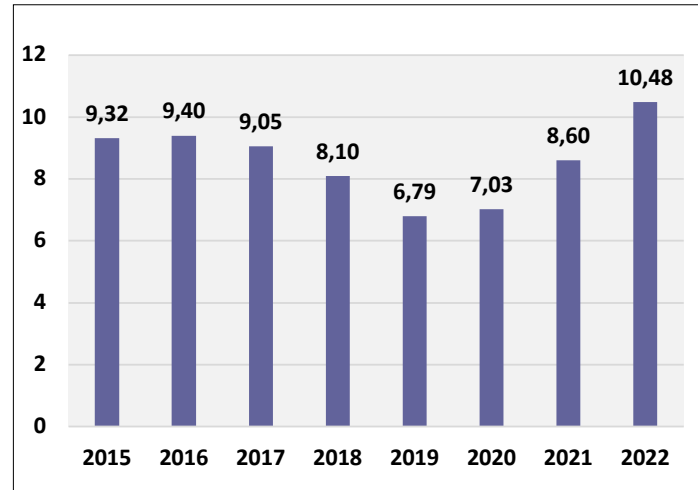
Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Grafik.55 Türkiye İnşaat Malzemeleri İhracatı; Milyar Dolar

Kaynak: TÜİK verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır

Grafik.57 Türkiye İnşaat Malzemeleri İthalatı; Milyar Dolar

Kaynak: TÜİK verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır

Tablo.62 İnşaat Malzemeleri İhracatı; Milyon Dolar

İnşaat Malzemeleri	2021	2022	Değişim %
Demir Çelik Çubuk Profil	7.420	6.841	-7,8
Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları	3.277	4.150	26,6
Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları	2.139	2.654	24,1
Yalıtımlı Kablolar	2.259	2.490	10,3
Demir Çelik İnşaat Aksamları	1.728	2.315	34,0
Çimento	1.265	1.548	22,3
Plastik İnşaat Malzemeleri	1.374	1.492	8,6
İşlenmiş Taşlar (Mermer ve Granit)	1.252	1.381	10,3
Ahşap İnşaat Malzemeleri	985	1.168	18,6
Seramik Kaplama	965	1.023	6,0
Demir Çelik Bağlantı Elemanları	719	879	22,3
Yapısal Kimyasalları	672	845	25,8
Isıtma ve Soğutma Cihazları	861	835	-3,0
Elektrik Malzemeleri	629	708	12,6
Blok Mermer	787	644	-18,1
İnşaat Camları (Düz Cam Yalıtım Camları)	462	573	23,9
Kilitler ve Donanım Eşyaları	533	569	6,8
Demir Çelik Radyatör	641	512	-20,2
Armatür Musluk ve Vanalar	473	491	3,8
İnşaat Boya ve Vernikleri	284	356	25,4
Seramik Sağlık Gereçleri	340	339	-0,3
Aydınlatma Ekipmanları	274	309	12,7
Alçı Çimento Beton Eşya	299	299	0
Prefabrik Yapılar	258	293	13,8
Yalıtım Malzemeleri	223	221	-0,9
Asansör Yürüyen Merdiven ve Köprüler	149	199	33,5
Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ	138	172	24,8
Alçı Sıva	123	113	-8,2
Demir Çelik Sağlık Gereçleri	91	91	0,2
Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları	69	79	14,5
Sayaçlar	46	59	28,2
Tuğla ve Kiremit	14	28	100
Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler	20	25	25,4
Duvar Kâğıtları	24	24	0,1
Güvenlik ve Alarm Sistemleri	12	13	8
Alüminyum Sağlık Gereçleri	5	4	-19,9
İnşaat Malzemeleri	30.809	33.741	9,5

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Tablo.63 İnşaat Malzemeleri İthalatı; Milyon Dolar

İnşaat Malzemeleri	2021	2022	Değişim %
Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları	860,5	1.321,6	53,6
Elektrik Malzemeleri	1.199,9	1.299,2	8,3
Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları	686,4	988,9	44,1
Yapı Kimyasalları	707,2	862,1	21,9
Armatür Musluk Vana ve Valfler	634,0	776,2	22,4
Yalıtımlı Kablolar	437,2	609,0	39,3
Demir Çelik Bağlantı Elemanları	512,9	579,6	13,0
Demir Çelik Çubuk Profil	401,5	545,5	35,9
İnşaat Boya ve Vernikleri	478,6	541,8	13,2
İnşaat Camları (Düz Cam ve Yalıtım Camları)	354,5	491,0	38,5
Plastik İnşaat Malzemeleri	353,7	425,3	20,2
Isıtma ve Soğutma Cihazları	505,7	385,2	-23,8
Demir Çelik İnşaat Aksamları	314,1	314,1	0,0
Kilitler ve Donanım Eşyaları	217,8	241,5	10,9
Ahşap İnşaat Malzemeleri	124,6	230,5	85,1
Aydınlatma Cihazları	197,4	203,5	3,1
Yalıtım	178,2	196,5	10,3
Asansör Yürüyen Merdiven Apron Körüğü	139,9	99,8	-28,6
İşlenmiş Taşlar (Mermer ve Granit)	83,1	83,5	0,4
Seramik Kaplama	28,5	68,2	139,0
Güvenlik ve Alarm Sistemleri	44,2	53,7	21,6
Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya	20,1	26,7	32,7
Demir Çelik Radyatör	18,0	23,8	32,4
Seramik Sağlık Gereçleri	10,2	18,9	86,0
Sayaçlar	18,6	17,2	-7,3
Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ	17,1	12,9	-24,8
Demir Çelik Sağlık Gereçleri	10,9	12,8	17,3
Prefabrik Yapılar	13,4	12,2	-8,4
Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları	7,9	8,4	6,2
Çimento	7,7	8,1	4,8
Blok Mermer	5,3	8,0	50,5
Alçı Sıva	4,1	4,8	16,8
Duvar Kâğıtları	5,4	4,8	-11,1
Tuğla ve Kiremit	1,7	1,9	12,8
Alüminyum Sağlık Gereçleri	0,2	0,3	102,5
Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler	0,1	0,2	141,9
İnşaat Malzemeleri	8.600,5	10.477,7	21,8

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

İnşaat Malzemeleri İthalatı 2022 Yılında Yüzde 21,8 Arttı

İnşaat malzemeleri ithalatı 2022 yılında yüzde 21,8 artarak yeniden 10 milyar doları aşmış ve 10,48 milyar dolara yükselmiştir. İnşaat malzemeleri ithalatı 2021 yılında da yüzde 22,2 artarak 8,6 milyar dolara yükselmişti.

Böylece inşaat malzemeleri ithalatı 2019 yılında 6,79 milyar dolar ile en düşük seviyesine indikten sonra izleyen 3 yılda yüksek artışlar göstermiştir. 2020 yılındaki artışa inşaat sektörüne verilen destekler ile sektörde inşaatların hızlanması neden olmuştu. Kullanılan destek kredileri ithalatı finanse etmişti. 2021 yılında da inşaat işlerinde benzer gelişmeler yaşanmıştır. Bir yandan mevcut işler tamamlanırken, diğer yandan yenileme harcamalarında önemli artışlar yaşanmıştır.

2022 yılında ise inşaat sektöründeki daralmaya ve Türk lirasının 2021 yılına göre değer kaybetmiş olmasına karşın yüksek ithalat artışı devam etmiştir. İthalat hem miktar olarak artmış hem de malzeme fiyatlarındaki artışlar etkili olmuştur.

2022 yılında 30 Malzemenin İthalatı Artarken 6 Malzemenin İthalatı Geriledi

İnşaat malzemeleri dış ticareti 36 alt gruptan oluşmaktadır. 2021 yılında 36 alt gruptan 30 alt grubun ithalatı artarken 6 malzeme alt grubunda ithalat gerilemiştir. 2022 yılında yüksek ithalat yapılan ürünler içinde oran olarak en yüksek ithalat artışı yüzde 53,6 ile demir çelik boru ve boru bağlantı parçalarında gerçekleşmiştir. Alüminyumdan inşaat malzemeleri ve aksamı ithalatı yüzde 44,1 yükselmiştir. Yapı kimyasalları ithalatı ise yüzde 21,9 ve musluk vanalar ithalatı yüzde 22,4 yükselmiştir.

2022 yılında en yüksek ithalat 1,32 milyar dolar ile demir çelik boru ve boru bağlantı parçalarında yaşanmıştır. Demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ithalatı 2022 yılında yüzde 53,6 yükselmiştir. Elektrik malzemeleri ithalatı 1,3 milyar dolara yükselmiştir. Yapı kimyasalları ithalatı 862,1 milyon dolar ve alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamı 988,9 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

2022 Yılında Çin'den Yapılan İthalat Yüzde 26,3 Arttı

Türkiye'nin inşaat malzemeleri ithalatı 2022 yılında yüzde 21,8 artarak 10,48 milyar dolar seviyesine yükselmiştir. Bu genel yükseliş ithalattaki tedarikçiler arasında da çoğunlukla artış şeklinde yansımıştır. Türkiye'nin ilk 30 ithalatçısı 2022 yılı itibarıyla Tablo.64'te yer almaktadır. En çok ithalat yaptığımız Çin'den inşaat malzemeleri ithalatı 2022 yılında yüzde 26,3 artmış ve 2,22 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2. sıradaki Almanya'dan ithalat yüzde 6,3 artmış ve 1,45 milyar dolara yükselmiştir. 3. sıradaki İtalya'dan ithalat 2022

yılında yüzde 22,7 artarak 997 milyon dolara çıkmıştır. İzleyen ülkelerden özellikle Güney Kore ve ABD'den ithalat önemli ölçüde artmıştır. İspanya'dan ithalat artışı da görece yüksek olmuştur. Fransa ve Rusya'dan ithalatta da iki haneli artışlar gerçekleşmiştir.

2022 yılında ilk 30 sırada yer alan ülkelere 29'undan yapılan ithalat artış göstermiştir. 2022 yılında oran olarak en yüksek ithalat artışı ise yüzde 117,2 ile Malezya'dan gerçekleşmiştir.

Tablo.64 Türkiye İnşaat Malzemeleri İthalatı İlk 30 Ülke; Milyon Dolar

Sıra	Ülkeler	2021	2022	Değişim %
	Dünya	8.600	10.478	21,8
1	Çin	1.753	2.215	26,3
2	Almanya	1.362	1.448	6,3
3	İtalya	813	997	22,7
4	Güney Kore	307	492	60,5
5	ABD	315	424	34,6
6	Fransa	359	418	16,5
7	İspanya	271	380	40,4
8	Rusya	307	366	19,1
9	İngiltere	208	279	33,7
10	Polonya	179	215	19,9
11	Malezya	96	207	117,2
12	Hindistan	148	197	33,6
13	Çekya	173	187	8,4
14	Romanya	155	158	1,9
15	Japonya	152	152	0
16	Yunanistan	95	139	46,3
17	Avusturya	120	135	13,0
18	Slovakya	113	127	12,3
19	Belçika	109	123	13,5
20	Norveç	60	120	100,0
21	Hollanda	112	118	5,4
22	İsviçre	93	113	21,5
23	İran	75	81	8,0
24	Tayvan	76	78	2,6
25	Tayland	61	71	16,4
26	Portekiz	65	70	7,7
27	Meksika	40	67	67,5
28	Vietnam	40	61	52,5
29	Danimarka	28	58	107,1
30	İsveç	35	58	65,7

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

İç Pazarın İthalat ile Karşılama Oranı Yüzde 14,8'e Yükseldi

İnşaat malzemeleri iç pazarı 2022 yılında dolar cinsinden ve cari fiyatlarla yüzde 12,0 büyümüş ve 71,4 milyar dolar olmuştur. Bu büyümeye paralel olarak inşaat malzemeleri ithalatı yüzde 21,8 artmış ve 10,48 milyar dolara yükselmiştir. Böylece iç pazarın ithalat ile karşılama oranı yüzde 14,8 olmuştur. İthalat artışı iç pazarın dolar cinsinden büyümesinden daha yüksek gerçekleşmiştir. İç pazarın dolar cinsinden büyümesinde yüksek enflasyon da rol oynamıştır. Türk lirasındaki değer kaybı enflasyonun altında kalmıştır. Böylece dolar cinsinden hesaplanan iç pazar büyüklüğü 2022 yılında artış göstermiştir.

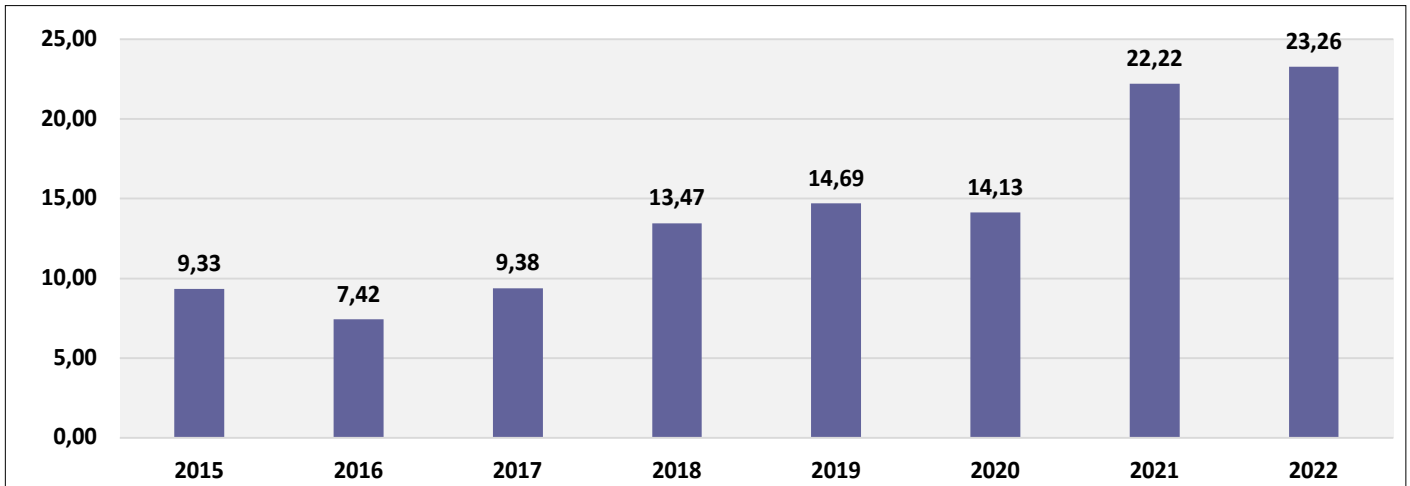
İç pazarın ithalat ile karşılama oranı 2010 yılında bu yana gerileme eğilimi içinde iken 2019 yılından sonra artışa geçmişti. 2010 yılında yüzde 13,4 ile en yüksek seviyedeki karşılama oranı 2018 yılında yüzde 9,1'e kadar inmişti. 2019 yılında oran yüzde 10,2'ye, 2020 yılında yüzde 12,1'e, 2021 yılında yüzde 13,6'ya ve 2022 yılında ise yüzde 14,8'e çıkmıştır. Böylece iç pazarın ithalat ile karşılama oranı 2010 yılındaki sonraki en yüksek seviyeye ulaşmıştır.

Tablo.65 İç Pazarın İthalat ile Karşılama Oranı

Yıllar	İç Pazar, Milyar Dolar	İthalat, Milyar Dolar	İthalat / İç Pazar %
2010	62,7	8,40	13,4
2015	90,8	9,32	10,3
2016	91,4	9,40	10,3
2017	95,0	9,05	9,5
2018	88,8	8,10	9,1
2019	66,5	6,79	10,2
2020	58,1	7,03	12,1
2021	63,3	8,60	13,6
2022	71,4	10,48	14,8

Kaynak: Çalışma Ekibi Hesaplamaları

Grafik.58 İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Denge; Milyar Dolar

Kaynak: Çalışma Ekibi Hesaplamaları

İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Net Fazla 23,26 Milyar Dolara Sıçradı

İnşaat malzemeleri dış ticareti sürekli net fazla vermeye devam etmektedir. Net fazla 2010 yılından 2018 yılına kadar dalgalanmalar göstermiştir. Net dış ticaret fazlası 2018 yılında yeniden önemli bir artış göstermiştir. 2018 yılında hem ihracatta hızlı artış hem de ithalattaki keskin daralma ile net dış ticaret fazlası yüzde 43,6 artarak 13,47 milyar dolara yükselmişti. Net dış ticaretteki artış 2019 yılında da sürmüştü. 2020 yılında da net dış ticaret fazlası 14,13 milyar dolar olarak gerçekleşmişti.

İnşaat malzemeleri sanayisinde net dış ticaret fazlasındaki sıçrama 2021 yılında gerçekleşmiştir. 2021 yılında inşaat malzemeleri dış ticaret dengesinde ihracat lehine yüksek bir sıçrama olmuştur. 2021 yılında inşaat malzemeleri dış ticaretinde 22,22 milyar dolar net fazla verilmiştir. Pandemi sonrası Türkiye'ye yönelen ilave tedarik talebi ile yüksek ihracat artışı net dış ticaret fazlasını 20 milyar doların üzerine taşımıştır.

2022 yılında da yüksek net dış ticaret fazlası artarak devam etmiştir. 2022 yılında ithalattaki artışa rağmen ihracatın tarihin en yüksek seviyesine ulaşması sonrası net dış ticaret fazlası da 23,26 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2022 Yılında İnşaat Malzemeleri İhracatı ve İthalatı Miktar Olarak Arttı

İnşaat malzemeleri dış ticaretinde ihracat ve ithalat değer büyüklüklerinde belirleyici, miktar ve birim fiyatlardaki gelişmeler olmaktadır. Bu itibarla değerlendirildiğinde inşaat malzemeleri ihracatı miktar olarak 2022 yılında yüzde 11 azalarak 57,65 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Böylece ihracat miktarı olarak 7,11 milyon ton azalmıştır. İthalat ise miktar olarak 2022 yılında yüzde 17,5 artmış ve 3,56 milyon tona yükselmiştir. İthalat miktarı olarak 531 bin ton yükselmiştir.

Tablo.66 İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Miktar ve Birim Fiyat Gelişmeleri

Yıllar	İhracat			İthalat		
	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/kg	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/kg
2017	38.162.030	18.433	0,48	3.924.540	9.053	2,31
2018	41.091.747	21.556	0,52	3.251.552	8.100	2,50
2019	51.601.051	21.483	0,42	2.532.887	6.788	2,68
2020	59.895.670	21.153	0,35	2.654.135	7.036	2,65
2021	64.760.151	30.809	0,48	3.032.097	8.600	2,84
2022	57.651.450	33.741	0,59	3.563.476	10.478	2,94

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

İnşaat Malzemeleri İhracat ve İthalat Birim Fiyatları 2022 Yılında Yükseldi

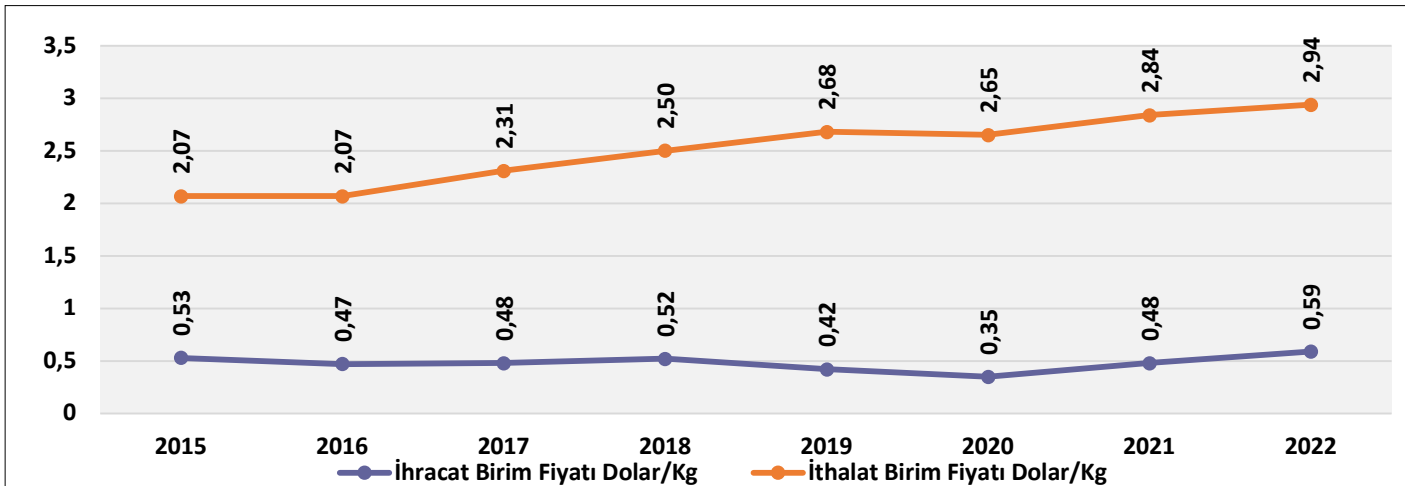
2022 yılında inşaat malzemeleri ihracat birim fiyatları ile ithalat birim fiyatları önemli artış göstermiştir. İhracat birim fiyatları 2021 yılında 0,48 dolar/kg iken 2022 yılında 0,59 dolar/kg'a çıkmıştır. 2023 yılında küresel emtia fiyatlarındaki artışlar ve Türkiye'ye yönelen ilave tedarik talebinin yarattığı fiyat esnekliği sonucu ihracat birim fiyatları yüzde 23 yükselmiştir. İthalat birim fiyatları ise 2021 yılında 2,84 dolar/kg iken 2022 yılında 2,94 dolar/kg seviyesine çıkmıştır. Küresel fiyatlarda yaşanan artışlar ithalat birim fiyatlarında da belirleyici olmuştur.

En Yüksek Ortalama Fiyat ile İhracat Özbekistan, Polonya ve Avusturya'ya Yapıldı

Türkiye çok sayıda pazara yine çok çeşitli inşaat malzemeleri ihracatı yapmaktadır. Buna bağlı olarak pazarlarda farklı

ihracat birim fiyatları oluşmaktadır. 2022 yılında en yüksek ihracat birim fiyatı ile ihracat yapılan ilk 3 ülke Özbekistan, Polonya ve Avusturya olmuştur. Türkmenistan, Rusya, Almanya ve Azerbaycan'a da görece yüksek fiyatlar ile ihracat yapılmıştır. Özbekistan'a ihracat ortalama birim fiyatı yüzde 22,9 artmış ve 3,22 dolar/kg olmuştur. Özbekistan'a göreceli olarak daha sınırlı ihracat yapılmaktadır. 2022 yılında Polonya'ya ortalama ihracat birim fiyatı 2,63 dolar/kg seviyesine yükselmiştir. Polonya'ya ortalama ihracat birim fiyatı yüzde 15,4 yükselmiştir. Avusturya'ya ihracat birim fiyatı 2,29 dolar/kg, Türkmenistan'a 2,22 dolar/kg ve Rusya'ya ise 2,11 dolar/kg olmuştur. En çok ihracat yapılan pazarlardan ABD'ye ortalama 0,23 dolar/kg, Almanya'ya 2,06 dolar/kg ve İsrail'e 0,38 dolar/kg, İngiltere'ye 1,56 dolar/kg ve Irak'a ise 0,92 dolar/kg ortalama fiyat ile ihracat yapılmıştır. Çin'e ihracat birim fiyatı 0,24 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir. Avrupa ülkelerine daha yüksek ortalama birim fiyatlar ile ihracat yapılmaktadır.

Grafik.59 İnşaat Malzemeleri İhracat ve İthalat Birim Fiyatları

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Tablo.67 Ülkelere Göre Ortalama İhracat Birim Fiyatları; Dolar/kg

Sıra	Ülke	2021	2022	Değişim %
1	ABD	0,21	0,23	9,5
2	Almanya	1,53	2,06	34,6
3	İsrail	0,32	0,38	18,8
4	İngiltere	1,43	1,56	9,1
5	Irak	0,80	0,92	15,0
6	Romanya	0,64	0,73	14,1
7	Fransa	0,85	0,89	4,7
8	Rusya	1,11	2,11	90,1
9	İtalya	0,55	0,74	34,5
10	Polonya	2,28	2,63	15,4
11	Bulgaristan	0,44	0,56	27,3
12	Kanada	0,48	0,48	0,0
13	Hollanda	1,14	1,83	60,5
14	Yemen	0,63	0,69	9,5
15	Mısır	0,70	0,81	15,7
16	İspanya	0,56	0,55	-1,8
17	Gürcistan	0,53	0,71	34,0
18	Fas	0,76	0,90	18,4
19	Çin	0,24	0,24	0,0
20	Belçika	0,44	0,42	-4,5
21	Sırbistan	0,99	1,01	2,0
22	Libya	0,63	1,01	60,3
23	Azerbaycan	1,59	1,94	22,0
24	Türkmenistan	1,92	2,22	15,6
25	Yunanistan	0,52	0,68	30,8
26	Özbekistan	2,62	3,22	22,9
27	Avusturya	2,16	2,29	6,0
28	BAE	0,84	0,88	4,8
29	KKTC	0,40	0,41	2,5
30	Arnavutluk	0,38	0,41	7,9

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Tablo.68 Ülkelere Göre Ortalama İthalat Birim Fiyatları; Dolar/kg

Sıra	Ülke	2021	2022	Değişim %
1	Çin	3,96	3,54	-10,6
2	Almanya	4,66	5,65	21,2
3	İtalya	4,01	3,99	-0,5
4	Güney Kore	3,58	3,33	-7,0
5	ABD	8,77	10,02	14,3
6	Fransa	4,83	4,88	1,0
7	İspanya	1,72	1,69	-1,7
8	Rusya	1,98	1,32	-33,3
9	İngiltere	2,51	2,83	12,7
10	Polonya	4,48	4,63	3,3
11	Malezya	1,39	1,39	0,0
12	Hindistan	1,39	1,66	19,4
13	Çekya	7,83	8,23	5,1
14	Romanya	1,85	2,38	28,6
15	Japonya	9,58	11,03	15,1
16	Yunanistan	1,44	1,82	26,4
17	Avusturya	2,74	2,53	-7,7
18	Slovakya	3,92	4,14	5,6
19	Belçika	1,71	2,13	24,6
20	Norveç	7,74	15,46	99,7
21	Hollanda	4,44	4,72	6,3
22	İsviçre	5,37	5,56	3,5
23	İran	0,35	0,40	14,3
24	Tayvan	7,32	8,36	14,2
25	Tayland	9,77	6,91	-29,3
26	Portekiz	4,52	5,80	28,3
27	Meksika	14,05	11,67	-16,9
28	Vietnam	2,85	1,34	-53,0
29	Danimarka	7,45	7,85	5,4
30	İsveç	4,37	4,45	1,8

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

En Yüksek Ortalama Fiyat ile İthalat Norveç, Meksika, Japonya ve ABD'den Yapıldı

Türkiye yine çok sayıda ülkeden yine çok çeşitli inşaat malzemeleri ithalatı yapmaktadır. Buna bağlı olarak tedarikçilerde farklı ithalat birim fiyatları oluşmaktadır. 2022 yılında en yüksek ithalat birim fiyatı ile ithalat yapılan ilk 4 ülke Norveç, Meksika, Japonya ve ABD'dir. Norveç'ten yapılan ithalatta birim fiyat 15,46 dolar/kg olmuştur.

En çok ithalat yapılan Çin'den ortalama ithalat birim fiyatı 2022 yılında 3,54 dolar/kg olmuştur. Bu birim fiyatı Türkiye'nin ortalama ithalat birim fiyatının üzerinde gerçekleşmiştir. Almanya'dan ithalatta ortalama birim fiyat 5,65 dolar/kg, İtalya'dan 3,99 dolar /kg, Güney Kore'den 3,33 dolar/kg ve Fransa'dan ise 4,88 dolar/kg olmuştur. Çin, Güney Kore, İspanya ve Rusya'dan ithalat birim fiyatları gerilemiştir. Almanya, ABD, İngiltere ve Hindistan'dan ithalat birim fiyatları ise yükselmiştir.

Tablo. 69 Dünya İnşaat Malzemeleri Dış Ticareti Sıralamasında Türkiye'nin Yeri 2020-2022

İNŞAAT MALZEMELERİ	İhracat			İthalat		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
BLOK MERMER	1	1	1	21	28	17
ALÇI SIVA	5	5	4	56	52	44
ÇİMENTO	2	2	1	78	68	54
İNŞAAT BOYA VE VERNİKLERİ	19	19	16	16	16	14
YAPI KİMYASALLARI	18	16	13	17	18	11
PLASTİK İNŞAAT MALZEMELERİ	11	11	11	31	37	30
AHŞAP İNŞAAT MALZEMELERİ	16	15	12	44	56	34
AHŞAP MUTFAK VE BANYO DOLAPLARI	17	18	15	46	53	45
DUVAR KÂĞITLARI	16	15	13	43	45	35
İŞLENMİŞ TAŞLAR (MERMER VE GRANİT)	4	4	3	19	27	19
ALÇI LEVHA İLE ÇİMENTO VE BETONDAN EŞYA	16	16	14	64	69	50
TUĞLA VE KİREMİT	28	22	18	68	65	50
SERAMİK KAPLAMA	5	5	4	80	77	45
SERAMİK SAĞLIK GEREÇLERİ	4	4	4	71	76	44
İNŞAAT CAMLARI (DÜZCAM VE YALITIM CAMLARI)	15	14	12	24	22	15
DEMİR ÇELİK ÇUBUK PROFİL	1	1	2	38	37	29
DEMİR ÇELİK BORU VE BORU BAĞLANTI PARÇALARI	10	8	7	28	27	17
DEMİR ÇELİK İNŞAAT AKSAMI	8	8	5	36	39	32
DEMİR ÇELİK DİKENLİ TEL VE ÇİTLER	3	4	2	82	78	57
DEMİR ÇELİK TEL ÖRGÜ KAFES VE AĞ	9	10	88	48	46	43
DEMİR ÇELİK BAĞLANTI ELEMANLARI	19	13	12	27	26	27
DEMİR ÇELİK RADYATÖR	1	1	3	32	33	24
DEMİR ÇELİK SAĞLIK GEREÇLERİ	8	8	6	51	60	42
ALÜMİNYUM İNŞAAT MALZEMELERİ VE AKSAMLARI	7	4	4	25	27	23
ALÜMİNYUM SAĞLIK GEREÇLERİ	15	12	13	50	66	44
KİLİTLER VE DONANIM EŞYALARI	12	12	11	32	35	28
ISITMA VE SOĞUTMA CİHAZLARI	13	13	13	17	20	22
ASANSÖR YÜRÜYEN MERDİVEN VE KÖRÜKLER	11	11	9	18	12	15
ARMATÜR MUSLUK VANA VE VALFLER	25	24	21	25	27	20
GÜVENLİK VE ALARM SİSTEMLERİ	36	39	32	24	26	20
ELEKTRİK MALZEMELERİ	27	28	23	26	29	25
YALITIMLI KABLOLAR	9	8	6	34	40	28
SAYAÇLAR	18	22	15	54	57	47
AYDINLATMA EKİPMANLARI	22	22	18	35	46	35
PREFABRİK YAPILAR	14	13	13	46	69	52
YALITIM MALZEMELERİ	24	22	18	26	28	23

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2022

IV. Bölüm
2023 YILI ÖNGÖRÜLERİ

IV.1 DÜNYA EKONOMİSİ 2023 ÖNGÖRÜLERİ

Jeopolitik Gerginlikler, Küresel Ayrışma ve Yüksek Enflasyon 2023 Yılı Şekillendirecek

2023 yılında dünya ekonomisini şekillendirecek unsurların başında jeopolitik gerginlikler gelmektedir. 2022 yılı şubat ayında Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile başlayan savaş Batı ile Rusya arasında önemli bir kopmaya neden olmuştur. Savaş, 2023 yılı içinde de devam etmektedir. Savaşın yaz aylarında kuvvetlenme riski bulunmaktadır. Ancak savaşın düşük yoğunluklu olarak sürmesi halinde dahi Batı ile Rusya arasındaki gerginlik artarak devam edecektir. z

ABD ile Çin arasındaki hegemonya mücadelesi küresel ekonomiyi etkileyen bir diğer gelişme olmaktadır. İki ülke arasında siyasi, askeri ve teknoloji alanındaki yarış birçok gerginliği de beraberinde getirmektedir. ABD diğer Batı ülkeleri ile Çin'e karşı başta teknoloji olmak üzere birçok alanda artan şekilde yaptırım uygulamaktadır. Bu yaptırımlar küresel ticaret, yatırım ve finansman akımlarını da etkilemektedir.

ABD ve diğer Batı ülkeleri ile Rusya-Çin eksenine yakın duran ülkeler arasındaki uzaklaşma giderek küresel ayrışmayı getirmektedir. Küreselleşme bu iki eksen arasında bölünmektedir. Bu bölünmenin küresel ekonomik büyümeyi ve ticareti yavaşlatacağı öngörülmektedir.

Yüksek enflasyon ile mücadele 2023 yılında özellikle gelişmiş ülkelerin ana ekonomi politikası önceliği olmaktadır. 2022 yılında sarkan yüksek enflasyonların kalıcı olarak düşürülmesi için büyük merkez bankalarının yıl boyunca sıkı para politikaları uygulamaları beklenmektedir.

Yüksek enflasyon ile özellikle enerji ve gıda fiyatlarındaki yüksek artışlar hane halkının satın alma gücünü olumsuz etkilemiştir. Hane halkı bir yaşam maliyeti krizi ile karşılaşmış ve zorunlu olmayan harcamalarını azaltmak zorunda kalmıştır. Bu talep düşüşü küresel ekonomide yavaşlamaya yol açmaktadır.

Tablo.70 Dünya Ekonomisinde 2023 Yılı Şekillendirecek Unsurlar

1	Jeopolitik Gerginlikler, Rusya-Ukrayna Savaşı
2	ABD-Çin Hegemonya Mücadelesi, Yaptırımlar
3	Küresel Ayrışmalar (Fragmentation)
4	Yüksek Enflasyon ile Mücadele-Sıkı Para Politikaları
5	Yaşam Maliyeti Krizi
6	İklim Değişimi / Sürdürülebilirlik
7	Bankacılık Sektörü Riskleri / Finansal İstikrarın Korunması
8	Kamu Borçları Riskleri

Kaynak: Çalışma Ekibi

Sürdürülebilirlik amacına yönelik düzenlemeler, önlemler ve yatırımlar ile teşvikler küresel iktisadi faaliyetleri şekillendirmeye 2023 yılında devam edecektir. Başta yenilenebilir enerji olmak üzere birçok alanda yoğun yatırımlar sürecektir. İklim değişiminin yarattığı doğa olayları da başta kuraklık ve afetler olmak üzere birçok yönü ile küresel ekonomiyi etkileyecektir.

2023 yılı boyunca uygulanması beklenen sıkı para politikaları sonucu faiz oranları önemli ölçüde artmaktadır. Faizlerin yükselmesi bankacılık sektöründe ve reel sektör şirketlerinde maliyetleri artırmaktadır. Yine benzer şekilde kamu borçlanma maliyetleri de yükselmektedir. Bunlara bağlı olarak finansal istikrar ve kamu maliyesi riskleri de artmaktadır.

Dünya Ekonomisinde 2023 Büyüme Beklentisi Yüzde 2,4

Küresel ekonomide 2023 yılında yüzde 2,4 büyüme beklenmektedir. 2023 yılında küresel ekonomiyi etkileyecek olan ve yukarıda yer verilen unsurlar küresel ekonomide büyümeyi sınırlayacaktır. Özellikle yüksek enflasyon ile mücadele için uygulanan sıkı para politikaları talebi ve yatırımları kısmayı hedeflemektedir. Enflasyonun kalıcı olarak düşmesi için ekonomide yavaşlama kaçınılmaz olacaktır.

2023 yılında gelişmiş ülkelerde yüzde 1,3, gelişen ülkelerde ise yüzde 3,9 büyüme gerçekleşmesi beklenmektedir. 2023 yılında endişe edilen resesyonun ise yaşanmayacağı öngörülmektedir. ABD ve Euro bölgesinde sınırlı büyümeler gerçekleşecektir. Buna karşın Almanya ve İngiltere'de ekonomilerin küçüleceği öngörülmektedir. Çin'de ise açılma politikası sonrası büyüme 2023 yılında hızlanacaktır.

Tablo.71 Dünya Ekonomisi Büyüme; Yüzde

	2021	2022	2023 T
Dünya	6,0	3,1	2,4
Gelişmiş Ülkeler	5,4	2,7	1,3
ABD	5,9	2,1	1,6
Euro Bölgesi	5,3	3,5	0,8
Almanya	2,6	1,8	-0,1
Japonya	2,1	1,0	1,3
İngiltere	7,6	4,0	-0,3
Kanada	5,0	3,8	1,5
Diğer Gelişmiş Ülkeler	5,3	2,7	1,8
Gelişen Ülkeler	6,7	3,9	3,9
Asya Ülkeleri	7,4	4,3	5,3
Çin	8,4	2,9	5,2
Hindistan	8,7	7,0	5,9
Orta ve Doğu Avrupa	7,1	0,7	1,2
Rusya	5,6	-2,1	0,7
Latin Amerika	7,0	3,8	1,6
Brezilya	5,0	2,9	0,9
Meksika	4,7	3,1	1,8
Orta Doğu ve Merkez Asya	4,5	5,4	2,9
Sahra Afrika	4,7	3,8	3,6

Kaynak: IMF World Economic Outlook, Nisan 2023, T; tahmini

Dünya Mal Ticaretinde 2023 Yılında Yüzde 3,5 Azalma Bekleniyor

2023 yılında dünya mal ticaretinde değer olarak yüzde 3,5 küçülme beklenmektedir. Dünya ticaret örgütü 2021 ve 2022 yıllarındaki yüksek büyümeler sonrası 2023 yılında miktar bazında büyümenin yüzde 1,7 olacağını öngörmektedir. Yine 2023 yılında emtia ve mal fiyatlarındaki gerilemeler ile dünya ticaretine konu olan malların ortalama fiyatlarında yüzde 5,5 gerileme olacağı tahmin edilmektedir. Tahminler çerçevesinde dünya mal ticareti 2023 yılında değer olarak yüzde 3,5 azalarak 23,8 trilyon dolara inecektir.

Tablo.72 Dünya Ticareti Öngörülleri

	2020	2021	2022	2023 T
Dünya Mal İhracatı, Milyar Dolar	17.645	22.052	24.675	23.800
Miktar Olarak Büyüme %	-5,2	9,7	3,6	1,7
Değer (Dolar) Olarak Büyüme %	-7,1	26,2	12,0	-3,5
Ortalama İhracat Birim Fiyatı Değişimi %	-2,4	15,0	8,0	-5,5

Kaynak: Dünya Ticaret Örgütü, Nisan 2023, T; tahmini

Sıkı Para Politikaları Sonucu Enflasyonda Gerileme Bekleniyor

2023 yılında yüksek enflasyon ile mücadele büyük merkez bankalarının ana önceliği olmaktadır. Bu çerçevede ABD Merkez Bankası'nın politika faizini yüzde 5,5'e kadar çıkarması beklenmektedir. Sıkı para politikaları tüketici enflasyonlarının 2023 sonunda gelişmiş ülkelerde yüzde 4,7'ye, gelişen ülkelerde ise yüzde 8,6'ya ineceği öngörülmektedir.

Tablo.73 Enflasyon Faiz ve Fiyat Gelişmeleri

Göstergeler	2020	2021	2022	2023 T
Tüketici Fiyatları Gelişmiş Ülkeler %	0,7	3,1	7,3	4,7
Tüketici Fiyatları Gelişen Ülkeler %	5,1	5,9	9,9	8,6
ABD Merkez Bankası Politika Faizi %	0,25	0,25	4,50	5,50
Avrupa Merkez Bankası Politika Faizi %	0,0	0,0	2,50	4,00
İngiltere Merkez Bankası Politika Faizi %	0,1	0,1	3,50	5,00
Petrol Fiyatları %	-32,7	65,8	39,8	-24,0
Petrol Dışı Emtialar %	6,7	26,4	7,0	-2,8

Kaynak: IMF World Economic Outlook, Nisan 2023, T; tahmini

IV.2 DÜNYA İNŞAAT SEKTÖRÜ 2023 ÖNGÖRÜLERİ

Dünya İnşaat Sektöründe Büyüme 2023 Yılında Yüzde 1,8 ile Yavaşlayacak

Dünya inşaat sektöründe 2023 yılında büyümenin yavaşlaması beklenmektedir. Büyümenin yavaşlamasında üç unsur etkili olacaktır. Bunlardan ilki uygulanan sıkı para politikaları ile talebin yavaşlaması olacaktır. İkinci olarak küresel enerji arzında devam eden belirsizlikler etkili olacaktır. Üçüncü olarak ise yükselen faizler ile inşaat maliyetleri artarken, finansman olanaklarının azalması da inşaat faaliyetlerini sınırlandıracaktır.

Dünya inşaat sektöründeki yavaşlamaya yol açan bu üç ana unsur en çok konut inşaatlarını olumsuz etkileyecektir. Yükselen konut kredileri faiz oranları nedeniyle hane halkının konut kredisi kullanma maliyetleri son 30 yılın en yüksek seviyesine çıkmaktadır. Bu nedenle konut talebinin ve yeni konut inşaat başlangıçlarının küçülmesi beklenmektedir. Yükselen faizler konut fiyatlarında da aşağı yönlü baskı yaratmaktadır.

Konut dışı bina inşaat yatırımları da yüksek faizlerin getireceği artan finansman maliyetleri ve talepteki yavaşlamanın sınırlayıcı etkilerini yaşayacaktır. İktisadi faaliyetlerdeki yavaşlama konut dışı bina inşaatlarına yönelik talebi yavaşlatacaktır. Yükselen faizler ile artan proje maliyetleri konut dışı bina inşaatlarının ötelenmesine yol açacaktır.

Alt yapı yatırımları ise inşaat sektöründe büyümeye devam edecek alan olacaktır. Özellikle enerji yatırımları, sürdürülebilirlik yatırımları ve kritik mallara yönelik kamu destekli yatırımlar hızlı büyüme gösterecektir. Bu alandaki inşaat işleri küresel inşaat sektörünü destekleyecektir.

Tüm bu beklentiler çerçevesinde dünya inşaat sektöründe büyümenin 2023 yılında yavaşlaması ve yüzde 1,8 olarak gerçekleşmesi tahmin edilmektedir. 2023 yılında Asya Pasifik bölgesinde büyüme yüzde 3,8 olarak tahmin edilmektedir. 2023 yılında ABD ve Kanada ile Kuzey Amerika bölgesinde inşaat sektöründe yüzde 1,0 küçülme beklenmektedir.

Tablo.74 Dünya İnşaat Sektörü Bölgeler 2023 Büyüme Öngörülürü; Yüzde

Bölgeler	2021	2022	2023 T
Dünya	6,0	2,2	1,8
Asya Pasifik	6,8	2,5	3,8
Kuzey Amerika	5,2	1,2	-1,0
Batı Avrupa	4,5	2,2	0,5
Doğu Avrupa	5,6	-3,2	-1,8
Orta Doğu-Kuzey Afrika	4,5	5,2	5,1
Sahra Afrika	4,8	5,6	5,7
Latin Amerika	8,0	3,5	1,9

Kaynak: Fitch Solutions, 2023 Ocak, T; tahmini

Yine Batı Avrupa'da büyüme yüzde 0,5 ile oldukça zayıf ve kırılgan olacaktır. Doğu Avrupa'da savaşın etkileri ile inşaat sektörünün 2023 yılında da yüzde 1,8 küçüleceği tahmin edilmektedir.

Orta Doğu ve Kuzey Afrika ile Sahra Afrika bölgesinde ise inşaat sektörleri görece daha hızlı büyüyecektir. Latin Amerika'da ise 2023 yılında inşaat sektöründe yüzde 1,9 büyüme beklenmektedir.

Tablo.75 Dünya İnşaat Sektörü Ülkeler 2023 Büyüme Öngörülürü; Yüzde

Ülkeler	2021	2022	2023 T
Almanya	-1,4	-2,5	-1,0
İngiltere	13,4r	5,6	-2,8
Fransa	13,7r	1,4	2,0
İspanya	-3,0	-7,2	1,5
İtalya	21,6	11,6	2,0
Polonya	5,3	6,8	-1,5
ABD	2,5	1,7	-1,2
Kanada	5,4	1,9	-1,5
Brezilya	-4,6	3,4	2,5
Hindistan	11,5	8,8	10,0
Çin	2,1	1,6	2,7
Japonya	1,6	-1,2	1,0
Endonezya	2,8	2,0	5,8
Mısır	23,8	9,5	8,0
İran	-5,0	2,5	4,0
Irak	35,9	12,2	7,5
Nijerya	3,1	4,0	2,8
Rusya	5,2	-4,2	-5,0
Azerbaycan	-2,0	6,6	4,0
Kazakistan	7,6	4,2	3,4
Türkmenistan	3,5	7,6	7,0
Özbekistan	6,8	6,6	4,5
Suudi Arabistan	18,8	8,8	6,0
BAE	-5,7	3,5	2,0
Katar	1,6	4,8	1,7
İsrail	8,7	4,2	2,0

Kaynak: Fitch Solutions, 2023 Ocak, r: revize edilmiştir, T; tahmini

IV.3 DEPREMİN MALİYETİ İLE EKONOMİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ İÇİN BEKLENTİLER

Türkiye ekonomisinde 2023 yılı gelişmelerini ve öngörülerini etkileyecek unsurların başında şubat ayında yaşanan deprem afetinin yarattığı insani, ekonomik ve sosyal etkiler gelmektedir. Deprem afeti öncelikle yüksek bir insani kayba yol açmıştır. Ekonomik etkileri 103,6 milyar dolar olarak hesaplanmaktadır. Ayrıca deprem afetinin uzun süreli toplumsal ve sosyal etkileri de olacaktır.

Deprem Ekonomik Maliyeti 103,6 Milyar Dolar

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı hazırladığı kapsamlı rapor ile deprem bölgesindeki kayıp, ihtiyaç ve maliyet verilerini açıklamıştır. Rapor, 6 Mart 2023 tarihine kadar yapılan hasar tespitlerine dayanmaktadır. Raporda yer alan verilere göre deprem bölgesindeki yeniden imar, inşaat işlerinin maliyeti 70,8 milyar dolar olarak hesaplanmıştır.

Depremlerin meydana gelmesiyle ilk etapta yapılan harcamalar öncelikle arama, kurtarma faaliyetlerinin yürütülmesine ve acil alt yapı hasarlarının giderilmesine yönelik olmuştur. Buna paralel olarak geçici barınma gereksinimine yönelik harcama kalemleri karşılanmıştır. Bu süreçte iaşe gibi acil insani ihtiyaçlar da karşılanmıştır. Söz konusu harcamalar yaklaşık 128 milyar TL'yi (6,8 milyar dolar) bulmuştur.

Kamu kurum ve kuruluşlarından derlenen verilere göre kamu kesiminin toplam hasarı 240,2 milyar TL (12,7 milyar dolar) olarak tahmin edilmektedir. Bu hasarın önemli bir kısmı kamu hizmet binaları (hastane, okullar, belediyeler vb.) ile bu tesislerde bulunan ekipmanlardan (makine teçhizat ve hizmet araçları) oluşmaktadır. Ayrıca, söz konusu hasarın içerisine altyapı varlıkları da dâhildir. Ayrıca, özel kesime ait temel altyapı ve dağıtım tesislerine yönelik hasarların boyutu 19,3 milyar TL (1,0 milyar dolar) olarak tespit edilmiştir.

Deprem Türkiye ekonomisi üzerindeki toplam yükün içerisinde en önemli bileşenini yüzde 54,9 oranıyla konut hasarı (1.073,9 milyar TL/ 56,9 milyar dolar) oluşturmaktadır. İkinci ağırlıklı hasar kalemi ise yukarıda da ifade edildiği üzere kamu altyapısı ve hizmet binalarındaki yıkımdan (242,5 milyar TL/12,9 milyar dolar) oluşmaktadır. Konut hariç özel kesim hasarı ise (222,4 milyar TL 11,8 milyar dolar) diğer bir ağırlıklı hasar kalemi olarak tahmin edilmektedir. Bu kalemin içerisinde imalat sanayii, enerji, haberleşme, turizm, sağlık ve eğitim sektörleri ile küçük esnaf hasarı yer almaktadır.

Deprem yol açtığı felaketinin Türkiye ekonomisi üzerindeki toplam yükünün yaklaşık 1.995 milyar TL (103,6 milyar dolar) düzeyinde olduğu tahmin edilmektedir. Bu büyüklüğün 2023 yılı milli gelirin yaklaşık yüzde 9'una ulaşabileceği öngörülmektedir.

Tablo.76 Deprem Toplam Ekonomik Maliyeti

Maliyet Kalemleri	Milyar TL	Milyar Dolar	GSYH Oranı %
Acil Harcama	128,0	6,8	0,6
Kamu Kesimi Hasar Tahmini	242,5	12,9	1,1
Özel Kesim Hasar Tahmini	222,4	11,8	1,0
Konut Zarar Tahmini (Yıkılan + Acil Yıkılacak + Ağır ve Orta Hasar)	1.073,9	56,9	5,0
Ev içi Eşya Maliyeti	58,5	3,1	0,3
Hafriyat Maliyeti	41,9	2,2	0,2
Özel Motorlu Araç Hasarı	6,1	0,3	0,0
Ara Toplam			
Motorlu Taşıtlı Sigorta Ödemeleri Maliyeti	1,2	0,1	0,0
DASK	36,4	1,9	0,2
Esnaf Gelir Kaybı	13,9	0,7	0,1
GSYH Çıktı Kaybı	130	6,9	0,6
Genel Toplam	1.955	103,6	9,0

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Deprem Raporu 2023 Mart

Deprem Öncesi Afetin Yaşandığı 11 İlde Toplam 2,62 Milyon Bina Stoku Bulunmaktadır

Deprem afetinin etkilerine ilişkin olarak T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı kapsamlı bir rapor hazırlayarak açıklamıştır. 6 Şubat tarihinde yaşanan deprem afeti 11 ilimizi doğrudan etkilemiştir. Rapor, sahadaki tespitleri ile depremin yarattığı hasarı ayrıntılı olarak ortaya koymaktadır. Buna göre depremin etkili olduğu 11 ilde deprem öncesi bina stoku 2.618.697 adet olarak açıklanmıştır. Bu binaların 2,33 milyon adeti konut (mesken), 161.187 adet iş yeri, 74.079 adeti kamu binası ve 50.590 adeti ise diğer binalardan oluşmaktadır. En yüksek bina stokuna 451.117 adet ile Adana sahiptir. 2. sırada 406.849 adet bina ile Hatay ve üçüncü sırada 382.628 adet bina ile Şanlıurfa gelmektedir.

Deprem Bölgesinde 704.281 Adet Hasarlı Bina Tespit Edildi

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı Raporu en son 6 Mart tarihi itibarıyla yapılan hasar tespitleri sonucu elde edilen verileri içermektedir. Buna göre bölgede yer alan 2.618.697 adet binadan 1.712.182 adetinde hasar tespit çalışmaları tamamlanmıştır. 1,71 milyon adet bina içinden 860.006 adeti hasarsızdır. 704.281 adeti ise hasarlıdır. Hasarlı binalar içinde 35.355'i yıkık, 17.491'i acil yıkılacak, 179.786'sı ise ağır hasarlı olarak tespit edilmiştir. Yine 40.228 bina orta hasarlı ve 431.421 bina ise az hasarlıdır. Yıkılan, acil yıkılacak ve ağır hasarlı binaların bağımsız bölüm toplamı 651.416 adet olarak hesaplanmıştır. İllerdeki tüm bina stokundaki hasar tespit çalışmalarının tamamlanması sonucu bu sayılar yükselecektir.

Tablo.77 Deprem Yaşanan 11 İlde Hasarlı Bina Sayıları; Adet

Toplam	Bina Sayısı	Bağımsız Bölüm
Hasarsız	860.006	2.387.163
Az Hasarlı	431.421	1.615.817
Orta Hasarlı	40.228	166.132
Ağır Hasarlı	179.786	494.588
Yıkık	35.355	96.100
Acil Yıkılacak	17.491	60.728
Tespiti Yapılmadı	147.895	296.508
Toplam	1.712.182	5.117.036

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Deprem Raporu 2023 Mart

Deprem Bölgesinde Yeniden İmar/İnşaat Maliyeti 70,8 Milyar Dolar

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı hazırladığı kapsamlı Rapor ile deprem bölgesindeki kayıp/ihtiyaç ve maliyet verilerini de açıklamıştır. Rapor 6 Mart 2023 tarihine kadar yapılan hasar tespitlerine dayanmaktadır. Raporda yer alan verilere göre deprem bölgesindeki yeniden imar/İNŞAAT işlerinin maliyeti 70,8 milyar dolar olarak hesaplanmıştır.

Yeniden imar/İNŞAAT ihtiyacı 4 ana grupta toplanmaktadır. Bunlardan ilki konut, işyeri, tarım binaları ve turizm binalarının yeniden inşası ve onarımıdır. Bu grupta yer alan konutlar için yeniden inşaat maliyeti 54,7 milyar dolar olarak hesaplanmıştır. İşyerlerinin yeniden inşası için 2,0 milyar dolar ve binaların onarımı için de 0,7 milyar dolar maliyet öngörülmüştür. Kamu binaları ikinci grubu oluşturmaktadır. Belediye binaları ile eğitim ve sağlık binalarının yeniden inşası ve bakım/onarımı için toplam maliyet 8,2 milyar dolardır.

Altyapı hizmetleri için gerekli olan yeniden inşaat ve onarım maliyeti 5,23 milyar dolardır. Yeni yapılaşma için alt yapı/su/kanalizasyon inşaat maliyeti 2,65 milyar dolar olarak hesaplanmıştır. Ulaştırma sektöründeki onarım/bakım maliyeti ise 1,69 milyar dolardır. Toplam yeniden imar/İNŞAAT/onarım maliyeti 1,38 trilyon TL veya 70,8 milyar dolar olarak öngörülmektedir.

Şubat ayında meydana gelen depremlerde 11 il etkilenmiştir. Bu iller Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Elazığ, Gaziantep, Hatay, Malatya, Kahramanmaraş, Kilis, Osmaniye ve Şanlıurfa'dır. 11 ilin inşaat sektörü ve inşaat malzemeleri sanayisi içindeki yerlerinin hesaplanması için bu illerdeki inşaat faaliyetleri büyüklüklerinden yararlanılmaktadır. Bu amaçla 11 ilde alınan toplam yapı ruhsatları ve yapı izinleri verileri kullanılmaktadır. 2015-2022 arasındaki dönem verileri alınmıştır. 11 ilde 2015-2022 arasında alınan yapı ruhsatları toplamı aşağıda sunulmaktadır. Yıllar itibarıyla ekonomideki ve bölgedeki koşullara göre farklı sayılarda yapı ruhsatları alınmaktadır. 2022 yılında 11 ilde alınan yapı ruhsatları büyüklükleri 12.049 bina, 22,54 milyon metrekare yüzölçümü, 100.565 daire ve 87,20 milyar TL inşaat bedelidir. İnşaat bedelinin dolar karşılığı 5,26 milyar dolardır.

Tablo.78 Deprem Bölgesinde Yeniden İmar/İnşaat Maliyeti (6 Mart 2023 İtibarıyla)

Harcama / Maliyet Kalemleri	Milyar TL	Milyar Dolar
Konut Yeniden İnşaat Maliyeti	1.032	54,7
İş Yeri Yeniden İnşaat Maliyeti	39	2,0
Tarımsal Binalar Yeniden İnşaat Maliyeti	3	0,2
Hasarlı Bina Onarım	12,8	0,7
Turizm Yapıları Yeniden İmar ve Onarım	2,2	0,12
Belediye Binaları Yeniden İnşaat ve Onarım	5,7	0,3
Eğitim Kurumları Yeniden İnşaat	49,6	2,5
Eğitim Kurumları Bakım/Onarım	39,7	2,1
Sağlık Kurumları Yeniden İmar/Onarım	65,0	3,3
Su ve Kanalizasyon Onarım	15,1	0,80
Sulama (Baraj-Gölet-Kanallar Vb.)	19,5	1,00
Yeni Yapılaşma Alt Yapı Su ve Kanalizasyon	50,0	2,65
Enerji Sektörü Bakım Ve Onarım	11,2	0,60
Haberleşme ve İletişim Bakım ve Onarım	3,5	0,18
Ulaştırma (Demiryolu 17,4 + Karayolu 12,2 + Havaalanları 3,3)	32,9	1,69
Genel Toplam	1.381	70,8

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Deprem Raporu 2023 Mart

Tablo.79 Alınan Yapı Ruhsatları

Yıllar	Bina Sayısı	Yüzölçümü, Milyon m ²	Daire Sayısı	Değer, Milyar TL	Değer, Milyar Dolar	Dolar/TL Ortalama
2015	13.619	27,60	125.754	23,71	8,72	2,72
2016	13.319	26,24	119.719	24,04	7,96	3,02
2017	14.475	35,81	166.519	38,69	10,60	3,65
2018	10.451	21,56	87.899	30,31	6,42	4,72
2019	5.982	11,43	45.934	18,75	3,30	5,68
2020	10.335	18,75	86.387	35,75	5,08	7,04
2021	15.616	25,27	114.263	42,96	4,78	8,98
2022	12.049	22,54	100.565	87,20	5,26	16,60

Kaynak: TÜİK Yapı İzinleri İstatistikleri

Deprem Afeti Sonrası Konutlarda Hasar Durumu Ve Afet Konutları Programı

Şubat ayında meydana gelen depremlerde etkilenen 11 ilde yer alan konutlarda 6 Mart tarihi itibarıyla hasar durumu Tablo.80'de sunulmaktadır. 11 ildeki konutların yüzde 82'sinin hasar tespitleri tamamlanmıştır. Buna göre 11 ilde 518.009 adet konut (daire) yıkılmış, acil yıkılacak ve ağır hasarlı durumdadır. 131.577 adet konut (daire) ise orta hasarlıdır. Yine 11 ildeki 1.279.727 adet konut (daire) ise az hasar almıştır. 11 ilde önemli ölçüde konutun (daire) yıkık ve hasarlı olduğu görülmektedir. Bölgede önemli bir konut açığı ve ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Tablo.80 Deprem Bölgesindeki 11 İlde Konutların Hasar Tespit Durumu (6 Mart 2023 İtibarıyla)

İl	Toplam Acil + Ağır Hasar + Yıkık Konut Sayısı	Orta Hasarlı Konut Sayısı	Az Hasarlı Konut Sayısı
Adana	2.952	11.768	71.072
Adıyaman	56.256	18.715	72.729
Diyarbakır	8.602	11.209	113.223
Elazığ	10.156	15.225	31.151
Gaziantep	29.155	20.251	236.497
Kahramanmaraş	99.326	17.887	161.137
Malatya	71.519	12.801	107.765
Hatay	215.255	25.957	189.317
Kilis	2.514	1.303	27.969
Osmaniye	16.111	4.122	69.466
Şanlıurfa	6.163	6.041	199.401
Toplam	518.009	131.577	1.279.727

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Deprem Raporu 2023 Mart

Bölgede ortaya çıkan yüksek konut ihtiyacının karşılanması amacıyla Afet Konutları Programı hazırlanmıştır. Buna göre 11 ilde toplam 405.505 adet konut (daire) yapılması planlanmıştır. En yüksek konut 146.650 adet ile Hatay'da yapılacaktır. Kahramanmaraş'ta ise 88.500 konutun yapılması hedeflenmektedir.

Tablo.81 Afet Konutları Programı; Adet

İl	Planlanan Konut Sayısı	Planlanan Köy Evi Sayısı
Adana	1.900	7
Adıyaman	47.350	13.987
Diyarbakır	6.000	716
Elazığ	4.500	1.602
Gaziantep	27.150	6.506
Kahramanmaraş	88.500	18.874
Malatya	66.230	21.549
Hatay	146.650	14.997
Kilis	1.800	1.368
Osmaniye	12.425	2.731
Şanlıurfa	3.000	812
Toplam	405.505	83.149

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Deprem Raporu 2023 Mart

IV.4 TÜRKİYE İNŞAAT SEKTÖRÜ 2023 ÖNGÖRÜLERİ

İnşaat Sektörü ve İnşaat Malzemeleri Sanayisini Etkileyecek Gelişmeler

Şubat ayında yaşanan deprem afeti sonrası inşaat sektöründe deprensellik en önemli belirleyici haline gelmiştir. Bu çerçevede öncelikle depremin yaşandığı 11 ildeki konut, konut dışı bina ve alt yapı yeni yatırımları önemli bir iş po-

tansiyeli yaratacaktır. Yine bölgedeki onarım ve güçlendirme faaliyetleri de özellikle yenileme pazarını canlandıracaktır. Deprem riskli alanlarda uzun yıllardır sıkıntılı süren kentsel dönüşüm için hem kamunun kararlılığı artmış hem de hane halkını özendiren destek düzenlemeleri sağlanmıştır. Kentsel dönüşüm faaliyetlerinin seçimden ve ekonomiden bağımsız olarak canlanması beklenmektedir. İlk evim gibi sosyal konut projeleri ve konut kredisi paketleri de inşaat işlerini canlandırmaktadır. Kentsel dönüşümün yenileme pazarı üzerinde ise sınırlayıcı etkisi olacaktır. 2024 Mart ayında yapılacak yerel seçimler öncesindeki süreçte de yerel yönetimlerin inşaat işlerinde hareketlenme olacaktır.

Ekonomi politikalarındaki değişim olasılığı da sektörleri etkileyecektir. Faiz oranları ve döviz kurlarındaki artışların ilk aşamada maliyet ve fiyat artışları ile sektörlerde sınırlayıcı etki yapması beklenmektedir. Yine bütçedeki tasarruf ihtiyacı da kamu yatırımlarını ve inşaatlarını sınırlayabilecektir. Döviz kurlarındaki olası artışlar ise malzeme ihracatını destekleyecektir.

Ekonomi politikalarında değişiklik olmaması halinde ise daha kontrollü ve kapalı bir yapı ortaya çıkacaktır. Değerli Türk lirası ile dış dengedeki yüksek açıkların sürdürülmesi mümkün değildir ve muhtemelen sonbahar aylarında yaşanabilecek bir döviz krizi inşaat sektörünü de olumsuz etkileyecektir.

IV.5 TÜRKİYE EKONOMİSİ 2023 ÖNGÖRÜLERİ

Türkiye ekonomisi 2023 yılında iki ayrı dönemi yaşamaktadır. 14 Mayıs tarihinde yapılan seçimler öncesinde ekonomide, yaşanan deprem ve seçime yönelik politikalar etkili olmuştur. Deprem yüksek maliyeti ile yılın ilk aylarında kamu açıkları yükselmiştir. Dış ticaret açığı ve cari işlemler açığı da yine önemli ölçüde artmıştır. Enflasyon baz etkisi ile gerilemekle birlikte yüksek kalmaya devam etmiştir.

Seçim öncesi dönemde liralasma politikası uygulaması sürmüştür. Bu çerçevede dövizli işlemler ve kredilerde koşullu uygulamalar artmıştır. Ancak bu uygulamalar sonucu faiz oranlarında ve döviz kurlarında birden çok seviye oluşmuştur. Özellikle döviz kurlarında, merkez bankası kurları, bankaların alım satım kurları ve piyasa kurları arasındaki fark yüzde 10'lara kadar ulaşmıştır.

Ekonomide seçimler öncesi uygulanan genişletici para politikaları ve deprem nedeniyle artan kamu harcamaları büyümeyi desteklemiştir. Deprem nedeniyle yüzde 3 seviyesine inen büyüme temposu nisan ve mayıs aylarında yüzde 4'ü aşmıştır.

Seçimler sonrasında ise mevcut ekonomi politikalarının sürdürülmesi ile politikalarda değişim ve normalleşme seçenekleri bulunmaktadır.

Ekonomi politikalarında değişiklik olmaması halinde kontrollü ve kapalı bir yapı ortaya çıkacaktır. Özellikle dövizli işlemler tarafında kontroller ve kısıtlar arttırılarak Türk lirasının

değeri korunmaya çalışılacaktır. Ancak değerli Türk lirası ile dış dengedeki yüksek açıkların sürdürülmesi mümkün değildir.

Ekonomi politikalarındaki değişim olasılığı da sektörü etkileyecektir. Faiz oranları ve döviz kurlarındaki artışların ilk aşamada maliyet ve fiyat artışları ile sektörlerde sınırlayıcı etki yapması beklenmektedir. Yine bütçedeki tasarruf ihtiyacı da kamu yatırımlarını ve inşaatlarını sınırlayabilecektir. Döviz kurlarındaki olası artışlar ise malzeme ihracatını destekleyecektir.

Tablo.82 Seçim Sonrası İnşaat Sektörü ve İnşaat Malzemeleri Sanayi için Beklentiler

Etkileyecek Unsurlar	Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler
Deprem Bölgesi Yeniden İmar Faaliyetleri	+	
Deprem Bölgesi Onarım ve Güçlendirme Faaliyetleri	+	
Deprem Riskli Alanlarda Kentsel Dönüşüm (Yeni Pazarı)	+	
Deprem Riskli Alanlarda Kentsel Dönüşüm (Yenileme Pazarı)		+
İlk Evim Sosyal Konut Projeleri	+	
Kredi Paketleri	+	
Mart 2024 Yerel Seçimler Öncesi Faaliyetler	+	
Merkez Bankası ve Kredi Faiz Oranlarında Artış		+
Faiz ve Döviz Kuru Artışları ile Maliyetlerde Artış		+
Bütçede Tasarruf İhtiyacı ve Kamu Yatırımlarında Tasarruf		+
Bütçede Tasarruf İhtiyacı ve Kamu Ödemelerinde Öteleme		+
Sıkı Para Politikası ve Kredi Olanaklarında Sıkılaştırma		+
Döviz Kurlarında Artış (İhracat)	+	

Kaynak: Çalışma Ekibi

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2022

V. Bölüm

İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2022

Demir Çelik Ürünleri

Demir Çelik Sektörü Temel Göstergeleri

Demir Çelik Çubuk Profil

Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları

Demir Çelik İnşaat Aksamı

Özel Bölüm: İnşaat İskele ve Kalıpları

Demir Çelik Bağlantı Elemanları

Demir Çelik Radyatör

Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler

Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ

Özel Bölüm: Galvaniz

DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜ TEMEL GÖSTERGELERİ

Türkiye'nin Ham Çelik Üretimi 2022 Yılında Yüzde 12,9 Azaldı

2022 yılında küresel jeopolitik, siyasi ve askeri gelişmeler demir çelik sektörünü doğrudan etkilemiştir. Rusya'nın Ukrayna'ya işgali ile başlayan savaşın tarafı olan bu iki ülke dünya ekonomisi için önemli iki demir çelik ve ana metal üreticisi ve ihracatçısı ülkedir. Savaş nedeniyle Ukrayna'da üretim ve ihracat önemli ölçüde düşmüş, Rusya ise Batı'nın yaptırımları ile karşı karşıya kalmıştır. Rusya geleneksel ihracat pazarlarından hızla Türkiye ve Asya, Orta Doğu ülkelerine yönelmiş ve yaptırımların etkisini azaltmaya çalışmıştır. Savaşın bir diğer etkisi demir çelik ve diğer metal fiyatlarında yaşanan sert artışlar olmuştur. Yine savaşın etkisi ile olağanüstü artan enerji fiyatları nedeniyle özellikle Avrupa'da demir çelik üretimi sıkıntıyla karşılaşmıştır. 2022 yılının ikinci yarısında ise dünya genelinde uygulanmaya başlanan sıkı para politikaları nedeniyle ortaya çıkan yavaşlama sonucu demir çelik talebi de zayıflamıştır. Dünya demir çelik sektörünü 2022 yılında büyük ölçüde bu gelişmeler şekillendirmiştir. Türk demir çelik sektörü de bu etkileri farklı ölçülerde yaşamıştır. Buna bağlı olarak ham çelik üretimi 2022 yılında yüzde 12,9 azalmış ve 35,1 milyon tona inmiştir.

Dünya ham çelik üretimi ise 2022 yılında yüzde 4,3 azalarak 1,95 milyar tondan 1,83 milyar tona inmiştir. En büyük üretici Çin'de üretim 2022 yılında yüzde 2,1 düşmüş ve 1,03 milyar tona inmiştir. Çin'in kapalı kalması nedeniyle üretim düşmüştür. Hindistan 2. büyük üreticidir ve 2022 yılında üretimi yüzde 5,5 artarak 124,7 milyon ton olmuştur. Japonya'da üretim yüzde 7,4 azalmış ve 89,2 milyon ton olmuştur. ABD'de üretim artışı yüzde 5,9 olarak gerçekleşmiştir. Rusya'da üretim 2022 yılında yüzde 7,2 azalmış ve 71,5 milyon tona düşmüştür. Güney Kore üretimi yüzde 6,5 düşmüş ve 65,9 milyon tona inmiştir. Almanya'nın üretimi yüzde 8,4 azalmış ve 36,8 milyon ton olmuştur. Türkiye 35,1 milyon ton üretimi ile 7. sıradan 8. sıraya inmiştir. Brezilya'da üretim 34,8 milyon tona inmiştir. 10. üretici İran'da üretim yüzde 8 artmış ve 30,6 milyon ton olmuştur.

Tablo.83 Ham Çelik Üretimi

Yıllar	Bin Ton
2018	37.311
2019	33.700
2020	35.800
2021	40.360
2022	35.100

Kaynak: Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, (2023)

Uzun Çelik Üretimi 2022 Yılında Yüzde 11 Azaldı

2022 yılında Türkiye'nin kütük üretimi yüzde 11 azalarak 23,1 milyon tona düşmüş, slab üretimi 2021 yılına kıyasla yüzde 16,7 azalarak 11,9 milyon ton seviyesine inmiştir.

Tablo.84 Ürünler Göre Ham Çelik Üretimi; Bin Ton

Yıllar	Kütük	Slab	Toplam
2018	24.669	12.642	37.311
2019	20.725	12.975	33.700
2020	23.200	12.600	35.800
2021	26.000	14.360	40.360
2022	23.150	11.950	35.100

Kaynak: Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, (2023)

Yöntemlere Göre Ham Çelik Üretiminde Elektrikli Ocaklar Üretimi Yüzde 15,9 Geriledi

Ham çelik üretimi iki ayrı yöntemle gerçekleşmektedir. İlki elektrik ocaklı (EO) tesislerdeki üretimdir. İkincisi ise bazik oksijen fırını (BOF) olarak bilinen entegre tesislerdeki üretimdir. Elektrik ocaklı tesisler girdi olarak hurda, entegre tesisler ise girdi olarak demir cevheri kullanmaktadır. 2022 yılında elektrik ark ocaklı tesislerde üretim 2021 yılına göre yüzde 15,9 azalarak 24,3 milyon tona, entegre tesislerde ise üretim yüzde 5,8 azalarak 10,8 milyon tona inmiştir.

Tablo.85 Yöntemlere Göre Ham Çelik Üretimi; Bin Ton

Yıllar	EO	BOF	Toplam
2018	25.798	11.513	37.311
2019	22.884	10.859	33.740
2020	24.782	11.018	35.800
2021	28.900	11.460	40.360
2022	24.300	10.800	35.100

Kaynak: Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, (2023)

Uzun Mamul Üretimi 2022 Yılında Yüzde 11,1, Yassı Mamul Üretimi Yüzde 16,5 Azaldı

2022 yılında Türkiye'nin nihai mamul üretimi 2021 yılına oranla yüzde 13,0 gerilemiş ve 35,1 milyon tona inmiştir. 2022 yılında yassı mamul ürünlerin üretimi yüzde 16,5 azalarak 11,9 milyon tona düşmüştür. Uzun ürünler üretimi yüzde 11,1 azalmış ve 23,2 milyon ton olmuştur.

Tablo.86 Türkiye'nin Nihai Mamul Üretimi; Bin Ton

Yıllar	Uzun	Yassı	Toplam
2018	23.680	14.940	38.620
2019	20.944	12.799	33.740
2020	23.234	12.576	35.800
2021	26.100	14.260	40.360
2022	23.200	11.900	35.100

Kaynak: Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, (2023)

Nihai Mamul Tüketimi 2022 Yılında Yüzde 2,6 Azaldı

Türkiye'nin nihai ürün tüketimi 2022 yılında yüzde 2,6 azalarak 32,5 milyon ton seviyesine inmiştir. Uzun ürün tüketimi yüzde 6,3 düşmüş ve 15,0 milyon ton olmuştur. Yassı ürün tüketimi ise yüzde 0,6 artarak 17,5 milyon ton seviyesine ulaşmıştır. Uzun ürün tüketimi 2022 yılında yüksek bir düşüş göstermiştir.

Tablo.87 Türkiye'nin Nihai Mamul Tüketimi; Bin Ton

Yıllar	Uzun	Yassı	Toplam
2018	14.269	16.440	30.700
2019	10.300	15.700	26.000
2020	13.785	15.720	29.505
2021	16.000	17.400	33.400
2022	15.000	17.500	32.500

Kaynak: Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, (2023)

DEMİR ÇELİK ÇUBUK PROFİL

Girişim Sayısı ve Üretim

İnşaat demiri olarak kullanılan demir çelik çubuk profil sanayisi Türkiye'nin en eski ve köklü sanayilerinden biri olup dünya ölçeğinde üretim kapasitesine sahiptir. Demir çelik çubuk profil sanayisinde 2022 yılı itibarıyla 271 girişim faaliyet göstermektedir.

2020 yılında üretim yüzde 12 artarak 24,84 milyon ton olmuştur. 2021 yılında ise üretim yüzde 16,8 artarak 29,02 milyon tona yükselmiştir. İhracatta karşılaşılan ilave tedarik talebi ve iç talepteki artış üretimi 2022 yılında da desteklemiş bir önceki yıla göre yüzde 11,4'lük artış ile üretim 32,34 milyon ton olmuştur.

Tablo.88 Demir Çelik Çubuk Profil Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Milyon Ton
2018	276	25,69
2019	256	22,17
2020	252	24,84
2021	268	29,02
2022	271	32,34

Kaynak: TÜİK

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik çubuk profil iç pazarı 2019 yılından 2022 yılına kadar büyümektedir. İç pazarda tüketim 2019 yılında 13,24 milyon ton iken, 2022 yılında 23,18 milyon ton tüketim gerçekleşmiştir. Tüketim büyüklüğü ve eğilimleri inşaat sektörü için önemli bir öncü göstergedir. Üretim tarafında da

tüketime paralel bir artış gerçekleşmiştir. 2022 yılında 31,34 milyon ton üretim gerçekleşmiş, üretimin 8,62 milyon tonu ihraç edilmiştir.

Tablo.89 Demir Çelik Çubuk Profil İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	22.174.353	9.350.658	417.714	13.241.409
2020	24.843.081	8.848.199	309.082	16.303.964
2021	29.016.719	10.822.483r	412.942r	18.607.178r
2022	31.338.060	8.622.700	463.606	23.178.966

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye, demir çelik çubuk profil dış ticaretinde çok önemli bir ihracatçı ülkedir. Tüm dünyayı sarsan pandemi ve bunun getirdiği küresel ticaretteki daralmaya bağlı olarak 2020 yılında ihracat yüzde 11,8 düşerek 4,14 milyar dolara gerilemiştir. 2021 yılında ise miktar olarak demir çelik çubuk ve profil ihracatında yüzde 20,3 artış gerçekleşmiş olup 10.822.483 tonluk ihracat gerçekleşmiştir. 2021 yılında emtia ve metal fiyatlarındaki yüksek artışlar ihracat birim fiyatının 0,69 dolar/kg seviyesine kadar çıkmasına yardımcı olmuştur. 2022 yılında ise bazı gelişmiş ülke ihracat pazarlarındaki daralma ile Çin'in piyasalara hızlı geri dönüşü ile ihracatımız 8,62 milyon tona gerilemiştir. Değer olarak da yüzde 7,8 gerileyerek 6,84 milyar dolara düşmüştür. Ortalama ihracat birim fiyatı 2022 yılında yüzde 14,5 artmış ve 0,79 dolara yükselmiştir.

Tablo.90 Demir Çelik Çubuk Profil İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	9.350.658	4.693,5	0,50
2020	8.848.199	4.140,6	0,47
2021	10.822.483r	7.420,3r	0,69
2022	8.622.700	6.841,2	0,79

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye sınırlı ölçüde demir çelik çubuk profil ithalatı da yapmaktadır. İthalat daha çok farklı nitelik ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kısmen fiyat avantajları için ve de yurt içi teslimlerde yaşanan sıkışıklık dönemlerinde yapılmaktadır. 2020 yılında oluşan yeni koşullar özellikle pandemi etkisi demir çelik çubuk profil ithalatını oldukça düşürmüştü. 2021 yılında ise ithalat yeniden artmış ve 401,5 milyon dolar değerinde 412.960 ton ithalat gerçekleşmiştir. İthal birim fiyatı ise 0,97 dolar/kg olmuştur. 2022 yılında ithalat artışı devam etmiş 545,5 milyon değerinde 463.606 ton ithalat gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatı da 1,18 dolara yükselmiştir.

Tablo.91 Demir Çelik Çubuk Profil İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	417.714	273,2	0,65
2020	309.082	221,8	0,72
2021	412.942r	401,5	0,97
2022	463.606	545,5	1,18

Kaynak: TÜİK, r. revize edilmiştir

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye çok farklı ve uzak coğrafyalardaki pazarlara demir çelik çubuk profil ihracatı yapmaya devam etmektedir. 2022 yılında en büyük pazar olarak ilk sırada yine İsrail almıştır. İsrail'e ihracat 2021 yılına göre yüzde 3,8 artmıştır. İsrail'den sonra en çok ihracat yapılan ülke Yemen'dir. Yemen'e ihracatımız son senelerde düşmektedir. En çok ihracat yaptığımız 3. ülke ise ABD'dir. ABD'ye yapılan ihracat 2022 yılında yüzde 37,2 artarak 322,3 milyon dolara yükselmiştir. İlk 10 ihracatçı sıralamasına 2022 yılında İngiltere, Senegal, Arnavutluk ve Fas girmiştir.

Tablo.92 Demir Çelik Çubuk Profil İhracat Pazarlarımız 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	İsrail	1.000.339.508	1	İsrail	1.038.994.650
2	Yemen	573.576.425	2	Yemen	533.106.763
3	Singapur	411.663.512	3	ABD	322.306.459
4	Peru	298.467.484	4	Romanya	319.788.304
5	Brezilya	277.119.573	5	Kanada	283.733.239
6	Kanada	270.851.002	6	İngiltere	254.074.397
7	Hong Kong	253.356.114	7	Senegal	168.093.645
8	ABD	234.825.077	8	Arnavutluk	167.321.396
9	Romanya	202.349.000	9	Fas	166.860.116
10	Şili	176.924.210	10	Peru	158.817.054
Toplam İhracat		7.420.323.310	Toplam İhracat		6.841.203.322

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin demir çelik çubuk profil ithalatında, ilk sıralarda geleneksel olarak Avrupa Birliği ülkeleri bulunmaktaydı. 2022 yılında ise Güney Kore ve Çin ithalat yapılan ilk beş ülke arasına girmiştir. 2020, 2021 ve 2022 yıllarında en çok demir çelik çubuk profil ithalatı yapılan ülke İspanya'dır. İspanya'dan yapılan ithalat 2022 yılında yüzde 107 artarak 142,88 milyon dolara ulaşmıştır. 2022 yılında İspanya'nın ardından en çok ithalat yapılan ülkeler sırası ile Güney Kore, İngiltere, Çin ve Almanya'dır. İlk 4 ülkeden yapılan ithalat artmıştır. AB ülkelerinden daha nitelikli ve yüksek performanslı ürünlerin ithalatı yapılmaktadır. Çin'den yapılan ithalat artarken Almanya, İtalya ve Lüksemburg'dan yapılan ithalat gerilemiştir.

Tablo.93 Demir Çelik Çubuk Profil İthalat Yaptığımız Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	İspanya	68.998.401	1	İspanya	142.878.124
2	Almanya	52.045.898	2	Güney Kore	74.728.133
3	İtalya	46.206.701	3	İngiltere	58.294.208
4	İngiltere	32.245.403	4	Çin	47.906.218
5	Romanya	30.076.448	5	Almanya	37.371.976
6	Güney Kore	26.282.971	6	İtalya	32.312.483
7	Çin	25.632.123	7	Romanya	27.447.946
8	Lüksemburg	24.470.487	8	Slovakya	21.649.222
9	Rusya	17.170.693	9	Rusya	21.205.931
10	Slovakya	17.005.062	10	Lüksemburg	19.535.728
Toplam İthalat		401.453.712	Toplam İthalat		545.479.210

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Türkiye'nin demir çelik çubuk profil ihracatı 2018 yılında önemli ölçüde artmış ve dünya demir çelik çubuk profil ihracatındaki payı da yüzde 12,5'e yükselmişti. Pay, 2020 yılında ise yüzde 11,2'ye inmişti. 2021 yılında toparlanma döneminde pazarlarda uygulanan önlemlerin de azalması sonucu hem dünya ihracatı hem de Türkiye'nin ihracatı önemli ölçüde yükselmiş buna bağlı olarak 2021 yılında dünya ihracatından alınan pay da yüzde 12,1'e çıkmıştı. 2022 yılında 6,84 milyar dolara düşen ihracat ile dünya ihracatı içindeki payımız yüzde 10,3'e düşmüştür.

Tablo.94 Demir Çelik Çubuk Profil İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	3.696	31.926	11,6
2017	3.915	34.480	11,4
2018	5.425	43.578	12,5
2019	4.694	40.719	12,8
2020	4.141	37.061	11,2
2021	7.420	61.590r	12,1r
2022	6.841	66.616	10,3

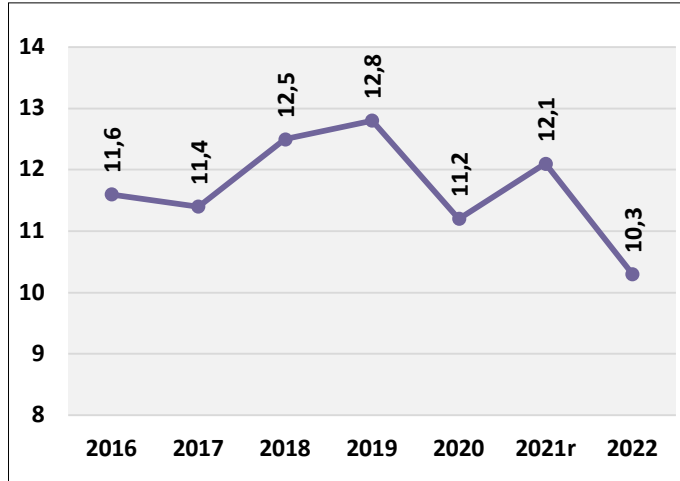
Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r. revize edilmiştir

Dünya Demir Çelik Çubuk Profil İhracatçıları ve İthalatçıları

2022 yılında Çin piyasalara çok hızlı bir geri dönüş yapmış ve ihracatını bir yılda neredeyse 2 katına çıkararak 10,05 milyar dolar ile ilk sıraya yerleşmiştir. Türkiye dünya demir çelik çubuk profil ihracatında 2021 yılında 7,43 milyar dolar ihracatı ile ilk sırada yer almaktayken 2022 yılında 6,84 milyar dolarlık ihracatı ile 2. sıraya düşmüştür.

Grafik.60 Türkiye'nin Demir Çelik Çubuk Profil İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde

Tablo.95 Dünya Demir Çelik Çubuk Profil İhracatında İlk 10 Ülke 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Türkiye	7.430.323.310	1	Çin	10.052.665.000
2	Çin	5.269.578.000	2	Türkiye	6.841.203.322
3	İtalya	4.577.081.000	3	İtalya	4.894.025.000
4	Almanya	4.163.007.000	4	Almanya	4.460.789.655
5	İspanya	3.283.085.000	5	İspanya	3.539.589.644
6	Malezya	2.243.067.000	6	Polonya	2.268.525.657
7	Rusya	2.238.276.000	7	Malezya	1.996.649.000
8	Polonya	1.916.327.000	8	Lüksemburg	1.672.820.028
9	Japonya	1.421.778.000	9	Fransa	1.584.829.000
10	Lüksemburg	1.403.838.000	10	ABD	1.544.331.211
Toplam İhracat		61.590.358.000	Toplam İhracat		66.615.852.333

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

2022 yılında Dünya demir çelik çubuk profil ithalatında ilk sırada 2021 yılında da ilk sırada olan Almanya yer almıştır. ABD'de gevşetilen koruma önlemleri ile ithalat bir önceki seneye göre yüzde 34 artmış ve 2. sırada kalmaya devam etmiştir. İthalatta 3. sırada Fransa, 4.sırada Kanada bulunmaktadır. Hollanda 2022 yılında en büyük 5. ithalatçı olmuştur. Polonya, Hong Kong, İngiltere, Güney Kore ve Romanya bu ülkeleri izlemektedirler. Önemli üretici ve ihracatçı ülkeler aynı zamanda ithalatçı konumdadırlar. Türkiye 2021 yılında 37. sırada iken 2022 yılında 29. sırada yer almıştır.

Tablo.96 Dünya Demir Çelik Çubuk Profil İthalatında İlk 10 Ülke 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	4.157.688.000	1	Almanya	4.677.818.807
2	ABD	2.969.508.000	2	ABD	3.980.117.038
3	Fransa	2.419.233.000	3	Fransa	2.759.934.000
4	Kanada	1.916.261.000	4	Kanada	2.217.867.470
5	Polonya	1.728.778.000	5	Hollanda	1.773.714.908
6	Hong Kong	1.726.733.000	6	Polonya	1.721.738.466
7	Güney Kore	1.594.629.000	7	Hong Kong	1.695.866.778
8	Hollanda	1.430.553.000	8	İngiltere	1.676.720.998
9	Çin	1.387.306.000	9	Güney Kore	1.470.721.000
10	İngiltere	1.373.687.000	10	Romanya	1.387.065.000
37	Türkiye	401.472.021	29	Türkiye	545.479.210
Toplam İthalat		56.732.100.000	Toplam İthalat		61.399.778.377

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

DEMİR ÇELİK BORU VE BORU BAĞLANTI PARÇALARI

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik boru (tüpler, içi boş profiller) ve boru bağlantı parçaları sanayi, demir çelik sektöründe üretim ve ihracat açısından Türkiye'nin en önemli sanayilerinden olmaya devam etmektedir. Her türlü alt yapı inşaat ve projesi için çelikten boru üreten sanayi özellikle petrol ve doğal gaz iletim hatlarında kullanılan boruların tedarikini gerçekleştirmektedir. Üretim ve ihracat büyük projelere bağlı olarak dalgalanmalar gösterebilmektedir.

Demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları sanayi üretimi 2021 yılında yüzde 5,1, 2022 yılında yüzde 2,4 artmış ve 4,68 milyon tona yükselmiştir. 2022 yılında hem dış talep hem de iç talepte artış gerçekleşmiştir.

Tablo.97 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2018	206	4.515.000
2019	211	4.103.775
2020	210	4.350.000
2021	214	4.570.000
2022	215	4.680.000

Kaynak: TÜİK, Çelik Boru Üreticileri Derneği

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları hem iç pazarın ihtiyaçlarını büyük ölçüde karşılamakta hem de önemli ölçüde ihracat gerçekleştirmektedir. İç pazarda yer alan büyük ölçekli projelerin taleplerine bağlı olarak iç tüketim yıllar itibarıyla dalgalanma göstermeye devam etmektedir. 2018 ve 2019 yıllarında daralan iç talep 2020 yılında yeniden büyüme trendine girmişti. Özellikle yeni boru hatları yatırımlarının artması ile iç talepte büyüme 2021 ve 2022 yılında da devam etmiştir. Firmalara verilen destekler ve yatırım teşvikleri devam etmiştir. İç tüketim 2022 yılında yüzde 1,7 artarak 3.088.549 tona yükselmiştir.

Tablo.98 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	4.103.775	1.952.191	388.117	2.539.701
2020	4.350.000	1.955.623	397.693	2.792.070
2021	4.570.000	1.986.509r	453.953r	3.037.444r
2022	4.680.000	2.202.767	611.316	3.088.549

Kaynak: TÜİK, Çelik Boru Üreticileri Derneği, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları sanayisinin dış pazarlarda rekabet gücü yüksek olup üretiminin önemli bir bölümünü ihraç etmektedir. Dünyadaki inşaat ve alt yapı yatırım faaliyetlerindeki gelişmelerin yarattığı talep dalgalanmaları ihracatı da etkilemektedir. 2019 yılında önemli ihracat pazarlarımız olan ABD ve AB'nin ithalat kısıtlamaları ile karşılaşmış, 2020 yılı pandemi etkisi ile durağan geçmiş, 2021 yılında ise ihracatta miktar, değer ve birim fiyat olarak artışlar gerçekleşmiştir. 2022 yılında da ihracat miktar olarak yüzde 1,5 artarken, değer olarak yüzde 24,1 yükselmiştir. Demir çelik fiyatlarında küresel olarak yaşanan artış ile ihracat birim fiyatı 1,08 dolar/kg seviyesinden 2022 yılında 1,20 dolar/kg seviyesine yükselmiştir.

Tablo.99 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	1.952.191	1.569,3	0,80
2020	1.955.623	1.445,8	0,74
2021	1.986.509	2.138,7	1,08
2022	2.202.767	2.654,1	1,20

Kaynak: TÜİK

Demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ithalatı daha çok yurt içindeki büyük enerji ve alt yapı projeleri ihalelerine katılan ve kazanan yabancı üreticiler ile gerçekleşmektedir. Türkiye'deki yatırım projeleri ve ölçekleri bu itibarla ithalat için de ölçü olabilmektedir. Demir çelik boru ve bağlantı parçaları ithalatı 2022 yılında miktar olarak yüzde 34,6 artarak 611.316 ton, değer olarak ise 1,32 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatı ise 2,16 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.100 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2019	388.177	668,6	1,72
2020	397.693	666,2	1,68
2021	453.953r	860,5	1,90
2022	611.316	1.321,6	2,16

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Demir çelik boru ve boru bağlantı parçalarında 2022 yılında en yüksek ihracat bir önceki yıl olduğu gibi Romanya'ya gerçekleşmiştir. ABD'ye ihracat 2022 yılında yüzde 286 artmış ve ABD en çok ihracat yapılan ülkeler arasında 2. sıraya yükselmiştir. İngiltere, Irak ve İsrail ilk iki ülkeyi izlemektedir. İngiltere ve Irak'a ihracatta düşüş yaşanmıştır. Mısır'a yapılan ihracat sıçramış, Almanya, İtalya ve Kanada'ya yapılan ihracat artmıştır.

Tablo.101 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracat Pazarlarımız 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Romanya	277.466.579	1	Romanya	306.419.205
2	İngiltere	227.855.900	2	ABD	267.855.202
3	Irak	161.659.119	3	İngiltere	218.263.565
4	Belçika	133.376.706	4	Irak	159.001.641
5	İsrail	127.261.138	5	İsrail	151.020.232
6	Almanya	100.357.472	6	Mısır	118.633.548
7	İtalya	82.804.940	7	Almanya	107.109.404
8	ABD	69.370.283	8	İtalya	98.144.987
9	Kanada	62.002.602	9	Kanada	94.364.564
10	Gürcistan	50.339.146	10	Belçika	90.842.783
Toplam İhracat		2.138.685.834	Toplam İhracat		2.654.127.538

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

2022 yılında demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ithalatında ilk 3 ülke sıralarını korumuştur. Çin, İtalya ve Almanya 3 önemli tedarikçi olmaya devam etmiştir. Çin ürünleri fiyat avantajı, İtalya ve Almanya ürünleri ise teknik özellikleri nedeniyle ithal edilmektedir. Diğer önemli üretici ülkelerden de geleneksel ithalat sürmüştür. 2022 yılında Avusturya ve Hindistan yeni tedarikçi olarak görülmektedir.

Tablo.102 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalatı Yaptığımız Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	213.102.872	1	Çin	437.250.380
2	İtalya	123.441.177	2	İtalya	265.393.678
3	Almanya	107.833.060	3	Almanya	128.286.377
4	Rusya	69.978.397	4	Rusya	71.225.857
5	Ukrayna	53.844.304	5	Romanya	41.289.688
6	Romanya	29.157.805	6	Ukrayna	40.390.398
7	Güney Kore	25.424.994	7	Avusturya	26.087.495
8	ABD	22.972.592	8	Hindistan	25.585.543
9	Vietnam	17.441.634	9	Güney Kore	23.581.522
10	Slovakya	15.872.297	10	ABD	23.419.854
Toplam İthalat		860.470.274	Toplam İthalat		1.321.625.285

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

2017 ve 2018 yıllarında küresel ekonomide, inşaat faaliyetlerinde ve alt yapı yatırımlarında toparlanma ile hızla artan demir çelik boru ve bağlantı parçaları ihracatı 2019 yılında yüzde 4,3 daralarak 74,89 milyar dolara inmiştir. Dünya ticaretinde özellikle demir çelik ürünlerine getirilen koruma önlemlerine ilaveten küresel pandemi boyunca yaşanan sıkıntılar nedeni ile ticaret 2020 yılında da yüzde 16,8 azalmış 62,24 milyar dolar seviyelerine gerilemiştir.

2021 yılında dünya ekonomisi, ticareti ve inşaat sektöründe yaşanan hızlı toparlanma ile dünya çelik boru ve bağlantı parçaları ihracatı da yüzde 19,5 artmış ve 74,4 milyar dolara yükselmiştir.

2022 yılında dünya ihracatı yüzde 8,1 artarak 84,77 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin dünya demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ihracatı içindeki payı 2021 yılında ihracatın daha yüksek artışı ile yüzde 2,32'den yüzde 2,73'e yükselmiştir. 2022 yılında Türkiye, önemli pazarlarındaki toparlanma yanı sıra karşılaştığı ilave tedarik talebini de iyi değerlendirerek payını 3,13'e çıkarmıştır.

Dünya Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatçıları ve İthalatçıları

Dünya demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ihracatında ilk sırayı 2022 yılında da Çin almaktadır. Çin yüzde 54,7 ar-

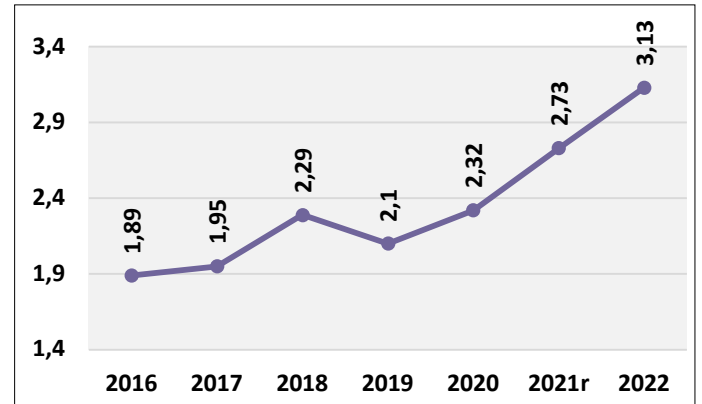
tıyla ihracatını 22,23 milyar dolara yükseltmiştir. 2. ve 3. sırada iki AB ülkesi İtalya ve Almanya yer almaktadır. Yine geleneksel üreticiler ABD, Güney Kore, Japonya ve İspanya diğer önemli ihracatçılardır. Türkiye, dünya demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ihracatçıları arasında 7. sırada yer almaktadır.

Tablo.103 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	1.431,8	73.520	1,95
2018	1.783,1	78.268	2,29
2019	1.569,3	74.891	2,10
2020	1.445,8	62.243	2,32
2021	2.138,7	78.375r	2,73r
2022	2.654,1	84.771	3,13

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.61 Türkiye'nin Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde

Tablo.104 Dünya Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	14.374.708.000	1	Çin	22.236.694.000
2	İtalya	7.752.855.000	2	İtalya	8.761.566.000
3	Almanya	6.639.747.000	3	Almanya	7.014.225.513
4	ABD	3.758.378.000	4	ABD	4.661.251.399
5	Güney Kore	3.262.263.000	5	Güney Kore	4.630.681.000
6	Japonya	3.225.427.000	6	Japonya	3.859.415.704
7	Hindistan	2.362.163.000	7	Türkiye	2.654.127.538
8	Türkiye	2.138.685.834	8	İspanya	2.315.880.467
9	Rusya	2.053.311.000	9	Avusturya	2.043.003.000
10	İspanya	1.853.173.000	10	Meksika	1.999.005.925
Toplam İhracat		78.375.460.000	Toplam İhracat		84.770.542.654

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

ABD dünyanın en büyük demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ithalat pazarı olmayı sürdürmektedir. ABD'nin ithalatı korunma önlemleri ile 2019 ve 2020 yıllarında gerileyen ithalat rakamı 2021 ve 2022 yıllarında sıçrama göstermiş ve 15,42 milyar dolara yükselmiştir. Alt yapı paketleri ile hızlanan inşaat harcamaları sonucu ithalat önemli ölçüde artmıştır. 2022 yılında ilk 10 ülke sıralamasında Almanya 2. sıraya yükselmiş geçen sene 2. sırada yer alan Çin ise 6. sıraya düşmüştür. Kanada'nın ithalatı yüzde 50 artmış ve en çok ithalat yapan 3. ülke olmuştur. Kanada'nın ardından Fransa ve Meksika gelmektedir. Türkiye 2021 yılında 27. sırada yer alırken 2022 yılında yüzde 53,6 artan ithalatı ile 17. sırada yer almaktadır.

Tablo.105 Dünya Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	9.040.018.000	1	ABD	15.423.210.995
2	Çin	2.097.727.000	2	Almanya	5.847.397.690
3	Almanya	5.342.613.000	3	Kanada	4.460.395.718
4	Kanada	2.966.614.000	4	Fransa	2.783.562.000
5	Fransa	2.746.526.000	5	Meksika	2.181.419.466
6	Hollanda	1.952.420.000	6	Çin	2.141.734.000
7	Polonya	1.933.577.000	7	İtalya	2.107.624.871
8	İngiltere	1.759.342.000	8	Hollanda	2.045.060.058
9	Meksika	1.758.851.000	9	İngiltere	1.965.422.032
10	İtalya	1.719.478.000	10	Endonezya	1.726.663.000
27	Türkiye	860.470.274	17	Türkiye	1.321.625.285
Toplam İthalat		75.901.706.000	Toplam İthalat		82.146.578.865

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

DEMİR ÇELİK İNŞAAT AKSAMI

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik inşaat aksamı; inşaat ve inşaatın parçaları için metal çatıların ya da iskeletlerin imalatı (kuleler, direkler, destekler, köprüler vb.) -metal endüstriyel iskeletlerin imalatı (yüksek fırınlar, kaldırma teçhizatları, taşıma ekipmanları vb. için iskeletler)- çoğunluğu metalden inşaat şantiyeleri, modüler sergi elemanları vb. gibi prefabrik binaların imalatını kapsamaktadır. Ayrıca bu kapsamda çelik tel çubukların soğuk çekilmesi yöntemiyle çekilmiş ve inşaatlarda kullanılan çelik tel imalatı da yer almaktadır.

Demir çelik inşaat aksamı üretimi 2022 yılında yüzde 12 gerileyerek 2,47 milyon tona inmiştir. 2022 yılında faaliyet gösteren firma sayısı 950'dir.

Tablo.106 Demir Çelik İnşaat Aksamı Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2018	1.026	2.143.516
2019	918	2.308.800
2020	973	2.385.584
2021	954r	2.810.218
2022	950	2.472.992

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik inşaat aksamı iç tüketimi 2021 yılında yüzde 21,2 büyümüş ve 1,95 milyon ton olarak gerçekleşmişti. İç talep 2019 yılında büyüme göstermiş, 2020 yılında da inşaat sektörüne verilen destekler nedeniyle büyüme gerçekleşmiştir. 2021 yılında ise içeride yarım kalan inşaat işlerinin tamamlanmasına yönelik tüketim artışı yaşanmıştı. 2022 yılında ise inşaat sektörü özellikle konut inşaatı bölümünde küçülmüştür. İç pazarda da tüketim yüzde 28 düşmüş ve 1.392.511 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.107 Demir Çelik İnşaat Aksamı İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2019	2.308.800	813.780	45.683	1.540.703
2020	2.385.584	854.820	77.030	1.607.896
2021	2.810.218	934.319r	73.283	1.949.182r
2022	2.472.992	1.151.950	71.469	1.392.511

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Demir çelik inşaat aksamı da Türkiye'nin önemli ihracat kalemlerinden biri olmaya devam etmektedir. 2020 yılında küresel pandemiye ve inşaat pazarlarımızdaki yavaşlamaya rağmen ihracat artış göstermiş, 2021 yılında da ihracat artışı ivme kazanmıştı. 2022 yılında ihracat miktar olarak yüzde 23,3 artmış ve 1.151.950 tona yükselmiştir. İhracat değer olarak ise yüzde 33,9 artarak 2,3 milyon dolara ulaşmıştır. İhracat birim fiyatları da 2021 yılındaki 1,85 dolar/kg seviyesinden 2,01 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.108 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	711.355	1.213,4	1,71
2019	813.780	1.326,6	1,63
2020	854.820	1.338,5	1,57
2021	934.319r	1.728,7	1,85
2022	1.151.950	2.315,0	2,01

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Demir çelik inşaat aksamı ithalatı miktar olarak 2020 yılından sonra iki senedir gerilemektedir. 2021 yılında 73.283, 2022 yılında da 71.469 ton demir çelik inşaat aksamı ithalatı gerçekleşmiştir. 2022 yılında değer olarak ithalat bir önceki seneye göre aynı kalmış 314,1 milyon dolarlık demir çelik inşaat aksamı ithal edilmiştir. 2021 yılında dünya çapında gerçekleşen metal fiyatlarındaki artış 2022 yılında ivmesini kaybetmiş daha durağan kalmıştır. Buna bağlı olarak 2021 yılında yüzde 44,4 artarak 4,29 dolar/kg olarak gerçekleşen ithal birim fiyatı 2022 yılında 4,39 dolar/kg seviyesindedir.

Tablo.109 Demir Çelik İnşaat Aksamı İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	62.442	192,2	3,08
2019	45.683	122,3	2,68
2020	77.030	229,0	2,97
2021	73.283	314,1	4,29
2022	71.469	314,1	4,39

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Demir çelik inşaat aksamı ihracatında ilk sıraları ABD dışında yakın ve komşu pazar ülkeler almaktadır. İhracat yurt dışı müteahhitlik hizmetlerinden her zamanki gibi olumlu etkilenmektedir. Hacim ve ağırlık olarak büyük olan ihracat taşımaları nedeniyle daha çok yakın pazarlar tercih edilmekte olsa da uzak pazar olan ABD'ye yapılan ihracat yüzde 145 artarak 192 milyon dolara yükselmiştir. İnşaat faaliyetlerinin ve şantiyelerinin yoğunlaştığı yakın ve komşu ülkelere ihracat artmaktadır. 2022 yılında ihracatta ilk 3 sırayı Irak, ABD ve Almanya almıştır. Fransa, İsrail, Rusya ilk 3 ülkeyi izlemektedir. İsveç, Türkmenistan ilk 10 ülke içinde yer almışlardır.

Tablo.110 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	184.485.675	1	Irak	226.074.762
2	Almanya	91.023.811	2	ABD	192.422.098
3	Rusya	81.615.777	3	Almanya	128.356.749
4	İsrail	80.742.705	4	Fransa	94.275.205
5	ABD	78.530.992	5	İsrail	93.608.896
6	Fransa	55.409.284	6	Rusya	75.100.070
7	Nijerya	46.316.306	7	İsveç	71.199.215
8	Bulgaristan	42.349.301	8	Bulgaristan	64.581.290
9	Özbekistan	41.057.088	9	Türkmenistan	60.718.346
10	Azerbaycan	39.360.599	10	Azerbaycan	57.616.350
Toplam İhracat		1.728.653.898	Toplam İhracat		2.315.011.913

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

2022 yılı itibarıyla en çok demir çelik inşaat aksamı ithalatı yapılan ülke Rusya olmuştur. Rusya Çin'in yerini almıştır. Rusya'nın ardından Çin en çok ithalat yaptığımız ülkedir. Rusya ile Çin yer değiştirmiştir. İthalat farklı ürün ihtiyaçlarına göre çeşitlilik gösterebilmektedir. 2022 yılında Hollanda yeniden ilk 10 ithalatçı ülke arasına girmiş, Portekiz çıkmıştır.

Tablo.111 Demir Çelik İnşaat Aksamı İthalat Yapılan Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	83.362.836	1	Rusya	91.963.361
2	Rusya	44.269.283	2	Çin	47.149.359
3	İtalya	22.342.969	3	Almanya	30.938.059
4	Almanya	14.952.510	4	İtalya	21.829.983
5	İspanya	11.407.388	5	İspanya	18.907.172
6	Avusturya	10.544.795	6	Güney Kore	17.761.701
7	Güney Kore	5.861.280	7	Avusturya	10.997.323
8	Polonya	3.815.208	8	Norveç	7.846.010
9	Norveç	3.130.751	9	Hollanda	5.325.409
10	Portekiz	2.484.361	10	Polonya	5.107.711
Toplam İthalat		314.130.079	Toplam İthalat		314.102.340

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

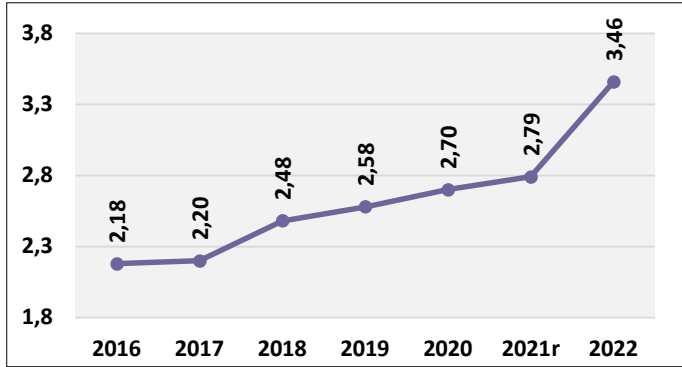
Türkiye'nin demir çelik inşaat aksamı ihracatı 2016 yılından bu yana artış göstermektedir. Buna paralel Dünya ihracatından Türkiye'nin aldığı pay da hızla yükselmektedir. 2016-2021 yılları arasında yüzde 2,18'den yüzde 2,79'a yükselen payımız 2022 yılında ilk defa yüzde 3'ün üzerine çıkarak yüzde 3,46 olmuştur. Türkiye 2016 yılından 2022 yılında ihracatını yüzde 131,5 artırmış aynı dönemde dünya demir çelik inşaat aksamı ihracatı yüzde 45 yükselmiştir.

Tablo.112 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	1.000,4	45.986,4	2,18
2017	1.047,7	47.611,2	2,20
2018	1.213,4	48.985,3	2,48
2019	1.326,6	51.515,0	2,58
2020	1.338,5	49.625,7	2,70
2021	1.728,7	61.853,9r	2,79r
2022	2.315,0	66.900,9	3,46

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r. revize edilmiştir

Grafik.62 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde

Dünya Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracatı ve İthalatında Ülkeler

Dünya demir çelik inşaat aksamı ihracatında ilk sırayı 19,2 milyar dolar ile Çin almaktadır. Çin pandemiden sonra kendisine karşı uygulanan koruma önlemleri ile karbon emisyon kısıtlamalarına rağmen 2022 yılında tekrar dünya pazarlarındaki ağırlığını artırmış, hızlı ve agresif ihracatı ile dünya ihracatındaki payını yüzde 22'den yüzde 29'a çıkarmıştır. 2021 yılında ilk 4 sırada yer alan Almanya 2., Polonya 3., İspanya 4. sıradaki yerlerini korumuştur. Türkiye 2021 yılında 8. sırada yer almışken 2022 yılında 5. büyük ihracatçı ülke olmuştur. Türkiye'nin ardından yine pazar payını artıran Güney Kore 6. sıradadır. İhracatları aynı düzeylerde kalan Hollanda 7., İtalya 8. sırada yer alırken ihracatını ve pazar payını artıran Meksika 9. sırada yer almıştır. İhracatı gerileyen Belçika ilk 10 ülke arasında 10. sıradadır.

Tablo.113 Dünya Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	14.349.956.000	1	Çin	19.193.369.000
2	Almanya	5.124.235.000	2	Almanya	5.076.544.292
3	Polonya	3.568.660.000	3	Polonya	3.932.304.715
4	İspanya	2.447.244.000	4	İspanya	2.732.821.842
5	Hollanda	2.038.387.000	5	Türkiye	2.315.011.913
6	Belçika	1.989.972.000	6	Güney Kore	2.158.733.000
7	İtalya	1.966.558.000	7	Hollanda	2.139.373.373
8	Türkiye	1.728.653.898	8	İtalya	1.985.220.000
9	Güney Kore	1.701.621.000	9	Meksika	1.957.135.951
10	Çekya	1.658.695.000	10	Belçika	1.816.910.000
Toplam İhracat		61.853.897.000	Toplam İhracat		66.900.894.922

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ABD en büyük demir çelik inşaat aksamı ithalatçısı olmaya devam etmektedir. Uyguladığı koruma önlemlerine karşın alt yapı yatırımları hızla artan ABD'nin ithalatı 2021 yılında yüzde 15,7 artarak 6,26 milyar dolar olmuştur 2022 yılında da ihracat yüzde 33 artarak 8,34 milyar dolara yükselmiştir. 2021 yılında ilk 10 ülke içinde yer alan Japonya, Norveç, Avusturya ve Avustralya'nın 2022 yılında ithalatları gerilemiş ve bu ülkelerin yerine Meksika, Çin, İtalya ve Endonezya 2022 yılı ilk 10 ithalatçı sıralamasında yer almışlardır. Meksika 5. sırada yer alırken Çin de 6. sırada yer almıştır. Her iki ülkenin de ithalatı oldukça yükselmiştir. Türkiye ithalatta 2021 yılında 39. sırada iken 2022 yılında 32. sıraya yükselmiştir.

Tablo.114 Dünya Demir Çelik İnşaat Aksamı İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	6.263.476.000	1	ABD	8.337.517.283
2	Almanya	4.195.652.000	2	Almanya	4.649.752.919
3	Fransa	3.040.318.000	3	Kanada	2.667.897.000
4	İngiltere	2.039.148.000	4	Fransa	2.479.799.864
5	Japonya	2.036.250.000	5	Meksika	1.915.691.674
6	Hollanda	1.682.864.000	6	Çin	1.894.183.569
7	Norveç	1.550.856.000	7	İtalya	1.673.818.928
8	Kanada	1.450.699.000	8	Hollanda	1.647.592.919
9	Avusturya	1.421.226.000	9	İngiltere	1.486.790.000
10	Avustralya	1.277.791.000	10	Endonezya	1.309.623.920
39	Türkiye	314.130.150	32	Türkiye	314.066.570
Toplam İthalat		54.527.667.000	Toplam İthalat		59.013.973.909

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ÖZEL BÖLÜM: İNŞAAT İSKELE VE KALIPLARI

İnşaat iskele ve kalıpları; demir çelik inşaat malzemelerinin önemli bir alt kolunu oluşturmaktadır. Bu kapsamda yer alan ürünler inşaat ve inşaatın parçaları için iskeleler, (kuleler, direkler, destekler, köprüler vb.), metal endüstriyel iskeleler (yüksek fırınlar, kaldırma teçhizatları, taşıma ekipmanları vb. için iskeleler) ile diğer metalden iskele ve kalıplardır. İnşaat iskele ve kalıpları konut, baraj, ticari bina, havaalanı, hastane, yol, metro, endüstriyel projeler ve benzeri inşaatlarda kullanılmaktadır.

Türkiye'de inşaat iskele ve kalıpları üretimi yapan firma sayısı 2022 yılında 160'tır. 2021 yılında artan üretim 617.885 ton olarak yenilenmiş, 2022 yılında üretim çok az gerileyerek 606.000 ton seviyelerinde kalmıştır.

Tablo.115 İnşaat İskele ve Kalıpları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2017	168	689.595
2018	153	521.425
2019	138	477.297
2020	152	576.033
2021	158	617.885r
2022	160	606.000

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye inşaat iskele ve kalıpları ihracatı yıllar itibarıyla gelişmektedir. 2020 yılında ihracat yüzde 12,3, 2021 yılında da yüzde 33,4 artarak 176,1 milyon dolara yükselmişti. 2022 yılında ihracat yüzde 8,9 artarak 191,7 milyon dolara yükselmiştir. En çok ihracat yapılan ülkeler içinde 2022 yılında Rusya ilk sırada yer almaktadır. Sırası ile İsrail, Fransa, Irak, İtalya, Almanya Rusya'nın ardında yer almaktadırlar. Bu sene Gürcistan ve Romanya ilk 10 ihracat yaptığımız ülke arasında girmişlerdir.

Tablo.116 Türkiye'nin İnşaat İskele ve Kalıpları İhracatı 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Fransa	14.292.697	1	Rusya	16.924.105
2	Rusya	14.015.844	2	İsrail	14.877.740
3	Irak	13.293.790	3	Fransa	12.660.283
4	Almanya	10.108.885	4	Irak	12.263.960
5	İsrail	9.721.502	5	İtalya	10.521.240
6	Belçika	8.233.987	6	Almanya	9.618.624
7	Özbekistan	6.388.881	7	Gürcistan	9.472.789
8	Sırbistan	6.033.870	8	Katar	5.829.486
9	Katar	5.475.100	9	Romanya	5.535.980
10	İtalya	5.230.117	10	Sırbistan	5.317.997
Toplam İhracat		176.063.640	Toplam İhracat		191.727.064

Kaynak: TÜİK

İnşaat iskele ve kalıpları ithalatı 2022 yılında yüzde 20,9 artarak 38,64 milyon dolara yükselmiştir. En çok ithalat yapılan ülke Almanya olmuştur. Avusturya'dan yapılan ithalat düşerken, Çin, Hindistan ve Rusya'dan yapılan ithalat artmıştır.

Tablo.117 Türkiye'nin İnşaat İskele ve Kalıpları İthalatı 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	9.173.917	1	Almanya	14.547.515
2	Avusturya	9.114.058	2	Avusturya	4.923.219
3	Çin	3.397.170	3	Çin	4.893.849
4	Rusya	2.729.661	4	Hindistan	4.418.244
5	Portekiz	2.086.520	5	Rusya	2.941.266
6	Hindistan	1.662.021	6	İtalya	1.388.512
7	Polonya	1.428.032	7	Portekiz	1.182.082
8	Fransa	889.428	8	Fransa	1.122.379
9	İspanya	226.559	9	Katar	750.546
10	İtalya	181.795	10	Polonya	491.263
Toplam İthalat		31.944.213	Toplam İthalat		38.640.591

Kaynak: TÜİK

DEMİR ÇELİK BAĞLANTI ELEMANLARI

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik vida cıvata somun ve benzeri gibi ürünler inşaat sanayisinde kullanılan bağlantı elemanlarını oluşturmaktadır. Demir çelik bağlantı elemanları sanayisi, Türkiye'de hem önemli bir üretici hem de ihracatçıdır. Demir çelik bağlantı elemanları üretimi iç ve dış talepteki istikrarlı artışlar ile 2018 yılından 2022 yılına yüzde 66 artarak 580.395 tondan 962.0756 tona yükselmiştir. Yine 2018 yılında faaliyet gösteren 188 firma sayısı da her yıl artarak 2022 yılında 248'e çıkmıştır.

Tablo.118 Demir Çelik Bağlantı Elemanları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2018	188	580.395
2019	207	602.795
2020	223	708.421
2021	244	921.271r
2022	248	962.075

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

İnşaatlarda kullanılan demir çelik bağlantı elemanları iç tüketiminde 2018 ve 2019 yıllarında sert daralmalar yaşanmıştı. İç tüketim 2020 yılında tekrar büyümüşü. İnşaat sektörüne verilen destekler ile demir çelik bağlantı elemanları sanayisine yönelik talep olumlu etkilenmiş 2020 ve 2021 yılında ise iç tüketim artmış ve 2021 yılında 726.085 tona yükselmişti. İç tüketim 2022 yılında ise 755.306 ton olmuştur.

Tablo.119 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	580.395	191.734	93.672	482.626
2019	602.795	210.844	74.522	466.473
2020	708.421	210.854	65.721	563.288
2021	921.271r	271.248r	76.062	726.085
2022	962.075	287.074	80.305	755.306

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

İnşaat sektöründe kullanılan demir çelik bağlantı elemanları ihracatı miktar ve değer olarak 2021 yılında yeniden önemli bir artış göstermişti. İhracat 2021 yılında miktar olarak yüzde 28,6 artmış ve 271.248 ton olmuştur. 2022 yılında demir çelik bağlantı elemanları ihracatı değer olarak 879,4 milyon dolara yükselmiştir. Miktar olarak da 287.074 ton ihracat gerçekleşmiştir. İhracat birim fiyatı 2020 yılında 2,28 dolar/kg iken, 2021 yılında 2,65 dolar/kg'a, 2022 yılında ise 3,06 dolar/kg seviyesine çıkmıştır. Metal fiyatlarındaki artış birim fiyatlarının yükselmesinde etkili olmuştur.

Tablo.120 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	191.734	527,6	2,75
2019	210.844	515,5	2,44
2020	210.854	480,2	2,28
2021	271.248r	719,4	2,65r
2022	287.074	879,4	3,06

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye'de inşaat sektöründe kullanılan demir çelik bağlantı elemanları için önemli bir iç pazar bulunmaktadır. İç pazarın ihtiyaçları daha çok içeriden karşılanmakla birlikte ithalat da yapılmaktadır. İthalat daha çok yüksek katma değerli ve yüksek teknoloji ürünlerde yapılmaktadır. Bu nedenle ithalat birim fiyatları, ihracat birim fiyatlarının yaklaşık 2,4 katıdır. 2022 yılında ithalat hem miktar hem de değer olarak artmıştır. Miktar olarak artış yüzde 5,6, değer olarak ise yüzde 13'tür. İthalat birim fiyatı ise 7,22 dolar/kg seviyesine yükselmiştir.

Tablo.121 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	93.672	561,9	6,00
2019	74.522	469,3	6,30
2020	65.721	424,8	6,46
2021	76.062	513,0	6,74
2022	80.305	579,6	7,22

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin inşaatlarda kullanılan demir çelik bağlantı elemanlarında en büyük pazarı Almanya'dır. İhracatın yaklaşık yüz-

de 31'i Almanya'ya yapılmaktadır. ABD, İtalya ve Fransa gibi 3 gelişmiş ülke de diğer sıralardaki pazarlardır. 2021 yılında en çok ihracat yaptığımız 10. ülke olan İngiltere yerine 2022 yılında Hollanda ilk 10'a girmiştir. Polonya 5., İspanya 6., Slovakya 7., Hollanda 8., Çin 9., Avusturya ise 10. sırada yer almıştır.

Tablo.122 Türkiye'nin Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	221.656.446	1	Almanya	272.892.067
2	ABD	91.922.852	2	ABD	95.144.121
3	İtalya	25.661.987	3	İtalya	41.014.797
4	Fransa	23.621.125	4	Fransa	33.759.188
5	Polonya	18.783.084	5	Polonya	27.894.913
6	Slovakya	18.447.234	6	İspanya	25.438.488
7	İspanya	18.318.585	7	Slovakya	20.539.070
8	Çin	18.261.111	8	Hollanda	20.467.257
9	Avusturya	14.026.012	9	Çin	18.287.649
10	İngiltere	13.967.803	10	Avusturya	17.522.906
Toplam İhracat		719.402.150	Toplam İhracat		879.399.984

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

2021 yılında en çok demir çelik bağlantı elemanları ithalatı yaptığımız ilk 10 ülke 2022'de sıralar değişse de aynıdır. Türkiye'nin inşaat sektöründe kullanılan demir çelik bağlantı elemanları ithalatı 2022 yılı sıralamasında Almanya başta yer almıştır. Almanya'dan sonra en çok ithalat yaptığımız ülkeler sırası ile Çin, ABD, İtalya ve Japonya'dır. Çin'den ithalat daha çok standart ürünlerde ve fiyat avantajı nedeniyle yapılmaktadır. İthalat yapılan diğer ülkeler ise gelişmiş ülkeler olup daha yüksek katma değerli ürünler ithal edilmektedir. En çok ithalat yaptığımız 10 ülke arasında diğer sıralarda Fransa, Tayvan, Malezya, Çekya, Güney Kore yer almaktadır.

Tablo.123 Türkiye'nin Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	97.206.023	1	Almanya	110.310.624
2	Çin	70.418.256	2	Çin	97.509.628
3	Japonya	52.118.249	3	ABD	58.715.153
4	İtalya	46.467.175	4	İtalya	53.380.325
5	ABD	42.494.419	5	Japonya	44.947.406
6	Fransa	29.695.571	6	Fransa	31.454.518
7	Tayvan	27.516.669	7	Tayvan	27.794.610
8	Çekya	18.605.945	8	Malezya	20.426.340
9	Güney Kore	18.258.180	9	Çekya	19.324.625
10	Malezya	18.147.805	10	Güney Kore	18.978.986
Toplam İthalat		512.917.606	Toplam İthalat		579.646.188

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

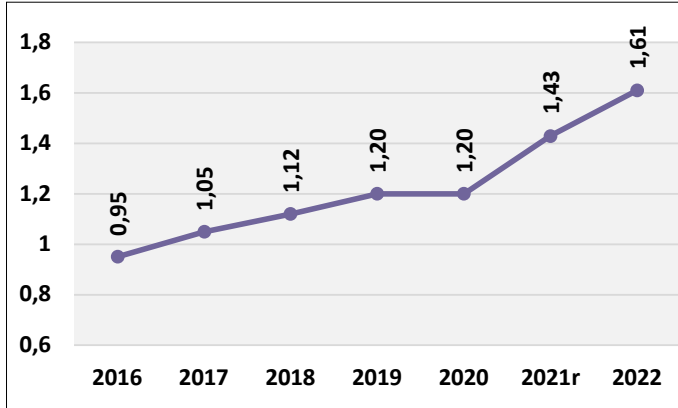
Türkiye'nin inşaatlarda kullanılan demir çelik bağlantı elemanları ihracatının dünya ihracatı içinde aldığı pay 2016 yılından itibaren artış göstermektedir. Dünya ticaretinden alınan pay 2016 yılında yüzde 0,95 iken, 2022 yılında pazar payımız yüzde 1,61'e yükselmiştir. 2016-2022 yılları arasında Türkiye ihracatını yüzde 155,4 artırırken aynı dönemde dünya demir çelik bağlantı elemanları ihracatı yüzde 50,9 artmıştır.

Tablo.124 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	344,2	36.182,0	0,95
2017	409,4	39.076,0	1,05
2018	527,6	45.137,0	1,12
2019	515,5	43.105,0	1,20
2020	480,2	40.129,5	1,20
2021	719,4	50.476,0r	1,43r
2022	879,4	54.595,1	1,61

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.63 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde

Dünya Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatı ve İthalatında Ülkeler

Dünya demir çelik bağlantı elemanları ihracatında yüksek bir rekabet yaşanmaktadır ve en çok ihracat yapan ilk 10 ihracatçı ülkesinde 9 ülke 1 milyar doların üzerinde ihracat yapmıştır. Dünya ihracatında yüzde 25 payı ile ilk sırada bulunan Çin, 2022 yılında 13,3 milyar dolar ihracat gerçekleştirmiştir. Almanya 7,3 milyar dolarlık ihracatı ile Çin'in arkasından 2. sırada yer almaktadır. Almanya'nın pazar payı hızla gerilerken Çin ile Almanya arasındaki fark açılmıştır. Tayvan 3. sırada, ABD 4. Sırada, Japonya ise 5. sıradadır. İlk 10 ihracatçı ülke arasına 2022 yılında Hollanda'nın yerine İngiltere girmiştir.

İtalya, Fransa, Güney Kore ve İsviçre sıralamada yer alan diğer ülkelerdir. Çin hariç diğer tüm ülkeler yüksek katma değerli ürün ihracatı yapmaktadırlar. Yüksek rekabet ortamında 2021 yılında 13. sırada yer alan Türkiye hızla yükselen pazar payı ile 2022 de 12. büyük ihracatçı ülkedir.

Tablo.125 Dünya Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	10.080.577.000	1	Çin	13.292.386.000
2	Almanya	7.441.689.000	2	Almanya	7.307.895.378
3	Tayvan	5.440.458.000	3	Tayvan	6.225.581.000
4	ABD	4.189.421.000	4	ABD	4.853.087.511
5	Japonya	2.931.408.000	5	Japonya	2.567.993.216
6	İtalya	2.204.348.000	6	İtalya	2.312.604.000
7	Fransa	1.465.604.000	7	Fransa	1.513.583.000
8	İsviçre	1.053.596.000	8	Güney Kore	1.114.034.000
9	Güney Kore	991.699.000	9	İsviçre	1.043.216.856
10	Hollanda	945.693.000	10	İngiltere	969.792.148
13	Türkiye	719.402.150	12	Türkiye	879.399.984
Toplam İhracat		50.476.061.000	Toplam İhracat		54.594.679.023

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

İnşaatlarda kullanılan demir çelik bağlantı elemanlarında en yüksek ithalatı ABD ve Almanya yapmaktadır. 3. ve 4. sıralarda Meksika ve Çin bulunmakta bu ülkeleri sırası ile Kanada, Fransa, İngiltere, İtalya, Hollanda ve Polonya izlemektedir. 2021 yılında ilk 10 ülke içerisinde yer alan tüm ülkeler 2022 yılında da ilk 10'da yer almışlardır. Türkiye demir çelik bağlantı elemanları ithalatında 2021 yılında 29. sırada yer alırken artan ithalatı ile 2022 yılında 27. sırada yer almıştır.

Tablo.126 Dünya Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	7.884.130.000	1	ABD	10.307.990.760
2	Almanya	4.662.421.000	2	Almanya	5.254.917.657
3	Meksika	3.237.788.000	3	Meksika	3.668.366.860
4	Çin	3.036.172.000	4	Çin	2.876.237.000
5	Fransa	1.889.875.000	5	Kanada	2.158.510.751
6	Kanada	1.802.260.000	6	Fransa	2.057.341.000
7	İngiltere	1.557.907.000	7	İngiltere	1.694.615.811
8	İtalya	1.367.731.000	8	İtalya	1.473.157.119
9	Polonya	1.286.515.000	9	Hollanda	1.397.907.332
10	Hollanda	1.224.606.000	10	Polonya	1.368.582.230
29	Türkiye	512.906.688	27	Türkiye	579.646.188
Toplam İthalat		52.114.700.000	Toplam İthalat		56.402.478.142

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

DEMİR ÇELİK RADYATÖR

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik radyatörler kapsamında merkezi ısıtma radyatörleri (elektrikli radyatörler hariç) bulunmaktadır. Türkiye demir çelik radyatör sanayisinde de önemli üreticilere ve uzun yılların birikimine sahiptir. Demir çelik radyatör üretimi 2017 yılında önemli bir artış gerçekleştirmiş, 2018 ve 2019 yıllarında daralmış, 2020 yılında üretim yüzde 14,7 artarak 527 bin ton olarak gerçekleşmişti. Özellikle iç talepte önemli bir artış yaşanmıştı. Buna bağlı olarak demir çelik radyatör üretimi 2021 yılında yüzde 19,4 artmış ve 629.326 ton olarak gerçekleşmişse de 2022 yılında demir çelik radyatör üretimi yüzde 10 gerileyerek 565.764 tona düşmüştür. Faaliyet gösteren firma sayısı 2022 yılında da 90'dır.

Tablo.127 Demir Çelik Radyatör Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2018	78r	488.336
2019	81r	459.524
2020	85r	527.074
2021	88r	629.326
2022	90	565.764

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik radyatör iç pazarı 2017 yılında yüzde 37,9 artarak 270 bin tona yükselmiş 2018 ve 2019 yıllarında tam tersi bir gelişme yaşanmıştı. İç tüketim 2019 yılında 118.661 tona kadar gerilemişti. 2020 yılında iç tüketim bu kez yüzde 81,2 artmış ve 214.986 tona yükselmişti. İnşaat sektörüne verilen destekler ile yarım kalan inşaatlar hızlanmış ve demir çelik radyatörlere önemli bir talep artışı gerçekleşmiştir. 2021 ve 2022 yıllarında iç talepte büyüme devam etmiştir. İç tüketim 2022 yılında yüzde 17,8 yükselerek 309.081 ton olmuştur.

Tablo. 128 Demir Çelik Radyatör İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	488.336	315.901	2.078	174.513
2019	459.524	343.148	2.286	118.661
2020	527.074	313.811	1.723	214.986
2021	629.326	368.570	1.665	262.421
2022	565.764	258.854	2.171	309.081

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret

Türkiye demir çelik radyatörlerde geleneksel ve önemli bir ihracatçı ülkedir. İhracat 2017-2019 yılları arasında hem miktar hem de değer olarak artış gösterirken, 2020 pandemi yılında 423,3 milyon dolara gerilemişti. 2021 yılında yüzde 51,1 artan ihracat 641,1 milyon dolar seviyesine yükselmişti.

2022 yılında ise ihracat gerilemiştir. Yüzde 20 düşerek 511,8 milyon dolar seviyesine inen ihracat miktar olarak da 368.570 tondan 258.854 tona düşmüştür. Metal fiyatlarındaki artışın etkisi ile ihracat birim fiyatı 1,98 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.129 Demir Çelik Radyatör İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	315.901	457,6	1,45
2019	343.148	457,4	1,33
2020	313.811	423,3	1,35
2021	368.570	641,1	1,74
2022	258.854	511,8	1,98

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin demir çelik radyatör ithalatı miktar ve değer olarak oldukça düşüktür. İç talep büyük ölçüde yurt içi üretim ile karşılanmaktadır. İthalat daha çok yüksek katma değerli ve özellikli ürünler için yapılmaktadır. 2022 yılında 23,8 milyon dolar değerinde 2.171 ton demir çelik radyatör ithal edilmiştir.

Tablo.130 Demir Çelik Radyatör İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	2.078	16,8	8,09
2019	2.286	13,7	5,98
2020	1.723	15,8	9,19
2021	1.665	18,0	10,78
2022	2.171	23,8	10,96

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin demir çelik radyatör ihracatı farklı coğrafyalar-daki çeşitli pazarlara erişmiştir. İhracatta ilk sırayı İngiltere almaktadır ve İngiltere en önemli pazardır. Toplam ihracatın yüzde 33'ü İngiltere'ye yapılmıştır. Romanya ve Polonya 2. ve 3. sırada yer almaktadır. 2022 yılında ilk üç sırada yer alan ülkelere yapılan ihracatta düşüş gerçekleşmiştir. İlk 10 içindeki diğer ülkeler ise Avrupa ülkeleridir. 2021 yılında ilk 10 pazarımız içinde yer almayan Rusya 2022 yılında 7. sırada yer almıştır.

Tablo.131 Türkiye Demir Çelik Radyatör İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	İngiltere	203.565.814	1	İngiltere	170.027.281
2	Romanya	64.399.115	2	Romanya	50.609.566
3	Çin	40.055.191	3	Polonya	26.531.094
4	Hollanda	33.489.092	4	Almanya	25.177.644
5	Polonya	33.446.431	5	Macaristan	23.445.772
6	Almanya	30.697.633	6	Hollanda	19.003.652
7	Macaristan	22.614.736	7	Rusya	15.160.015
8	Sırbistan	17.128.015	8	Yunanistan	12.908.928
9	Yunanistan	14.722.818	9	İsveç	11.226.502
10	İtalya	14.316.967	10	İtalya	11.037.629
Toplam İhracat		641.118.983	Toplam İhracat		511.774.757

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok demir çelik radyatör ithalatı yaptığı ülke yine Almanya olmuştur. Polonya, Çin, Fransa ve İtalya, Almanya'nın arkasından sıralanmaktadır. İthalatlar daha çok proje bazlı olarak gerçekleşmektedir.

Tablo.132 Türkiye'nin Demir Çelik Radyatör İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	8.466.305	1	Almanya	8.423.903
2	Polonya	4.244.870	2	Polonya	5.673.701
3	İtalya	1.308.095	3	Çin	2.750.568
4	Çin	1.233.764	4	Fransa	2.064.117
5	Fransa	829.714	5	İtalya	1.944.659
6	Çekya	668.205	6	Çekya	629.095
7	ABD	515.423	7	ABD	540.468
8	İngiltere	111.949	8	İspanya	412.462
9	İspanya	98.663	9	Slovakya	373.988
10	İran	88.075	10	İngiltere	221.091
Toplam İthalat		17.957.130	Toplam İthalat		23.783.550

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

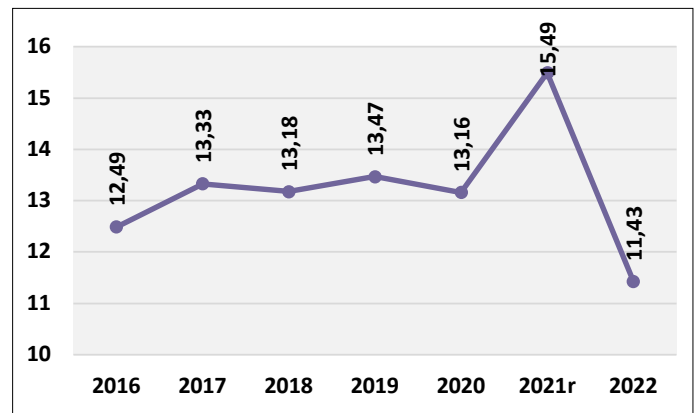
Türkiye, dünya demir çelik radyatör ihracatında 2022 yılına kadar ilk sırada yüksek bir pay ile yer almaktaydı. Türkiye'nin ihracat payı 2021 yılında yüzde 15,5 iken 2022 yılında yüzde 11,43'e gerilemiştir. Bu gerilemeyle birlikte Türkiye en çok ihracat yapan ülkeler sıralamasında Meksika ve ABD'nin gerisinde 3. sırada yer almıştır. Meksika ve ABD'nin ihracat artışında Kuzey Amerika'da yaşanan soğuk hava koşulları da etkili olmuştur. Dünya ihracatı yüzde 8 artarken Türkiye'nin ihracatı yüzde 20 düşmüştür.

Tablo.133 Demir Çelik Radyatör İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	366,4	2.933,8	12,49
2017	426,4	3.197,8	13,33
2018	457,6	3.476,3	13,18
2019	457,4	3.396,1	13,47
2020	423,3	3.216,8	13,16
2021	641,1	4.140,1r	15,49r
2022	511,8	4.477,9	11,43

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.64 Demir Çelik Radyatör İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde

Türkiye dünya demir çelik radyatör ihracatında uzun yıllar ilk sırada yer almaktayken 2022 yılında Meksika ve ABD'nin gerisine düşerek 3. sırada yer almıştır. Türkiye'nin arkasından Polonya, Çin, İtalya, Çekya, Hollanda, Kanada ve Belçika gelmektedir. 2021 yılında 5. büyük ihracatçı olan Almanya 2022'de ilk 10 ülke arasına giremezken Kanada ilk 10'da yer almıştır.

Tablo.134 Dünya Demir Çelik Radyatör İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Türkiye	641.118.983	1	Meksika	598.301.759
2	Meksika	516.195.000	2	ABD	553.023.544
3	ABD	430.802.000	3	Türkiye	511.774.757
4	Polonya	331.755.000	4	Polonya	305.955.779
5	Almanya	291.537.000	5	Çin	253.389.000
6	Hollanda	244.198.000	6	İtalya	239.146.000
7	İtalya	234.276.000	7	Çekya	200.248.948
8	Çin	232.617.000	8	Hollanda	197.562.573
9	Çekya	212.558.000	9	Kanada	171.926.963
10	Belçika	190.326.000	10	Belçika	160.147.000
Toplam İhracat		4.140.093.000	Toplam İhracat		4.477.905.843

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Demir çelik radyatör ithalatında ilk sırada yer alan ABD en büyük pazarı oluşturmaktadır. Kanada da artan ithalatı ile oldukça büyük bir pazar konumundadır. 3. sırada bulunan İngiltere'nin ithalatında düşüş yaşanırken, Almanya, Fransa, Hollanda, Belçika ve Polonya'nın ithalatı gerilemiştir. 2021 yılında 33. sırada yer alan Türkiye 23,78 milyon dolarlık ithalatı ile 2022 yılında 24. büyük demir çelik radyatör ithalatçısı olmuştur.

Tablo.135 Dünya Demir Çelik Radyatör İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	827.229.000	1	ABD	967.966.438
2	İngiltere	507.467.000	2	Kanada	560.421.322
3	Kanada	459.682.000	3	İngiltere	415.275.437
4	Almanya	401.055.000	4	Almanya	392.666.217
5	Fransa	232.986.000	5	Fransa	206.278.000
6	Belçika	192.551.000	6	Hollanda	183.534.427
7	Hollanda	189.282.000	7	Belçika	157.110.000
8	Rusya	176.532.000	8	Polonya	134.727.980
9	Polonya	145.221.000	9	Çekya	93.178.580
10	Romanya	120.559.000	10	Romanya	92.967.000
33	Türkiye	17.957.760	24	Türkiye	23.783.550
Toplam İthalat		4.471.234.000	Toplam İthalat		4.839.108.312

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

DEMİR ÇELİK DİKENLİ TEL VE ÇİTLER

Bu grubun altında dikenli teller ve dikenli tel engelleri, çelik veya çelik telinden yapılmış olanlar değerlendirilmektedir.

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik dikenli tel ve çitler sanayisinde faaliyet gösteren firma sayısı 2022 yılında 22'dir. 2020 yılındaki sert daralmanın ardından üretim 2021 yılında artmışsa da 2022 yılında yüzde 8 düşerek 114.450 tona gerilemiştir.

Tablo.136 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2018	24	174.440
2019	19	153.510
2020	20	103.277
2021	21	124.400
2022	22	114.450

Kaynak: TÜİK

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik dikenli tel ve çitler üretiminin önemli bir bölümü iç pazarda tüketilmektedir. 2016 ve 2017 yıllarında iç pazardaki tüketimde önemli bir artış yaşanmıştı. 2018 ve 2019 yıllarında ise gerileme gerçekleşmişti. 2020 yılında daralan iç pazar 2021 yılında yüzde 24,7 büyüyerek 111.036 tona yükselmiş, 2022 yılında pazar tekrar küçülerek 98.354 tona düşmüştür.

Tablo.137 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	174.440	6.520	203	168.123
2019	153.510	7.801	73	145.782
2020	103.277	14.336	81	89.022
2021	124.400	13.375	9	111.036
2022	114.450	16.183	87	98.354

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret

Demir çelik dikenli tel ve çitlerin ihracatı göreceli olarak düşüktür. 2018-2020 yılları arasında artan ihracat 2021 yılında gerilemiş, 2022 yılında tekrar artmış ve 16.183 tona yükselmiştir. Değer olarak da ihracat 2018 yılındaki 8,2 milyon dolarlık seviyesinden 2022 yılında 25,1 milyon dolara yükselmiştir. İç talepteki daralma ile ihracata ağırlık verilmiştir.

İhracat birim fiyatı ise 2020 yılında 1,11 dolar/kg iken, 2021 yılında 1,50 dolar/kg seviyesine, 2022 yılında da 1,55 dolar/kg'a çıkmıştır.

Tablo.138 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	6.520	8,2	1,25
2019	7.801	10,0	1,29
2020	14.336	15,9	1,11
2021	13.375	20,0	1,50
2022	16.183	25,1	1,55

Kaynak: TÜİK

Demir çelik dikenli tel ve çitlerin ithalatı da çok sınırlı ölçüde yapılmaktadır ve ithalat da gerileme eğilimindedir. İthalat 2022 yılında miktar olarak 87 ton ve değer olarak ise 0,20 milyon dolar olmuştur. İthalat birim fiyatları ise dalgalanma göstermektedir. 2020 yılında 1,38 dolar/kg iken, 2021 yılında 7,12 dolar/kg, 2022 yılında ise 1,83 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.139 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	203	0,30	1,47
2019	73	0,08	1,10
2020	81	0,11	1,38
2021	9	0,07	7,12
2022	87	0,20	1,83

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye demir çelik dikenli tel ve çitlerin ihracat pazarlarını büyük ölçüde Avrupa ülkeleri ile yakın ve komşu ülkeler oluşturmaktadır. 2021 yılı itibarıyla ilk 3 ihracat pazarımız sırasıyla Belçika, Irak ve Polonya iken 2022 yılında Sırbistan, Irak ve Macaristan'dır. En çok ihracat yaptığımız ülke olan Sırbistan'a ihracat yüzde 65 artmıştır.

Tablo.140 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Belçika	2.896.299	1	Sırbistan	2.433.439
2	Irak	2.351.455	2	Irak	2.306.071
3	Polonya	2.085.177	3	Macaristan	2.185.282
4	Sırbistan	1.474.993	4	İsrail	1.721.088
5	Gürcistan	939.328	5	Fas	1.397.951
6	İsrail	667.240	6	Almanya	1.299.702
7	Fransa	662.656	7	Litvanya	1.232.813
8	Kuveyt	648.184	8	Hırvatistan	1.024.900
9	Hırvatistan	594.116	9	Fransa	799.178
10	Dominik Cumhuriyeti	576.941	10	Gürcistan	794.965
Toplam İhracat		20.040.180	Toplam İhracat		25.135.991

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye 2022 yılı itibarıyla 5 ülkeden demir çelik dikenli tel ve çitler ithalatı yapmıştır. Çin en çok ithalat yapılan ülkedir.

Tablo.141 Türkiye'nin Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Hindistan	19.455	1	Çin	120.846
2	Çin	16.522	2	Almanya	26.832
3	İngiltere	14.847	3	Polonya	5.126
4	Almanya	12.803	4	Karadağ	2.061
5	ABD	710	5	İngiltere	1.065
Toplam İthalat		66.000	Toplam İthalat		159.625

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

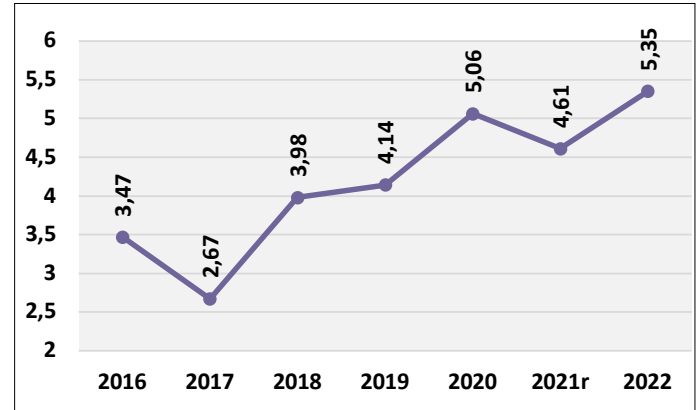
Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya demir çelik dikenli tel ve çitlerin ihracatı 2016 yılından 2022 yılına kadar her yıl artmıştır. Türkiye'nin ihracatı da aynı dönemde dünya ihracatına paralel yükselmiştir. 2018 yılında yüzde 3,98 olan dünya pazarındaki payımız 2022 yılında yüzde 5,35'e yükselmiştir.

Tablo.142 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	6,1	174	3,47
2017	4,8	180	2,67
2018	8,2	206	3,98
2019	10,0	243	4,14
2020	15,9	314	5,06
2021	20,0	434r	4,61r
2022	25,1	469,4	5,35

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.65 Türkiye'nin Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatı İçinde Payı; Yüzde

Dünya demir çelik dikenli tel ve çitler ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin'in dünya ihracatındaki payı 2022 yılında yüzde 78'e yükselmiştir. 2. sırada Türkiye yer almaktadır. Türkiye'nin ardından İspanya, Mısır, Meksika, Guatemala en çok ihracat yapan ülkelerdir. 2021 yılında ilk 10 ülke arasında yer alan ABD'nin yerini Belçika almıştır.

Dünya demir çelik dikenli tel ve çitlerin ithalatında en üst sırada 29 milyon dolarlık ihracatı ile ABD bulunmaktadır. İspanya, Fransa, Litvanya, Portekiz ve Belçika 2021 yılında olduğu gibi ABD'nin ardından sıralanırken İngiltere, Brezilya, Bolivya ve Almanya 2022 yılında en çok ithalat yapan 10 ülke arasına katılmışlardır. Türkiye dünya ithalatında 2021 yılında 78. sırada iken 2022 yılında 57. sırada yer almıştır.

Tablo.143 Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	195.507.000	1	Çin	368.814.000
2	Mısır	54.765.000	2	Türkiye	25.135.991
3	İspanya	21.904.000	3	İspanya	21.923.124
4	Türkiye	20.040.180	4	Mısır	12.291.488
5	Güney Afrika	11.876.000	5	Meksika	10.513.626
6	Guatemala	10.237.000	6	Guatemala	10.495.222
7	Brezilya	8.195.000	7	Güney Afrika	7.815.819
8	Tayland	6.996.000	8	Belçika	7.498.000
9	Yeni Zelanda	5.612.000	9	Tayland	7.210.000
10	ABD	4.307.000	10	Yeni Zelanda	6.755.739
Toplam İhracat		433.993.000	Toplam İhracat		469.404.864

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Tablo.144 Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	20.285.000	1	ABD	28.984.277
2	İspanya	16.142.000	2	İspanya	14.812.073
3	Fransa	8.754.000	3	Fransa	9.442.000
4	Litvanya	6.882.000	4	Litvanya	8.670.942
5	Portekiz	6.840.000	5	Portekiz	7.559.181
6	Belçika	6.502.000	6	Belçika	6.989.000
7	Filipinler	6.152.000	7	İngiltere	5.642.646
8	Şili	5.880.000	8	Brezilya	5.152.490
9	Dominik Cumhuriyeti	5.463.000	9	Bolivya	5.004.284
10	Polonya	4.943.000	10	Almanya	4.515.176
78	Türkiye	65.997	57	Türkiye	159.625
Toplam İthalat		285.203.000	Toplam İthalat		308.668.302

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

DEMİR ÇELİK TEL ÖRGÜ KAFES VE AĞ

Bu başlığın altında demir çelikten yapılan tel örgüler, kafes ve ağlar ile ızgaralar ve benzer ürünler yer almakta ve değerlendirilmektedir.

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik tel örgü kafes ve ağ üretiminde faaliyet gösteren firma sayısı 2022 yılında 78'dir. Üretim ise 2018 ve 2019 yıllarında gerilemiş, 2020 ve 2021 yıllarında artarak 2021 yılında 485.610 tona yükselmişti. 2022 yılında üretim yüzde 6 düşerek 456.474 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.145 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2018	65	410.158
2019	69	403.518
2020	70r	483.760r
2021	79r	485.610r
2022	78	456.474

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Türkiye'de büyük bir demir çelik tel örgü kafes ve ağ pazarı bulunmaktadır. 2020 yılında 409.784 ton olan iç pazardaki tüketim, 2022 yılında 335.752 tona gerilemiştir. Demir çelik örgü kafes ve ağ pazarı son 5 yılda dalgalı bir seyir izlemiştir. 2020 yılına kadar büyüyen iç pazar son iki yılda hızla daralmıştır. İç pazardaki düşüşe karşın ihracat 2018 yılından bu yana sürekli artış göstermiştir. 2022 yılında ithalat 5.226 tona gerilemiştir.

Tablo.146 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	410.158	47.032	9.623	369.764
2019	403.518	58.974	5.502	350.046
2020	483.760r	81.461	7.485	409.784r
2021	485.610r	103.817	8.573	390.366r
2022	456.474	125.948	5.226	335.752

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Demir çelik tel örgü kafes ve ağ ihracatı miktar ve değer olarak 2018 yılından bu yana artış eğilimi içinde bulunmaktadır. İhracat 2018 yılında 47.032 ton ve 55,2 milyon dolar iken, 2020 yılında 81.461 ton ve 86,1 milyon dolara çıkmış, 2022 yılında 125.948 ton ihracat gerçekleşmiştir. 2022 yılında değer olarak ihracat 172,4 milyon dolara yükselmiştir. İhracat birim fiyatı 2020 yılında 1,06 dolar/kg, 2021 yılında 1,33 dolar/kg seviyesinde iken 2022 yılında 1,37 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.147 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	47.032	55,2	1,17
2019	58.974	63,9	1,08
2020	81.461	86,1	1,06
2021	103.817	138,1	1,33
2022	125.948	172,4	1,37

Kaynak: TÜİK

Demir çelik tel örgü kafes ve ağ ithalatı 2020 ve 2021 yıllarında artmış, 2022 yılında ise ithalat 12,9 milyon dolara gerilemiştir. İthalat birim fiyatı 2020 yılında 1,53 dolar/kg iken 2021 yılında 1,99 dolar/kg'a, 2022 yılında 2,46 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.148 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	9.623	15,6	1,62
2019	5.502	10,0	1,82
2020	7.484	11,5	1,53
2021	8.573	17,1	1,99
2022	5.226	12,9	2,46

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Demir çelik tel örgü kafes ve ağ ihracatında en çok ihracat yapılan ülke Almanya'dır. Almanya'ya yapılan ihracat 2022 yılında yüzde 26,5 düşerek 29 milyon dolara inmiştir. İlk 10 pazar içinde Almanya ve Sırbistan dışındaki tüm ülkelere yapılan ihracat artmıştır.

Tablo.149 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	39.434.926	1	Almanya	28.989.685
2	İsrail	14.413.422	2	İsrail	17.547.320
3	Fransa	9.678.858	3	İngiltere	12.899.383
4	İngiltere	7.944.585	4	Avusturya	11.981.131
5	Sırbistan	5.534.817	5	Fransa	11.238.366
6	Hollanda	5.146.936	6	ABD	6.928.544
7	Kuveyt	5.021.107	7	Hollanda	6.017.093
8	Bulgaristan	3.999.367	8	Bulgaristan	6.008.449
9	Polonya	3.885.143	9	Litvanya	5.826.176
10	Irak	3.540.622	10	Sırbistan	5.319.609
Toplam İhracat		138.143.523	Toplam İhracat		172.403.402

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye demir çelik tel örgü kafes ve ağ ithalatının yüzde 57'si Çin'den gerçekleşmektedir. En çok ithalat yapılan ülkeler Arnavutluk, Almanya, İtalya, Ukrayna, Belçika, Slovakya, Rusya, İsviçre ve Yunanistan'dır.

Tablo.150 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	10.051.572	1	Çin	7.297.980
2	Almanya	1.086.467	2	Arnavutluk	1.149.190
3	Arnavutluk	921.847	3	Almanya	581.081
4	İtalya	815.898	4	İtalya	547.618
5	Rusya	602.856	5	Ukrayna	299.253
6	Yunanistan	378.965	6	Belçika	290.914
7	İsviçre	339.785	7	Slovakya	244.224
8	Belçika	314.073	8	Rusya	228.252
9	Ukrayna	295.112	9	İsviçre	208.683
10	İngiltere	190.219	10	Yunanistan	164.600
Toplam İthalat		17.081.223	Toplam İthalat		12.852.904

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

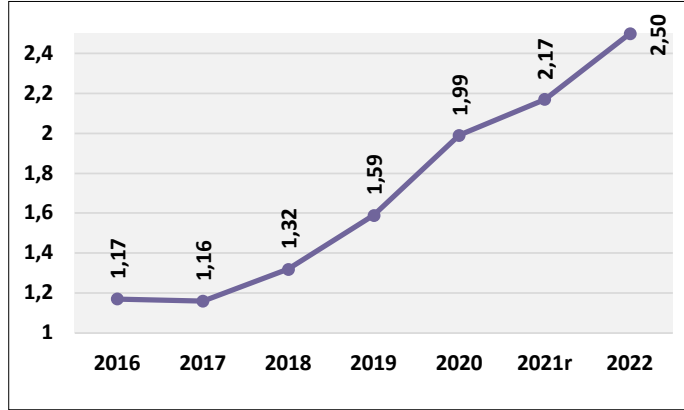
Dünya demir çelik tel örgü kafes ve ağ ihracatı 2016-2022 yılları arasında sadece 2019 yılında değer olarak düşmüş diğer yıllarda ihracat artış göstermiştir. Dünya ihracatı 2022 yılında yüzde 8,2 artarak 6,89 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise 2017 yılından bu yana hızla artmaktadır. 2021 yılında yüzde 2,17 olan payımız 2022 yılında yüzde 2,50'ye yükselmiştir.

Tablo.151 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	34,9	2.980	1,17
2017	36,0	3.100	1,16
2018	55,2	4.167	1,32
2019	63,9	4.023	1,59
2020	86,1	4.332	1,99
2021	138,1	6.374r	2,17r
2022	172,4	6.895	2,50

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r. revize edilmiştir

Grafik.66 Türkiye'nin Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatı İçinde Payı; Yüzde

Dünya demir çelik tel örgü kafes ve ağ ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Pazar payı yüzde 33'e yükselen Çin'in ardından ilk 10 büyük ihracatçı içinde 9 Avrupa ülkesi yer almaktadır. Bunlar arasında İtalya, Almanya ve Hollanda ilk sıralardadır. Bu ülkeleri sırası ile İspanya, Polonya, Belçika izlemekte, Türkiye 8. sırada yer almaktadır.

Tablo.152 Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	1.734.249.000	1	Çin	2.264.907.000
2	İtalya	609.286.000	2	İtalya	635.169.000
3	Almanya	533.406.000	3	Almanya	532.119.798
4	Hollanda	421.985.000	4	Hollanda	433.542.965
5	İspanya	311.291.000	5	İspanya	367.878.397
6	Polonya	269.228.000	6	Polonya	339.080.072
7	Belçika	248.137.000	7	Belçika	256.935.000
8	Meksika	156.864.000	8	Türkiye	172.403.402
9	Portekiz	155.603.000	9	Bosna Hersek	158.274.594
10	Türkiye	138.143.523	10	Portekiz	155.961.661
Toplam İhracat		6.374.369.000	Toplam İhracat		6.894.488.647

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya demir çelik tel örgü kafes ve ağ ithalatında ilk 3 sırada Almanya, Fransa ve ABD yer almaktadır. ABD'nin ithalatı düşerken Almanya ve Fransa'nın ithalatı artmıştır. İlk 10 ithalatçı içinde yer alan ülkelerin tamamı ABD hariç Avrupa ülkeleridir. 2022 yılında Danimarka ilk 10 ithalatçı ülke arasına girmiş İtalya ise çıkmıştır. 2022 yılında Türkiye ithalatçı ülkeler arasında 43. sırada yer almaktadır.

Tablo.153 Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	634.819.000	1	Almanya	678.805.104
2	Fransa	620.227.000	2	Fransa	670.858.000
3	ABD	583.009.000	3	ABD	555.501.325
4	Avusturya	265.396.000	4	Belçika	272.581.000
5	Belçika	225.141.000	5	Avusturya	272.076.000
6	İngiltere	218.330.000	6	İngiltere	219.531.300
7	Hırvatistan	146.058.000	7	Hollanda	173.870.637
8	Hollanda	138.176.000	8	Hırvatistan	172.247.000
9	İsveç	128.711.000	9	İsveç	139.014.535
10	İtalya	121.683.000	10	Danimarka	129.313.338
46	Türkiye	17.081.215	43	Türkiye	12.852.904
Toplam İthalat		5.373.903.000	Toplam İthalat		5.816.045.118

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ÖZEL BÖLÜM: GALVANİZ

Türkiye sıcak daldırma galvaniz sektörü ile ilgili verilerde kaynak olarak Genel Galvanizciler Derneği (Galder)'ne ait bilgiler kullanılmaktadır. Bu veriler sadece parça galvanizi sektörünü kapsamakta olup; boru, tel ve sac galvaniz verileri dahil edilmemiştir.

2022 yılı itibarıyla Türkiye'de sıcak daldırma galvaniz sektörüne ait firma sayısı 52, tesis sayısı ise 61 olmuştur. Sağlanan istihdam sayısı 3.800'e yükselmiştir.

Türkiye sıcak daldırma galvaniz sektörü 2022 yılı üretim miktarı 880 bin ton olmuştur. 2022 yılında üretim sırasında 58 bin ton çinko, 18 bin ton HCL tüketilmiştir, 35 bin ton çürük asit oluşmuştur.

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2022

MİNERAL TAŞ VE TOPRAK ÜRÜNLERİ

Çimento

Blok Mermer

İşlenmiş Taşlar (Mermer ve Granit)

Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya

Özel Bölüm: Hazır Beton

Özel Bölüm: Gazbeton

Özel Bölüm: BİMS'den İnşaat Malzemeleri

Tuğla ve Kiremit

Seramik Kaplama

Seramik Sağlık Gereçleri

İnşaat Camları (Düz Cam ve Yalıtım Camları)

Alçı Sıva

ÇİMENTO

Girişim Sayısı ve Üretim

Çimento sanayisinde büyük ölçekli yerli ve yabancı sermayeli önemli girişimler üretim ve ihracat yapmaktadır. 2022 yılı itibarıyla sektörde çimento üretimi yapan 43, klinker üretimi yapmış olan 35 firma bulunmaktadır. 2022 yılında çimento üretimi yüzde 4,6 düşmüş ve 80,66 milyon tona gerilemiştir. Klinker üretimi ise yüzde 2,2 düşmüş ve 82,50 milyon tona gerilemiştir.

Tablo.154 Çimento ve Klinker Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Çimento	Klinker	Çimento Üretim, Milyon Ton	Klinker Üretim, Milyon Ton
2018	51	36	76,83	45,80
2019	44r	30r	59,59	55,58r
2020	43r	33r	80,91r	75,58r
2021	43r	35r	84,55r	84,36r
2022	43	35	80,66	82,50

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Çimento sektörü hem yurt içindeki talebin tamamına yakını karşılamakta hem de önemli ölçüde ihracat yapmaktadır. Türkiye çimento tüketimi olarak dünyanın ilk 10 ülkesi içinde yer almaktadır. İç tüketim 2019 yıllarında önemli ölçüde azalmış, 2020 ve 2021 yıllarında artmış 2022 yılında ise yüzde 8,3 düşerek 60,78 milyon tona gerilemiştir.

Tablo.155 Çimento İç Pazarı; Milyon Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	76,83	7,47	0,01	69,37
2019	59,59	11,11	0,03	48,51
2020	80,91r	16,25	0,02	64,68r
2021	84,55r	18,30	0,03	66,28r
2022	80,66	19,92	0,04	60,78

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Çimento ihracatı Türkiye'nin miktar olarak en yüksek ihracat yaptığı inşaat malzemesi olmayı sürdürmektedir. Türkiye, çimento net dış ticaretinde önemli ölçüde fazla vermektedir. Çimento ihracatı (klinker dahil) miktar olarak 2022 yılında gerileme göstermiştir. Çimento ve klinker birlikte hesaplan-

dığında ihracat miktar olarak 2022 yılında 2021 yılına göre yüzde 11,6 azalarak 27.203.436 tona inmiştir. Değer olarak ise ihracat yüzde 22,3 artarak 2022 yılında 1.547,5 milyon dolara ulaşmıştır. İhracat birim fiyatları ise 2020 yılında 0,036 dolar/kg iken 2021 yılında 0,041 dolar/kg, 2022 yılında ise 0,057 dolar/kg olmuştur.

Tablo.156 Çimento (Klinker Dahil) İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	13.767.754	614,4	0,045
2019	23.049.641	876,3	0,038
2020	31.310.437	1.112,5	0,036
2021	30.770.773	1.265,7	0,041
2022	27.203.436	1.547,5	0,057

Kaynak: TÜİK

Türkiye çimentoda önemli bir üretici ve ihracatçı ülkedir. Buna karşın sınırlı ölçüde çimento ithalatı yapılmaktadır. İthalat daha çok sınır illerinde bölgesel ihtiyaçlar için veya özellikli ürünler için yapılmaktadır. İthalat bu çerçevede ihtiyaçlara göre dalgalanma göstermektedir. 2022 yılında ithalat miktar olarak yüzde 91,4 artarak 41.231 tona yükselmiştir.

Tablo.157 Çimento İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	13.556	6,8	0,50
2019	26.720	6,9	0,26
2020	15.072	7,3	0,48
2021	21.535	7,7	0,36
2022	41.231	8,1	0,20

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Dünyanın her kıtasında hemen hemen tüm mesafelerdeki ülkelere ihracat yapılmaktadır. 2022 yılında Türkiye'nin çimento ihracatında ilk sırayı yine uzak bir pazar olan ABD almıştır. ABD'ye ihracat 2022 yılında yüzde 90,8 artarak 586 milyon dolara yükselmiştir. ABD'nin arkasından en çok ihracat yapılan ülkeler İsrail, Suriye ve Fildişi Sahili olmuştur. 2020 yılında 2. sırada yer alan Gana 2021 yılında 5., 2022 yılında 8. sıraya inmiştir. 2020 yılında en çok ihracat yapılan 10 ülke arasında yer alan Ukrayna'nın yerini Belçika almıştır. Sahra Afrika ülkelerine ihracat azalma trendine girmiştir.

Tablo.158 Türkiye'nin Çimento İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	ABD	306.972.605	1	ABD	585.939.801
2	İsrail	140.151.669	2	İsrail	179.220.685
3	Suriye	69.782.303	3	Suriye	76.809.858
4	Fildişi Sahili	68.419.899	4	Fildişi Sahili	57.786.072
5	Gana	58.928.970	5	Kanada	37.115.716
6	Haiti	48.928.376	6	İtalya	36.727.937
7	İtalya	36.392.509	7	Belçika	35.471.848
8	Gine	32.525.280	8	Gana	34.980.237
9	Bulgaristan	30.745.421	9	Haiti	32.308.394
10	Ukrayna	27.314.538	10	Bulgaristan	32.249.962
Toplam İhracat		1.265.666.022	Toplam İhracat		1.547.530.781

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin çimento ithalatı yaptığı ülkelerde ilk sıraya Fransa yükselmiştir. Fransa'dan yapılan ithalat önemli ölçüde artmıştır. 2. ve 3. sırada ise Cezayir ve Polonya yer almaktadır. İtalya ve İngiltere ilk 3 ülkeyi izlemektedirler.

Tablo.159 Türkiye'nin Çimento İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	İngiltere	3.166.755	1	Fransa	3.488.649
2	İtalya	1.145.577	2	Cezayir	1.771.332
3	Fransa	846.403	3	Polonya	797.466
4	Hollanda	806.386	4	İtalya	568.753
5	Almanya	464.625	5	İngiltere	528.883
6	Polonya	420.333	6	İran	272.820
7	Çin	240.130	7	Çin	185.801
8	Danimarka	85.714	8	Hollanda	137.559
9	Hırvatistan	50.608	9	Danimarka	92.634
10	Çekya	30.335	10	Çekya	51.754
Toplam İthalat		7.702.525	Toplam İthalat		8.075.635

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya çimento ihracatı 2022 yılında bir önceki yıla göre yüzde 8,1 artarak 14,5 milyar dolara yükselmiştir. 2020 yılında küresel salgın nedeniyle inşaat faaliyetleri gerilemiş,

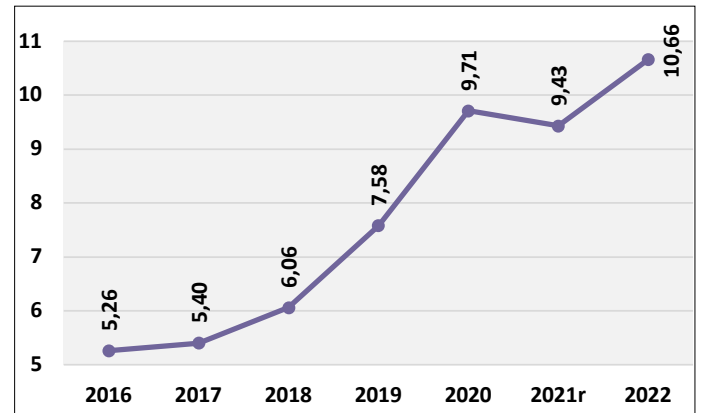
zaman zaman durmuş ve çimento taşımacılığı da oldukça zorlaşmıştı, 2021 yılında ise dünya inşaat sektöründe geri dönüş yaşanmış, 2022 yılında da dünya çimento ihracatı iyi bir sene geçirmiştir.

Türkiye'nin çimento ihracatı ise 2016-2022 yılları arasında her sene artarak 512 milyon dolardan 1.547 milyon dolara çıkmıştır. Türkiye'nin dünya çimento ihracatı içindeki payı 2016 yılında yüzde 5,26 iken, her sene artan pazar payı 2022 yılında yüzde 10,66'a ulaşmıştır.

Tablo.160 Çimento İhracatının Dünya Çimento İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	512,4	9.748	5,26
2017	551,4	10.220	5,40
2018	614,0	10.139	6,06
2019	876,3	11.561	7,58
2020	1.112,5	11.454	9,71
2021	1.265,7	13.420r	9,43r
2022	1.547,5	14.515	10,66

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.67 Türkiye'nin Dünya Çimento İhracatında Payı; Yüzde

Dünya çimento ihracatında 2019 yılından bu yana en çok ihracat yapan ülke Vietnam'dır. Vietnam 2022 yılında yüzde 9 artışla ihracatını 1,79 milyar dolara çıkarmıştır. Vietnam'ın ardından 2. sırada Türkiye gelmektedir. Türkiye'nin ardından en çok ihracat yapan ülkeler sırası ile Almanya, Mısır, Kanada, İspanya, Tayland, Japonya, Belçika ve Meksika'dır. Vietnam ve Türkiye gibi Mısır'ın da ihracatı hızla artarak 2022 yılında 570 milyon dolara çıkmıştır. 2021 yılında 8. sırada yer alan Mısır 2022 yılında 4. büyük çimento ihracatçısı olmuştur. 2021 yılında ilk 10 ülke sıralamasında yer alan Endonezya yerini Meksika'ya bırakmıştır.

Tablo.161 Dünya Çimento İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Vietnam	1.646.448.000	1	Vietnam	1.794.140.000
2	Türkiye	1.265.666.022	2	Türkiye	1.547.530.781
3	Almanya	609.300.000	3	Almanya	587.292.052
4	Kanada	535.319.000	4	Mısır	570.212.083
5	Tayland	501.890.000	5	Kanada	512.449.837
6	İspanya	431.826.000	6	İspanya	429.417.739
7	Endonezya	407.383.000	7	Tayland	382.057.000
8	Mısır	393.802.000	8	Japonya	372.599.498
9	Japonya	382.493.000	9	Belçika	317.251.000
10	Belçika	292.385.000	10	Meksika	264.360.273
Toplam İhracat		13.420.303.000	Toplam İhracat		14.515.338.958

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya çimento ithalatında ilk 2 sırada ABD ve Çin yer almaktadır. Son iki yılda Çin'in ithalatı hızla düşerken ABD'nin ithalatı hızla artmaktadır. Bir önceki yıla göre ABD'nin ithalatı yüzde 47 artarak 2,69 milyar dolara yükselirken, Çin'in ithalatı yüzde 58,5 düşerek 600,9 milyon dolara gerilemiştir. 2022 yılında ithalatı artış gösteren ülkeler Hollanda, İsrail ve Avustralya olmuştur. Türkiye 2022 yılı dünya çimento ithalat sıralamasında 54. sırada yer almaktadır.

Tablo.162 Dünya Çimento İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	1.830.330.000	1	ABD	2.690.036.914
2	Çin	1.448.475.000	2	Çin	600.910.000
3	Filipinler	608.293.000	3	Fransa	570.854.000
4	Fransa	560.852.000	4	Hollanda	488.450.579
5	Bangladeş	384.540.000	5	İsrail	439.405.000
6	Hollanda	357.471.000	6	Avustralya	347.452.184
7	İsrail	341.349.000	7	İtalya	286.867.451
8	Singapur	233.497.000	8	Hong Kong	233.728.776
9	Hong Kong	233.157.000	9	Belçika	221.012.000
10	İtalya	219.119.000	10	Tayvan	212.651.000
68	Türkiye	7.702.485	54	Türkiye	8.075.635
Toplam İthalat		15.985.826.000	Toplam İthalat		17.301.072.472

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

BLOK MERMER

Blok mermerler kapsamında mermer, granit, kumtaşı gibi anıt ve inşaat taşlarının çıkartılması, kabaca kırılması ve kesilmesi, süsleme ve yapı taşlarının kırılması ve kesilmesi yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Blok mermer üretiminde bulunan firma sayısı 2022 yılında 422'dir. Blok mermer üretimi 2020 yılına göre 2021 yılında yüzde 21,4 artarak 10,8 milyon tona yükselmiştir. Üretim 2022 yılında ise yüzde 10,8 düşerek 9,64 milyon tona gerilemiştir.

Tablo.163 Blok Mermer Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2018	366	10.917.992
2019	392	9.625.297r
2020	405r	8.895.651r
2021	425r	10.803.826r
2022	422	9.640.100

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Blok mermer iç pazar tüketimi 2022 yılında yüzde 7,4 düşerek 6,1 milyon tona gerilemiştir. İnşaat sektöründeki daralmaya ilaveten yurt dışı pazarlarda da pazar küçülmüştür. 2018 yılında 5 milyon ton olan ihracat, 2022 yılında 3,56 milyon tona gerilemiştir. Navlun fiyatlarının 2020 yılından itibaren önemli ölçüde artması da ihracatın düşmesinde oldukça etkili olmuştur.

Tablo.164 Blok Mermer İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	10.917.992	5.056.276	12.710	5.874.426
2019	9.625.297r	4.489.210	21.685	5.157.772
2020	8.895.651r	3.474.767	19.164	5.440.139
2021	10.803.826r	4.229.566	21.819	6.596.079
2022	9.640.100	3.563.866	28.525	6.104.489

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Blok mermer Türkiye'nin miktar olarak en yüksek ihracat yaptığı inşaat malzemelerinden biri olmayı sürdürmektedir. Hem miktar hem değer olarak Türkiye'nin blok mermer ihracatı 2018 yılından itibaren gerilemektedir. 2021 yılındaki yükselişin ardından 2022 yılında 644,2 milyon dolar değerinde 3,56 milyon ton blok mermer ihracatı gerçekleşmiştir.

İhracat birim fiyatı ise 2018-2021 yıllarında aynı seviyede kalmış 2022 yılında sınırlı bir gerileme ile 0,18 dolar/kg olmuştur.

Tablo.165 Blok Mermer İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	5.056.276	944,2	0,18
2019	4.489.210	863,9	0,18
2020	3.474.767	663,1	0,19
2021	4.229.566	786,9	0,19
2022	3.563.866	644,2	0,18

Kaynak: TÜİK

Türkiye çok sınırlı blok mermer ithalatı yapmaktadır. İthalat 2021 yılında 21.819 ton ve 5,32 milyon dolar olmuştur. 2022 yılında ise 8,01 milyon dolar değerinde 28.525 ton blok mermer ithal edilmiştir. İthalat birim fiyatı ise 2022 yılında yüzde 16,6 artış ile 0,28 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.166 Blok Mermer İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	12.710	3,07	0,24
2019	21.685	5,35	0,25
2020	19.164	4,88	0,25
2021	21.819	5,32	0,24
2022	28.525	8,01	0,28

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin blok mermer ihracatında en büyük pazarı Çin'dir. 2021 yılında ihracatın yüzde 78'i Çin'e yapılmaktadır. 2022 yılında Çin'e yapılan ihracat toplam blok mermer ihracatı içinde yüzde 64'e gerilemiştir. Türkiye'nin blok mermer ihracatında 2. sırada Hindistan yer almaktadır. Hindistan'a yapılan ihracat yüzde 43 artış göstermiştir. 2021 yılında en çok ihracat yaptığımız ülkeler değişmemiştir. Mısır yine 3. sıradadır. İlk 10 içinde uzak pazarlar olarak Hindistan, Tayvan, Bangladeş ve Vietnam yer almaya devam etmektedir.

Tablo.167 Türkiye'nin Blok Mermer İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	612.174.190	1	Çin	416.152.343
2	Hindistan	92.573.964	2	Hindistan	132.441.702
3	Mısır	20.985.453	3	Mısır	19.734.870
4	İtalya	11.469.050	4	İtalya	14.571.289
5	Tayvan	9.372.024	5	Tayvan	8.818.766
6	Yunanistan	4.194.598	6	Yunanistan	4.726.943
7	Bangladeş	4.130.042	7	Vietnam	4.687.055
8	Cezayir	4.083.859	8	Cezayir	4.408.193
9	Vietnam	3.161.889	9	Bangladeş	4.235.212
10	Ürdün	2.369.882	10	Ürdün	3.953.633
Toplam İhracat		786.926.035	Toplam İhracat		644.201.484

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin blok mermer ithalatı yaptığı ülkeler arasında ilk sıraya 2022 yılında Yunanistan yükselmiştir. Yunanistan'dan yapılan ithalat yüzde 160 artış göstermiştir. Yunanistan'ın ardından en çok ithalat yaptığımız ülke İran'dır. İran'dan yapılan ithalat da yüzde 50 artmıştır.

2022 yılında ilk 10 blok mermer ithalatı yaptığımız ülkeler arasında Belarus, Karadağ ve ABD girmiştir.

Tablo.168 Türkiye'nin Blok Mermer İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Kuzey Makedonya	1.370.936	1	Yunanistan	3.321.084
2	Yunanistan	1.275.020	2	İran	1.742.904
3	İran	1.162.278	3	Kuzey Makedonya	1.308.439
4	İtalya	722.368	4	İtalya	452.602
5	Belçika	239.008	5	Tunus	350.953
6	Tunus	205.649	6	Belarus	278.793
7	Arnavutluk	137.988	7	Arnavutluk	131.685
8	Bulgaristan	45.836	8	Karadağ	107.987
9	Mısır	38.845	9	Belçika	88.131
10	Fas	37.053	10	ABD	46.172
Toplam İthalat		5.319.320	Toplam İthalat		8.006.365

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya blok mermer ihracatı küresel pandeminin yaşanıp navlun fiyatlarının 10 katına kadar yükseldiği 2020 yılında 1,65 milyar dolara kadar gerilemiş, 2021 yılında 2,09 milyar dolara, 2022 yılında ise 2,26 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye dünya blok mermer pazarında payı düşse de en çok blok mermer ihracatı yapan ülkedir. 2020 yılında yüzde 40,6 olan pazar payımız 2021 yılında yüzde 37,7'ye, 2022 yılında ise yüzde 28,5'a inmiştir.

Tablo.169 Blok Mermer İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	859,1	2.047,6	41,9
2017	1.103,4	2.630,1	41,9
2018	944,2	2.513,2	37,6
2019	863,9	2.267,5	38,1
2020	663,2	1.651,2	40,6
2021	786,9	2.090,0r	37,7r
2022	644,2	2.260,5	28,5

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya blok mermer ihracatında ilk sırada Türkiye yer almaktadır. Türkiye'yi İtalya ve Yunanistan izlemektedir. 2021 yılına göre Türkiye, Yunanistan, Portekiz ve İspanya'nın ihracatında gerileme yaşanmıştır.

Tablo.170 Dünya Blok Mermer İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Türkiye	786.926.035	1	Türkiye	644.201.484
2	İtalya	384.752.000	2	İtalya	346.590.000
3	Yunanistan	251.519.000	3	Yunanistan	149.629.911
4	Portekiz	124.656.000	4	Portekiz	97.661.270
5	İran	63.230.000	5	Kuzey Makedonya	50.592.172
6	İspanya	59.174.000	6	Çin	49.979.000
7	Kuzey Makedonya	46.484.000	7	İspanya	47.531.565
8	Brezilya	28.690.000	8	Brezilya	32.154.159
9	Pakistan	24.679.000	9	Belçika	15.596.000
10	Belçika	18.359.000	10	ABD	14.463.314
Toplam İhracat		2.089.949.000	Toplam İhracat		2.260.479.375

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

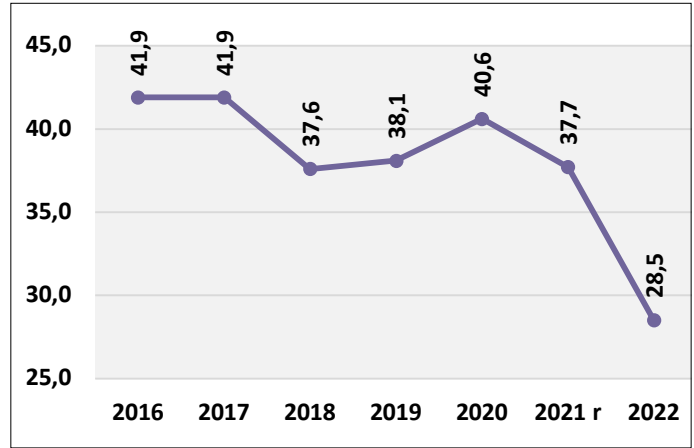
Dünya blok mermer ithalatında ilk sırada Çin yer almaktadır. 2021 yılında Çin dünya ithalatının yaklaşık yüzde 62,6'sını tek başına gerçekleştirmişken 2022 yılında dünya blok mermer ithalatının yüzde 44,6'sını ithal etmiştir. Çin'in ardından en çok blok mermer ithal eden ülke 110,9 milyon dolar ile İtalya'dır. Sırası ile Mısır, Tayvan, İngiltere, Yunanistan, Tayland, ABD, İspanya ve Portekiz en büyük 10 blok mermer ithalatçısıdır. Türkiye blok mermer ithalatında 17. sırada yer almaktadır.

Tablo.171 Dünya Blok Mermer İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	1.644.895.000	1	Çin	1.267.847.000
2	Hindistan	224.612.000	2	İtalya	110.933.920
3	İtalya	102.227.000	3	Mısır	79.347.049
4	Mısır	67.766.000	4	Tayvan	36.007.000
5	Tayvan	43.300.000	5	İngiltere	25.455.040
6	İngiltere	34.502.000	6	Yunanistan	22.905.247
7	Yunanistan	22.728.000	7	Tayland	19.454.000
8	Cezayir	19.962.000	8	ABD	16.099.620
9	ABD	14.342.000	9	İspanya	14.178.566
10	Portekiz	14.298.000	10	Portekiz	13.941.588
28	Türkiye	5.320.554	17	Türkiye	8.006.365
Toplam İthalat		2.624.949.000	Toplam İthalat		2.840.918.754

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Grafik.68 Türkiye'nin Dünya Blok Mermer İhracatında Payı; Yüzde

İŞLENMİŞ TAŞLAR (MERMER VE GRANİT)

İşlenmiş taşlar Türkiye'nin geleneksel olarak üretim, ihracat ve rekabet gücünün yüksek olduğu ürün gruplarından biridir. Türkiye doğal taşlar anlamında sahip olduğu zengin kaynakları önemli ölçüde işleyerek katma değer yaratmaktadır.

İşlenmiş taşlar mermer, traverten, kaymaktaşı (su mermeri), işlenmiş ve bunlardan yapılmış ürünler (kaldırım döşeme taşı, kaldırım kenar taşı, büyük ve yassı döşeme taşı, karo, parke taşı ve benzeri ürünler hariç); mermer, traverten ve kaymaktaşının yapay olarak renklendirilmiş granülleri, küçük parçaları ve tozları kapsamaktadır. Kapsam içinde ayrıca diğer işlenmiş süsleme veya yapı taşları ile bunlardan yapılmış ürünler; diğer doğal taşların suni olarak renklendirilmiş granülleri ve tozları; aglomera edilmiş kayağan taşından (arduvaz/kayraktaşı) yapılan ürünler de yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Türkiye zengin ve kaliteli bir doğal taş rezervine sahiptir. Doğal taş olarak çıkarılan ham ürünler işlenerek katma değerli işlenmiş ürünler haline gelmekte ve inşaat malzemeleri olarak kullanılmaktadır.

İşlenmiş taşlar sanayisinde 2022 yılında faaliyet gösteren firma sayısı 630'a yükselmiştir. Üretim ise 2022 yılında yüzde 7 artarak 9,35 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Son 4 yıldaki işlenmiş taş üretim artışı yüzde 42'dir.

Tablo.172 İşlenmiş Taşlar Girişim Sayıları ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2018	690	6.603.396
2019	622	6.580.860
2020	590r	6.871.622r
2021	623r	8.727.133r
2022	630	9.346.760

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Türkiye işlenmiş taşlarda önemli bir üretici olarak hem ihracat yapmakta hem de iç talebi önemli ölçüde yurt içi üretim ile karşılamaktadır. İnşaat sektöründeki büyümeye bağlı olarak işlenmiş taşlar iç pazarı ve tüketimi 2019 ve 2020 yıllarındaki daralmanın ardından 2021 yılında yüzde 32,5 büyümüş, 2022 yılında da yüzde 11,5 artış ile 6.226.070 ton olmuştur. 2022 yılında ihracat 3,3 milyon ton, ithalat ise 179 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.173 İşlenmiş Taşlar İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	6.603.396	2.345.462	237.302	4.495.236
2019	6.580.860	2.535.825	183.256	4.228.291
2020	6.871.622r	2.866.401	207.578	4.212.799
2021	8.727.133r	3.331.162	186.446	5.582.417
2022	9.346.760	3.299.928	179.238	6.226.070

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

İşlenmiş taşlar ihracatı, Türkiye'nin inşaat malzemeleri ihracatında yüksek paya sahip olan ve rekabet gücü yüksek sanayi ihracatıdır. 2018-2022 yılları arasında ihracat hem miktar hem de değer olarak artmıştır. 2022 yılında işlenmiş taş ihracatı miktar olarak geçen seneki seviyesinin çok az altında kalsa da değer olarak artmıştır. 2022 yılı işlenmiş taş ihracatı 1,38 milyar dolardır. İhracattaki değer artışı miktar olarak yapılan ihracatın üzerinde olmuş, ihracat birim değeri 2022 yılında 0,42 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.174 İşlenmiş Taşlar İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	2.345.462	942,3	0,42
2019	2.535.825	972,7	0,38
2020	2.866.401	1.038,4	0,35
2021	3.331.162	1.252,3	0,38
2022	3.299.928	1.381,3	0,42

Kaynak: TÜİK

Türkiye 2022 yılında 83,5 milyon dolar değerinde 179.238 ton işlenmiş taş ithal etmiştir. 2020 ve 2021 yıllarına göre miktar olarak gerileyen ithalat değer olarak sınırlı da olsa artmıştır. 2020 yılında 0,39 dolar/kg olan ithalat birim fiyatı 2021 yılında 0,45, 2022 yılında 0,47 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.175 İşlenmiş Taşlar İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	237.302	100,4	0,42
2019	183.256	73,0	0,40
2020	207.620	81,4	0,39
2021	186.446	83,1	0,45
2022	179.238	83,5	0,47

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin işlenmiş taşlar ihracatında geleneksel olarak ABD ilk sırayı almaktadır. Uzak bir pazar olmasına rağmen Türkiye yıllar itibarıyla en yüksek işlenmiş taşlar ihracatını ABD'ye yapmayı sürdürmektedir. ABD'ye yapılan ihracat 2022 yılında 443,4 milyon dolar olmuştur. 2022 yılında en çok işlenmiş taş ihracatı yaptığımız 2. ülke Irak'tır. Irak'a ihracat yüzde 10 artarak 107,5 milyon dolara yükselmiştir. En çok ihracat yaptığımız 3. ülke olan İsrail'e ise ihracat 2022 yılında yüzde 16,6 artarak 106,4 milyon dolara çıkmıştır. Fransa, Suudi Arabistan, BAE, Avustralya, Almanya, Libya ve Rusya en çok işlenmiş taş ihracatı yaptığımız ilk 10 ülke arasındadır.

Tablo.176 Türkiye'nin İşlenmiş Taşlar İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	ABD	449.473.680	1	ABD	443.418.053
2	Irak	97.882.775	2	Irak	107.541.340
3	Fransa	97.637.996	3	İsrail	106.421.715
4	İsrail	91.261.358	4	Fransa	95.054.359
5	BAE	56.619.806	5	Suudi Arabistan	79.469.892
6	Avustralya	56.212.433	6	BAE	65.733.639
7	Almanya	35.195.015	7	Avustralya	55.820.519
8	Libya	34.326.194	8	Almanya	34.031.586
9	Katar	22.441.165	9	Libya	32.672.191
10	Kuveyt	21.544.761	10	Rusya	25.404.508
Toplam İhracat		1.252.315.466	Toplam İhracat		1.381.250.295

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye işlenmiş taşlar ithalatını ağırlıklı olarak Uzak Doğu, Kuzey Afrika ve Avrupa ülkelerinden gerçekleştirmektedir. En çok ithalat yapılan ilk 3 ülke Hindistan, Mısır ve İtalya'dır. 2022 yılında en çok ithalat yaptığımız 10 ülke arasına Fransa ve Bulgaristan'ın yerine Brezilya ve Almanya dahil olmuştur.

Tablo.177 Türkiye'nin İşlenmiş Taşlar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Hindistan	37.720.088	1	Hindistan	32.563.619
2	İtalya	12.682.539	2	Mısır	14.723.203
3	Mısır	11.290.765	3	İtalya	11.600.187
4	İspanya	7.272.837	4	İspanya	5.457.268
5	Yunanistan	3.756.560	5	Yunanistan	5.142.628
6	İran	2.413.773	6	İran	4.068.309
7	Portekiz	2.265.013	7	Çin	3.393.393
8	Çin	1.737.173	8	Portekiz	1.693.798
9	Fransa	1.014.932	9	Brezilya	883.270
10	Bulgaristan	963.955	10	Almanya	809.017
Toplam İthalat		83.103.919	Toplam İthalat		83.470.302

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya işlenmiş taşlar ihracatı 2016-2022 arasında 1.165 milyon dolar artarak 14,86 milyar dolar seviyesine yükselmiştir.

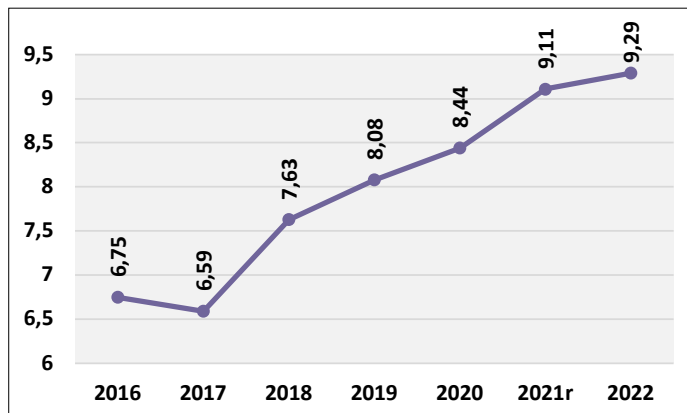
Türkiye dünyanın önemli işlenmiş taş ihracatçısı ülkelerinden biridir. Türkiye'nin ihracatı ise 2016 yılından bu yana sınırlı da olsa sürekli artmaktadır. Dünya ihracatı içindeki payı 2020 yılında yüzde 8,44'e, 2021 yılında yüzde 9,11'e ve 2022 yılında yüzde 9,29'a çıkmıştır.

Tablo.178 İşlenmiş Taşlar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	924,0	13.699	6,75
2017	927,4	14.070	6,59
2018	943,1	12.359	7,63
2019	972,7	12.034	8,08
2020	1.038,4	12.308	8,44
2021	1.252,3	13.742r	9,11r
2022	1.381,3	14.864	9,29

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.69 Türkiye'nin Dünya İşlenmiş Taşlar İhracatında Payı; Yüzde

Dünya işlenmiş taşlar ihracatında ilk sırada 6,63 milyar dolar ihracatı ile Çin yer almaktadır. Çin dünya işlenmiş taş ihracatının yüzde 42,6'sını yapmaktadır. Geleneksel ihracatçı İtalya 2. sırada yer alırken Türkiye tekrar 3. sıraya yükselmiştir. Türkiye'nin ardından en çok ihracat yapan ülkeler Hindistan, Brezilya, İspanya, Mısır, Portekiz, Yunanistan ve Kanada'dır.

Tablo.179 Dünya İşlenmiş Taşlar İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	4.475.051.000	1	Çin	6.345.489.000
2	İtalya	1.709.880.000	2	İtalya	1.783.996.000
3	Hindistan	1.333.708.000	3	Türkiye	1.381.250.295
4	Türkiye	1.252.315.466	4	Hindistan	1.371.750.000
5	Brezilya	1.068.183.000	5	Brezilya	997.439.607
6	İspanya	756.254.000	6	İspanya	738.734.294
7	Mısır	275.970.000	7	Mısır	303.261.688
8	Portekiz	275.041.000	8	Portekiz	294.821.611
9	Yunanistan	195.985.000	9	Yunanistan	192.420.662
10	Vietnam	170.039.000	10	Kanada	147.839.911
Toplam İhracat		13.742.439.000	Toplam İhracat		14.863.759.797

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünyanın en önemli işlenmiş taşlar ithalatçı ülkesi ABD'dir. ABD dünya toplam ithalatının yaklaşık yüzde 30'unu gerçekleştirmektedir. ABD'nin ardından en çok ithalat yapan ülke Güney Kore'dir. 2022 yılında en çok ithalat yapan ilk 10 ülke içine Avustralya, İsrail ve Meksika girmiştir.

Tablo.180 Dünya İşlenmiş Taşlar İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	3.367.871.000	1	ABD	3.740.113.955
2	Güney Kore	684.441.000	2	Güney Kore	709.574.000
3	Fransa	567.758.000	3	Fransa	601.174.000
4	Almanya	476.458.000	4	Almanya	483.074.561
5	Japonya	445.590.000	5	İngiltere	472.325.636
6	Vietnam	404.848.000	6	Japonya	423.065.860
7	İngiltere	388.028.000	7	Avustralya	270.887.983
8	Suudi Arabistan	350.503.000	8	Kanada	222.255.556
9	BAE	257.365.000	9	İsrail	199.463.000
10	Kanada	217.137.000	10	Meksika	189.457.888
27	Türkiye	83.103.823	19	Türkiye	83.470.302
Toplam İthalat		11.589.514.000	Toplam İthalat		12.543.050.426

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ALÇI LEVHA İLE ÇİMENTO VE BETONDAN EŞYA

Alçı levha ile çimento ve betondan eşya altında iki yapı malzemesi yer almaktadır. Bunlar alçıdan levhalar ile çimento ve betondan inşaat malzemeleridir.

Alçıdan üretilmiş yapı malzemelerini, iki karton arasına sıkıştırılarak güçlendirilen kuru alçı duvar levhaları ve benzeri ürünler oluşturmaktadır. Alçı levhalar, inşaatlarda yangın güvenliği, akustik ve ısı ve ses yalıtımı sağlamaktadır. Tesisatları kolayca örtme özelliğine sahiptir, ekonomik ve hafif bir üründür. (Fasıla kodu 23.62.10)

Çimento ve betondan eşyalar ise şu ürünlerden oluşmaktadır;

- Çimentodan ve betondan veya suni taştan karolar, döşeme taşları, tuğlalar, inşaat blokları ve benzeri ürünler, (Fasıla kodu 23.61.11),
- Bina veya bina dışı inşaat işleri için çimentodan, betondan veya suni taştan prefabrik yapı elemanları; beton direkler, beton travers, kirişler, kolonlar, panolar, döşeme elemanları vb. gibi beton prefabrik yapı elemanları, gaz beton yapı elemanları, (Fasıla kodu 23.61.12)
- Borular, çimento, beton veya suni taşlar, (Fasıla kodu 23.69.19.30)
- Asbestli çimentodan, selüloz lifli çimentodan ve benzerlerinden yapılan ürünler. (Fasıla kodu 23.65.12)

Girişim Sayısı ve Üretim

2022 yılında inşaat amaçlı alçı levha üretimi yapan firma sayısı 26'dır. 2022 yılında üretim yüzde 4 gerileyerek 215,6 milyon metrekareye gerilemiştir.

Tablo.181 Alçı Levha Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, m ²
2018	28	218.481.120
2019	26	192.857.515
2020	26	193.753.211
2021	26	224.060.563r
2022	26	215.560.400

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Çimento ve betondan eşya üretimi faaliyetinde bulunana firma sayısı ise 2022 yılında 600'dür. Çimento ve betondan eşya üretimi 2019 yılında sert bir düşüş göstermiş ve 24,61 milyon tona gerilemişti. İç talepteki daralma düşüşte etkili olmuştu. 2020 yılında üretim yüzde 2,6 artarak 25,25 milyon tona yükselmişti. 2021 yılında ise iç ve dış talepteki kuvvetli canlanma ile üretimde yüzde 26,0 artış gerçekleşmiş ve üretim 32 milyon tona ulaşmıştı. 2022 yılında ise üretim tekrar azalarak 30,4 milyon tona düşmüştür.

Tablo.182 Çimento ve Betondan Eşya Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2018	647	34.638.996
2019	584	24.609.129
2020	593r	25.248.966
2021	605r	32.040.497
2022	600	30.438.472

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Alçı levha ile çimento ve betondan eşya üretiminin tamamına yakını iç pazarda tüketilmektedir. Ürünlerin taşımacılık maliyetleri çok yüksek olduğu için dış ticareti oldukça sınırlıdır. Türkiye sınırlı ölçüde ihracat yaparken, yine çok düşük ithalat gerçekleşmektedir. Bu itibarla değerlendirildiğinde iç tüketim büyüklükleri alçıdan eşyalar için 2022 yılında yaklaşık 190 milyon metrekare, çimentodan ve betondan eşyalar iç pazarı ise yine yaklaşık 30,0 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

Dış Ticaret

Alçı levha ile çimento ve betondan eşya dış ticareti sınırlı ölçüde gerçekleşmektedir. Bunun en önemli nedeni yükün ağır ve ürünün birim fiyatının düşük olması nedeniyle taşımacılık maliyetlerinin yüksek kalmasıdır. Türkiye'nin de ihracatı bu çerçevede üretim ve iç tüketime göre sınırlı kalmaktadır. 2022 yılında ihracat miktar olarak yüzde 20 azalarak 939.196 tona inmiştir. Değer olarak ise ihracat 2022 yılında 298,9 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat birim fiyatı ise 2022 yılında 0,32 dolar/kg olmuştur.

Tablo.183 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	630.038	142,1	0,23
2019	839.672	210,8	0,25
2020	939.121	189,8	0,20
2021	1.175.198r	299,4	0,26
2022	939.196	298,9	0,32

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye alçı levha ile çimento ve betondan eşya ithalatında 2022 yılında miktar bazında yüzde 54,7 artış gerçekleşmiştir. 26,7 milyon değerinde 32.622 ton ithalat yapılmıştır.

2021 yılı ithal birim fiyatı 0,96 dolar/kg iken 2022 yılında yüzde 14,5 gerileyerek 0,82 dolar/kg'a düşmüştür.

Tablo.184 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	33.773	27,6	0,82
2019	20.612	15,7	0,76
2020	18.652	14,8	0,79
2021	21.080	20,1	0,96
2022	32.622	26,7	0,82

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin alçı levha ile çimento ve betondan eşya ihracat pazarları içinde ilk sırayı uzak bir pazar olan ABD almaktadır. ABD sonrasındaki ülkeler ise daha çok yakın ve komşu ülkelerdir. Irak ve İsrail 2. ve 3. sıradadır. ABD'ye yapılan ihracat 2021 yılında yüzde 83,3 artarak 88,24 milyon dolara yükselmiş iken 2022 yılında yüzde 8,4 düşerek 80,7 milyon dolara gerilemiştir. Irak ve İsrail'e yapılan ihracat ise artmıştır. En çok ihracat yaptığımız 3 ülkeye toplam ihracatın yüzde 55'i gerçekleşmiştir. 2021 yılında en çok ihracat yaptığımız ilk 10 ülke içerisinde 6. sırada bulunan Kazakistan 2022 yılında yerini KKTC'ye bırakmıştır.

Tablo.185 Türkiye'nin Alçı Levha ile Çimento Betondan Eşya İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	ABD	88.242.106	1	ABD	80.758.994
2	Irak	44.626.677	2	Irak	50.819.703
3	İsrail	25.444.035	3	İsrail	32.839.698
4	İngiltere	14.040.817	4	Gürcistan	10.034.666
5	Gürcistan	11.164.754	5	İngiltere	8.103.501
6	Kazakistan	7.316.441	6	Bulgaristan	7.408.358
7	Libya	7.115.038	7	Libya	7.019.078
8	İspanya	6.235.554	8	KKTC	5.922.788
9	Bulgaristan	5.961.697	9	Yunanistan	5.215.310
10	Yunanistan	5.195.066	10	İspanya	4.464.508
Toplam İhracat		299.441.752	Toplam İhracat		298.870.966

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin alçı levha ile çimento ve betondan eşya ithalatı yaptığı ülkeler içinde ilk sırayı yine Almanya almıştır. Almanya'dan yapılan ithalat yüzde 42 artmıştır. Almanya'dan sonra en çok ithalat yapılan ülkeler Çin, Bulgaristan, İspanya ve Yunanistan'dır.

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya alçı levha ile çimento ve betondan eşya ihracatı 2017 yılından beri artmaya devam etmektedir. 2021 yılı dünya ihracatı 18,07 milyar dolar olarak revize edilirken 2022 yılında ihracat yüzde 8,1 artarak 19,54 milyar dolara

yükselmiştir. Türkiye'nin ihracatı ise 2020 yılındaki gerileme ardından 2021 yılında önemli ölçüde yükselmiş, 2022 yılında da aynı seviyelerde kalarak 299 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu yükselişe paralel olarak Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı da 2021 yılında yüzde 1,66'ya çıkmış 2022 yılında ise yüzde 1,53'e gerilemiştir.

Tablo.186 Türkiye'nin Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	5.765.625	1	Almanya	8.213.062
2	İspanya	2.508.559	2	Çin	3.039.380
3	Slovakya	2.078.511	3	Bulgaristan	2.591.519
4	Çin	1.964.393	4	İspanya	2.352.369
5	Yunanistan	1.847.764	5	Yunanistan	2.148.919
6	İtalya	1.685.834	6	İtalya	1.999.727
7	Bulgaristan	1.092.006	7	Slovakya	1.880.467
8	Çekya	780.119	8	İsrail	1.451.193
9	İsrail	350.710	9	Çekya	1.290.212
10	Hindistan	284.718	10	Polonya	422.490
Toplam İthalat		20.141.475	Toplam İthalat		26.732.634

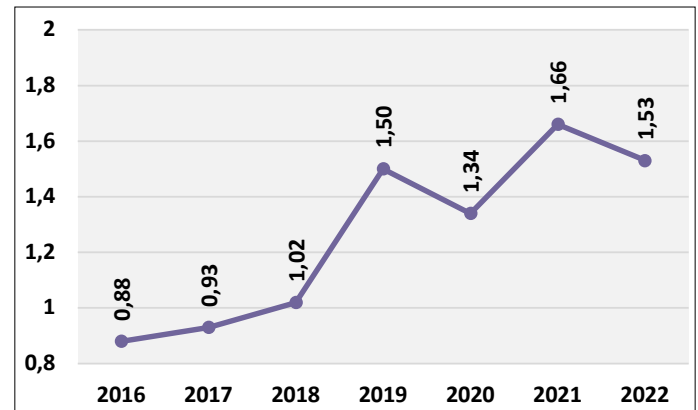
Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Tablo.187 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	95,8	10.874	0,88
2017	105,0	11.185	0,93
2018	142,1	13.867	1,02
2019	210,8	14.068	1,50
2020	189,8	14.153	1,34
2021	299,4	18.071r	1,66r
2022	298,9	19.545	1,53

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.70 Türkiye'nin Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracatında Payı; Yüzde

Dünya alçı levha ile çimento ve betondan eşya ihracatında ilk sırada yüzde 25 payı ve 4,89 milyar dolar ihracatı ile Çin gelmektedir. Çin'in ardından 1,4 milyar dolarlık ihracatı ile Almanya yer almakta, İspanya 3. sırada bulunmaktadır. İlk üçün ardından sıralanan ülkelerin ihracatları birbirine çok yakındır. Türkiye en çok ihracat yapan ülkeler arasında 16. sırada bulunmaktadır.

Tablo.188 Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	4.392.671.000	1	Çin	4.893.858.000
2	Almanya	1.509.635.000	2	Almanya	1.415.501.889
3	İspanya	1.157.083.000	3	İspanya	1.250.171.807
4	Malezya	788.002.000	4	ABD	701.868.336
5	ABD	708.148.000	5	Malezya	675.436.000
6	Vietnam	649.239.000	6	Belçika	670.347.000
7	Polonya	633.111.000	7	Vietnam	655.100.000
8	Belçika	623.412.000	8	Polonya	643.938.028
9	İtalya	551.766.000	9	Meksika	591.203.029
10	Hindistan	488.426.000	10	İtalya	521.411.000
16	Türkiye	299.371.187	16	Türkiye	298.870.966
Toplam İhracat		18.070.586.000	Toplam İhracat		19.545.063.994

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya alçı levha ile çimento ve betondan eşya ithalatında ilk sırada yüzde 23,1 payı ve 3,88 milyar dolar ithalatı ile ABD yer almaktadır. ABD sonrasında ilk 10 büyük ithalatçı içinde yer alan diğer tüm ülkelerin tamamı gelişmiş ülkelerdir. Türkiye dünya ithalatında 50. sırada yer almaktadır.

Tablo.189 Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	3.657.739.000	1	ABD	3.884.779.604
2	Kanada	808.891.000	2	İngiltere	885.582.441
3	İngiltere	793.292.000	3	Kanada	789.121.777
4	Fransa	705.379.000	4	Fransa	690.716.000
5	Hollanda	665.909.000	5	Hollanda	641.514.601
6	Almanya	605.968.000	6	Almanya	600.062.746
7	Singapur	551.349.000	7	İsveç	405.024.924
8	İsviçre	404.297.000	8	Avustralya	383.690.848
9	İsveç	402.086.000	9	İsviçre	375.368.127
10	Avustralya	325.131.000	10	Danimarka	329.324.386
69	Türkiye	20.141.452	50	Türkiye	26.732.634
Toplam İthalat		15.524.577.000	Toplam İthalat		16.801.873.846

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ÖZEL BÖLÜM: HAZIR BETON

İnşaat malzemeleri sanayisinde teknolojik gelişmeler ve yapı kimyasallarındaki ilerlemeler ile malzemelerin kullanımı da değişim göstermekte ve yeni ürünler öne çıkmaktadır. Bu ürünlerin biri de mineral esaslı ürünler içinde yer alan hazır betondur. Hazır beton inşaat sektöründe artan kullanımı ile önemli bir sanayi haline gelmiştir. Bu nedenle alçı levha ile çimento ve betondan eşya başlığı altında özel bölüm içinde değerlendirilmektedir.

Hazır beton ürünü iki saat içerisinde tüketilmesi gereken bir üründür ve hazırlığı da çok kısa sürede gerçekleşmektedir. Bu nedenle büyük ölçüde yerel pazarda kullanılmaktadır. Üretim tesisi kurulması oldukça kolaydır. Belli bir kapasitenin altında ÇED Ön Raporu da aranmamaktadır. Sanayi bölgelerinde kurulabileceği gibi kentsel gelişim alanlarına, proje bölgelerinde ve hatta bina şantiyelerinin içine beton tesisleri kurulabilmektedir. Bu tesislerin mobil versiyonları da bulunmakta ve çekici kamyon arkasında getirilerek saatler içerisinde kurulabilmektedir.

Türkiye'de inşaat sektöründe özellikle 2010 yılından sonra yaşanan hızlı büyüme, büyük alt yapı projeleri ve mega projeler ile hazır beton kullanımına yönelik talep de önemli ölçüde artmıştır. Yüksek binaların yapımının artması ve beton standartlarının artırılması da hazır beton talebini desteklemiştir. Bu çerçevede Türkiye'de hazır beton üretimi yapan girişim ve tesis sayısı ile üretim kapasitesi, üretimi ve tüketimi hızlı büyüme göstermiştir. Veriler için kaynak olarak TÜİK ve Türkiye Hazır Beton Birliği istatistikleri kullanılmaktadır. 2022 yılında üretim faaliyetinde bulunan girişim sayısı 650'dir. 2021 yılında 243,58 milyon ton hazır beton üretilmiş, 2022 yılında ise üretim 237,5 milyon tona gerilemiştir.

Türkiye Çin ve ABD'den sonra dünyanın 3. büyük hazır beton üreticisi ve tüketicisi konumunda bulunmaktadır.

Tablo.190 Hazır Beton Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Girişim Sayısı	Üretim, Milyon Ton
2015	647r	179,24
2016	670r	179,37
2017	634r	194,53
2018	604r	220,67
2019	560r	160,78
2020	647r	207,74
2021	655r	243,58
2022	650	237,50

Kaynak: TÜİK, Türkiye Hazır Beton Birliği, r: revize edilmiştir

ÖZEL BÖLÜM: GAZBETON

Gazbeton doğal hammaddeler ve endüstriyel üretim teknolojisi ile üretilmektedir. Bir tür hafif beton olarak da bilinen gazbetonun, yaklaşık %85'ini durgun hava kabarcıklarının oluşturduğu gözenekli bir yapısı vardır. Yangın sınıfı A1'dir.

TÜİK 23.61.12.00.04 üretim NACE kodu ile gazbeton yapı elemanları istatistiklerini açıklamaktadır. Buna göre 2021 yılında Türkiye'de 9 gazbeton üreticisi firma bulunmaktadır. Gazbeton üretim verileri TÜİK tarafından ton olarak açıklanmaktadır.

2020 yılında gazbeton üretimi yüzde 72,6 artarak 2,17 milyon tona yükselmişti. Tüketim ise yüzde 74 artarak 2,12 milyon ton olmuştu. Gaz beton üretimi 2021 yılında yüzde 8 artarak 2,35 milyon tona yükselmişti. Tüketim ise 2021 yılında yüzde 9 artarak 2,32 milyon ton olmuştu.

2022 yılında gaz beton üretimi ve tüketimi yüzde 2 gerilemiştir. Üretim 2.300.670 ton ve tüketim ise 2.269.200 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.191 Gazbeton Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton	Tüketim, Ton
2015	13	2.516.337	2.509.401
2016	14	2.607.049	2.568.391
2017	13	2.523.312	2.543.728
2018	10	2.254.247	2.125.220
2019	7	1.259.446	1.215.300
2020	8	2.173.724	2.115.000
2021	9r	2.347.620	2.315.500
2022	9	2.300.670	2.269.200

Kaynak: TÜİK, r. revize edilmiş

ÖZEL BÖLÜM: BİMS'DEN İNŞAAT MALZEMELERİ

BİMS (pomza) endüstriyel bir hammadde olarak birçok sektörde kullanılmaktadır. Bu kullanım endüstriyel amacına göre ya ana hammadde olarak ya da katkı malzemesi biçimindedir. Pomza taşının dünyada ve Türkiye'de en yaygın kullanım alanı inşaat sektörüdür. Pomza, inşaat sektöründe kullanılacak ana materyallerde teknik açıdan genellikle aranan birçok teknolojik özelliklere sahip olması nedeniyle, yapı malzemesi olarak kullanılan doğal bir malzemedir. Doğal bir malzeme oluşu, kimyasal tepkimesiz, yanmaz, gözenekli olması nedeniyle hafif, atmosferik ortam koşullarına karşı dayanıklı olması bu özellikler arasında yer almaktadır.

İnşaat sektöründe son yıllarda hafif yapı malzemelerine verilen önemin giderek artmasıyla birlikte, hammadde tüketiminde pomza taşının yapı malzemesi olarak kullanımını da giderek yaygınlaşmaktadır. Türkiye'de 2022 yılı itibarıyla BİMS'den inşaat malzemeleri üreten 20 firma bulunmaktadır. Üretim 2022 yılı itibarıyla 7.010.000 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.192 BİMS'den İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2018	22	7.998.390r
2019	22	7.540.600
2020	25	6.660.515
2021	22r	6.975.122
2022	20	7.010.000

Kaynak: TÜİK, r. revize edilmiştir

Türkiye, 2022 yılında 30,68 milyon dolar tutarında 408.545 ton BİMS'den inşaat malzemeleri ihracatı gerçekleştirmiştir. En çok ihracat yapılan ilk 5 pazar Bangladeş, Çin, Pakistan, Mısır ve Tunus olmuştur.

Tablo.193 BİMS'den İnşaat Malzemeleri İhracatı 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Bangladeş	19.410.592	1	Bangladeş	9.808.028
2	Pakistan	9.181.216	2	Çin	5.716.064
3	Çin	5.767.662	3	Pakistan	4.857.361
4	Mısır	2.900.534	4	Mısır	2.328.076
5	Vietnam	927.794	5	Tunus	1.158.218
6	Tunus	852.922	6	İngiltere	848.109
7	Fas	731.257	7	Vietnam	814.045
8	Sri Lanka	563.688	8	BAE	730.301
9	Kamboçya	414.936	9	İtalya	453.664
10	BAE	383.307	10	KKTC	366.356
Toplam İhracat		45.182.954	Toplam İhracat		30.683.176

Kaynak: TÜİK

TUĞLA VE KİREMİT

Tuğla başlığı altında inşaat tuğlaları ateşe dayanıklı olmayan kilden (silisli fosil unlarından veya silisli topraklardan olanlar hariç), kaba tuğlalar, putrel üstü tuğla vb. eşya (asmolen dahil) (adi topraktan olan), ateşe dayanıksız kilden ile kaba tuğlalar, putrel üstü tuğla vb. eşya (diğer seramik maddeden), ateşe dayanıksız kilden yer almaktadır.

Kiremit başlığı altında ateşe dayanıklı olmayan kilden kiremitler, mahya ve köşe kaplamaları (düz kiremit), inşaat ürünleri, ateşe dayanıklı olmayan kilden (baca şapkaları, baca boruları, baca astarları ve baca gazı blokları, mimari süsler, havalandırma ızgaraları, kil latalar dahil; borular, oluklar, vb. hariç) bulunmaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Yıllar itibarıyla tuğla ve kiremit sanayisinde yer alan girişim sayıları aşağıda sunulmaktadır. 2022 yılında Tuğla üretiminde 172, Kiremit üretiminde 38 firma faaliyet göstermiştir. Her iki sanayide de girişim sayıları son yıllarda düşüş göstermeye devam etmektedir.

Tablo.194 Tuğla ve Kiremit Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri; Adet

Yıllar	Firma Sayısı, Tuğla	Firma Sayısı, Kiremit
2018	241	52
2019	207	44
2020	170r	44r
2021	173r	41r
2022	170	38

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İnşaat tuğlalarının üretimi 2021 yılında 20,268 bin metreküp olarak revize edilmiş, 2022 yılı üretimi ise 19.850 bin metreküp olmuştur. 2021 yılı kaba tuğla üretim miktarı 588.897 ton olarak yenilenmiştir. 2022 yılı üretim miktarı ise 566.640 ton olarak gerçekleşmiştir.

Düz kiremit üretimi de 2021 yılında 258.548.501 adet olarak revize edilmiştir. 2022 yılında düz kiremit üretimi 234.550.100 adettir. Kilden baca şapkaları ve blokları üretimi yıllar itibarıyla gerileme eğilimi içindedir. Üretim 2022 yılında 10.430 tona gerilemiştir.

Dış Ticaret

Türkiye'nin tuğla ve kiremit ihracatı miktar olarak 2018 yılından bu yana yaklaşık 4 kat artarak 2022 yılında 158.508 tona yükselmiştir. Değer olarak ise ihracat yine aynı dönemde yüzde 240 artarak 27,5 milyon dolar olmuştur. 2022 yılı artışları ise miktar olarak yüzde 109, değer olarak yüzde 92'dir. 2022 yılı ihracat birim fiyatı 0,17 dolar/kg'dır.

Tablo.196 Tuğla ve Kiremit İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	42.110	8,1	0,19
2019	41.309	7,7	0,19
2020	41.440	8,6	0,21
2021	75.590	14,3	0,19
2022	158.508	27,5	0,17

Kaynak: TÜİK

Tablo.195 Tuğla ve Kiremit Üretim Göstergeleri

Ürün	2018	2019	2020	2021	2022
İnşaat Tuğlaları, Bin m ³	36.346	23.700r	21.524r	20.268r	19.850
Kaba Tuğla (Adi Toprak, Asmolen), Ton	1.063.954	531.281r	664.922r	588.897r	566.640
Düz Kiremit, Adet	325.518.133	239.175.275	214.651.045r	258.548.501r	234.550.100
Kilden Baca Şapkaları Blokları, Ton	79.078	16.829r	28.949r	11.635r	10.430

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye sınırlı ölçüde tuğla ve kiremit ithalatı yapmaktadır. İthalat 2022 yılında 2.989 ton olarak gerçekleşmiştir. Değer olarak ise 1,88 milyon dolar olmuştur. İthalat birim fiyatı ise 2022 yılında 0,63 dolar/kg'dır.

Tablo.197 Tuğla ve Kiremit İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	3.693	1,1	0,31
2019	2.844	0,91	0,31
2020	1.763	0,93	0,53
2021	2.677	1,67	0,62
2022	2.989	1,88	0,63

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin tuğla ve kiremit ihracatında ilk sırayı yüzde 72 payı ile İngiltere almaktadır. İngiltere'ye 2022 yılında ihracat yüzde 97 artarak 19,835 milyon dolara yükselmiştir. En çok ihracat yaptığımız ilk 3 ülke İngiltere, Bulgaristan ve Rusya'nın toplam tuğla ve kiremit ihracatımız içindeki payı ise yüzde 85'tir. Taşıma zorluklarının getirdiği kısıtlar nedeni ile ihracat pazarlarımız yakın ve komşu ülkelerdir.

Tablo.198 Türkiye'nin Tuğla ve Kiremit İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	İngiltere	10.057.316	1	İngiltere	19.835.418
2	İsrail	738.232	2	Bulgaristan	2.574.340
3	Hollanda	360.424	3	Rusya	1.008.726
4	Azerbaycan	334.491	4	Irak	590.916
5	Almanya	333.724	5	Azerbaycan	584.604
6	KKTC	331.025	6	İsrail	436.024
7	Bulgaristan	248.021	7	KKTC	313.437
8	Katar	226.376	8	Belçika	302.235
9	Belçika	209.104	9	Almanya	294.438
10	Irak	198.360	10	Hollanda	218.225
Toplam İhracat		14.268.949	Toplam İhracat		27.547.525

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin tuğla ve kiremit ithalatı yaptığı ilk 3 ülke Çin, Belçika ve Almanya'dır. İlk 3 ülkeden yapılan ithalat toplam tuğla ve kiremit ithalatının yüzde 69'unu oluşturmaktadır. Farklı kalite ve birim fiyatlarda, çeşitli ülkelerden sınırlı ithalatlar yapıldığı görülmektedir.

Tablo.199 Türkiye'nin Tuğla ve Kiremit İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	474.469	1	Çin	513.135
2	Belçika	418.793	2	Belçika	472.985
3	Almanya	216.389	3	Almanya	321.076
4	İngiltere	172.683	4	ABD	218.934
5	Fransa	106.221	5	İtalya	109.164
6	ABD	100.469	6	İspanya	94.341
7	İtalya	84.218	7	Fransa	67.057
8	İspanya	39.949	8	KKTC	33.129
9	Vietnam	34.677	9	Hollanda	30.419
10	Yunanistan	10.247	10	Vietnam	7.523
Toplam İthalat		1.667.372	Toplam İthalat		1.880.770

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya tuğla ve kiremit ihracatı 2022 yılında değer olarak yüzde 8,1 artarak 3,55 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye de ihracatını yüzde 92,3 artırmıştır. Türkiye'nin dünya tuğla ve kiremit ihracatı içindeki payı 2021 yılında yüzde 0,43 iken 2022 yılında 0,77'e yükselmiştir.

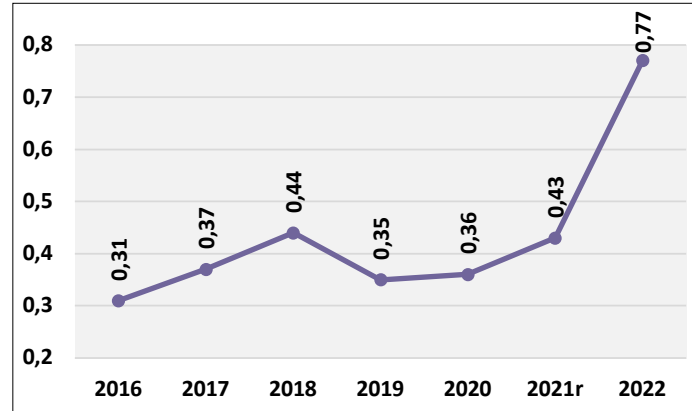
Tablo.200 Tuğla ve Kiremit İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	6,1	1.966	0,31
2017	7,6	2.044	0,37
2018	8,1	1.855	0,44
2019	7,7	2.202	0,35
2020	8,6	2.491	0,36
2021	14,3	3.288r	0,43r
2022	27,5	3.556	0,77

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Dünya tuğla ve kiremit ihracatında ilk 3 sırayı Çin, Almanya ve Belçika almaktadır. Bu üç ülkeyi diğer 6 AB ülkesi izlemektedir. Çin tuğla ve kiremit ihracatını 2022 yılında yüzde 63 artırmıştır. Dünya pazar payı da yüzde 58'e yükselmiştir. Türkiye ihracatçı ülkeler sıralamasında 18. sıradadır.

Grafik.71 Türkiye'nin Dünya Tuğla ve Kiremit İhracatında Payı; Yüzde

Tablo.201 Dünya Tuğla ve Kiremit İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	1.260.997.000	1	Çin	2.058.806.000
2	Almanya	397.899.000	2	Almanya	383.301.465
3	Belçika	296.823.000	3	Belçika	309.278.000
4	Fransa	114.807.000	4	Hollanda	248.869.437
5	İspanya	110.767.000	5	İspanya	133.292.209
6	Hollanda	100.523.000	6	Fransa	122.138.000
7	Danimarka	63.305.000	7	Sırbistan	78.312.399
8	Sırbistan	59.876.000	8	Polonya	74.059.653
9	Polonya	55.839.000	9	Danimarka	63.268.894
10	İtalya	55.027.000	10	İtalya	62.212.000
22	Türkiye	14.268.933	18	Türkiye	27.547.525
Toplam İhracat		3.287.760.000	Toplam İhracat		3.556.026.329

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Tablo.202 Dünya Tuğla ve Kiremit İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	İngiltere	274.231.000	1	İngiltere	418.610.610
2	Hollanda	130.541.000	2	Belçika	119.452.000
3	Belçika	109.584.000	3	Almanya	110.216.162
4	Almanya	100.930.000	4	ABD	102.390.104
5	Polonya	95.853.000	5	Polonya	89.327.330
6	ABD	93.937.000	6	Fransa	74.317.000
7	Kazakistan	73.483.000	7	Romanya	71.317.000
8	Romanya	66.615.000	8	Hollanda	65.452.287
9	Avusturya	59.065.000	9	Bulgaristan	59.067.000
10	Fransa	55.997.000	10	Çekya	53.245.723
65	Türkiye	1.667.369	50	Türkiye	1.880.770
Toplam İthalat		2.201.843.000	Toplam İthalat		2.383.001.373

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya tuğla ve kiremit ithalatında ilk sırayı İngiltere almaktadır. İngiltere ithalatı yüzde 2021 yılında yüzde 45, 2022 yılında ise yüzde 52,6 artarak 418,6 milyon dolara yükselmiştir. İlk sırada yer alan İngiltere'yi çok sayıda Avrupa ülkesi ve ABD birbirine yakın ithalatlar ile izlemektedir. Türkiye ithalatçı ülkeler arasında 50. sırada bulunmaktadır.

SERAMİK KAPLAMA

Girişim Sayısı ve Üretim

Seramik kaplama sanayisi inşaat seramikleri içindeki iki büyük gruptan biri olup Türkiye'nin geleneksel üretici olduğu inşaat malzemesi sanayilerinin başında gelmektedir. Seramik kaplama sanayisi hem ihracat yapmakta hem de yurt içi ihtiyacın önemli bir bölümünü yurt içi üretim ile karşılamaktadır. Seramik kaplama üretimi yıllar itibarıyla da kademeli bir artış göstermektedir. 2019 yılındaki gerileme ardından üretim 2020, 2021 ve 2022 yıllarında peş peşe artmıştır. 2022 yılında üretim 8.384.000 ton olmuştur. Metrekare olarak üretim 524 milyon metrekaredir. 2022 yılında üretimde faaliyet gösteren firma sayısı ise 42'dir.

Tablo.203 Seramik Kaplama Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton	Üretim, Milyon m ²
2018	45	5.552.000	347
2019	40	4.928.000	308
2020	44r	5.856.000r	366r
2021	42r	7.008.000r	438r
2022	42	8.384.000	524

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Seramik kaplama malzemeleri iç pazarı inşaat sektöründeki büyümeye paralel olarak yıllar itibarıyla sınırlı olmakla birlikte kademeli ve istikrarlı genişlemesini sürdürmüştür. 2019 yılında ise önemli bir daralma yaşanmış olmasına rağmen 2020, 2021 ve 2022 yıllarında iç pazar hızla büyümüştür. Yenilenen iç pazar tüketim rakamları 2020 yılında 228,8, 2021 yılında 274,3, 2022 yılında ise 395,4 milyon metrekare olmuştur.

İç pazar tüketim rakamı içinde stoklar da bulunmaktadır. İç pazardaki tüketim verisi üretim ile ihracat ve ithalat verileriyle hesaplanmakta olup iç tüketime ayrılan miktardır. Ancak bu miktarın belli bir bölümü halen stokta olabilmektedir.

Tablo.204 Seramik Kaplama İç Pazarı; Milyon Metrekare

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	347	100	1,00	248,0
2019	308	118	0,63	190,6
2020	366r	138	0,80	228,8r
2021	438r	165	1,29	274,3r
2022	524	134	5,42	395,4

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye seramik kaplama ihracatında dünyada söz sahibi ülkelerden biridir ve her yıl geleneksel olarak önemli bir ihracat gerçekleştirmektedir. İhracat miktar olarak 2015 yılından itibaren artış göstermekteydi ancak 2022 yılında seramik kaplama ihracatı yüzde 19 düşerek 2.365.943 tona gerilemiştir. Değer olarak ise 2022 yılında yüzde 6 artarak 1,02 milyar dolara yükselmiştir. İhracat birim fiyatı ise 2022 yılında yüzde 30,3 artarak 0,43 dolar/kg seviyesine yükselmiştir.

Tablo.205 Seramik Kaplama İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	1.780.470	597,7	0,34
2019	2.090.991	664,4	0,32
2020	2.452.335	776,8	0,32
2021	2.923.673	965,1	0,33
2022	2.365.943	1.022,9	0,43

Kaynak: TÜİK

Türkiye yıllardır çok sınırlı ölçüde seramik kaplama ithalatı yapmaktaydı ancak 2022 yılında miktar olarak yüzde 307 artış ile 87.179 ton seramik kaplama ithal edilmiştir. Değer olarak 2022 yılında yüzde 139 artış ile 68,2 milyon dolarlık ithalat gerçekleşmiştir. Ürün kalitesi ve çeşitliliği açısından ithal ürünler çok az tercih edilmekte ve fiyat avantajlı ürünler ise kaliteleri nedeniyle daha az tercih edilmektedirler. İthalat birim fiyatları ise 2021 yılında 1,33 dolar/kg iken 2022 yılında 0,78 dolar/kg'a gerilemiştir. 2022 yılında ithalat göreceli olarak daha ucuz ürünlere kaymıştır.

Tablo.206 Seramik Kaplama İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	16.910	18,1	1,07
2019	10.438	11,4	1,09
2020	13.223	16,3	1,23
2021	21.391	28,5	1,33
2022	87.179	68,2	0,78

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye seramik kaplama ihracatı ağırlıklı olarak gelişmiş ülkelere yapılmaktadır. 2022 ve 2022 yıllarında en çok ihracat yapılan ülke ABD'dir. ABD'ye yapılan ihracat 2020 yılında yüzde 43,5 ve 2021 yılında ise yüzde 22,3 artarak 163,5 milyon dolara yükselmişti. 2022 yılında artış oranı düşse de ihracatımız 179,4 milyon dolara yükselmiştir. 2022 yılında en yüksek ihracat artışı gerçekleştirdiğimiz ülke Almanya olmuştur. Almanya'ya yapılan ihracat yüzde 25 artarak 150 milyon dolara çıkmıştır. En çok ihracat yapılan diğer ülkeler İsrail, İngiltere, Belçika, Kanada, Fransa, Hollanda, Irak ve Romanya'dır.

Tablo.207 Türkiye'nin Seramik Kaplama İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	ABD	163.513.315	1	ABD	179.382.212
2	Almanya	119.972.394	2	Almanya	150.064.370
3	İngiltere	100.923.058	3	İsrail	110.948.185
4	İsrail	99.158.411	4	İngiltere	90.800.587
5	Fransa	40.657.815	5	Belçika	45.560.272
6	Belçika	39.909.533	6	Kanada	43.644.425
7	Kanada	33.245.621	7	Fransa	43.508.875
8	Hollanda	29.843.713	8	Hollanda	23.839.088
9	Romanya	25.447.706	9	Irak	22.929.785
10	Irak	19.559.673	10	Romanya	21.951.388
Toplam İhracat		965.131.361	Toplam İhracat		1.022.898.263

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye seramik kaplama ithalatı 2022 yılında yüzde 139 artmıştır. 2022 yılında en çok ithalat yapılan ülkeler sıralamasında ilk sırayı 26,2 milyon dolar ile Hindistan almıştır. İlk 4 sırada yer alan Hindistan, İtalya, İspanya ve İran'ın seramik kaplama ithalatımız içindeki payı yüzde 95,6'dır. 2021 yılında 102 bin dolar ithalat yaptığımız İran'dan 2022 yılında 7,1 milyon dolarlık seramik kaplama ithal edilmiştir.

Tablo.208 Türkiye'nin Seramik Kaplama İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	İtalya	12.250.072	1	Hindistan	26.197.377
2	İspanya	8.095.475	2	İtalya	17.851.909
3	Hindistan	5.915.138	3	İspanya	14.121.808
4	Almanya	1.119.532	4	İran	7.116.574
5	Çin	336.676	5	Almanya	1.357.084
6	Rusya	157.980	6	Çin	346.320
7	BAE	140.478	7	ABD	285.273
8	İngiltere	136.248	8	BAE	259.040
9	İran	102.225	9	Hollanda	126.101
10	ABD	68.214	10	Mısır	94.960
Toplam İthalat		28.543.331	Toplam İthalat		68.223.558

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

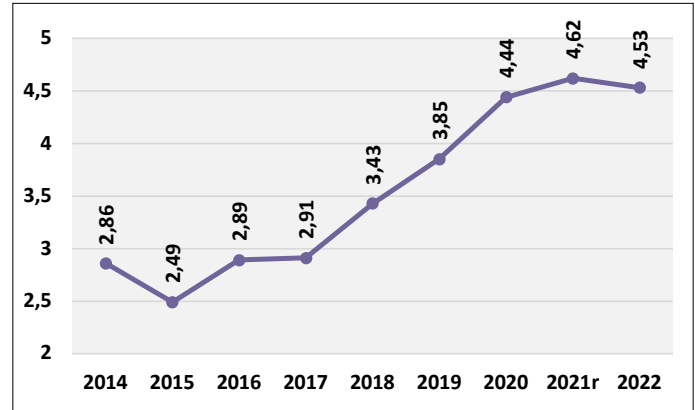
Dünya seramik kaplama ihracatı yüzde 8,1 artarak 22,57 milyar dolara yükselmiştir. 2018, 2019 ve 2020 yıllarında aynı seviyelerde kalan ihracat 2021 yılında tekrar artış eğilimine girmiştir. Türkiye'nin ihracatı da 2016 yılından 2022 yılına kadar devamlı artarak 1,02 milyar dolar seviyesine yükselmiştir. 2020 yılı ile yüzde 4'lerin üstüne çıkan dünya pazar payımız 2022 yılında yüzde 4,53'tür.

Tablo.209 Seramik Kaplama İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	512,4	17.740	2,89
2017	551,4	18.980	2,91
2018	597,7	17.404	3,43
2019	664,4	17.236	3,85
2020	776,7	17.485	4,44
2021	965,1	20.873r	4,62
2022	1.022,9	22.576	4,53

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.72 Türkiye'nin Dünya Seramik Kaplama İhracatında Payı; Yüzde

Dünya seramik kaplama ihracatında ilk sıralar İtalya, Çin ve İspanya arasında her yıl değişmektedir. Çin İspanya'yı tekrar geçerek 2. sıraya çıkmıştır. 2022 yılında İtalya'nın ihracat artış hızı yavaşlayıp yüzde 2,9 olsa da ilk sıradaki yerini korumuştur. 2022 yılında Çin'in ihracatı yüzde 32, İspanya'nın ihracatı ise yüzde 8,9 yükselmiştir. Dünya seramik kaplama ihracatında Türkiye 2022 yılında 4. sırada yer almıştır.

Dünya seramik kaplama ithalatında ilk 3 sırayı ABD, Fransa ve Almanya almaktadır. ABD 2,8 milyar dolar ithalatı ile dünyanın en büyük ithalat pazarıdır. Bu 3 ülkenin ardından ilk 10 ülke sıralamasında sırası ile İngiltere, Filipinler, İsrail, Güney Kore, Avustralya, Belçika ve Kanada yer almaktadır. Türkiye ithalatçı ülkeler arasında 45. sırada bulunmaktadır.

Tablo.210 Dünya Seramik Kaplama İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	İtalya	5.387.345.000	1	İtalya	5.543.622.000
2	İspanya	4.339.146.000	2	Çin	4.899.486.000
3	Çin	3.699.053.000	3	İspanya	4.725.426.614
4	Hindistan	1.758.294.000	4	Türkiye	1.022.898.263
5	Türkiye	965.016.541	5	Brezilya	512.546.128
6	Brezilya	488.143.000	6	Polonya	483.685.699
7	Almanya	404.504.000	7	Almanya	395.163.319
8	Portekiz	293.921.000	8	Portekiz	326.267.965
9	Meksika	263.404.000	9	Meksika	305.396.775
10	Vietnam	216.702.000	10	Vietnam	258.302.000
Toplam İhracat		20.872.932.000	Toplam İhracat		22.576.068.739

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r: revize edilmiştir

Tablo.211 Dünya Seramik Kaplama İthalatçıları 2021-2022

2021			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	2.306.554.000	1	ABD	2.787.631.658
2	Fransa	1.265.024.000	2	Fransa	1.288.496.000
3	Almanya	975.813.000	3	Almanya	1.029.592.807
4	Filipinler	766.787.000	4	İngiltere	900.995.535
5	İngiltere	610.076.000	5	Filipinler	650.750.000
6	Vietnam	593.006.000	6	İsrail	610.115.000
7	Suudi Arabistan	586.668.000	7	Güney Kore	467.126.000
8	İsrail	475.717.000	8	Avustralya	460.840.855
9	Rusya	461.973.000	9	Belçika	403.863.000
10	Güney Kore	441.062.000	10	Kanada	368.391.064
77	Türkiye	28.548.473	45	Türkiye	68.223.558
Toplam İthalat		20.527.724.000	Toplam İthalat		22.216.658.720

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

SERAMİK SAĞLIK GEREÇLERİ

Girişim Sayısı ve Üretim

Türkiye inşaat seramikleri içinde yer alan seramik sağlık gereçlerinde de geleneksel üretici ve ihracatta da rekabetçi bir ülke olarak yer almaktadır. Seramik sağlık gereçleri üretimi 2018 ve 2019 yıllarında daralmış, 2020 yılında üretim yüzde 2,2 artarak 329.800 tona yükselmişti. 2021 yılında ise iç ve dış talepteki sıçrama ile üretim de yüksek bir büyüme gerçekleştirmiş üretim 415.705 tona çıkmıştı. 2022 yılında seramik sağlık gereçleri üretimi yüzde 13,0 artmış ve 469.750 tona yükselmiştir. 2022 yılında seramik sağlık gereçleri üretimi firma sayısı 43'tür.

Tablo.212 Seramik Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2018	46	350.000
2019	38	322.700
2020	37	329.800
2021	42r	415.705r
2022	43	469.750

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Türkiye seramik sağlık gereçlerinde önemli bir ihracatçı ülke olmakla birlikte, yurt içi tüketim büyük ölçüde yerli üretim ile karşılanmakta, çok düşük ithalat yapılmaktadır. 2018 ve 2019 yıllarında iç tüketim önemli ölçüde gerilemiş, 2020 yılında yüzde 5,0 artarak 167.127 tona yükselmişti. İç tüketim 2021 yılında yüzde 29,7 artarak 216.927 tona, 2022 yılında ise yüzde 33 artışla 290.645 tona yükselmiştir. İç pazar tüketim rakamı içinde stoklar da bulunmaktadır. İç pazardaki tüketim verisi üretim ile ihracat ve ithalat verileriyle hesaplanmakta olup iç tüketime ayrılan miktardır. Ancak bu miktarın belli bir bölümü halen stokta olabilmektedir.

Tablo.213 Seramik Sağlık Gereçleri İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	350.000	154.362	2.451	198.089
2019	322.700	164.856	1.435	159.255
2020	329.800	164.838	2.165	167.127
2021	415.705r	201.957	3.179	216.927r
2022	469.750	185.242	6.137	290.645

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye seramik sağlık gereçleri ihracatında dünyanın önemli ve rekabetçi ülkelerinden biridir. Üretim kapasitesinin önemli bir bölümü ihracata yönelik olarak faaliyet göstermektedir. 2022 yılı seramik sağlık gereçleri ihracatı 185.242 ton ve 338,8 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat birim fiyatı da 2022 yılında 1,83 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.214 Seramik Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	154.362	258,5	1,67
2019	164.856	271,2	1,65
2020	164.838	269,2	1,63
2021	201.957	339,9	1,68
2022	185.242	338,8	1,83

Kaynak: TÜİK

Türkiye seramik sağlık gereçleri ürünlerinde çok sınırlı ölçüde ithalat yapmaktadır. İthalat 2022 yılında artarak miktar olarak 6.137 ton ve değer olarak 18,9 milyon dolar olmuştur. İthalat birim fiyatı ise 3,08 dolar/kg'a düşmüştür.

Tablo.215 Seramik Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	2.451	6,3	2,57
2019	1.435	4,5	3,16
2020	2.161	6,3	2,90
2021	3.179	10,2	3,20
2022	6.137	18,9	3,08

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin en çok seramik sağlık gereçleri ihracatı yaptığı ülkeler sıralamasında ilk 4 sırayı Fransa, Almanya, İtalya ve İngiltere almaktadır. İlk 10 ülke içinde büyük ölçüde gelişmiş ülkeler yer almaktadır. İsrail gelişen bir pazarımız olarak ihracatta 5. sırada yer almıştır. ABD, Irak, Rusya, Polonya ve Çekya diğer en çok ihracat yaptığımız ülkedir. İlk 10 ihracat pazarımız sıralamasında 2021 yılında ilk 10 ülke içinde yer alan Fas'ın yerine Çekya girmiştir.

Tablo.216 Türkiye'nin Seramik Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Fransa	51.656.122	1	Fransa	46.702.980
2	Almanya	46.270.726	2	Almanya	42.790.206
3	İngiltere	26.551.791	3	İtalya	23.696.103
4	İtalya	21.144.313	4	İngiltere	22.245.110
5	ABD	17.428.151	5	İsrail	16.477.967
6	İsrail	15.780.337	6	ABD	13.705.854
7	İspanya	9.044.283	7	Irak	10.665.083
8	Irak	8.476.016	8	Rusya	8.967.109
9	Polonya	7.493.909	9	Polonya	7.907.818
10	Fas	7.187.753	10	Çekya	7.450.378
Toplam İhracat		339.943.018	Toplam İhracat		338.816.107

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

2022 yılında en çok seramik sağlık gereçleri ithal edilen ülke Mısır olmuştur. Mısır'dan ithalat yüzde 189 artarak 3,86 milyon dolara yükselmiştir. Almanya, Rusya, İtalya, Çin ve Polonya'dan gerçekleşen ithalat ile 2021 yılında ilk 10 ithalatçı ülke arasında yer almayan Hindistan, Fransa, Çekya ve Romanya'dan da ithalat oldukça artmıştır.

Tablo.217 Türkiye'nin Seramik Sağlık Gereçleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	1.932.209	1	Mısır	3.866.911
2	Mısır	1.335.896	2	Almanya	3.823.417
3	Çin	1.225.087	3	Rusya	1.881.403
4	İtalya	1.196.959	4	İtalya	1.729.311
5	Tunus	557.251	5	Çin	1.634.522
6	ABD	395.095	6	Polonya	1.004.843
7	Rusya	374.130	7	Hindistan	895.598
8	Polonya	351.914	8	Fransa	799.582
9	İsviçre	284.065	9	Çekya	396.130
10	BAE	251.077	10	Romanya	376.951
Toplam İthalat		10.159.369	Toplam İthalat		18.898.659

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya seramik sağlık gereçleri ihracatı 2022 yılında 15,5 milyar dolar seviyesine yükselmiştir. Türkiye'nin seramik sağlık gereçleri ihracatı da 2021 yılında 338,8 milyon dolar olmuştur.

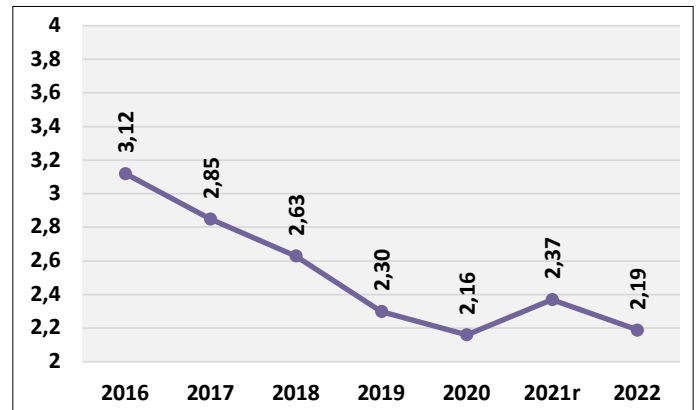
Türkiye'nin dünya seramik sağlık gereçleri ihracatındaki payı 2016 yılında yüzde 3,12 iken 2022 yılında yüzde 2,19'a inmiştir.

Tablo.218 Seramik Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	211,8	6.776,9	3,12
2017	230,8	8.098,5	2,85
2018	258,5	9.832,6	2,63
2019	271,2	11.765,5	2,30
2020	269,1	12.461,9	2,16
2021	339,9	14.334,3r	2,37r
2022	338,8	15.503,9	2,19

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.73 Türkiye'nin Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde

Dünya seramik sağlık gereçleri ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin 9,3 milyar dolar ihracatı ile tek başına dünya ihracatının yaklaşık yüzde 60'ını gerçekleştirmektedir. Ancak ihracat artış hızı geçmiş yıllardaki hızından oldukça düşüktür. Buna rağmen Çin ile diğer ülkeler arasındaki ihracat farkı halen çok yüksektir. Çin'in ardından en çok ihracat yapan ülkeler sıralamasında Meksika, Almanya, Türkiye, İtalya, Vietnam, Polonya, Tayland, Portekiz ve Hindistan yer almaktadır. İlk 10 ihracatçı ülke 2022 yılında aynı kalmıştır. Türkiye İtalya'nın üzerinde 4. sıradadır.

Tablo.219 Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	8.800.722.000	1	Çin	9.307.791.000
2	Almanya	573.651.000	2	Meksika	531.000.185
3	Meksika	537.133.000	3	Almanya	529.996.058
4	Türkiye	339.821.145	4	Türkiye	338.816.107
5	İtalya	274.012.000	5	İtalya	244.367.000
6	Tayland	255.192.000	6	Vietnam	243.600.000
7	Vietnam	235.569.000	7	Polonya	224.466.052
8	Polonya	223.674.000	8	Tayland	203.967.000
9	Portekiz	175.723.000	9	Portekiz	174.466.335
10	Hindistan	175.032.000	10	Hindistan	170.500.000
Toplam İhracat		14.334.315.000	Toplam İhracat		15.503.930.199

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya seramik sağlık gereçleri ithalatında ilk sırada ABD yer almaktadır. ABD'nin 2022 yılı ithalatı yüzde 6,8 artarak 1,85 milyar dolara yükselmiştir. 2021 yılı ilk 10 da yer alan Çin'in yerine 2022 yılında Avustralya ilk 10 ülke arasına girmiştir. İngiltere, Kanada, İspanya, İtalya, Güney Kore ve Polonya diğer ithalatçı ülkelerdir. Türkiye 2022 yılında 44. sıradadır.

Tablo.220 Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	1.738.334.000	1	ABD	1.856.852.318
2	Almanya	550.861.000	2	Almanya	491.987.721
3	Fransa	376.164.000	3	Fransa	331.284.000
4	İngiltere	359.446.000	4	İngiltere	325.961.533
5	Kanada	289.988.000	5	Kanada	291.142.824
6	İspanya	257.424.000	6	İspanya	239.081.463
7	Güney Kore	178.948.000	7	İtalya	201.545.333
8	İtalya	164.966.000	8	Avustralya	192.870.312
9	Çin	154.933.000	9	Güney Kore	175.920.000
10	Polonya	154.409.000	10	Polonya	140.870.346
76	Türkiye	10.159.363	44	Türkiye	18.898.659
Toplam İthalat		7.947.309.000	Toplam İthalat		8.601.180.131

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

İNŞAAT CAMLARI (DÜZ CAM VE YALITIM CAMLARI)

Cam sektöründe üretilen ürünler başta inşaat sektörü ve yapılarda olmak üzere, ulaştırma araçlarında, mobilyalarda ve sanayi ürünleri gibi alanlarda kullanılmaktadır. Bu çerçevede inşaat sektöründe kullanılan camlar tasnif edilerek inşaat camları olarak tanımlanmaktadır.

- İnşaat camları kapsamında aşağıdaki ürünler yer almaktadır:
- Dökülmüş, haddelenmiş, çekilmiş veya üflenmiş, levha halinde (başka şekilde işlenmemiş) camlar,
- Float cam ve yüzeyi cilalanmış veya parlatılmış cam, levha halinde (başka şekilde işlenmemiş),
- Diğer cam aynalar (çerçevesi olsun veya olmasın),
- Sertleştirilmiş (temperlenmiş) emniyet camları,
- Lamine edilmiş emniyet camları,
- Levha şeklinde, kavislendirilmiş, kenarları işlenmiş, gravür yapılmış, delinmiş, sırlanmış veya başka bir şekilde işlenmiş, fakat çerçevesiz veya monte edilmemiş camlar.

Girişim Sayısı ve Üretim

İnşaat camları sanayisinde girişim sayıları ve üretim değerleri Tablo.221 ve 222'de sunulmaktadır. TÜİK tarafından açıklanan üretim verileri ve girişim sayıları en son 2021 yılına aittir. Bununla birlikte verilere ilişkin olarak birtakım kısıtlar bulunmaktadır. Bazı ürünlerin üretiminde az sayıda firma olduğu için TÜİK istatistik kuralları gereği üretim büyüklüğü yayınlanmamaktadır. Farklı ürünlerin üretim büyüklükleri ton ve metrekare olarak verildiği için aynı birimde toplam değere ulaşmak zor olmaktadır.

Tablo.221 İnşaat Camları Girişim Sayıları

Ürün Kodu	Ürün Tanımı	2018	2019	2020	2021
23.11.11	Düz Camlar	7	4r	5r	5
23.11.12	Float Camlar	9	4r	8r	8
23.12.13.30	Çok Katlı Yalıtım Camı	161	149r	163r	172
23.19.12	Cam Tuğlalar	7	3	3	3
23.12.11	Şekil Verilmiş Camlar	37	31	33r	36
23.12.12.30	Temperlenmiş Emniyet Camı	85	90	113	118
23.12.12.70	Lamine Edilmiş Emniyet Camı	28	33	41r	43
23.12.13.90	Cam Aynalar	43	41r	47	54

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İnşaat sektöründe kullanılan düz camların üretimi ile ilgili sağlıklı veri bulunmamaktadır. En büyük üretici firma toplam düz cam pazarına ve kendi üretimine ilişkin veri açıklamakla birlikte bunların içinden inşaat camları için ayrıca veriye ihtiyaç duyulmaktadır.

Tablo.222 İnşaat Camları Üretim

Ürün Kodu	Ürün Tanımı	Birim	2018	2019	2020	2021
23.11.11	İnşaat Düz Camları	Ton	-	-	-	-
23.11.12	Float Camlar	m ²	19.318.380	19.140.120	-	-
23.12.13.30	Çok Katlı Yalıtım Camı	m ²	18.799.029r	13.893.925r	15.404.468	19.022.892
23.19.12	Cam Tuğlalar	Ton	4.985	2.077	2.321	2.440
23.12.11	Şekil Verilmiş Camlar	Ton	115.000r	42.761r	49.374r	54.516
23.12.12.30	Temperlenmiş Emniyet Camı	m ²	23.160.800r	34.288.323r	47.648.325r	55.657.018
23.12.12.70	Lamine Edilmiş Emniyet Camı	m ²	4.299.612	6.219.270r	3.647.031r	4.578.357
23.12.13.90	Cam Aynalar	Ton	115.153r	150.939r	169.475r	192.994

Kaynak: TÜİK, r. revize edilmiştir

Dış Ticaret

İnşaat camları göstergeleri ve değerlendirmeleri kapsamı verilen tüm ürünleri kapsamaktadır. Buna göre Türkiye'nin inşaat camları ihracatı miktar olarak 2020 yılındaki sert düşüşün ardından 2021 yılında önemli ölçüde yükselmiş, 2022 yılında da yükseliş trendini sürdürmüştür.

Miktar olarak Türkiye inşaat camları ihracatı 2022 yılında yüzde 5,2 artmış ve 584.345 ton olmuştur. 2022 yılında ihracat değer olarak yüzde 23,8 artarak 573 milyon dolara çıkmıştır.

2022 yılı ihracat birim fiyatı ise 2021 yılına göre yüzde 18 artarak 0,98 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.223 İnşaat Camları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	375.956	290,4	0,77
2019	567.497	353,6	0,62
2020	386.360	320,3	0,83
2021	555.487	462,8	0,83
2022	584.345	573,0	0,98

Kaynak: TÜİK

Türkiye önemli bir üretici ve ihracatçı ülke olmakla birlikte yüksek miktarda inşaat camları ithalatı da yapmaktadır. İthalat daha çok fiyat avantajı nedeniyle yapılmaktadır. 2018 ve 2019 yıllarında döviz kurlarının artışı, fiyat avantajının azalması ve artan koruma önlemleri ile ithalat gerileme göstermiş, 2020 yılında tekrar artış eğilimine girmişti. 2020 yılında miktar olarak yüzde 26 artarak 373.632 tona yükselen cam ithalatı, 2021 yılında yüzde 537.144 tona, 2022 yılında da 586.761 tona ulaşmıştır. İthalat değer olarak da 2020 yılındaki 222,9 milyon dolarlık seviyesinden 2022 yılında 491 milyon dolara yükselmiştir. İthalat birim fiyatı 2022 yılında 0,84 dolar/kg olmuştur.

Tablo.224 İnşaat Camları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	327.491	204,8	0,62
2019	296.418	181,6	0,61
2020	373.632	222,9	0,60
2021	537.144	354,5	0,66
2022	586.761	491,0	0,84

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye inşaat camları ihracatını büyük ölçüde Avrupa ülkeleri ile yakın ve komşu ülkelere yapmaktadır. 2022 yılında en çok inşaat camı ihracatı yaptığımız ülke İsrail olmuştur. İsrail'e yapılan ihracat yüzde 20,4 artarak 84,3 milyon dolara yükselmiştir. İsrail'in ardından en çok ihracat yaptığımız ülke Almanya'dır. 2022 yılında ABD'ne yapılan ihracat da yüzde 83,7 artarak 33,3 milyon dolara çıkmıştır. 2022 yılında Bulgaristan'a yapılan ihracat da oldukça yüksek bir oranda yükselmiştir.

Tablo.225 Türkiye'nin İnşaat Camları İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	İsrail	70.051.323	1	İsrail	84.343.938
2	Almanya	40.566.718	2	Almanya	40.267.712
3	İtalya	30.452.923	3	ABD	33.315.353
4	Polonya	21.790.179	4	İtalya	27.466.944
5	İspanya	20.530.045	5	Romanya	24.666.312
6	Romanya	19.998.270	6	Bulgaristan	23.939.986
7	İngiltere	19.051.693	7	İspanya	22.327.905
8	Hollanda	18.458.978	8	Hollanda	21.796.559
9	ABD	18.127.490	9	Polonya	18.701.243
10	Fransa	16.707.091	10	İngiltere	18.619.988
Toplam İhracat		462.841.108	Toplam İhracat		573.022.755

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

2022 yılında Türkiye'nin en çok inşaat camı ithal ettiği ülke Malezya olmuştur. Malezya'dan yapılan ithalat yüzde 128,9 artarak 129,5 milyon dolara yükselmiştir. 2022 yılında en çok ithalat yaptığımız 2. ülke Çin'dir. Çin'den yapılan ithalat da yüzde 68,9 artış göstermiştir. Yine başka bir Uzak Doğu ülkesi olan Vietnam da en çok ithalat yaptığımız 5. ülke konumuna yükselmiştir. Almanya 4. sırada yer almaktadır.

Tablo.226 Türkiye'nin İnşaat Camları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	İran	61.211.483	1	Malezya	129.536.598
2	Malezya	56.588.509	2	Çin	64.623.717
3	Almanya	40.342.991	3	İran	42.091.090
4	Çin	38.259.104	4	Almanya	40.038.637
5	Bulgaristan	25.345.680	5	Vietnam	35.148.746
6	Belçika	24.947.217	6	Belçika	27.520.729
7	Rusya	15.793.979	7	Rusya	27.241.750
8	İtalya	14.648.554	8	Fransa	18.304.391
9	Fransa	13.760.745	9	Bulgaristan	17.466.431
10	ABD	10.286.100	10	ABD	13.968.379
Toplam İthalat		354.507.180	Toplam İthalat		490.989.225

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE,

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

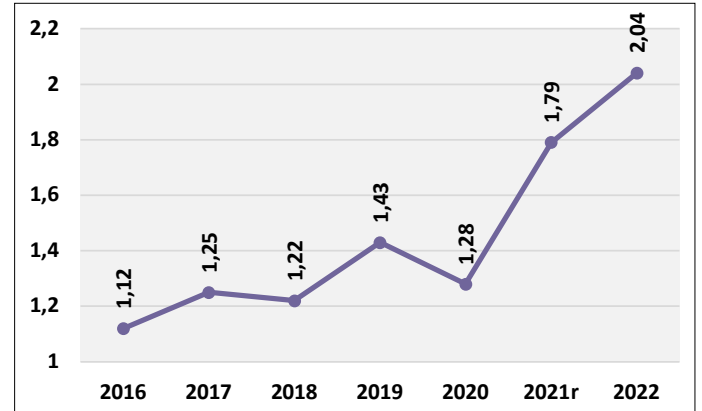
Dünya inşaat camları ihracatı 2016 yılından beri sürekli artış göstermektedir. 2016 yılında 21,47 milyar dolar dünya inşaat camları ihracatı, 2022 yılında 28 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Türkiye cam ihracatı da aynı dönemde 241 milyon dolardan 573 milyon dolara çıkmıştır. 2016 yılında yüzde 1,12 olan pazar payımız 2022 yılında yüzde 2'nin üzerine çıkarak yüzde 2,04'e ulaşmıştır.

Tablo.227 Türkiye'nin İnşaat Camları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	241,0	21.474	1,12
2017	278,1	22.180	1,25
2018	290,4	23.816	1,22
2019	353,6	24.734	1,43
2020	320,3	25.080	1,28
2021	462,8	25.893r	1,79r
2022	573,0	28.006	2,04

Kaynak: TÜİK, TRADEMAP, r: revize edilmiştir

Grafik.74 Türkiye'nin Dünya İnşaat Camları İhracatında Payı; Yüzde

Dünya inşaat camları ihracatında ilk sırayı 10,98 milyar dolar ihracatı ile Çin almaktadır. Çin dünya ihracatının tek başına yüzde 39,2'sini yapmaktadır. 2022 yılında en çok cam ihracatı yapan 2. ülke Almanya'dır. 2021 yılında 2,96 milyar dolar ihracatı ile 2. sırada yer alan Hong Kong'un ihracatı 2022 yılında yüzde 34,5 düşerek 1,94 milyar dolara gerilemiştir. Güney Kore ve Japonya'nın ihracatı da düşmüştür. ABD, Polonya, Malezya ve Vietnam'ın cam ihracatı geçen seneye göre artmıştır. Türkiye dünya ihracatında 12. sırada yer almaktadır.

Tablo.228 Dünya İnşaat Camları İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	8.467.009.000	1	Çin	10.981.312.000
2	Hong Kong	2.963.333.000	2	Almanya	2.227.790.467
3	Almanya	2.129.396.000	3	Hong Kong	1.940.598.333
4	Güney Kore	1.560.106.000	4	Güney Kore	1.395.486.000
5	Japonya	1.539.413.000	5	Japonya	1.290.509.969
6	ABD	1.099.975.000	6	ABD	1.244.782.278
7	Tayvan	953.304.000	7	Polonya	1.073.907.504
8	Vietnam	945.770.000	8	Malezya	1.009.549.000
9	Malezya	875.811.000	9	Vietnam	1.005.750.000
10	Polonya	870.791.000	10	Belçika	735.265.000
14	Türkiye	462.461.538	12	Türkiye	573.022.755
Toplam İhracat		25.892.945.000	Toplam İhracat		28.005.692.069

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya inşaat camlarında Çin en büyük ihracatçı olduğu gibi aynı zamanda en büyük ithalatçı ülke olmayı sürdürmektedir. 2022 yılında Çin'in ithalatı gerilemiştir. Salgındaki kapatmalar ve inşaat sektöründe yaşanan sıkıntılar nedeniyle inşaat işleri yavaşlamış ve ithalatta da gerileme yaşanmıştır. ABD 2022 yılında dünya ithalat sıralamasında 2. sıradadır. İthalatı 2021 yılı seviyesinde ve 2,5 milyar dolar olarak ger-

çekleşmiştir. ABD'nin ardından Hong Kong 3. sırada yer almaktadır. Hong Kong'un ithalatı da Çin ile ilişkili olarak oldukça düşmüştür. Türkiye dünya inşaat camları ithalatında 15. sırada bulunmaktadır.

Tablo.229 Dünya İnşaat Camları İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	4.866.125.000	1	Çin	4.363.792.000
2	ABD	2.552.113.000	2	ABD	2.522.676.358
3	Hong Kong	1.947.731.000	3	Hong Kong	1.377.805.491
4	Güney Kore	1.385.041.000	4	Güney Kore	1.313.612.000
5	Almanya	934.576.000	5	Almanya	919.675.472
6	Tayvan	858.280.000	6	Kanada	892.190.794
7	Kanada	847.521.000	7	Avustralya	803.519.841
8	Vietnam	784.929.000	8	Tayvan	783.633.000
9	Singapur	757.224.000	9	Fransa	719.992.000
10	Japonya	739.135.000	10	Hollanda	627.510.487
22	Türkiye	354.510.032	15	Türkiye	490.989.225
Toplam İthalat		29.457.959.000	Toplam İthalat		31.881.635.865

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ALÇI SIVA

Bu bölümde kalsine alçı taşı veya kalsiyum sülfat içeren ve inşaatla kullanılan alçı sıvalar yer almaktadır. Alçıdan yapılan inşaat malzemeleri bu kapsamda bulunmamaktadır.

İnşaat alçıları toz halinde üretilmiş, daha sonra suyla karıştırılarak plastik bir kıvam alan ve böylece yapı inşaatında duvar ve tavanlara uygulanan sıvalardır ve yanmaz özelliindedir.

Girişim Sayısı ve Üretim

2022 yılında inşaatlarda kullanılan alçı taşı ve alçı siva üretimi yüzde 5,1 düşerek 11,44 milyon tona gerilemiştir. 2022 yılında üretim faaliyetinde bulunan firma sayısı 33'tür.

Tablo.230 Alçı Siva Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2018	29	12.246.306
2019	28	10.776.749
2020	33r	11.510.150
2021	32r	12.060.200
2022	33	11.440.400

Kaynak: TÜİK, r. revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Türkiye'de inşaat sektöründeki büyüme geleneksel alçı siva talebini de artırmaktadır. Önemli bir üretici olan alçı siva sanayi iç tüketimin büyük bölümünü yurt içi üretim ile karşılamaktadır. Alçı siva iç pazarı 2022 yılında yüzde 2 küçülerek 10.094.958 milyon tona gerilemiştir. 2022 yılında inşaat sanayisinde yaşanan küçülme alçı siva pazarını da daraltmıştır.

Tablo.231 Alçı Siva İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	12.246.306	916.824	200.279	11.530.211
2019	10.776.749	1.170.564	31.087	9.637.272
2020	11.510.150	1.690.366	39.121	9.859.093
2021	12.060.200	1.759.969r	33.307	10.303.561
2022	11.440.400	1.384.312	38.870	10.094.958

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret

Türkiye alçı siva ihracatı miktar olarak 2018-2021 yılları arasında hızla artmıştır. 2022 yılında ise yüzde 21,3 düşerek 1.384.312 tona gerilemiştir. İhracat pazarlarında resesyon endişelerine bağlı talep gerilemesi yaşanmıştır. 2022 yılı ihracatı 113 milyon dolardır. İhracat birim fiyatı ise 0,08 dolar/kg olmuştur.

Tablo.232 Alçı Siva İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	916.824	52,1	0,06
2019	1.170.564	64,7	0,06
2020	1.690.366	83,2	0,05
2021	1.759.969r	123,3	0,07
2022	1.384.312	113,0	0,08

Kaynak: TÜİK, r. revize edilmiştir

Alçı siva ithalatı miktar olarak 2018 ve 2019 yıllarında kullanım yasağı ile önemli ölçüde düşmüş ve 2019 yılında 31.087 tona inmişti. 2020 yılında tekrar artan ithalat 2021 yılında azalmış, 2022 yılında 4,8 milyon dolar değerinde 38.870 ton alçı siva ithal edilmiştir. 2022 yılı ithal birim fiyatı 0,12 dolar/kg seviyesinde kalmıştır.

Tablo.233 Alçı Sıva İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	200.729	6,6	0,03
2019	31.087	3,7	0,12
2020	39.123	3,1	0,08
2021	33.307	4,1	0,12
2022	38.870	4,8	0,12

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin alçı sıva ihracatında ilk sırayı yüksek payı ile Nijerya almaya devam etmektedir. İlk 2 sırada yer alan Nijerya ve Gana'ya ihracat azalmıştır. Alçı sıva ihracatında yer alan ilk 10 ülkenin 9'u 2021 yılı ile aynı ülkelerdir. 2022 yılında İngiltere yerine Hindistan ilk 10 ülke arasına girmiştir. Toplam alçı sıva ihracatımızın yüzde 49,5'u Nijerya'ya yapılmakta olup Nijerya'ya yapılan ihracat 2021 yılında yüzde 101,3 artışla 69,21 milyon dolar, 2022 yılında yüzde 19 düşüşle 56 milyon dolar olmuştur. Gürcistan, Irak, Rusya ve Ukrayna'ya yapılan ihracat yükselmiştir.

Tablo.234 Türkiye'nin Alçı Sıva İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Nijerya	69.208.341	1	Nijerya	56.043.636
2	Gana	9.005.372	2	Gana	6.818.820
3	Rusya	5.116.367	3	Gürcistan	6.004.972
4	Gürcistan	4.975.953	4	Irak	5.912.661
5	Ukrayna	3.391.989	5	Rusya	5.842.387
6	ABD	3.326.030	6	Ukrayna	4.180.424
7	Irak	3.027.682	7	İsrail	3.074.419
8	Bulgaristan	2.682.163	8	Bulgaristan	2.820.135
9	İsrail	1.771.542	9	ABD	2.503.146
10	İngiltere	1.741.660	10	Hindistan	2.240.311
Toplam İhracat		123.267.387	Toplam İhracat		113.038.435

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok alçı sıva ithalatı yaptığı ülke ise İngiltere'dir. Toplam ithalatın yaklaşık yüzde 67'i bu ülkeden yapılmaktadır. Yunanistan ve Almanya bu ülkeyi izlemiştir. İlk 10 içinde yer alan diğer ülkelerden ise oldukça sınırlı ithalat yapılmaktadır.

Tablo.235 Türkiye'nin Alçı Sıva İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	İngiltere	2.890.292	1	İngiltere	3.217.894
2	Almanya	668.027	2	Yunanistan	580.994
3	Yunanistan	385.499	3	Almanya	393.663
4	Hindistan	74.133	4	Ukrayna	36.430
5	Çin	28.376	5	Slovenya	34.241
6	İtalya	21.566	6	Fransa	25.107
7	İspanya	16.445	7	Güney Kore	24.583
8	Avusturya	8.430	8	Avusturya	20.797
9	Belçika	4.164	9	ABD	15.617
10	ABD	3.594	10	İtalya	13.007
Toplam İthalat		4.105.322	Toplam İthalat		4.794.035

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya alçı sıva ihracatı 2017 yılında 1 milyar dolar seviyesindeydi. 2022 yılında ise 1,5 kat artarak 1,5 milyar dolara yükselmiştir. 2021 yılına göre alçı sıva ihracatı yüzde 8,1 artmıştır. Türkiye'nin alçı sıva ihracatı da 2016 yılından 2021 yılına kadar sürekli artmıştır. 2022 yılında ise yüzde 8,3 azalarak 113 milyon dolara düşmüştür.

2022 yılında Türkiye'nin Dünya alçı sıva ihracat pazarı içindeki payı 8,83'ten 7,48'e gerilemiştir.

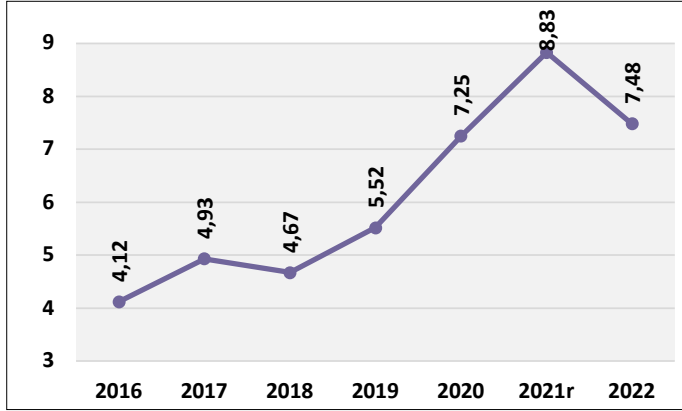
Tablo.236 Alçı Sıva İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	40,2	975	4,12
2017	49,5	1.005	4,93
2018	52,1	1.115	4,67
2019	64,7	1.173	5,52
2020	83,2	1.148	7,25
2021	123,3r	1.396r	8,83r
2022	113,0	1.510	7,48

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Dünya alçı sıva ihracatında ilk sırayı Tayland almaktadır. Tayland geleneksel önemli bir üretici ve ihracatçıdır ve Asya pazarının ihtiyacının önemli bir bölümünü karşılamaktadır. Tayland alçı sıva üretiminde kullanılan mineral kaynakları açısından oldukça zengindir. İlk sırada yer alan Tayland'ın ihracatı 2022 yılında 181,8 milyon dolar olmuştur. Tayland'ı İspanya, Almanya, Türkiye izlemiştir. İlk 10 ihracatçı ülke dünya toplam alçı sıva ihracatının yüzde 55'ini gerçekleştirmektedir. Türkiye 2022 yılında 4. sırada yer almıştır.

Grafik.75 Türkiye'nin Dünya Alçı Sıva İhracatı İçinde Payı; Yüzde

Tablo.237 Dünya Alçı Sıva İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Tayland	182.106.000	1	Tayland	181.781.000
2	Almanya	153.916.000	2	İspanya	143.856.789
3	Umman	152.136.000	3	Almanya	141.015.919
4	İspanya	126.594.000	4	Türkiye	113.038.435
5	Türkiye	123.145.117	5	Fransa	70.190.000
6	Fransa	71.793.000	6	ABD	58.013.660
7	BAE	57.280.000	7	Kanada	44.164.686
8	ABD	54.995.000	8	Çin	30.717.000
9	Belçika	51.887.000	9	Meksika	25.472.086
10	Kanada	39.880.000	10	İngiltere	24.830.516
Toplam İhracat		1.395.688.000	Toplam İhracat		1.509.569.821

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

2022 yılında en çok alçı sıva ithalatı yapan ülke ABD'dir. 2. sıraya ithalatı yüzde 29,5 artarak 127,5 milyon dolara yükselen Japonya çıkmıştır. 2022 yılında ilk 10 ülke arasında yer alan diğer ülkeler İngiltere, Belçika, Endonezya, Kanada, Çin, Malezya, Güney Kore ve Hollanda'dır. Türkiye Dünya alçı sıva ithalatında 44. sırada yer almaktadır.

Tablo.238 Dünya Alçı Sıva İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	191.714.000	1	ABD	191.810.431
2	Hindistan	155.187.000	2	Japonya	127.532.247
3	Nijerya	153.770.000	3	İngiltere	122.699.488
4	Belçika	110.859.000	4	Belçika	99.719.000
5	Japonya	98.491.000	5	Endonezya	90.732.000
6	Endonezya	81.140.000	6	Kanada	59.380.988
7	İngiltere	60.717.000	7	Çin	58.594.000
8	Çin	53.188.000	8	Malezya	49.076.000
9	Kanada	51.983.000	9	Güney Kore	43.407.000
10	Vietnam	47.271.000	10	Hollanda	37.790.252
52	Türkiye	4.105.315	44	Türkiye	4.794.035
Toplam İthalat		1.995.681.000	Toplam İthalat		2.159.877.232

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2022

KİMYASAL ÜRÜNLER

İnşaat Boya ve Vernikleri
Plastik İnşaat Malzemeleri
Yapı Kimyasalları

İNŞAAT BOYA VE VERNİKLERİ

Boya; inşaat, ulaşım araçları ve sanayi ürünleri gibi çok geniş alanlarda kullanımı olan kimyasal bir üründür. İnşaat boya ve vernikleri de boya sanayisinde önemli bir yer almaktadır. Türkiye’de boya üretiminin yaklaşık yüzde 60’ı inşaat boyalarında gerçekleşmektedir. İnşaat sektöründe kullanılan dekoratif boyalar boya sektöründe sürükleyici konumdadır. Türkiye’de son 10 yıl içinde inşaat boyalarında kalite ve teknoloji alanında da önemli gelişmeler yaşanmaktadır.

Bu bölümde inşaat sektöründe kullanılan inşaat boyaları veya dekoratif boyalar ile vernikler yer almaktadır. İnşaat boya ve vernikleri kapsamında iç ve dış cephe için sulu ortamda dağılan ve çözülen akrilik ve vinil polimer esaslı boyalar ve vernikler, yine iç ve dış cephe için kullanılan susuz ortamda dağılan ve çözülen akrilik ve vinil polimer esaslı boyalar ve vernikler bulunmaktadır. Ayrıca yapay inşaat son kat boyaları ile inşaat sektöründe kullanılan diğer sentetik boyalar da yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

İnşaat boya ve verniklerinde faaliyet gösteren firma sayısı 2022 yılı itibarıyla 296’dır. Boya ve vernik üretimi 2019 yılından 2022 yılına kadar her yıl artmaktadır. Üretim 2022 yılında yüzde 13,2 artarak 843.430 tona yükselmiştir. Son yıllarda üretim artışı üzerinde özellikle yenileme talebi etkili olmuştur.

Tablo.239 İnşaat Boya ve Vernikleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2018	294	569.720
2019	290	544.650
2020	295	620.900
2021	298	745.080
2022	296	843.430

Kaynak: TÜİK

İç Pazar ve Genel Eğilimler

İnşaat boya ve vernikleri iç pazarı 2018 ve 2019 yıllarında daralmışken 2020 yılında tüketim yüzde 13,8 artmış ve 618.050 tona yükselmişti. 2021 yılında inşaat boya ve verniklerine olan talepte artışlar özellikle yenileme pazarında hızla devam etmiş, 2021 yılında iç tüketim 736.050 tona, 2022 yılında ise 830.752 tona yükselmiştir.

Tablo.240 İnşaat Boya ve Vernikleri İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	569.720	93.045	103.430	580.105
2019	544.650	101.392	99.941	543.199
2020	620.900	108.551	105.701	618.050
2021	745.080	122.012	112.937	736.050
2022	843.430	132.060	119.382	830.752

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret

İnşaat boya ve vernikleri Türkiye’nin geleneksel inşaat malzemesi ihracat ürünleri içinde yer almaktadır. Daha çok yakın ve komşu ülkelere ihracat yapılmaktadır. İnşaat boya ve vernikleri ihracatı son dört yıldır hem miktar hem de değer olarak artmaktadır. 2022 yılında 355,6 milyon dolar değerinde 132.060 ton boya ve vernik ihraç edilmiştir. Bir önceki yıla göre miktar olarak yüzde 8,1 ve değer olarak ise yüzde 25,2 artış gerçekleşmiştir. 2022 yılında ihracat birim değeri 2021 yılına göre yüzde 15,5 artarak 2,69 dolar/kg’a çıkmıştır.

Tablo.241 İnşaat Boya ve Vernikleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	93.045	213,8	2,30
2019	101.392	217,8	2,15
2020	108.551	233,7	2,15
2021	122.102	284,1	2,33
2022	132.060	355,6	2,69

Kaynak: TÜİK

Türkiye inşaat boya ve verniklerinde önemli bir üretici ve ihracatçı olmasına karşın miktar olarak aynı olsa da değer olarak ihracatın oldukça üzerinde ithalat yapılmaktadır. İnşaat boya ve vernikleri ithalatı 2022 yılında miktar olarak 119.382 tona yükselmiş, değer olarak ise yüzde 13,2 artarak 541,8 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatı yüzde 7 artarak 4,54 dolar/kg olmuştur.

Tablo.242 İnşaat Boya ve Vernikleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	103.430	416,9	4,03
2019	99.941	391,0	3,91
2020	105.701	404,0	3,82
2021	112.937	478,6	4,24
2022	119.382	541,8	4,54

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin inşaat boya ve vernikleri ihracatında en çok ihracat yaptığı ilk 10 ülke yakın ve komşu ülkelerden oluşmaktadır. 2021 yılında ilk 10 ihracatçı ülkenin toplam ihracat içindeki payı yüzde 55 iken 2022 yılında bu oran yüzde 58,9'dur. İhracatta pazar çeşitlenmesi sürmeye devam etmektedir. En çok ihracat yapılan ülke 2022 yılında Rusya olmuştur. Rusya'ya ihracat yüzde 269 artışla 38,5 milyon dolara yükselmiştir. İhracatta ilk 5 sıradaki diğer ülkeler Irak, Özbekistan, İran ve Azerbaycan'dır. Bu ülkeleri sırası ile Gürcistan, Türkmenistan, Cezayir, ABD ve Romanya izlemektedir. Romanya hariç ilk 10 ülke arasında yer alan ülkelere boya ve vernik ihracatı artmıştır.

Tablo.243 İnşaat Boya ve Vernikleri İhracat Pazarlarımız 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	33.376.267	1	Rusya	38.485.827
2	Özbekistan	21.062.463	2	Irak	38.321.768
3	Azerbaycan	18.928.329	3	Özbekistan	23.222.399
4	Gürcistan	16.988.887	4	İran	21.362.436
5	İran	16.446.761	5	Azerbaycan	20.973.141
6	Romanya	15.043.540	6	Gürcistan	18.124.200
7	Türkmenistan	10.991.835	7	Türkmenistan	13.284.336
8	Rusya	10.418.913	8	Cezayir	12.938.773
9	Cezayir	8.353.893	9	ABD	12.200.511
10	ABD	7.289.051	10	Romanya	10.459.173
Toplam İhracat		284.059.126	Toplam İhracat		355.627.258

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Tablo.244 İnşaat Boya ve Vernikleri İthalat Yaptığımız Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	119.454.204	1	Almanya	129.149.455
2	İtalya	106.883.537	2	İtalya	106.381.863
3	İngiltere	28.128.448	3	İngiltere	40.132.453
4	Fransa	28.025.589	4	Fransa	35.086.470
5	İspanya	24.589.898	5	İspanya	34.949.716
6	Hollanda	23.212.513	6	Hollanda	25.561.830
7	Belçika	15.972.817	7	Belçika	16.191.239
8	Hırvatistan	14.183.785	8	İsveç	15.792.532
9	ABD	12.392.939	9	Polonya	15.447.302
10	İsveç	11.312.033	10	Hırvatistan	15.420.456
Toplam İthalat		478.620.571	Toplam İthalat		541.768.908

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok inşaat boya ve vernikleri ithalatı yaptığı ilk 3 ülke Almanya, İtalya ve İngiltere'dir. İlk 10 ithalatçı ülke içinde ABD yerini Polonya'ya bırakmış, diğer 9 ülke değişmemiştir. Diğer ithalat yaptığımız ülkeler İspanya, Hollanda, Belçika, İsveç, Polonya ve Hırvatistan'dır.

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

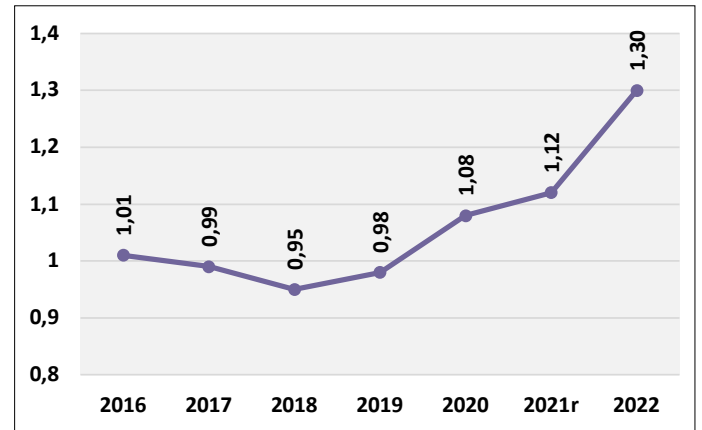
Dünya inşaat boya ve vernikleri ihracatı 2020 yılındaki gelişimin ardından 2021 ve 2022 yılında tekrar artmış, 27,4 milyar dolar düzeyine yükselmiştir. İhracatını hızla arttıran Türkiye'nin Dünya boya ve vernik pazarındaki payı da 2021 yılında yüzde 1,12'ye, 2022 yılında yüzde 1,30'a yükselmiştir.

Tablo.245 İnşaat Boya ve Vernikler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	197,3	19.500	1,01
2017	200,8	20.280	0,99
2018	213,9	22.418	0,95
2019	217,8	22.279	0,98
2020	233,4	21.624	1,08
2021	284,1	25.334r	1,12r
2022	355,6	27.401	1,30

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.76 Türkiye'nin Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İhracatında Payı; Yüzde

Dünya inşaat boya ve vernikleri ihracatında ilk sırada Almanya yer almaktadır. Almanya'nın 2022 yılı boya ve vernik ihracatı yüzde 5,7 gerileyerek 3,95 milyar dolara düşmüştür. 2. sıradaki ABD'nin ihracatı ise yüzde 16,9 aratarak 2,92 milyar dolara yükselmiştir. Almanya ve ABD'yi 1 milyar doların üstündeki ihracatları ile İtalya, Japonya, Hollanda, Belçika, Fransa ve İngiltere izlemektedir. Türkiye Dünya ihracatında 16. sırada bulunmaktadır.

Tablo.246 Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	4.195.816.000	1	Almanya	3.955.173.219
2	ABD	2.500.900.000	2	ABD	2.923.724.667
3	Japonya	2.108.739.000	3	İtalya	1.897.514.000
4	İtalya	1.978.052.000	4	Japonya	1.845.464.295
5	Hollanda	1.316.094.000	5	Hollanda	1.367.447.208
6	Fransa	1.188.519.000	6	Belçika	1.215.538.000
7	Belçika	1.063.647.000	7	Fransa	1.150.692.000
8	İngiltere	1.041.395.000	8	İngiltere	1.072.348.921
9	İspanya	853.479.000	9	İspanya	870.002.738
10	Polonya	710.151.000	10	Çin	803.831.000
19	Türkiye	284.015.680	16	Türkiye	355.627.258
Toplam İhracat		25.334.312.000	Toplam İhracat		27.401.477.146

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya inşaat boya ve vernikleri ithalatında ilk sırada 1,5 milyar dolarlık ithalatı ile Çin almaktadır. Çin'in ardından Kanada, ABD, Almanya ve Fransa sıralanmaktadır. İlk 4 ülkenin ithalatı 1 milyar doların üzerindedir. 2021 yılında ilk 10 ithalatçı ülkenin içinde yer alan İspanya ve Rusya'nın yerini Meksika ve İtalya almıştır. Türkiye 14. sırada yer almaktadır.

Tablo.247 Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	1.440.765.000	1	Çin	1.505.953.000
2	Almanya	1.226.984.000	2	Kanada	1.300.555.569
3	ABD	1.151.594.000	3	ABD	1.284.408.448
4	Kanada	1.151.029.000	4	Almanya	1.228.301.934
5	Polonya	971.650.000	5	Fransa	946.944.000
6	Fransa	967.783.000	6	Polonya	937.854.323
7	Belçika	884.693.000	7	Belçika	887.369.000
8	Hollanda	875.965.000	8	Meksika	861.951.136
9	Rusya	782.316.000	9	İtalya	767.451.663
10	İspanya	747.781.000	10	Hollanda	750.838.255
16	Türkiye	478.618.923	14	Türkiye	541.768.908
Toplam İthalat		24.690.042.000	Toplam İthalat		26.721.434.724

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

PLASTİK İNŞAAT MALZEMELERİ

İnşaat sektöründeki büyüme ile birlikte kullanılan plastik inşaat malzemeleri de artmakta ve çeşitlenmektedir. Bu çerçevede plastik inşaat malzemeleri başlığı altında çok sayıda ürün grubu yer almaktadır.

Plastikten boru ve hortumlar, plastikten diğer tüp, boru ve hortumlar ile bunların bağlantı elemanları, plastikten rulo ve karo şeklinde zemin, duvar veya tavan kaplamaları ile plastikten sağlık gereçleri, banyo küvetleri, lavabolar, alafrağ/alafranga tuvaletler, klozet kapakları, oturakları ve rezervuarları ile benzeri sağlık gereçleri önemli bir grubu oluşturmaktadır. Yine depolar, tanklar, fiçiler ve benzeri kaplar, (kapasitesi > 300 litre olanlar), plastikten kalıcı tesisat için kullanılan montaj ve bağlantı elemanları, plastikten elektrik yalıtım bağlantı parçaları ile panjurlar, storlar, jaluziler ve benzeri eşyalar ile bunların parçaları da yer almaktadır.

Plastikten inşaat malzemeleri içinde bir diğer önemli ürün grubu ise kapı, pencere ve bunların kasaları ile pervazları ve kapı eşikleridir.

İnşaat sektöründe kullanılmayan, ancak bazı inşaat malzemelerinin üretiminde ara mal olarak kullanılan plastikten çubuk ve profil halinde olan monofilamentler, (enine kesitinin boyutu > 1 mm olanlar) inşaat malzemeleri grubu içinde yer almamaktadır.

Tablo.248 Plastik İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı

	2018	2019	2020	2021	2022
Boru ve Hortumlar	110r	112r	119r	118r	120
Diğer Tüp, Boru ve Hortumlar İle Bunların Bağlantı Elemanları	133r	139r	162r	167r	170
Rulo ve Karo Şeklinde Zemin, Duvar veya Tavan Kaplamaları	48r	40r	49r	47r	47
Sağlık Gereçleri	117r	93r	91r	94r	95
Depolar, Tanklar, Fiçiler	39r	42r	39r	47r	46
Kalıcı Tesisat için Kullanılan Montaj ve Bağlantı Elemanları	116r	112r	122r	126r	125
Elektrik Yalıtım Malzemeleri	11r	13r	14r	15r	15
Panjur, Storlar, Jaluziler ve Benzeri Eşyalar ile Bunların Parçaları	49r	45	51r	53r	54
Kapı, Pencere ve Bunların Kasaları ile Pervazları ve Kapı Eşikleri	387r	336r	317r	332r	338
Toplam	1.010r	932r	964r	999r	1.010r

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Tablo.249 Plastik İnşaat Malzemeleri Üretim Göstergeleri

	2018	2019	2020	2021	2022
Boru ve Hortumlar, Ton	1.033.428	949.003	1.025.383	1.355.336	1.585.743
Diğer Tüp, Boru ve Hortumlar ile Bunların Bağlantı Elemanları, Ton	298.668	255.405	376.404	508.836	605.550
Rulo ve Karo Şeklinde Zemin, Duvar Veya Tavan Kaplamaları, Bin m ²	76.339	57.786	60.435	61.978	71.275
Sihhi Ürünler, Adet	79.712	61.667	36.589	30.678	36.200
Depolar, Tanklar, Fıçılar, Ton	13.814	22.646	35.621	66.230	78.150
Kalıcı Tesisat İçin Kullanılan Montaj ve Bağlantı Elemanları, Ton	126.711	107.966	123.506	145.869	170.665
Elektrik Yalıtım Malzemeleri, Ton	8.240	8.150	8.200	9.100	10.465
Storlar, Jaluziler ve Benzeri Eşyalar ile Bunların Parçaları, Ton	36.734	34.931	36.969	51.838	61.690
Kapı, Pencere ve Bunların Kasaları ile Pervazları ve Kapı Eşikleri, Adet	97.493.061	134.357.054	171.663.532	163.372.090	192.780.065
Kapı, Pencere ve Bunların Kasaları ile Pervazları ve Kapı Eşikleri, Ton	505.174	696.185	889.490	846.529	1.116.905
Toplam, Ton	2.334.871	2.312.652	2.689.621	3.169.050	3.745.480

Kaynak: TÜİK

Plastik inşaat malzemeleri kapsamında değerlendirilen ürünlerin üretimi Tablo.250'de sunulmaktadır. Buna göre toplam üretim 2022 yılında yüzde 18 artarak 3,74 milyon tona yükselmiştir.

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Plastik inşaat malzemeleri iç pazarı 2018 ve 2019 yıllarında daralma yaşamış, iç pazar 2020 yılında toparlanmaya başlamış, 2021 yılında ise iç talepte yüksek bir büyüme gerçekleşmiş ve iç tüketim yüzde 18,9 artarak 2,70 milyon tona yükselmişti. 2022 yılında ise iç tüketim büyüklüğü 3.282.687 tona çıkmıştır.

Tablo.250 Plastik İnşaat Malzemeleri İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	2.334.871r	343.643	64.792	2.056.020r
2019	2.312.652r	418.872	54.894	1.948.674r
2020	2.689.621r	476.705	58.544	2.271.460r
2021	3.169.050r	542.895	72.395	2.698.550r
2022	3.745.480	531.761	68.968	3.282.687

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye plastik inşaat malzemelerinde önemli bir ihracatçı ülkedir. İhracat 2018 yılında bu yana miktar ve değer olarak artış göstermektedir. İhracat 2022 yılında bir önceki yıla göre yüzde 8, artarak 1,49 milyar dolara yükselmiştir. Değer olarak artan ihracat miktar olarak yüzde 2 düşmüş ve 531.761 tona gerilemiştir. Plastik inşaat malzemesi ihracat birim fiyatı ise 2022 yılında küresel emtia fiyatlarındaki artışın sürmesi ile 2,81 dolar/kg seviyesine yükselmiştir.

Tablo.251 Plastik İnşaat Malzemeleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	343.643	930,8	2,71
2019	418.872	1.000,7	2,39
2020	476.705	1.041,6	2,19
2021	542.895	1.373,8	2,53
2022	531.761	1.492,1	2,81

Kaynak: TÜİK

Türkiye plastik inşaat malzemelerinde önemli bir üretici ve ihracatçı olmakla birlikte miktar olarak düşük, ancak değer olarak göreceli yüksek bir ithalat yapmaktadır. İthalat miktar olarak 2022 yılında yüzde 4,7 düşerek 68.968 ton olmuştur. Değer olarak ise yüzde 20,2 artarak 425,3 milyon dolara yükselmiştir. İthalat birim fiyatları ihracat birim fiyatlarının 2 katından fazladır. 2022 yılı ithal birim fiyatı 6,17 dolar/kg'dır.

Tablo.252 Plastik İnşaat Malzemeleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	64.792	363,5	5,61
2019	54.894	333,2	6,07
2020	58.488	321,9	5,50
2021	72.395	353,7	4,89
2022	68.968	425,3	6,17

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin plastik inşaat malzemeleri ihracatında geleneksel en büyük pazarı yıllardır Irak'tır. 2. sırada bir diğer geleneksel pazar olan Almanya yer almaktadır. En çok ihracat yaptığımız ülkeler sıralamasında ilk 4 ülke aynıdır. Fransa ve Romanya'nın ardından 2021 yılında ilk 10 ülke içinde yer almayan Rusya gelmektedir. Rusya'ya ciddi bir ihracat artışı vardır. Suriye, Gürcistan, Libya, Polonya ve Libya diğer yüksek ihracat yaptığımız pazarlarımızdır.

Tablo.253 Türkiye'nin Plastik İnşaat Malzemeleri İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	190.435.080	1	Irak	218.710.379
2	Almanya	77.967.842	2	Almanya	79.575.331
3	Fransa	74.456.089	3	Fransa	75.933.742
4	Romanya	63.431.062	4	Romanya	63.873.288
5	Özbekistan	52.076.599	5	Rusya	59.370.649
6	Libya	41.110.561	6	Suriye	43.338.834
7	Suriye	36.878.527	7	Gürcistan	39.204.199
8	Gürcistan	34.310.982	8	Libya	37.996.997
9	İngiltere	33.242.503	9	Polonya	36.369.834
10	İtalya	32.533.691	10	İsrail	35.004.808
Toplam İhracat		1.373.816.596	Toplam İhracat		1.492.094.764

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

En çok plastik inşaat malzemesi ithalatı yaptığımız ilk 3 ülke Almanya, Çin ve İtalya'dır. İlk 10 ülkeden yaptığımız ithalat toplam plastik inşaat malzemesi ithalatımızın yüzde 74,5'idir.

Tablo.254 Türkiye'nin Plastik İnşaat Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	78.445.403	1	Almanya	80.166.028
2	Çin	45.300.471	2	Çin	60.500.493
3	İtalya	28.981.450	3	İtalya	34.484.488
4	Fransa	27.161.578	4	Danimarka	31.101.936
5	İsrail	17.830.523	5	Fransa	29.429.790
6	Polonya	16.212.935	6	İsrail	21.002.635
7	ABD	14.172.575	7	Polonya	18.934.253
8	Çekya	12.161.374	8	ABD	17.472.939
9	İngiltere	11.229.535	9	Çekya	12.093.884
10	Türkmenistan	10.564.380	10	İspanya	11.706.239
Toplam İthalat		353.740.783	Toplam İthalat		425.299.188

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya plastik inşaat malzemeleri ihracatında arz ve talebin yanı sıra diğer kimyasal temelli ürünlerde olduğu gibi hammadde olarak kullanılan petrol ürünlerinin fiyatlarındaki gelişmeler yüksek oranda etkili olmaktadır. Dünya ihracatı petrol fiyatlarındaki dalgalanmadan bağımsız

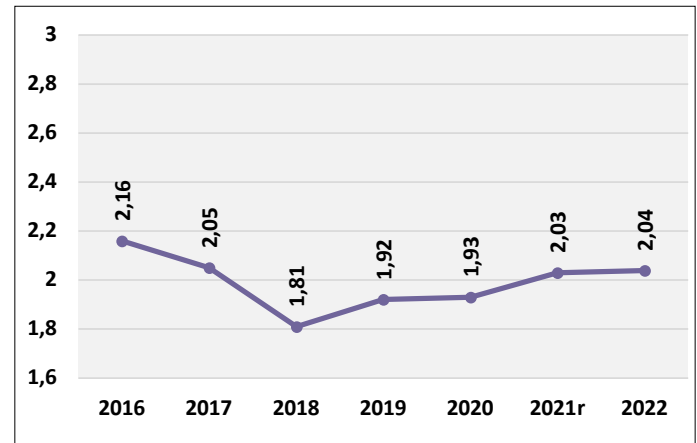
olarak 2016 yılından beri aralıksız artış göstermektedir. Dünya plastik inşaat malzemeleri ihracatı 2022 yılında yüzde 8,2 artarak 73,3 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin ihracatı da 2016 yılından beri her sene artmaktadır. Türkiye'nin 2016 yılında yüzde 2,16 olan ve 2018-2020 döneminde yüzde 2'nin altına inen pazar payı 2022 yılında yüzde 2,04'e yükselmiştir.

Tablo.255 Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	894,5	41.431	2,16
2017	872,0	42.660	2,05
2018	931,0	51.544	1,81
2019	1.000,7	52.185	1,92
2020	1.044,0	54.199	1,93
2021	1.373,8	67.766r	2,03r
2022	1.492,1	73.295	2,04

Kaynak: TÜİK, TRADEMAP, r; revize edilmiştir

Grafik.77 Türkiye'nin Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde

Dünya plastik inşaat malzemeleri ihracatında ilk sırada 16,9 milyar dolar ihracatı ile Çin yer almaktadır. Çin'in ihracatı 2022 yılında yüzde 10,8 artmış, dünya ihracatındaki payı da yüzde 23,1 olmuştur. Almanya 7,7 milyar dolar ihracatı ile 2. sırada, ABD de 4,79 milyar dolar ihracatı ile 3. sırada yer almaktadır. En çok ihracat yapan ilk 10 ülke içindeki ülkelerin hepsi gelişmiş ülkelerdir. İlk 10 ülkenin yaptığı ihracat toplam plastik inşaat malzemeleri ihracatının yüzde 63'üdür. Türkiye Dünya ihracatında 11. sırada bulunmaktadır.

Tablo.256 Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	15.253.213.000	1	Çin	16.899.850.000
2	Almanya	8.211.082.000	2	Almanya	7.703.772.056
3	ABD	4.273.928.000	3	ABD	4.789.100.462
4	Polonya	4.026.958.000	4	Polonya	4.455.268.404
5	İtalya	3.029.996.000	5	İtalya	2.985.531.000
6	Belçika	2.281.537.000	6	Belçika	2.246.559.000
7	Hollanda	1.818.468.000	7	Kanada	1.899.112.258
8	Fransa	1.661.131.000	8	Hollanda	1.819.599.980
9	Kanada	1.585.377.000	9	Fransa	1.687.590.000
10	İngiltere	1.443.475.000	10	İngiltere	1.663.648.677
11	Türkiye	1.373.679.793	11	Türkiye	1.492.094.764
Toplam İhracat		67.766.030.000	Toplam İhracat		73.295.431.205

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya plastik inşaat malzemeleri ithalatında ilk 3 sırayı ABD, Almanya ve Fransa almaktadır. Almanya ve Fransa'nın ithalatı 2021 yılına göre az da olsa düşmüştür. ABD'nin ithalatı yüzde 17,6 artarak 13,68 milyar dolara yükselmiştir. Kanada, İngiltere, Hollanda, Meksika, İtalya, Belçika ve Çin'in de içinde bulunduğu ilk 10 ithalatçı ülkenin gerçekleştirdiği ithalatın dünya plastik inşaat malzemesi toplamı içindeki payı yüzde 51,7'dir. Türkiye Dünya ithalatında 30. sırada yer almaktadır.

Tablo.257 Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	11.630.072.000	1	ABD	13.681.775.501
2	Almanya	5.067.035.000	2	Almanya	4.956.465.172
3	Fransa	3.470.362.000	3	Fransa	3.409.114.000
4	Hollanda	2.740.436.000	4	Kanada	2.418.191.029
5	İngiltere	2.382.804.000	5	İngiltere	2.341.758.607
6	Kanada	2.209.864.000	6	Hollanda	2.330.622.477
7	Belçika	1.707.888.000	7	Meksika	1.914.695.453
8	Meksika	1.701.291.000	8	İtalya	1.680.298.414
9	Çin	1.486.360.000	9	Belçika	1.665.362.000
10	İtalya	1.433.934.000	10	Çin	1.512.641.000
37	Türkiye	353.741.104	30	Türkiye	425.299.188
Toplam İthalat		64.169.470.000	Toplam İthalat		69.449.063.873

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

YAPI KİMYASALLARI

Türkiye'de hem konut hem de alt yapı yatırımları ile hızla gelişen inşaat sektöründe çok gelişmiş çimento ve hazır beton sanayisi mevcuttur. Son yıllarda hızla gelişen teknolojiler ile inşaat sektöründe kullanılan hazır beton, hazır harç ve sıvalar üretilmiş bu ürünlerin her türlü hava koşulunda dayanıklılığı artırılmış, yalıtım özellikleri katılmış, hazırlanması ve uygulaması daha pratik hale getirilmiştir. Bu süreçlerin hepsinde en önemli katkı da yapı kimyasalları tarafından sağlanmaktadır.

Yapı kimyasalları başlığı altında değerlendirilen ürün grupları çimento harç ve beton katkıları, kimyasal karışimli hazır harçlar, yanmayı ve su geçirmeyi önleyen müstahzarlar, hazır tutkal ve yapıştırıcılar, cam macunları, macun reçineli çimentolar, boyacılıkta kullanılan dolgu ve sıvama ürünleri ile dış cephe hazır sıva, çimento esaslı seramik yapıştırıcı ve dolgulardır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Türkiye'de yapı kimyasalları sanayi üretimi 2019'dan bu yana istikrarlı ve kademeli bir büyüme göstermektedir. İnşaat sektöründe yaşanan çeşitli dalgalanmalara karşın yapı kimyasalları ürünlerine olan talep artış eğilimini sürdürmektedir. 2021 yılında 7.794.260 ton olan üretim 2022 yılında 8.210.160 tona yükselmiştir. Üretimde yaşanan büyüme yüzde 5,3'tür. Yapı kimyasalları üretiminde faaliyet gösteren firma sayısı 2022'de 352'dir.

Tablo.258 Yapı Kimyasalları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2018	330	6.195.920r
2019	316	5.216.288r
2020	320	6.438.667r
2021	344	7.794.260r
2022	352	8.210.160

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Yapı kimyasalları iç pazarında 2022 yılında büyüme yavaşlasa da devam etmiştir. İç tüketim 2021 yılında 7,05, 2022 yılında 7,26 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. İç pazarda talep hem yenileme pazarından hem de yeni inşaatlardan gelmiştir.

Tablo.259 Yapı Kimyasalları İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	6.195.920r	736.412	308.129	5.767.637r
2019	5.216.288r	872.403	300.598	4.644.483r
2020	6.438.667r	937.848	325.475	5.826.294r
2021	7.794.260r	1.096.518	350.484	7.048.226r
2022	8.110.160	1.208.191	355.554	7.257.523

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye yapı kimyasalları alanında önemli bir üretici ve ihracatçı ülke haline gelmektedir. Yakın ve komşu pazarlar odaklı olarak gelişen ihracat 2018 yılından itibaren artmaktadır. 2021 yılında 844,8 milyon dolarlık ihracat gerçekleşmiştir. Miktar olarak da yapı kimyasalları ihracatı 2018 yılından beri artmaktadır. 2018 yılında 736.412 ton olan ihracat 2022 yılında 1.208.191 tona ulaşmıştır. İhracat birim fiyatları ise 2020 yılından itibaren yükselirken 2022 yılında 0,70 dolar/kg olmuştur.

Tablo.260 Yapı Kimyasalları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	736.412	476,0	0,65
2019	872.403	491,5	0,56
2020	937.848	500,7	0,53
2021	1.096.518	672,0	0,61
2022	1.208.191	844,8	0,70

Kaynak: TÜİK

Türkiye yapı kimyasalları alanında önemli bir üretici ve ihracatçı ülke haline gelirken özellikli ürünler ağırlıklı olarak ithalat da yapmaktadır. İthalat miktar olarak 2019 yılından 2022 yılına kadar artış göstermiştir. İthalat miktar olarak ise 2022 yılında yüzde 21,9 artışla 862,1 milyon dolara yükselmiştir. İthalat birim fiyatı ise 2022 yılında 2,42 dolar/kg olmuştur.

Tablo.261 Yapı Kimyasalları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	308.129	624,3	2,03
2019	300.598	565,3	1,88
2020	325.475	567,0	1,74
2021	350.484	707,1	2,02
2022	355.554	862,1	2,42

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin yapı kimyasalları ihracat pazarlarını büyük ölçüde yakın ve komşu ülkeler oluşturmaktadır. İhracatta ilk 3 sırada yer alan Rusya, Irak ve İran'a yapılan ihracat önemli ölçüde artmıştır. Gürcistan'a yapılan ihracat da yüzde 54,8 artarak 42,5 milyon dolara yükselmiştir. 2022 yılında en çok ihracat yaptığımız diğer ülkeler Özbekistan, Mısır, Azerbaycan, İsrail, Cezayir ve Hindistan'dır. İlk 10 pazara yapılan ihracat 450,6 milyon dolar olup Toplam Yapı Kimyasalları ihracatımız içindeki payı yüzde 53,3 olmuştur.

Tablo.262 Yapı Kimyasalları İhracat Pazarlarımız 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	79.414.642	1	Rusya	108.314.843
2	Rusya	40.433.006	2	Irak	101.406.776
3	Özbekistan	32.486.248	3	İran	45.285.190
4	İran	32.266.280	4	Gürcistan	42.536.847
5	Gürcistan	27.474.252	5	Özbekistan	37.831.043
6	Mısır	24.100.310	6	Mısır	32.475.436
7	Azerbaycan	20.757.445	7	Azerbaycan	24.974.660
8	Ukrayna	18.550.466	8	İsrail	20.438.460
9	İsrail	17.745.746	9	Cezayir	18.909.695
10	Hindistan	17.638.121	10	Hindistan	18.475.234
Toplam İhracat		671.962.237	Toplam İhracat		844.755.727

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin yapı kimyasalları ithalatı yaptığı ülkelerin başında Almanya gelmektedir. Toplam ithalatın yüzde 25'i Almanya'dan yapılmaktadır. Çin, Güney Kore, Fransa, İtalya ve İngiltere Almanya'yı izlemektedir. En çok ithalat yapılan ilk 10 ülke 2021 yılı ile aynıdır ve yapı kimyasalları ithalatı içindeki payı yüzde 78,4'tür.

Tablo.263 Yapı Kimyasalları İthalat Yaptığımız Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	196.127.104	1	Almanya	215.305.895
2	Çin	68.097.262	2	Çin	103.463.063
3	Güney Kore	61.254.380	3	Güney Kore	85.923.486
4	Fransa	51.670.844	4	Fransa	62.291.094
5	İtalya	46.446.165	5	İtalya	55.703.297
6	İngiltere	34.630.576	6	İngiltere	38.514.427
7	İsviçre	26.316.733	7	Polonya	33.648.902
8	ABD	23.510.700	8	İsviçre	32.463.859
9	Belçika	20.730.951	9	ABD	28.876.126
10	Polonya	19.567.693	10	Belçika	19.368.316
Toplam İthalat		707.140.899	Toplam İthalat		862.134.681

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

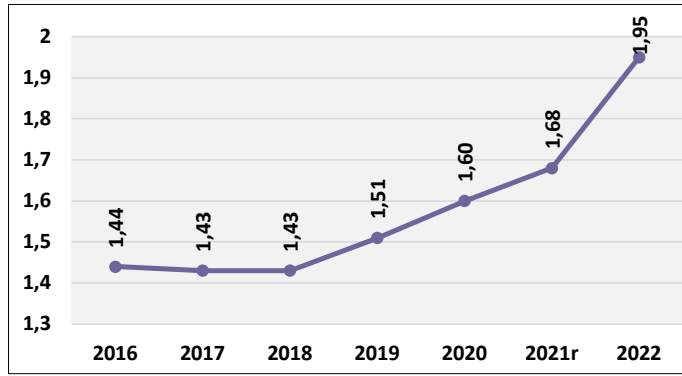
Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünyada önemli bir yapı kimyasalları ihracatı ve ticareti gerçekleştirmektedir. Dünya yapı kimyasalları ihracatı 2016 yılında 27,8 milyar dolarken, 2022 yılında 43,25 milyar dolara ulaşmıştır. 2016-2022 yılları arasındaki büyüme yüzde 56,5'tir. 2016-2022 yılları arasında Türkiye yapı kimyasalları ihracatı yüzde 110 artarak 844,8 milyon dolara yükselmiştir. Türkiye yapı kimyasalları ihracatının Dünya pazarları içindeki payı ise aynı dönemde yüzde 1,44'ten yüzde 1,95'e yükselmiştir.

Tablo.264 Yapı Kimyasalları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	401,4	27.804	1,44
2017	415,9	28.971	1,43
2018	475,9	33.318	1,43
2019	491,5	32.584	1,51
2020	501,1	31.374	1,60
2021	672,0	39.990r	1,68r
2022	844,8	43.253	1,95

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, TRADEMAP, r: revize edilmiştir

Grafik.78 Türkiye'nin Dünya Yapı Kimyasalları İhracatında Payı; Yüzde

Dünya yapı kimyasalları ihracatında ilk sırayı Almanya almaktadır. 7,05 milyar dolar ihracat yapan Almanya'yı Çin ve ABD izlemektedir. Yapı kimyasallarında gelişmiş ülkeler arasında önemli bir rekabet yaşanmaktadır. Bu üç ülkeyi 1 milyar doların üzerindeki ihracatları ile Güney Kore, İtalya, Tayvan, Hollanda, Japonya, Belçika ve Fransa izlemektedir. İlk 10 ülkenin yaptığı ihracat dünya yapı kimyasalları ihracatının yüzde 63,8'idir. Türkiye 2022 yılında dünya ihracatında 13. sırada yer almaktadır.

Tablo.265 Dünya Yapı Kimyasalları İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	7.190.483.000	1	Almanya	7.049.575.732
2	ABD	3.885.444.000	2	Çin	4.762.959.000
3	Çin	3.786.522.000	3	ABD	4.337.186.928
4	Güney Kore	2.846.843.000	4	Güney Kore	2.689.934.000
5	Tayvan	1.786.594.000	5	İtalya	1.627.698.000
6	Japonya	1.656.424.000	6	Tayvan	1.533.817.000
7	Fransa	1.562.568.000	7	Hollanda	1.520.011.666
8	Hollanda	1.531.700.000	8	Japonya	1.489.177.580
9	İtalya	1.494.062.000	9	Belçika	1.326.132.000
10	Belçika	1.488.997.000	10	Fransa	1.265.040.000
16	Türkiye	671.614.342	13	Türkiye	844.755.727
Toplam İhracat		39.989.891.000	Toplam İhracat		43.252.885.032

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya yapı kimyasalları ithalatında ilk 3 pazar Çin, ABD ve Almanya'dır. İhracattaki ilk 3 ülke aynı zamanda yapı kimyasallarında en büyük üç ithalat pazarını oluşturmaktadırlar. İlk 10 ithalatçı ülkenin Dünya yapı kimyasalları ithalatı içindeki payı yüzde 40,8'dir. Türkiye 2022 yılında 13. sırada yer almıştır.

Tablo.266 Dünya Yapı Kimyasalları İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	4.601.171.000	1	Çin	4.276.284.000
2	Almanya	2.491.477.000	2	ABD	2.684.627.989
3	ABD	2.112.427.000	3	Almanya	2.560.881.593
4	Fransa	1.366.665.000	4	Fransa	1.411.877.000
5	Kanada	1.172.228.000	5	Meksika	1.375.699.279
6	Meksika	1.149.921.000	6	Kanada	1.363.261.583
7	Rusya	1.142.002.000	7	İngiltere	1.206.562.164
8	Vietnam	1.122.443.000	8	Vietnam	1.179.505.000
9	Polonya	1.048.965.000	9	İtalya	1.129.505.583
10	İngiltere	1.045.962.000	10	Hollanda	909.907.035
18	Türkiye	707.161.067	13	Türkiye	862.134.681
Toplam İthalat		40.943.091.000	Toplam İthalat		44.311.716.180

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2022

METAL BAZLI ÜRÜNLER

Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları

Alüminyum Sağlık Gereçleri

Kilitler ve Donanım Eşyaları

Armatür Musluk Vana ve Valfler

Demir Çelik Sağlık Gereçleri

ALÜMİNYUM İNŞAAT MALZEMELERİ VE AKSAMLARI

Alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları 2 ana gruptan oluşmaktadır. İlk grupta bar, çubuk ve profiller, alüminyumdan ve alüminyum karışımdan ve kalınlığı > 0,2 mm olan tabakalar, levhalar ve şeritler ile yapılarda kullanılan tabakalar, çubuklar, köşebentler ve diğer şekillerde olan yapılar ve yapı parçaları yer almaktadır.

İkinci grupta ise alüminyumdan kapılar, kapı eşikleri, pencereler ve bunların kasaları (çerçevesi) bulunmaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Alüminyum inşaat malzemeleri girişim sayıları ve üretim değerleri 2 grupta değerlendirilmektedir. Buna göre ilk grupta yer alan alüminyum çubuk, profil, levha ve yapı parçaları girişim sayısı ve üretimi 2021 ve 2022 yıllarında artarak girişim sayısı 2022'de 422'ye yükselmiştir. Üretim ise 2021 yılında yüzde 21 artışla 1.479.394 tona, 2022 yılında yüzde 6,6 artarak 1.577.034 tona yükselmiştir.

Tablo.267 Alüminyum Çubuk, Profil, Levha ve Yapı Parçaları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2018	357	1.181.495
2019	358r	1.141.333
2020	410r	1.221.870r
2021	419r	1.479.394r
2022	422	1.577.034

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Alüminyum inşaat malzemelerinde 2. grupta yer alan alüminyum kapı ve pencerelerde üretim faaliyetinde bulunan firma sayısı 2022'de 292'dir. Alüminyumdan kapı ve pencere üretimi ise 2022 yılında 51,45 milyon adet ve 617.445 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.268 Alüminyum Kapı Pencereler Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Adet	Üretim, Ton
2018	301	32.495.386r	389.945r
2019	303r	24.271.897r	291.263r
2020	290r	26.543.421r	318.520r
2021	291r	48.358.670	580.304r
2022	292	51.453.625	617.445

Kaynak: TÜİK; r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Alüminyum inşaat malzemeleri iç pazarında 2018 ve 2019 yıllarında iç pazarda önemli gerileme yaşanmış, 2020 yılından itibaren iç pazar büyüme trendine girmişti. 2021 yılında 1.419.901 tona ulaşan iç pazar, 2022 yılında yüzde 11,7 artarak 1.587.087 tona yükselmiştir. İhracat ise iç pazara paralel 2021 yılında 829.088 tona ulaşmıştı. 2022 yılında ise 821.530 tonluk ihracat gerçekleşmiştir. İthalatta da 2020 yılından bu yana artış gözlemlenmektedir.

Tablo.269 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	1.571.440r	466.990	196.425	1.303.564
2019	1.432.596r	551.529	185.214	1.066.281r
2020	1.540.390r	570.387	159.920	1.129.923r
2021	2.059.698r	829.088	189.291	1.419.901r
2022	2.194.479	821.530	214.138	1.587.087

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ihracatı 2017 yılından 2021 yılına kadar hızla artmış 2022 yılında bu hızlı artış sonlanmıştır. Değer olarak ise metal fiyatlarındaki artışın 2022 yılında da hızla sürmesi nedeni ile ihracat miktar olarak düşse de değer olarak yüzde 26,6 artarak 4,15 milyar dolara yükselmiştir. 2020 yılında 3,28 dolar/kg olan ihracat birim değeri 2021 yılında 3,95 dolar/kg'a, 2022 yılında ise 5,05 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.270 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	466.990	1.695,6	3,63
2019	551.529	1.845,8	3,35
2020	570.387	1.873,2	3,28
2021	829.088	3.277,1	3,95
2022	821.530	4.149,6	5,05

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye önemli bir üretici ve ihracatçı ülke olmasına karşın alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ithalatı da yapılmaktadır. 2018-2020 yılları arasında miktar olarak azalan ithalat 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 18,4 artarak 189.291 tona, 2022 yılında ise yüzde 13,2 artışla 214.138 tona yükselmiştir. Değer olarak artış 2022 yılında bir önceki yıla göre yüzde 44 olmuş Alüminyum İnşaat Malzeme ve Aksamları 989 milyon dolara ulaşmıştır. İthal birim fiyatları da metal fiyatlarının artmasına bağlı olarak 2020 yılındaki 3,12 dolar/kg değerinden 2021 yılında 3,63 dolara, 2022 yılında da 4,62 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.271 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	196.425	678,5	3,45
2019	185.214	579,4	3,13
2020	159.920	499,1	3,12
2021	189.291	686,4	3,63
2022	214.138	988,9	4,62

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin en önemli alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ihracat pazarı Almanya olmaya devam etmektedir. Almanya'ya yapılan ihracat toplam ihracatın yüzde 21,3'üdür. Almanya'ya yapılan ihracat 2021 yılında yüzde 97 artarak 650,4 milyon dolara yükselmişti. Artış 2022 yılında da devam etmiş ve Almanya'ya yapılan alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ihracatı 884,3 milyon dolara yükselmiştir. 2021 yılında olduğu gibi Almanya'nın ardından en çok ihracat yaptığımız ülkeler sırası ile ABD, Irak, Polonya, İngiltere'dir. 2022 yılında en çok ihracat yaptığımız 10 ülkenin içinde sadece İngiltere'ye ihracat azalmıştır. İtalya, Hollanda, Avusturya, Fransa ve Çekya'ya yapılan ihracat da artmıştır.

Tablo.272 Türkiye'nin Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	650.392.047	1	Almanya	884.263.089
2	ABD	301.081.963	2	ABD	398.611.537
3	Irak	197.273.220	3	Irak	241.661.209
4	Polonya	182.469.369	4	Polonya	238.818.846
5	İngiltere	175.177.979	5	İngiltere	166.048.003
6	İsrail	126.379.307	6	İtalya	158.520.374
7	Hollanda	119.977.878	7	Hollanda	147.740.721
8	Fransa	109.158.517	8	Avusturya	140.176.435
9	İtalya	106.796.918	9	Fransa	136.798.532
10	Çekya	104.065.530	10	Çekya	132.403.951
Toplam İhracat		3.277.062.324	Toplam İhracat		4.149.567.997

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye en çok alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ithalatı yaptığı ülke son 4 yıldır Çin olmuştur. 2020 yılında tüm dünya ticaretini etkileyen pandemi nedeni ile Çin'den gerçekleşen ithalatta gerileme yaşanmış olsa da izleyen yıllarda ithalat metal fiyatlarının artmasının da etkisi ile hızla yükselmiş, 2022 yılında Çin'den 273 milyon dolar alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ithal edilmiştir. Çin'den sonra en çok ithalat yaptığımız ülkeler Güney Kore, Yunanistan, Almanya ve Azerbaycan'dır.

Tablo.273 Türkiye'nin Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	132.493.256	1	Çin	273.070.248
2	Almanya	123.504.840	2	Güney Kore	189.819.315
3	Yunanistan	73.775.455	3	Yunanistan	112.826.923
4	Güney Kore	70.483.389	4	Almanya	89.224.389
5	Azerbaycan	43.876.468	5	Azerbaycan	40.531.331
6	Bahreyn	33.860.375	6	Fransa	38.374.737
7	Avusturya	29.644.875	7	Bahreyn	37.395.077
8	Romanya	27.250.865	8	Avusturya	29.271.187
9	Fransa	24.288.871	9	İtalya	27.728.781
10	İtalya	23.350.105	10	ABD	21.750.484
Toplam İthalat		686.438.593	Toplam İthalat		988.857.942

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

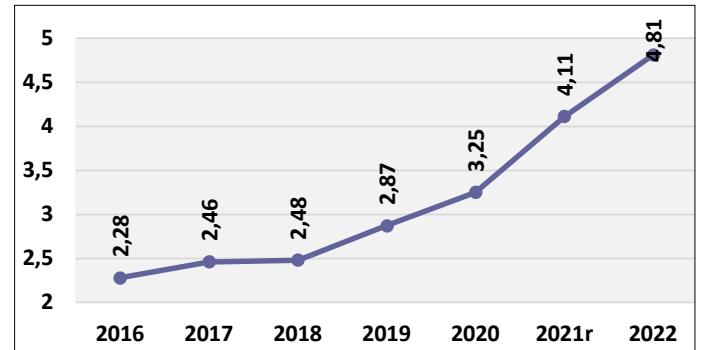
Dünya alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ihracatı 2022 yılında küresel emtia fiyatlarındaki yükselişin de etkisi ile 86,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılına göre ihracattaki artış yüzde 8,1'dir. Türkiye'nin ihracatı ise 2016 yılından bu yana artmaya devam etmekte, buna bağlı olarak dünya ihracatı içinde 2016 yılında yüzde 2,28 olan payı 2022 yılında üst üste 6 yıl artarak yüzde 4,81'e yükselmiştir.

Tablo.274 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	1.286,3	56.511	2,28
2017	1.417,4	57.612	2,46
2018	1.695,6	68.311	2,48
2019	1.845,8	64.315	2,87
2020	1.873,2	57.596	3,25
2021	3.277,1	79.752r	4,11
2022	4.149,6	86.259	4,81

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.79 Türkiye'nin Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracatında Payı; Yüzde

Dünya alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamaları ihracatında ilk 10 içinde yer alan ülkeler gelişmiş ülkelerdir. 2022 yılı dünya ihracatında ilk sırayı son 3 yılda olduğu gibi 22,47 milyar dolar ile Çin almaktadır. Çin'in arkasındaki sıra yine değişmemiş Almanya ve ABD 2. ve 3. olarak sıralanmışlardır. Türkiye, İtalya ve İspanya da yerlerini korumuşlardır. İlk 10 ülkenin toplam ihracat içindeki payı 2021 yılında yüzde 60,5 iken 2022 yılında yüzde 71,5'a yükselmiştir. 2022 yılında ilk 10 ülke arasına Belçika yerine Polonya dahil olmuştur. İlk 10'da yer alan tüm ülkelerin ihracatları bir önceki yıla göre yükselmiştir.

Tablo.275 Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamaları İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	15.780.999.000	1	Çin	22.467.235.000
2	Almanya	9.990.101.000	2	Almanya	11.391.422.289
3	ABD	3.747.505.000	3	ABD	4.735.296.719
4	Türkiye	3.277.062.324	4	Türkiye	4.149.567.997
5	İtalya	3.155.079.000	5	İtalya	3.695.542.000
6	İspanya	2.943.002.000	6	İspanya	3.432.990.619
7	Fransa	2.499.386.000	7	Güney Kore	3.143.853.000
8	Güney Kore	2.495.391.000	8	Fransa	2.998.518.000
9	Avusturya	2.261.506.000	9	Polonya	2.914.261.297
10	Belçika	2.135.242.000	10	Avusturya	2.743.666.000
Toplam İhracat		79.752.071.000	Toplam İhracat		86.259.478.878

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Tablo.276 Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamaları İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	7.445.164.000	1	ABD	10.378.949.781
2	ABD	7.439.645.000	2	Almanya	9.722.191.794
3	Fransa	4.001.840.000	3	Meksika	4.578.861.430
4	Meksika	3.405.988.000	4	Fransa	4.452.989.000
5	İngiltere	2.936.128.000	5	İngiltere	3.801.238.064
6	Kanada	2.782.228.000	6	Kanada	3.332.145.051
7	Hollanda	2.372.003.000	7	Polonya	2.662.096.141
8	Polonya	2.365.690.000	8	Hollanda	2.614.035.339
9	Avusturya	1.897.972.000	9	İtalya	2.553.023.745
10	İtalya	1.887.074.000	10	Avusturya	2.202.277.000
27	Türkiye	686.438.593	23	Türkiye	988.857.942
Toplam İthalat		71.806.292.000	Toplam İthalat		77.714.211.441

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

2022 yılı dünya alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamaları ithalatında ilk 10 sırada yer alan ülkeler 2021 ile aynıdır. Ancak geçen sene en çok ithalat yapan ülke Almanya iken 2022 yılında 10,38 milyar dolar alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamaları ithal eden ABD ilk sırayı almıştır. ABD'nin ardından 9,7 milyar dolar ithalatı ile Almanya, 3. sırada 4,6 milyar dolar ithalatı ile Meksika ve 4,5 milyar dolarlık ithalatı ile Fransa gelmektedir. İlk 10 ülkenin tümünün ithalatı 2021 yılına göre artmıştır. Türkiye 2021 yılında 27. büyük ithalatçı iken, 2022 yılında 988,9 milyon dolarlık ithalatı ile 23. sırada yer almıştır.

ALÜMİNYUM SAĞLIK GEREÇLERİ

Bu bölümde dökme alüminyumdan üretilen mutfak ve banyolarda kullanılan sağlık gereçleri yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Alüminyum sağlık gereçleri üretimi yapan firma sayısı 2022 yılı itibarıyla 1'dir. Üretimde 2018-2020 döneminde kademeli bir düşüş yaşanmıştır. 2022 yılında ise üretim 24.240 ton ile 2018 yılındaki seviyesini yakalamıştır.

Tablo.277 Alüminyum Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2018	1r	24.170
2019	1r	22.360
2020	1r	21.400
2021	1r	23.970
2022	1	24.240

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Alüminyum sağlık gereçleri üretiminin önemli bir bölümü iç pazarda kullanılmaktadır. İhracat ve özellikle ithalat çok düşüktür. 2018-2020 yılları arasında küçülen iç pazar 2021 yılında tekrar büyüme trendine girmiş, 2022 yılında bir önceki yıla göre çok sınırlı bir artış ile 23.654 tona ulaşmıştır.

Tablo.278 Alüminyum Sağlık Gereçleri İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	24.170	202	4	23.972
2019	22.360	254	4	22.110
2020	21.400	449	3	20.954
2021	23.970	695	2	23.277
2022	24.240	594	8	23.654

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret

Türkiye diğer inşaat malzemeleri ile mukayese edilmediğinde alüminyum sağlık gereçlerinde miktar ve değer olarak göreceli daha düşük ihracat yapmaktadır. İhracat miktar olarak 2018 yılından 2021 yılına kadar artışını sürdürmüş 2022 yılında ise yüzde 14,5 azalarak 594 tona düşmüştür.

Değer olarak ise ihracat 4,02 milyon dolardır. Alüminyum sağlık gereçleri ihracat birim fiyatı ise 2018 yılında 9,14 dolar iken 2022 yılında 6,76 dolar/kg'a kadar gerilemiştir.

Tablo.279 Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	202	1,85	9,14
2019	254	2,08	8,18
2020	449	3,35	7,47
2021	695	5,02	7,22
2022	594	4,02	6,76

Kaynak: TÜİK

Türkiye miktar ve değer olarak çok düşük ithalat yapmaktadır. 2022 yılında 313.356 dolar değerinde 8 ton alüminyum sağlık gereçleri ithal edilmiştir. İthalat birim fiyatı 2022 yılında da 81,27 dolar/kg olmuştur.

Tablo.280 Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	4	0,11	27,78
2019	4	0,21	47,00
2020	3	0,28	93,30
2021	2	0,15	68,49
2022	8	0,31	81,27

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin alüminyum sağlık gereçleri ihracatında en büyük pazarı Almanya olmaya devam etmektedir. Toplam ihracatın yaklaşık yüzde 85'i Almanya'ya yapılmaktadır. Diğer ihracat pazarlarını ise yakın ve komşu pazarlar oluşturmaktadır.

Tablo.281 Türkiye'nin Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	4.504.000	1	Almanya	3.429.074
2	Azerbaycan	87.901	2	Cezayir	156.303
3	Mısır	62.082	3	Gürcistan	59.846
4	Kuveyt	53.598	4	Kuzey Makedonya	48.918
5	Özbekistan	40.212	5	Azerbaycan	44.162
6	Irak	36.891	6	Libya	37.705
7	İsrail	34.403	7	İsrail	29.665
8	Gürcistan	23.417	8	Senegal	26.204
9	Moldova	13.957	9	Katar	24.106
10	Katar	13.836	10	Ukrayna	20.880
Toplam İhracat		5.015.275	Toplam İhracat		4.015.149

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin alüminyum sağlık gereçleri ithalatı yaptığı en önemli ülke en çok ihracat yaptığımız ülke de olan Almanya'dır. 2021 yılında Almanya'nın ardından en çok alüminyum sağlık gereçleri ithalatı yaptığımız ülkeler Çin, Hindistan ve Fransa'dır.

Tablo.282 Türkiye'nin Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	122.799	1	Almanya	180.487
2	Fransa	13.243	2	Çin	73.035
3	Çin	12.717	3	Hindistan	30.000
4	ABD	4.184	4	Fransa	20.264
5	İtalya	785	5	ABD	6.587
6	Hindistan	716	6	Çekya	2.479
7	Avusturya	146	7	İtalya	309
8	Slovenya	124	8	Avusturya	195
Toplam İthalat		154.714	Toplam İthalat		313.356

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

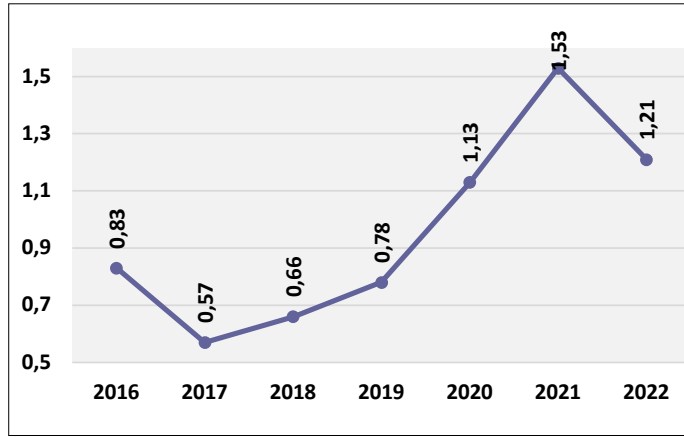
Dünya alüminyum sağlık gereçleri ihracatı diğer inşaat malzemeleri ihracatı ile karşılaştırıldığında oldukça düşük seviyede kalmaktadır. 2018 ve 2019 yıllarında art arda gerileyen dünya ihracatı 2020 ve izleyen yıllarda artmış, 2022 yılında 332 milyon dolara yükselmiştir. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise 2020 yılında yüzde 1,13'e, 2021 yılında yüzde 1,53'e yükselmiş ise de 2022 yılında payı düşerek yüzde 1,21 olmuştur.

Tablo.283 Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	2,41	289	0,83
2017	1,74	297	0,57
2018	1,85	281	0,66
2019	2,08	266	0,78
2020	3,35	298	1,13
2021	5,02	328	1,53
2022	4,02	332	1,21

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r. revize edilmiştir

Grafik.80 Türkiye'nin Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde

Dünya alüminyum sağlık gereçleri ihracatında ilk 10 sırada yer alan ülkelerde 2021 yılına göre Hollanda hariç değişiklik olmamıştır. 2022 yılında Fransa ilk 10 ülke sıralamasında 10.sırada yer almıştır. 2022 yılında en çok alüminyum sağlık gereçleri ihracatı yapan ülke Çin olmuştur. Çin'in ardında İtalya, İspanya ve Almanya yer almaktadır. İlk 10 ihracatçı ülkenin pazar payı 2021 yılında yüzde 84,6, 2022 yılında yüzde 81,8'dir. 2021 yılında Türkiye dünya ihracat sıralamasında 12. olarak yer almakta iken 2022 yılında 4 milyon dolarlık ihracat ile 13. sıradadır.

Dünya alüminyum sağlık gereçleri ithalatında ilk 2 sırada Almanya ve ABD yer almaya devam etmektedir. İlk 3 sıradaki Almanya, ABD ve Fransa'nın ithalatı 2022 yılında azalmıştır. İlk 10 pazar ülkenin toplam alüminyum sağlık gereçleri ithalatındaki pazar payı 2021 yılında yüzde 59, 2022 yılında yüzde 52'dir. Türkiye 2021 yılında 66., 2022 yılında 44. sırada yer almıştır.

Tablo.284 Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	İtalya	91.285.000	1	Çin	97.991.000
2	Çin	90.234.000	2	İtalya	83.864.000
3	İspanya	18.642.000	3	İspanya	18.936.356
4	Almanya	17.325.000	4	Almanya	15.828.629
5	Avusturya	15.868.000	5	Çekya	15.655.393
6	Çekya	15.456.000	6	Avusturya	12.140.000
7	Danimarka	10.598.000	7	Danimarka	9.464.964
8	Polonya	6.808.000	8	Polonya	8.621.710
9	İsveç	5.904.000	9	İsveç	4.893.194
10	Hollanda	5.603.000	10	Fransa	4.579.000
12	Türkiye	5.015.275	13	Türkiye	4.015.149
Toplam İhracat		328.212.000	Toplam İhracat		332.443.731

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Tablo.285 Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	75.206.000	1	Almanya	66.262.131
2	ABD	22.819.000	2	ABD	20.913.192
3	Fransa	20.747.000	3	Fransa	15.952.000
4	Hollanda	16.703.000	4	İsviçre	13.212.752
5	İsviçre	11.478.000	5	İsveç	12.507.895
6	İsveç	11.339.000	6	İngiltere	11.200.932
7	İngiltere	11.062.000	7	Danimarka	8.465.851
8	İspanya	7.844.000	8	İspanya	7.462.627
9	Singapur	7.676.000	9	Avusturya	6.647.000
10	Belçika	7.576.000	10	Hollanda	6.567.875
66	Türkiye	154.714	44	Türkiye	313.356
Toplam İthalat		326.329.000	Toplam İthalat		325.038.806

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

KİLİTLER VE DONANIM EŞYALARI

Bu bölüm altında 2 ana ürün grubu olarak metalden kilitler ve metalden donanım eşyaları yer almaktadır. Kilitleri; metalden asma kilitler, metalden bina kapıları için kullanılan silindirik kilitler ve silindirik kilitler hariç bina kapıları için kullanılan metalden kilitler oluşturmaktadır.

Donanım eşyaları arasında ise metalden parçalar (asma kilitler, kilitler ile kilitli klipsler ve kilitli çerçeveler için), metalden otomatik kapı kapayıcıları ile yine metalden şapka askıları, şapka kancaları, dirsekler, portmantolar, havluluklar, fırçalıklar ve anahtar askıları yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

2022 yılında kilit üretiminde 76, donanım eşyası üretiminde 158 girişimci firma bulunmaktadır. Hem kilit hem de donanım eşyası üretimi 2018 yılından 2021 yılına kadar her yıl artmıştır. İnşaat sektöründe 2022 yılında yaşanan küçülmeyle ilgili olarak kilitler ve donanım eşyaları üretiminde gerileme yaşanmıştır. Kilit üretimi yüzde 8,2 azalarak 310,8 milyon adete düşmüştür. Donanım eşyası üretimi de yine yüzde 8,2 oranında azalarak 253.820 tona inmiştir.

2019 yılında ve salgının yaşandığı 2020 yıllarında önemli bir büyüme yaşanmıştı. Üretim 2021 yılında hem adet hem ton bazında yüzde 28,5 artmıştı. 2022 yılında ise Kilit üretimi hem adet hem ton olarak yüzde 8,2 gerilemiştir. 2022 yılı üretimi 310,85 milyon adet, 253.820 ton olarak gerçekleşmiştir. İnşaat sektöründe yaşanan gerileme kilit ve donanım eşyaları pazarında hem üretim hem tüketimi daraltmıştır.

Tablo.286 Kilitler ve Donanım Eşyaları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Kilitler		Donanım Eşyası	
	Firma Sayısı	Üretim, Adet	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2018	72	152.645.579	145	168.669
2019	72	222.393.043	154	181.641
2020	73	263.313.363	156	215.003
2021	75	338.620.985	160	276.494
2022	76	310.854.065	158	253.820

Kaynak: TÜİK

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Kilitler ve donanım eşyaları iç pazarında 2021 yılında da iç tüketimde adeta bir sıçrama yaşanmış ve 294.202 tona yükselmişti. 2022 yılında ise iç pazar tüketimi 261.835 tona gerilemiştir.

Tablo.287 Kilitler ve Donanım Eşyaları İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	214.463	103.896	27.260	137.827
2019	248.357	110.875	21.635	159.117
2020	302.776	114.186	22.825	211.741
2021	389.369	122.068r	26.901	294.202r
2022	357.440	122.467	26.862	261.835

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye kilitler ve donanım eşyaları ihracatı miktar olarak 2018 yılından 2022 yılına kadar her yıl artmıştır. 2022 yılında artış oranı çok sınırlı olsa da 122.467 ton ihracat gerçek-

leşmiştir. Değer olarak ise ihracat 2020 yılı hariç her sene artış göstermiştir. 2021 yılında 533,3 milyon dolara yükselen ihracat 2022 yılında da yüzde 6,6 artarak 568,6 milyon dolar olmuştur. 2019 ve 2020 yıllarında düşen ihracat birim fiyatları 2021 yılında 4,37 dolar/kg'a, 2022 yılında ise 4,64 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.288 Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	103.896	455,1	4,38
2019	110.875	460,3	4,15
2020	114.186r	451,9	3,96
2021	122.068	533,3	4,37
2022	122.467	568,6	4,64

Kaynak: TÜİK

Türkiye, kilitler ve donanım eşyalarında, birim fiyatları daha yüksek olan ürünler ağırlıklı olmak üzere istikrarlı bir ithalat da yapmaktadır. 2021 yılında 217,8 milyon değerinde 26.901 ton, 2022 yılında 241,5 milyon değerinde 26.862 ton ithalat gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatı ise 2022 yılında 8,99 dolar/kg'a yükselmiştir. İthalat birim fiyatları ihracat fiyatlarının yaklaşık 2 katında seyretmektedir.

Tablo.289 Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	27.260	208,1	7,63
2019	21.635	171,9	7,94
2020	22.825	173,0	7,58
2021	26.901	217,8	8,10
2022	26.862	241,5	8,99

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin kilitler ve donanım eşyaları ihracatında ilk sırayı Rusya almaktadır. 2019 yılından bu yana en çok ihracat yaptığımız ülke Rusya'dır. Rusya pazarına yapılan kilitler ve donanım eşyaları ihracatı 2022 yılında yüzde 40,5 artarak 86,5 milyon dolara yükselmiştir. İran'a yapılan ihracat da artmıştır. 2022 yılında en çok ihracat yaptığımız 10 ülke Ukrayna hariç değişmemiştir. Romanya, Almanya, Irak, ABD, İran, Mısır, Cezayir, Libya ve İspanya ilk 10'da yer alan diğer ihracat pazarlarımızdır.

Tablo.290 Türkiye'nin Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Rusya	61.573.808	1	Rusya	86.550.432
2	Romanya	42.046.690	2	Romanya	39.732.611
3	Almanya	37.620.257	3	Almanya	38.523.340
4	Irak	33.271.650	4	Irak	34.445.205
5	ABD	24.534.616	5	ABD	27.864.862
6	İran	20.873.348	6	İran	25.795.548
7	Mısır	18.161.630	7	Mısır	17.919.962
8	Libya	15.643.787	8	Cezayir	15.635.702
9	Ukrayna	15.376.399	9	Libya	13.791.073
10	Cezayir	15.235.325	10	İspanya	13.541.668
Toplam İhracat		533.292.158	Toplam İhracat		568.562.380

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok kilitler ve donanım eşyaları ithalatı yaptığı ülke 2022 yılında Çin'dir. Çin'den yapılan ithalat yüzde 29,7 artarak 57,6 milyon dolara yükselmiştir. Çin'in ardından 55,7 milyon dolar ithalat yaptığımız Almanya 2. sırada yer alırken İtalya 3. sıradadır. 4. sırada yer alan ABD'den yapılan ithalat da yüzde 84,6 artmıştır.

Tablo.291 Türkiye'nin Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	57.213.254	1	Çin	57.582.053
2	Çin	44.386.672	2	Almanya	55.736.488
3	İtalya	27.949.661	3	İtalya	30.399.993
4	Avusturya	9.770.820	4	ABD	14.118.801
5	İspanya	7.826.261	5	Polonya	8.437.693
6	Polonya	7.763.787	6	Avusturya	8.382.830
7	ABD	7.644.898	7	Fransa	8.301.403
8	Fransa	6.863.003	8	İspanya	7.867.546
9	Hindistan	4.618.385	9	İngiltere	5.433.480
10	Letonya	4.441.246	10	Slovenya	4.427.988
Toplam İthalat		217.759.058	Toplam İthalat		241.489.548

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya kilitler ve donanım eşyaları ihracatı 2021 yılına göre yüzde 8,2 artarak 2022 yılında 38,4 milyar dolara yükselmiştir.

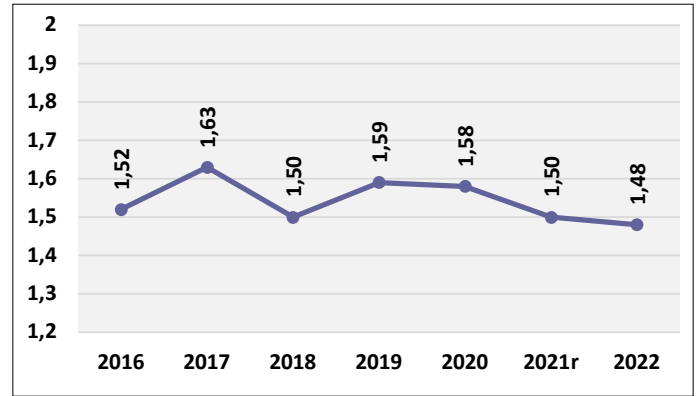
Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise son 6 yılda yüzde 1,48 ile yüzde 1,63 arasında değişmektedir. 2017 yılında yüzde 1,63 olan payımız 2022 yılında yüzde 1,48'e kadar gerilemiştir.

Tablo.292 Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	413,9	25.444	1,63
2018	455,0	30.347	1,50
2019	460,3	28.998	1,59
2020	451,9	28.546	1,58
2021	533,3	35.460r	1,50r
2022	568,6	38.354	1,48

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.81 Türkiye'nin Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatında Payı; Yüzde

2022 yılı kilitler ve donanım eşyaları ihracatında ilk sırayı 13,76 milyar dolar ihracatı ile Çin almaktadır. Çin'i Almanya, ABD ve İtalya izlemektedir. Tayvan, Meksika ve Avusturya da 1 milyar doların üzerinde ihracat gerçekleştiren ülkeler arasında yer almaktadır. İlk 10 ülkenin ihracatı 2021 yılında toplam ihracatın yüzde 73,6, 2022 yılında yüzde 72,7'dir. Türkiye 2021 yılında 12., 2022 yılında 11. sırada yer almaktadır.

Tablo.293 Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	11.744.592.000	1	Çin	13.765.072.000
2	Almanya	4.214.995.000	2	Almanya	3.998.922.661
3	ABD	2.127.681.000	3	ABD	2.460.487.137
4	İtalya	2.045.073.000	4	İtalya	1.739.563.000
5	Tayvan	1.396.414.000	5	Tayvan	1.455.060.000
6	Avusturya	1.232.212.000	6	Meksika	1.275.709.214
7	Meksika	1.183.836.000	7	Avusturya	1.031.891.000
8	Polonya	1.005.713.000	8	Polonya	927.629.397
9	İspanya	591.704.000	9	Kanada	645.386.069
10	Kanada	567.749.000	10	İspanya	596.963.504
12	Türkiye	533.292.158	11	Türkiye	568.562.380
Toplam İhracat		35.460.400.000	Toplam İhracat		38.353.808.076

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya kilitler ve donanım eşyaları ithalatında ilk sırayı ABD almaktadır. ABD 7,98 milyar dolarlık ithalatıyla dünya ithalatının yaklaşık beşte birini yapmaktadır. Almanya, Kanada, Meksika, İngiltere, Fransa ve Polonya, 1 milyar doları geçen ithalatları ile ABD'nin arkasından sıralanmaktadır. Türkiye 2021 yılında 35. sırada yer alırken 2022 yılında en çok ithalat yapan 28. ülkedir.

Tablo.294 Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	7.055.493.000	1	ABD	7.975.266.232
2	Almanya	2.397.644.000	2	Almanya	2.352.923.882
3	İngiltere	1.513.005.000	3	Kanada	1.472.670.032
4	Fransa	1.355.781.000	4	Meksika	1.440.048.960
5	Kanada	1.300.890.000	5	İngiltere	1.427.764.388
6	Meksika	1.293.641.000	6	Fransa	1.328.890.000
7	Polonya	1.239.006.000	7	Polonya	1.186.478.936
8	Hollanda	1.002.971.000	8	Hollanda	908.245.202
9	Çin	970.780.000	9	Çin	886.366.000
10	Rusya	926.398.000	10	İtalya	839.488.000
35	Türkiye	217.759.058	28	Türkiye	241.489.548
Toplam İthalat		34.603.670.000	Toplam İthalat		37.450.714.305

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ARMATÜR MUSLUK VANA VE VALFLER

Bu grup altında eviye, lavabo, klozet, küvet ve benzeri sabit eşyalar için armatür, musluk, tıkaç ve vanalar ile işlem kontrol valfler; sürgülü valfler, glob valfler ve diğer valfler yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Armatür musluk ve vanalar üretimi 2020 yılındaki yüksek artışının ardından 2021 yılında da yüksek bir büyüme performansı göstermişti. Armatür, musluk ve vana üretimi 2021 yılında yüzde 16,9 artmış ve 64.311 ton olarak gerçekleşmişti. 2022 yılında ise üretim yüzde 3,3 azalarak 62.190 tona düşmüştür. İşlem kontrol valfleri üretimi ise 2020 yılındaki büyüme ardından 2021 yılında yüzde 17,0 artmış ve 113.540 ton olmuştu. 2022 yılı üretimi ise 109.680 tondur. 2022 yılı itibarıyla armatür, musluk ve vana üretiminde 58, işlem valfleri üretiminde 108 firma üretim yapmaktadır.

Tablo.295 Armatür Musluk Vana ve Valfler Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Armatür Musluk ve Vanalar		İşlem Kontrol Valfleri	
	Firma Sayısı	Üretim, Ton	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2018	58	46.249	92	70.663
2019	55	44.082	86	77.759
2020	59	55.014	95	97.043
2021	60	64.311	109r	113.540
2022	58	62.190	108	109.680

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Armatür musluk vana ve valfler iç pazarı 2019-2022 yılları arasında yüzde 49,4 büyüyerek 160.285 tona ulaşmıştır. 2022 yılı iç pazar büyümesi çok sınırlı kalmıştır. Miktar olarak ihracat gerilerken ithalat artmıştır. Armatür musluk vana ve valfler üretimi ise 2022 yılında 2021 yılına göre yüzde 3,4 düşerek 171.870 tona gerilemiştir.

Tablo.296 Armatür Musluk Vana ve Valfler İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	Ihracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	116.913	36.059	28.622	109.476
2019	121.841	39.000	24.441	107.282
2020	152.057	39.539	24.232	136.735
2021	177.851	45.957	27.657	159.659
2022	171.870	44.644	33.059	160.285

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye armatür musluk vana ve valfler alanında rekabetçi ve önemli bir ihracatçı ülkedir. İhracat 2022 yılında yüzde 3,8 artarak 490,9 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Miktar bazında ihracat 1.313 ton düşüşle 44.644 tona gerilemiştir. İhracat birim fiyatı 2021 yılında 10,29 dolar/kg, 2022 yılında ise 11 dolar/kg'dır.

Tablo.297 Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	36.059	350,7	9,73
2019	39.000	400,3	10,26
2020	39.539	373,1	9,44
2021	45.957	472,8	10,29
2022	44.644	490,9	11,00

Kaynak: TÜİK

Türkiye armatür musluk vana ve valfler alanında rekabetçi ve önemli bir ihracatçı ülke olmasına karşın değer olarak ihracatının çok üzerinde ithalat da yapmaktadır. 2020 yılında 564,1 milyon dolara kadar gerileyen ithalat 2021 yılında yüzde 12,4 artarak 634 milyon, 2022 yılında ise yüzde 22,4 artarak 776,2 milyon dolara yükselmiştir. Miktar olarak ise 2020 yılında 24.232 ton olan ithalat 2021 yılında 27.657, 2022 yılında ise 33.059 tona yükselmiştir. 2022 yılı ithalat birim fiyatı ise 23,48 dolar/kg olmuştur.

Tablo.298 Armatür Musluk Vanalar ve Valfler İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	28.622	597,7	20,89
2019	24.441	608,5	24,90
2020	24.232	564,1	23,28
2021	27.657	634,0	22,93
2022	33.059	776,2	23,48

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin armatür musluk vana ve valfler ihracatında en çok ihracat yaptığı ülke son 2 yılda olduğu gibi Irak'tır. Irak'a yapılan ihracat yüzde 15 artarak 52,4 milyon dolara yükselmiştir. Irak'ın ardından en çok ihracat yaptığımız ülke olan Rusya'ya da ihracatımız yüzde 58,2 artarak 34,3 milyon dolara ulaşmıştır. Mısır, ABD, Almanya, Özbekistan, Azerbaycan, BAE, Fas ve Libya en çok ihracat yapılan ilk 10 ülkelerdir.

Tablo.299 Türkiye'nin Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	45.551.608	1	Irak	52.441.161
2	Mısır	28.103.113	2	Rusya	34.360.078
3	Almanya	23.126.546	3	Mısır	28.410.770
4	Rusya	21.716.779	4	ABD	21.474.786
5	ABD	19.644.816	5	Almanya	18.984.684
6	Özbekistan	18.988.309	6	Özbekistan	17.991.110
7	BAE	18.118.296	7	Azerbaycan	17.212.383
8	Azerbaycan	17.583.203	8	BAE	14.417.044
9	Fas	14.673.767	9	Fas	14.103.527
10	İspanya	13.965.186	10	Libya	12.524.159
Toplam İhracat		472.744.281	Toplam İhracat		490.886.622

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok armatür musluk vana ve valfler ithalatı yaptığı ülke Çin'dir. Çin'den yapılan ithalat toplam ithalatın yüzde 18,2'sidir ve 2022 yılında yüzde 38 artarak 141,4 milyon dolara yükselmiştir. Çin'den sonra en çok ithalat yaptığımız 2 ülke Almanya ve İtalya'dır. 2021 yılında ilk 10 ithalat yaptığımız ülke sıralamasında yer almayan Malezya'dan yapılan ithalat ciddi oranda artmıştır.

Tablo.300 Türkiye'nin Armatür Musluk Vana ve Valfler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	102.443.866	1	Çin	141.428.850
2	Almanya	98.963.226	2	Almanya	106.224.782
3	İtalya	98.873.916	3	İtalya	102.756.839
4	ABD	59.344.757	4	ABD	96.594.434
5	Fransa	30.423.182	5	Polonya	36.528.653
6	Polonya	29.681.753	6	Malezya	34.230.714
7	İspanya	29.376.970	7	Fransa	30.674.135
8	Çekya	28.452.772	8	Çekya	30.147.777
9	Japonya	18.908.688	9	İspanya	20.830.644
10	İngiltere	12.673.453	10	Japonya	20.640.936
Toplam İthalat		634.038.721	Toplam İthalat		776.206.045

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

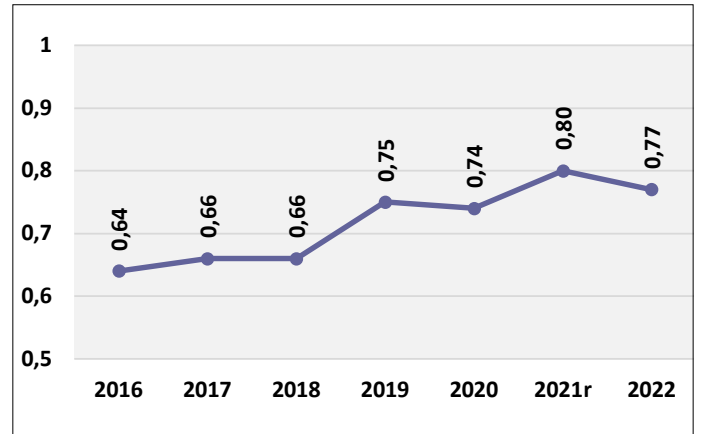
Dünya armatür musluk vana ve valfler ihracatı 2022 yılında yüzde 8,1 artarak 64 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin 2022 yılında dünya armatür musluk vana ve valfler ihracatı içindeki payı yüzde 0,77 olmuştur.

Tablo.301 Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	317,2	47.980	0,66
2018	350,8	53.554	0,66
2019	400,3	53.312	0,75
2020	373,1	50.574	0,74
2021	472,8	59.231r	0,80r
2022	490,9	64.034	0,77

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Grafik.82 Türkiye'nin Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatında Payı; Yüzde

Dünya armatür musluk vana ve valfler ihracatında Çin ilk sırayı almaktadır. Çin'in ihracatı 2022 yılında yüzde 18,5 artarak 15,5 milyar dolara yükselmiştir. Çin, Almanya, ABD, İtalya ve Japonya 2021 yılında olduğu gibi en çok ihracat yapan ilk 5 ülkedir. Japonya, İngiltere, Meksika, Fransa, Çekya ve İspanya da 1 milyar doların üzerinde gerçekleştirdikleri ihracatları ile ilk 10 içinde yer almaktadırlar. İlk 10 ülkenin gerçekleştirdiği ihracat toplam ihracatın yüzde 70'dir. Türkiye 2022 yılında 21. sırada yer almıştır.

Tablo.302 Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	13.077.664.000	1	Çin	15.492.941.000
2	Almanya	7.724.475.000	2	Almanya	7.492.417.511
3	ABD	5.989.423.000	3	ABD	6.745.350.379
4	İtalya	5.724.377.000	4	İtalya	5.283.060.000
5	Japonya	2.129.445.000	5	Japonya	2.107.317.875
6	Meksika	1.638.261.000	6	İngiltere	1.801.134.700
7	Fransa	1.581.083.000	7	Meksika	1.764.359.100
8	Çekya	1.328.789.000	8	Fransa	1.494.557.000
9	İngiltere	1.284.833.000	9	Çekya	1.255.419.693
10	Polonya	1.181.318.000	10	İspanya	1.154.676.692
24	Türkiye	472.744.281	21	Türkiye	490.886.622
Toplam İhracat		59.231.354.000	Toplam İhracat		64.064.364.288

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya armatür musluk vana ve valfler ithalatında en büyük pazar ABD'dir. Çin, Almanya, Kanada ve Fransa ABD'yi izlemektedirler. 2022 yılında ilk 10 ithalatçı ülke içinde yer alan ülkelerden Fransa hariç tüm ülkelerin ithalatı artmıştır. 2021 yılında ilk 10 büyük ithalatçı içinde 6. sırada yer alan Rusya kendisine uygulanan kısıtlama ve ambargolar nedeni ile 2022 yılında ilk 10 ülke dışında kalmıştır. Türkiye dünya ithalatında 2022 yılında 20. sırada yer almıştır.

Tablo.303 Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	8.918.139.000	1	ABD	10.284.495.322
2	Çin	4.860.809.000	2	Çin	5.037.582.000
3	Almanya	3.804.947.000	3	Almanya	3.942.985.161
4	Fransa	2.285.070.000	4	Kanada	2.404.209.798
5	Kanada	2.041.560.000	5	Fransa	2.196.093.000
6	Rusya	1.938.088.000	6	İngiltere	2.134.215.736
7	İngiltere	1.890.273.000	7	Güney Kore	1.785.183.000
8	Güney Kore	1.686.638.000	8	Meksika	1.743.360.219
9	Meksika	1.540.725.000	9	Japonya	1.325.578.210
10	Hollanda	1.276.672.000	10	Hollanda	1.304.817.747
27	Türkiye	634.038.721	20	Türkiye	776.206.045
Toplam İthalat		59.188.551.000	Toplam İthalat		64.058.335.825

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

DEMİR ÇELİK SAĞLIK GEREÇLERİ

Demir çelik sağlık gereçleri başlığı altında paslanmaz çelikten eviyeler ve lavabolar, dökme demirden küvetler (emaye yapılmış olsun olmasın), diğer demirden veya çelikten küvetler (emaye yapılmış olsun olmasın) ile birlikte demir çelik diğer sağlık gereçleri ve bunların parçaları yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik sağlık gereçleri üretimi eviye, lavabo ve küvetler ile diğer sağlık gereçleri için ayrı değerlendirilmektedir. Adet olarak izlenen eviye lavabo ve küvet üretimi 2022 yılında 3.885.600 olmuştur. Diğer sağlık gereçlerinde üretim 26.660 ton olarak gerçekleşmiştir. Eviye, lavabo ve küvet üretiminde 32, diğer sağlık gereçleri üretiminde ise 33 firma faaliyet göstermektedir.

Tablo.304 Demir Çelik Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Eviye, Lavabo, Küvet		Diğer Sağlık Gereçleri	
	Firma Sayısı	Üretim, Adet	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2018	26	3.797.013	25	12.017r
2019	24	3.513.825	25	11.935r
2020	25	4.140.000r	32	25.179r
2021	31r	3.956.000	32r	27.682r
2022	32	3.885.600	33	26.660

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik sağlık gereçleri tüketimi büyük ölçüde iç üretim ile karşılanmaktadır. Üretim bilgilerinin adet ve ton olarak ayrı ayrı hesaplanıyor olması mutlak tüketim verilerine ulaşmayı zorlaştırmaktadır. Bununla birlikte ithalat ve ihracat verileri miktar olarak oldukça sınırlı olduğu için iç pazar tüketiminin üretim verilerine yakın gerçekleştiği öngörülmektedir.

Dış Ticaret

Türkiye'nin demir çelik sağlık gereçleri ihracatı diğer ürünler ile karşılaştırıldığında miktar ve değer olarak daha sınırlı kalmaktadır. Demir çelik sağlık gereçleri ihracatı miktar olarak 2022 yılında yüzde 7,7 düşerek 12.077 tona gerilemiştir. İhracat 2022 yılında değer olarak 2021 yılına göre aynı düzeyde kalarak 90,9 milyon dolar olmuştur. İhracat birim değeri 2019 yılından bu yana artarak 2022 yılında 7,52 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.305 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	9.834	63,0	6,41
2019	10.903	68,1	6,25
2020	10.310	65,2	6,33
2021	13.085	90,6	6,94
2022	12.077	90,9	7,52

Kaynak: TÜİK

Türkiye demir çelik sağlık gereçleri ithalatı miktar ve değer olarak 2020 yılından 2022 yılına kadar artmıştır. 2022 yılında 12,8 milyon dolar değerinde 1.348 ton demir çelik sağlık gereçleri ithalatı gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatı da 2021 yılında 9,29 dolar/kg'a, 2022 yılında ise 9,51 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.306 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	1.109	10,4	9,36
2019	741	7,1	9,60
2020	952	8,1	8,46
2021	1.177	10,9	9,29
2022	1.348	12,8	9,51

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin en çok demir çelik sağlık gereçleri ihracatı yaptığı ülkeler sırası ile Almanya, ABD, İngiltere, Fas, Slovenya, Polonya, İtalya, BAE, Mısır ve Rusya'dır. Geçen sene ilk sırada ihracat yaptığımız Mısır'a 2022 yılında yapılan ihracat yüzde 55 düşerek 3,47 milyon dolara gerilemiştir. 2022 yılında ilk 10 ihracat yaptığımız ülkeler arasına Slovenya, BAE ve Rusya girmiştir.

Tablo.307 Türkiye'nin Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Mısır	7.708.113	1	Almanya	7.637.497
2	Almanya	7.623.498	2	ABD	6.058.084
3	ABD	6.253.829	3	İngiltere	4.478.939
4	İngiltere	4.789.649	4	Fas	4.152.326
5	Polonya	4.347.336	5	Slovenya	3.952.100
6	Fas	3.940.187	6	Polonya	3.896.592
7	Fransa	3.382.538	7	İtalya	3.713.480
8	İspanya	3.373.054	8	BAE	3.676.116
9	Romanya	3.271.939	9	Mısır	3.478.963
10	İtalya	2.968.461	10	Rusya	3.473.374
Toplam İhracat		90.639.481	Toplam İhracat		90.852.461

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok demir çelik sağlık gereçleri ithalatı yaptığı ülkelerin başında Çin gelmektedir. Demir çelik sağlık gereçleri ithalatımızın yüzde 61'i Çin'den yapılmaktadır. Çin'den

göreceli fiyat avantajı olan ürünler ithal edilmektedir. İthalatta 2. sırada İtalya, 3. sırada Almanya yer almaktadır. Bu ülkelerden ise daha nitelikli ürünler ithalatı yapılmaktadır.

Tablo.308 Türkiye'nin Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	6.405.757	1	Çin	7.836.698
2	İtalya	1.313.457	2	İtalya	1.324.577
3	Almanya	885.637	3	Almanya	767.782
4	İspanya	504.563	4	İspanya	516.246
5	Avusturya	479.016	5	İsviçre	361.597
6	İsviçre	408.603	6	Avusturya	353.006
7	Finlandiya	284.791	7	ABD	191.691
8	Yunanistan	115.727	8	İsveç	188.159
9	Bulgaristan	101.202	9	Hollanda	174.529
10	ABD	85.822	10	Rusya	157.049
Toplam İthalat		10.935.899	Toplam İthalat		12.826.091

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

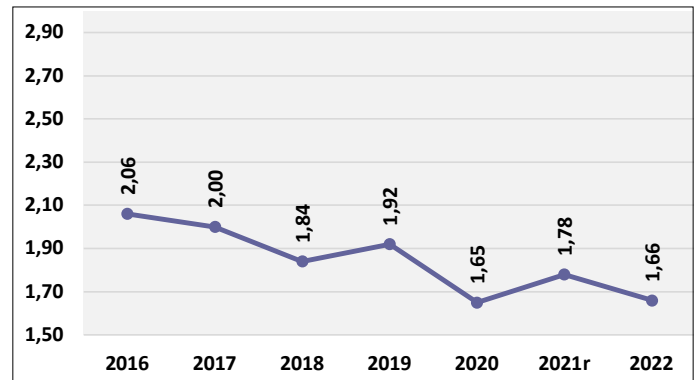
Dünya demir çelik sağlık gereçleri ihracatı 2017 yılından bu yana her sene artmaktadır. 2022 yılında dünya ihracatı 5,5 milyar dolardır. Türkiye'nin ihracatı da 90,9 milyar dolar olmuştur. 2017 yılında dünya ihracatı içinde yüzde 2 pazar payına sahip olan Türkiye'nin pazar payı 2022 yılında yüzde 1,66'ya gerilemiştir.

Tablo.309 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	59,5	2.980	2,00
2018	63,0	3.436	1,84
2019	68,1	3.543	1,92
2020	65,2	3.958	1,65
2021	90,6	5.077r	1,78r
2022	90,9	5.491	1,66

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Grafik.83 Türkiye'nin Dünya Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde

Dünya demir çelik sağlık gereçleri ihracatında ilk sırada Çin yer almaktadır. Çin 2,99 milyar dolarlık ihracatı ile dünya ihracatının yaklaşık yüzde 55'ini gerçekleştirmektedir. Almanya, ABD ve İtalya nitelikli ürünleri ile Çin'i izlemektedir. İlk 10 ihracatçı sıralamasında yer alan diğer ülkeler Tayvan, Vietnam, Türkiye, Meksika, İspanya ve Hollanda'dır. Türkiye 2022 yılında 7. sırada yer almıştır.

Tablo.310 Dünya Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	2.645.272.000	1	Çin	2.993.455.000
2	Almanya	406.851.000	2	Almanya	348.173.165
3	İtalya	137.727.000	3	ABD	187.653.576
4	ABD	107.256.000	4	İtalya	136.037.000
5	Tayvan	106.479.000	5	Tayvan	101.115.000
6	Vietnam	91.727.000	6	Vietnam	95.000.000
7	Meksika	91.382.000	7	Türkiye	90.852.461
8	Türkiye	90.639.481	8	Meksika	88.927.683
9	İspanya	87.054.000	9	İspanya	74.915.673
10	Çekya	79.504.000	10	Hollanda	70.609.519
Toplam İhracat		5.076.543.000	Toplam İhracat		5.490.765.922

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya demir çelik sağlık gereçleri ithalatında ABD en büyük pazardır. ABD dünya ithalatının yaklaşık yüzde 20'sini yapmaktadır. ABD'nin ardından en çok demir çelik sağlık gereci ithal eden ülkeler Almanya, İngiltere, Fransa, Vietnam ve Kanada'dır. Türkiye 2021 yılında 60. sırada iken 2022 yılında en çok ithalat yapan ülkeler arasında 42. sıradadır.

Tablo.311 Dünya Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	723.911.000	1	ABD	832.744.765
2	Almanya	223.382.000	2	Almanya	235.249.232
3	Hollanda	168.487.000	3	İngiltere	153.178.106
4	İngiltere	167.270.000	4	Fransa	137.327.000
5	Fransa	133.822.000	5	Vietnam	135.755.000
6	Vietnam	132.470.000	6	Kanada	126.793.756
7	Kanada	124.271.000	7	Hollanda	115.334.969
8	Avustralya	95.938.000	8	Avustralya	104.660.925
9	Rusya	92.343.000	9	İsviçre	73.410.509
10	İsviçre	80.826.000	10	Belçika	63.862.000
60	Türkiye	10.935.899	42	Türkiye	12.826.091
Toplam İthalat		3.756.225.000	Toplam İthalat		4.065.271.381

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2022

ELEKTRİK MALZEMELERİ VE TEÇHİZATLARI

Elektrik Malzemeleri

Yalıtımlı Kablolar

Isıtma ve Soğutma Cihazları

Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler

Güvenlik ve Alarm Sistemleri

Sayaçlar

Aydınlatma Ekipmanları

ELEKTRİK MALZEMELERİ

İnşaat sektöründe kullanılan elektrik malzemelerinin kapsamı şöyledir; sigortalar, voltaj ≤ 1000 V için olanlar, otomatik devre kesiciler, voltaj ≤ 1000 V için olanlar, başka yerde sınıflandırılmamış elektrik devrelerini koruma cihazları, voltaj ≤ 1000 V için olanlar. Röleler, voltaj ≤ 1000 V için olanlar, anahtarlar, voltaj ≤ 1000 V için olanlar, lamba duyları, voltaj ≤ 1000 V için olanlar, başka yerde sınıflandırılmamış fiş, priz ve diğer malzemeler. (Elektrik devrelerini anahtarlama veya koruma için)

Girişim Sayısı ve Üretim

Elektrik malzemeleri sanayisinde yer alan girişim sayıları Tablo.312'de, üretim verileri Tablo.313'te sunulmaktadır. Elektrik malzemeleri kapsamında çok fazla sayıda alt ürün bulunmaktadır. Bu nedenle toplulaştırılmış bir üretim bilgisine ulaşma olanağı oldukça sınırlıdır. Yine üretim bilgileri TÜİK tarafından adet olarak hesaplanmakta ve veriler 1 yıl geriden gelerek yayımlanmaktadır.

Tablo.312 Elektrik Malzemeleri Girişim Sayısı; Adet

	2017	2018	2019	2020	2021
Sigortalar	13	11	12	12	12
Otomatik Devre Kesiciler	2	2	2	3	3
Elektrik Devrelerini Koruma Cihazları	11	8	15r	13r	14
Röleler	24	23	26	25	25
Anahtarlar	34	41	41	51	53
Lamba Duyları	4	5	6	7	5
Fişler, Prizler ve Benzer Diğer Malzemeler	91	87	88r	94r	105

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Elektrik malzemeleri iç pazarı inşaat faaliyetlerindeki büyümeye paralel olarak genişlemektedir. Ancak çok sayıda alt üründen oluşan pazarda toplulaştırılmış sağlıklı iç pazar büyüklüklerine ulaşmak henüz mümkün olamamıştır.

Tablo.313 Elektrik Malzemeleri Üretim Göstergeleri; Adet

	2017	2018	2019	2020	2021
Sigortalar	53.512.120	57.284.743r	-	-	53.858.974
Otomatik Devre Kesiciler	-	-	-	-	-
Elektrik Devrelerini Koruma Cihazları	454.241	184.136	274.433r	226.981r	258.760
Röleler	3.337.649	3.098.289	2.806.262	2.850.097r	3.848.635
Anahtarlar	132.338.015	127.163.881	206.113.738	158.127.270	207.717.137
Lamba Duyları	5.812.500	5.750.000	5.258.685	5.780.313	5.608.000
Fişler, Prizler ve Benzer Diğer Malzemeler	1.025.350.151	1.500.071.405r	1.514.754.101r	2.135.204.554r	2.695.853.091

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye inşaat sektöründe kullanılan elektrik malzemelerinde önemli bir üretici ülkedir ve yine önemli ölçüde ihracat gerçekleştirmektedir. Elektrik malzemeleri ihracatı miktar olarak 2020 yılında 42.418 ton iken 2021 yılında bu miktar 49.395 tona kadar çıkmış, 2022 yılında ise çok az azalarak 48.548 tona inmiştir. Değer olarak ihracat 2018 yılından bu yana her yıl artmaktadır. 2021 yılında 532,4 milyon dolar olan ihracat 2022 yılında yüzde 12,6 artışla 707,9 milyon dolara ulaşmıştır.

İhracat birim fiyatı da 2022 yılında 2021 yılına göre kg başına yüzde 14,5 artarak 14,58 dolara yükselmiştir.

Tablo.314 Elektrik Malzemeleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	39.585	495,4	12,51
2019	42.396	504,9	11,91
2020	42.418	511,2	12,05
2021	49.395	628,7r	12,73
2022	48.548	707,9	14,58

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye üretici ve ihracatçı bir ülke olmasına rağmen yüksek oranda elektrik malzemeleri ithalatı da yapmaktadır. 2019 yılı hariç son 5 yılda her yıl 1 milyar doların üzerinde elektrik malzemesi ithalatı yapılmaktadır. 2019 yılında 952,3 milyon dolara gerileyen ithalat 2020 yılında 1 milyar dolar sınırını aşmış, 2021 yılında 1,2 milyar dolara, 2022 yılında ise 1,3 milyar dolara yükselmiştir. Yine miktar olarak da 2019 yılında 29.114 ton olan elektrik malzemesi ithalatı 2021 yılında 37.945, 2022 yılında ise 40.525 tona yükselmiştir.

İthalat birim fiyatı ise 2018 yılından bu yana 31-32 dolar/kg aralığında kalmıştır. 2022 yılı ithalat birim fiyatı 32,06 dolar/kg'dır. İthalat birim fiyatları ihracat birim fiyatlarının 2,5 katı düzeyindedir.

Tablo.315 Elektrik Malzemeleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	36.461	1.128,7	31,01
2019	29.114	952,3	32,71
2020	32.208	1.030,6	32,00
2021	37.945	1.199,9	31,63
2022	40.525	1.299,2	32,06

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin en çok elektrik malzemeleri ihracatı yaptığı ülke Fransa'dır. Fransa'nın ardından geçen seneye göre ihracatımızın yüzde 96,7 arttığı Rusya gelmektedir. 2022 yılında Bangladeş'e yapılan ihracat da artmış ve Bangladeş ilk 10 ülke içine girmiştir.

En çok elektrik malzemeleri ihracatı yaptığımız diğer ülkeler İran, Almanya, İtalya, Bulgaristan, Irak, İspanya ve Özbekistan'dır.

Tablo.316 Türkiye'nin Elektrik Malzemeleri İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Fransa	95.187.762	1	Fransa	103.380.475
2	Almanya	30.739.693	2	Rusya	58.319.686
3	İran	29.800.209	3	İran	30.952.102
4	Rusya	29.642.954	4	Almanya	30.826.742
5	Bulgaristan	26.079.950	5	İtalya	24.243.776
6	İtalya	22.404.190	6	Bulgaristan	22.610.679
7	Irak	18.921.807	7	Irak	19.509.287
8	Özbekistan	15.787.981	8	İspanya	18.994.859
9	İspanya	15.776.821	9	Özbekistan	18.575.907
10	ABD	15.318.699	10	Bangladeş	17.280.534
Toplam İhracat		628.733.854	Toplam İhracat		707.684.955

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin elektrik malzemeleri ithalatı yaptığı ülkelerin başında yıllardır Çin gelmektedir. Çin'in ardından en çok ithalat Almanya ve İtalya'dan yapılmaktadır. Çin, Almanya ve İtalya'dan yapılan ithalat toplam ithalatın yüzde 51'idir ve bu üç ülkeden yapılan ithalat 2022 yılında artmıştır.

En çok ithalat yaptığımız diğer ülkeler sırası ile Fransa, ABD, Çekya, Hindistan, Japonya, Güney Kore ve İngiltere'dir.

Tablo.317 Türkiye'nin Elektrik Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	287.053.110	1	Çin	318.361.426
2	Almanya	194.734.066	2	Almanya	229.178.500
3	İtalya	109.886.011	3	İtalya	118.718.661
4	Fransa	78.259.270	4	Fransa	83.673.058
5	ABD	56.956.601	5	ABD	65.810.835
6	Çekya	55.267.383	6	Çekya	55.649.515
7	Hindistan	42.785.294	7	Hindistan	48.952.139
8	Japonya	38.527.242	8	Japonya	37.501.392
9	İspanya	31.813.950	9	Güney Kore	31.210.317
10	Güney Kore	30.319.655	10	İngiltere	28.558.403
Toplam İthalat		1.199.886.692	Toplam İthalat		1.299.183.169

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Elektrik malzemeleri ihracatı dünya inşaat malzemeleri arasında ihracatı en yüksek gerçekleşen sanayi gruplarının başında gelmektedir. Dünya elektrik malzemeleri ihracatı 2017 yılında 97,5 milyar dolar iken 2021 yılında 123,5 milyar dolar olmuş, 2022 yılında ise 133,5 milyar dolar ihracat gerçekleşmiştir. Özellikle 2021 yılında küresel tedarikte oluşan sıkıntılar navlun ücretlerindeki artışlar ile plastik, kauçuk bakır vb. gibi hammaddelerdeki fiyat artışları 2022 yılında da sürmüş ihracat değerini artırmıştır. Türkiye'nin payı da son 4 yıldır devamlı artarak yüzde 0,53'e yükselmiştir.

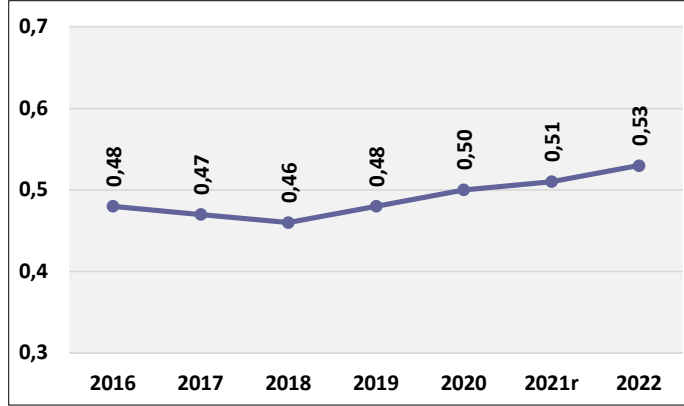
Tablo.318 Elektrik Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	463,0	97.516	0,47
2018	495,4	108.939	0,46
2019	504,9	104.798	0,48
2020	511,2	101.368	0,50
2021	628,7	123.469r	0,51r
2022	707,9	133.543	0,53

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Dünya elektrik malzemeleri ihracatında ilk 3 sırayı Çin, Almanya ve ABD almaktadır. İlk 10 ihracatçı ülke 4 yıldır değişmemiştir. En çok ihracat gerçekleştiren ilk 10 ülke içinde yer alan Almanya, Hong Kong, Japonya, Fransa ve Güney Kore'nin ihracatı düşerken diğer ülkelerin ihracatı artmıştır. Türkiye dünya elektrik malzemeleri ihracatında 23. sırada bulunmaktadır.

Grafik.84 Türkiye'nin Dünya Elektrik Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde

Tablo.319 Dünya Elektrik Malzemeleri İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	20.557.167.000	1	Çin	23.090.687.000
2	Almanya	16.890.926.000	2	Almanya	16.707.507.563
3	ABD	10.511.973.000	3	ABD	12.081.295.119
4	Hong Kong	10.170.642.000	4	Hong Kong	8.888.455.109
5	Japonya	8.294.499.000	5	Japonya	7.270.223.085
6	Fransa	4.969.833.000	6	Meksika	5.006.683.687
7	Meksika	4.147.744.000	7	Fransa	4.934.989.000
8	Çekya	3.555.487.000	8	Çekya	3.789.888.734
9	Güney Kore	3.347.831.000	9	Güney Kore	3.313.875.000
10	İtalya	3.186.339.000	10	İtalya	3.250.602.000
28	Türkiye	628.733.854	23	Türkiye	707.684.955
Toplam İhracat		123.468.758.000	Toplam İhracat		133.543.249.589

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Tablo.320 Dünya Elektrik Malzemeleri İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	15.863.438.000	1	Çin	15.019.151.000
2	ABD	12.617.816.000	2	ABD	14.696.622.639
3	Almanya	9.691.488.000	3	Almanya	9.938.408.709
4	Hong Kong	8.835.945.000	4	Meksika	8.224.012.895
5	Meksika	7.124.415.000	5	Hong Kong	7.095.778.195
6	Fransa	3.671.829.000	6	Fransa	3.737.189.000
7	Vietnam	3.424.120.000	7	Japonya	3.527.088.144
8	Japonya	3.374.287.000	8	Vietnam	3.510.500.000
9	İngiltere	3.073.375.000	9	İtalya	3.078.842.162
10	Çekya	2.862.802.000	10	Çekya	3.041.448.201
29	Türkiye	1.199.886.692	25	Türkiye	1.299.183.169
Toplam İthalat		128.318.243.000	Toplam İthalat		138.875.727.885

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r: revize edilmiştir

Dünya elektrik malzemeleri ithalatında ilk 3 sırada aynı dünya ihracatında olduğu gibi Çin, ABD ve Almanya yer almaktadır. Hong Kong, Meksika, Fransa, Japonya, Vietnam, İtalya ve Çekya diğer önemli ithalat pazarlarıdır. Türkiye dünya ithalatında 25. sırada yer almaktadır.

YALITIMLI KABLolar

Yalıtımlı kablolar sanayisi de elektrik malzemeleri ve teçhizatları grubu içinde sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırma kapsamında çok çeşitli alanlarda kullanılan kablolar yer almaktadır. Yalıtımlı kablolar başlığı altında ise inşaatlarda kullanılan kablolarla yer verilmektedir. Bu kablolar voltaj ≤ 1000 V için olan kablolar olup bağlantı parçaları olanlar ve olmayanlar şeklinde ikiye ayrılmaktadırlar.

Girişim Sayısı ve Üretim

İnşaatlarda kullanılan yalıtımlı kablolarla girişim sayısı 2022 yılı itibarıyla 124 olmuştur. Üretim verileri geçmişe yönelik olarak yenilenmiş, 2018 yılında 800.460 ton olan üretim her yıl artarak 2022 yılında 1.057.410 tona yükselmiştir.

Tablo.321 Yalıtımlı Kablolar Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2018	111	800.460r
2019	101r	870.673r
2020	113r	880.916r
2021	122r	1.010.908r
2022	124	1.057.410

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

503.460 ton olarak yenilenen 2018 yılı iç pazar tüketimi özellikle küresel pandemi sonrası 2021 yılında yüzde 19 yükselerek 664.686 tona ulaşmıştı. 2022 yılında büyüme 2021 yılı gibi olmasa da iç tüketim 703.957 tona ulaşmıştır. İhracat ve ithalat miktarları 2021 yılına göre artmıştır.

Tablo.322 Yalıtımlı Kablolar İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	800.460r	332.011	35.011	503.460r
2019	870.673r	346.311	29.694	554.056r
2020	880.916r	353.414	30.819	558.321r
2021	1.010.908r	380.343	34.121	664.686r
2022	1.057.410	391.317	37.864	703.957

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye inşaatlarda kullanılan yalıtımlı kablolarda önemli ölçüde ihracat gerçekleştirilmektedir. 2018 yılında 332.011 ton olan yalıtımlı kablo ihracatı 2020 yılında 353.414 tona, 2022 yılında ise 391.317 tona yükselmiştir. Değer olarak da ihracat 2022 yılında 2020 yılına göre yüzde 66, 2021 yılına göre yüzde 10 artarak 2,49 milyar dolara çıkmıştır. Yalıtımlı kablolar ihracat birim fiyatı da 2021 yılında 5,94 dolar/kg iken 2022 yılında 6,36 dolar/kg'a yükselmiştir. Bu yükselişte bakırdaki fiyat artışları oldukça etkili olmuştur.

Tablo.323 Yalıtımlı Kablolar İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	332.011	1.554,9	4,68
2019	346.311	1.507,5	4,35
2020	353.414	1.499,0	4,24
2021	380.343	2.258,5r	5,94r
2022	391.317	2.490,1	6,36

Kaynak: TÜİK, r. revize edilmiştir

2019 yılında 29.694 ton olan yalıtımlı kablo ithalatı 2022 yılına kadar her sene artarak 2022 yılında 37.864 tona yükselmiştir. Değer olarak da 2019 yılında 335,2 milyon dolar olan ithalat 2022 yılında 609 milyon dolara ulaşmıştır. İthalat birim değer fiyatı da 2022 yılında bir önceki yıla göre yüzde 25,5 artarak 16,08 dolar/kg'a yükselmiştir. İthalat birim fiyatı yükselişinde de bakır fiyatlarının artması etkili olmuştur.

Tablo.324 Yalıtımlı Kablolar İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	35.011	383,0	10,96
2019	29.694	335,2	11,29
2020	30.819	362,1	11,75
2021	34.121	437,2	12,81
2022	37.864	609,0	16,08

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin yalıtımlı kablo ihracatında en önemli pazar son yıllarda İngiltere'dir. 2022 yılında en çok ihracat yaptığımız ülkelere İngiltere'ye ihracat yüzde 14,4 düşerek 654,8 milyon dolara gerilemiştir. 2022 yılında ihracatımızın en çok arttığı ülkeler Almanya ve Hollanda'dır. İngiltere'nin ardından en çok ihracat yaptığımız Almanya, İsrail, Irak ve İrlanda'ya ihracat artmıştır.

Tablo.325 Türkiye'nin Yalıtımlı Kablolar İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	İngiltere	765.721.716	1	İngiltere	654.810.238
2	Almanya	137.069.656	2	Almanya	194.120.343
3	İsrail	122.445.878	3	İsrail	151.492.311
4	Irak	121.493.905	4	Irak	130.905.729
5	İrlanda	101.219.997	5	İrlanda	102.061.694
6	Fransa	54.519.235	6	Hollanda	90.822.442
7	Hollanda	50.018.835	7	Bulgaristan	55.694.791
8	Türkmenistan	43.063.537	8	Fransa	48.885.593
9	Yunanistan	41.095.394	9	Polonya	45.800.975
10	Romanya	37.469.368	10	Yunanistan	44.193.384
Toplam İhracat		2.258.545.394	Toplam İhracat		2.490.122.070

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok yalıtımlı kablo ithalatı yaptığı ülke Çin'dir. Çin'den yapılan yalıtımlı kablo ithalatı 2022 yılında yüzde 12,84 artarak 146,5 milyon dolara yükselmiştir. Çin'in ardından 2021 yılında en çok ithalat yapılan ilk 10 ülke arasında yer almayan Norveç gelmektedir. 2022 yılında Norveç'ten 78,5 milyon dolar yalıtımlı kablo ithal edilmiştir.

En çok ithalat yaptığımız ilk 10 ülkeden yapılan ithalatın toplam ithalata oranı yüzde 71'dir. Almanya, Portekiz, ABD, İtalya Çekya, Meksika, Romanya ve Fransa en çok ithalat yaptığımız diğer ülkelerdir.

Tablo.326 Türkiye'nin Yalıtımlı Kablolar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	129.856.326	1	Çin	146.533.476
2	Almanya	41.572.422	2	Norveç	78.457.266
3	Portekiz	26.324.989	3	Almanya	60.281.106
4	ABD	22.989.225	4	Portekiz	31.915.388
5	İtalya	19.190.553	5	ABD	26.459.977
6	Çekya	16.610.990	6	İtalya	23.182.881
7	Güney Kore	13.741.669	7	Çekya	22.706.616
8	Romanya	10.285.144	8	Meksika	18.885.987
9	Fransa	9.920.382	9	Romanya	13.825.548
10	İngiltere	9.364.456	10	Fransa	13.557.181
Toplam İthalat		437.232.938	Toplam İthalat		609.004.311

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r. revize edilmiştir

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

İnşaat sektöründe kullanılan yalıtımlı kablo dünya ihracatı 2020 yılında tüm dünya dış ticaretini etkileyen küresel pandemi nedeni ile 58,7 milyar dolara gerilemiş, 2021 yılında küresel tedarik zincirlerinde ortaya çıkan sorunlara rağmen bakır fiyatlarında meydana gelen artışın etkisi ile 77,4 milyar dolara yükselmişti. Dünya yalıtımlı kablolar ihracatı 2022 yılında da yüzde 8,1 artarak 83,8 milyar dolara yükselmiştir. Dünya ihracatındaki bu hızlı artışa paralel olarak Türkiye'nin yalıtımlı kablo ihracatı da 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 50 artarak 1,5 milyar dolardan 2,26 milyar dolara, 2022 yılında da 2,5 milyar dolar seviyesine yükselmiştir.

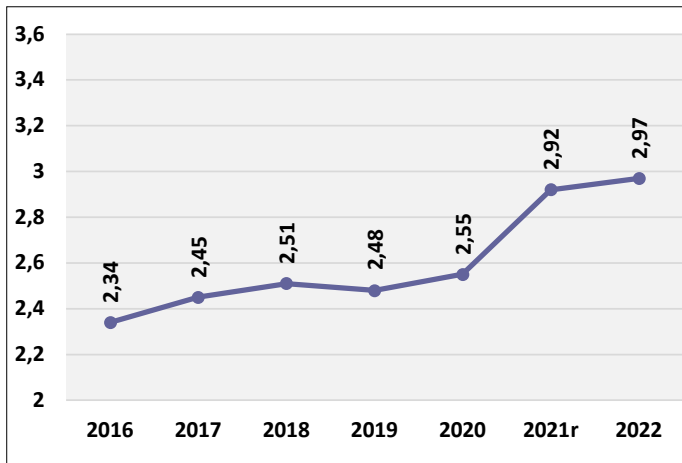
Türkiye yalıtımlı kablo ihracatının dünya ihracatı içindeki payı 2022 yılında yüzde 2,97'e ulaşmıştır.

Tablo.327 Yalıtımlı Kablolar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	1.229,8	52.481	2,34
2017	1.396,9	56.994	2,45
2018	1.555,0	61.966	2,51
2019	1.507,5	60.672	2,48
2020	1.499,0	58.727	2,55
2021	2.258,5	77.450r	2,92
2022	2.490,1	83.769	2,97

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.85 Türkiye'nin Dünya Yalıtımlı Kablo İhracatında Payı; Yüzde

Dünya yalıtımlı kablo ihracatında ilk sırada Çin yer almaktadır. Çin 21,3 milyar dolar ihracatı ile dünya ihracatının tek başına yaklaşık dörtte birini yapmaktadır. Çin'in arkasından en çok ihracat yapan 2 ülke ABD ve Almanya'dır. Meksika, İtalya, Vietnam ve Türkiye de önemli ihracatçı ülkeler durumundadır. Türkiye dünya ihracatında 2022 yılında 7. sıraya yükselmiştir.

Tablo.328 Dünya Yalıtımlı Kablolar İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	18.514.453.000	1	Çin	21.275.295.000
2	Almanya	5.859.344.000	2	ABD	6.247.991.234
3	ABD	5.182.042.000	3	Almanya	6.085.054.763
4	Meksika	3.908.849.000	4	Meksika	4.387.049.167
5	İtalya	3.229.402.000	5	İtalya	3.411.073.000
6	Hong Kong	2.945.403.000	6	Vietnam	3.025.800.000
7	Vietnam	2.861.292.000	7	Türkiye	2.490.122.070
8	Türkiye	2.258.545.394	8	Hong Kong	2.426.221.378
9	Çekya	2.092.588.000	9	Çekya	2.153.711.795
10	Polonya	1.849.382.000	10	Polonya	1.868.222.001
Toplam İhracat		77.449.652.000	Toplam İhracat		83.769.192.913

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya yalıtımlı kablo ithalatında ilk üç büyük pazar sırası ile ABD, Almanya ve Çin'dir. Bu 3 ülke aynı zamanda farklı sıralamalarla en büyük 3 ihracatçıdır. Meksika'da artan ithalatı ile 4. büyük pazardır. İlk 10 ithalatçı içinde yer alan diğer ülkelerin neredeyse tamamı gelişmiş ülkelerdir. Türkiye dünya yalıtımlı kablo ithalatında 28. sırada bulunmaktadır.

Tablo.329 Dünya Yalıtımlı Kablolar İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	9.403.844.000	1	ABD	11.070.792.135
2	Almanya	6.068.816.000	2	Almanya	6.724.090.097
3	Çin	4.266.588.000	3	Çin	4.590.888.000
4	Meksika	3.722.130.000	4	Meksika	4.292.901.313
5	Hong Kong	2.869.084.000	5	Fransa	2.533.556.000
6	Fransa	2.489.605.000	6	İngiltere	2.487.856.009
7	İngiltere	2.412.578.000	7	Japonya	2.474.108.630
8	Japonya	2.395.523.000	8	Hong Kong	2.400.291.280
9	Vietnam	1.719.079.000	9	Hollanda	2.033.399.343
10	Hollanda	1.712.993.000	10	Vietnam	1.925.000.000
40	Türkiye	437.232.938	28	Türkiye	609.004.311
Toplam İthalat		72.322.968.000	Toplam İthalat		78.273.397.367

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

ISITMA VE SOĞUTMA CİHAZLARI

İnşaat sektöründe kullanılan ısıtma ve soğutma cihazları kapsamında merkezi olarak kullanılan cihazlar bulunmaktadır. Pencere ve duvar tipi klimalar, elektrikli su ısıtıcıları (şofbenler) ve bunun gibi daha sonra konutlarda kullanılmak üzere takılan cihazlar kapsamda yer almamaktadır. Kapsam içinde şu ürünler yer almaktadır: Buhar üretim kazanları, kızgın su

kazanları, kazanlar (boylerler) için yardımcı üniteler; buhar veya diğer buhar güç üniteleri için kondansatörler, merkezi ısıtma kazanları (boyler), sıcak su veya alçak basınçlı buhar üretmek için (kombi sistemleri dahil), merkezi olarak kullanılan elektrikli anında veya depolu su ısıtıcılar ve daldırma tipi ısıtıcılar, ocak brülörleri (ocak ateşleyicileri) katı veya gaz yakıtlı olanlar. (Kombine ateşleyiciler dahil)

Girişim Sayısı ve Üretim

Isıtma ve soğutma cihazları girişim sayıları ve üretim göstergeleri Tablo.330 ve Tablo.331'de paylaşılmaktadır. Veriler bir yıl geriden gelmektedir. Buna göre girişim sayısı 2021 yılında 192 adet olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.330 Isıtma ve Soğutma Cihazları Girişim Sayısı; Adet

Yıllar	2017	2018	2019	2020	2021
Merkezi Isıtma ve Soğutma Cihazları	68	59	58	54	58
Kazanlar için Yardımcı Üniteler	26	20	24	28r	26
Merkezi Isıtma Kazanları (Elektrikli, Kombi vb. Sistemler)	79	68	63r	62	68
Elektrikli Su Isıtıcıları	26	24	24	27	28
Ocak Brülörleri	16	11	12	12	12
Toplam	215	182	181	183	192

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Üretim verileri adet olarak hesaplanmaktadır. Birbirlerinden farklı ürün grupları yer almaktadır. Bu nedenle toplulaştırılmış bir büyüklük elde etmek çok sağlıklı olmamaktadır. Tablo.331'de ürün grupları itibarıyla üretim büyüklükleri sunulmaktadır. TÜİK yıllık sanayi üretim istatistiklerinde ısıtma ve soğutma cihazları üretiminin 2021 yılında yüzde 28,7 büyüdüğünü açıklamıştır.

Dış Ticaret

Isıtma ve soğutma cihazları ihracatı 2022 yılında yüzde 3 düşerek 834,9 milyon dolara gerilemiştir. Miktar olarak da düşüş oranı yüzde 5 olup 2022 yılında 96.006 ton ısıtma

ve soğutma cihazı ihracatı gerçekleşmiştir. 2022 yılı ihracat birim fiyatı da 8,70 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.332 Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	79.583	688,3	8,64
2019	80.784	656,2	8,12
2020	81.478	686,2	8,42
2021	101.325	860,9	8,50
2022	96.006	834,9	8,70

Kaynak: TÜİK

Isıtma ve soğutma cihazları ithalatı miktar olarak 2022 yılında yüzde 18,6 düşerek 40.203 tona gerilemiştir. Değer olarak ise 2021 yılında 505,7 milyon dolar olan ihracat yüzde 23,8 düşmüş ve 385,2 milyona inmiştir. 2021 yılında 10,24 dolar/kg olan ithal birim fiyatı 2022 yılında 9,58 dolar/kg olmuştur.

Tablo.333 Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	44.433	386,3	8,70
2019	41.918	392,0	9,35
2020	70.138	557,8	7,95
2021	49.402	505,7	10,24
2022	40.203	385,2	9,58

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin ısıtma ve soğutma cihazları ihracatında ilk sırada Almanya almaktadır. Almanya'ya ihracat 2022 yılında 125,6 milyon dolara gerilemiştir. En çok ihracat yapılan ilk 10 ülke arasında Almanya'nın ardından İtalya ve İngiltere yer almaktadır. Bu 2 ülkeye yapılan ihracat artmıştır. Sıralamada yer alan diğer ülkeler Rusya, Polonya, İspanya, Romanya, Mısır, Fransa ve Özbekistan'dır. Toplam ihracat içinde ilk 10 ülkeye yapılan ihracatın payı yüzde 65'tir.

Tablo.331 Isıtma ve Soğutma Cihazları Üretim Göstergeleri; Adet

Yıllar	2017	2018	2019	2020	2021
Merkezi ısıtma ve soğutma cihazları	49.866	65.011	33.371r	41.618r	46.024
Kazanlar için yardımcı üniteler KG	3.401.140	3.973.27	2.561.986	3.122.100	3.330.460
Merkezi ısıtma kazanları (elektrikli, kombi vb. sistemler)	2.165.950	2.272.020	1.979.017	2.196.883	2.334.784
Elektrikli su ısıtıcıları	4.168.836	5.772.402	4.090.521r	4.403.694r	4.304.767
Ocak brülörleri	44.240	46.400	43.240	48.310	50.660

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Tablo.334 Türkiye'nin Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	140.470.499	1	Almanya	125.577.948
2	İngiltere	75.441.965	2	İtalya	82.846.833
3	İtalya	69.103.711	3	İngiltere	76.404.953
4	Polonya	52.636.033	4	Rusya	46.485.502
5	Rusya	47.690.389	5	Polonya	46.196.961
6	Romanya	46.805.426	6	İspanya	44.149.431
7	İspanya	46.691.093	7	Romanya	38.546.301
8	Özbekistan	34.731.873	8	Mısır	32.937.953
9	Mısır	27.090.339	9	Fransa	24.193.865
10	Ukrayna	22.508.969	10	Özbekistan	23.273.785
Toplam İhracat		860.849.966	Toplam İhracat		834.912.149

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin ısıtma ve soğutma cihazları ithalatında ilk sırayı geçen yıl olduğu gibi Çin almaktadır. Çin'den yapılan ithalat 2022 yılında yüzde 43 düşerek 130 milyon dolara gerilemiştir. 2021 yılında en çok ithalat yaptığımız ülkeler arasında Rusya 2.'liği Slovakya'ya bırakmıştır. Rusya'dan yapılan ithalat yüzde 74 azalarak 19,7 milyon dolara inmiştir. 2022 yılında ilk 10 ithalatçı ülke arasına Hindistan ve Finlandiya girmiştir.

Tablo.335 Türkiye'nin Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	229.356.603	1	Çin	129.982.050
2	Rusya	75.740.069	2	Slovakya	53.706.154
3	Slovakya	55.956.199	3	İtalya	41.732.686
4	Almanya	34.712.191	4	Almanya	41.673.276
5	İtalya	28.084.170	5	Tayland	25.322.522
6	Tayland	22.333.196	6	Rusya	19.742.731
7	Hollanda	6.481.476	7	Hollanda	8.809.192
8	Norveç	5.979.079	8	Hindistan	8.551.527
9	Romanya	5.861.228	9	Finlandiya	6.908.915
10	Polonya	4.692.981	10	Romanya	5.249.484
Toplam İthalat		505.670.967	Toplam İthalat		385.245.432

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

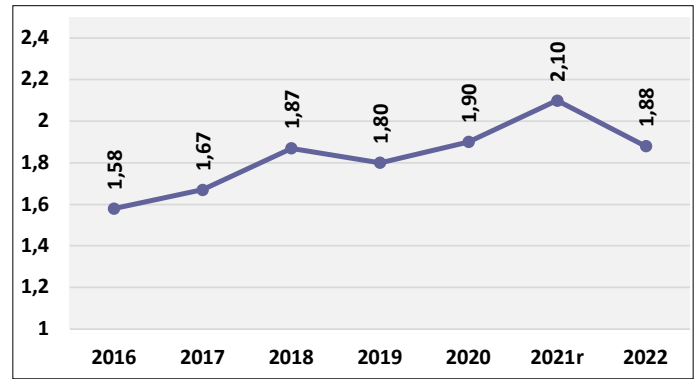
Dünya ısıtma ve soğutma cihazları ihracatı 2022 yılında 44,4 milyar dolar olmuştur. Dünya ihracatı 2021 ve 2022 yıllarında artmıştır. Türkiye'nin ihracatı 2021 yılında yüzde 25,5 artarak 860,9 milyon dolara çıkmış ise de 2022 yılında 834,9 milyon dolara gerilemiştir. Türkiye'nin dünya ısıtma ve soğutma cihazları ihracatı içindeki payı da yüzde 1,88'e inmiştir.

Tablo.336 Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	627,0	37.440	1,67
2018	688,4	36.738	1,87
2019	656,2	36.454	1,80
2020	686,2	36.178	1,90
2021	860,9	41.063r	2,10
2022	834,9	44.414	1,88

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Grafik.86 Türkiye'nin Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatında Payı; Yüzde

Dünya ısıtma ve soğutma cihazları ihracatında Çin 14 milyar dolar ihracatı ile ilk sırada yer almaktadır. Çin tek başına dünya ihracatının yaklaşık yüzde 31,5'ini gerçekleştirmektedir. Çin'in ardından en çok ihracat yapan ülke 5,1 milyar dolarlık ihracatı ile Tayland'dır. İlk 10 ülkenin tamamı 1 milyar doların üzerinde ihracat gerçekleştirmektedir. Almanya, İtalya, Avusturya, Güney Kore, ABD, Meksika, Malezya ve Slovakya ilk 10'da yer alan diğer ülkelerdir. En çok ihracat yapan ilk 10 ülkenin payı yüzde 71,8'dir. Türkiye 13. sırada yer almaktadır.

Tablo.337 Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	12.319.604.000	1	Çin	14.007.603.000
2	Tayland	4.620.638.000	2	Tayland	5.144.003.000
3	Almanya	2.857.662.000	3	Almanya	2.546.540.365
4	İtalya	2.256.309.000	4	İtalya	2.176.383.000
5	Avusturya	1.452.401.000	5	Avusturya	1.566.954.000
6	Güney Kore	1.358.374.000	6	Güney Kore	1.530.237.000
7	Meksika	1.174.124.000	7	ABD	1.353.167.576
8	ABD	1.139.926.000	8	Meksika	1.311.730.582
9	Slovakya	1.103.293.000	9	Malezya	1.199.264.000
10	Malezya	970.640.000	10	Slovakya	1.059.679.000
13	Türkiye	860.849.966	13	Türkiye	834.912.149
Toplam İhracat		41.063.151.000	Toplam İhracat		44.413.718.189

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ABD dünya ısıtma ve soğutma cihazları ithalatında en büyük pazardır. ABD 4,83 milyar dolar ithalat yapmaktadır. Almanya ve İtalya, ABD'yi izlemektedir. Fransa 4. sıradadır. Daha sonra Japonya ve Endonezya sıralanmaktadır. Endonezya'nın ithalatı 2022 yılında çok ciddi artmıştır. Türkiye 2022 yılında yüzde 24 gerileyen ithalatı ile 22. sırada yer almıştır.

Tablo.338 Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	4.528.126.000	1	ABD	4.836.526.187
2	Almanya	2.505.564.000	2	Almanya	2.517.287.824
3	Japonya	1.866.998.000	3	İtalya	1.782.599.959
4	Fransa	1.738.528.000	4	Fransa	1.708.695.000
5	İtalya	1.538.101.000	5	Japonya	1.564.326.052
6	İngiltere	1.315.180.000	6	Endonezya	1.556.848.000
7	Kanada	1.086.587.000	7	İngiltere	1.223.925.193
8	Rusya	1.084.669.000	8	Kanada	1.171.393.491
9	İspanya	1.031.514.000	9	İspanya	1.054.849.538
10	Suudi Arabistan	1.016.408.000	10	Meksika	1.031.914.291
20	Türkiye	505.670.967	22	Türkiye	385.245.432
Toplam İthalat		40.049.430.000	Toplam İthalat		43.344.528.514

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ASANSÖR YÜRÜYEN MERDİVEN VE KÖRÜKLER

İnşaat malzemeleri olarak değerlendirilen asansör, yürüyen merdiven ve körükler kapsamında elektrikli ve elektriksiz asansörler ile skipli yük asansörleri, yürüyen merdivenler ve yürüyen yollar ile havalimanlarında kullanılan yolcu biniş köprüleri bulunmaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Türkiye'de asansör yürüyen merdiven ve körükler sanayisinde üretim yapan girişim sayıları ile üretim göstergeleri Tablo.339 ve Tablo.340'ta sunulmaktadır. Buna göre 2022 yılı itibarıyla asansör üretimi yapan 82, yürüyen merdiven üreten 4 firma bulunmaktadır.

Tablo.339 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler Girişim Sayısı; Adet

Yıllar	Asansör ve Skipli Yük Asansörü	Yürüyen Merdiven
2018	64r	6
2019	64r	6
2020	73r	6
2021	80r	4r
2022	82	4

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Üretim verileri adet olarak hesaplanmakta ve paylaşılmaktadır. TÜİK verilerine göre 2022 yılında asansör ve yürüyen merdiven üretimi artmıştır. 24.260 adet asansör, 545 adet yürüyen merdiven üretilmiştir.

Tablo.340 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler Üretim Göstergeleri; Adet

Yıllar	Asansör ve Skipli Yük Asansörü	Yürüyen Merdiven
2018	14.872	703
2019	12.803r	640
2020	16.248r	580
2021	23.900r	520
2022	24.260	545

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye'nin asansör yürüyen merdiven ve körükler dış ticareti birlikte değerlendirilmektedir. Buna göre asansör yürüyen merdiven ve körükler ihracatı 2022 yılında miktar ve değer olarak artış göstermiştir. 199 milyon değerinde 54.981 ton ihracat gerçekleşmiştir. İhracattaki artış oranları miktar olarak yüzde 24,3, değer olarak ise yüzde 33,8'dir. İhracat birim fiyatı da 3,62 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.341 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	23.544	86,5	3,67
2019	33.547	117,8	3,51
2020	39.841	129,3	3,25
2021	44.221	148,7	3,36
2022	54.981	199,0	3,62

Kaynak: TÜİK

Türkiye asansör yürüyen merdiven ve körükler ithalatı 2022 yılında yüzde 28,6 düşerek 99,8 milyon dolara gerilemiştir. İhracat miktar olarak da yüzde 23,3 azalarak 24.342 tona inmiştir. 2021 yılında 4,41 dolar/kg olan ithalat birim fiyatı 2022 yılında 4,10 dolar/kg'a düşmüştür. Alışveriş merkezleri ve havalimanı yatırımlarının yanı sıra, yüksek katlı bina inşaatlarının sayısının azalması asansör, yürüyen merdiven ve apron körük ithalatının ciddi oranda düşmesine neden olmuştur.

Tablo.342 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	44.525	199,6	4,48
2019	28.233	107,8	3,82
2020	23.232	92,0	3,96
2021	31.744	139,9	4,41
2022	24.342	99,8	4,10

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye asansör yürüyen merdiven ve körükler ihracatının büyük bölümünü komşu ve yakın ülke pazarlarına yapmaktadır. 2022 yılında en çok ihracat yapılan ülke Rusya'dır. Rusya'ya yapılan ihracat yüzde 159 artarak 49,4 milyon dolara yükselmiştir. İkinci sırada yer alan Cezayir'e de ihracat yüzde 68 artmıştır. Bu 2 ülkenin ardından en çok ihracat yapılan ülkeler İsrail, Irak, Ukrayna, Gürcistan, Özbekistan, Kazakistan, BAE ve Azerbaycan'dır.

Tablo.343 Türkiye'nin Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Rusya	19.033.398	1	Rusya	49.411.326
2	Ukrayna	17.655.867	2	Cezayir	22.591.194
3	Cezayir	13.458.524	3	İsrail	8.472.580
4	Irak	8.132.003	4	Irak	8.448.664
5	İsrail	8.112.899	5	Ukrayna	8.431.771
6	Gürcistan	6.260.066	6	Gürcistan	7.417.096
7	Özbekistan	4.856.188	7	Özbekistan	7.240.541
8	Libya	3.309.437	8	Kazakistan	5.715.565
9	BAE	3.024.616	9	BAE	5.480.255
10	Kazakistan	2.860.852	10	Azerbaycan	3.745.962
Toplam İhracat		148.670.555	Toplam İhracat		198.997.568

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye en çok asansör yürüyen merdiven ve körük ithalatını Çin'den gerçekleştirmektedir. Toplam ithalatın yüzde 67'si Çin'den yapılmaktadır. Çin'den yapılan ithalat 2022 yılında yüzde 40,8 düşerek 66,8 milyon dolara gerilemiştir. 2. sırada yer alan Slovakya'dan ithalat yüzde 492 artışla 9 milyon dolar olmuştur. Almanya, Finlandiya, İtalya, Japonya, Hollanda, İspanya, İsveç ve Çekya diğer ithalat yapılan ülkelerdir. İlk 10 ithalatçı ülkeden yapılan ithalat toplam ithalatın yüzde 99,8'idir.

Tablo.344 Türkiye'nin Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	112.983.090	1	Çin	66.831.870
2	Finlandiya	7.087.491	2	Slovakya	9.028.919
3	Almanya	4.966.507	3	Almanya	5.432.958
4	Güney Kore	4.250.544	4	Finlandiya	5.357.808
5	Hollanda	1.725.355	5	İtalya	4.212.486
6	Norveç	1.662.097	6	Japonya	2.627.139
7	Slovakya	1.524.157	7	Hollanda	1.611.108
8	İtalya	1.366.286	8	İspanya	1.264.504
9	İspanya	1.103.337	9	İsveç	1.260.390
10	İsveç	705.199	10	Çekya	599.445
Toplam İthalat		139.915.530	Toplam İthalat		99.835.418

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

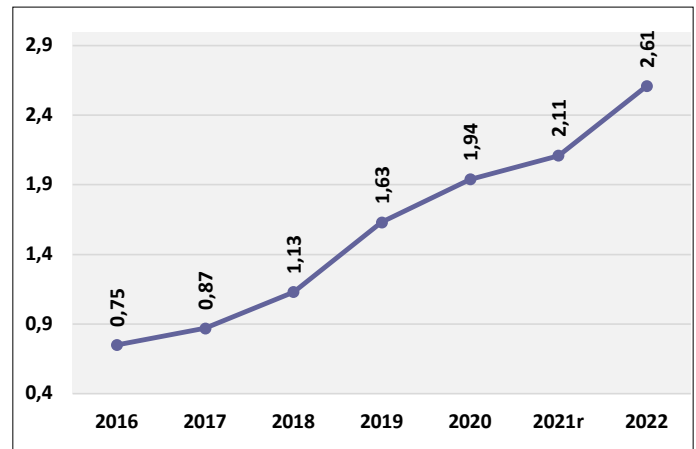
Dünya asansör yürüyen merdiven ve körükler ihracatı değer olarak 2022 yılında 7,62 milyar dolardır. Çok yüksek katlı inşaatların azalması, havaalanı ve alışveriş merkezi gibi ticari bina inşaatlarındaki gerileme dünya asansör ve yürüyen merdiven ihracatının son yıllarda düşmesine neden olmuştur. Son iki yılda emtia fiyatlarındaki artışlar ile dünya ihracatı tekrar yükseliş trendine girmiştir. Türkiye ise dünya asansör yürüyen merdiven ve körük ihracatı içindeki payını 2016 yılından bu yana her sene artırmıştır. 2017 yılında payımız yüzde 0,87 iken 2021 yılında yüzde 2,11'e yükselmiş, 2022 yılında ise yüzde 2,61'e ulaşmıştır.

Tablo.345 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	61,1	6.990	0,87
2018	86,5	7.613	1,13
2019	117,8	7.242	1,63
2020	129,3	6.668	1,94
2021	148,7	7.048r	2,11r
2022	199,0	7.623	2,61

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Grafik.87 Türkiye'nin Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatında Payı; Yüzde

Dünya asansör yürüyen merdiven ve körükler ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin dünya ihracatının yüzde 28'sini gerçekleştirmektedir. 2022 yılında Çin, İspanya, Hollanda, Slovakya, ABD ve Türkiye'nin ihracatı artmıştır. İhracatı düşen ülkeler ise Almanya, İtalya, İsveç, Tayland ve Fransa'dır. 2021 yılında ilk 10 ülke içinde yer alan Fransa 2022'de 11. sıraya gerilerken Türkiye dünya ihracatında 9. sıraya yükselmiştir.

Tablo.346 Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	1.870.204.000	1	Çin	2.179.600.000
2	İspanya	675.170.000	2	İspanya	781.052.873
3	Almanya	599.514.000	3	İtalya	551.531.000
4	İtalya	591.592.000	4	Almanya	518.088.550
5	Hollanda	472.808.000	5	Hollanda	492.326.407
6	Slovakya	386.647.000	6	Slovakya	485.527.000
7	İsveç	239.185.000	7	ABD	239.355.229
8	ABD	234.259.000	8	İsveç	224.457.931
9	Tayland	193.876.000	9	Türkiye	198.997.568
10	Fransa	188.172.000	10	Tayland	174.750.000
11	Türkiye	148.670.555			
Toplam İhracat		7.047.771.000	Toplam İhracat		7.622.837.201

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya asansör yürüyen merdiven ve körükler ithalatında ilk 10 sırada yer alan ülkeler İngiltere, ABD, Almanya, Hollanda, Avustralya, Kanada, Fransa, İsviçre, İsrail ve Polonya'dır. 2021 yılında 2. büyük ithalatçı ülke olan Rusya'ya uygulanan ambargo ve kısıtlamalar nedeni ile Rusya 2022 yılında ilk 10 ülke içinde yer almamıştır. Türkiye 2022 yılında 15. sırada yer almıştır.

Tablo.347 Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	İngiltere	364.201.000	1	İngiltere	386.985.367
2	Rusya	329.502.000	2	ABD	334.285.140
3	ABD	311.081.000	3	Almanya	276.280.081
4	Almanya	254.579.000	4	Hollanda	261.130.219
5	Kanada	244.848.000	5	Avustralya	257.063.358
6	Hollanda	215.090.000	6	Kanada	246.402.301
7	Fransa	212.462.000	7	Fransa	245.740.000
8	Avustralya	197.770.000	8	İsviçre	177.787.277
9	İsviçre	187.594.000	9	İsrail	153.240.000
10	İsrail	178.755.000	10	Polonya	128.266.450
12	Türkiye	139.915.530	15	Türkiye	99.835.418
Toplam İthalat		6.584.717.000	Toplam İthalat		7.126.479.797

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

GÜVENLİK VE ALARM SİSTEMLERİ

Güvenlik ve alarm sistemleri inşaat malzemeleri içinde yer almaya başlayan yeni nesil ve göreceli olarak yüksek teknolojiye sahip malzemelerdir. Güvenlik ve alarm sistemleri kapsamında başta hırsız ve yangın alarmları olmak üzere, uyarı işlevi gören benzeri cihazlar yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Güvenlik ve alarm sistemleri üretiminde faaliyet gösteren firma sayısı 2022 yılında 12'dir. 2019-2022 yılları arasında ortalama 3 milyon adet güvenlik ve alarm sistemi üretilmiştir. 2022 yılında üretim 3.124.412 adete yükselmiştir.

Tablo.348 Güvenlik ve Alarm Sistemleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Adet
2018	12	3.739.544
2019	8	3.179.409
2020	16	2.929.359
2021	12r	3.009.297
2022	12	3.124.412

Kaynak: TÜİK, r. revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye güvenlik ve alarm sistemleri üretimini attırdığı gibi ihracata da başlamıştır. 2022 yılında 13,2 milyon değerinde 382 ton ihracat gerçekleşmiştir. Güvenlik ve alarm sistemleri 2022 yılında ihraç birim fiyatı 34,60 dolara yükselmiştir.

Tablo.349 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	227	7,4	32,60
2019	295	10,3	34,87
2020	454	11,1	24,44
2021	387	11,7	30,22
2022	382	13,2	34,60

Kaynak: TÜİK,

Türkiye güvenlik ve alarm sistemleri üretim ve ihracatı ile karşılaştırıldığında önemli ölçüde ithalat yapmaktadır. İthalat miktar olarak 2017 yılından 2020 yılına kadar her sene düşmüş, 2021 yılında 645 tona, 2022 yılında 661 tona yükselmiştir. 2020 yılında 38 milyon dolarlık güvenlik ve alarm cihazı ithal edilmişken, 2021 yılında ithalat 44,2 milyon dolara, 2022 yılında ise 53,7 milyon dolara yükselmiştir. 2022 yılı ithal birim fiyatı 81,27 dolar/kg'dır.

Tablo.350 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	774	49,8	64,26
2019	584	46,7	79,97
2020	537	38,0	70,79
2021	645	44,2	68,49
2022	661	53,7	81,27

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye güvenlik ve alarm sistemlerinde ağırlıklı olarak yakın ve komşu ülkelere ihracat yapmaktadır. 2020 yılında en çok ihracat yaptığımız ülke Romanya iken 2021 yılında ilk sırada BAE, 2022 yılında ise Irak yer almıştır. En çok ihracat yaptığımız ilk 10'da yer alan diğer ülkeler Rusya, BAE, Azerbaycan, Türkmenistan, Gürcistan, Kazakistan, Özbekistan, Çekya ve Romanya'dır.

Tablo.351 Türkiye'nin Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	BAE	1.447.921	1	Irak	1.270.761
2	Irak	1.029.862	2	Rusya	1.239.453
3	Türkmenistan	594.140	3	BAE	1.192.904
4	Azerbaycan	522.913	4	Azerbaycan	754.186
5	Romanya	436.262	5	Türkmenistan	651.727
6	Özbekistan	401.383	6	Gürcistan	566.405
7	Çekya	355.483	7	Kazakistan	513.875
8	Hindistan	352.064	8	Özbekistan	430.731
9	Kazakistan	339.681	9	Çekya	344.194
10	Gürcistan	294.241	10	Romanya	289.403
Toplam İhracat		11.686.560	Toplam İhracat		13.203.208

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Tablo.352 Türkiye'nin Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	9.259.406	1	Çin	11.064.666
2	ABD	5.210.511	2	ABD	9.035.797
3	Almanya	4.448.590	3	Romanya	4.330.735
4	Tayvan	2.727.191	4	Tayvan	3.240.293
5	Romanya	2.573.099	5	İngiltere	2.904.062
6	İngiltere	2.284.596	6	İsviçre	2.851.035
7	İtalya	1.730.143	7	Almanya	2.682.266
8	İsviçre	1.709.753	8	İtalya	1.811.889
9	Bulgaristan	1.661.323	9	Bulgaristan	1.657.570
10	Portekiz	1.494.511	10	Portekiz	1.611.984
Toplam İthalat		44.156.694	Toplam İthalat		53.690.040

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok alarm cihazları ithalatı yaptığı ülke Çin'dir. Çin'den yapılan ithalat yüzde 19,5 artarak 11 milyon dolara yükselmiştir. Çin'den sonra en çok ithalat yaptığımız ülke ABD'dir. ABD'den ithalat yüzde 73,4 artarak 9,03 milyon dolar olmuştur. Romanya, Tayvan İngiltere, İsviçre, Almanya, İtalya, Bulgaristan ve Portekiz en çok ithalat yaptığımız diğer ülkelerdir.

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

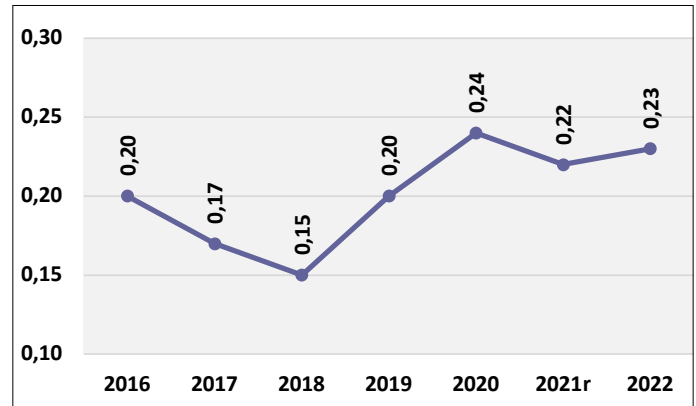
Dünya güvenlik ve alarm sistemleri ihracatı küresel pandeminin yaşandığı 2020 senesinde 4,7 milyar dolara gerilemişti. Bu gerilemede en büyük etken dünyanın birçok ülkesinde insanların evlerinden çıkmamaları olmuştur. 2021 yılında kısıtlamaların kademeli olarak kalkması ile ihracat 5,28 milyar dolara, 2022 yılında ise 5,71 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye güvenlik ve alarm sistemleri dünya ihracatı içinde oldukça küçük bir pay almaktadır. 2018 yılında yüzde 0,15 olan payı 2022 yılında yüzde 0,23'e yükselmiştir.

Tablo.353 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	8,3	4.940	0,17
2018	7,4	5.088	0,15
2019	10,3	5.104	0,20
2020	11,1	4.716	0,24
2021	11,7	5.280r	0,22r
2022	13,2	5.711	0,23

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Grafik.88 Türkiye'nin Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatında Payı; Yüzde

Dünya güvenlik ve alarm sistemleri ihracatında ilk sırada 1,04 milyar dolarlık ihracatı ile Çin yer almaktadır. Çin'in ardından en çok ihracat yapan ülke 459,8 milyon dolar ihracatı ile Meksika'dır. En çok ihracat yapan diğer ülkeler Almanya, İrlanda, ABD, İngiltere, Tayvan, Hollanda, İtalya ve İsrail'dir. Türkiye dünya ihracatında 32. sırada yer almaktadır.

Tablo.354 Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	933.089.000	1	Çin	1.043.256.000
2	Meksika	418.319.000	2	Meksika	459.771.970
3	İngiltere	336.656.000	3	Almanya	363.457.539
4	ABD	318.624.000	4	İrlanda	354.399.476
5	Almanya	304.093.000	5	ABD	346.150.793
6	İrlanda	276.545.000	6	İngiltere	334.583.500
7	Hollanda	264.593.000	7	Tayvan	237.758.000
8	İsrail	257.021.000	8	Hollanda	215.729.975
9	Tayvan	175.680.000	9	İtalya	185.118.000
10	Hong Kong	164.501.000	10	İsrail	165.660.000
39	Türkiye	11.686.560	32	Türkiye	13.203.208
Toplam İhracat		5.280.469.000	Toplam İhracat		5.711.331.361

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ABD güvenlik ve alarm sistemleri ithalatında dünyanın en büyük pazarıdır. ABD'nin ithalatı 2022 yılında yüzde 12,7 artarak 749,3 milyon dolara yükselmiştir.

İngiltere'nin ithalatı yüzde 14,3 artarak 473,6 milyon dolara çıkarken, Almanya'nın ithalatı yüzde 12,8 düşerek 429 milyon dolara gerilemiştir. Bu ülkelerden sonra Hollanda, Fransa, İspanya, İtalya, Kanada, İsveç ve Hong Kong en çok ithalat yapan ülkelerdir. Türkiye dünya ithalatında 20. sıradadır.

Tablo.355 Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	664.658.000	1	ABD	749.334.251
2	Almanya	492.079.000	2	İngiltere	473.666.236
3	İngiltere	414.508.000	3	Almanya	429.097.631
4	Hollanda	276.972.000	4	Hollanda	307.731.116
5	Fransa	234.561.000	5	Fransa	201.022.000
6	İspanya	162.480.000	6	İspanya	196.513.531
7	İsveç	145.198.000	7	İtalya	139.225.000
8	Kanada	132.841.000	8	Kanada	124.669.700
9	İtalya	132.169.000	9	İsveç	118.907.661
10	Hong Kong	128.817.000	10	Hong Kong	106.385.800
26	Türkiye	44.156.694	20	Türkiye	53.690.040
Toplam İthalat		4.677.511.000	Toplam İthalat		5.062.356.915

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

SAYAÇLAR

İnşaat malzemeleri kapsamında binalarda ve yapılarda kullanılan çeşitli sayaçlar da yer almaktadır. Bu çerçevede sayaçlar şu ürünleri içermektedir; gaz temin veya üretim sayaçları (kalibre edilmiş olanlar dahil), sıvı temin veya üretim sayaçları (kalibre edilmiş olanlar dahil) (pompalar hariç), elektronik elektrik sayaçları, alternatif akım için tek fazlı elektronik elektrik sayaçları ve alternatif akım için çok fazlı elektronik elektrik sayaçları.

Girişim Sayısı ve Üretim

Sayaçlar alanında üretim yapan girişim sayısı 2022 yılı itibarıyla 26 olmuştur. Sayaç üretimi adet olarak izlenmektedir. Üretim 2019 yılında 9.972.223 adete gerilese de 2020 yılında tekrar artarak 12.424.720 milyon adete yükselmiştir. 2021 ve 2022 yıllarında üretim çok sınırlı artmış ve 12.616.500 adete ulaşmıştır.

Tablo.356 Sayaç Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Adet
2018	20	11.571.081
2019	22	9.972.223r
2020	21r	12.424.720r
2021	25r	12.492.848r
2022	26	12.616.500

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

İç pazara ilişkin sağlıklı sayısal veriler bulunmamakla birlikte üretim artışı ile dış ticaret verileri dikkate alındığında iç pazarın kademeli olarak büyümekte olduğu öngörülmektedir.

Dış Ticaret

2018-2021 yılları arasında 40-45 milyon dolar arasında seyreden Türkiye sayaç ihracatı 2022 yılında bir önceki yıla göre yüzde 28,1 artarak 58,8 milyon dolara yükselmiştir. Sayaç ihracatı miktar olarak son 2 yılda artarak 4.109 tona çıkmıştır. Göreceli olarak ortalama ihracat fiyatları yüksektir. İhracat birim fiyatı 2022 yılında 14,31 dolar/kg'dır.

Tablo.357 Sayaç İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	2.901	41,4	14,25
2019	3.150	44,7	14,18
2020	2.908	40,7	13,99
2021	3.424	45,9	13,39
2022	4.109	58,8	14,31

Kaynak: TÜİK

2022 yılında 17,2 milyon dolar değerinde 629 ton ithalat gerçekleşmiştir. İthalat 2022 yılında hem miktar hem değer olarak gerilemiştir. Bu gerilemede en büyük etken küçülen inşaat sektörü ile yapı izin ve ruhsatlarındaki düşüş olmuştur. İthalat birim fiyatı 2022 yılında 21,27 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.358 Savaş İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	993	19,8	19,85
2019	902	19,0	21,05
2020	848	16,1	19,03
2021	887r	18,6	20,97r
2022	629	17,2	27,37

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin savaş ihracatı ağırlıklı olarak yakın ve komşu ülkelere yapılmakta son yıllarda Kuzey Amerika ve Afrika ülkeleri de ilk 10 pazarımız içinde yer almaktadır. 2022 yılında en çok ihracat yapılan ülke Meksika olmuştur. İtalya, Polonya, Bangladeş, Etiyopya, Romanya, Azerbaycan, Irak, Afganistan ve Fildişi Sahilleri diğer en çok ihracat yaptığımız ülkelerdir. Savaş pazarlarında yer alan ilk 10 ülke her yıl önemli ölçüde değişmektedir.

Tablo.359 Türkiye'nin Savaş İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Fildişi Sahilleri	3.724.719	1	Meksika	4.634.601
2	İtalya	3.354.198	2	İtalya	4.391.054
3	Polonya	2.700.144	3	Polonya	4.148.670
4	Romanya	2.405.987	4	Bangladeş	4.083.124
5	Azerbaycan	2.242.033	5	Etiyopya	3.563.012
6	Umman	1.858.737	6	Romanya	3.113.980
7	Etiyopya	1.822.242	7	Azerbaycan	2.675.257
8	Irak	1.444.166	8	Irak	2.115.155
9	Ürdün	1.298.683	9	Afganistan	2.003.044
10	İran	1.246.268	10	Fildişi Sahili	1.886.748
Toplam İhracat		45.858.967	Toplam İhracat		58.802.088

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok savaş ithalatı yaptığı ülke Almanya'dır. Almanya'yı 2021 yılında olduğu gibi İtalya, Çin ve Slovakya izlemektedir. Savaş ithalatının yüzde 34'ü Almanya'dan yapılmaktadır.

Tablo.360 Türkiye'nin Savaş İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	5.967.216	1	Almanya	5.787.821
2	İtalya	3.566.462	2	İtalya	2.367.940
3	Çin	3.511.063	3	Çin	2.297.178
4	Slovakya	1.371.502	4	Slovakya	1.978.435
5	Polonya	938.028	5	Hollanda	1.114.068
6	Hollanda	848.252	6	Yunanistan	999.620
7	Fransa	762.728	7	Polonya	800.274
8	Yunanistan	412.619	8	İspanya	521.920
9	Macaristan	244.065	9	Danimarka	320.231
10	Kosova	152.204	10	Endonezya	202.144
Toplam İthalat		18.560.400	Toplam İthalat		17.203.039

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

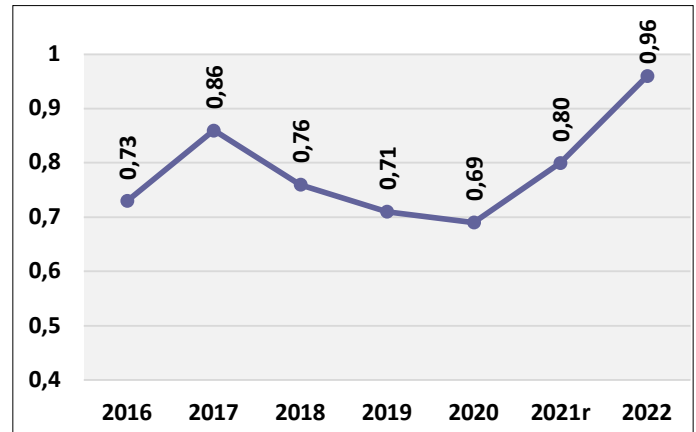
2019-2021 yılları arası düşen dünya savaş ihracatı 2022 yılında bir önceki yıla göre yüzde 8,2 artarak 6,1 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin savaş ihracatı ise 2020 yılından bu yana hızla artmaktadır. Türkiye'nin 2020 yılında dünya savaş ihracatı içindeki payı yüzde 0,69 iken, 2021 yılında yüzde 0,80'e, 2022 yılında ise yüzde 0,96'a yükselmiştir.

Tablo.361 Savaş İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	43,9	5.112	0,86
2018	41,4	5.483	0,76
2019	44,7	6.263	0,71
2020	40,7	5.868	0,69
2021	45,9	5.676r	0,80r
2022	58,8	6.139	0,96

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.89 Türkiye'nin Dünya Savaş İhracatında Payı; Yüzde

Dünya sayaç ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin'i Meksika ve Fransa izlemektedir. Çin'in 2022 yılı ihracatı yüzde 21,6 artarak 1,66 milyar dolara yükselmiştir. Meksika ve Fransa'nın ihracatı da artmıştır. İhracatı düşen ülkeler ise Polonya ve Romanya olmuştur. En çok ihracat yapan diğer ülkeler ise Almanya, ABD, İtalya, Yunanistan ve Slovenya'dır. 2021 yılında en çok ihracat yapan 9. ülke olan Tunus yerini Slovenya'ya bırakmıştır. Türkiye dünya ihracatında 2021 yılında 22. sırada iken 2022 yılında artan ihracatı ile 15. sırada yer almıştır.

Tablo.362 Dünya Sayaç İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	1.363.060.000	1	Çin	1.658.043.000
2	Meksika	590.008.000	2	Meksika	631.375.646
3	Polonya	354.446.000	3	Fransa	383.455.000
4	Almanya	353.262.000	4	Almanya	366.006.796
5	Fransa	328.440.000	5	ABD	333.126.457
6	ABD	313.516.000	6	Polonya	280.926.374
7	Romanya	234.768.000	7	İtalya	247.862.000
8	İtalya	218.852.000	8	Romanya	196.898.000
9	Tunus	169.299.000	9	Yunanistan	157.494.046
10	Yunanistan	137.784.000	10	Slovenya	150.555.000
22	Türkiye	45.858.967	15	Türkiye	58.802.088
Toplam İhracat		5.675.689.000	Toplam İhracat		6.138.799.523

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya sayaç ithalatında en büyük pazar ABD'dir. ABD'nin sayaç ithalatı 2022 yılında 804,2 milyon dolardır. ABD'den sonra en çok ithalat yapan ülkeler Fransa, İtalya ve İngiltere'dir. Fransa, Almanya, İngiltere, Hollanda, Kanada, Yunanistan, Avustralya ve Avusturya'nın ithalatı artarken İtalya'nın gerilemiştir. Türkiye dünya ithalatında 47. sırada yer almaktadır.

Tablo.363 Dünya Sayaç İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	760.159.000	1	ABD	804.221.363
2	İtalya	373.991.000	2	Fransa	388.019.000
3	Fransa	367.031.000	3	İtalya	369.812.000
4	İngiltere	303.845.000	4	İngiltere	352.082.014
5	Almanya	273.547.000	5	Almanya	303.269.065
6	Kanada	154.757.000	6	Hollanda	184.254.196
7	Avusturya	141.498.000	7	Kanada	161.942.089
8	İsveç	123.491.000	8	Yunanistan	155.408.233
9	Rusya	121.242.000	9	Avustralya	149.536.499
10	Polonya	118.302.000	10	Avusturya	149.417.000
57	Türkiye	18.560.400	47	Türkiye	17.203.039
Toplam İthalat		5.413.505.000	Toplam İthalat		5.858.905.404

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

AYDINLATMA EKİPMANLARI

İnşaat malzemeleri çerçevesinde aydınlatma ekipmanları kapsamında şu ürünler yer almaktadır; elektrikli masa lambası, çalışma lambası, abajur ve benzeri ayaklı lambalar, elektrikli olmayan lambalar ve aydınlatma armatürleri, ışıklı tabela, ışıklı reklam panosu ve benzerleri, avizeler ve diğer elektrikli tavan veya duvar aydınlatma armatürleri, projektörler ve spot ışıkları, diğer lamba ve aydınlatma armatürleri ile camdan, metalden ve plastikten lambaların ve aydınlatma armatürlerinin, ışıklı işaretlerin, isim tabelalarının parçaları. Bu ürünler TÜİK verilerinde "Lambalar" ve "Aydınlatma Cihazları" başlıkları altında yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Aydınlatma ekipmanları üretimi adet olarak hesaplanmaktadır. 2022 yılında üretim bir önceki seneye göre yüzde 14,1 artarak 38.134.460 adete ulaşmıştır. Üretim son 2 yıldır artmaktadır. Buna paralel girişim sayılarında da artış gözlemlenmektedir. 2020 yılında 321 olan girişim sayısı 2021 yılında 335, 2022 yılında da 340'a yükselmiştir.

Tablo.364 Aydınlatma Ekipmanları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Adet
2018	341	48.233.822
2019	324	29.065.567
2020	321	29.012.120
2021	335	33.421.962
2022	340	38.134.460

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret

Aydınlatma ekipmanları ihracatı 2017-2020 yılları arasında değer olarak her sene azalmış ve 209,6 milyon dolara gerilemişti. 2021 yılında ihracat 274,5 milyon dolara, 2022 yılında da bir önceki yıla göre yüzde 12,4'lük artışla 308,6 milyon dolara yükselmiştir. Miktar olarak ise 2020 yılında 20.840 ton ihracat yapılmışken 2021 yılında 25.832, 2022 yılında da 26.446 ton ihracat gerçekleştirilmiştir. Aydınlatma ekipmanları ihracat birim fiyatı 2022 yılında 11,67 dolar/kg'dır.

Tablo.365 Aydınlatma Ekipmanları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	20.251	232,0	11,43
2019	21.134	228,8	10,83
2020	20.840	209,6	10,06
2021	25.832	274,5	10,63
2022	26.446	308,6	11,67

Kaynak: TÜİK

2020 yılında 169,4 milyon dolar olan aydınlatma ekipmanları ithalatı 2021 yılında yüzde 16,5 artarak 197,4 milyon dolara, 2022 yılında da 203,5 milyon dolara yükselmiştir. İthalat miktarı olarak 2021 yılında 28.162, 2022 yılında da 28.207 ton olarak gerçekleşmiştir.

2021 yılında 7,01 olan dolar/kg olan ithal birim fiyatı 2022 yılında 7,21 dolar/kg'a çıkmıştır.

Tablo.366 Aydınlatma Ekipmanları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	28.857	238,7	8,27
2019	23.218	175,1	7,54
2020	26.955	169,4	6,28
2021	28.162r	197,4	7,01r
2022	28.207	203,5	7,21

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye, aydınlatma ekipmanlarında daha çok yakın ve komşu ülkelere ihracat yapmaktadır. 2022 yılında en çok ihracat yaptığımız ülkelerin başında Almanya gelmektedir. Diğer ülkeler ABD, Katar, BAE, Irak, Fransa, Türkmenistan, Azerbaycan, Fas ve Özbekistan'dır.

Tablo.367 Türkiye'nin Aydınlatma Ekipmanları İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	18.656.211	1	Almanya	19.929.128
2	Katar	14.647.930	2	ABD	15.280.259
3	ABD	13.047.139	3	Katar	14.250.282
4	Fransa	10.638.211	4	BAE	13.131.435
5	Fas	10.041.607	5	Irak	11.866.711
6	BAE	9.108.355	6	Fransa	10.452.056
7	Türkmenistan	8.939.221	7	Türkmenistan	9.500.079
8	Irak	8.763.283	8	Azerbaycan	8.226.046
9	Libya	8.489.599	9	Fas	8.048.997
10	Romanya	7.121.370	10	Özbekistan	7.809.691
Toplam İhracat		274.499.093	Toplam İhracat		308.607.340

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Türkiye'nin aydınlatma ekipmanları ithalatında ilk sırayı Çin almaktadır. Toplam ithalatın yaklaşık yüzde 62'si Çin'den yapılmaktadır. Çin'den gelen ürünler büyük ölçüde fiyat avantajına sahip olan ürünlerdir. Çin'den yapılan ithalat geçen

seneye göre çok az düşerek 126,1 milyon dolara gerilemiştir. Çin'den sonra en çok ithalat yaptığımız ülkeler İtalya ve Almanya'dır. İlk 10 ülkeden yapılan ithalat toplam aydınlatma ekipmanları ithalatımızın yüzde 90'dır. İlk 10 ülke 2021 yılındaki gibi Çin, İtalya, Almanya, ABD, Polonya, Çekya, İspanya, Fransa, İngiltere ve Güney Kore'dir.

Tablo.368 Türkiye'nin Aydınlatma Ekipmanları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	127.789.787	1	Çin	126.115.426
2	İtalya	15.748.687	2	İtalya	14.799.283
3	Almanya	11.298.072	3	Almanya	11.322.109
4	Polonya	5.794.154	4	ABD	8.953.320
5	ABD	5.488.737	5	Polonya	4.542.682
6	Güney Kore	3.600.729	6	Çekya	4.210.877
7	İspanya	3.587.586	7	İspanya	3.849.589
8	Fransa	2.811.227	8	Fransa	3.054.317
9	Çekya	2.650.804	9	İngiltere	2.838.498
10	İngiltere	1.577.718	10	Güney Kore	2.681.796
Toplam İthalat		197.442.371	Toplam İthalat		203.482.307

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya aydınlatma ekipmanları ihracatı 2021 yılında yüzde 26,8 artmış ve 74,5 milyar dolar olarak gerçekleşmişti. 2022 yılında ise dünya aydınlatma ekipmanları ihracatı 80,6 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin aydınlatma ekipmanları ihracatı ise yüzde 2022 yılında 308,6 milyon dolara yükselmiştir. 2020 yılında dünya aydınlatma ekipmanları ihracatı içindeki payı yüzde 0,36'a gerileyen Türkiye'nin payı 2021 yılında yüzde 0,37'e, 2022 yılında yüzde 0,38'e çıkmıştır.

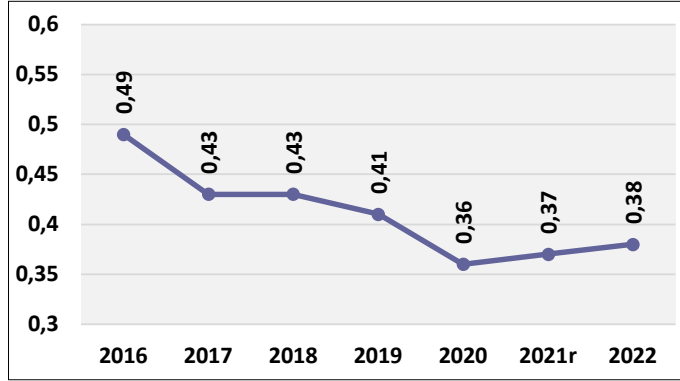
Tablo.369 Aydınlatma Ekipmanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	256,2	52.577	0,49
2017	232,2	54.380	0,43
2018	232,1	54.522	0,43
2019	228,8	56.247	0,41
2020	209,6	58.760	0,36
2021	274,5	74.519r	0,37
2022	308,6	80.600	0,38

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.90 Türkiye'nin Dünya Aydınlatma Ekipmanları İhracatında Payı; Yüzde

Dünya aydınlatma ekipmanları ihracatında Çin 46 milyar dolarlık ihracatı ile ilk sırada yer almaktadır. Çin'in ihracatı yüzde 6,6 düşerken dünya ihracatındaki payı da yüzde 57'e gerilemiştir. Çin'in ardından 1 milyar doların üstünde ihracat gerçekleştiren ülkeler sırası ile Almanya, Meksika, İtalya, ABD ve Hollanda'dır. Bu ülkelerin ardından ilk 10 içinde yer alan diğer ülkeler Avusturya, Kanada, Fransa ve İspanya'dır. Türkiye dünya aydınlatma ekipmanları ihracatında 18. sırada bulunmaktadır.

Tablo.370 Dünya Aydınlatma Ekipmanları İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	49.342.873.000	1	Çin	46.066.726.000
2	Almanya	3.353.035.000	2	Almanya	2.941.560.614
3	Meksika	2.173.499.000	3	Meksika	2.199.639.156
4	İtalya	2.036.866.000	4	İtalya	1.972.674.000
5	ABD	1.619.222.000	5	ABD	1.623.851.069
6	Polonya	1.603.298.000	6	Hollanda	1.458.196.562
7	Hollanda	1.531.745.000	7	Avusturya	990.736.000
8	Avusturya	1.072.073.000	8	Kanada	953.614.944
9	İspanya	917.003.000	9	Fransa	860.894.000
10	Fransa	908.627.000	10	İspanya	818.874.674
22	Türkiye	274.499.093	18	Türkiye	308.607.340
Toplam İhracat		74.519.313.000	Toplam İhracat		80.599.751.519

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya aydınlatma ekipmanlarında en büyük pazar ABD'dir. ABD 11,8 milyar dolar ithalatı ile dünya ithalatının yüzde 21'ini gerçekleştirmektedir. ABD'yi Almanya, Fransa ve İngiltere izlemektedir. Bu 3 ülkenin ithalatı geçen seneye göre azalmıştır. İlk 10 büyük ithalat pazarında yer alan diğer ülkeler Hollanda, Kanada, İtalya, Avustralya, Polonya ve Japonya'dır. Türkiye dünya ithalatında 35. sırada bulunmaktadır.

Tablo.371 Dünya Aydınlatma Ekipmanları İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	11.905.479.000	1	ABD	11.800.827.136
2	Almanya	3.953.121.000	2	Almanya	3.588.760.739
3	Fransa	2.365.092.000	3	Fransa	2.325.320.000
4	İngiltere	2.330.863.000	4	İngiltere	2.173.322.678
5	Hollanda	1.871.642.000	5	Hollanda	1.866.036.497
6	Kanada	1.797.219.000	6	Kanada	1.795.116.505
7	Polonya	1.299.341.000	7	İtalya	1.268.040.402
8	İtalya	1.186.160.000	8	Avustralya	1.192.148.884
9	İspanya	1.154.116.000	9	Polonya	1.187.020.000
10	Japonya	1.122.201.000	10	Japonya	1.106.968.761
46	Türkiye	197.442.371	35	Türkiye	203.482.307
Toplam İthalat		51.262.540.000	Toplam İthalat		55.480.206.004

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r: revize edilmiştir

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2022

AĞAÇ VE AHŞAP ÜRÜNLERİ

Ahşap İnşaat Malzemeleri
Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları
Duvar Kâğıtları

AHŞAP İNŞAAT MALZEMELERİ

İnşaat sektöründe kullanılan ahşap inşaat malzemeleri şu ürünleri kapsamaktadır: Kontrplak, ahşap kaplama paneli ve benzeri lamine ahşap malzeme (bambudan yapılmış), diğer kontrplak, ahşap kaplama paneli ve benzeri lamine ahşap malzeme. Lif levha, ağaç veya diğer odunsu maddelerden yapılan. Birleştirilmiş parke paneller, pencereler, pencere kapılar (Fransız penceresi) ve bunların kasaları ile kapılar ve bunların kasaları ve eşikleri. (Ahşaptan yapılmış) beton kalıpları (beton inşaat işleri için), kiremitler ve çatı padavraları. (Ahşaptan yapılmış) başka yerde sınıflandırılmamış inşaat doğrama ve marangozluk ürünleri.

Girişim Sayısı ve Üretim

Ahşap inşaat malzemeleri sanayisinde üretim yapan girişim sayıları Tablo.372'de sunulmaktadır. 2022 yılında faaliyet gösteren firma sayısı en çok kontrplak, lamine, ahşap malzemeleri ile pencere ve kapılar üretiminde artmıştır. Yine doğrama ve marangozluk ürünleri üretimi faaliyetindeki firma sayıları da artış göstermiştir.

Tablo.372 Ahşap İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı

Ürünler	2018	2019	2020	2021	2022
Bambudan Ahşap Malzeme	5	10	10	9r	10
Kontrplak, Lamine, Ahşap Malzeme	110	98	98	100	114
Lif Levhalar	55	45	47	41r	40
Birleştirilmiş Parke ve Paneller	82	75r	89r	86r	86
Pencere ve Kapılar	495	456r	451r	462r	466
Beton Kalıpları	8	8	6	6	5
Diğer Doğrama ve Marangozluk Ürünleri	52	48	50	51	53

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Ahşap inşaat malzemelerinde çok farklı ürün grupları bulunmaktadır. Bu ürün gruplarının üretimleri de farklı birimler ile ölçülmektedir. Aşağıdaki tabloda üretim verilerine yer verilmektedir.

Tablo.373 Ahşap İnşaat Malzemeleri Üretim Göstergeleri

Ürünler	Birim	2018	2019	2020	2021	2022
Bambudan Ahşap Malzeme	m ³	49.254	186.162	134.366	139.816r	154.420
Kontrplak, Lamine, Ahşap Malzeme	m ³	2.587.131r	1.860.661r	1.883.594r	2.224.953r	2.446.300
Lif Levhalar	m ²	413.100.795r	288.391.019r	602.175.458r	778.540.312r	840.823.540
Birleştirilmiş Parke ve Paneller	m ³	131.609.493	118.234.509	160.048.577	192.563.045r	217.596.241
Pencere ve Kapılar	Adet	18.461.867	13.748.132	16.051.194r	15.416.127r	16.957.740
Beton Kalıpları	Ton	4.684	4.350	10.854r	12.660r	10.316
Diğer Doğrama ve Marangozluk Ürünleri	Ton	58.882.234r	68.944.914	75.028.001r	103.780.625r	114.158.690

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye önemli bir ahşap inşaat malzemeleri üreticisi ve ihracatçısıdır. Üretimde yeni eklenen kapasiteler ile ihracat olanakları da her sene artmaktadır. Nitekim işletmeye alınan yeni kapasiteler ile 2018-2022 yıllarında ihracat ciddi oranda artmıştır. 2022 yılında artış 2018 yılına göre miktar olarak yüzde 87, değer olarak ise yüzde 126'dır. 2022'de 1,17 milyar dolar değerinde 1.423.547 ton ahşap inşaat malzemeleri ihraç edilmiştir. İhracat birim fiyatı yıllar içinde daha katma değerli ürünlerin ihracatı ile 2022 yılında 0,82 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.374 Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	761.895	515,7	0,68
2019	993.991	559,9	0,56
2020	1.181.894	666,8	0,56
2021	1.472.680r	984,6	0,67
2022	1.423.547	1.167,5	0,82

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye ahşap inşaat malzemeleri ithalatı değer olarak 2019 yılından 2022 yılına kadar her sene artmıştır. 2019 yılında 72,8 milyon dolar olan ithalat 2022 yılında bir önceki yıla göre yüzde 85 artarak 230 milyon dolara yükselmiştir. Miktar olarak da 2019 yılında 79.475 ton olan ithalat 2022 yılında bir önceki yıla göre yüzde 131 artarak 252.740 ton olmuştur. 2022 yılında ithalat birim değeri 0,91 dolar/kg'a gerilemiştir.

Tablo.375 Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	190.038	185,2	0,97
2019	79.475	72,8	0,92
2020	143.863	116,3	0,81
2021	109.443	124,6	1,14
2022	252.740	230,5	0,91

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye, ahşap inşaat malzemelerini ağırlıklı olarak yakın ve komşu ülkelere ihraç etmektedir. Ahşap inşaat malzemeleri ihracatında ilk 10 ülke Irak, Fas, Tunus, Kanada, Libya, Romanya, Mısır, Bulgaristan, ABD ve Rusya'dır. 2022 yılında özellikle Libya ve ABD'ye yapılan ihracat ciddi şekilde artarak Libya'ya 54, ABD'ne 38,4 milyon dolar ahşap inşaat malzemeleri ihraç edilmiştir. 2021 yılında ihracatımızın sıçrama gösterdiği Kanada'ya yapılan ihracatta ise yüzde 10,6'lık bir düşüş yaşanmıştır. En çok ihracat yaptığımız Tunus, Romanya, Bulgaristan ve Rusya'ya yapılan ihracat da ciddi oranda artmıştır.

Tablo.376 Türkiye'nin Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	120.578.467	1	Irak	136.621.563
2	Kanada	64.331.830	2	Fas	65.474.553
3	Fas	51.051.117	3	Tunus	58.254.824
4	Mısır	45.920.733	4	Kanada	57.506.034
5	Tunus	42.443.299	5	Libya	54.030.020
6	Romanya	29.714.902	6	Romanya	47.160.501
7	Gürcistan	29.525.488	7	Mısır	43.669.317
8	Türkmenistan	28.581.774	8	Bulgaristan	42.510.588
9	Bulgaristan	28.457.324	9	ABD	38.436.300
10	Rusya	27.597.275	10	Rusya	35.363.877
Toplam İhracat		984.603.769	Toplam İhracat		1.167.513.946

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Tablo.377 Türkiye'nin Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Letonya	26.736.212	1	Rusya	82.832.212
2	Rusya	13.821.697	2	Letonya	27.569.187
3	Almanya	10.537.978	3	Avusturya	19.035.033
4	Romanya	9.994.206	4	İran	12.015.529
5	Avusturya	8.393.512	5	Almanya	11.851.696
6	Polonya	6.995.325	6	Estonya	8.058.688
7	Finlandiya	5.266.481	7	Romanya	7.244.999
8	Estonya	5.223.705	8	İtalya	5.511.826
9	İspanya	3.557.874	9	Finlandiya	5.244.635
10	İtalya	3.469.123	10	Polonya	5.080.744
Toplam İthalat		124.560.503	Toplam İthalat		230.501.789

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin ahşap inşaat malzemeleri ithalatında en çok ithalat yaptığı ülke 2022 yılında Rusya olmuştur. Rusya'dan ithalat yüzde 499 artışla 82,8 milyon dolara yükselmiştir. 2021 yılında en çok ithalat yapılan Letonya'dan ise 27,5 milyon dolarlık ithalat gerçekleşmiştir. İlk 2 sırada bulunan bu ülkelerden sonra en çok ithalat Avusturya'dan gerçekleşmiştir. Avusturya'dan ithalat yüzde 127 artarak 19 milyon dolara yükselmiştir. İthalatın bir diğer arttığı ülke ise İran'dır. En çok ahşap inşaat malzemeleri ithalatı yapılan diğer ülkeler sırası ile Almanya, Estonya, Romanya, İtalya, Finlandiya ve Polonya'dır.

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

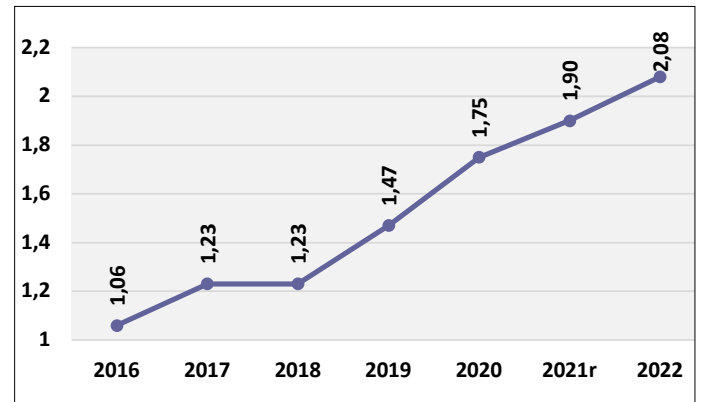
Dünya ahşap inşaat malzemeleri ihracatı 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 36,5 artarak 51,95 milyar dolara, 2022 yılında da yüzde 8,1 artarak 56,2 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye ahşap inşaat malzemeleri ihracatı da 2021 yılında yüzde 48 artarak 666,8 milyondan 984,6 milyon dolara, 2022 yılında da yüzde 18,6 artış ile 1,16 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye ağaç inşaat malzemeleri ihracatı dünya ihracatından daha hızlı artmış ve Türkiye'nin dünya ağaç inşaat malzemeleri içindeki payı 2021 yılında yüzde 1,90'a, 2022 yılında da yüzde 2,08'e çıkmıştır.

Tablo.378 Ağaç İnşaat Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	506,0	41.170	1,23
2018	515,8	42.066	1,23
2019	559,9	38.148	1,47
2020	666,8	38.043	1,75
2021	984,6r	51.953r	1,90r
2022	1.167,5	56.192	2,08

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.91 Türkiye'nin Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde

Dünya ahşap inşaat malzemeleri ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin 2022 yılında 8,3 milyar dolar ihracat gerçekleştirmiştir. Almanya 3,99 milyar dolar ihracatı ile 2. büyük ihracatçıdır. Kanada yüzde 15,6 artarak 3,08 milyar dolara yükselen ihracatı ile Almanya'nın ardından en çok ahşap inşaat malzemeleri ihracatı yapan ülke olmuştur. En çok ihracat yapan ülkeler arasında Endonezya, Avusturya, Brezilya, Belçika, Malezya, Polonya ve ABD'de bulunmaktadır. 2021 yılında 2,87 milyar dolar ahşap inşaat malzemeleri ihraç eden Rusya ise karşılaştığı ihracat kısıtlamaları ile ilk 10 ülke arasında yer alamamıştır. Türkiye 2022 yılı dünya ihracatında 12. sıradadır.

Tablo.379 Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	7.632.768.000	1	Çin	8.303.856.000
2	Almanya	4.225.855.000	2	Almanya	3.990.980.626
3	Endonezya	3.156.723.000	3	Kanada	3.081.121.413
4	Avusturya	3.063.697.000	4	Endonezya	3.031.414.000
5	Rusya	2.876.665.000	5	Avusturya	2.687.718.000
6	Kanada	2.663.958.000	6	Brezilya	1.893.490.856
7	Polonya	2.238.354.000	7	Belçika	1.544.092.000
8	Brezilya	2.048.174.000	8	Malezya	1.286.702.000
9	Vietnam	1.565.590.000	9	Polonya	1.277.919.295
10	Belçika	1.486.403.000	10	ABD	1.258.749.931
15	Türkiye	984.603.769	12	Türkiye	1.167.513.946
Toplam İhracat		51.952.841.000	Toplam İhracat		56.191.957.584

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Tablo.380 Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	9.339.298.000	1	ABD	11.206.688.097
2	Japonya	3.546.936.000	2	Japonya	4.360.607.368
3	Almanya	3.349.832.000	3	Almanya	3.324.265.913
4	İngiltere	2.595.884.000	4	İngiltere	2.830.486.723
5	Fransa	1.892.003.000	5	İtalya	1.945.212.555
6	Kanada	1.631.995.000	6	Fransa	1.857.964.000
7	Hollanda	1.597.997.000	7	Kanada	1.684.087.750
8	İtalya	1.491.971.000	8	Hollanda	1.579.232.881
9	İsviçre	1.326.983.000	9	Belçika	1.335.691.000
10	Belçika	1.162.155.000	10	İsviçre	1.293.952.779
56	Türkiye	124.560.503	34	Türkiye	230.501.789
Toplam İthalat		50.418.622.000	Toplam İthalat		54.566.853.983

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ABD 11,2 milyar dolar ithalatı ile dünyanın en büyük ahşap inşaat malzemeleri ithalat pazarıdır. ABD'yi yine yüksek ithalatları ile Japonya ve Almanya izlemektedirler. İlk 10 büyük ithalatçının tamamı gelişmiş ülkelerdir ve bu ülkelerin dünya ahşap inşaat malzemeleri ithalatı içindeki payı yüzde 57,6'dır. Türkiye ise dünya ithalatında 34. sırada yer almaktadır.

AHŞAP MUTFAK VE BANYO DOLAPLARI

Girişim Sayısı ve Üretim

Ahşap mutfak ve banyo dolapları geleneksel olarak konutlarda yaygın şekilde kullanılan inşaat malzemeleridir. Ahşap banyo ve mutfak dolapları üretiminde girişim sayısı 2022 yılında 414'tür. Üretim ise 2021 yılına göre yüzde 5 artarak 2022 yılında adet olarak 2.336.000'e ulaşmıştır.

Tablo.381 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Adet
2018	443	2.454.925
2019	385	2.098.565r
2020	398r	2.595.252r
2021	410r	2.224.515r
2022	414	2.336.600

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Üretim verilerinin adet, dış ticaret verilerinin ise ton olarak hesaplanması nedeniyle ahşap mutfak ve banyo dolapları için sağlıklı bir sayısal büyüklük elde etmek zorlaşmaktadır. Bununla birlikte üretim ve dış ticaret miktar verileri birlikte değerlendirildiğinde iç pazarın 2022 yılında inşaat sektöründeki daralma nedeniyle, küçüldüğü öngörülmektedir.

Dış Ticaret

Türkiye'nin ahşap mutfak ve banyo dolapları ihracatı miktar olarak 2018 yılından bu yana artmaktadır. 2020 yılında 19.782 ton olan ihracat, 2021 yılında 27.514 tona, 2022 yılında ise 29.782 tona yükselmiştir. Değer olarak ise 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 34 artarak 68,7 milyon dolara yükselen ihracat 2022 yılında yüzde 14,5 artış ile 78,7 milyon dolar olmuştur. İhracat birim fiyatı ise 2022 yılında 2,64 dolar/kg'dır.

Tablo.382 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	12.868	45,7	3,55
2019	18.160	59,2	3,26
2020	19.782	51,2	2,59
2021	27.514	68,7	2,50
2022	29.782	78,7	2,64

Kaynak: TÜİK

Türkiye 2022 yılında 8,4 milyon dolar değerinde 2.072 ton ahşap mutfak ve banyo dolapları ithal etmiştir. Miktar bazında artış 2022 yılında bir önceki yıla göre yüzde 15,5, değer olarak ise yüzde 6,3 olmuştur. 2022 yılı ithalat birim fiyatı ise 4,07 dolar/kg'a gerilemiştir.

Tablo.383 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	3.833	16,4	4,29
2019	1.702	6,6	3,89
2020	1.944	9,0	4,65
2021	1.794	7,9	4,43
2022	2.072	8,4	4,07

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin ahşap mutfak ve banyo dolapları ihracatında geleneksel pazarları bulunmaktadır. Son 2 yıldır en çok ihracat yapılan 2 ülke ABD ve Irak'tır. ABD'ye yapılan ihracat 2022 yılında yüzde 14 düşerek 12,5 milyon dolara gerilemiştir. En çok ihracat yaptığımız 10 ülkeden Irak, BAE, Almanya, İsrail ve Libya ve Gürcistan'a ihracat artmış, İngiltere ve Fransa pazarlarına yapılan ihracat ise düşmüştür.

Tablo.384 Türkiye'nin Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	ABD	14.554.931	1	ABD	12.484.686
2	Irak	6.604.438	2	Irak	7.311.755
3	İngiltere	6.436.079	3	BAE	4.465.610
4	Almanya	3.626.867	4	İngiltere	4.404.782
5	BAE	3.198.617	5	Almanya	3.851.135
6	Fransa	2.670.315	6	Katar	3.147.982
7	Libya	2.327.747	7	İsrail	3.038.519
8	İsrail	2.048.555	8	Libya	2.553.907
9	Hollanda	1.469.522	9	Gürcistan	2.375.942
10	Belçika	1.323.750	10	Fransa	2.215.900
Toplam İhracat		68.702.768	Toplam İhracat		78.693.375

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye ahşap mutfak ve banyo dolapları ithalatının tamamına yakını ilk 2 sırayı alan İtalya ve Almanya'dan yapılmaktadır. Bu 2 ülkeden markalı ürünler ithal edilmektedir.

Tablo.385 Türkiye'nin Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	İtalya	3.577.217	1	İtalya	3.454.878
2	Almanya	2.938.913	2	Almanya	3.141.593
3	Litvanya	347.903	3	Litvanya	642.755
4	Polonya	294.695	4	Polonya	405.707
5	Romanya	117.058	5	Romanya	227.791
6	Çin	67.236	6	Çin	48.401
7	Çekya	52.786	7	Çekya	19.040
8	Özbekistan	38.787	8	İspanya	18.409
9	Portekiz	23.424	9	Karadağ	7.225
10	Slovenya	21.500	10	Avusturya	5.166
Toplam İthalat		7.940.166	Toplam İthalat		8.429.533

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya ahşap mutfak ve banyo dolapları ihracatı 2017 yılında 6,5 milyar dolar iken, 2021 yılında 9,1, 2022 yılında ise 9,82 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye ahşap mutfak ve banyo dolapları ihracatı ise 2017 yılında 39,1 milyon dolardan 2022 yılında 78,7 milyon dolara çıkmıştır. Türkiye'nin dünya ahşap mutfak ve banyo dolapları ihracatındaki payı 2017 yılında yüzde 0,60 iken 2022 yılında bu oran 0,80'e yükselmiştir.

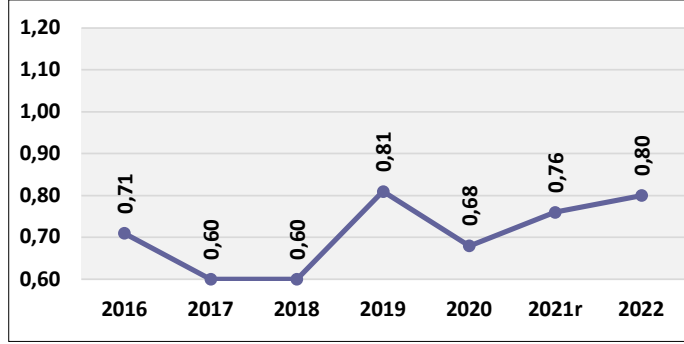
Tablo.386 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	39,1	6.512	0,60
2018	45,7	7.612	0,60
2019	59,2	7.347	0,81
2020	51,2	7.565	0,68
2021	68,7	9.082r	0,76r
2022	78,7	9.823	0,80

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dünya ahşap mutfak ve banyo dolapları ihracatında ilk 3 ülke bu üründe geleneksel ihracatçı ülkeler olan Almanya, İtalya ve Çin'dir. Almanya ile İtalya markalı ve yüksek kaliteli ürünler ihracat etmeye devam etmektedir. Vietnam, Malezya ve Kanada da zengin orman kaynaklarından istifade ederek son yıllarda ihracatlarını her yıl artırmaktadırlar. 2022 yılında ilk 10 ihracatçı ülke içerisinde yer alan diğer ülkeler Danimarka, Meksika, İspanya ve Polonya'dır. Türkiye 2022 yılı Dünya Ahşap Banyo ve Mutfak Mobilyaları ihracatında 15. sırada yer almıştır.

Grafik.92 Türkiye'nin Dünya Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracatında Payı; Yüzde

Tablo.387 Dünya Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	2.915.230.000	1	Almanya	2.837.978.383
2	İtalya	1.064.314.000	2	İtalya	1.091.689.000
3	Çin	843.524.000	3	Çin	885.241.000
4	Vietnam	805.667.000	4	Vietnam	875.250.000
5	Malezya	614.080.000	5	Malezya	604.611.000
6	Kanada	345.690.000	6	Kanada	436.336.273
7	Danimarka	334.924.000	7	Danimarka	326.962.754
8	Polonya	210.424.000	8	Meksika	219.264.891
9	İspanya	196.968.000	9	İspanya	216.289.932
10	Tayland	157.936.000	10	Polonya	212.405.302
18	Türkiye	68.702.768	15	Türkiye	78.693.375
Toplam İhracat		9.082.223.000	Toplam İhracat		9.823.291.273

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Tablo.388 Dünya Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	2.455.067.000	1	ABD	3.316.740.915
2	Hollanda	723.112.000	2	Fransa	738.964.000
3	Fransa	667.586.000	3	Hollanda	628.526.581
4	İsviçre	381.789.000	4	İsviçre	368.686.604
5	Norveç	300.031.000	5	İngiltere	357.993.010
6	Avusturya	237.135.000	6	Norveç	288.745.254
7	İngiltere	230.700.000	7	Avusturya	217.391.000
8	Malezya	224.692.000	8	Almanya	177.387.864
9	Belçika	198.123.000	9	Belçika	176.879.000
10	Almanya	180.884.000	10	Japonya	151.351.534
53	Türkiye	7.940.166	45	Türkiye	8.429.533
Toplam İthalat		7.961.562.000	Toplam İthalat		8.616.605.808

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Dünya ahşap mutfak ve banyo dolapları ithalatında en büyük pazar ABD'dir. Dünya ithalatının yüzde 38'ini gerçekleştiren ABD 3,3 milyar dolar ithalatı ile ilk sırada yer almaktadır. ABD, Fransa, Hollanda, İsviçre, İngiltere, Norveç, Avusturya, Almanya, Belçika ve Japonya'dan oluşan en çok ihracat yapan 10 ülkenin toplam ahşap mutfak ve banyo dolapları içindeki payı yüzde 74,5'tur. Türkiye dünya ithalatında 45. sırada bulunmaktadır.

DUVAR KÂĞITLARI

Bu bölümde duvar kâğıtları, benzeri duvar kaplamaları ile şeffaf pencere kâğıtları yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Duvar kâğıtları üretiminde 2022 yılında faaliyet gösteren 14 girişimci bulunmaktadır. Duvar kâğıdı üretim verileri geçmişe yönelik yenilenmiştir. Üretim 2020 yılında 44.721 ton iken, 2021 yılında yüzde 19 düşerek 36.218 tona, 2022 yılında ise yüzde 5,8 artarak 38.320 tona yükselmiştir.

Tablo.389 Duvar Kâğıtları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim, Ton
2018	17	51.180
2019	12r	35.023r
2020	14r	44.721r
2021	14r	36.218r
2022	14	38.320

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Duvar kâğıtları iç tüketimi geçmişe yönelik yenilemenin ardından 2021 yılına göre yüzde 8,4 artarak 33.612 ton olmuştur. Son 5 yıl incelendiğinde iç pazar tüketimi oldukça dalgalı bir seyir izlemiştir. 2022 yılında 535 ton olan ithalat göz önüne alındığında tüketimin çok büyük bölümünün yurt içi üretim ile karşılandığı görülmektedir.

Tablo.390 Duvar Kâğıtları İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	51.180r	3.262	1.218	49.136
2019	35.023r	4.943	666	30.746r
2020	44.721r	4.717	655	40.659r
2021	36.218r	5.988	763	31.005r
2022	38.320	5.243	535	33.612

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye duvar kâğıtları ihracatı hızla artmaktadır. 2018 yılında 13,3 milyon dolar ihracat yapılırken 2022 yılında ihracat rakamı 24,5 milyon dolara yükselmiştir. 2022 yılına göre ihracat değeri olarak geçen seneki seviyesinde kalırken miktar olarak yüzde 12,4 düşüş yaşanmıştır. İhracat birim fiyatı 2022 yılında 4,66 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.391 Duvar Kâğıtları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	3.262	13,3	4,02
2019	4.943	18,2	3,69
2020	4.717	15,7	3,34
2021	5.988	24,4	4,09
2022	5.243	24,5	4,66

Kaynak: TÜİK

Türkiye 2022 yılında 535 ton değerinde 4,8 milyon dolar duvar kâğıdı ithalatı gerçekleştirmiştir. 2018 yılı ile karşılaştırıldığında son yıllarda ithalat oldukça gerilemiştir. İthalat birim fiyatı ise 2022 yılında artarak 8,94 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.392 Duvar Kâğıtları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	1.218	8,7	7,09
2019	666	5,0	7,53
2020	655	4,8	7,32
2021	763	5,4	7,04
2022	535	4,8	8,94

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin duvar kâğıtları ihracat pazarlarını yakın ve komşu ülkeler oluşturmaktadır. 2022 yılında en çok duvar kâğıtları ihracatı yaptığımız ülke ABD'dir. ABD'nin ardından Rusya gelmektedir. Diğer ülkeler ise Irak, Azerbaycan, Kazakistan, Özbekistan, Gürcistan, İran, Kuveyt ve İsrail'dir.

Türkiye'nin duvar kâğıtları ithalatında ilk sırayı Almanya almaktadır. İlk 2 sırada yer alan Almanya ve İtalya'dan kaliteli ürünler ithal edilmektedir. Bu ülkelerin ardından 100.000-500.000 dolar aralığında ithalat yapılan Belçika, Çin, ABD, Fransa, İngiltere, Hollanda, Japonya ve Güney Kore sıralanmaktadır.

Tablo.393 Türkiye'nin Duvar Kâğıtları İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	ABD	4.546.917	1	ABD	4.907.336
2	Irak	2.322.546	2	Rusya	2.293.514
3	Kazakistan	1.870.582	3	Irak	2.126.929
4	Azerbaycan	1.609.118	4	Azerbaycan	1.558.079
5	Özbekistan	1.287.048	5	Kazakistan	1.256.697
6	Ukrayna	1.245.312	6	Özbekistan	1.138.230
7	Rusya	1.192.813	7	Gürcistan	766.059
8	Ürdün	801.461	8	İran	631.491
9	İngiltere	794.046	9	Kuveyt	542.580
10	Kuveyt	697.018	10	İsrail	508.959
Toplam İhracat		24.425.615	Toplam İhracat		24.452.675

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Tablo.394 Türkiye'nin Duvar Kâğıtları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	1.748.956	1	Almanya	1.772.955
2	İtalya	1.075.201	2	İtalya	1.025.886
3	Çin	885.413	3	Belçika	486.967
4	Belçika	426.012	4	Çin	284.802
5	İngiltere	180.404	5	ABD	240.706
6	Fransa	156.355	6	Fransa	231.612
7	Japonya	138.650	7	İngiltere	165.831
8	ABD	126.619	8	Hollanda	119.692
9	Rusya	120.616	9	Japonya	115.199
10	Hollanda	99.092	10	Güney Kore	107.219
Toplam İthalat		5.372.235	Toplam İthalat		4.777.569

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

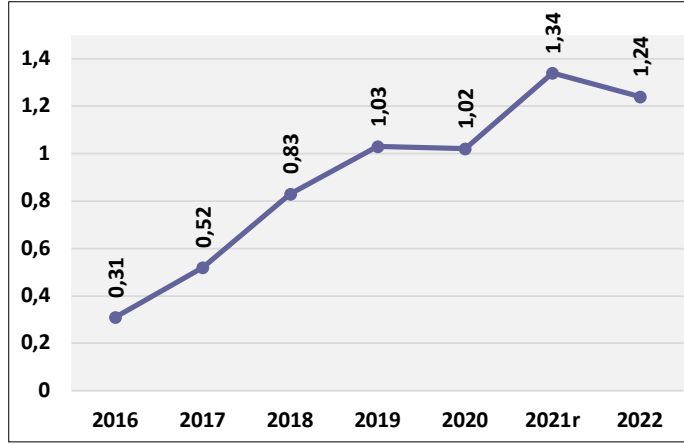
Dünya duvar kâğıtları ihracatı 2022 yılında 2021 yılına göre yüzde 8 artarak 1,96 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye duvar kâğıtları ihracatı ise 2021 yılındaki seviyesinde kalarak 24,5 milyon dolar olmuştur. Türkiye'nin 2021 yılında yüzde 1,34 olan payı, 2022 yılında yüzde 1,24'e gerilemiştir.

Tablo.395 Duvar Kâğıtları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	9,6	1.840	0,52
2018	13,3	1.603	0,83
2019	18,2	1.764	1,03
2020	15,7	1.546	1,02
2021	24,4	1.820r	1,34r
2022	24,5	1.968	1,24

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.93 Türkiye'nin Dünya Duvar Kâğıtları İhracatında Payı; Yüzde

2022 yılında en çok duvar kâğıtları ihracatı yapan ilk 3 ülke Çin, Almanya ve Belçika'dır. Bu 3 ülkenin de ihracatı geçen seneye göre azalmıştır. İlk 10 ihracatçı ülke sıralamasında yer alan diğer ülkeler sırası ile İngiltere, İtalya, İsveç, Fransa, Güney Kore, ABD ve Hollanda'dır. Türkiye 24,5 milyon dolarlık ihracatı ile 13. sırada yer almaktadır.

Tablo.396 Dünya Duvar Kâğıtları İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	474.238.000	1	Çin	445.514.000
2	Almanya	219.798.000	2	Almanya	178.381.791
3	Rusya	146.140.000	3	Belçika	121.637.000
4	Belçika	140.929.000	4	İngiltere	90.044.706
5	İngiltere	102.109.000	5	İtalya	80.430.000
6	İtalya	83.581.000	6	İsveç	56.290.769
7	Ukrayna	73.607.000	7	Fransa	51.610.000
8	Fransa	62.179.000	8	Güney Kore	49.178.000
9	İsveç	57.968.000	9	ABD	48.966.612
10	Hollanda	56.067.000	10	Hollanda	47.883.283
15	Türkiye	24.425.615	13	Türkiye	24.452.675
Toplam İhracat		1.819.948.000	Toplam İhracat		1.968.447.516

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya duvar kâğıtları ithalatında uzun yıllardır ilk sırada Rusya bulunmaktaydı. 2022 yılında uygulanan ambargo ve kısıtlamalar nedeni ile Rusya'nın ithalatı oldukça azalmış 2022 yılında ilk 10 ithalatçı ülke arasında yer almamıştır.

2022 yılında en çok duvar kâğıtları ithal eden ülke 113,7 milyon dolarlık ithalatı ile ABD olmuştur. ABD'nin ardından en çok ithalat yapan ülke ise Fransa'dır. Bu 2 ülkenin ithalatları 100 milyon doların üstündeyken diğer ülkelerin ithalatları 100 milyon doların altındadır. En çok duvar kâğıtları ithal eden diğer ülkeler sırası ile Özbekistan, İngiltere, Hollanda, Belçika, Azerbaycan, Almanya, Polonya ve Çin'dir. Türkiye dünya duvar kâğıtları ithalatında 35. sırada yer almaktadır.

Tablo.397 Dünya Duvar Kâğıtları İthalatçıları 2021-2022

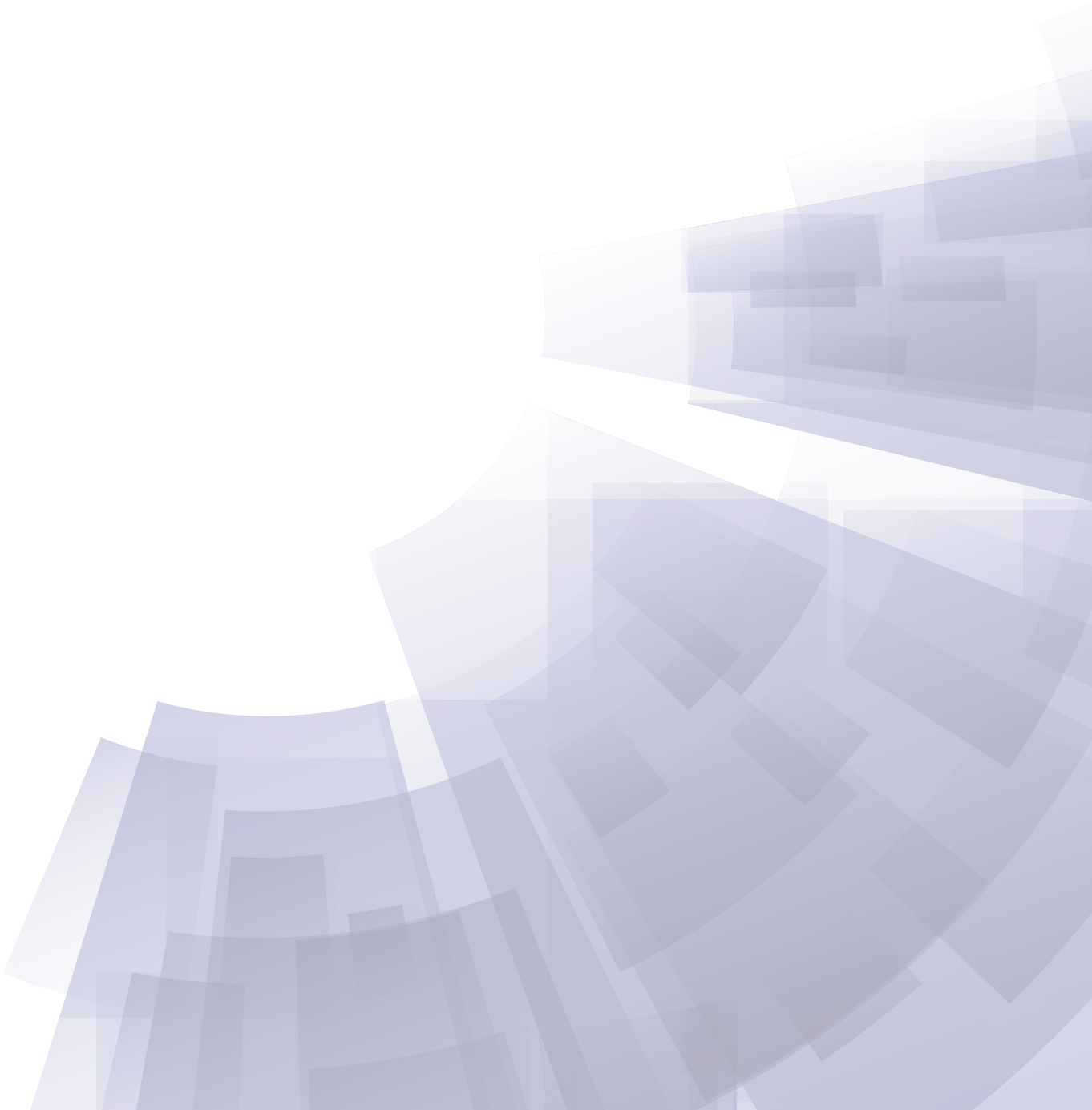
2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Rusya	134.443.000	1	ABD	113.681.088
2	Fransa	127.932.000	2	Fransa	110.984.000
3	ABD	110.911.000	3	Özbekistan	60.599.381
4	Kazakistan	87.693.000	4	İngiltere	59.535.754
5	İngiltere	87.155.000	5	Hollanda	40.575.806
6	Özbekistan	54.524.000	6	Belçika	31.517.000
7	Hollanda	52.065.000	7	Azerbaycan	29.364.708
8	Hindistan	48.244.000	8	Almanya	26.040.687
9	Belçika	38.203.000	9	Polonya	23.341.435
10	Polonya	35.325.000	10	Çin	20.411.000
45	Türkiye	5.372.165	35	Türkiye	4.777.569
Toplam İthalat		1.467.089.000	Toplam İthalat		1.587.794.907

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r: revize edilmiştir

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2022

PREFABRİK YAPILAR

PREFABRİK YAPILAR

Prefabrik yapılar başlığı altında ahşap prefabrik yapılar, betondan prefabrik yapılar, demir çelikten prefabrik yapılar ile alüminyumdan prefabrik yapılar yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Prefabrik yapılar için girişim sayıları ahşaptan, betondan, metalden ve plastikten olmak üzere ayrımları ile Tablo.398'de sunulmaktadır. 2022 yılında en çok metal prefabrik yapı üreten firma bulunmaktadır. Metal prefabrik yapı üreten 226, beton prefabrik yapı üreten 35, ahşap prefabrik yapı üreten 26, plastik prefabrik yapı üreten ise 10 firma bulunmaktadır.

Prefabrik yapıların üretim büyüklüklerine ilişkin olarak ise TÜİK tarafından üretilmiş olan bir bilgi bulunmamaktadır.

Tablo.398 Prefabrik Yapılar Girişim Sayısı; Adet

Yıllar	Ahşap Yapılar	Beton Yapılar	Metal Yapılar	Plastik Yapılar
2018	22	35	178	7
2019	20r	34	188r	7
2020	22r	35	221r	8r
2021	26r	36	225r	10r
2022	26	35	226	10

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Üretim verilerinin bulunmaması nedeniyle prefabrik yapılarla ilişkin sağlıklı iç pazar değerlendirmesi yapılacak veri üretilmemektedir. İhracat ve ithalat rakamları üretim ve tüketim büyüklükleri için göreceli bir fikir vermekle birlikte yine de yeterli olmamaktadır.

Dış Ticaret

Türkiye'nin prefabrik yapılar dış ticareti ahşap, beton, metal ve plastik prefabrik yapılar için birlikte değerlendirilmektedir. Türkiye'nin prefabrik yapı ihracatı miktar olarak son iki yıldır düşmektedir. 2022 yılı ihracat miktarı 106.943 tondur. Miktersal düşüşe karşın değer olarak ihracat son 2 yıldır artmaktadır. 2022 yılında prefabrik yapılar ihracatı 293,5 milyon dolara yükselmiştir. 2018 yılından bu yana artmaya devam eden ihracat birim değeri 2022 yılında 2,74 dolar/kg olmuştur.

Tablo.399 Prefabrik Yapılar İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	117.192	211,9	1,81
2019	98.622	205,0	2,08
2020	111.319	238,5	2,14
2021	110.220	257,9r	2,33r
2022	106.943	293,5	2,74

Kaynak: TÜİK

Türkiye sınırlı ölçüde prefabrik yapılar ithalatı yapmaktadır. Son 5 yıla bakıldığında ithalat istikrarsız bir seyir izlemiştir. Küresel pandeminin yaşandığı 2020 yılında ithalat en yüksek değerine ulaşarak 26,7 milyon dolar olmuştur. Hızlı tecritler, portatif hastaneler ve geçici karantina üniteleri amaçlı prefabrik yapılar ithalatı artmıştır. 2021 yılında 13,4 milyon dolarlık, 3.068 ton prefabrik yapılar ithalatına karşın 2022 yılında 12,2 milyon değerinde, 1.989 ton ithalat gerçekleşmiştir.

İthalat miktar olarak 2019 yılında 1.892 ton olurken, 2020 yılında 4.510 tona yükselmiş, 2021 yılında ise 3.068 tona inmişti. Düşüş 2022 yılında da sürmüş, 2022 ithalatı 1.989 tona gerilemiştir. İthalat birim fiyatları da bu inişli çıkışlı performansla büyük oynaklıklar göstermiştir. İthal birim fiyatı 2020 yılında bir önceki seneye göre yüzde 43 artarak 5,92 dolara yükselmiş, 2021 yılında 4,36 dolar/kg'a düşmüş, 2022 yılında emtia fiyatlarının da etkisi ile 6,16 dolar/kg'a çıkmıştır.

Tablo.400 Prefabrik Yapılar İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	2.949	11,8	4,00
2019	1.892	7,8	4,12
2020	4.510	26,7	5,92
2021	3.068	13,4	4,36
2022	1.989	12,2	6,16

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye'nin yıllar itibarıyla en çok ihracat yaptığı ülkeler, pazarlarda oluşan talebe göre değişiklikler göstermektedir. 2021 yılında en çok prefabrik yapılar ihracatı yapılan ülke Irak iken 2022 yılında Katar olmuştur. İlk 10 içinde yer alan diğer ülkeler Avrupa ve yakın komşulardır. Bu ülkeler Türkmenistan, Almanya, Hollanda, Fransa, İngiltere, Irak, Rusya, İsrail ve Bulgaristan'dır. En çok ihracat yaptığımız Katar'a ihracat 2022 yılında yüzde 117 artarak 27,1 milyon dolar olmuştur. Türkmenistan ve Almanya pazarlarına da ihracat artmıştır.

Tablo.401 Türkiye'nin Prefabrik Yapılar İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	21.365.821	1	Katar	27.112.765
2	Türkmenistan	17.453.752	2	Türkmenistan	23.495.675
3	Almanya	13.553.812	3	Almanya	18.849.416
4	Katar	12.480.037	4	Hollanda	16.588.683
5	İngiltere	11.016.298	5	Fransa	14.110.053
6	Kazakistan	10.655.604	6	İngiltere	11.551.198
7	Fransa	10.105.954	7	Irak	10.458.006
8	Hollanda	10.078.412	8	Rusya	9.920.100
9	Azerbaycan	9.165.924	9	İsrail	7.959.054
10	Özbekistan	8.900.116	10	Bulgaristan	7.119.570
Toplam İhracat		257.923.336	Toplam İhracat		293.461.668

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

2021 yılında en çok prefabrik yapılar ithalatı yaptığımız ülke Çin iken 2022 yılında Rusya olmuştur. Çin'den yapılan ithalat 2022 yılında 872 bin dolara gerilemiştir. Rusya'dan yapılan prefabrik yapılar ithalatı yaklaşık 2 milyon dolardır. Rusya'nın ardından en çok ithalat gerçekleştirdiğimiz İtalya'dan 1,94 milyon dolar prefabrik yapılar ithal edilmiştir. Türkiye'nin en çok prefabrik yapılar ithal ettiği diğer ülkeler sırası ile İsveç, Finlandiya, Hollanda, Çin, Almanya, Polonya, Slovenya ve ABD'dir.

Tablo.402 Türkiye'nin Prefabrik Yapılar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	4.052.170	1	Rusya	1.998.189
2	İngiltere	1.565.823	2	İtalya	1.936.817
3	Mozambik	1.371.980	3	İsveç	1.325.267
4	İtalya	1.365.408	4	Finlandiya	1.134.305
5	Almanya	1.170.303	5	Hollanda	1.113.391
6	Fransa	982.892	6	Çin	871.843
7	Finlandiya	733.157	7	Almanya	824.577
8	İspanya	389.989	8	Polonya	797.769
9	Belçika	353.245	9	Slovenya	665.049
10	ABD	344.836	10	ABD	435.218
Toplam İthalat		13.368.441	Toplam İthalat		12.249.582

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

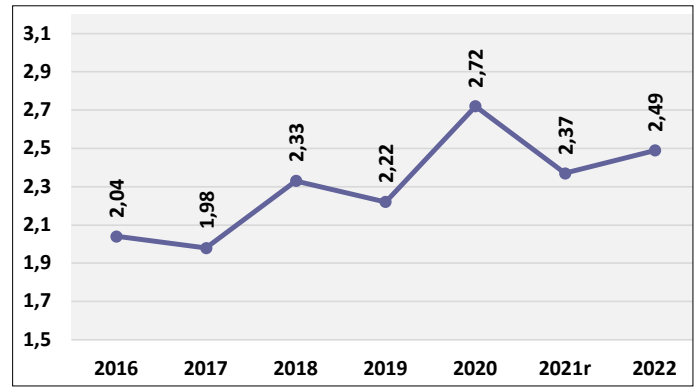
Dünya prefabrik yapılar ihracatı 2017, 2018 ve 2019 yıllarında üst üste artmış, pandemi nedeni ile 2020 yılında düşmüş, 2021 yılından sonra hızla artmıştır. 2022 yılında dünya prefabrik yapılar ihracatı 11,8 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye prefabrik yapılar ihracatı dünya prefabrik yapılar ihracatına neredeyse paralel bir seyir izlemiştir. 2018 yılında yüzde 2,33 olan dünya prefabrik yapılar ihracatı içindeki payımız 2022 yılında yüzde 2,49'dur.

Tablo.403 Prefabrik Yapılar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	167,8	8.470	1,98
2018	211,9	9.100	2,33
2019	205,0	9.223	2,22
2020	238,5	8.778	2,72
2021	257,9r	10.896r	2,37r
2022	293,5	11.786	2,49

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r. revize edilmiştir

Grafik.94 Türkiye'nin Dünya Prefabrik Yapılar İhracatında Payı; Yüzde

Dünya prefabrik yapılar ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin, 2022 yılında 2,89 milyar dolar prefabrik yapılar ihracatı gerçekleştirmiştir. Çin'in ihracatı yüzde 38,4 artarken diğer ülkelerin ihracat artış hızı Çin'i yakalayamamıştır. İlk 10 içinde yer alan diğer ülkelerin ihracatları birbirlerine yakındır ve yoğun bir rekabet yaşandığı görülmektedir. Diğer ülkeler Hollanda, Çekya, Estonya, ABD, İtalya, Polonya, Almanya, Belçika ve Kanada'dır. Türkiye dünya ihracatında 13. sırada bulunmaktadır.

Tablo.404 Dünya Prefabrik Yapılar İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	2.091.945.000	1	Çin	2.895.822.000
2	Hollanda	785.281.000	2	Hollanda	756.101.920
3	Estonya	626.177.000	3	Çekya	666.156.052
4	Çekya	596.179.000	4	Estonya	614.934.510
5	ABD	496.607.000	5	ABD	580.159.838
6	Almanya	471.241.000	6	İtalya	524.766.000
7	Belçika	408.928.000	7	Polonya	442.303.606
8	İtalya	390.758.000	8	Almanya	421.104.205
9	Litvanya	339.083.000	9	Belçika	380.832.000
10	Slovenya	318.751.000	10	Kanada	374.697.512
13	Türkiye	257.923.336	13	Türkiye	293.461.668
Toplam İhracat		10.896.445.000	Toplam İhracat		11.785.545.573

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya prefabrik yapılar ithalatında en büyük pazarı Almanya oluşturmaktadır. Almanya'yı Endonezya, ABD, İngiltere, Hong Kong, Norveç, Fransa, Kanada, İsveç ve Hollanda izlemektedir. Endonezya'nın ithalatı 2021 yılında yüzde 39,5, 2022 yılında ise yüzde 108 artarak 890 milyon dolara yükselmiştir. Türkiye dünya ithalatında 52. sırada yer almıştır.

Tablo.405 Dünya Prefabrik Yapılar İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	1.030.590.000	1	Almanya	1.070.006.272
2	ABD	535.445.000	2	Endonezya	890.077.000
3	Norveç	465.740.000	3	ABD	692.764.352
4	Hollanda	428.401.000	4	İngiltere	569.893.304
5	Endonezya	428.043.000	5	Hong Kong	521.677.970
6	Fransa	411.670.000	6	Norveç	489.374.930
7	İngiltere	400.521.000	7	Fransa	453.249.000
8	Kanada	370.879.000	8	Kanada	411.321.185
9	İsveç	361.748.000	9	İsveç	386.610.414
10	Rusya	338.685.000	10	Hollanda	379.529.726
69	Türkiye	13.368.441	52	Türkiye	12.249.582
Toplam İthalat		9.743.563.000	Toplam İthalat		10.545.222.349

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2022

YALITIM MALZEMELERİ

YALITIM MALZEMELERİ

Yalıtım malzemeleri inşaat sektöründe çok yaygın olarak kullanılmaya başlanan ve aynı zamanda kamu düzenlemeleri ile kullanımı zorunlu kılınan malzemelerdir. Yalıtım malzemeleri yangın, ısı, su, ses-gürültü yalıtımında kullanılmakta ve ürünler ana işlevleri ile örneğin "ısı yalıtım malzemeleri" gibi adlandırılmaktadır.

Ancak yalıtım malzemeleri çok farklı hammaddelerden türemekte olup sanayi ve dış ticaret ürün sınıflandırmalarında yine çok farklı ürün grupları altında dağıntık olarak bulunmaktadır. Bu nedenle yalıtım malzemeleri ile ilgili olarak sayısal veri üretilmesinde zorluklar yaşanmaktadır. Sanayi ve dış ticaret sınıflamalarında kullanılan ana hammaddeye göre isimlendirmeler yapılmaktadır. Bu nedenle ısı, yangın vb. gibi işlevsel ayırım yapmak da güçleşmektedir.

Girişim Sayısı ve Üretim

Sanayi ürün sınıflandırmasına bağlı olarak yalıtım malzemelerinin kapsadığı ürünler ve bu ürünlerde üretim yapan girişim sayıları Tablo.406'da sunulmaktadır. Açıklanan güncel girişim sayıları 2021 yılına aittir.

Tablo.406 Yalıtım Malzemeleri Girişim Sayıları

	2017	2018	2019	2020	2021
Bitümenli Karışımlar	41	44	47r	77r	67
Çatılarda Su Yalıtımı İçin Kullanılan Bitümenli Rulolar, Membranlar	27	21	22	22	21
Su Yalıtımı İçin Kullanılan Bitümenli Diğer Ürünler (Çatı Kiremiti vs.)	14	14	19r	18r	20
Su Yalıtımı	79	79	80	82	84
Taş Yünü	11	11	11	10	10
Polistren Yalıtım Levhaları EPS, XPS Paneller	65	58	43r	51r	53
Poliüretan Yalıtım Levhaları vs.	34	39	40r	47r	48
Kauçuk Yalıtım Levhaları vs.	11r	14	14	14	13
Cam Liflerden (Cam Yünü Dahil) Tül	1	1	1	1	1
Cam Liflerden (Cam Yünü Dahil) Örtü Şilte ve Paneller	1	1	1	2	2
Cam Yünü ve Cam Liflerden Keçeler	7	5	7	6	8
Perlit	2	2	3r	4r	4

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Yalıtım malzemeleri üretimi 2020 yılında salgının yarattığı koşullardan olumsuz etkilenmiş, 2021 yılında üretimde önemli artışlar olmuştur. Üretim artışı 2022 yılında da devam etmiştir. 2021 ve 2022 yılının ilk yarısında iç talepte yaşanan artış üretime destek olmuştur. Isı ses ve yangın yalıtım malzemeleri üretimi 2022 yılında bir önceki yıla göre yüzde 1,9 artarak 695.000 ton olmuştur. Su yalıtım malzemeleri üretimi ise yüzde 3,9 artmış ve 565.000 ton olarak gerçekleşmiştir. Toplam yalıtım malzemeleri üretimi de 2022 yılında yüzde 2,0 artmış ve 1,25 milyon ton olmuştur.

Tablo.407 Yalıtım Malzemeleri Üretimi; Ton

Yıllar	Isı Ses ve Yangın Yalıtım Malzemeleri	Su Yalıtım Malzemeleri	Toplam Yalıtım Malzemeleri
2017	699.247	662.805	1.362.052
2018	715.242	577.887	1.293.129
2019	658.000	537.000	1.195.000
2020	626.600	516.772	1.143.372
2021	682.000	544.000	1.226.000
2022	695.000	565.000	1.250.000

Kaynak: TÜİK

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Türkiye, hızlı büyüyen ve geniş bir yalıtım malzemeleri iç pazarına sahiptir. İç pazar 2014-2017 arasında önemli ölçüde büyümüştü. 2018 ve 2019 yıllarındaki daralmanın ardından iç talep 2020 yılında da yüzde 6,0 azalarak 1,04 milyon ton olarak gerçekleşmişti. İç talepte daralma salgının yarattığı olumsuz koşullardan kaynaklanmıştı. Yeni inşaat işlerinden kaynaklanan talepteki küçülme daha yüksek olmuş buna karşın yenileme pazarı büyümüştü. 2021 ve 2022 yıllarında ise iç pazar yeniden büyümüş ve 2022 yılında 1.086.029 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.408 Yalıtım Malzemeleri İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2017	1.362.052	116.322	89.848	1.335.578
2018	1.293.129	149.406	83.424	1.227.147
2019	1.195.000	165.531	79.630	1.109.097
2020	1.143.372	172.447	71.566	1.042.512
2021	1.226.000	242.794	78.213	1.061.419
2022	1.250.000	240.571	76.660	1.086.029

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret

Türkiye, son 10 yılda yalıtım malzemelerinde üretim kapasitesini genişleterek artan oranda ihracat yapmaya başlamıştır. İhracat miktar olarak 2017 yılından 2021 yılına kadar sürekli artmıştı. İhracat 2022 yılında ise 240.571 ton olmuştur. 2022 yılında ihracat değer olarak geçen seneki seviyesinin çok az altında kalarak 221,5 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat birim değeri 2022 yılında 0,92 dolar/kg olmuştur.

Üretimin artması ve artan üretim kalitesi ile Türkiye'nin yalıtım malzemeleri ithalatı miktar olarak azalmaya başlamıştır. 2022 yılında 196,5 milyon değerinde, 76.660 ton yalıtım malzemeleri ithal edilmiştir. İthalat birim fiyatı 2022 yılında 2,56 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.409 Yalıtım Malzemeleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	149.406	157,7	1,06
2019	165.531	162,1	0,98
2020	172.447	155,4	0,90
2021	242.794	222,7	0,92
2022	240.571	221,5	0,92

Kaynak: TÜİK

Tablo.410 Yalıtım Malzemeleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2018	83.424	173,2	2,08
2019	79.630	150,6	1,89
2020	71.566	147,2	2,06
2021	78.213	178,2	2,28
2022	76.660	196,5	2,56

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yapılan Ülkeler

Türkiye, yalıtım malzemeleri ihracatının büyük bölümünü yakın ve komşu ülkelere yapmaktadır. İhracatta ilk sıralarda yer alan ülkeler Irak, Romanya, Bulgaristan, İsrail ve Sırbistan'dır. Bu ülkelere yapılan ihracat 10 milyon doların üzerindedir. İlk 10 pazar içinde yer alan diğer ülkeler ise Gürcistan, Polonya, İtalya, Almanya ve Azerbaycan'dır.

Tablo.411 Türkiye'nin Yalıtım Malzemeleri İhracat Pazarları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	25.175.789	1	Irak	27.944.662
2	İsrail	18.210.617	2	Romanya	20.265.533
3	Bulgaristan	12.603.411	3	Bulgaristan	16.061.344
4	Romanya	12.203.471	4	İsrail	13.363.990
5	Polonya	7.673.109	5	Sırbistan	10.622.145
6	Gürcistan	7.545.000	6	Gürcistan	8.668.090
7	Sırbistan	7.341.393	7	Polonya	8.383.858
8	Mısır	6.129.037	8	İtalya	6.419.735
9	Azerbaycan	5.680.748	9	Almanya	4.212.023
10	Macaristan	5.277.705	10	Azerbaycan	4.106.880
Toplam İhracat		222.666.386	Toplam İhracat		221.486.620

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin yalıtım malzemeleri ithalatında ilk sırayı 36,6 milyon dolar ile Çin almaktadır. Çin'den ithalat yüzde 24 artmıştır. En çok yalıtım malzemeleri ithalatı yaptığımız diğer ülkeler sırası ile Almanya, Fransa, Hollanda, ABD, İngiltere, Polonya, Belçika, İspanya ve İtalya'dır.

Tablo.412 Türkiye'nin Yalıtım Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	29.483.304	1	Çin	36.591.039
2	Almanya	24.768.429	2	Almanya	26.807.104
3	Fransa	21.358.621	3	Fransa	21.897.130
4	Hollanda	15.805.709	4	Hollanda	18.506.364
5	ABD	11.052.686	5	ABD	15.686.054
6	İspanya	8.924.930	6	İngiltere	9.747.132
7	İngiltere	8.465.800	7	Polonya	8.040.356
8	Polonya	7.606.494	8	Belçika	7.315.997
9	Belçika	5.683.050	9	İspanya	7.050.564
10	İtalya	5.658.268	10	İtalya	4.933.173
Toplam İthalat		178.197.676	Toplam İthalat		196.535.242

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

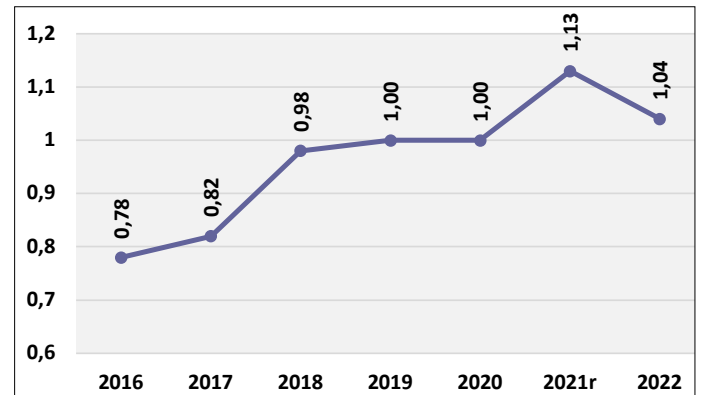
Dünya yalıtım malzemeleri ihracatı 2022 yılında bir önceki yıla göre 8,2 artarak 21,27 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye yalıtım malzemeleri ihracatı da 2022 yılında çok sınırlı bir düşüş ile 221,5 milyon dolar olmuştur. Türkiye'nin dünya yalıtım malzemeleri ihracatı içindeki pazar payı ise 2022 yılında yüzde 1,04'tür.

Tablo.413 Yalıtım Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat, Milyon Dolar	Dünya İhracat, Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	123,2	15.040	0,82
2018	157,7	16.117	0,98
2019	162,1	16.134	1,00
2020	155,4	15.535	1,00
2021	222,7	19.664r	1,13r
2022	221,5	21.269	1,04

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.95 Türkiye'nin Dünya Yalıtım Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde

Dünya yalıtım malzemeleri ihracatında ilk sırada 1,99 milyar dolar ile Çin yer almaktadır. Çin'in ardından en çok yalıtım malzemeleri ihraç eden ülkeler Almanya, ABD, Japonya, Polonya, Kanada, Hollanda, Belçika, Fransa ve İtalya'dır. Bu ülkelerin tamamı gelişmiş ülkelerdir. Türkiye yalıtım malzemeleri ihracatında 18. sırada yer almaktadır.

Tablo.414 Dünya Yalıtım Malzemeleri İhracatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	1.946.477.000	1	Çin	1.990.646.000
2	Çin	1.945.397.000	2	Almanya	1.818.540.062
3	ABD	1.895.844.000	3	ABD	1.719.704.485
4	Rusya	1.631.341.000	4	Japonya	1.266.178.562
5	Kanada	820.225.000	5	Polonya	913.904.846
6	Polonya	820.039.000	6	Kanada	800.328.341
7	Belçika	803.918.000	7	Hollanda	772.962.966
8	Hollanda	665.432.000	8	Belçika	696.833.000
9	Singapur	660.323.000	9	Fransa	667.687.000
10	İngiltere	640.830.000	10	İtalya	548.573.000
22	Türkiye	222.666.386	18	Türkiye	221.486.620
Toplam İhracat	19.664.435.000		Toplam İhracat	21.268.963.856	

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

3 büyük ihracatçı ülke olan Çin, Almanya ve ABD aynı zamanda değişik sıralama ile ilk 3 büyük ithalatçı ülkedir. Çin 2022 yılında ilk sıradadır. Çin'in ithalatı 2022 yılında yüzde 6,5 artarak 8,36 milyar dolara çıkmıştır. 2. sırada yer alan ABD'nin ithalatı artarken, Almanya'nın gerilemiştir. Diğer büyük yalıtım malzemeleri pazarları Kanada, Fransa, İtalya, İngiltere, Meksika, Hollanda ve Polonya'dır. Türkiye dünya ithalatı içinde 23. sıradadır.

Tablo.415 Dünya Yalıtım Malzemeleri İthalatçıları 2021-2022

2021			2022		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	7.851.438.000	1	Çin	8.362.742.000
2	ABD	1.770.037.000	2	ABD	1.805.467.988
3	Almanya	1.264.951.000	3	Almanya	1.184.216.654
4	Fransa	958.296.000	4	Kanada	828.136.734
5	Hindistan	942.619.000	5	Fransa	822.520.000
6	Kanada	911.245.000	6	İtalya	734.906.151
7	BAE	781.029.000	7	İngiltere	569.686.023
8	İtalya	575.859.000	8	Meksika	510.187.167
9	Güney Kore	555.597.000	9	Hollanda	484.314.690
10	İngiltere	543.614.000	10	Polonya	408.965.890
28	Türkiye	178.197.676	23	Türkiye	196.535.242
Toplam İthalat	25.671.250.000		Toplam İthalat	27.783.372.388	

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE AHŞAP İNŞAAT MALZEMELERİ

DESTEKLEYENLER*

AKÇANSA

www.akcansa.com.tr

Çanakkale Seramik

www.kale.com.tr

ÇUHADAROĞLU

www.cuhadaroglu.com

Dalmacıyalı
ILERI ISI YALITIM SISTEMI

DOGRUSU'

www.dalmacyali.com.tr

E.C.A. **SEREL**

YILLARCA BERABER

www.eca.com.tr

EJOT

www.ejot-tezmak.com

FİBROBETON

Yapılarınıza Değer

www.fibrobeton.com.tr

+GF+

hakan
PLASTİK

www.gfps.com/tr

İZOCAM

www.izocam.com.tr

Kalekim

www.kalekim.com

Koramic 25 YIL
YAPI KİMYASALLARI

www.koramic.com.tr

PİMAPEN

www.pimapen.com.tr

VitrA

www.vitra.com.tr

YAPI FUARI
TURKEYBUILD İSTANBUL

17 - 20 Nisan 2024

TÜYAP Fuar ve Kongre Merkezi, İstanbul

www.yapifuari.com.tr

TÜRKİYE
İMSAD
İNŞAAT MALZEMESİ SANAYİCİLERİ DERNEĞİ
ASSOCIATION OF TURKISH CONSTRUCTION MATERIAL PRODUCERS

*Logolar alfabetik sıraya göre dizilmiştir.